

KERTOMUS

**HELSINGIN KAUPUNGIN
KUNNALLISHALLINNOSTA**

57

1944

JÄLKIMMÄINEN OSA

**HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOTOIMISTON
JULKAISEMA**

HELSINKI 1948

1948

SISÄLLYSLUETTELO

3. Kiinteistölautakunta

1. Kiinteistötoimiston päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat	1
2. Kiinteistötoimiston tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat	4
3. Kiinteistötoimiston maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat	18
4. Kiinteistötoimiston metsätalousosaston toimialaan kuuluvat asiat	22
5. Kiinteistötoimiston asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat	22
6. Kiinteistötoimiston maanmittaus- ja kartastotöiden osaston toimialaan kuuluvat asiat	23
7. Kiinteistötoimiston talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat	24
8. Kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston toimialaan kuuluvat asiat	30
9. Erinäisten kiinteistölautakunnan alaisten viranhaltijain toimintakertomukset	35
4. Tilastotoimisto	41
5. Verotusvalmisteluvirasto	47
6. Leski- ja orpokassa	52
7. Ulosottolaitos	55
8. Rakennustarkastuskonttori	59
9. Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunta	60
10. Holhouslautakunta	61
11. Palotoimi	62
12. Huoltotoimi	70
13. Lastensuojelu	120
14. Oikeusaputoimisto	151
15. Työnvälitystoimisto	155
16. Urheilulautakunta	201
17. Kansanhuolto	204
18. Ammattioppilaslautakunta	209
19. Kotitalouslautakunta	210
20. Kaupunginkirjasto	212
21. Kaupunginmuseo	219
22. Musiikkilautakunta	220
23. Yleiset työt	224
24. Puhtaanapito	245
25. Satamahallinto	250
26. Teurastamo	262
27. Elintarvikekeskus	286
28. Asutuslautakunta	289
Hakemisto	290

3. Kiinteistölautakunta

Kiinteistölautakunnan kokoonpano. Kaupunginvaltuuston valitsemana ¹⁾ kiinteistölautakunnan puheenjohtajana toimi kertomusvuonna toimistonjohtaja Y. A. Harvia ja sen jäsenenä liittosihteeri V. A. Ahde, veturinkuljettaja F. B. Gröndahl, toimitusjohtaja K. Huhtala, varatuomari R. G. I. Kallia, toimistopäällikkö G. M. Modeen, johtaja K. T. Salmio, toimitsija O. I. Turunen ja varatuomari K.-E. Östenson. Lautakunnan valitsemana lautakunnan varapuheenjohtajana toimi johtaja Salmio ²⁾. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli toimittaja, v.t. kiinteistöjohtaja E. V. Lähde.

Tonttijaostoon kuuluivat puheenjohtajana toimistonjohtaja Harvia ja jäsenenä toimistopäällikkö Modeen ja toimitsija Turunen sekä varapuheenjohtajana johtaja Salmio ja varajäsenenä liittosihteeri Ahde ja varatuomari Östenson, maa- ja metsätalousjaostoon puheenjohtajana johtaja Salmio ja jäsenenä varatuomarit Kallia ja Östenson sekä varapuheenjohtajana toimistonjohtaja Harvia ja varajäsenenä veturinkuljettaja Gröndahl ja toimitusjohtaja Huhtala sekä talojaostoon puheenjohtajana toimitusjohtaja Huhtala ja jäsenenä liittosihteeri Ahde ja veturinkuljettaja Gröndahl sekä varapuheenjohtajana varatuomari Kallia ja varajäsenenä toimistopäällikkö Modeen ja toimitsija Turunen ³⁾.

Kiinteistölautakunnan kokoukset ja sen käsittelemät asiat. Kiinteistölautakunnalla oli vuoden aikana 40 kokousta, tonttijaostolla 17, maa- ja metsätalousjaostolla 8 ja talojaostolla 5 kokousta. Lautakunnan pöytäkirjain pykäläluku oli 1 073 ja lähetettyjen kirjeiden luku 617. Tonttijaoston pöytäkirjain pykäläluku oli 258, maa- ja metsätalousjaoston 91 ja talojaoston 17. Kiinteistötoimiston kansliaosaston diaarioon merkittyjen asiain luku oli 2 112, joista yleisiä asioita oli 624, kansliaosastolle kuuluvia asioita oli 9, tonttiosastolle kuuluvia asioita oli 736, maatalousosastolle kuuluvia asioita oli 134, metsätalousosastolle kuuluvia asioita 41, asemakaavaosastolle kuuluvia asioita oli 90, maanmittaus- ja kartastotöiden osastolle kuuluvia asioita oli 28, talo-osastolle kuuluvia asioita oli 303 ja kansanpuisto-osastolle kuuluvia asioita oli 147.

Lautakunnan vuoden aikana käsittelemistä asioista mainittakoon seuraavat:

1. Kiinteistötoimiston päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat

Lautakunnan kokoukset. Lautakunnan kokoukset päätettiin ⁴⁾ pitää maanantaisin klo 15 ja pyhä- tai juhlapäivän sattuessa seuraavana arkipäivänä. Tonttijaoston kokoukset päätettiin ⁵⁾ pitää keskiviikkoisin kahden tai kolmen viikon väliajoin sekä tarpeen vaatiessa muulloinkin ja talojaoston kokoukset maanantaisin tarpeen vaatiessa.

Ilmoitusten ja kuulutusten julkaiseminen. Lautakunnan ilmoitukset ja kuulutukset päätettiin ⁶⁾ julkaista sanomalehdissä Ajan suunta, Arbetarbladet, Helsingin sanomat, Hufvudstadsbladet, Suomen sosialidemokraatti ja Uusi Suomi.

¹⁾ Ks. v:n 1943 kert. I osan s. 64 ja kiint. lautak. 10 p. tammik. 1 §. — ²⁾ Kiint. lautak. 10 p. tammik. 2 §. — ³⁾ S:n 10 p. tammik. 3 §. — ⁴⁾ S:n 10 p. tammik. 4 §. — ⁵⁾ Tonttij. 12 p. tammik. 1 § ja taloj. 20 p. tammik. 1 §. — ⁶⁾ S:n 10 p. tammik. 5 §.

*Kiinteistölautakunnan alaiset viranhaltijat*¹⁾. Lautakunnan alasiin virkoihin määrättiin mm. seuraavat henkilöt: rouva I. Sjöman maatalousosaston tilapäisen toimisto-apulaisen toimeen lokakuun 16 p:stä lukien siksi kunnes apulaisagronomi ryhtyi virkaansa hoitamaan²⁾; metsätyönjohtajan virkaan metsänvartija O. Skogman³⁾ oman virkansa ohella toukokuun 1 p:stä 1944 alkaen toistaiseksi ja sittemmin herra O. E. Töyry⁴⁾; maanmittaus- ja kartastotöiden osaston piirtäjän toimeen kartoittajaharjoittelija U. Hyppönen⁵⁾ tammikuun 1 p:stä lukien toistaiseksi ja enintään kertomusvuoden loppuun ja tilapäiseen piirtäjän toimeen neiti B. O. Hilbert⁶⁾; talo-osaston rakennusmestarinvirkaan rakennusmestari B. F. F. Böök⁷⁾ sekä tilapäisiksi apulaisiksi herrat S. Lahtinen ja J. Milan v:n 1945 tammikuun ajaksi⁸⁾; siirtolapuutarhaneuvojan apulaisen toimeen puutarhaopettaja H. Erämetsä huhtikuun 1 p:stä syyskuun 30 p:ään ja tämän jälkeen asemakaavaosaston tilapäiseen piirtäjän toimeen joulukuun 31 p:ään sekä edelleen v. 1945 hoitamaan samoja toimia vastaavina aikoina⁹⁾; kansanpuisto-osaston omakotipuutarhaneuvojan apulaisen puutarhaneuvoja K. Pulsa huhtikuun 1 p:stä elokuun 31 p:ään¹⁰⁾; sekä Korkeasaaren eläintarhan valvojan toimeen rehumes-tari V. Lehtonen lokakuun 1 p:stä lukien toistaiseksi apunaan lokakuun 16 p:stä lukien filosofian tohtori J. Soveri¹¹⁾. Eräät kiinteistötoimiston eri osastoilla kertomusvuonna tilapäisinä viranhaltijoina toimineet henkilöt lautakunta päätti¹²⁾ määrätä edelleen v:ksi 1945 heidän entisiin virkoihinsa.

Talo-osaston apulaisrakennusmestarille E. Lintolalle päätettiin¹³⁾ myöntää hänen anomansa ero syyskuun 1 p:stä lukien.

Lautakunta päätti¹⁴⁾ palkata tilapäisen paikallisen apulaisännöitsijän Pirkkolan omakotialueelle entisin ehdoin toistaiseksi ja enintään kertomusvuoden loppuun saakka 100 mk:n palkkiosta kuukaudessa talo-osaston hoidossa olevaa taloa kohden, mikä palkkio oli suoritettava kyseisten rakennusten hoitomenojen peittämiseksi myönnettävistä varoista, kaikki edellytyksin, että kiinteistölautakunta oikeutettiin käyttämään vähittäismaksulla myydyistä Pirkkolan omakotialueelle sijoitetuista ruotsalaisista lahja-taloista kertomusvuoden aikana saatavia vuokratuloja.

Sairaslomaa virkasäännön mukaisin palkkaeduin myönnettiin seuraaville viranhaltijoille: toimistopäällikkö J. Savolaiselle tammikuun 3 p:stä 1945 kahden viikon ajaksi sijaisenaan sihteerin T. Törnblom¹⁵⁾; notaari E. Ruudulle syyskuun 1 p:stä tammikuun 31 p:ään 1945 sijaisenaan sihteerin T. Törnblom¹⁶⁾; tonttiosaston tilapäiselle varastoalueiden tarkastajalle työnjohtaja A. Juutilaiselle maaliskuun 15 p:stä kesäkuun 2 p:ään ja heinäkuun 3 p:stä joulukuun 31 p:ään¹⁷⁾; toiselle apulaisagronomille T. Kukkoselle lokakuun 4 p:stä marraskuun 20 p:ään ja joulukuun 3 p:stä tammikuun 5 p:ään 1945¹⁸⁾; metsänvartija A. Sireenille huhtikuun 24 p:stä toukokuun 15 p:ään¹⁹⁾; apulaisasemakaava-arkkitehti B. Aminoffille tammikuun 18 p:stä helmikuun 1 p:ään²⁰⁾; asemakaava-osaston nuoremalle arkkitehdille O. Steniuselle joulukuun 5 p:stä 23 p:ään²¹⁾; apulaisgeodeetti K. T. Saariolle helmikuun 17 p:stä huhtikuun 30 p:ään ja elokuun 16 p:stä helmikuun 1 p:ään 1945 sijaisenaan insinööri L. Salmenhaara²²⁾; maanmittaus- ja kartastotöiden osaston piirtäjälle H. Mäkipäälle syyskuun 1 p:stä 30 p:ään ja marraskuun 20 p:stä tammikuun 20 p:ään 1945²³⁾; sekä Korkeasaaren eläintarhan eläintenhoitajalle P. Kuikalle elokuun 3 p:stä 24 p:ään²⁴⁾.

Myöskin kiinteistölautakunnan alaisille talonmiehille ja siivoojille y.m. niihin verrattaville viranhaltijoille myönnettiin kertomusvuoden aikana lääkärintodistuksen nojalla

¹⁾ Kaikki viranhaltijoita koskevat asiat selostetaan tässä huolimatta siitä, minkä osaston toimialaan ne kuuluvat. — ²⁾ Kiint. lautak. 16 p. lokak. 748 § ja 18 p. jouluk. 1 012 §. — ³⁾ S:n 8 p. toukok. 372 §. — ⁴⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 021 §. — ⁵⁾ S:n 17 p. tammik. 35 §. — ⁶⁾ S:n 27 p. marrask. 912 §. — ⁷⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 009 §. — ⁸⁾ S:n 27 p. jouluk. 1 072 §. — ⁹⁾ S:n 20 p. maalisk. 232 § ja 18 p. jouluk. 1 019 §. — ¹⁰⁾ S:n 20 p. maalisk. 233 §. — ¹¹⁾ S:n 9 p. lokak. 707 §, 16 p. lokak. 743 § ja 20 p. marrask. 868 §. — ¹²⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 018 §. — ¹³⁾ S:n 4 p. syysk. 596 §. — ¹⁴⁾ S:n 13 p. maalisk. 215 §; ks. myös v:n 1943 kert. II osan s. 3 ja tämän kert. I osan s. 168. — ¹⁵⁾ Kiint. lautak. 27 p. jouluk. 1 057 §. — ¹⁶⁾ S:n 4 p. syysk. 598 § ja 4 p. jouluk. 956 §. — ¹⁷⁾ S:n 13 p. maalisk. 189 §, 17 p. huhtik. 284 §, 2 p. toukok. 344 §, 3 p. heinä-k. 508 §, 4 p. syysk. 595 § ja 4 p. jouluk. 954 §. — ¹⁸⁾ S:n 16 p. lokak. 747 § ja 27 p. mar-rask. 914 §. — ¹⁹⁾ S:n 24 p. huhtik. 310 §. — ²⁰⁾ S:n 17 p. tammik. 36 §. — ²¹⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 050 §. — ²²⁾ S:n 21 p. helmik. 148 §, 13 p. maalisk. 188 §, 17 p. huhtik. 282 §, 4 p. syysk. 597 §, 11 p. syysk. 640 §, 9 p. lokak. 715 § ja 20 p. marrask. 871 §. — ²³⁾ S:n 11 p. syysk. 658 §, 18 p. syysk. 660 § ja 20 p. marrask. 872 §. — ²⁴⁾ S:n 4 p. syysk. 633 §.

sairaslomaa, viransijaisia määrättiin ja kaupunginhallitukselle tehtiin esityksiä määrärahan myöntämisestä näiden palkkaamista varten¹⁾).

Apulaisagronomi T. Kukkonen kuoli marraskuun 29 p:nä, apulaisgeodeetti K. T. Saario marraskuun 28 p:nä ja eläintenhoitaja P. Kuikka joulukuun 21 p:nä²⁾).

Virkalomaa myönnettiin toiselle apulaisasemakaava-arkkitehdille V. Tuukkaselle huhtikuun 19 p:stä 27 p:ään Tukholmassa pidettävään kaupunginrakennusviikon johdosta järjestettyihin tilaisuuksiin osallistumista varten sijaisenaan sihteeri T. Törnblom³⁾); maanmittaus- ja kartastotöiden osaston piirtäjälle T. M. Aroheinälle syyskuun 15 p:stä lukien toistaiseksi ja enintään kertomusvuoden loppuun⁴⁾); sekä halli- ja torikaupan valvojalle P. Kivelle kahden kuukauden ajaksi syyskuun 25 p:stä lukien sijaisenaan kunnallisten työväenasuntojen isännöitsijä A. Wansén⁵⁾).

Kaupunginhallitukselle annettiin puoltava lausunto anomuksesta saada asua kaupunkialueen ulkopuolella 4 tapauksessa⁶⁾).

Vastuunalaisen arkistonhoitajan määrääminen. Nojautuen kaupunginhallituksen päätökseen⁷⁾ kunnallisten arkistojen järjestämisestä lautakunta päätti⁸⁾ määrätä vastuunalaiseksi arkistonhoitajaksi kiinteistötoimiston kansliaosastolle notaari E. Ruudun, asemakaavaosastolle piirtäjä S. Saxelinin ja maanmittaus- ja kartastotöiden osastolle piirtäjä A. Erämiehen.

Kesäloimat. Lautakunta päätti⁹⁾ hyväksyä ehdotuksen kiinteistötoimiston ylempien viranhaltijain kesälomiksi v. 1944 ja oikeutti toimistopäällikön tekemään siihen pienehköjä muutoksia. Muiden viranhaltijain kesälomien järjestäminen annettiin asianomaisten osastopäälliköiden tehtäväksi, jotka yhdessä toimistopäällikön kanssa oikeutettiin ottamaan tarvittavat kesälomasijaiset.

Laskujen hyväksyminen. Lautakunta päätti¹⁰⁾, että toimistopäällikkö ja hänen estyneenä ollessaan sihteeri hyväksyy 11 pääluokan I lukuun, VI luvun kohtiin 1, 2, 4, 6, 9, 10, 12 ja 15 sekä IX luvun 1 kohtaan kohdistuvat laskut, tonttiosaston päällikkö ja hänen estyneenä ollessaan apulaispäällikkö hyväksyy V lukuun kohdistuvat laskut, kaupunginagronomi ja hänen estyneenä ollessaan ensimmäinen apulaisagronomi hyväksyy II lukuun ja VI luvun 11 kohtaan kohdistuvat laskut sekä allekirjoittaa osaston shekkittilin shekit, kaupunginmetsänhoitaja ja hänen estyneenä ollessaan kiinteistölautakunnan kulloinkin määräämä sijainen hyväksyy III lukuun ja VI luvun 14 kohtaan kohdistuvat laskut sekä talo-osaston päällikkö ja hänen estyneenä ollessaan apulaispäällikkö hyväksyy IV luvun 1—48 kohtiin ja VI luvun 3 kohtaan kohdistuvat laskut.

Ratkaisemattomien asiain luettelo, joka oli laadittu marraskuun 1 p:nä 1943, tarkastettiin¹¹⁾).

Vakuusasiakirjojen tarkastus. Lautakunta suoritti¹²⁾ kaikkien kiinteistölautakunnan hallussa olevien vakuusasiakirjojen tarkastuksen.

Kiinteistöluettelo. Lautakunta päätti¹³⁾, että maanmittaus- ja kartastotöiden osaston piirtäjälle E. Monnille oli kiinteistöluettelon laatimisesta suoritettava korvausta 900 mk kuukaudessa heinäkuun 1 p:stä lukien siksi kunnes luettelo oli valmis. Piirtäjä Monnin ehdotus kiinteistöluettelonpitäjänviran perustamisesta ei lautakunnan mielestä antanut aihetta toimenpiteisiin.

Ilmakuvakartat. Kaupunginvaltuuston myönnettyä¹⁴⁾ varoja ilmakuvakarttojen laatimiseen kiinteistötoimisto oli tehnyt puolustuslaitokselta tilauksen ilmakuvakarttojen laatimisesta n. 180 km²:n suuruudesta alueesta, jota rajoitti idässä aikaisemmin valo-

¹⁾ Kiint. lautak. 10 p. tammik. 27—29 §, 31 p. tammik. 99 §, 7 p. helmik. 130 §, 14 p. helmik. 144 §, 21 p. helmik. 155 ja 156 §, 28 p. helmik. 174 §, 13 p. maalisk. 224 §, 27 p. maalisk. 256 ja 257 §, 3 p. huhtik. 276 §, 17 p. huhtik. 299—301 §, 2 p. toukok. 355 §, 30 p. toukok. 443 §, 12 p. kesäk. 469 §, 19 p. kesäk. 502 §, 3 p. heinäk. 526 §, 31 p. heinäk. 566 ja 567 §, 14 p. elok. 588 ja 589 §, 4 p. syysk. 625 ja 627 §, 11 p. syysk. 653 ja 654 §, 18 p. syysk. 670 §, 2 p. lokak. 696 ja 697 §, 9 p. lokak. 730 ja 731 §, 16 p. lokak. 761 §, 23 p. lokak. 783 ja 784 §, 30 p. lokak. 807 ja 810 §, 6 p. marrask. 838 §, 20 p. marrask. 902 ja 906 § ja 27 p. marrask. 940 § sekä maa- ja metsätalousj. 1 p. helmik. 1 §, 11 p. huhtik. 10—12 §, 4 p. elok. 44 §, 21 p. marrask. 60 ja 61 § sekä 29 p. jouluk. 85 ja 86 §. — ²⁾ Kiint. lautak. 4 p. jouluk. 950 § ja 951 § sekä 27 p. jouluk. 1 070 §. — ³⁾ S:n 17 p. huhtik. 283 §. — ⁴⁾ S:n 2 p. lokak. 700 §. — ⁵⁾ S:n 4 p. syysk. 596 §. — ⁶⁾ S:n 24 p. tammik. 57 §, 31 p. tammik. 82 ja 84 § ja 4 p. jouluk. 955 §. — ⁷⁾ Ks. v:n 1943 kert. I osan s. 153. — ⁸⁾ Kiint. lautak. 8 p. toukok. 364 §. — ⁹⁾ S:n 22 p. toukok. 413 §. — ¹⁰⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 017 §. — ¹¹⁾ S:n 21 p. helmik. 159 §. — ¹²⁾ S:n 27 p. jouluk. 1 073 §. — ¹³⁾ S:n 27 p. jouluk. 1 056 §. — ¹⁴⁾ Ks. v:n 1942 kert. I osan s. 20.

kuvattu ¹⁾ alue Kallion kirkon kautta pohjois-etelään kulkevasta linjasta itään, etelässä linja Pihlajasaari—Käärmesaari—Ryssjeholmen, lännessä linja Ryssjeholmen—Klappträsk ja pohjoisessa linja Klappträsk—Långträsk—Helsingin pitäjän kirkko. Lautakunta päätti ²⁾ hyväksyä kiinteistötoimiston toimenpiteen.

Talousarvioehdotus. Hyväksyttyään kiinteistölautakunnan talousarvioehdotuksen v:ksi 1945, lautakunta päätti ³⁾ lähettää sen kaupunginhallitukselle.

Asuntopulan lieventäminen. Käsitellessään kysymystä rintamamiesten, sotainvalidien ja soteleskien asunto-olojen järjestämisestä, lautakunta päätti ⁴⁾ antaa tonttiosaston tehtäväksi laatia tontinmyyntiluettelon sekä asemakaavaosaston tehtäväksi kiireellisesti valmistaa Oulunkylän asuntoalueen rakennussuunnitelman.

Käyttövarat. Lautakunnan käyttövaroista myönnettiin mm. seuraavat määrärahat: 700 mk Korkeasaaren eläintarhan valvojan V. A. Korvenkontion ⁵⁾ haudalle ja 400 mk lämmittäjä E. Salmen ⁶⁾ haudalle laskettavaa seppelettä varten;

32 000 mk Malmi—Tapanilan alueen pohjakarttojen jäljennösten lunastamiseen ⁷⁾;
18 815 mk työvälineiden ja kaluston hankkimiseen kiinteistötoimiston metsätalousoastolle ⁸⁾; sekä

40 000 mk asiakirjojen ja piirustusten valokuvaamiseen ⁹⁾;

13 950 mk joulukuusien pystyttämiseksi Senaatintorille, Hakaniementorille ja Mannerheimintien varrella olevaan Arkadian kortteliin n:o 198 ¹⁰⁾.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin asioista, jotka koskivat mm. määrärahan varaamista talousarvioon kiinteistötoimiston erinäisten toimenhaltijain sairauslomasijaisia varten ¹¹⁾ ja eläkkeiden myöntämistä ¹²⁾.

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin asioista, jotka koskivat mm. kiinteistötoimiston asemakaavaosaston virkojen uudelleenjärjestelyä ¹³⁾; korttelin n:o 303 myyntitarjousta kaupungille ¹⁴⁾; korttelin n:o 160 tonttien n:o 11 ja 13 myyntitarjousta kaupungille ¹⁵⁾; linja-autoaseman kunnallistamista ja vuokraamista koskevaa anomusta ¹⁶⁾; tehtaillija V. Lindforsin ja kaupungin välistä tilusvaihtoa ¹⁷⁾; viemärin rakentamista Marttilan omakotialueelle ¹⁸⁾; lisäalueen luovuttamista teknillisen korkeakoulun laajentamista varten ¹⁹⁾; rintamamiesten, sotainvalidien ja soteleskien asuntokysymyksen järjestämistä koskevaa kiertokirjettä ²⁰⁾; sekä hautausmaa-alueen luovuttamista evankelis-luterilaisille seurakunnille ²¹⁾.

2. Kiinteistötoimiston tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat

Myydyt tontit. Kiinteistölautakunta möi vuoden aikana seuraavat tontit:

Korttelin numero	Katu	Tontin numero	Ostaja	Tontin pinta-ala, m ²	Huutokauppahinta, mk
359	Aleksis Kivenkatu	10a	Piirtäjä T. Ermala ²²⁾	831.5	352 600
555	Anjalantie	1	Asunto-oy. Sammatti ²³⁾	5 936.0	1 085 500
612	Kuusitie	7	Rakennusmestari U. Vahtera ²⁴⁾	814.0	840 000
612	»	9	Johtaja M. Sorvari ²⁴⁾	1 184.0	900 000
613	»	8	Liikemies A. Olin ²⁵⁾	1 164.6	765 000
613	»	10	Rakennusmestarit A. ja U. Euramaa ²⁶⁾	1 526.0	797 000
614	»	11	Rakennusmestari U. V. Lehtinen ²⁴⁾	2 119.2	1 885 000
616	»	13	Rakennusmestari E. Lehtinen ²⁴⁾	1 110.0	780 000
616	»	15	Liikemies C. Thunberg ²⁴⁾	1 628.0	1 440 000
620	»	16	Rakennusmestarit L. Rimminen ja S. Vanhala ²²⁾	1 209.0	841 000

¹⁾ Ks. v:n 1943 kert. II osan s. 22. — ²⁾ Kiint. lautak. 8 p. toukok. 361 §. — ³⁾ S:n 4 p. syysk. 602 §. — ⁴⁾ S:n 2 p. lokak. 687 §. — ⁵⁾ S:n 9 p. lokak. 706 §. — ⁶⁾ S:n 10 p. tammik. 32 §. — ⁷⁾ S:n 17 p. tammik. 34 §. — ⁸⁾ S:n 31 p. tammik. 103 §. — ⁹⁾ S:n 2 p. toukok. 345 §. — ¹⁰⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 011 §. — ¹¹⁾ S:n 4 p. syysk. 600 §. — ¹²⁾ S:n 4 p. jouluk. 961 § ja 18 p. jouluk. 1 023 §. — ¹³⁾ S:n 2 p. toukok. 346 §. — ¹⁴⁾ S:n 15 p. toukok. 383 §. — ¹⁵⁾ S:n 12 p. kesäk. 452 §. — ¹⁶⁾ S:n 3 p. heinäk. 511 §. — ¹⁷⁾ S:n 3 p. heinäk. 512 §. — ¹⁸⁾ S:n 4 p. syysk. 601 §. — ¹⁹⁾ S:n 11 p. syysk. 642 §. — ²⁰⁾ S:n 2 p. lokak. 687 §. — ²¹⁾ S:n 9 p. lokak. 713 §. — ²²⁾ S:n 4 p. jouluk. 969 §. — ²³⁾ S:n 13 p. maalisk. 187. — ²⁴⁾ S:n 27 p. marrask. 921 §. — ²⁵⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 032 §. — ²⁶⁾ S:n 11 p. jouluk. 991 §.

Korttelin numero	Katu	Tontin numero	Ostaja	Tontin pinta-ala, m ²	Huutokaup-pahinta, mk
609	Mannerheimintie	120	Isännöitsijä P. Nurmi ¹⁾	752.5	800 000
609	»	122	Rakennusmestari A. Kosk ²⁾	752.5	800 000
609	Pihlajatie	27	Urakoitsija O. Kiviranta ²⁾	1 190.7	472 000
609	»	31	Johtaja A. Kallio ²⁾	1 103.0	506 000
609	»	33	Herra O. J. Saarenoja ja S. von Gerd- ten ¹⁾	2 046.5	1 413 400
610	»	35	Rakennusliike Otto Wuorio ³⁾	1 939.7	1 305 000
611	»	42	Rakennusmestari E. Antikainen ²⁾	1 299.1	780 000
611	»	44	Rakennusmestari E. Antikainen ²⁾	1 371.0	743 500
612	»	36	Rakennusmestari O. Karne ²⁾	917.9	945 500
612	»	38	Rakennusmestari V. Hj. Lehtinen ²⁾	1 091.2	675 000
612	»	40	Rakennusmestari V. Pirjola ³⁾	1 263.0	696 000
613	»	26	Arkkitehti J. Saari ²⁾	857.5	406 000
613	»	30	Kamreeri E. Koponen ³⁾	857.5	406 000
613	»	34	Rakennusmestari L. A. Pajunen ³⁾	1 446.8	883 500
464	Pohj. Hesperiankatu	15	Osuuskunta Urlus ⁴⁾	8 425.0	4 320 000
555	Somerontie	16	Asunto-oy. Sammatti ⁵⁾	3 767.0	858 000
557	»	3	Urakoitsija A. Nieminen ³⁾	528.0	169 400
557	»	7	Liikemies J. Savolainen ³⁾	528.0	207 000
356	Sturenkatu	5	Insinööri P. Maura ²⁾	1 298.0	875 000

Tontinmyyntiluettelo. Lautakunta päätti⁶⁾ lähettää v:n 1944—45 tontinmyynti-luettelon kaupunginhallituksen vahvistettavaksi.

Albergan tilaan kuuluvan alueen myynti. Kaupunginvaltuuston päätökseen⁷⁾ nojau-tuen lautakunta päätti⁸⁾ myydä junamies J. V. Malkille 1 880 m²:n suuruisen alueen kaupungin Espoon pitäjän Suur-Huopalahden kylässä omistamasta Alberga nimisestä tilasta RN 2⁵⁶⁴ 2 350 mk:n kauppahinnasta, joka oli maksettava 8 päivän kuluessa kiinteistölautakunnan myyntipäätöksen tekopäivästä sekä ehdoin, että ostaja suoritti alueen erottamiskustannukset.

Pirkkolan omakotialue. Vuoden kuluessa tehtiin joukko päätöksiä⁹⁾, jotka koskivat Pirkkolan omakotialueella olevien lahjatalojen myyntiä myyntihinnan ollessa 120 000 mk, josta kauppakirjaa allekirjoitettaessa oli käteisellä suoritettava 12 000 mk; muut taloja koskevat myyntiehdot olivat kaupunginvaltuuston marraskuun 20 p:nä 1940 vahvista-mat.

Kiinteistölautakunta päätti¹⁰⁾ yleisten töiden lautakunnalle puoltaa rouva P. Woitto-vitschin anomusta saada korvaus Pirkkolan korttelin n:o 227 tontilla n:o 13 suoritta-mistaan korjaustöistä.

Rakentamisaajan pidentäminen. Karjakunta nimiselle osuuskunnalle korttelista n:o 272 vuokratun Työpajankadun tontin n:o 6 rakennusaikaa päätettiin¹¹⁾ pidentää kesä-kuun 1 p:ään 1946.

Katurakennusohjelma. Hyväksyttiin¹²⁾ ehdotus v:n 1945 katurakennusohjelmaksi.

Vuokralle annetut asuntotontit. Kiinteistölautakunnan tonttijaosto teki seuraavat asuntotarkoituksiin käytettävää maata koskevat vuokrasopimukset:

Tontti	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuosivuokra, mk
Pirkkola, kortt. n:o 226, tontti n:o 8	Rautatienkirjuri M. Autero ¹³⁾	{1949, tammik. 31 2000, jouluk. 31	950 1 580
S:n, kortt. n:o 227, tontti n:o 5	Konemestari R. A. Palm ¹⁴⁾	{1949, tammik. 31 2000, jouluk. 31	970 1 640

1) Kiint. lautak. 11 p. jouluk. 991 §. — 2) S:n 27 p. marrask. 921 §. — 3) S:n 4 p. jouluk. 969 §. — 4) Ks. v:n 1931 ketr. s. 12. — 5) Kiint. lautak. 13 p. maalisk. 187 §. — 6) S:n 6 p. marrask. 824 §. — 7) Ks. v:n 1943 kert. I osan s. 45. — 8) Kiint. lautak. 10 p. tammik. 9 §. — 9) Tonttij. 16 p. helmik. 38 ja 39 § ja 19 p. huhtik. 65 ja 66 §. — 10) Kiint. lautak. 14 p. elok. 578 §. — 11) S:n 10 p. tammik. 11 §. — 12) S:n 31 p. heinäk. 541 §. — 13) Tonttij. 16 p. helmik. 38 §. — 14) S:n 16 p. helmik. 39 §.

Tontti	Vuokraaja	Vuokrakausi päätyy	Vuosivuokra, mk
Pirkkola, kortt. n:o 233, tonttin:o 9	Työntekijä T. J. Pasanen ¹⁾	{1949, huhtik. 4 2000, jouluk. 31	720 1 200
S:n, kortt. n:o 234, tonttin:o 14	Työntekijä E. Ryöppy ²⁾	{1949, maalisk. 31 2000, jouluk. 31	720 1 210

Koskelan liiketalotontit. Joulukuun 1 p:n 1944 ja toukokuun 31 p:n 1985 väliseksi ajaksi vuokrattiin³⁾ perustettavia yhtiöitä varten rakennusmestari E. Sauvalalle Koskelan korttelin n:o 980 liiketalotontti n:o 3 ja rakennusmestari M. Backille korttelin n:o 993 liiketalotontti n:o 20 ja määrättiin vuosivuokra vuokrakauden alusta lukien maaliskuun 31 p:ään 1950 kiinteäksi, edellisen 5 600 mk:ksi ja jälkimmäisen 4 800 mk:ksi sekä huhtikuun 1 p:stä 1950 alkaen riippuvaksi elinkustannusindeksistä samalla tavoin kuin Herttoniemen öljysatama-alueelta vuokrattuja tontteja koskevat vuokraukset pitämällä perusindeksiä 1 000 vastaavana perusvuokrana edellisessä tapauksessa 2 800 mk ja jälkimmäisessä 2 400 mk.

Eräiden Vallilan tonttien vuokraoikeuksien lakkauttaminen. Niiden Vallilan tonttien suhteen, joilta rakennukset olivat tuhoutuneet helmikuun 26 p:nä ja 27 p:nä 1944 tapahtuneissa ilmapommituksissa, päätettiin⁴⁾ menetellä seuraavasti: tonttien vuokraoikeudet peruutetaan helmikuun 26 p:stä 1944 lukien ja mahdollisesti myöhemmältä ajalta suoritettu vuokra palautetaan tontin vuokraajalle, tontit vastaanotetaan siinä kunnossa kuin ne ovat, rakennustoimistolle annetaan tehtäväksi suorittaa tonteilla välttämättömät suojaamis- ja tasoitustyöt, kuten esim. kallistuneiden savupiippujen kaataminen, sekä rakennusraunioiden lopullinen poistaminen jätetään tontinostajan tai uuden vuokraajan tehtäväksi.

Edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti päätettiin⁴⁾ kaupunginhallitukselle ehdottaa, että korttelin n:o 543 tontin n:o 4, korttelin n:o 547 tontin n:o 10, korttelin n:o 545 tontin n:o 15 ja korttelin n:o 546 tontin n:o 8 vuokraoikeudet purettaisiin helmikuun 26 p:stä 1944 alkaen ja että lautakunnalle myönnettäisiin oikeus mainittujen periaatteiden nojalla purkaa niiden tonttien vuokraoikeudet, joilta rakennukset ovat palaneet, sikäli kuin vuokraajat siihen suostuvat.

Vuokralle annetut tehdastontit. Kiinteistölautakunta teki seuraavat tehdastarkoitukseen käytettävää maata koskevat vuokrasopimukset.

Vuokra-alue	Vuokraaja	Vuokrakausi päätyy	Vuosivuokra, mk
X kaupunginosa, kortt. n:o 275, tontti n:o 5	Verma oy. ⁵⁾	{1949, maalisk. 31 1953, jouluk. 31	42 200 21 100 ⁶⁾
S:n kortt. n:o 275, tontti n:o 7	Puukonttori oy. ⁷⁾	{1949, maalisk. 31 1953, jouluk. 31	42 200 21 100 ⁶⁾
S:n kortt. n:o 275, tontti n:o 26	Puukonttori oy. ⁷⁾	{1949, maalisk. 31 1953, jouluk. 31	39 200 19 600 ⁶⁾
S:n kortt. n:o 277, tontti n:o 14	Oy. K. G. Sarlin ab. ⁸⁾	{1949, maalisk. 31 1968, jouluk. 31	54 200 27 100 ⁶⁾
XX kaupunginosa, kortt. n:o 789, tontti n:o 47	Soinne ja Kni oy. ⁹⁾	{1947, tammik. 31 1947, maalisk. 31 1968, jouluk. 31	71 785 124 285 97 630 ⁶⁾

Korttelin n:o 275 tontit n:o 5 ja 7 vuokrattiin lisäehdoin että saman korttelin tonttien n:o 24 ja 26 viemäri ja vesijohto saadaan johtaa vastaavasti tontin n:o 5 ja tontin n:o 7 kautta.

Asfalttiliike J. H. Lehtisen ja kaupungin välinen vuokrasopimus. Siirryttyään halkolämmitykseen sähkölaitos tarvitsi lisätilaa halkojen varastointia varten. Tästä syystä

¹⁾ Tonttij. 19 p. huhtik. 66 §. — ²⁾ S:n 19 p. huhtik. 65 §. — ³⁾ Kiint. lautak. 27 p. marrask. 917 ja 918 §. — ⁴⁾ S:n 27 p. marrask. 924 § ja 4 p. jouluk. 965 §. — ⁵⁾ S:n 20 p. marrask. 879 §. — ⁶⁾ Perusvuokra riippuvainen elinkustannusindeksistä, joka vaihtelee, ks. v:n 1935 kert. s. 29 sekä saman vuoden Kunnall. asetuskok. s. 43. — ⁷⁾ Kiint. lautak. 20 p. marrask. 880 §. — ⁸⁾ S:n 20 p. marrask. 878 §. — ⁹⁾ S:n 16 p. lokak. 752 §; ks. v:n 1943 kert. I osan s. 47.

irtisanottiin mm. Asfalttiliike J. H. Lehtisen ja kaupungin välinen Sörnäisten rantatien varrella sijaitsevaa 620 m²:n suuruisa varastoaluetta koskeva vuokrasopimus ja liikkeelle päätettiin vuokrata kortteli n:o 275 tehdastontti n:o 26 10 vuodeksi syyskuun 1 p:stä 1941 alkaen. Sodan syyttymisen johdosta edellä mainitut päätökset kuitenkin jäivät täytäntöönpanematta. Asfalttiliike J. H. Lehtisen sittemmin anottua, että kyseisen tontin vuokraa ryhdyttäisiin perimään vasta vuokrasopimuksen allekirjoittamispäivästä alkaen, kiinteistölautakunta päätti ¹⁾, että hakijan vuokraoikeus korttelin n:o 275 tonttiin n:o 28 on edelleen voimassa ehdoin, että hakija allekirjoittaa vuokrasopimuksen ja maksaa langenneet vuokrat korkoineen ennen tammikuun 15 p:ää 1945. Edelleen päätettiin ehdottaa kaupunginhallitukselle, että hakijan maksamat vuokrat korkoineen Sörnäisten rantatien varrella olevasta 620 m²:n suuruisesta varastoalueesta palautettaisiin syyskuun 1 p:n 1941 ja joulukuun 31 p:n 1944 väliseltä ajalta. Alueen vuokra tammikuun 1 p:n jälkeiseltä ajalta oli perittävä vähentämättömänä heinäkuun 31 p:ään saakka, johon päivään mennessä alue oli luovutettava kaupungin hallintaan.

Finska kolsyreindustri ab. nimiselle yhtiölle Sörnäisistä teollisuustarkoituksiin vuokratun kolmen alueen suhteen päätettiin ²⁾ seuraavaa: 3 788 m²:n suuruisen alueen vuokrasopimusta päätettiin pidentää 5 vuodella toukokuun 1 p:stä 1944 alkaen ja määrättiin sen vuosivuokraksi 56 500 mk, 2 748 m²:n suuruisen alueen vuosivuokra alennettiin 5 500 mk:ksi toukokuun 1 p:stä lukien ja kolmannen, 900 m²:n suuruisen alueen vuokrasopimus jätettiin entiselleen.

Lataus oy:lle päätettiin ³⁾ vuokrata teollisuuden harjoittamista varten n. 701.3 m²:n suuruisen alue Puodinkylässä sijaitsevasta Nykulla nimisestä tilasta RN 2³⁰¹ huhtikuun 16 p:n 1944 ja elokuun 31 p:n 1945 väliseksi ajaksi 2 100 mk:n vuosivuokrasta.

Indeksivuokrat. Lautakunta vahvisti ⁴⁾ eräiden Herttoniemen öljysataman vuokra-alueiden sekä eräiden Sörnäisten ja Pitäjänmäen teollisuusalueiden indeksivuokran huhtikuun 1 p:stä 1944 lukien yhdeksi vuodeksi.

Vuokralle annetut viljelys- ja syöttöpalstat. Kiinteistölautakunnan tonttijaosto vuokrasi seuraavat viljelys- ja syöttöpalstat allamainituille henkilöille.

Alue	Vuokraaja	Vuokrankausi	Vuokrankaudelta suoritettava vuokramaksu, mk
Hermannin syöttömaa litt. A 1—13	Herra Hj. Laaksonen ⁵⁾	Kesä 1944	200
Herttoniemi, 0.3 ha	Oy. Masalin ja Kump. ⁶⁾	Kesä 1944	500
S:n 0.4 ha	Suomen sokeri oy. Töölön tehdas ⁶⁾	Kesä 1944	600
S:n 0.5 ha	Enso-Gutzeit oy. Vallilan tehdas ⁶⁾	Kesä 1944	600
S:n 0.5 ha	Halmeen autokorjaamo ⁷⁾	Kesä 1944	750
S:n 0.6 ha	Alkon harrastelijain kerho ⁵⁾	Kesä 1944	750
S:n 0.6 ha	Oy. Vesijohtoliike Huber ab. ⁶⁾	Kesä 1944	750
S:n 0.78 ha	Herra A. Salden ⁷⁾	Kesä 1944	650
S:n 0.9 ha	Oy. Arabia ab. ⁵⁾	Kesä 1944	1 350
S:n 0.9 ha	Rouva M. Helander ⁸⁾	Kesä 1944	1 350
S:n 0.9 ha	Rouva M. Helander ⁹⁾	Kesä 1945	1 350
S:n 1.0 ha	Helsingin puhelinyhdistys ¹⁰⁾	Vuosi 1945	1 500
S:n 1.0 ha	Oy. G. W. Sohlberg ab. ⁷⁾	Kesä 1944	2 000
S:n 1.0 ha	Valtion laivatelakka ⁶⁾	Kesä 1944	1 200
S:n 3.3 ha	Puutarhuri J. Henriksson ¹¹⁾	Vuosi 1944	4 900
S:n 4.0 ha	Puutarhuri T. Nummela ¹¹⁾	Vuosi 1944	5 600
S:n 4.5 ha	Rouva E. Johansson ¹²⁾	Vuosi 1944	3 200
S:n 4.5 ha	Suomen osuuskauppojen keskuskuunta ¹⁰⁾	Vuosi 1945	7 000
S:n 8.15 ha	Värtsilä-Yhtymä ¹³⁾	Vuosi 1944	11 350

¹⁾ Kiint. lautak. 11 p. jouluk. 989 §. — ²⁾ S:n 24 p. huhtik. 318 §. — ³⁾ S:n 17 p. huhtik. 287 §. — ⁴⁾ S:n 27 p. maalisk. 249 § ja 24 p. huhtik. 312 ja 313 §. — ⁵⁾ Tonttij. 21 p. kesäk. 111 §. — ⁶⁾ S:n 24 p. toukok. 96 §. — ⁷⁾ S:n 3 p. toukok. 84 §. — ⁸⁾ S:n 19 p. huhtik. 73 §. — ⁹⁾ S:n 8 p. marrask. 175 §. — ¹⁰⁾ S:n 18 p. lokak. 163 §. — ¹¹⁾ S:n 26 p. tammik. 21 §. — ¹²⁾ S:n 2 p. elok. 126 §. — ¹³⁾ S:n 26 p. tammik. 21 § ja 24 p. toukok. 100 §.

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi	Vuokrakaudelta suoritettava vuokramaksu, mk
Kaarelantien tontti n:o 29 sekä Pirkkolan- ja Kaarelantien risteys, 0.5 ha:n suuruinen syöttömaa	Herra A. Nyman ¹⁾	Kesä 1944	75
Koskelan viljelyspalsta litt. b	Herra E. Juuri ²⁾	Kesä 1944	150
Kumpula, Elannon palsta	Herra E. Syvänen ³⁾	Kesä 1944	1 050
S:n 0.2 ha	Sotainvaliidian veljesliitto ⁴⁾	Kesä 1945	400
S:n litt. y 0.3 ha	Puutarhatyöntekijä J. Toivonen ⁵⁾	Vuosi 1944	700
S:n litt. n 0.4 ha	Vartiija V. Packalen ⁵⁾	Vuosi 1944	600
S:n syöttömaa litt. 1	Ajuri E. Leppänen ²⁾	Kesä 1944	100
S:n syöttömaa litt. ö	Ajuri V. Majaranta ²⁾	Kesä 1944	200
S:n viljelyspalsta litt. 1	Kone oy. ⁶⁾	Vuosi 1944	1 200
S:n viljelyspalsta litt. e	Sorvaaja K. Putkonen ³⁾	Kesä 1944	800
S:n viljelyspalsta n:o 15, 0.3 ha	Rouva S. Odell ⁷⁾	Kesä 1944	500
Mansikkamäki ja Hallipelto 0.8 ha	Herra A. Seppälä ⁸⁾	Vuosi 1945	1 200
Meilahti, Seurasaarentien varrella sijaitseva ranta-alue	Maanviljelijä J. Vitick ³⁾	Kesä 1944	200
S:n syöttömaa n:o 6, 0.2 ha	Rouva E. Luoto ⁷⁾	Kesä 1944	100
S:n Toivola, 4 ha:n suuruinen viljelysalue	Sotainvaliidian veljesliitto ⁴⁾	Kesä 1945	6 000
S:n s:n 0.15 ha	Maanviljelijä J. Vitick ³⁾	Kesä 1944	200
S:n viljelyspalsta litt. B	Työmies K. R. Ferm ⁹⁾	(Vuosi 1945 Vuosi 1946)	517 517
S:n viljelyspalsta n:o 3, 0.13 ha	Ratamestari K. Helo ⁷⁾	Kesä 1944	250
Munkkiniemi, 16.2 ha	Munkkiniemen yhdyskunnan hallintolautakunta ¹⁾	Kesä 1944	22 000
S:n Tarvontien itäp. sijaitseva syöttömaa	Hallitusneuvos K. Rosenlöf ³⁾	Kesä 1944	200
S:n s:n	Maanviljelijä J. Vitick ³⁾	Kesä 1944	100
Paloheinä, 0.34 ha	Suomen höyryleipomo oy. ³⁾	Kesä 1944	610
S:n 0.36 ha	Helsingin kutomo ja kravatti oy. ³⁾	Kesä 1944	640
S:n 0.36 ha	Helsingin silkkikutomo oy. ²⁾	Kesä 1944	650
S:n 0.38 ha	Helsingin villakehräämö oy. ³⁾	Kesä 1944	670
S:n 0.45 ha	Oy. Nikolajeff ab. ³⁾	Kesä 1944	800
S:n 0.7 ha	Olympiakylän asukkaiden seura ²⁾	Kesä 1944	1 100
Paloheinä, 2.5 ha	Kauppias O. Saarelainen ¹⁰⁾	(Kesä 1944 Vuosi 1945)	2 500 3 750
Pasila, litt. n. 0.2 ha	Rouva L. Simonen ¹¹⁾	Vuosi 1945	400
S:n syöttömaa	Herra J. Aalto ¹²⁾	Kesä 1944	200
S:n syöttömaa	Talonomistaja E. Hellsten ¹³⁾	Kesä 1944	200
S:n viljelysalue, 2.5 ha	Sotainvaliidian veljesliitto ¹⁴⁾	Kesä 1945	3 800
Pirkkola, 0.04 ha	Konemestari A. Lahtinen ¹⁵⁾	Vuosi 1944	40
S:n 0.05 ha	Autoilija E. Lunkkonen ¹⁵⁾	Vuosi 1944	50
S:n 0.15 ha	Kirjaltaja N. Salminen ¹⁵⁾	Vuosi 1944	225
S:n 2.1 ha	Olympiakylän asukkaiden seura ¹⁶⁾	Kesä 1944	3 100
Pitkänpellon länsip. sijaitseva syöttömaa	Maanviljelijä J. Vitick ¹²⁾	Kesä 1944	3 000
Punamäki, viljelyspalsta litt. A	Rouva E. Oksa ¹²⁾	Kesä 1944	200
Reijola, litt. C 0.27 ha	Rouva E. From ¹⁷⁾	Vuosi 1944	400
S:n 0.05 ha	Rouva E. Mandelin ¹⁸⁾	Kesä 1944	100
S:n syöttöpalstat g ¹ ja g ² , 2.62 ha	Ajuri E. Vennola ¹⁸⁾	Kesä 1944	700
S:n syöttöpalstat n:o XII sekä J ¹ ja J ² , n. 5 ha	Poliisikonstaapeli A. Aarnio ¹⁸⁾	Kesä 1944	500
S:n viljelyspalstat K ¹ , K ² ja K ³ , 0.34 ha	Poliisikonstaapeli A. Aarnio ¹⁸⁾	Kesä 1944	1 200
S:n viljelyspalsta litt. d	Ajuri J. E. Granlund ¹²⁾	Kesä 1944	300
Ruskeasuo, 0.1 ha	Puutyönopettaja P. Parviainen ¹⁵⁾	Vuosi 1944	100

¹⁾ Tonttij. 21 p. kesäk. 111 §. — ²⁾ S:n 24 p. toukok. 96 §. — ³⁾ S:n 3 p. toukok. 84 §. — ⁴⁾ S:n 8 p. marrask. 175 §. — ⁵⁾ S:n 26 p. tammik. 21 §. — ⁶⁾ S:n 8 p. maalisk. 45 §. — ⁷⁾ S:n 19 p. huhtik. 73 §. — ⁸⁾ S:n 18 p. lokak. 163 §. — ⁹⁾ Kiint. lautak. 17 p. huhtik. 290 §. — ¹⁰⁾ Tonttij. 24 p. toukok. 96 ja 18 p. lokak. 163 §. — ¹¹⁾ S:n 18 p. lokak. 163 §. — ¹²⁾ S:n 3 p. toukok. 84 §. — ¹³⁾ S:n 24 p. toukok. 96 §. — ¹⁴⁾ S:n 8 p. marrask. 175 §. — ¹⁵⁾ S:n 2 p. elok. 126 §. — ¹⁶⁾ S:n 21 p. kesäk. 111 §. — ¹⁷⁾ S:n 26 p. tammik. 21 §. — ¹⁸⁾ S:n 19 p. huhtik. 73 §.

Alue	Vuokraaja	Vuokrankausi	Vuokrankau- delta suori- tettava vuok- ramaksu, mk
Tilkan sairaalan ja Uudenpellon välissä sijaitseva syöttömaa	Herra A. Palotie ¹⁾	Kesä 1944	300
Tilkan torpan alue, 2 500 m ²	Rouva A. Heinonen ²⁾	1944, maalisk. 18 alk. 2 kk. irtis. jälk.	1 500
Toukola, niitto-oikeus Hämeentien varrella	Rouva A. Puchalski ³⁾	Kesä 1944	100
Vanhakaupunki, 0,8 ha	Yhdistyneet villatehtaatoy. ⁴⁾	Kesä 1944	1 600

Asuntoalueita koskevien vuokrasopimusten pidentäminen. Kiinteistölautakunta pidensi seuraavia asuntoalueita koskevat vuokrasopimukset:

Tontti tai palsta	Vuokraaja	Vuokrankausi pidennetty		Vuosi- vuokra, mk
		mistä	mihin	
Eläintarha, huvila-alue n:o 2	Neiti E. Weilin ⁵⁾	1945, toukok. 1	1950, huhtik. 30	10 000
S:n s:n n:o 4	Rouva H. Söderbergin oikeudenomistajat ⁶⁾	1945, tammik. 1	1946, jouluk. 31, sen jälk. 3 kk. irtis. jälk.	8 500
Haaga, RN 2519	Mekaanikko E. Tainio ⁷⁾	1944, helmik. 1	1949, tammik. 31	8 500
Herttoniemi, huvila-alue n:o 60	Vahtimestari K. G. Nordbergin oikeudenomistajat ⁸⁾	1944, kesäk. 1	1949, toukok. 31	2 500
Huopalahti, Amiraalintien tontti n:o 7	Rouva I. Smolsky ⁹⁾	1940, toukok. 1	6 kk. irtis. jälk.	300
IX kaupunginosa, Länt. Kaivopuiston huvila-alue n:o 1 a	Rouva E. Staudinger ¹⁰⁾	1944, kesäk. 1	1945, toukok. 31	2 000
S:n s:n n:o 3	Neiti K. ja herra E. Lindelöf ¹⁰⁾	1944, kesäk. 1	1945, toukok. 31	10 000
X kaupunginosa, kortt. n:o 283	Rakennustoimisto ¹¹⁾	1945, tammik. 1	Toistaiseksi	80 250
XI kaupunginosa, kortt. n:o 652, tontti n:o 22	Ab. Folkhemmet ¹²⁾	1942, tammik. 1	2 kk. irtis. jälk.	Vuokra- vapaasti
Käpylä, huvila-alue n:o 4	Herra E. Ilola ¹³⁾	1945, tammik. 1	1949, jouluk. 31	2 500
Lauttasaari, huvila-alue n:o 8	Johtaja I. Honkanen ¹⁴⁾	1944, elok. 1	6 kk. irtis. jälk.	500
Meilahti, huvila-alue n:o 6	Barnavårdsföreningen i Finland ¹⁵⁾	1945, tammik. 1	1946, jouluk. 31	337: 50
S:n s:n n:o 7	Konsuli R. Nyman ¹⁶⁾	1945, tammik. 1	1946, jouluk. 31	10 000
S:n s:n n:o 9	Talonomistaja W. Mäkelä ¹⁷⁾	1945, tammik. 1	6 kk. irtis. jälk.	7 000
S:n s:n n:o 27 a	Kauppias A. V. Virtanen ¹⁸⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	6 000
S:n s:n n:o 28 a lisäalueineen	Rouva H. M. Mattila ¹⁹⁾	1944, syysk. 1	1946, jouluk. 31	3 500
S:n s:n n:o 28 b	Työntekijä K. R. Ferm ²⁰⁾	1945, tammik. 1	1946, jouluk. 31	500
S:n s:n n:o 29	Herra R. Lillrank ²¹⁾	1945, tammik. 1	1946, jouluk. 31	3 500
S:n s:n n:o 30	Rouva S. Andersson ²²⁾	1945, tammik. 1	1946, jouluk. 31	3 200
S:n s:n n:o 31	Kirjeenkantaja J. A. Sundell ²³⁾	1945, tammik. 1	1946, jouluk. 31	3 600
S:n s:n n:o 32	Rehtori R. Ilmoni ²⁴⁾	1945, tammik. 1	1946, jouluk. 31	4 000
S:n s:n n:o 33	Herra A. Puustinen ²⁵⁾	1945, tammik. 1	1946, jouluk. 31	3 500
S:n s:n n:o 34	Kirvesmies T. Djupsjö ²⁶⁾	1945, tammik. 1	1946, jouluk. 31	7 200
Oulunkylä, huvila-alue n:o 32	Autonkuljettaja A. Landen ²⁷⁾	1944, elok. 31	1945, elok. 31	500
S:n s:n n:o 51	Oulunkylän kunnallislautakunta ²⁸⁾	1942, tammik. 1	1946, jouluk. 31	1

¹⁾ Tonttij 3 p. toukok. 84. §. — ²⁾ S:n 3 p. toukok. 81 §. — ³⁾ S:n 24 p. toukok. 96 §. — ⁴⁾ S:n 19 p. huhtik. 73 §. — ⁵⁾ Kiint. lautak. 16 p. lokak. 753 §; ks. tämän kert. s. 160. — ⁶⁾ Kiint. lautak. 13 p. marrask. 852 §. — ⁷⁾ S:n 6 p. marrask. 821 §. — ⁸⁾ S:n 14 p. helmik. 136 §. — ⁹⁾ S:n 24 p. tammik. 68 §. — ¹⁰⁾ S:n 30 p. toukok. 434 §. — ¹¹⁾ S:n 27 p. marrask. 919 §. — ¹²⁾ S:n 31 p. tammik. 90 §. — ¹³⁾ S:n 20 p. marrask. 883 §. — ¹⁴⁾ S:n 14 p. elok. 580 §. — ¹⁵⁾ S:n 6 p. marrask. 818 §. — ¹⁶⁾ S:n 17 p. huhtik. 289 §. — ¹⁷⁾ S:n 13 p. maalisk. 193 §. — ¹⁸⁾ S:n 3 p. heinäk. 517 §. — ¹⁹⁾ S:n 6 p. marrask. 823 §. — ²⁰⁾ S:n 17 p. huhtik. 290 §. — ²¹⁾ S:n 13 p. maalisk. 192 §. — ²²⁾ S:n 15 p. toukok. 388 §. — ²³⁾ S:n 4 p. syysk. 607 §. — ²⁴⁾ S:n 24 p. tammik. 63 §. — ²⁵⁾ S:n 24 p. tammik. 64 §. — ²⁶⁾ S:n 20 p. maalisk. 236 §. — ²⁷⁾ S:n 4 p. syysk. 604 §. — ²⁸⁾ S:n 14 p. helmik. 135 §.

Tontti tai palsta	Vuokraaja	Vuokrakausi pidennetty		Vuosi- vuokra mk
		mistä	mihin	
Oulunkylä, Suursuo n:o 16	Rouva E. Wallin ¹⁾	1946, elok. 1	1955, huhtik. 1	500
Reijola, huvila-alue litt. A	Johtaja A. Nikolajeff ²⁾	1944, syysk. 1	6 kk. irtis. jälk.	1 000
S:n s:n litt. B	Rouva H. Kautonen ²⁾	1944, syysk. 1	6 kk. irtis. jälk.	1 800
Ruskeasuo, huvila-alue n:o 33 lisäalueineen	Herra E. Wiljanen ³⁾	1944, helmik. 1	1946, tammik. 31	1 560
Suurhuopalahti, Alberga RN 2 ⁵⁶⁴ , 1 000 m:n suuruinen alue	Työntekijä W. Korsumäki ⁴⁾	1943, syysk. 1	1948, elok. 30	1 000

Eläintarhan huvila-alue n:o 2 vuokrattiin lisäehdoin että v:n 1944 vuokra vahvistettiin 2 500 mk:ksi ja vuokraaja oli velvollinen mahdollisesti rakennettavia katuja varten heti luovuttamaan tarvittavat alueet ⁵⁾; Lauttasaaren huvila-alue n:o 8 lisäehdoin että vuokraaja suoritti kaupunginkassaan 800 mk tammikuun 1 p:n 1943 ja heinäkuun 31 p:n 1944 väliseltä ajalta, jolloin hän oli käyttänyt kyseistä aluetta ilman vuokraoikeutta ⁶⁾; Meilahden huvila-alue n:o 6 ehdoin, että vuokraaja ylläpiti alueella lastenkotia ollen vuosivuokra muussa tapauksessa 24 000 mk ⁷⁾; sekä Oulunkylän Suursuon alue n:o 16 lisäehdoin että vuokraaja luovutti korvauksetta Hyryläntien ja Oulunkylän uuden asutusalueen välille rakennettavaa tietä varten tarvittavan alueen sekä muuten ehdoin, joita aikaisemmin oli noudatettu Oulunkylän asuntopalstojen vuokraoikeuksia pidennettäessä ¹⁾.

Ab. Folkhemmet yhtiön vuokratontti. Hermannin korttelin n:o 652 tontti n:o 22 oli syyskuun 19 p:nä 1923 vuokravapaasti luovutettu Ab. Folkhemmet nimiselle yhtiölle v:n 1940 loppuun saakka ehdoin, että tontti käytettiin yksinomaan koulutarkoituksiin ollen vuokraajalla vapaa siirto-oikeus. Hermannin alueita koskevia vuokrasopimuksia järjestettäessä ⁸⁾ v. 1941 edellä mainittua tonttia koskeva sopimus jäi erehdyksessä järjestämättä. Korjaten asian kiinteistölautakunta päätti ⁹⁾ pidentää Ab. Folkhemmet nimisen yhtiön vuokraoikeutta kyseiseen tonttiin entisiin ehdoin, joihin lisättiin, että vuokraajayhtiö oli velvollinen heti käskyn saatuaan korvauksetta luovuttamaan tontista kaupungin vapaaseen hallintaan katujen rakentamiseen mahdollisesti tarpeelliset alueet.

Helsingin ikämiessuojeluskunnalle Herttoniemestä vuokratun 1 500 m²:n suuruisen maa-alueen vuokraoikeutta lautakunta päätti ¹⁰⁾ jatkaa edelleen tammikuun 1 p:stä 1944 lukien 6 kuukauden irtisanomisajoin ja entisiin ehdoin, kuitenkin niin, että alueen rajat muutettiin siten, että alue kokonaisuudessaan tuli sijaitsemaan Herttoniemen asuntoalueen rakennussuunnitelman mukaisessa korttelissa n:o 108.

Osuusliike Elannolle Herttoniemen siirtolapuutarha-alueelta myymälärakennusta varten vuokratun n. 45 m²:n suuruisen alueen vuokra-aikaa päätettiin ¹¹⁾ jatkaa edelleen 5 vuodella kesäkuun 1 p:stä 1944 lukien 5 000 mk:n vuosivuokrasta ja muuten entisiin ehdoin.

Kullobacka n:o 5. Päätettiin ¹²⁾ ilmoittaa rahatoimistolle, että vuokraoikeus Oulunkylän itäisessä huvilaryhmässä sijaitsevaan huvila-alueeseen n:o 14, Kullobacka n:o 5, joka oli päättyneenä syyskuun 1 p:nä 1943, jatkui tiheissä asumusryhmissä olevien vuokra-alueiden lunastamisesta annetun lain nojalla.

Pasilankadun tontti n:o 23. Lautakunta päätti ¹³⁾ myöntää korttelissa n:o 570 olevan Pasilankadun tontin n:o 23 haltijalle oikeuden pitää tontilla oleva asuinrakennus osaksi Leankadulla tammikuun 1 p:stä 1941 alkaen toistaiseksi 6 kuukauden irtisanomisajoin ilman lisäkorvausta.

Viiljelysalueita koskevien vuokrasopimusten pidentäminen. Maa- ja metsätalousjaosto pidensi seuraavat viljelysalueita koskevat vuokrasopimukset:

¹⁾ Kiint. lautak. 4 p. jouluk. 962 §; vrt. v:n 1937 kert. s. 58. — ²⁾ S:n 31 p. heinäk. 547 §. — ³⁾ S:n 31 p. tammik. 89 §. — ⁴⁾ S:n 10 p. tammik. 16 §. — ⁵⁾ S:n 16 p. lokak. 753 §; ks. tämän kert. s. 160. — ⁶⁾ Kiint. lautak. 14 p. elok. 580 §. — ⁷⁾ S:n 6 p. marrask. 818 §. — ⁸⁾ Ks. v:n 1941 kert. s. 343. — ⁹⁾ Kiint. lautak. 31 p. tammik. 90 §. — ¹⁰⁾ S:n 17 p. tammik. 43 §. — ¹¹⁾ S:n 6 p. marrask. 819 §. — ¹²⁾ Tonttij. 26 p. tammik. 25 §. — ¹³⁾ Kiint. lautak. 7 p. helmik. 113 §.

Alue	Vuokraaja	Vuokrausajan pidennetty		Vuosi- vuokra, mk
		mistä	mihin	
Alberga, Isoniitty, 0.10 ha S:n Kellaripelto, 0.20 ha S:n S:n n. 0.70 ha	Varastomies G. Eriksson ¹⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	160
	Opettaja L. Timgren ²⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	400
	Junamies J. V. Malkki ³⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	1 400
S:n S:n n. 0.70 ha S:n Odling n. 1.20 ha	Oy. Vacuum Oil Company ab. ⁴⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	1 400
	Herra H. Bollström ⁵⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31, sen jälk. vuod. 2 kk. irtis. jälk.	1 200
S:n n. 3 ha Haaga, Hemmosängen, n. 0.5 ha	Osuustukkukauppa ⁶⁾	1945, tammik. 1	Kuten edellä	6 000
	Työnjohtaja K. G. Hellsten ⁷⁾	1944, tammik. 1	1944, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	800
S:n Lilla Lindström	Leskirouva I. Nemlander ⁸⁾	1944, tammik. 1	1944, jouluk. 31	800

Asuntotonttien ja huvilapalstojen vuokraoikeuden siirto. Kiinteistölautakunta hyväksyi seuraavien asuntotonttien ja huvilapalstojen vuokraoikeuden siirron:

Tontti tai palsta	Uusi vuokraaja
Haagan kauppala, kortteli n:o 39, tontti n:o 6 S:n kortteli n:o 48, tontti n:o 1 Herttoniemi, huvila-alue n:o 46 a (Soltorp) S:n, kortteli n:o 108, 1 500 m ² XXI kaup. osa, ent. Hermannin I, kortteli n:o VII b, tontti n:o 17 S:n » » ent. Hermannin II, kortteli n:o XVI, tontti n:o 3 S:n » » kortteli n:o 653, tontti n:o 91 XXII » » » » 545, » » 27 S:n » » » » 935, » » 58 S:n » » » » 940, » » 40 S:n » » » » 944, » n:o 10a ja 10 b XXIII » » » » 908, » » 5 XXV » » » » 893a » » 5 S:n » » » » 898, » » 24 XXVI » » » » 981, » » 7 S:n » » » » 982, » » 6 S:n » » » » 987, » » 7 Kanasaari Marttilan omakotialue, kortteli n:o 1, tontti n:o 6 S:n s:n » » 2, » » 1 S:n s:n » » 2, » » 2 S:n s:n » » 2, » » 3	Puutarhuri V. Hansson ⁹⁾ Rouva A. L. Salenius ¹⁰⁾ Liikemies T. ja rouva T. Hagman ¹¹⁾ Ikämiesten maja oy. ¹²⁾ Ajuri K. V. ja rouva K. J. Ståhlbergin oikeuden- omistajat ¹³⁾ Rouva E. H. Myllyn oikeudenomistajat ¹⁴⁾ Herrat L. I. ja J. S. Ylöstalo ¹⁵⁾ Johtaja K. V. N. Mikkola ¹⁶⁾ Rouva H. V. Aholan oikeudenomistajat ¹⁷⁾ Kauppias A. M. Tschillijeffin oikeudenomista- jat ¹⁸⁾ Rouva F. H. Kantenius ¹⁹⁾ Rouva E. Koivusen oikeudenomistajat ²⁰⁾ Professorinrouva A. Landtman ²¹⁾ Rakennusmestari H. Jokisen oikeudenomista- jat ²²⁾ Konepajatyönjohtaja E. V. Wahlroos ja metalli- työmiies Y. V. Lindgren ²³⁾ Jalkine liikkeenharjoittajan V. Salmisen oikeu- denomistajat ²⁴⁾ Osastonpäällikkö A. ja rouva L. B. Kauppi ²⁵⁾ Herra T. Helen ²⁶⁾ Sotainvalidi H. Purkunen ²⁷⁾ Sotainvalidi P. Laakso ²⁸⁾ Sotainvalidi M. Grönfors ²⁸⁾ Sotainvalidi S. Levonniemi ²⁸⁾

¹⁾ Maa- ja metsätalousj. 21 p. marrask. 70 §. — ²⁾ S:n 21 p. marrask. 71 §. — ³⁾ S:n 29 p. jouluk. 88 §. — ⁴⁾ S:n 21 p. marrask. 69 §. — ⁵⁾ S:n 21 p. marrask. 73 §. — ⁶⁾ S:n 29 p. jouluk. 89 §. — ⁷⁾ S:n 11 p. huhtik. 20 §. — ⁸⁾ S:n 11 p. huhtik. 19 §. — ⁹⁾ Tonttij. 4 p. lokak. 156 §. — ¹⁰⁾ S:n 29 p. maalisk. 57 §. — ¹¹⁾ S:n 12 p. tammik. 2 § ja 2 p. elok. 130 §. — ¹²⁾ S:n 8 p. marrask. 184 §. — ¹³⁾ S:n 4 p. lokak. 159 §. — ¹⁴⁾ S:n 4 p. lokak. 158 §. — ¹⁵⁾ S:n 21 p. kesäk. 115 §. — ¹⁶⁾ S:n 29 p. maalisk. 58 §. — ¹⁷⁾ S:n 26 p. tammik. 15 §. — ¹⁸⁾ S:n 2 p. elok. 123 §. — ¹⁹⁾ S:n 16 p. helmik. 28 § ja 24 p. toukok. 101 §. — ²⁰⁾ S:n 24 p. toukok. 104 §. — ²¹⁾ S:n 21 p. kesäk. 117 §. — ²²⁾ S:n 16 p. helmik. 29 §. — ²³⁾ S:n 8 p. maalisk. 49 §. — ²⁴⁾ S:n 6 p. syysk. 142 §. — ²⁵⁾ S:n 18 p. lokak. 165 §. — ²⁶⁾ S:n 2 p. elok. 131 §. — ²⁷⁾ S:n 7 p. jouluk. 218 §. — ²⁸⁾ S:n 21 p. kesäk. 113 §.

Tontti tai palsta	Uusi vuokraaja
Marttilan omakotialue, kortteli n:o 2, tontti n:o 4	Sotainvalidi K. Malmgren ¹⁾
S:n s:n » » 2 » » 5	Sotainvalidi A. Hytönen ²⁾
S:n s:n » » 2 » » 6	Sotainvalidi S. Talja ²⁾
S:n s:n » » 2 » » 7	Sotainvalidi E. Puustinen ²⁾
S:n s:n » » 2 » » 8	Sotainvalidi U. Louhimo ¹⁾
S:n s:n » » 2 » » 9	Sotainvalidi E. Jukola ²⁾
S:n s:n » » 2 » » 11	Sotainvalidi V. E. ja rouva A. Peltola ²⁾
S:n s:n » » 2 » » 12	Sotainvalidi S. ja rouva A. Salminen ³⁾
S:n s:n » » 2 » » 16	Sotainvalidi A. ja rouva H. Salo ³⁾
S:n s:n » » 3 » » 1	Sotainvalidi E. I. ja rouva K. I. Havu ⁴⁾
S:n s:n » » 3 » » 5	Sotainvalidi U. Suhonen ²⁾
S:n s:n » » 3 » » 6	Sotainvalidi V. Helenius ²⁾
S:n s:n » » 3 » » 7	Sotainvalidi S. Simola ²⁾
S:n s:n » » 3 » » 8	Sotainvalidi P. Salminen ²⁾
S:n s:n » » 3 » » 9	Sotainvalidi M. Sundberg ¹⁾
S:n s:n » » 5 » » 19	Sotainvalidi A. Lönnqvist ²⁾
S:n s:n » » 5 » » 20	Sotainvalidi V. Ketola ²⁾
S:n s:n » » 5 » » 21	Sotainvalidi A. Viljanen ²⁾
S:n s:n » » 5 » » 22	Sotainvalidi A. Aalto ²⁾
S:n s:n » » 5 » » 23	Sotainvalidi V. Malmberg ²⁾
S:n s:n » » 5 » » 24	Sotainvalidi R. Jokinen ²⁾
S:n s:n » » 5 » » 25	Sotainvalidi A. Wikström ²⁾
S:n s:n » » 5 » » 26	Sotainvalidi V. Lindroos ²⁾
S:n s:n » » 5 » » 27	Sotainvalidi J. Jussila ²⁾
S:n s:n » » 5 » » 28	Sotainvalidi V. Ivaska ¹⁾
S:n s:n » » 5 » » 29	Sotainvalidi O. B. Sara-Aho ²⁾
S:n s:n » » 5 » » 30	Sotainvalidi Y. Jokinen ²⁾
S:n s:n » » 5 » » 31	Sotainvalidi K. Kääriäinen ²⁾
S:n s:n » » 5 » » 32	Sotainvalidi V. Rokka ²⁾
S:n s:n » » 5 » » 33	Sotainvalidi U. Haimila ²⁾
Meilahti, huvila-alue n:o 21	Johtaja A. E. Parmasuo ¹⁾
Munkkiniemi, kortteli n:o 179, tontti n:o 9	Liikkeenharjoittaja V. E. Lammi ³⁾
Oulunkylä, huvilapalstat Kullobacka n:o 10 a ja 10 b (Itäinen n:o 19 a ja 19 b)	Kultaseppä L. Sundqvist ⁴⁾
Pasila, kortteli n:o 560, tontti n:o 2	Koneteknikko O. Mäkinen ⁵⁾
S:n » » 562 » » 13	Talonomistaja I. V. Borgmanin oikeudenomistajat ⁶⁾
S:n » » 570 » » 7	Leski J. E. Iilmanin oikeudenomistajat, K. Piri-län oikeudenomistajat ja asetinlaitemies A. Kaihlaniemi ⁷⁾
S:n » » 571 » » 23	Suomen siviili- ja asevelvollisuusinvalidiiden liitto ⁸⁾
Pirkkola, » » 227 » » 4	Rouva I. Kankkunen ⁹⁾
S:n » » 227 » » 15	Alaikäiset lapset M. O. ja M. J. Mikkonen ¹⁴⁾
S:n » » 229 » » 38	Aputyöntekijä N. A. Salmi ¹⁵⁾
S:n » » 234 » » 14	Työntekijä P. A. ja rouva H. M. Putto ¹⁶⁾
S:n » » 234 » » 16	Vanginvartija F. H. Merikanto ¹⁷⁾
S:n » » 235 » » 8	Pursimies E. V. Lindgrenin oikeudenomistajat ¹⁸⁾
S:n » » 235 » » 20	Rouva A. J. Outinen ¹⁹⁾
Reimars » » 17 » » 3	Asunto oy. Syreeni ²⁰⁾
S:n » » 19 » » 2	I. A. Fagerströmin perilliset ²¹⁾
S:n » » 26 » » 7	Sähköasentaja B. Hällström ja konttoristi D. Kellosalmi ²²⁾
S:n » » 26 » » 7, puolet	Konttoristi D. G. Kellosalmi ²³⁾
Ruskeasuo huvilapalsta 13	Kirvesmies H. E. Eklund ²⁴⁾
S:n » » 35	Puuseppä V. Rintalan oikeudenomistajat ²⁶⁾
Ryssänkari	Rouva E. V. Lindroos ²⁶⁾
Suur-Huopalahti, Karmil RN 280	Vahtimestari G. G. R. Eriksson ²⁷⁾

1) Tonttij. 22 p. marrask. 206 §. — 2) S:n 21 p. kesäk. 113 §. — 3) S:n 26 p. tammik. 14 §. — 4) S:n 8 p. marrask. 183 §. — 5) S:n 21 p. kesäk. 113 §. — 6) S:n 6 p. syysk. 141 §. — 7) S:n 22 p. marrask. 207 §. — 8) S:n 22 p. marrask. 208 §. — 9) S:n 7 p. jouluk. 237 §. — 10) S:n 26 p. tammik. 24 §. — 11) S:n 6 p. syysk. 143 §. — 12) S:n 2 p. elok. 129 §. — 13) S:n 20 p. jouluk. 257 §. — 14) S:n 29 p. maalisk. 64 §. — 15) S:n 19 p. huhtik. 77 §. — 16) S:n 21 p. kesäk. 114 §. — 17) S:n 3 p. toukok. 89 §. — 18) S:n 6 p. syysk. 144 §. — 19) S:n 24 p. toukok. 103 §. — 20) S:n 19 p. huhtik. 78 §. — 21) S:n 7 p. jouluk. 217 §. — 22) Kiint. lautak. 14 p. helmik. 137 §. — 23) Tonttij. 24 p. toukok. 102 §. — 24) S:n 19 p. huhtik. 79 §. — 25) S:n 8 p. maalisk. 50 §. — 26) S:n 8 p. maalisk. 51 §. — 27) S:n 8 p. marrask. 185 §.

Edellä olevassa taulukossa mainitun Karmil nimisen tilan RN 2⁸⁰ vuokraoikeuden siirrettyä vahtimestari G. G. R. Erikssonille marraskuun 4 p:stä 1944 lukien, päätettiin ¹⁾, että tilasta oli ryhdyttävä kantamaan sopimuksen mukaista vuokraa, 2 650 mk vuodessa, mainitusta päivästä alkaen vuokrauden loppuun eli joulukuun 31 p:ään 1953.

Asuntotonttien ja huvilapalojen vuokraoikeuden siirron yhteydessä tontin vuokraoikeuteen rakennuksineen kiinnitetty kaupungin myöntämä laina päätettiin ²⁾ joko siirtää vuokraoikeuden uuden omistajan vastattavaksi tai irtisanoa laina joko kokonaisuudessaan tai vaatia siitä $\frac{1}{3}$ heti takaisin maksettavaksi ja siirtää laina muulta osaltaan vuokraoikeuden uudelle omistajalle.

Vapaan siirto-oikeuden myöntäminen. Arkkitehti G. A. Sundelinille myönnettiin ³⁾ anomuksesta vapaa siirto-oikeus Eläintarhan huvilapalstaan n:o 12.

Vuokraveloituksen lakkauttaminen. Lautakunta päätti ⁴⁾ merkitä Toukolan korttelin n:o XII asuntotonttiin n:o 5 liittyvän lisäalueen vuokraveloituksen päättyneeksi joulukuun 31 p:nä 1940 ja palauttaa vuokraajalle v:n 1941—1943 ajalta maksetut vuokramaksut yhteensä 150 mk.

Ryhdyttäessä tutkimaan erään Koskelassa sijaitsevan n. 1 000 m²:n suuruisen ja aikaisemmin kalastaja J. Liljebergille vuokratun alueen hallintaoikeutta lautakunta päätti ⁵⁾ lakkauttaa mainittua aluetta koskevan vuokraveloituksen ja antaa alueen vuokralle varastotyöntekijä F. Rannalle tammikuun 1 p:stä 1944 lukien 600 mk:n vuosivuokrasta ja 6 kuukauden irtisanomisajalla.

Pidennetyt bensiinijakelupaikkojen vuokraoikeudet. Kiinteistölautakunta pidensi seuraavia bensiinijakeluasemien paikkoja koskevat vuokrasopimukset:

Paikka	Vuokraaja	Vuokrakausi pidennetty		Vuosi- vuokra, mk
		mistä	mihin	
Hietalahdentori	Bensiininkuluttajain oy. ⁶⁾	1944, tammik. 1	1944, jouluk. 31	4 000
Kampintori	Oy. Shell ab. ⁷⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	5 000
Katajanokka	Oy. Nobel-Standard ab. ⁸⁾	1944, tammik. 1	1944, jouluk. 31	4 000
Katajanokka	Oy. Nobel-Standard ab. ⁹⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	4 000
Liisantorin	Oy. Shell ab. ⁷⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	4 000
Mannerheimintien ja Kivelänkadun kulmaus	Bensiininkuluttajain oy. ⁶⁾	1944, tammik. 1	1944, jouluk. 31	4 000
Mechelinin- ja Hietaniemenkadun kulmaus	Oy Nobel-Standard ab. ¹⁰⁾	1944, kesäk. 11	1946, jouluk. 31	24 000
Merikatu	Oy. Nobel-Standard ab. ⁸⁾	1944, tammik. 1	1944, jouluk. 31	4 000
Merikatu	Oy. Nobel-Standard ab. ⁹⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	4 000
Mäkelän- ja Pohjolankadun kulmaus	Oy Shell ab. ⁷⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	4 000
Pitkäsillanranta	Oy. Nobel-Standard ab. ⁸⁾	1944, tammik. 1	1944, jouluk. 31	2 500
Pitkäsillanranta	Oy. Nobel-Standard ab. ⁹⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	2 500
Porvoon- ja Degeröntien kulmaus	Oy. Shell ab. ⁷⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	4 000
Puutarhakatu	Oy. Nobel-Standard ab. ⁹⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	8 333
Salomon- ja Annankadun kulmaus	Oy. Shell ab. ¹¹⁾	1945, syysk. 16	kk. irtis. jälk.	200 000
Sirpalesaari	Oy. Shell ab. ⁷⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	2 500
Sturenkatu	Oy. Nobel-Standard ab. ⁸⁾	1944, tammik. 1	1944, jouluk. 31	4 000
Sturenkatu	Oy. Nobel-Standard ab. ⁹⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	4 000
Toukolan niitty Hämeentien varrella	Keskusosuusliike Hankkija ¹²⁾	1944, tammik. 1	1944, jouluk. 31	4 000
Töölöntori	Oy. Shell ab. ⁷⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	4 000
Vaasankatu	Oy. Shell ab. ⁷⁾	1945, tammik. 1	1945, jouluk. 31	4 000

Edellä olevat bensiinijakelupaikkoja koskevat vuokrasopimukset pidennettiin ehdoin, että jakeluasemat pidetään suljettuina, lukuunottamatta Oy. Shell ab:lle vuokrat-

¹⁾ Tonttij. 8 p. marrask. 185 §. — ²⁾ S:n 26 p. tammik. 15 §, 16 p. helmik. 28 §, 8 p. maalisk. 42 ja 49 §, 29 p. maalisk. 59 ja 64 §, 19 p. huhtik. 77 §, 3 p. toukok. 89 §, 24 p. toukok. 101 ja 103 §, 21 p. kesäk. 114 ja 116 §, 6 p. syysk. 142 ja 144 §, 18 p. lokak. 164 ja 165 §, 7 p. jouluk. 219 § ja 20 p. jouluk. 257 §. — ³⁾ Kiint. lautak. 2 p. toukok. 349 §. — ⁴⁾ S:n 10 p. tammik. 24 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. helmik. 109 §. — ⁶⁾ S:n 17 p. tammik. 42 §. — ⁷⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 030 §. — ⁸⁾ S:n 10 p. tammik. 15 §. — ⁹⁾ S:n 27 p. jouluk. 1 060 §. — ¹⁰⁾ S:n 8 p. toukok. 365 §. — ¹¹⁾ S:n 28 p. helmik. 167 §. — ¹²⁾ S:n 6 p. marrask. 820 §.

tua Salomonkadun autohuoltoasemaa ja Oy. Nobel-Standard ab:lle korttelista n:o 412 a vuokrattua autohuoltoasemaa.

Rakennustoimi oy:lle, joka oli vuokrannut korttelin n:o 707 Elimäenkadun tontin n:o 27 ja Oy. Volvo-Auto ab. nimiselle yhtiölle, joka oli vuokrannut Vallilan korttelin n:o 534 tontin n:o 5, myönnettyt oikeudet bensiininjakelulaitteiden asettamisesta mainituille tonteille, päätettiin ¹⁾ peruuttaa.

Autola oy:lle päätettiin ²⁾ vuokrata 1 500 m²:n suuruinen alue korttelista n:o 532 b tilapäistä autokorjaamoa varten tammikuun 1 p:stä 1945 lukien 3 kuukauden irtisanomisajoin 30 000 mk:n vuosivuokrasta.

Alueen vuokraaminen autotallia varten. Lautakunta päätti ³⁾ vuokrata herra V. Flinckmanille Dal RN 67² nimisestä tilasta 570 m²:n suuruisen alueen autotallin rakentamista varten 2 000 mk:n vuosivuokrasta joulukuun 1 p:n 1944 ja marraskuun 30 p:n 1947 väliseksi ajaksi.

Vuokramaksun alentaminen. Herra F. Hj. Vikströmille korttelin n:o 37 Kaisaniemenkadun tontilta n:o 13 vuokratun 140 m²:n suuruisen autovoiteluaseman vuokra päätettiin ⁴⁾ alentaa 4 200 mk:sta 2 800 mk:aan vuodessa tammikuun 1 p:stä 1945 alkaen.

Valkosaari. Lautakunta päätti ⁵⁾ vuokrata Pohjoisen Valkosaaren alueet n:o 1 ja 2 edelleen Helsingin Vene- ja moottoripaja nimiselle yhtiölle heinäkuun 1 p:stä 1944 lukien 4 vuodeksi 24 840 mk:n vuosivuokrasta kahdelta ensimmäiseltä vuokravuodelta ja 33 120 mk:n vuosivuokrasta seuraavilta vuokravuosilta ja muuten entisin ehdoin sekä Pohjoisen Valkosaaren alueen n:o 3 edelleen veneveistämön omistajalle E. Suortille 4 vuodeksi heinäkuun 1 p:stä 1944 lukien 12 320 mk:n vuosivuokrasta ja muuten entisin ehdoin.

Hanasaari. Hanasaarelta lautakunta päätti ⁶⁾ vuokrata konemestari J. E. Pietilälle edelleen n. 1 800 m²:n suuruisen alueen telakkatarkoituksiin heinäkuun 16 p:stä alkaen toistaiseksi 6 kuukauden irtisanomisajoin 5 400 mk:n vuosivuokrasta ja muuten entisin ehdoin paitsi että kuluvan vuoden vuosivuokra alennettiin 4 050 mk:aan.

Iso Pässä. Helsingfors segelklubb nimiselle yhdistykselle vuokrattiin ⁷⁾ edelleen Iso Pässä niminen saari 3 vuodeksi syyskuun 1 p:stä 1944 lukien viime vuokra-ajan pidennyksen yhteydessä määrättyin ehdoin.

Kielosaari päätettiin ⁸⁾ vuokrata edelleen filosofian maisteri O. Nuorrolle ja kirjantäjä A. Nuorrolle toukokuun 1 p:stä v:n 1946 loppuun saakka 1 000 mk:n vuosivuokrasta ja muuten entisin Ab. M. G. Steniuksen kanssa sovituin ehdoin.

Lammassaari. Päätettiin ⁹⁾ myöntää Raittiusyhdistys Koitolle 5 000 mk Lammasaaren siivoustöitä ja järjestyksen valvomista varten.

Berghyddan. Gammelstadens ungdomsförening nimiselle yhdistykselle Vanhastakaupungista vuokratun Berghyddan nimisen vuokra-alueen vuokraoikeutta päätettiin ¹⁰⁾ jatkaa 3 vuodelta tammikuun 1 p:stä 1945 lukien entisin ehdoin.

Matran voima oy:lle päätettiin ¹¹⁾ vuokrata n. 2 400 m²:n suuruinen alue Viikinmäki RN 2⁴ nimisestä tilasta tammikuun 1 p:stä 1945 lukien 6 kuukauden irtisanomisajoin 2 400 mk:n vuosivuokrasta ehdoin, ettei alueelle saanut rakentaa lisää rakennuksia.

Lentokenttä. Helsingin lentokenttää varten päätettiin ¹²⁾ vuokrata n. 0.625 ha:n suuruinen lisäalue kaupungin Malmin kylässä omistamasta tilasta RN 1⁴ 6 kuukauden irtisanomisajoin 100 mk:n vuosivuokrasta.

Lapsihalvauspotilaiden sairaalaparakki. Lautakunta päätti ¹³⁾ vuokrata lääkintöhallitukselle Ruskeasuolta invalidisäätiön tontin vierestä 1 000 m²:n suuruisen alueen sairaalaparakin rakentamiseen lapsihalvauspotilaiden jälkihoitoa varten tammikuun 1 p:n 1945 ja joulukuun 31 p:n 1949 väliseksi ajaksi 1 000 mk:n vuosivuokrasta.

Deutsche Wehrmacht Ortskommendantur Helsinki nimiselle saksalaiselle sotilasvirastolle päätettiin ¹⁴⁾ vuokrata 1 400 m²:n suuruinen alue Kampin kentältä helmikuun 1 p:stä 1944 lukien 2 800 mk:n kuukausivuokrasta kahden viikon irtisanomisajoin.

Helsingin autopuhdistamo oy. nimiselle yhtiölle päätettiin ¹⁵⁾ vuokrata korttelissa n:o

1) Kiint. lautak. 10 p. tammik. 21 § ja 17 p. tammik. 41 §. — 2) Tonttij. 20 p. jouluk. 245 §. — 3) Kiint. lautak. 27 p. marrask. 922 §. — 4) S:n 4 p. jouluk. 964 §; ks. myös tämän kert. I osan s. 163. — 5) Kiint. lautak. 28 p. helmik. 165 § ja 14 elok. 577 §. — 6) S:n 19 p. kesäk. 487 §. — 7) S:n 6 p. marrask. 822 §; ks. v:n 1941 kert. s. 344. — 8) Kiint. lautak. 22 p. toukok. 418 §. — 9) S:n 12 p. kesäk. 455 §. — 10) S:n 2 p. lokak. 677 §. — 11) S:n 4 p. syysk. 608 §. — 12) S:n 30 p. lokak. 789 §. — 13) S:n 11 p. jouluk. 990 §. — 14) Tonttij. 19 p. huhtik. 71 §. — 15) S:n 8 p. maalisk. 53 § ja 24 p. toukok. 95 §.

411 oleva autojen puhdistusalue edelleen maaliskuun 16 p:stä 1944 lukien entisin ehdoin sekä sillä lisäyksellä, että jos aluetta käytetään muuhun tarkoitukseen kuin autopuhdistamaksi on vuokra alueesta 3 000 mk kuukaudessa.

Oy. Citexöljyntuonti ab:lle päätettiin¹⁾ samasta korttelista vuokrata 1 000 m²:n suuruinen alue voiteluöljyn varastoimista varten elokuun 11 p:stä lukien 2 000 mk:n kuukausivuokrasta 3 kuukauden irtisanomisajoin ja myönnettiin vuokraajalle oikeus laajentaa alueella olevaa, entiseltä vuokraajalta, edellä mainitulta Helsingin autopuhdistamo oy:ltä, jonka vuokrasopimus 500 m²:n suuruiseen alueeseen oli päättynyt elokuun 11 p:nä, ostamaansa rakennusta jommastakummasta päädyistä. Rakennuksen ulkopuolelle ei saanut varastoida tavaroita.

Arkadiankadun katukahvila. Helsingin osuuskauppa nimiselle osuuskunnalle lautakunta vuokrasi²⁾ edelleen Arkadiankadun talon n:o 23 edustalla olevan n. 200 m²:n suuruisen nurmikkoalueen toukokuun 1 p:n ja lokakuun 1 p:n väliseksi ajaksi 6 000 mk:n vuokrasta entisin ehdoin.

Etel. Hesperiankadun katukahvila. Lautakunta päätti³⁾ suorittaa ilmapommituksen aiheuttamien vaurioiden korjaustyöt Ravintola Eliten ulkotarjoilua varten vuokraamalla puisto-alueella Etel. Hesperiankadun talon n:o 22 edustalla.

Rajasaaren huvila-alue n:o 1 B. Sen jälkeen kun hammaslääkäri A. v. Fieandtin kanssa oli sovittu 2 900 m²:n suuruisen osan hänen vuokraamastaan Rajasaaren huvila-alueesta n:o 1 B luovuttamisesta Rajasaaren puhdistuslaitoksen tarpeisiin tonttijaosto päätti⁴⁾ alentaa siten pienentyneen huvila-alueen vuosivuokran heinäkuun 1 p:stä 1944 lukien 5 900 mk:ksi.

Kalastajatorpan uimarannan pukusuoja. Lautakunta päätti⁵⁾ vuokrata Karl Fazer oy:lle edelleen n. 209 m²:n suuruisen alueen Munkkiniemen korttelin n:o 7 tonteilta n:o 2 ja 4 Kalastajatorpan uimarannan pukusuojarakennusta varten kesäkuun 1 p:stä lukien 2 vuodeksi 3 600 mk:n vuosivuokrasta ja muuten entisin ehdoin.

Kesämajat. Lautakunta päätti⁶⁾ peruuttaa aikaisemman päätöksensä, jonka mukaan Oy. Vesijohtoliike Huber oli oikeutettu⁷⁾ pystyttämään kesälomamajoja Stansvikin alueelle.

Ruokailukojojen pito-oikeus. Rakennusmestari E. Niemelä oikeutettiin⁸⁾ pystyttämään ruokailukoju Pääjäteentielelle Lääketehtas Orionin uudisrakennuksen kohdalle joulukuun 1 p:n 1944 ja huhtikuun 30 p:n 1945 väliseksi ajaksi 300 mk:n kuukausivuokrasta.

Tunnelien rakentaminen Nilsiänsäntien alitse. Kaupunginhallituksen päätöksen⁹⁾ mukaisesti lautakunta päätti¹⁰⁾ myöntää lääketehdas Orion oy:lle oikeuden rakentaa kaksi tunnelia Nilsiänsäntien alitse yhtiön kortteleissa n:o 699 ja 703 omistamien tonttien välille yleisten töiden lautakunnan esittämien ehdoin ja 6 kuukauden irtisanomisajoin, ollen vuosivuokra 1 000 mk väestönsuojatunnelin osalta ja 3 000 mk varastoja yhdistävän tunnelin osalta.

Pääskylänkadun pistoraide. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti lautakunta päätti¹¹⁾ pidentää Suomen osuuskauppojen keskuskunnan ja kaupungin välistä Pääskylänkadun pistoraidetta koskevaa sopimusta edelleen syyskuun 1 p:stä 1944 lukien enintään 5 vuodella entisin ehdoin 6 kuukauden irtisanomisajoin.

Oy. Renlund ab:n vuokra-alue. Oy. Agros ab:n tultua yhdistetyksi Oy. Renlund ab. nimiseen yhtiöön lautakunta päätti¹²⁾ merkitä Oy. Agros ab:lle vuokratun¹³⁾ n. 24 000 m²:n suuruisen Sörnäisten panimoalueen osan vuokraoikeuden siirron Oy. Renlund ab:lle ja vuokrata mainitun alueen edelleen Oy. Renlund ab:lle kahdeksi vuodeksi toukokuun 1 p:stä lukien 144 000 mk:n vuosivuokrasta ja muuten entisin ehdoin.

Oy. Strömberg ab:n vuokra-alue. Lautakunta päätti¹⁴⁾ perä Oy. Strömberg ab:lle siirretystä¹⁵⁾ Munkkiniemen perintötilaan kuuluvasta maapalstasta n:o 301 maksettavan sopimuksen mukaisen vuokran tammikuun 1 p:stä 1939 alkaen.

Varastoalueet. Vuoden aikana lautakunta ja sen tonttijaosto käsitteli lukuisia asioita, jotka koskivat kaikenlaisia varasto- ym. alueita. Tiedot näistä on vähäarvoisina jätetty pois tästä kertomuksesta.

¹⁾ Tonttij. 2 p. elok. 121 § ja 6 p. syysk. 133 §. — ²⁾ Kiint. lautak. 24 p. huhtik. 319 §. — ³⁾ S:n 8 p. toukok. 366 §. — ⁴⁾ Tonttij. 21 p. kesäk. 118 §. — ⁵⁾ Kiint. lautak. 3 p. huhtik. 265 §. — ⁶⁾ S:n 10 p. tammik. 22 §. — ⁷⁾ Ks. v:n 1941 kert. s. 341. — ⁸⁾ Tonttij. 20 p. jouluk. 246 §. — ⁹⁾ Vrt. tämän kert. I osan s. 164. — ¹⁰⁾ Kiint. lautak. 2 p. lokak. 676 §. — ¹¹⁾ S:n 11 p. syysk. 644 §. — ¹²⁾ S:n 7 p. helmik. 110 §. — ¹³⁾ Ks. v:n 1939 kert. s. 290. — ¹⁴⁾ Kiint. lautak. 13 p. maalisk. 195 §. — ¹⁵⁾ Ks. v:n 1940 kert. s. 331.

Etelä-Suomen voima oy:n pienjännitejohdon pito-oikeuden irtisanominen. Etelä-Suomen voima oy:n kanssa tehty Herttoniemestä Naurissaareen rakennetun pienjänniteohdon pitämistä koskeva sopimus merkittiin¹⁾ päättyneeksi joulukuun 31 p:nä.

Alueen luovuttaminen ladon pitämistä varten. Ajuri T. Heinolle päätettiin²⁾ vuokrata Pasilan luoteispuolella sijaitsevain viljelyspalstojen vieressä oleva paikka ladon pitämistä varten v:n 1944 alusta 1 kuukauden irtisanomisajoin 300 mk:n vuosivuokrasta.

Kiinteän kasvilavan ja polkupyörävajan pitämiseen myönnetty lupa. Johtaja O. Vikström oikeutettiin³⁾ pitämään kiinteä kasvilava sekä polkupyörävaja Koskelan korttelin n:o 990 tontilla n:o 23 toistaiseksi ja enintään sodan loppuun asti.

Rakennuksen siirtäminen. Suomen siviili- ja asevelvollisuusinvalidien liitto oikeutettiin⁴⁾ siirtämään invalidisäätiöltä lahjaksi saamansa rakennus Tuurholmasta vuokraamalleen maa-alueelle.

Oulunkylän tallialue. Johtaja V. Rajalalle vuokratun n. 2 000 m²:n suuruisen Oulunkylässä olevan tallialueen vuokraoikeutta päätettiin⁵⁾ pidentää edelleen v:ksi 1944 entsin ehdoin.

Uintipaikan järjestäminen. Puolustuslaitos oikeutettiin⁶⁾ järjestämään uintipaikka kesäkaudeksi 1944 ns. Ahvenkallion alueelle Laajalahdessa ehdoin, että pukusuoja ja uimalaituri rakennettiin tonttiosaston hyväksymällä tavalla sekä että puolustuslaitos huolehti siisteydestä ja järjestyksestä paikalla.

Sokkelikivien myynti puretusta rakennuksesta. Kaupunginhallituksen oikeutettua kiinteistölautakunnan myymään sokkelikiviä korttelin n:o 358 Hämeentien tonteilta n:o 61 ja 62 100 mk:n hinnasta m²:ltä, päätettiin⁷⁾ kiviä myydä mm. kolmelle ostajalle.

Alivuokralaisen pitäminen omakotialueilla. Lautakunta päätti⁸⁾ muuttaa joulukuun 7 p:nä 1943 tekemää päätöstään siten, että tonttijaosto oikeutettiin toistaiseksi ja enintään kuluvan vuoden loppuun sallimaan alivuokralaisten ottamisen niihin Pirkkolan lahjataloihin, joita rasittaa kaupungin myöntämä koroton 40 000 mk:n velka määräämällä velka korolliseksi siltä ajalta, jonka alivuokralaissuhde kestää täysin kalenterikuukausin laskettuna, ollen kuitenkin jaostolla oikeus harkintansa mukaan tehdä erinäisiä poikkeuksia. Samalla oli tonttijaoston muutettava aikaisemmin alivuokralaisen pitämistä Pirkkolan lahjataloissa koskevat päätöksensä yhdenmukaisiksi yllä mainitun päätöksen kanssa.

Luvattoman alivuokralaisen pitämistä Pirkkolan lahjatalossa koskevissa tapauksissa⁹⁾ sovellettiin edellä mainittua kiinteistölautakunnan päätöstä.

Asukin tai alivuokralaisen pitämiseen Pirkkolan lahjatalossa myönnyttiin¹⁰⁾ 4 tapauksessa.

Osastonpäällikkö A. Kauppi oikeutettiin¹¹⁾ ottamaan kaksi alivuokralaista Koskelan omakotialueella olevaan rakennukseensa.

Marttilan omakotialue. Lautakunta päätti¹²⁾ laajentaa Marttilan omakotialueen korttelin n:o 3 tontin n:o 5 pinta-alan 1 683,71 m²:ksi sekä määrätä mainitun tontin vuosivuokran tammikuun 1 p:stä 1944 v:n 1946 loppuun 1 012 mk:ksi ja tammikuun 1 p:stä 1947 lukien 1 683 mk:ksi.

Herra A. Lönnqvist oikeutettiin¹³⁾ rakennuttamaan lisärakennus Marttilan invalidikylän korttelin n:o 5 tontilla n:o 19 olevaan talousrakennukseen ehdoin, että lisärakennuksen lopulliset piirustukset esitetään tonttijaoston hyväksyttäviksi.

Omakotilainat omakotirakennustoimintaa varten. Vuoden aikana tehtiin joukko päätöksiä¹⁴⁾, jotka koskivat kaupungin omakotirakennustoimintaa varten myöntämien lainojen irtisanomista.

Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastosta lautakunta päätti¹⁵⁾ myöntää Bostads-ab. Askolavägen 20 nimiselle yhtiölle 540 000 mk:n suuruisen lainan

¹⁾ Kiint. lautak. 15 p. toukok. 389 §. — ²⁾ Tonttij. 2 p. elok. 125 §. — ³⁾ S:n 26 p. tammik. 12 §. — ⁴⁾ Kiint. lautak. 19 p. kesäk. 492 §. — ⁵⁾ Tonttij. 8 p. maalisk. 43 §. — ⁶⁾ Kiint. lautak. 8 p. toukok. 367 §. — ⁷⁾ Tonttij. 21 p. kesäk. 107 §, 2 p. elok. 122 §. — ⁸⁾ Kiint. lautak. 22 p. toukok. 416 § ja tonttij. 24 p. toukok. 92 ja 93 §, 21 p. kesäk. 106 §, 2 p. elok. 123 § ja 7 p. jouluk. 221 §. — ⁹⁾ Tonttij. 8 p. maalisk. 40 §, 29 p. maalisk. 56 §, 19 p. huhtik. 69 § ja 7 p. jouluk. 222 §. — ¹⁰⁾ S:n 8 p. maalisk. 41 §, 3 p. toukok. 83 §, 21 p. kesäk. 106 § ja 4 p. lokak. 148 §. — ¹¹⁾ S:n 8 p. marrask. 172 §. — ¹²⁾ Kiint. lautak. 8 p. toukok. 370 §. — ¹³⁾ Tonttij. 18 p. lokak. 166 §. — ¹⁴⁾ S:n 26 p. tammik. 17 ja 18 §, 6 p. syysk. 146 § ja 4 p. lokak. 155 §. — ¹⁵⁾ Kiint. lautak. 27 p. jouluk. 1 062 §.

kiinnitettäväksi Koskelan korttelin n:o 993 tontin n:o 20 vuokraoikeuteen, oikeudella kiinnittää sitä ennen 720 000 mk.

Maksunlykkäykset. Tapauksessa, jolloin suostuttiin maksunlykkäykseen, päätettiin ¹⁾ vaatia, että maksettavaksi erääntyneelle erälle suoritetaan 6 %:n korko erääntymispäivän ja maksupäivän väliseltä ajalta.

Hyväksytyt piirustukset. Vuoden aikana hyväksyttiin Puodinkylän ²⁾, Taivaskallion ³⁾, Käpylän ⁴⁾, Meilahden ⁵⁾, Marttilan ⁶⁾, Toukolan ⁷⁾, Reijolan ⁸⁾, Oulunkylän ⁹⁾ ja Koskelan ¹⁰⁾ vuokra-alueille ja varasto- ja teollisuusalueille ¹¹⁾ teetettävien uudisrakennusten piirustuksia ja sikäläisten vanhempien rakennusten muutos- ja lisäpiirustuksia sekä piirustukset varasto- ja kaivertamovajaa varten Hietaniemen- ja Mechelininkadun kulmauksessa olevalle vuokra-alueelle ¹²⁾, Salomonkadun autohuoltoaseman jälleenrakentamista varten ¹³⁾, Sörnäisten niemelle rakennettavia väestönsuojia varten ¹⁴⁾ sekä kivihiomoa varten kortteliin n:o 178 ¹⁴⁾.

Tilapäisasuntojen tyyppien III, IV b, ja VI lopulliset piirustukset hyväksyttiin ¹⁵⁾.

Kolmivuotiskatselmukset. Vallilan korttelin n:o 536 tontilla n:o 5 kolmivuotiskatselmuksessa v. 1940 tehtäväksi määrättyjen korjaustöiden suorittamisessa myönnettiin ¹⁶⁾ lykkäystä.

Lupa ulkoilmajuhlien ja -kokousten, yhteislaulutilaisuuksien yms. järjestämiseen myönnettiin tai annettiin kaupunginhallitukselle sellaisten järjestämistä koskeva puoltava lausunto mm. 8 tapauksessa ¹⁷⁾.

Mainoslaitteet. Lupa mainoslaitteiden asettamiseen myönnettiin 13 tapauksessa ¹⁸⁾.

Niitto-oikeus. Tonttijaosto myönsi ¹⁹⁾ Herttoniemen radan varrella sijaitsevan aukeaman niitto-oikeuden rouva M. Relanderille 125 mk:n maksusta.

Taloussorsaiden pitämistä varten vuokrattiin ²⁰⁾ alueita 2 tapauksessa.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin asioista, jotka koskivat mm. korttelin n:o 306 Kolmannen linjan tontin n:o 8 vuokraoikeuden pidentämistä ²¹⁾: Lautatarhankadun viemäriverkoston laajentamista ²²⁾; vuokranalennusanomuksia ²³⁾; tonttien rakentamisajan pidennystä ²⁴⁾; sokkelikivien myyntiä ²⁵⁾; tonttien myyntiä Herttoniemen ja Pitäjänmäen teollisuusalueelta ²⁶⁾; bensiininjakeluasemien vuokraoikeuksien järjestämistä vallitsevan poikkeustilanteen aikana ²⁷⁾; asuntotonttien myyntiehtojen muuttamista ²⁸⁾; sekä asunto-tonttien vuokraamista Sosiaalinen asuntotuotanto oy:lle ja Hakan asunto-oy. Käpylän-tie 2 nimiselle yhtiölle ²⁹⁾.

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin mm. asioista, jotka koskivat: tonttien rakentamisajan pidennystä ³⁰⁾; kulkutien järjestämistä raitiotien päätesilmukan luokse Toukolaan ³¹⁾; väestönsuojan rakentamista Herttoniemen öljysatama-alueelle ³²⁾; maksun-

¹⁾ Kiint. lautak. 10 p. tammik. 17 ja 18 §, 19 p. kesäk. 490 §, 3 p. heinäk. 516 §, 14 p. elok. 581 § ja 18 p. syysk. 664 §. — ²⁾ Tonttij. 3 p. toukok. 82 §. — ³⁾ S:n 6 p. syysk. 132 §. — ⁴⁾ S:n 18 p. lokak. 161 §, 22 p. marrask. 190 § ja 7 p. jouluk. 230 §. — ⁵⁾ S:n 8 p. marrask. 180 §. — ⁶⁾ S:n 22 p. marrask. 191 § ja 7 p. jouluk. 229 §. — ⁷⁾ S:n 22 p. marrask. 192 §. — ⁸⁾ S:n 22 p. marrask. 205 §. — ⁹⁾ S:n 22 p. marrask. 209 §. — ¹⁰⁾ Kiint. lautak. 27 p. marrask. 918 § ja tonttij. 20 p. jouluk. 256 §. — ¹¹⁾ Kiint. lautak. 31 p. tammik. 88 § ja 21 p. helmik. 150 § sekä tonttij. 12 p. tammik. 11 §, 26 p. tammik. 23 §, 16 p. helmik. 26, 27 ja 34 §, 8 p. maalisk. 55 §, 24 p. toukok. 94 §, 2 p. elok. 120 §, 4 p. lokak. 147 §, 8 p. marrask. 181 §, 22 p. marrask. 189, 193 ja 213 §, 7 p. jouluk. 214, 215 ja 236 § ja 20 p. jouluk. 238, 239, 240, 253, 254 ja 255 §. — ¹²⁾ Tonttij. 12 p. tammik. 5 §. — ¹³⁾ S:n 19 p. huhtik. 67 § ja 2 p. elok. 119 §. — ¹⁴⁾ S:n 19 p. huhtik. 68 §. — ¹⁵⁾ S:n 22 p. marrask. 188 §. — ¹⁶⁾ S:n 24 p. toukok. 91 §. — ¹⁷⁾ Kiint. lautak. 3 p. huhtik. 264 §, 24 p. huhtik. 322 §, 22 p. toukok. 419 §, 30 p. toukok. 433 §, 12 p. kesäk. 457 §, 19 p. kesäk. 488 § ja 20 p. marrask. 882 § sekä tonttij. 24 p. toukok. 90 §. — ¹⁸⁾ Kiint. lautak. 10 p. tammik. 19 §, 17 p. tammik. 40 §, 7 p. helmik. 108 ja 112 §, 8 p. toukok. 368 §, 12 p. kesäk. 481 §, 31 p. heinäk. 543 ja 544 §, 2 p. lokak. 678 ja 679 §, 23 p. lokak. 772 §, 13 p. marrask. 866 § ja 4 p. jouluk. 967 §. — ¹⁹⁾ Tonttij. 6 p. syysk. 138 §. — ²⁰⁾ S:n 16 p. helmik. 33 §, 8 p. maalisk. 44 §. — ²¹⁾ Kiint. lautak. 24 p. tammik. 70 §. — ²²⁾ S:n 31 p. tammik. 87 §. — ²³⁾ S:n 31 p. tammik. 86 §, 20 p. maalisk. 237 § ja 19 p. kesäk. 489 §. — ²⁴⁾ S:n 7 p. helmik. 107 §, 3 p. huhtik. 263 §, 24 p. huhtik. 314, 315, 316 ja 317 §, 2 p. toukok. 347 §, 30 p. toukok. 432 §, 3 p. heinäk. 514 §, 14 p. elok. 574 §, 11 p. syysk. 646 §, 16 p. lokak. 750 §, 13 p. marrask. 849 § ja 18 p. jouluk. 1 024 ja 1 029 §. — ²⁵⁾ S:n 8 p. toukok. 371 §. — ²⁶⁾ S:n 4 p. syysk. 609 §, 6 p. marrask. 816 § ja 11 p. jouluk. 987 ja 988 §. — ²⁷⁾ S:n 16 p. lokak. 751 §. — ²⁸⁾ S:n 23 p. lokak. 773 §. — ²⁹⁾ S:n 27 p. marrask. 915 ja 916 §. — ³⁰⁾ S:n 17 p. tammik. 39 §, 31 p. tammik. 85 §, 13 p. maalisk. 191 ja 196 §, 20 p. maalisk. 234 ja 235 §, 24 p. huhtik. 315 §, 2 p. toukok. 348 ja 351 §, 15 p. toukok. 385, 386 ja 387 §, 12 p. kesäk. 454 §, 19 p. kesäk. 485 §, 14 p. elok. 575 §, 4 p. syysk. 603 §, 11 p. syysk. 645 § ja 6 p. marrask. 817 §. — ³¹⁾ S:n 21 p. helmik. 149 §. — ³²⁾ S:n 27 p. maalisk. 247 §.

lykkäysanomuksia ¹⁾; indeksivuokramääräystä asunto-osakeyhtiöihin nähden ²⁾; Keskinäisen henkivakuutusyhtiö Suomen väestönsuojan rakentamista ³⁾; Asunto-oy. Sturen kiinnityslainan postponoimista ⁴⁾; pommisuojan rakentamista Kulosaareen ⁵⁾; Oy. Arabia ab:n vapauttamista sen lisäalueen myyntiehtojen mukaisesta rakennusvelvollisuudesta ⁶⁾; Susannankadun 3:ssa sijaitsevan seurakuntahuoneiston luovuttamista hartaushetkiä varten ⁷⁾; lainan myöntämistä sommitusvaurioiden korjaamiseen ⁸⁾; Suomen osuuskauppojen keskuskunnan pistoraidesopimuksen pidentämistä ⁹⁾; viemärin rakentamista Marttilan omakotialueelle ¹⁰⁾; kellarin rakentamista invalidisäätiön tontille ¹¹⁾; rautatiehallituksen väestönsuojan rakentamista Eläintarhan huvila-alueen kalliioon ¹²⁾; alueen luovuttamista teknillisen korkeakoulun laajentamista varten ¹³⁾; Vallilan korttelia n:o 698 koskevaa ostoanomusta ¹⁴⁾; lisäalueen myyntiä Oy. Strömberg ab:lle Pitäjänmäen teollisuusalueelta ¹⁵⁾; Hietaniemen hautausmaan ja sankarihautausalueen laajentamista ¹⁶⁾; tontin vuokraamista Helsingin perheasunnot oy:lle ¹⁷⁾; toissijaisen rakennusluoton myöntämistä Lauttasaaren aseveljet nimiselle yhdistykselle ¹⁸⁾; Metallikutomo oy:n vuokraoikeuksien järjestelyä ¹⁹⁾; sairaalaparakkien käyttämistä asuintoina ²⁰⁾; sekä tontin luovuttamista tutkimus- ja opetuspesulaa varten ²¹⁾.

3. Kiinteistötoimiston maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat

Albergan tilan vuokraus. Maanviljelijä J. Kukkamäelle päätettiin ²²⁾ vuokrata Etula ja Takala nimiset asuinrakennukset talousrakennuksineen sekä 51.89 ha peltoa ja 9.15 ha laidunta Espoon pitäjän Suur-Huopalahden Bredvikin tilasta RN 1⁹ ja Albergan tilasta RN 2⁵⁶⁴ 35 000 mk:n vuokrasta toukokuun 1 p:stä joulukuun 31 p:ään 1944 ja sen jälkeen kalenterivuodeksi kerrallaan 2 kuukauden irtisanomisajoin 52 000 mk:n vuosivuokrasta, minkä lisäksi vuokraehtoihin liitettiin eräitä rakennusten käyttöä koskevia määräyksiä.

Fallkullan pääarakennus. Agronomi T. Kukkonen vapautettiin ²³⁾ suorittamasta vuokraa Fallkullan pääarakennuksen yläkerrasta tammikuun 1 p:stä 1944 lähtien.

Fallkullan pääarakennuksesta apulaisagronomi J. Kukkoselle vuokrattua huoneistoa koskevaa kysymystä käsiteltäessä päätettiin ²⁴⁾ agronomi Kukkoselle suorittaa mainittuun rakennuksen yläkerran lämmityskustannusten korvauksena 3 765 mk sekä kehoittaa häntä vuokraamaan koko pääarakennus 3 100 mk:n kuukausivuokrasta oikeudella ottaa alivuokralaisia.

Fallkullan pääarakennuksen talonmiehen asunnosta suoritettava kuukausivuokra vahvistettiin ²⁵⁾ 300 mk:ksi.

Maanvuokrien määrääminen. Kaarelan tilan maanvuokra päätettiin ²⁶⁾ laskea maatalousministeriön kunakin vuonna määräämien viljan keskihintojen mukaan.

Lautakunta päätti ²⁷⁾ muuttaa helmikuun 1 p:nä 1943 tekemää päätöstään ²⁸⁾ viljassa määrättyjen mutta rahassa maksettavien maanvuokrien uudelleen määräämisestä siten, että vuokrat maaliskuun 14 p:nä 1944 alkaneen vuokratuoden alusta maksetaan niiden viljanhintojen mukaan, jotka maatalousministeriö vuosittain määrää valtiolle maksettavaa virkatalon vuokraa ja muuta valtiolle viljassa suoritettavaa korvausta varten, kuitenkin niin, että Kaarelan tilan vuokra lasketaan edellä mainitun mukaisesti jo maaliskuun 14 p:stä 1943 alkaen, joten mainittu vuokra maaliskuun 14 p:n 1943 ja maaliskuun 14 p:n 1944 väliseltä ajalta oli 84 710 mk.

Päätettiin ²⁹⁾, että Stansvikin tilan v:n 1945 vuokra, joka oli määrätty viljassa, mutta joka oli maksettava rahassa valtion viljavaraston vuoden alussa toimittaman normaali-viljan hinnoittelun mukaan, oli 15 165 mk.

¹⁾ Kiint. lautak. 17 p. huhtik. 286 § ja 18 p. syysk. 663 §. — ²⁾ S:n 24 p. huhtik. 311 §. — ³⁾ S:n 22 p. toukok. 417 §. — ⁴⁾ S:n 12 p. kesäk. 458 §. — ⁵⁾ S:n 19 p. kesäk. 486 §. — ⁶⁾ S:n 3 p. heinäk. 513 §. — ⁷⁾ S:n 31 p. heinäk. 545 §. — ⁸⁾ S:n 31 p. heinäk. 546 §, 14 p. elok. 579 §, 30 p. lokak. 791 ja 793 §, 13 p. marrask. 853 § ja 20 p. marrask. 877 §. — ⁹⁾ S:n 14 p. elok. 576 §. — ¹⁰⁾ S:n 4 p. syysk. 601 §. — ¹¹⁾ S:n 4 p. syysk. 605 §. — ¹²⁾ S:n 4 p. syysk. 606 §. — ¹³⁾ S:n 11 p. syysk. 642 §. — ¹⁴⁾ S:n 2 p. lokak. 689 §. — ¹⁵⁾ S:n 9 p. lokak. 716 §. — ¹⁶⁾ S:n 9 p. lokak. 717 §. — ¹⁷⁾ S:n 16 p. lokak. 754 §. — ¹⁸⁾ S:n 30 p. lokak. 792 §. — ¹⁹⁾ S:n 13 p. marrask. 854 §. — ²⁰⁾ S:n 20 p. marrask. 876 §. — ²¹⁾ S:n 4 p. jouluk. 968 §. — ²²⁾ Maa- ja metsätalousj. 28 p. huhtik. 31 §. — ²³⁾ S:n 1 p. helmik. 9 §. — ²⁴⁾ S:n 11 p. huhtik. 28 § ja 5 p. lokak. 51 ja 52 §. — ²⁵⁾ S:n 11 p. huhtik. 28 §. — ²⁶⁾ Kiint. lautak. 15 p. toukok. 392 §. — ²⁷⁾ S:n 22 p. toukok. 415 §. — ²⁸⁾ Ks. v:n 1943 kert. s. 17. — ²⁹⁾ Maa- ja metsätalousj. 21 p. marrask. 78 §.

Viikinmäen tila. Maatalousosasto oikeutettiin ¹⁾ vuokraamaan Viikinmäen vapaana olevia alueita tilapäisvuokrauksina harkintansa mukaan.

Lataus oy:lle päätettiin ²⁾ vuokrata yhteensä n. 2 220 m²:n suuruinen alue Puodin- kylässä sijaitsevista tiloista Orrbacka RN 2²⁹⁴, Nykulla RN 2³⁰¹ ja Skogsland RN 2²⁹⁵ huhtikuun 1 p:stä syyskuun 1 p:ään 1945 saakka 2 220 mk:n vuosivuokrasta ja ehdoin, että vuokra-alueen tie oli pidettävä kunnossa sekä että se oli korvauksetta jätettävä Helsingin kaupungin sekä eräiden maanvuokraajien käyttöön.

Lisäksi päätettiin ²⁾ Lataus oy:n vuokra-alueiden valvonta siirtää tonttiosaston tehtäväksi.

Vuokralle annetut viljelyspalstat. Maa- ja metsätalousjaosto vuokrasi seuraavat viljelyspalstat:

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuosi- vuokra, mk
Alberga, litt. I 6, n. 0.75 ha	Maanviljelijät A. Lindström ja O. Kaskisalo ³⁾	1945, jouluk. 31 ja sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	750
S:n n. 0.75 ha	Herra H. Bollström ⁴⁾	Kuten edellä	750
S:n n. 2.20 ha	Betlehem yhdistys ⁵⁾	Kuten edellä	14 396
S:n, ns. Takahuvilapello, n. 2.50 ha	Betlehem lepokoti ⁶⁾	1944, jouluk. 31 ja sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	1 000
Bengtsår, 1.75 ha	Vankileiri n:o 7 ⁷⁾	1944, kesäkauden loppuun	700
S:n n. 37.6 ha	Ajuri H. Österlund ⁸⁾	Kuten edellä	12 000
Boxbacka, 1 ¹³⁹ , 0.24 ha	Sekatyömies E. Sten ⁹⁾	1944, jouluk. 31 ja sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	350
Bredvik, n. 3.75 ha	Puntarhuri T. Stenström ¹⁰⁾	Kuten edellä	3 000
S:n, n. 26.90 ha	Helsingin suojeluskuntapiiri ¹¹⁾	1944, jouluk. 31	26 900
Haaga, Isoniitty, n. 3.2 ha	Ajuri J. Laine ¹²⁾	1944, jouluk. 31 ja sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	4 000
S:n, kortteli n:o 19, tontti n:o 1, n. 0.42 ha	Peltiseppä O. Pylkkänen ¹³⁾	Kuten edellä	600
Herttoniemi, n. 2.5 ha	Maanviljelijä J. E. Henriks- son ¹⁴⁾	Kuten edellä	2 700
S:n, n. 4 ha	Herra W. I. Levander ¹⁵⁾	Kuten edellä	3 500
Kaarela, Häkansdal, 0.33 ha	Ab. Julius Tallberg oy ¹⁶⁾	Kuten edellä	3 300
Malmi, Haapala, Huvila n:o 73, 74, 82 ja 83, n. 0.553 ha	Rouva A. Tiainen ¹⁷⁾	Kuten edellä	650
Malmi, Pähls, n. 0.4 ha	Rouva H. Woltti ¹⁸⁾	1944, jouluk. 31 ja sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	1 800
S:n, Sunnuntaipalsta n:o 124	Poliisikonstaapeli A. Niemi- nen ¹⁹⁾	Kuten edellä	300
S:n s:n n:o 128	Asemiesten esimies E. Martin- mäki ²⁰⁾	Kuten edellä	300
Oulunkylä, n:o 2 a Käpylä ja ns. Barekin pelto, n. 0.85 ha	Mannerheimin lastensuojeluli- iton Oulunkylän osasto ²¹⁾	Kuten edellä	1 000
S:n Suursuon viljelyspalsta ja Pa- kinkylän tiloista Väinämöinen ja Ilmarinen, 1.91 ha	Pakilan maatalouskerho ²¹⁾	Kuten edellä	2 000
S:n viljelyspalsta litt. b, 0.66 ha	Ajuri A. J. Odell ²¹⁾	Kuten edellä	1 000
Pakinkylä, Nystuga, n. 0.85 ha	Rouva A. Matilainen ²²⁾	1945, jouluk. 31 ja sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	1 275
S:n s:n n. 1.02 ha	Herra S. Juselius ²³⁾	Kuten edellä	1 500
S:n s:n n. 1.68 ha	Katsastaja Y. Hietanen ²⁴⁾	Kuten edellä	2 500
S:n s:n n. 2.92 ha	Maanviljelijä K. Salmela ²⁵⁾	Kuten edellä	4 500
S:n s:n n. 3.20 ha	Työnjohtaja E. Laaksonen ²⁶⁾	Kuten edellä	4 800
S:n, Huvila n:o 54 a	Peltiseppä O. Granberg ²¹⁾	1944, jouluk. 31 ja sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	150

¹⁾ Maa- ja metsätalousj. 11 p. huhtik. 17 §. — ²⁾ Kiint. lautak. 15 p. toukok. 391 §. — ³⁾ Maa- ja metsätalousj. 21 p. marrask. 74 §. — ⁴⁾ S:n 21 p. marrask. 73 §. — ⁵⁾ S:n 21 p. marrask. 72 §. — ⁶⁾ S:n 1 p. helmik. 5 §. — ⁷⁾ S:n 28 p. huhtik. 37 §. — ⁸⁾ S:n 28 p. huhtik. 38 §. — ⁹⁾ S:n 4 p. elok. 42 §. — ¹⁰⁾ S:n 1 p. helmik. 4 §. — ¹¹⁾ S:n 1 p. helmik. 6 §. — ¹²⁾ S:n 11 p. huhtik. 21 §. — ¹³⁾ S:n 28 p. huhtik. 30 §. — ¹⁴⁾ S:n 11 p. huhtik. 14 §. — ¹⁵⁾ S:n 11 p. huhtik. 18 §. — ¹⁶⁾ S:n 1 p. helmik. 2 §. — ¹⁷⁾ S:n 21 p. marrask. 65 §. — ¹⁸⁾ S:n 4 p. elok. 43 §. — ¹⁹⁾ S:n 4 p. elok. 41 §. — ²⁰⁾ S:n 4 p. elok. 40 §. — ²¹⁾ S:n 1 p. helmik. 2 §. — ²²⁾ S:n 21 p. marrask. 76 §. — ²³⁾ S:n 5 p. lokak. 56 §. — ²⁴⁾ S:n 5 p. lokak. 55 §. — ²⁵⁾ S:n 5 p. lokak. 57 §. — ²⁶⁾ S:n 5 p. lokak. 54 §.

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuosi- vuokra, mk
Pukinmäki, Huvila n:o 101 b ja 102, 0.164 ha	Sekatyöntekijä K. Hagel ¹⁾	Kuten edellä	250
Staffansby, tila n:o 133, n. 0.03 ha	Kuorma-autonkuljettaja B. V. Lehtinen ²⁾	1945, jouluk. 31 ja sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	100
Tomtbacka, Leirialue Grothinkos- ken alapuolella, 1.25 ha	Helsingin nuorten miesten kris- tillinen yhdistys ¹⁾	1944, jouluk. 31 ja sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	1 000
Viikinmäki, 1.63 ha	Herra G. Örnberg ³⁾	1945, jouluk. 31 ja sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	1 500
S:n 3.08 ha	Leski H. Öhrnberg ³⁾	Kuten edellä	3 000

Edellä mainittuja alueita koskeviin vuokrasopimuksiin sisällytettiin seuraavat lisäehdot: Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen vuokra-alueetta sai käyttää vain nuorison leirialueena ja vuokraaja sai pitää alueella asuinrakennuksensa ja sen ulkokuonerakennuksen; puutarhuri T. Stenström veloitettiin suorittamaan maatalousosaston osoituksen mukaan mahdollisesti tarvittavia pienempiä ladon korjaustöitä ilman muuta korvausta vuokranantajan puolelta kuin että korjauksiin tarvittava puutavara luovutetaan ostettuna liikkeestä tai leimattuna metsässä sekä viljelemään aluetta normaalin paikkakunnan tavan mukaan ja pitämään ojat kunnossa, minkä lisäksi vuokraajan oli vastattava kaikista muista rasituksista paitsi palovakuutuksesta ja tierasituksista; Helsingin suojeluskuntapiiri oikeutettiin käyttämään vuokra-alueen laidassa olevaa latoa sekä suorittamaan sen korjaukset ollen niitä koskevat ehdot samoin kuin palovakuutusta ja tierasitustakin yhtäpitävät puutarhuri Stenströmin vuokraehtojen kanssa; ajuri J. Laineen oli sallittava korvauksetta vapaa pääsy vuokra-alueellaan olevalle vesijohtolaitoksen pumppuhuoneelle; sekä ajuri H. Österlundille myönnettiin oikeus kalastamiseen omaa tarvetta varten ollessaan työssä Bengtsårin tilalla.

Pidennetyt viljelysalueita koskevat vuokrasopimukset. Maa- ja metsätalousjaosto pidensi seuraavat viljelysalueita koskevat vuokrasopimukset: Maanviljelijä R. Lindbäckille vuokrattiin⁴⁾ Nybondas RN 5² ja Oulunkylän kartano RN 6 nimisten tilain mailta edelleen ne hänellä vuokralla olleet alueet, joita ei tarvittu tietöitä varten siten, että nykyistä vuokraa vähennettiin 1 000 mk jokaista hehtaaria kohden, josta Lindbäck joutui luopumaan.

Liikemies M. Kähköselle vuokrattiin⁵⁾ Malmin kylässä oleva ns. Nordlingin tontti edelleen tammikuun 1 p:stä 1945 vuodeksi kerrallaan 2 kuukauden irtisanomisajoin 3 000 mk:n vuosivuokrasta ja muuten entisin ehdoin.

Herttoniemessä oleva ns. Holmbergin torppa päätettiin⁶⁾ vuokrata neiti E. Holmbergille edelleen v:ksi 1945 entisestä 2 000 mk:n vuokrasta.

Vuokrasopimuksen muuttaminen. Ajuri A. Liljalle päätettiin⁷⁾ vuokrata n. 0.43 ha:n suuruinen viljelysalue Haagassa, minkä johdosta hänen kanssaan marraskuun 13 p:nä 1943 tehty vuokrasopimus muutettiin siten, että vuokra-alue tuli käsittämään 1.34 ha vuosivuokran ollessa 1 500 mk.

Pakinkylän vuokra-alueet. Maatalousosasto oikeutettiin⁸⁾ tilapäisesti kesän ajaksi vuokraamaan tai itse viljelemään lihakauppias A. Kuusikin entisiä vuokra-alueita Pakinkylässä.

Malmin kylän ns. Nallibackan vuokra-alue. Lautakunta päätti⁹⁾ suostua Malmin kylässä olevan ns. Nallibackan vuokra-alueen luovuttamista alivuokraajalle koskevaan puutarhuri H. Jonssonin anomukseen ehdoin, että vuokrasopimuksen määräyksiä tarkasti noudatetaan ja että kiinteistötoimisto hyväksyy alivuokraajan.

Puutarhuri H. Jonssonille myönnettiin¹⁰⁾ lykkäystä tammikuussa erääntyneen Nallibackan alueesta suoritettavan 4 205:70 mk:n suuruisen vuokramaksun suorittamisessa heinäkuun 31 p:ään saakka ehdoin, että Jonsson suoritti maksamattomalle erälle korkoa 6 %:n mukaan erääntymispäivän ja maksupäivän väliseltä ajalta.

¹⁾ Maa- ja metsätalousj. 1 p. helmik. 2 §. — ²⁾ S:n 21 p. marrask. 75 §. — ³⁾ S:n 29 p. jouluk. 87 §. — ⁴⁾ S:n 21 p. marrask. 68 §. — ⁵⁾ S:n 21 p. marrask. 64 §. — ⁶⁾ S:n 21 p. marrask. 83 §. — ⁷⁾ S:n 28 p. huhtik. 32 §. — ⁸⁾ S:n 28 p. huhtik. 33 §. — ⁹⁾ Kiint. lautak. 15 p. toukok. 390 §. — ¹⁰⁾ S:n 19 p. kesäk. 493 §.

Maa-alueen luovuttaminen Porkkalan alueelta siirtyneille puutarhureille. Lautakunta päätti ¹⁾ periaatteessa ottaa huomioon maa-alueen varaamisen Porkkalan alueelta siirtyneille puutarhureille kaupungin lähiseudun maiden asutusta järjestettäessä ja antaa tonttiosaston tehtäväksi asutussuunnitelmien laatimisen pääasiassa Leppävaaran niille maille, joita maa- ja metsätalousjaosto on erikoisesti pitänyt tarkoitukseen sopivina.

Kalastus- ja metsäystyoikeudet. Kalastaja J. Lindströmille päätettiin ²⁾ edelleen kuluvaksi vuodeksi vuokrata Albergan tilan kalavesi 500 mk:n vuokrasta entisin ehdoin sekä kalastaja A. Kortelaiselle edelleen kuluvaksi vuodeksi Bredvikin yksinäistilaan kuuluvat kalavedet 700 mk:n vuokrasta ja entisin ehdoin.

Kalastusoikeudet Bengtsårin tilan eri kalavesillä vuokrattiin ³⁾ kuluvaksi vuodeksi palstatilalliselle A. Ekrothille 1 500 mk:n ja kalastaja P. Barckille 4 000 mk:n vuokrasta sekä metsäysty- ja kalastusoikeus ylijunailija A. Österlundille 1 500 mk:n vuokrasta, ollen viimeksi mainitulla oikeus käyttää 600 mk:n maksusta tilan etelärannalla olevaa saunaa eräin varauksin. Samoin oikeutettiin ne viranhaltijat, joille Bengtsårin tilan hoito suoranaisesti kuului, kalastamaan ja metsästäämään omiksi tarpeikseen tilan vesialueella ja mailla. Lisäksi oikeutettiin ajuri H. Österlund omaa käyttöä varten harjoittamaan kalastusta Bengtsårin vesillä sinä aikana, jolloin hän oli ajotöissä tilan metsissä.

Malmin sähkölaitos oy:n suurjännitelinja. Lautakunta päätti ⁴⁾ jatkaa Malmin sähkölaitos oy:n oikeutta ns. Malmgårdin suurjännitelinjan pitämiseen 5 vuodella tammikuun 1 p:stä 1942 lukien.

Perunamaiden vuokralleanto päätettiin ⁵⁾ järjestää samaan tapaan kuin edellisinäkin vuosina.

Viiljyysopimukset. Maatalousosasto oikeutettiin ⁶⁾ tekemään unikon, valkosinapin ja kuituöljypellavan viljelyssopimuksia 3—5 ha:lle, virnanviljelyssopimuksen n. 10 ha:lle sekä harkintansa mukaan perunan ja keittiökasvien viljelyä koskevia sopimuksia kaupungin laitosten kanssa ehdoin, että laitokset hakivat pois tuotteensa sadonkorjuuajana pääasiassa suoraan pellolta.

Maatilojen viljelyssuunnitelma. Kaupungin maatilojen viljelyssuunnitelma vuotta 1944 varten hyväksyttiin ⁷⁾ pääpiirteissään toteutettavaksi.

Viljankuivaajan hankkiminen. Maatalousosasto oikeutettiin ⁸⁾ hankkimaan Sinus 10 merkkinen viljankuivaaja Tuomarinkylän tilalle.

Lähtökatselmuksset. Agronomi L. Holmberg määrättiin ⁹⁾ edustamaan kaupunkia Hyötökukka oy:n vuokra-alueella Leppävaarassa toimeenpantavassa lähtökatselmuksessa.

Helsingin maatalouskerhoyhdistyksen tilitys sille myönnetyn avustuspäärahahan käytöstä hyväksyttiin ¹⁰⁾.

Muonamies H. Sinisalonen asuntokysymys. Lautakunta päätti ¹¹⁾ ottaa Tuomarinkylän entisen ja siellä vielä asuneen muonamiehen H. Sinisalonen uudelleen Tuomarinkylän muonamieheksi kuukausisopimuksella, jonka mukaan hänelle maksetaan palkkasäänöstelyn alirajan mukainen palkka sekä ehdoin, että hän suorittaa maksettavaksi langenneen huoneistovuokransa marraskuun 1 p:n 1943 ja huhtikuun 1 p:n 1944 väliseltä ajalta, jolloin hän ei ollut kiinteistötoimiston maatalousosaston töissä.

Esitys kaupunginhallitukselle tehtiin mm. muonamies H. Kauppinen eläkeanomuksesta ¹²⁾.

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin mm. asioista, jotka koskivat: hauenpoikasten istuttamista kaupungin vesiin ¹³⁾; muonamies H. Sinisalonen asuntokysymystä ym. ¹⁴⁾; perunasyövän vastustamista ¹⁵⁾; palstaviljelyn jatkamista ¹⁶⁾; eläkeanomuksia ¹⁷⁾; Hyötökukka oy:n vahingonkorvausanomusta ¹⁸⁾; Helsingin maatalouskerhoyhdistyksen avustusanomusta ¹⁹⁾; sekä sikalan vuokralle antamista koskevaa Ravintolain keskussikala oy:n tarjousta ²⁰⁾.

¹⁾ Kiint. lautak. 13 p. marrask. 855 § ja 11 p. jouluk. 994 § sekä maa- ja metsätalousj. 21 p. marrask. 82 §. — ²⁾ Maa- ja metsätalousj. 28 p. huhtik. 34 ja 35 §. — ³⁾ S:n 28 p. huhtik. 36 §. — ⁴⁾ S:n 15 p. toukok. 384 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. helmik. 116 §. — ⁶⁾ Maa- ja metsätalousj. 11 p. huhtik. 24 §. — ⁷⁾ S:n 11 p. huhtik. 26 §. — ⁸⁾ S:n 1 p. helmik. 8 §. — ⁹⁾ Kiint. lautak. 19 p. kesäk. 494 §. — ¹⁰⁾ S:n 7 p. helmik. 117 §. — ¹¹⁾ S:n 13 p. maalisk. 201 § ja maa- ja metsätalousj. 11 p. huhtik. 25 §. — ¹²⁾ Kiint. lautak. 9 p. lokak. 719 §. — ¹³⁾ S:n 24 p. tammik. 71 §. — ¹⁴⁾ S:n 24 p. tammik. 72 §, 13 p. maalisk. 201 § ja 24 p. huhtik. 323 §. — ¹⁵⁾ S:n 7 p. helmik. 115 § ja 21 p. helmik. 151 §. — ¹⁶⁾ S:n 7 p. helmik. 118 §. — ¹⁷⁾ S:n 13 p. maalisk. 200 §, 18 p. syysk. 665 § ja 20 p. marrask. 891 §. — ¹⁸⁾ S:n 3 p. heinäk. 518 §. — ¹⁹⁾ S:n 18 p. syysk. 667 §. — ²⁰⁾ S:n 18 p. syysk. 668 §.

4. Kiinteistötoimiston metsätalousosaston toimialaan kuuluvat asiat

Puiden myynti kaupungin metsistä. Degerön Hälvikin asukkaiden anomukseen saada ostaa myrskyn kaatamia puita kaupungin metsistä lautakunta päätti ¹⁾ myöntyä ehdoin, että puut myydään rajahintaan ja käteismaksua vastaan sekä että kuluttajaa kohden saadaan luovuttaa enintään 16 m³ puita.

Lautasaaren puutarhan omistajan O. Steniuksen anomukseen saada ostaa myrskyn kaatamia ja vioittamia puita Lautasaaresta lautakunta päätti ²⁾ myöntyä oikeuttaen hakijan ostamaan jo hakkauttamansa halot, päättäen samalla, että jäljellä olevat puut oli mottitalkoissa hakattava kaupungin tarpeisiin.

Helsingin kunnan työntekijäin keskustoimikunta oikeutettiin ³⁾ kaupungin metsistä hakkauttamaan ja lunastamaan 30 m³ halkoja rajahintaan metsätalousosaston leimauksen mukaisesti Kulosaaren kartanon lämmitystä varten kulutuskaudeksi 1945/46 ehdoin, että metsä siistittiin hakkauksen jälkeen.

Puiden hakkaaminen kaupungin maalla olevilta huvilapalstoilta. Lautakunta päätti ⁴⁾ että jos kaupungin maalla olevilla huvilapalstoilla siistimistarkoituksessa suoritettavissa puiden hakkuissa palstalta kertyy kaadettuja puita enintään 2 m³, niin alueen haltija saa hakata puut ja ostaa ne normaalihinnasta, mutta kaikki arvokkaat puut ja 2 m³:ä suuremmat halkoerät kaupunki ottaa omaan käyttöönsä.

Metsänhakkuissa noudatettava työohjelma päätettiin ⁵⁾ hyväksyä erinäisin pienin muutoksin.

Helsingin lentokenttä. Lautakunta päätti ⁶⁾, että Helsingin lentokentälle johtavan ja kaupungin maalla olevan suurjännitelinjan edellyttämä linja-aukko saadaan leventää vähintään 16 m:n levyiseksi tai ainakin niin leveäksi, että puut eivät voi vahingoittaa linjaa; linja-aukon vuokraoikeus pidennettiin tammikuun 1 p:stä 1942 joulukuun 31 p:ään 1944 jatkuen sopimus sen jälkeen edelleen yhden vuoden irtisanomisajoin ja määrättiin vuokra metsämaasta linja-aukon pinta-alan mukaan 1 000 mk:ksi ha:lta vuodessa ja viljelysmaasta pylväsluvun mukaan 30 mk:ksi pylväältä vuodessa.

Tie- ja vesirakennushallitus oikeutettiin ⁷⁾ pitämään lentokentälle johtava puhelinlinja entisessä paikassaan toukokuun 1 p:n 1943 ja tammikuun 1 p:n 1945 välisen ajan jatkuen sopimus tämän jälkeen toistaiseksi yhden vuoden molemminpuolisin irtisanomisajoin 200 mk:n vuosivuokrasta.

Käyttövarat. V:n 1944 käyttövaroista myönnettiin mm. 5 000 mk n. 70 kuvaa käsittävän kuvakokoelman lunastamiseen valistustoimintaa varten ⁸⁾.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat: Bengtsårin, Ryttylän, Tervalammen ja Toivoniemen tilain metsien palovakuutuksen korottamista ⁹⁾; eräisiin sirpalesuojiin käytettyjen puiden laskutusta ¹⁰⁾; kivien louhimista Herttoniemen kalliosta ¹¹⁾; ja puiden harvennushakkuista kaupungin puistoista ¹²⁾.

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin asioista, jotka koskivat mm. Oulunkylän aseveljet yhdistyksen ja kaupungin välistä halonhakkuusopimusta ¹³⁾; Vanhankaupunginselän kalastusoikeutta ¹⁴⁾; Fiskodlingens vänner nimisen järjestön avustusanomusta ¹⁵⁾; ja Bengtsårin tilan varaamista Helsingin nuorten lomanviettoa ja virkistystoimintaa varten ¹⁶⁾.

5. Kiinteistötoimiston asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat

Asemakaavan- ja tonttijaonmuutokset. Lautakunta päätti kaupunginhallitukselle puoltaa seuraavia kortteleita koskevia asemakaavaosaston laatimia asemakaavan- ja tonttijaonmuutosehdotuksia: II kaupunginosan korttelin n:o 95 b tontteja n:o 21 a ja 21 b ¹⁷⁾; IV kaupunginosan korttelin n:o 77 tontteja n:ot 6 ja 22 ¹⁸⁾; VI kaupunginosan

¹⁾ Kiint. lautak. 31 p. tammik. 91 §. — ²⁾ S:n 20 p. maalisk. 238 §. — ³⁾ S:n 9 p. lokak. 721 §. — ⁴⁾ S:n 27 p. marrask. 926 §. — ⁵⁾ S:n 21 p. helmik. 152 §. — ⁶⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 051 §. — ⁷⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 052 §. — ⁸⁾ S:n 30 p. lokak. 797 §. — ⁹⁾ S:n 31 p. heinäk. 549 §. — ¹⁰⁾ S:n 4 p. syysk. 610 §. — ¹¹⁾ S:n 4 p. syysk. 612 §, 2 p. lokak. 681 §, 30 p. lokak. 796 § ja 4 p. jouluk. 970 §. — ¹²⁾ S:n 27 p. marrask. 925 §. — ¹³⁾ S:n 17 p. tammik. 46 §. — ¹⁴⁾ S:n 3 p. heinäk. 519 §. — ¹⁵⁾ S:n 4 p. syysk. 611 §. — ¹⁶⁾ S:n 30 p. lokak. 795 §. — ¹⁷⁾ S:n 3 p. heinäk. 522 §, 31 p. heinäk. 558 § ja 27 p. marrask. 927 §. — ¹⁸⁾ S:n 24 p. huhtik. 324 § ja 15 p. toukok. 395 §.

korttelin n:o 123 tontteja n:o 24 a ja 24 b ¹⁾; VII kaupunginosan korttelia n:o 182 ²⁾; XIV kaupunginosan kortteleita n:o 479 a ja 479 b ³⁾; XX kaupunginosan kortteleita n:o 787, 788, 789 ja 790 ⁴⁾; XXII kaupunginosan korttelin n:o 699 tonttia n:o 14 ⁵⁾; sekä XXV kaupunginosan korttelia n:o 859 b ⁶⁾.

Korkeustasomääräykset. Lautakunta päätti ⁷⁾ kaupunginhallitukselle puoltaa ehdotettuja korkeustasomääräyksiä, jotka koskivat X kaupunginosan kortteleita n:o 272, 273, 275, 276, 277 ja 278.

Rakennussuunnitelmat. Lautakunta päätti puoltaa kaupunginhallitukselle Oulunkylän uutta asuntoaluetta varten laadittua rakennussuunnitelmaa ⁸⁾ sekä rakennussuunnitelmien muutosehdotuksia, jotka koskivat Lauttasaaren Vattuniemen teollisuusaluetta ⁹⁾, Pitäjänmäen tehdaskortteleita n:o 19 ja 20 ¹⁰⁾ ja Herttoniemen asuntoalueen keskiosaa ¹¹⁾.

Oulunkylän ja Pakilan rakennusjärjestys. Lautakunta päätti ¹²⁾ hyväksyä Oulunkylää ja Pakilaa varten laaditun rakennusjärjestysehdotuksen ja lähettää sen kaupunginhallitukselle.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin asioista, jotka koskivat mm. Herttoniemen asuntoalueelle rakennettavan Hiihtomäentien rakennussuunnitelmanmuutosta ¹³⁾; Nilsiäkadun alla olevien alueiden vuokraamista Lääketehtas Orion oy:lle ¹⁴⁾; korokkeiden järjestämisestä Senaatintorin väestönsuojan sisäänkäytävän kohdalle ¹⁵⁾; ja eräiden Meilahdesta myytyjen tonttien asemakaavan muuttamista ¹⁶⁾.

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin mm. asioista, jotka koskivat rakennus lupia ¹⁷⁾; liikennetunnelien rakentamista ¹⁸⁾; jonotuskaiteiden asettamista raitiotieasemille ¹⁹⁾; lohkomisanomuksia ²⁰⁾; Liuskasaarenkadun nimen muuttamista ²¹⁾; asemakaavanäyttelyn kirjallista julkaisemista ²²⁾; asemakaavamääräysten vahvistamista korttelin n:o 77 Abrahaminkadun tontille n:o 6 ja Bulevardin tontille n:o 22 ²³⁾; alueen luovuttamista kaatuneiden saksalaisten sotilaiden hautausmaaksi ²⁴⁾; sähköjohdon rakentamista Kampin jakeluasemalta Salmisaareen ²⁵⁾; valtion virastoja varten rakennettavan kalliosuojan käytävien ja tunneleiden sijoittamista ²⁶⁾; henkivakuutusyhtiöiden kalliosuojan rakentamista ²⁷⁾; Punaisen ristin kujan yhdistämistä korttelien n:o 479 a ja 479 b kanssa yhtenäiseksi sairaalatonttialueeksi ²⁸⁾; sähkölinjan rakentamista Kulosaaresta Herttoniemeen ²⁹⁾; asemakaavasunnittelussa varteen otettavia näkökohtia ³⁰⁾; Erottajan väestönsuojan ja Kolmikulman puistikon järjestelyä ³¹⁾; muutoksia asemakaava- ja rakennuslainsäädäntöön ³²⁾; Siltavuorenkadun nimen muuttamista ³³⁾; Helsingin raitiotie ja omnibus oy:n ehdotusta raitiotiesilmukan järjestämisestä Hämeentien ja Sturenkadun risteykseen ³⁴⁾; Mannerheimintien varrelle suunniteltujen asuinkorttelien n:o 622 ja 623 asemakaavaa ³⁵⁾; korttelin n:o 35 Mikonkadun tontin n:o 6 rakennuskorkeuden muuttamista ³⁶⁾; ja korttelin n:o 359 Aleksis Kiven kadun tontin n:o 10 a rakennuskorkeuden muuttamista ³⁷⁾.

6. Kiinteistötoimiston maanmittaus- ja kartastotöiden osaston toimialaan kuuluvat asiat

Varastetun polkupyörän korvaaminen. Mittausapulainen O. Tanner velvoitettiin ³⁸⁾ korvaamaan häneltä huolimattomuuden vuoksi varastetun kiinteistötoimiston polku-

¹⁾ Kiint. lautak. 12 p. kesäk. 460 § ja 3 p. heinäk. 521 §. — ²⁾ S:n 11 p. syysk. 651 §. — ³⁾ S:n 31 p. heinäk. 551 §. — ⁴⁾ S:n 13 p. maalisk. 205 §. — ⁵⁾ S:n 13 p. marrask. 856 §. — ⁶⁾ S:n 30 p. lokak. 798 §. — ⁷⁾ S:n 13 p. marrask. 857 §. — ⁸⁾ S:n 20 p. marrask. 892 §. — ⁹⁾ S:n 17 p. huhtik. 293 §. — ¹⁰⁾ S:n 22 p. toukok. 420 §. — ¹¹⁾ S:n 16 p. lokak. 756 §. — ¹²⁾ S:n 23 p. lokak. 769 §. — ¹³⁾ S:n 31 p. tammik. 95 §. — ¹⁴⁾ S:n 31 p. heinäk. 554 §. — ¹⁵⁾ S:n 27 p. marrask. 928 §. — ¹⁶⁾ S:n 11 p. jouluk. 995 §. — ¹⁷⁾ S:n 17 p. tammik. 47 §, 11 p. syysk. 647, 648 ja 649 §, 2 p. lokak. 682 ja 683 §, 16 p. lokak. 755 ja 757 §, 6 p. marrask. 828 § ja 4 p. jouluk. 971 §. — ¹⁸⁾ S:n 24 p. tammik. 73 §. — ¹⁹⁾ S:n 31 p. tammik. 92 § ja 21 p. helmik. 158 §. — ²⁰⁾ S:n 31 p. tammik. 93 §, 7 p. helmik. 119 ja 120 §, 13 p. maalisk. 206 ja 207 §, 17 p. huhtik. 294 ja 295 §, 24 p. huhtik. 326 ja 327 §, 12 p. kesäk. 461 §, 31 p. heinäk. 550, 552 ja 553 §, 2 p. lokak. 691 ja 702 §, 9 p. lokak. 722 § ja 20 p. marrask. 893 §. — ²¹⁾ S:n 7 p. helmik. 121 §. — ²²⁾ S:n 7 p. helmik. 123 §. — ²³⁾ S:n 21 p. helmik. 153 §. — ²⁴⁾ S:n 28 p. helmik. 171 §. — ²⁵⁾ S:n 3 p. huhtik. 268 §. — ²⁶⁾ S:n 3 p. huhtik. 269 §. — ²⁷⁾ S:n 17 p. huhtik. 308 §. — ²⁸⁾ S:n 24 p. huhtik. 325 §. — ²⁹⁾ S:n 2 p. toukok. 352 §. — ³⁰⁾ S:n 15 p. toukok. 394 §. — ³¹⁾ S:n 15 p. toukok. 396 §. — ³²⁾ S:n 19 p. kesäk. 495 §. — ³³⁾ S:n 2 p. lokak. 692 § ja 23 p. lokak. 774 §. — ³⁴⁾ S:n 30 p. lokak. 811 §. — ³⁵⁾ S:n 4 p. jouluk. 972 §. — ³⁶⁾ S:n 4 p. jouluk. 973 §. — ³⁷⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 034 §. — ³⁸⁾ S:n 14 p. helmik. 139 §.

pyörän hinta 2 500 mk siten, että hänen palkastaan pidätetään ¹⁾ kuukausittain 150 mk, minkä lisäksi hänen on maksettava 5 %:n korko korvausmäärälle maaliskuun 1 p:stä lukien.

Käyttövarat. V:n 1944 käyttövaroista lautakunta päätti ²⁾ myöntää m. m. 22 770: 50 mk sairasavun ja kesälomapalkkojen suorittamiseen erälle osaston mittausapulaisille.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat tontinmittaus-toimitusten ym. kustannuksia koskevan taksan korottamista ³⁾; eräistä kaupungingeodeetin tehtävistä suoritettavien maksujen taksan korottamista ⁴⁾; ja puhelimen hankkimista maanmittaus- ja kartastotöiden osaston varastoon ⁵⁾.

Lausunto kaupunginhallitukselle annettiin mm. posti- ja lennätinhallituksen anomuksesta, joka koski Helsingin kaupungin kartan käyttöoikeutta ⁶⁾.

7. Kiinteistötoimiston talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat

Vuokralle otetut huoneistot. Kiinteistölautakunta otti kertomusvuoden aikana vuokralle kaupungin virastoja ja laitoksia varten seuraavat huoneistot:

Virasto tai laitos, jota varten huoneisto vuokrattiin	Vuokranantaja	Osoite	Vuokrakausi		Kuukausivuokra, mk
			alkaa	päätyy	
Ensimmäisen kaupunginvoudin konttori ⁷⁾	Arbetets väner	Annankatu 26	1944, maalisk. 1	1944, kesäk. 30	8 000
Poliisilaitoksen Eiran vartioasema ⁸⁾	Asunto oy. Armfeltintie 11	Armfeltintie 11	1944, marrask. 22	1 kk. irtis. jälk.	200
Poliisilaitoksen liikkuva komennuskunta ⁹⁾	Ab. Stevedoring oy.	Fabianink. 7	1944, jouluk. 1	toistaiseksi	95 697
Poliisilaitoksen neuvontatoimisto ¹⁰⁾	Fastighetsaktiebolaget Annegatan 13	Annankatu 13	1944, kesäk. 1	1 vuod. ja sen jälk. vuod. kerr. 3 kk. irtis. jälk.	2 500
Toisen kaupunginvoudin konttori ¹¹⁾	Arbetets väner	Annankatu 26	1944, maalisk. 1	1944, kesäk. 30	10 000
Verotusvalmisteluvirasto ¹²⁾	Osuuskunta Urlus	Pohj. Hesperiankatu 15	1944, marrask. 11	1946, toukok. 31 ja sen jälk. vuod. kerr. 4 kk. irtis. jälk.	80 340
Verotusvalmisteluvirasto ¹³⁾	Osuuskunta Urlus	Pohj. Hesperiankatu 15	1944, marrask. 20	Kuten edellä	27 500

Edellä mainitussa taulukossa olevaan, Fabianinkadun 7:stä liikkuvan poliisikomennuskunnan käyttöön vuokratun huoneiston vuokrasopimukseen sisällytettiin lisäehtoina, että vuokranantaja, joka sitoutui majoittamaan kaikkiaan 196 miestä, huolehtii miesten vuoteista ja vuodevaatteista, huoneiden siivouksesta, lämmöstä ja valosta sekä järjestää miehistölle sopivat vaatteiden ja jalkineiden kuivauspaikat. Kaupunki puolestaan suorittaa mainitulle yhtiölle korvauksena 15: 75 mk, johon sisältyy liikevaihtovero jokaista miestä ja vuorokautta kohden ja perii suorittamansa erät poliisilaitokselta, mikäli miehet ovat vuorokauden aikana majoituspaikassa.

Lautakunta päätti ¹⁴⁾ luovuttaa huoneenvuokralautakunnan ja lastensuojeluviraston käyttöön huoneistot talosta Unioninkatu n:o 27 joulukuun 1 p:stä alkaen, työnvälitys-lautakunnan tarvetta varten huoneenvuokralautakuntien käytöstä vapautuneen huoneiston Aleksanterinkadun 21:stä joulukuun 21 p:stä alkaen ja urheilu- ja retkeilylautakunnan käyttöön huoneiston Pohj. Esplanaadikadun 11—13:sta tammikuun 1 p:stä

¹⁾ Kiint. lautak. 20 p. maalisk. 239 §. — ²⁾ S:n 31 p. tammik. 96 §, 14 p. helmik. 138 §, 13 p. maalisk. 209 §, 3 p. huhtik. 270 ja 271 §, 24 p. huhtik. 328 §, 12 p. kesäk. 463 §, 31 p. heinäk. 555 ja 556 §, 4 p. syysk. 617 §, 11 p. syysk. 650 §, 27 p. marrask. 929 §, 18 p. jouluk. 1 035 § ja 27 p. jouluk. 1 063 §. — ³⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 036 §. — ⁴⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 037 §. — ⁵⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 038 §. — ⁶⁾ S:n 30 p. lokak. 800 §. — ⁷⁾ S:n 3 p. huhtik. 272 §, 30 p. toukok. 441 § ja 12 p. kesäk. 466 §. — ⁸⁾ S:n 11 p. jouluk. 996 §. — ⁹⁾ S:n 27 p. marrask. 943 §; ks. tämän kert. I osan s. 102. — ¹⁰⁾ Kiint. lautak. 15 p. toukok. 405 §. — ¹¹⁾ S:n 28 p. helmik. 184 §, 30 p. toukok. 441 § ja 12 p. kesäk. 466 §. — ¹²⁾ S:n 13 p. marrask. 865 §. — ¹³⁾ S:n 27 p. marrask. 938 §. — ¹⁴⁾ S:n 27 p. marrask. 936, 937 ja 942 §, 18 p. jouluk. 1 043 § ja 27 p. jouluk. 1 066 §.

1945 lukien sekä anoa kaupunginhallitukselta tarpeelliset vuokramäärärahat huoneistoja varten.

Verotusvalmisteluviraston käyttöön ritarihuoneelta vuokratun huoneiston vuokrasopimus päätettiin ¹⁾ irtisanoa joulukuun 31 p:stä 1944 lukien.

Vuokrankorotukset. Kaupungin virastoja ja laitoksia varten vuokrattujen huoneistojen vuokrankorotukset lautakunta päätti hyväksyä 13 tapauksessa ²⁾.

Ilmapommituksissa vaurioituneista huoneistoista suoritettava vuokra. Ilmapommituksessa helmikuun 27 p:nä vaurioituneesta Valkaman lastentarhan huoneistosta päätettiin ³⁾ suorittaa täysi 6 600 mk:n kuukausivuokra kesäkuun 1 p:ään saakka, josta alkaen seuraavissa vuokramaksuissa oli otettava huomioon 50 %:n alennus siltä ajalta, jolloin huoneisto oli ollut käyttökelvoton ehdoin, että vuokranantaja sitoutui, siinä tapauksessa että huoneisto uudelleen tuhoutui, maksamaan takaisin kaupungille sen mahdollisesti liikaa suorittaman vuokran.

Niistä ilmapommituksissa vaurioituneista Anjalantien 1:ssä ja Kangasalantien 11:ssä olevista kaupungin osakehuoneistoista, joista toinen oli vuokrattu huoltokansliaa ja toinen kunnallisten työväenasuntojen isännöitsijää varten, päätettiin ⁴⁾ suorittaa 50 %:lla alennettu vuokramaksu maaliskuun 1 p:stä alkaen siksi kunnes huoneistot saadaan asuttavaan kuntoon sekä täysi vuokra vain osittain vaurioituneista huoneistoista Anjalantien 1:ssä ja Kangasalantien 11:ssä. Edellä mainittujen huoneistojen tultua jälleen asuttavaan kuntoon marraskuun 1 p:nä, päätettiin ⁵⁾ niistä suorittaa täysi vuokra mainitusta päivästä alkaen.

Ilmapommituksessa vaurioituneen Oikokadun talossa n:o 11 olevan kaupungin osakehuoneiston vuokra päätettiin ⁶⁾ suorittaa keskeytyksettä.

Ruotsinkielisten kansakoulujen apukouluu varten Oikokadun 7:stä vuokratusta kouluhuoneistosta lautakunta päätti ⁷⁾ suorittaa täyden vuokran ilmapommitusten huoneistolle aiheuttamista vaurioista huolimatta.

Vallilan haarakirjaston käyttöön Sturenkadun 40:stä luovutetusta kaupungin osakehuoneistosta lautakunta päätti ⁸⁾ suorittaa 50 %:lla alennetun vuokramaksun helmikuun 16 p:n ja lokakuun 15 p:n väliseltä ajalta, jolloin huoneisto oli käyttökelvoton ilmapommitusvaurioiden takia.

Huoneiston luovuttaminen työvoimapäällikön virastolle. Kaupunginhallituksen tekemän päätöksen ⁹⁾ nojalla kiinteistölautakunta päätti ¹⁰⁾ vuokrata Helsingin työvoimapäällikön viraston käyttöön Helsinginkadun 24:stä seuraavat huoneistotilat alla mainituin ehdoin:

maaliskuun 1 p:n ja huhtikuun 30 p:n väliseksi ajaksi huoneistoalaa 698,6 m² 39 120 mk:n vuokrin mihin ei sisälly lämmöstä, valaistuksesta eikä vedestä suoritettava korvaus, ollen vuokraaja velvollinen maksamaan mainitun korvauksen kulutuksen mukaan talon eri osastoille jaetussa suhteessa;

toukokuun 1 p:stä lukien kuukaudeksi ja sen jälkeen edelleen toistaiseksi molemminpuolisoin 14 päivän irtisanomisajoin huoneistoalaa yhteensä n. 1 017 m² 28 476 mk:n kuukausivuokrin, jonka huoneenvuokralautakunta sittemmin vahvisti 28 460 mk:ksi syyskuun 1 p:stä lukien, ja edellä mainituin ehdoin lämmöstä, valaistuksesta ja vedenkulutuksesta suoritettavista korvauksista;

lisäksi vuokraajan oli toukokuun 1 p:stä lukien kuukausittain 89 mk:lla arkipäivää kohden hyvitetävä huoltolautakunnan alaisia työtupia siitä hankaluudesta ja lisätyöstä, minkä vuokraus oli työtuville aiheuttanut.

Huoneiston vuokraaminen Kalliolan kannatusyhdistykselle. Lautakunta päätti merkitä ¹¹⁾ kaupunginhallituksen päätöksen nojalla Kalliolan kannatusyhdistykselle vuokrattua huoneistoa koskevan vuokrasuhteen päättyneeksi kesäkuun 15 p:nä ja oikeuttaa talo-osaston vuokraamaan mainitulle yhdistykselle kesäkuun 16 p:stä toistaiseksi 64

¹⁾ Kiint. lautak. 27 p. marrask. 942 §; vrt. edell. olev. taulukk. — ²⁾ Kiint. lautak. 10 p. tammik. 25 §, 17 p. tammik. 51 §, 24 p. tammik. 76 §, 14 p. helmik. 140 §, 28 p. helmik. 173 §, 3 p. huhtik. 275 §, 17 p. huhtik. 296 §, 15 p. toukok. 397 §, 30 p. toukok. 437 §, 12 p. kesäk. 465 §, 3 p. heinäk. 523 §, 4 p. syysk. 621 § ja 27 p. marrask. 931 §. — ³⁾ S:n 15 p. toukok. 398 §. — ⁴⁾ S:n 30 p. toukok. 438 §. — ⁵⁾ S:n 30 p. lokak. 808 ja 809 §. — ⁶⁾ S:n 3 p. heinäk. 528 §. — ⁷⁾ S:n 6 p. marrask. 837 §. — ⁸⁾ S:n 18 p. jouluk. 1 042 §. — ⁹⁾ Ks. tämän v:n kert. s. 130. — ¹⁰⁾ Kiint. lautak. 19 p. kesäk. 498 § ja 13 p. marrask. 863 §. — ¹¹⁾ S:n 12 p. kesäk. 467 §.

m²:n suuruisen huoneistotilan Länt. Brahenkadun 12:sta 14 päivän irtisanomisajoin ja 1 616 mk:n kuukausivuokrasta.

Albergan kartanon ns. uusi päärakennus. Lautakunta päätti ¹⁾ vuokrata Helsingin nuorten talkootoimikunnalle kesäkotikäyttöä varten 4 huonetta ja eteisen käsittävän n. 191,35 m²:n suuruisen huoneiston Albergan kartanon ns. uudesta päärakennuksesta kesäkuun 16 p:stä lukien toistaiseksi 1 900 mk:n kuukausivuokrasta ja 3 päivän irtisanomisajoin.

Kulosaaren kartano. Lautakunta päätti ²⁾ vuokrata Kulosaaren kartanon Työväen sivistysliiton toimistolle eräiden kurssien pitämistä varten lokakuun 16 p:n ja 29 p:n väliseksi ajaksi 80 mk:n päivävuo krin eli yhteensä 1 120 mk:n suuruudesta vuokrasta sekä sosialidemokraattiselle työläisnuorisoliitolle nuoriso-ohjaajien kurssveja varten marraskuun 4 p:n ja 11 p:n väliseksi ajaksi samasta päivävuo krasta eli yhteensä 640 mk:n suuruudesta vuokrasta.

Alppilan ulkoravintola. Lautakunta päätti ³⁾ vuokrata Alppilan ulkoravintolan Alphyddan ab. nimiselle yhtiölle edelleen tammikuun 1 p:n 1945 ja joulukuun 31 p:n 1947 väliseksi ajaksi 100 000 mk:n vuosivuokrasta entisin voimassa olevin vuokraehdoin, mutta vuokraaja velvoitettiin maksamaan vuokraa vasta siitä päivästä alkaen, jolloin ilmapommitusten aiheuttamat vauriot ravintolarakennuksessa oli korjattu.

Kunnalliset työväenasunnot. Huoltolautakuntaa päätettiin ⁴⁾ veloittaa erästä kunnallisten työväenasuntojen huoneistosta 216 mk kuukaudessa kunnes lautakunta oli tyhjentänyt huoneen ja luovuttanut sen kunnallisten työväenasuntojen käyttöön.

Alivuokralaisten pitäminen kunnallisissa työväenasunnoissa päätettiin ⁵⁾ jättää toistaiseksi entiselle kannalleen, kunnes olot vakiintuisivat.

Ilmapommituksissa tuhoutuneista tai vaurioituneista huoneistoista kannettava vuokra päätettiin ⁶⁾ periä vain tuhoutumis- tai vaurioitumispäivään saakka.

Kaupungin kiinteistöjen palovakuuttaminen. Lautakunta päätti ⁷⁾ antaa kaupungin kiinteistöjen arvojen tarkastuksen talo-osaston tehtäväksi samoin kuin ehdotuksen tekemisen palovakuuttettavista tai vakuuttamatta jätettävistä kiinteistöistä. Talo-osastolla laaditun ehdotuksen ⁸⁾ lautakunta päätti ⁹⁾ lähettää kaupunginhallitukselle sekä esittää lisäksi, että maaseudulla ja saaristossa olevien rakennusten palovakuutusten omaa vastuuta korotettaisiin 25 000 mk:sta 100 000 mk:aan, jota pienempiarvoisia rakennuksia ei palovakuutettaisi mikäli ne eivät kuulu johonkin taloryhmään, joka on kokonaisuutena vakuutettu.

Kaupunginhallituksen päätöksen ¹⁰⁾ mukaisesti lautakunta päätti ¹¹⁾ antaa talo-osaston tehtäväksi palovakuuttaa Toivoniemen koulukodin alueella olevan sähkömuuntajan 40 000 mk:n arvosta.

Normaalikellot. Lautakunta hyväksyi ¹²⁾ Normaalialika oy:n esityksen normaalikellojen korjaamisen siirtämisestä rauhanaikaan siten, että yhtiön ja kaupungin välinen sopimus edelleen jäi voimaan ehdoin, ettei kaupunki ollut velvollinen suorittamaan vuokraa ajalta, jolloin kellot olivat korjaamatta sekä että Suurkirkon ja pakkahuoneen normaalikellot korjattiin.

Poliisien kesämajat. Helsingin poliisien yhdistys oikeutettiin ¹³⁾ pystyttämään 12 kesämajaa kaupungilta vuokraamalleen ns. Åbergin huvila-alueelle Lauttasaareen ehdoin, että yhdistys maksaa 10 mk kuukaudessa kultakin majalta kesäkuun 1 p:stä alkaen, ettei aluetta aidata eikä sillä olevia puita kaadeta, että alue pidetään vuokraajan toimesta siistinä ja että sillä noudatetaan kansanpuistojen järjestyssääntöjä.

Kangasalantien 11:n kerhohuoneisto. Talo-osasto oikeutettiin ¹⁴⁾ vuokraamaan Kangasalantien 11:n kerhohuoneistoa tilapäisiä kokouksia, hautajaisia ym. samantapaisia tarkoituksia varten 100 mk:n vuokrasta tunnilta tai sen osalta.

Lasiपालatsi oy:n linja-autoasemalta vuokraamien huoneistojen vuokra määrättiin ¹⁵⁾ 75 000 mk:ksi vuodessa syyskuun 16 p:stä 1944 lukien vuokrasopimuksen päättymiseen saakka.

1) Kiint. lautak. 12 p. kesäk. 470 §. — 2) S:n 18 p. syysk. 672 § ja 23 p. lokak. 781 §. — 3) S:n 4 p. jouluk. 976 §. — 4) S:n 13 p. maalisk. 219 §. — 5) S:n 13 p. maalisk. 220 §. — 6) S:n 8 p. toukok. 373 §. — 7) S:n 3 p. huhtik. 277 §. — 8) Taloj. 5 p. heinäk. 4 §. — 9) Kiint. lautak. 31 p. heinäk. 559 §. — 10) Ks. tämän kert. s. 126. — 11) Kiint. lautak. 9 p. lokak. 727 §. — 12) S:n 19 p. kesäk. 499 §. — 13) S:n 2 p. toukok. 354 §. — 14) Taloj. 19 p. jouluk. 14 §. — 15) Kiint. lautak. 2 p. lokak. 684 §.

Sofiankadun 4:n autotalli. Lautakunta päätti ¹⁾ luovuttaa osan Sofiankadun 4:ssä olevasta autotallista poliisilaitoksen käyttöön marraskuun 11 p:stä lukien toistaiseksi 2 020 mk:n kuukausivuokrasta lämpöineen ja valoineen sekä anoa kaupunginhallitukselta tarpeelliset määrärahat vuokraa varten.

Herttoniemen räjähdysainekellari. Lautakunta päätti ²⁾ oikeuttaa talo-osaston vuokraamaan Oy. Stockmann ab:lle n. 29 m²:n laajuisen osan Herttoniemessä sijaitsevasta räjähdysainekellarista tammikuun 1 p:stä 1945 lukien 200 mk:n kuukausivuokrasta 1 kuukauden molemminpuolisin irtisanomisajoin.

Pihlajamäen kallioluola. Lautakunta päätti ³⁾ oikeuttaa talo-osaston vuokraamaan puolustuslaitokselle Vanhankaupungin ja Viikin kartanon välillä olevan Pihlajamäen kallioluolan 5 vuodeksi ehdoin, että jos sota ennen vuokra-ajan päättymistä loppuu, luolasta oli suoritettava vuokraa 5 mk m²:ltä kuukaudessa.

Perunakellarin vuokraaminen. Lautakunta päätti ⁴⁾ oikeuttaa talo-osaston vuokraamaan Helsingin säilyke oy:lle Kumpulassa sijaitsevan perunakellarin toukokuun 1 p:n ja elokuun 31 p:n väliseksi ajaksi suola- ja maustekalan säilytystä varten 1 500 mk:n kuukausivuokrasta.

Malmin kaatopaikka. Lautakunta päätti ⁵⁾ jättää Malmin kaatopaikalla olevien rakennusten hallinnan sekä niiden vuokraamisen talo-osaston tehtäväksi. Kaupunginhallitukselle päätettiin ilmoittaa, että kaatopaikka-alueesta ja valtion rautateiden sora- ja maustekalan kaatopaikasta tarvittiin kaupungin vastaisia tarpeita silmällä pitäen yhteensä n. 2.10 ha:n suuruinen alue ja että muukin osa alueesta olisi saatava kaupungin haltuun pien-teollisuuden sijoittamiseen.

Hyväksytyt piirustukset. Lautakunta päätti ⁶⁾ hyväksyä piirustukset talojen Unioninkatu n:o 25 ja Sofiankatu n:o 4 kellarikerroksen väliseen muuriin väestönsuojelutarkoituksessa tehtävää oviaukkoa varten sekä muutospirustukset tehdasrakennusta varten kortteliin n:o 178.

Rakennusten korjaaminen. Leskirouva I. L. Drake oikeutettiin ⁷⁾ omalla kustannuksellaan pienentämään Haagasta vuokraamansa ilmapommituksessa vaurioituneen huvilan sen ehyeksi jäänyttä osaa vastaavaksi.

Stansvikin huvilat n:o 5 ja 6 päätettiin ⁸⁾ siirtää maatalousosaston hallintaan huhtikuun 1 p:stä lukien.

Poliisilaitos. Pidätettyjen henkilöiden säilytyskoppien puhtaanapito, josta vartioiden toimineet poliisikonstaapelit aikaisemmin olivat huolehtineet, päätettiin ⁹⁾ jättää lisäkorvauksesta pois piirien siivoajain tehtäväksi.

Huoneistojen arviointi. Lautakunta suoritti huoneistojen myyntihinnan arvioimisia 4 tapauksessa ¹⁰⁾.

Ilmapommitukset. Ilmapommitusten kaupungin taloissa, puistoissa ym. aiheuttamia vaurioita koskevat ilmoitukset merkittiin ¹¹⁾ tiedoksi.

Ilmapommitusten aiheuttamia vaurioita sekä jälleenrakennuskustannuksia v. 1943 koskevat tiedot niistä kaupungin kiinteistöistä, joista talo-osasto oli tehnyt sotavahinkoilmoitukset, päätettiin ¹²⁾ lähettää tilastotoimistolle.

Oy. Matkahuolto ab:n, Oy. Ford ab:n ja Ab. Vaaralinna oy:n laskut ilmapommitusvaurioiden korjaamisesta hyväksyttiin ¹³⁾.

Vallilan kerhokeskus. Aikakauslehtien tilaamiseen Vallilan kerhokeskukseen myönnettiin ¹⁴⁾ 1 900 mk v:lta 1944 ja 2 000 mk v:lta 1945.

Kauppahallit. Vuoden kuluessa vuokrattiin ¹⁵⁾ huutokaupalla 2 Kauppatorin kauppahallin myymälää yhteensä 730 mk:n kuukausivuokrasta, 3 Kasarmitorin kauppahallin myymälää yhteensä 775 mk:n kuukausivuokrasta, 15 Hakaniementorin kauppahallin myymälää yhteensä 7 975 mk:n kuukausivuokrasta ja 4 Hietalahdentorin kauppahallin myymälää yhteensä 1 105 mk:n kuukausivuokrasta. Tarjousten puutteessa jäi 3 Kauppa-

¹⁾ Kiint. lautak. 13 p. marrask. 860 §. — ²⁾ S:n 11 p. jouluk. 997 §. — ³⁾ S:n 31 p. heinäk. 568 §. — ⁴⁾ S:n 3 p. huhtik. 273 §. — ⁵⁾ S:n 18 p. syysk. 661 §. — ⁶⁾ S:n 20 p. marrask. 899 § ja 4 p. jouluk. 980 §. — ⁷⁾ S:n 3 p. heinäk. 525 §. — ⁸⁾ S:n 27 p. maalisk. 253 §. — ⁹⁾ S:n 7 p. helmik. 124 §. — ¹⁰⁾ S:n 13 p. maalisk. 213 §, 20 p. maalisk. 240 §, 24 p. huhtik. 332 § ja 4 p. jouluk. 979 §. — ¹¹⁾ S:n 28 p. helmik. 175, 176, 177, 178 ja 181 § ja 13 p. maalisk. 226 ja 227 §. — ¹²⁾ S:n 9 p. lokak. 725 §. — ¹³⁾ S:n 31 p. heinäk. 562 § ja 4 p. syysk. 622 ja 623 §. — ¹⁴⁾ Taloj. 20 p. tammik. 2 § ja 20 p. marrask. 9 §. — ¹⁵⁾ S:n 5 p. heinäk. 5 §, 17 p. elok. 6 §, 20 p. marrask. 10, 11, 12 ja 13 § ja 19 p. jouluk. 17 §.

torin kauppahallin, 5 Kasarmitorin kauppahallin, 4 Hakaniementorin kauppahallin ja 12 Hietalahdentorin kauppahallin myymälää vuokraamatta. Ilman huutokauppaa vuokrattiin¹⁾ 1 Kauppatorin kauppahallin myymälä 520 mk:n kuukausivuokrasta.

Kauppatorin kauppahalliin päätettiin²⁾ rakennuttaa pesuhuone myymälän n:o 33 paikalle, jolloin yksi myymälä oli sanottava irti ja 10 myymälää siirrettävä seuraavan viereisen myymälän paikalle hallin eteläpään päin, sekä antaa mainittu työ rakennus-toimiston tehtäväksi.

Rouva H. Turunen oikeutettiin³⁾ jatkamaan omissa nimissään leikkelekauppaa Hakaniementorin kauppahallin myymälöissä n:o 64 ja 65.

Talojaosto päätti⁴⁾ peruuttaa hallimyymlöiden vuokraamista koskevan päätök-sensä 1 tapauksessa.

Torikauppa. Lautakunta päätti⁵⁾ myöntää leskivaimo L. Karppiselle oikeuden jat-kaa kuolleen miehensä jälkeen harjatuotteiden ja korien myyntiä Kauppatorilla sokeiden toripaikoilla sekä oikeuttaa mainituilla paikoilla myyntiä harjoittavat puolisokeat pitä-mään myyntipaikkansa toistaiseksi, enintään kuluvan vuoden loppuun.

Julkisella huutokaupalla vuokrattiin⁶⁾ Kauppatorilta v:ksi 1944 7 kiinteästä puutarha-tuotteiden myyntipaikasta 5 paikkaa yhteensä 3 800 mk:n kuukausivuokrasta; vuokralle tarjotut 5 perunanmyyntipaikkaa jäivät vuokraamatta. V:ksi 1945 vuokrattiin⁷⁾ huuto-kaupalla Kauppatorilta 22 kiinteästä puutarhatuotteiden myyntipaikasta 11 paikkaa 500 mk:n perusvuokrasta kuukaudessa paikalta; vuokralle tarjotut 5 kiinteätä perunan-myyntipaikkaa jäivät vuokraamatta.

Virvoitusjuomakioskit päätettiin⁸⁾ vuokrata v:ksi 1944 joko ilman huutokauppaa niiden entisille vuokraajille v:n 1944 perusvuokrasta sekä ehdoin, että he viimeistään 3 päivää ennen huutokauppaa tekevät sopimuksen tai, jollei kioskeja täten saada vuokra-tuiksi, julkisella huutokaupalla. Samalla vahvistettiin kioskien perusvuokrat sekä niiden huutokauppaehdot. Ilman huutokauppaa vuokrattiin⁹⁾ 28 kioskia yhteensä 472 600 mk:n vuokrasta ja pidetyssä huutokauppatilaisuudessa tarjotusta 16 kioskista 5 kioskia yhteensä 30 300 mk:n vuokrasta sekä heti huutokaupan jälkeen 1 kioski 15 900 mk:n vuokrasta, näistä kuitenkin 2 kioskia ehdoin, että vuokraajat suorittivat maksamattomat veronsa viimeistään huhtikuun 6 p:nä.

Haagassa oleva virvoitusjuomakioskipaikka päätettiin¹⁰⁾ vuokrata edelleen kaup-pias A. Karlssonille heinäkuun 1 p:n 1944 ja huhtikuun 15 p:n 1945 väliseksi ajaksi 100 mk:n kuukausivuokrasta.

Kioskikauppias E. Makkaralle päätettiin¹¹⁾ vuokrata Turun maantien korttelien n:o 75 ja 78 välillä oleva virvoitusjuomakioskipaikka elokuun 23 p:stä 1944 huhtikuun 15 p:ään 1945 saakka 800 mk:n vuokrasta.

Lautakunta päätti¹²⁾ oikeuttaa talo-osaston vuokraamaan herra K. K. Blomille Ha-kaniementorin ja Simonkadun virvoitusjuomakioskit kuluvan joulukuun jäljellä olevaksi ajaksi Kikka nimisen pelin myyntiä varten kummastakin kioskista erikseen suoritetta-vasta 500 mk:n vuokrasta.

Kukkien myyntipaikat kesäkaudeksi 1944 määrättiin ja vahvistettiin niiden perus-vuokrat sekä huutokauppaehdot. Samalla päätettiin¹³⁾, että mainitut myyntipaikat annetaan vuokralle joko ilman huutokauppaa niiden entisille vuokraajille v:n 1944 perus-vuokrasta sekä ehdoin, että he viimeistään 3 päivää ennen huutokauppaa tekevät vuokra-sopimuksen tai, jollei myyntipaikkoja täten saada vuokratuiksi, julkisella huutokaupalla. Ilman huutokauppaa vuokrattiin¹⁴⁾ 6 kukkien myyntipaikkaa ja julkisessa huutokauppa-tilaisuudessa tarjotusta 7 paikasta ainoastaan 2, kaikkiaan 170 500 mk:n vuokrasta. Toinen huutokaupalla vuokrattu myyntipaikka vuokrattiin ehdoin, että vuokraaja suoritti huutokauppaehtojen mukaisen vuokramaksun heti sekä vero- ja vuokrarästinsä ennen myyntikauden alkamista ja viimeistään maaliskuun 31 p:nä.

Lautakunta päätti¹⁵⁾ vuokrata kukkakauppias S. S. Levanderille kolme kukanmyynti-paikkaa Kolmen sepän aukiolta yhteensä 30 000 mk:n vuokrasta ja kauppias L. Raja-

1) Taloj. 20 p. marrask. 8 §. — 2) Kiint. lautak. 18 p. syysk. 669 §. — 3) S:n 6 p. marrask. 836 §. — 4) Taloj. 20 p. tammik. 3 §. — 5) Kiint. lautak. 7 p. helmik. 129 §. — 6) S:n 8 p. toukok. 378 §. — 7) Taloj. 19 p. jouluk. 16 §. — 8) Kiint. lautak. 14 p. helmik. 142 §. — 9) S:n 13 p. maalisk. 223 §. — 10) S:n 15 p. toukok. 404 §. — 11) S:n 31 p. heinäk. 561 §. — 12) S:n 11 p. jouluk. 999 §. — 13) S:n 14 p. helmik. 143 §. — 14) S:n 13 p. maalisk. 222 §. — 15) S:n 23 p. lokak. 776 §.

lalle Ateneumin länsipäässä olevan kukanmyyntipaikan 5 000 mk:n vuokrasta, molemmat joulukuun 10 p:n ja 25 p:n väliseksi ajaksi, joulukoristeiden myyntiä varten.

Rouva H. Aaltoselle päätettiin ¹⁾ vuokrata Hesperian puiston kukanmyyntipaikka joulukoristeiden myyntiä varten joulukuun 16 p:n ja 24 p:n väliseksi ajaksi 2 000 mk:n vuokrasta.

Valokuvauspaikat. Valokuvauspaikat määrättiin ²⁾ v:ksi 1944 ja niiden vuokraehdot vahvistettiin. Pidetystä huutokauppatilaisuudessa 13 valokuvauspaikasta vuokrattiin ³⁾ 10 paikkaa yhteensä 52 500 mk:n vuokrasta.

Kengänkiilloituspaikat. Kengänkiilloituspaikat määrättiin ⁴⁾ v:ksi 1944 ja myönnettiin Pikatoimisto Marsille oikeus kahteen paikkaan linja-autoasemalla.

Sanomalehtien myyntipaikat v:ksi 1944 määrättiin ⁵⁾.

Joulukuusien myyntipaikat ja niiden vuokrat määrättiin ⁶⁾ v:ksi 1944.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin asioista, jotka koskivat mm. Palovakuutus oy. Imatran tarjouta lisäpalovakuutusten ottamisesta ⁷⁾; kaupungin omistamista huoneistoista määrättävää vuokravastiketta ⁸⁾; Helsinginkadun talon n:o 24 talonmiehen asunnossa ilmenneitä epäkohtia ⁹⁾; Rajasaaren huvilan n:o 2 b palovakuutusta ¹⁰⁾; eräiden sotavahinkoarvioiden hyväksymistä ¹¹⁾; kunnallisten työväenasuntojen ilmapommituksissa vaurioituneiden ja tuhoutuneiden huoneistojen vuokrien palauttamista ¹²⁾; Albergan kartanon ns. uuden päärakennuksen kunnostamista ¹³⁾; ilmapommitusvaurioiden korjaamista ¹⁴⁾; kunnallisten työväenasuntojen isännöitsijän luontoisetuvuokraa ¹⁵⁾; vuokramaksun palautusta ¹⁶⁾; sotilasmajoituksesta tehtäviä valituksia ¹⁷⁾; Tervalammen työlaitoksen palovakuutuskorvauksen käyttämistä ¹⁸⁾; ansiomerkkien hankkimista ilmapommituksista syntyneiden tulipalojen sammutustöissä kunnostautuneille henkilöille ¹⁹⁾; kiinteistöjen palovakuutusten korottamista ²⁰⁾; poliisijärjestyksen 68 §:n muuttamista ²¹⁾; ja viranhaltijan oikeuttamista jäämään virkaansa säädetyin eroamisiään saatuttuaan ²²⁾.

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin asioista, jotka koskivat mm. arkistotilan luovuttamista Heimoarkistolle ²³⁾; yleisten väestönsuojien käyttöä ilmatorjuntakaluston varastointiin rauhan aikana ²⁴⁾; rahatoimiston huoneistotilan laajentamista ²⁵⁾; lisähuoneistojen hankkimista poliisilaitoksen tarpeisiin ²⁶⁾; asuntopulan lieventämistä ²⁷⁾; väliaikaisten huoneistojen hankkimista Kalliolan kannatusyhdistykselle ²⁸⁾; henkikirjoittajan huoneistoa ²⁹⁾; Bengtsårin kasvihuoneen lämpöjohtojen ym. luovuttamista Ryttylän koulukodin tarpeisiin ³⁰⁾; irtisanottujen vuokrasuhteiden uudistamista Stansvikin kartanon alueella ³¹⁾; ilmapommituksessa vaurioituneen puhtaanapitolaitoksen auto-korjaamon uudelleenrakentamista ³²⁾; ilmasuojeluhuoltolaksi varatun kouluhuoneiston lämmityskustannuksia ³³⁾; kalliosuojan luovuttamista Puhelinyhdistykselle ³⁴⁾; kiinteistöjen sotavahinkokorvauksia ³⁵⁾; Kulosaaren kartanon luovuttamista vuokravapaasti Helsingin kunnantyöntekijäin keskustoimikunnalle ³⁶⁾; Oy. Lapinlahdenkatu 27 nimisen yhtiön osakkeiden myyntitarjousta ³⁷⁾; Suomen retkeilymajajärjestön avustusanomusta ³⁸⁾; Albergan kartanon ns. uuden päärakennuksen erään huoneiston vuokravapautta ³⁹⁾; työpaja- ja varastotilan rakentamista Suvilahdenkadun 4:ään ⁴⁰⁾; huoneistojen osoittamista ammattikoulujen tarpeisiin ⁴¹⁾; käyttöoikeutta Sofiankadun 4:ssä olevaan väestönsuojaan ⁴²⁾; kukkien katukaupan uudelleenjärjestämistä ⁴³⁾; muutostöitä

¹⁾ Kiint. lautak. 4 p. jouluk. 977 §. — ²⁾ S:n 7 p. helmik. 127 §. — ³⁾ S:n 13 p. maalisk. 221 §. — ⁴⁾ S:n 7 p. helmik. 128 §. — ⁵⁾ S:n 31 p. tammik. 102 §. — ⁶⁾ S:n 20 p. marrask. 898 §. — ⁷⁾ S:n 17 p. tammik. 50 §. — ⁸⁾ S:n 24 p. tammik. 75 § ja 24 p. huhtik. 330 §. — ⁹⁾ S:n 31 p. tammik. 98 §. — ¹⁰⁾ S:n 7 p. helmik. 126 §. — ¹¹⁾ S:n 14 p. helmik. 141 §. — ¹²⁾ S:n 8 p. toukok. 373 §. — ¹³⁾ S:n 22 p. toukok. 423 §. — ¹⁴⁾ S:n 30 p. toukok. 436 §. 12 p. kesäk. 464 §. 31 p. heinäk. 569 §. 4 p. syysk. 618 ja 619 § ja 30 p. lokak. 803 §. — ¹⁵⁾ S:n 30 p. toukok. 439 §. — ¹⁶⁾ S:n 31 p. heinäk. 563 § ja 2 p. lokak. 693 §. — ¹⁷⁾ S:n 14 p. elok. 584 §. — ¹⁸⁾ S:n 14 p. elok. 585 §. — ¹⁹⁾ S:n 4 p. syysk. 620 §. — ²⁰⁾ S:n 4 p. syysk. 637 §. — ²¹⁾ S:n 16 p. lokak. 758 §. — ²²⁾ S:n 20 p. marrask. 897 §. — ²³⁾ S:n 10 p. tammik. 30 §. — ²⁴⁾ S:n 17 p. tammik. 48 §. — ²⁵⁾ S:n 17 p. tammik. 49 §. — ²⁶⁾ S:n 31 p. tammik. 100 §. 15 p. toukok. 405 § ja 4 p. jouluk. 975 §. — ²⁷⁾ S:n 13 p. maalisk. 210 §. — ²⁸⁾ S:n 13 p. maalisk. 211 §. — ²⁹⁾ S:n 20 p. maalisk. 241 §. — ³⁰⁾ S:n 20 p. maalisk. 244 §. — ³¹⁾ S:n 24 p. huhtik. 334 §. — ³²⁾ S:n 2 p. toukok. 353 §. — ³³⁾ S:n 8 p. toukok. 374 §. — ³⁴⁾ S:n 8 p. toukok. 375 § ja 19 p. kesäk. 500 §. — ³⁵⁾ S:n 15 p. toukok. 400 § ja 22 p. toukok. 426 §. — ³⁶⁾ S:n 15 p. toukok. 401 §. — ³⁷⁾ S:n 22 p. toukok. 422 §. — ³⁸⁾ S:n 19 p. kesäk. 496 §. — ³⁹⁾ S:n 3 p. heinäk. 524 §. — ⁴⁰⁾ S:n 31 p. heinäk. 560 §. — ⁴¹⁾ S:n 14 p. elok. 583 §. 9 p. lokak. 726 § ja 6 p. marrask. 832 §. — ⁴²⁾ S:n 4 p. syysk. 628 §. — ⁴³⁾ S:n 16 p. lokak. 759 §.

Sofiankadun 4:ssä¹⁾; Kalliolan kannatusyhdistyksen vuokramaksua koskevaa anomusta²⁾; huoneiston vuokraamista Pohj. Esplanaadikadun talosta n:o 11—13 Helsingin kotiystävät nimiselle yhdistykselle³⁾; Uudenmaan läänin liikevaihtoverotoimiston haluamia tietoja⁴⁾; huoneistojen hankkimista liikkuvan poliisikomennuskunnan tarpeisiin⁵⁾; sekä viranhaltijan oikeuttamista jäämään virkaansa säädetyn eroamisiansa saavutettuaan⁶⁾.

8. Kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston toimialaan kuuluvat asiat

Maa-alueiden vuokralleanto kansanpuistoista. Kivinokan kansanpuistossa oleva Rälkäniemi rakennuksineen päätettiin⁷⁾ vuokrata edelleen voimistelu- ja urheiluseuralle Helsingin Ponnistukselle huhtikuun 1 p:stä lukien 1 vuodeksi 1 500 mk:n vuokrasta ehdoin, ettei kaupunki ollut velvollinen suorittamaan rakennuksissa mitään korjauksia.

Kivinokan kansanpuistosta päätettiin⁸⁾ vuokrata Helsingin kunnantyohtekijäin keskustoimikunnalla aikaisemmin vuokralla ollut, 8 500 m²:n suuruinen alue maalari A. Karille 1 000 mk:n vuokrasta jaettavaksi kesän ajaksi kunnantyohtekijöille — ensisijassa entisille viljelijöille — juurikasviviljelyä varten.

Keski-Helsingin seurakunnalle päätettiin⁹⁾ edelleen vuokrata Mustasaaresta kahvilakioskin ylläpitämistä varten tarvittava alue 5 vuodeksi kesäkuun 1 p:stä alkaen 500 mk:n vuosivuokrasta, joka oli vuosittain maksettava rahatoimistoon viimeistään kunkin vuoden heinäkuun 15 p:nä.

Kansanpuistojen huvilat. Kesäksi 1944 päätettiin vuokrata allamainitut kansanpuistoissa sijaitsevat huvilat ehdoin, ettei kaupunki ollut velvollinen suorittamaan huoneistoissa mitään korjauksia: Seurasaaren työtuparakennuksen asuinhuone konttoristi W. Raitalle¹⁰⁾ ja ullakkohuone herra W. Jürgensille¹¹⁾, molemmat 500 mk:n vuokrasta, sekä kaitsijan asuinrakennuksen yläkerta johtaja E. Mattakselle¹²⁾; Mustasaaren kaitsijan asuinrakennus kelloseppä B. Anderssonille¹³⁾ 1 600 mk:n vuokrasta ehdoin, että saarella ajoittain työskentelevät työntekijät saivat käyttää rakennuksen keittiötä; Tuurholman rantahuvila teurastamon johtajalle H. Tallqvistille¹⁴⁾ 2 160 mk:n vuokrasta, entinen ajomiehen asunto kaupunginhallituksen asiamiesosaston toimistoapulaiselle G. Estlanderille¹⁵⁾ 1 200 mk:n vuokrasta, leipomistupa urheilu- ja retkeilytoimiston toimistoapulaiselle E. Rantaselle¹⁶⁾ 720 mk:n vuokrasta ja vartiotupa neiti S. Nybergille¹⁷⁾ 1 200 mk:n vuokrasta; Pihlajasaarella oleva entinen Kansallis-osake-pankin huvila Osuusliike Elannon työnjohtajain ja konttorihenkilökunnan kerhoille¹⁸⁾ 3 000 mk:n vuokrasta sekä huvila n:o 4 ja mahdollisesti käyttökuntoon saatavat huoneet huvilasta n:o 2 Helsingin poliisien kesäkotitoimikunnalle¹⁹⁾ 1 700 mk:n vuokrasta.

Mustikkamaan itäisessä kärjessä oleva huvila vuokrattiin²⁰⁾ edelleen Helsingin sosialidemokraattiselle nuorisoyhdistykselle kesäkuun 1 p:stä lukien 2 vuodeksi 1 200 mk:n vuosivuokrasta ehdoin, ettei kaupunki ollut velvollinen suorittamaan huvilassa mitään korjauksia.

Seurasaaren kaitsijan asuinrakennuksen yläkerta vuokrattiin²¹⁾ johtaja E. Mattakselle lokakuun 1 p:stä huhtikuun 30 p:ään 1945 huonekalujen säilyttämistä varten 500 mk:n kuukausivuokrasta.

Palosaaren isosta huvilasta eläintenhoitaja T. Stormbomin käyttöön luovutetusta keittiöstä päätettiin²²⁾ periä kesäkuun 14 p:n ja heinäkuun 31 p:n väliseltä ajalta vuokraa 174 mk ja vuokrata huvilasta mainitun keittiön lisäksi yksi huone elokuun 1 p:stä lukien toistaiseksi yhteensä 345 mk:n kuukausivuokrasta. Herra E. Rantamäelle Palosaaren huvilasta vuokratun 2 huonetta käsittävän huoneiston kuukausivuokra päätettiin²³⁾ korottaa 400 mk:ksi ja neiti E. Kiviselle Korkeasaaren kansliahuoneistosta vuokratun huoneen kuukausivuokra 275 mk:ksi kesäkuun 1 p:stä lukien.

1) Kiint. lautak. 23 p. lokak. 779 §. — 2) Sn 6 p. marrask. 833 §. — 3) Sn 6 p. marrask. 834 §. — 4) Sn 20 p. marrask. 894 §. — 5) Sn 13 p. marrask. 864 §. — 6) Sn 27 p. marrask. 933 §. — 7) Sn 24 p. huhtik. 336 §. — 8) Sn 15 p. toukok. 409 §. — 9) Sn 30 p. toukok. 446 §. — 10) Sn 2 p. toukok. 356 §. — 11) Sn 8 p. toukok. 380 §. — 12) Sn 2 p. toukok. 357 §. — 13) Sn 2 p. toukok. 358 §. — 14) Sn 8 p. toukok. 379 §. — 15) Sn 12 p. kesäk. 475 §. — 16) Sn 12 p. kesäk. 479 §. — 17) Sn 24 p. huhtik. 337 §. — 18) Sn 11 p. syysk. 657 §. — 19) Sn 4 p. syysk. 634 §. — 20) Sn 12 p. kesäk. 472 §.

Lautakunta päätti ¹⁾ hyväksyä Palosaaren huvilassa suoritettavat korjaustyöt sekä vuokrata huvilan Korkeasaaren henkilökuntaan kuulumattomille henkilöille huoneenvuokralautakunnan hyväksymisen perusteella.

Eräitä Korkeasaaren ja Palosaaren asuntoja koskevat luontoisetukorvaukset hyväksyttiin ²⁾ ja päätös alistettiin huoneenvuokralautakunnan vahvistettavaksi.

Kansanpuistojen ravintolat ja kioskit. Tuurholman kansanpuiston kahvilakioskin lautakunta päätti ³⁾ vuokrata kesäksi 1944 edelleen rouva K. Laaksoselle 2 000 mk:n vuokrasta.

Mustikkamaan uimarannan tarjoilukioski vuokrattiin ⁴⁾ kesäksi 1944 Helsingin työväenyhdistykselle 1 500 mk:n vuokrasta.

Elintarvikekeskukselle luovutetun Hietarannan kioskin vuokra määrättiin ⁵⁾ 15 000 mk:ksi kesältä 1944.

Puolustuslaitos oikeutettiin ⁶⁾ tekemään Lauttasaaren virvoitusjuomakioskissa muutospirustusten mukaiset korjaukset ehdoin, että kioski käytön jälkeen korvauksetta luovutetaan takaisin kaupungille hyvässä kunnossa.

Seurasaaren ravintolarakennuksen indeksivuokra vahvistettiin ⁷⁾ 44 000 mk:ksi huhtikuun 1 p:n 1944 ja maaliskuun 31 p:n 1945 väliseksi ajaksi.

Kansanpuistojen avaaminen. Lautakunta päätti ⁸⁾ kunnostaa kansanpuistot, Pihlajasaarta lukuunottamatta, kesäkaudeksi, Hietarannan kuitenkin sillä poikkeuksella, ettei pukusuojaa toistaiseksi oteta käytäntöön.

Lautakunta päätti ⁹⁾ avata Hietarannan pukusuojat kesäksi 1944 ja vahvasti vaatteiden säilytysmaksut.

Liikenne kansanpuistoihin. Merenkulku oy. — Sjötrafik ab. nimisen yhtiön kanssa tehtyä kansanpuistojen laivaliikennettä koskevaa liikennesopimusta päätettiin ¹⁰⁾ muuttaa siten, että laivalippujen hinnat Korkeasaaren korotettiin toukokuun 1 p:stä lukien aikuisilta 3: 50 mk:ksi yksinkertaisesta ja 7 mk:ksi edestakaisesta matkasta, jolloin lippujen hinnasta lankeaa vastaavasti 50 p ja 1 mk kaupungille, jonka puolesta laivaliput painatetaan. Mustikkamaan linjalla päätettiin lippujen hinnat pysyttää ennallaan.

Ab. Öster-Degerö niminen yhtiö ja laivanomistaja E. V. Sjöberg oikeutettiin ¹¹⁾ kesällä 1944 harjoittamaan laivaliikennettä reitillä Ruoholahti—Mustasaari—Seurasaari sunnuntai- ja pyhäpäivisin klo 11—19 2 000 mk:n maksusta.

Kansanpuistot juhannuksena. Koska juhannuspäivä kertomusvuonna sattui lauantaisiksi päätti ¹²⁾ lautakunta, että yleisö sai juhannusta ja sitä seuraavaa sunnuntaita vastaisina öinä yöpyä kaikissa muissa kansanpuistoissa paitsi Korkeasaarissa ja että laivaliikenne jatkuisi Korkeasaaren sekä aatto- että sunnuntai-iltana klo 23:een sekä Mustikkamaalle juhannusyönä klo 2:een ja sunnuntaina klo 24:ään.

Lupa juhlien järjestämiseen kansanpuistoissa. Suomen siviili- ja asevelvollisuusinvaliidien liitolle myönnettiin ¹³⁾ lupa maksullisen ulkoilmajuhlan järjestämiseen Mustikkamaalla.

Korkeasaaren eläintarha. Lautakunta teki joukon päätöksiä ¹⁴⁾, jotka koskivat eläinsilöiden myyntiä, lahjoituksia tai ostoa Korkeasaaren eläintarhaan.

Korkeasaaren näkötornin pääsymaksu vahvistettiin ¹⁵⁾ toukokuun 1 p:stä lukien aikuisilta 2 mk:ksi ja lapsilta 1 mk:ksi.

Ilmaoponmitustusten kansanpuistoissa ja urheilulaitteissa aiheuttamia vaurioita koskevat ilmoitukset merkittiin ¹⁶⁾ tiedoksi.

Urheilukentät. Lautakunta päätti ¹⁷⁾ määrätä Eläintarhan urheilukentällä pidetyistä kilpailuista suoritettavat vuokramaksut seuraaviksi: pääsymaksullisista kilpailuista vuokraa 10 % bruttotulojen ollessa alle 15 000 mk ja 15 % bruttotulojen ylittäessä 15 000 mk, perusvuokraa jalkapallo-ottelusta 450 mk ja kahdesta perättäisestä 1 ½ tunnin jalkapallo-ottelusta 600 mk sekä yksipäiväisistä kansallisista tai kansainvälisistä yleisurheilukilpailuista 600 mk ja kaksipäiväisistä kilpailuista 750 mk.

1) Kiint. lautak. 4 p. jouluk. 983 §. — 2) S:n 10 p. tammik. 31 §. — 3) S:n 22 p. toukok. 428 §. — 4) S:n 22 p. toukok. 429 §. — 5) S:n 11 p. syysk. 656 §. — 6) S:n 12 p. kesäk. 477 §. — 7) S:n 27 p. maalisk. 259 §. — 8) S:n 17 p. huhtik. 302 §. — 9) S:n 30 p. toukok. 447 § ja 12 p. kesäk. 474 §. — 10) S:n 17 p. huhtik. 302 §. — 11) S:n 19 p. kesäk. 501 §. — 12) S:n 19 p. kesäk. 504 §. — 13) S:n 3 p. heinäk. 534 §. — 14) Kiint. lautak. 4 p. syysk. 630 ja 631 §, 2 p. lokak. 703 §, 23 p. lokak. 786 §, 11 p. jouluk. 1 001 § ja 27 p. jouluk. 1 071 §. — 15) S:n 24 p. huhtik. 340 §. — 16) S:n 13 p. maalisk. 227 §. — 17) S:n 17 p. huhtik. 303 §.

Kaksi tunnin kestäväää perättäistä jalkapallo-ottelua samoin kuin yksi yhden tunnin ja yksi 1 1/2 tunnin perättäinen jalkapallo-ottelu saatiin tulkita yhdeksi ottelutilaisuudeksi 450 mk:n kilpailuvuokrin. Tätä tulkintaa saatiin maksullisiin jalkapallo-otteluihin sovelletuna käyttää muillakin kaupungin kentillä.

Koska mitkään järjestöt eivät määrääjän kuluessa olleet anoneet kilpailuvuoroja urheilukentillä, lautakunta päätti¹⁾ oikeuttaa kansanpuisto-osaston vuokraamaan urheilukenttiä toistaiseksi aikaisemmin hyväksytyjen vuokraperusteiden ja -maksujen mukaisesti.

Eläintarhan urheilukentän pukusuojat vuokrattiin²⁾ kesäksi 1944 eri yhdistyksille. Vuokra pukusuojasta vahvistettiin 500 mk:ksi ja kunkin yhteisen pukusuojan saaneen urheiluseuran oli maksettava vuokrasta yhtä suuri osa. Vuokraajien oli pidettävä pukusuojat siisteinä, eikä niitä saanut ilman lupaa luovuttaa toisille eikä tehdä niissä korjauksia ja muutoksia. Idrottsföreningen Kamraterna nimiselle seuralle päätettiin³⁾ vuokrata Eläintarhan urheilukentältä enintään 15 katselijakoroketta talviurheilukaudeksi 1944/45 200 mk:n vuokrasta erinäisin ehdoin.

Kaisaniemen verkkopallokentät päätettiin⁴⁾ pitää avoinna arkisin klo 7—9 ja klo 16:sta pimeään tuloon, enintään klo 22 saakka sekä sunnuntaisin klo 8—13; vuokramaksut vahvistettiin arkipäivän aamutunneilta 20 mk:ksi sekä ilta- ja sunnuntaitunneilta 30 mk:ksi.

Lautakunta päätti⁵⁾ oikeuttaa kansanpuisto-osaston vuokraamaan Kaisaniemen koripallokentän maksullisia kilpailuja varten seuraavin ehdoin: paikallisista kilpailuista oli suoritettava 50 mk ja kansallisista otteluista 100 mk; kenttä oli eristettävä kansanpuisto-osaston ja rakennustoimiston puisto-osaston osoittamalla tavalla ja vuokraajan oli huolehdittava kilpailujen vaatimista järjestelyistä, kuten kilpailuvälineistä, pääsylippujen myynnistä ja painatuksesta ym.

Mustikkamaan urheilukentälle päätettiin⁶⁾ pystyttää koripallotelineet.

Lautakunta päätti⁷⁾, ettei puolustuslaitokselta peritä vuokraa sen käyttöön luovutetusta Annalan urheilukentästä pukusuojineen samoin kuin ei myöskään Pallokentän pukusuojarakennuksesta, vaan esitetään myöhemmin korvausvaatimus aiheutuneista vahingoista. Sittenmin lautakunta päätti⁸⁾ periä puolustuslaitokselta Pallokentän pukusuojarakennuksessa v. 1942—44 sotilaskäytön johdosta aiheutuneista vahingoista 35 237 mk sekä pukusuojarakennuksen vuokramaksuja v:ta 1944 12 903 mk.

Pallokentän pukusuojarakennus päätettiin⁹⁾ vuokrata Koulumatkailutoimisto oy:lle kauppa- ja teollisuusministeriön toimeenpanemien pikakurssien osanottajien majoitukseen joulukuun 12 p:stä 1944 alkaen enintään toukokuun 20 p:ään 1945 8 064 mk:n kuukausivuokrasta. Vuokraajan oli itsensä huolehdittava lämmitystarvikkeista sekä suoritettava sähkö- ja kaasukulut.

Elintarvikekeskukselle luovutetun Pallokentän kahvilakioskin vuokra määrättiin¹⁰⁾ 500 mk:ksi kesällä 1944.

Lautakunta päätti¹¹⁾ vuokrata puolustuslaitokselle Messuhallin kentältä 13 500 m²:n suuruisen alueen autojen varastoimista varten marraskuun 6 p:stä 1944 alkaen enintään maaliskuun 30 p:ään 1: 50 mk:n vuokrasta m²:ltä ja Hesperian pesäpallokentältä 4 000 m² suuruisen alueen samaan tarkoitukseen joulukuun 1 p:stä 1944 alkaen enintään huhtikuun 15 p:ään 1945 samansuuruisesta kuukausivuokrasta.

Luistinradat. Luistinradat suljettiin¹²⁾ kertomusvuonna helmikuun 9 p:nä lukuunottamatta Eläintarhan rataa, joka suljettiin helmikuun 17 p:nä. Samanaikaisesti lopetettiin myöskin kaikkien kelkkamäkien hoito.

Lautakunta myöntyi¹³⁾ Helsingin luistelijat, Helsingfors skridskoklubb ja Idrottsföreningen Kamraterna yhdistysten anomukseen saada jättää paikoilleen seuraavaa huišelukautta varten Väinämöisenkadun, Kaisaniemen ja Johanneksen kirkon kentille siirretyt pukeutumis- ym. suojat.

Lautakunta päätti¹⁴⁾, että alla mainitut urheiluseurat saivat käyttää urheilukentiltä luovutettuja luistinratapaikkoja huišelukautena 1944/45 seuraavasti: Helsingin luiste-

1) Kiint. lautak. 24 p. huhtik. 339 §. — 2) S:n 24 p. huhtik. 338 ja 12 p. kesäk. 480 §. — 3) S:n 18 p. jouluk. 1 046 §. — 4) S:n 15 p. toukok. 407 §. — 5) S:n 19 p. kesäk. 505 §. — 6) S:n 12 p. kesäk. 478 §. — 7) S:n 3 p. heinäk. 532 §. — 8) S:n 18 p. jouluk. 1 044 §. — 9) S:n 11 p. jouluk. 1 005 §. — 10) S:n 11 p. syysk. 656 §. — 11) S:n 4 p. jouluk. 982 § ja 11 p. jouluk. 1 002 §. — 12) S:n 28 p. helmik. 183 §. — 13) S:n 3 p. huhtik. 278 §. — 14) S:n 9 p. lokak. 733 §.

lijat Kaisaniemen suurta kenttää, Helsingin työväen luistelijat, voimistelu- ja urheiluseurat Kullervo sekä Vesa ja Helsingin Ponnistus yhteisesti Kallion urheilukenttää, Helsingfors skridskoklubb Johanneksen kirkon kenttää ja Idrottsförening Kamraterna Väinämöisenkadun kenttää. Luistinratoja ylläpitävien urheiluseurojen oli noudatettava kaupunginvaltuuston urheilu- ja leikkikenttien luistinradoiksi luovuttamista varten vahvistamia ehtoja. Muista ehdoista mainittakoon, että lasten sisäänpääsymaksu luistinradoille arkipäivisin ennen klo 17 sai olla enintään 3 mk, että koulujen oppilaiden luokaluistelu oli maksuton ja että ilmasuojelumääräyksiä oli noudatettava.

Päätettiin ¹⁾, että Eläintarhan urheilukentän luistinradalle ei toistaiseksi kanneta mitään sisäänpääsymaksua kentällä suoritettavien korjaustöiden takia.

Uimalaitokset. Humallahden uimalaitos päätettiin ²⁾ luovuttaa kesäksi Helsingin uimareille ja Mustikkamaan uimalaitos Helsingin työväen uimareille ehdoin, että seurat pitivät uimalaitoksellaan uimakoulua, jossa koululaiset saivat maksutonta uintiopetusta; lisäksi oli poliisi- ja palomiehistöille varattava tilaisuus maksuttomaan uintiin ja uinnin opetuksen saamiseen.

Korkeasaaren uimalaitos päätettiin ³⁾ vuokrata kesäksi rouva T. Kanervalle 600 mk:sta. Uimalaitoksen käyttömaksut vahvistettiin seuraavasti: pääsymaksu hiekkarannalle aikuisilta 2 mk ja lapsilta 1 mk; säilytyskaapin vuokra 1 mk; pukukoppien vuokra arkisin 2 mk sekä sunnuntaisin ja juhlapäivinä 3 mk; ja uimalaitosten hyttien vuokra sisäänpääsymaksuineen arkisin 3 mk ja sunnuntaisin ja juhlapäivinä 4 mk.

Hietarannan pukusuojasta päätettiin ⁴⁾ vuokrata n. 15 m²:n suuruinen varastotila väestönsuojelutoimistolle lokakuun 1 p:stä lukien 100 mk:n kuukausivuokrasta.

Helsingin osuuskauppa nimiselle osuuskunnalle päätettiin ⁵⁾ edelleen vuokrata uimastadionin katsomorakennuksen kellari ja ensimmäinen kerros kesäkuun 1 p:n 1944 ja kesäkuun 30 p:n 1945 väliseksi ajaksi 7 800 mk:n kuukausivuokrasta ja muuten entisiin ehdoin sekä 400 m²:n suuruinen kävelytila 1 200 mk:n kuukausivuokrasta ja erinäisin ehdoin.

Soutustadion. Lautakunta päätti ⁶⁾ uudistaa joulukuun 14 p:nä 1942 tekemänsä päätöksen ja vuokrata soutustadionin melonta-allahuoneen pukusuojineen jälleen Suomen kanoottiliitolle tammikuun 1 p:stä 1945 lukien 6 000 mk:n vuosivuokrasta ja entisiin ehdoin.

Velodromi. Pyöräilijöiden yleiset harjoitusajat velodromilla vahvistettiin ⁷⁾ kesäksi 1944. Samalla päätettiin vuokrata velodromi Helsingin pyörätoverit nimiselle yhdistykselle keskiviikkoisin klo 17.30—20 1 000 mk:n vuokrasta ja ehdoin, että kaupunki oli oikeutettu vuokraamaan velodromin maksullisia kilpailuja varten myös keskiviikkoisin, jolloin mainitun yhdistyksen jäsenille varataan jokin toinen ilta.

Lautakunta päätti ⁸⁾, että Helsingin suojeluskuntapiiriltä ei peritä vuokraa sen käytöön otetuista lisähuoneistotiloista velodromilla.

Merkittiin ⁹⁾, että puolustuslaitokselle sotilasmajoitusta varten velodromilta luovutetut huoneistot olivat vapautuneet marraskuun 15 p:nä 1944, josta alkaen sillä oli hallussa 6 huonetta eli 242 m²:n suuruinen ala. Huoneet päätettiin vuokrata toistaiseksi entisiin ehdoin, kuitenkin sillä lisäyksellä, että vuokraajan oli suoritettava myöskin vesija valaistuskustannukset.

Ratsastushalli. Kauppalehti oy:n kirjapainolle päätettiin ¹⁰⁾ vuokrata ratsastushallista 330 m²:n lattia-ala syyskuun 1 p:stä lähtien yhden kuukauden molemminpuolisin irtisanomisajoin 3 960 mk:n kuukausivuokrasta. Samalla päätettiin, että mainitulta kirjapainolta peritään 2 400 mk 200 m²:n suuruisen pinta-alan käytöstä elokuun ajalta.

Puolustuslaitokselle päätettiin ¹¹⁾ vuokrata 330 m²:n suuruinen hallitila marraskuun 1 p:stä 1944 lukien 12 mk:n kuukausivuokrasta m²:ltä, Oy. Yleisradio ab:lle 20 m²:n suuruinen hallitila lokakuun 11 p:stä 1944 alkaen 240 mk:n kuukausivuokrasta ja Visatyö oy:lle ratsastushallin katsojaparvekkeelta 82 m²:n suuruinen varastotila lokakuun 1 p:stä 1944 alkaen 820 mk:n kuukausivuokrasta 1 kuukauden molemminpuolisin irtisa-

¹⁾ Kiint. lautak. 18 p. jouluk. 1 049 §. — ²⁾ S:n 24 p. huhtik. 335 §. — ³⁾ S:n 24 p. huhtik. 342 §. — ⁴⁾ S:n 2 p. lokak. 704 §. — ⁵⁾ S:n 12 p. kesäk. 473 §, 3 p. heinäk. 533 § ja 31 p. heinäk. 570 §. — ⁶⁾ S:n 27 p. jouluk. 1 069 §. — ⁷⁾ S:n 30 p. toukok. 445 §. — ⁸⁾ S:n 15 p. toukok. 406 §. — ⁹⁾ S:n 20 p. marrask. 907 §. — ¹⁰⁾ S:n 4 p. syysk. 635 §. — ¹¹⁾ S:n 6 p. marrask. 841 §.

nomisajoin. Sitäpaitsi kansanpuisto-osasto oikeutettiin¹⁾ vuokraamaan Visatyö oy:lle lisää varastotilaa tarpeen mukaan lautakunnan edellä hyväksymin vuokraehdoin.

Talliosasto n:o 3 päätettiin²⁾ vuokrata Keskustalli oy:lle joulukuun 1 p:stä 1944 lukien 3 600 mk:n kuukausivuokrasta 1 kuukauden irtisanomisajoin ja talliosasto n:o 5 ratsastusopistolle joulukuun 15 p:stä 1944 alkaen 3 600 mk:n kuukausivuokrasta 2 kuukauden irtisanomisajoin.

Insinööri A. Nikanderille päätettiin³⁾ vuokrata ratsastushallin toisessa tallirakennuksessa oleva osasto n:o 7 marraskuun 1 p:stä 1944 alkaen lokakuun 31 p:ään 1945 3 800 mk:n kuukausivuokrasta. Vuokrattuun tilaan sisältyi myös talliosastoon kuuluva kuivaushuone, satulahuone ja tarpeellinen ullakkotila sekä vuokraan vesi- ja valaistuskustannukset. Sähkölaittojen ja sähkölämmityslaitteiden käytöstä vuokraajan oli suoritettava eri maksu.

Ratsumestari T. Elfvingille päätettiin⁴⁾ vuokrata ratsastushallin ravintolahuoneisto, emännöitsijän huonetta lukuunottamatta, 1 vuodeksi lokakuun 1 p:stä lukien 4 000 mk:n kuukausivuokrasta.

Ratsastushallin sotilaskäyttöön luovutetuissa huonetiloissa tapahtuneet muutokset merkittiin tiedoksi ja päätettiin⁵⁾ samalla korottaa puolustuslaitokselta hallitilasta kannettava vuokra 10 mk:sta 12 mk:aan m²:ltä.

Lautakunta päätti⁶⁾ kehoittaa rahatoimistoa perimään puolustuslaitokselta ratsastushallissa kesäkuun 1 p:n 1942 ja heinäkuun 26 p:n 1944 välisenä aikana sotilaskäytön johdosta aiheutuneista vahingoista 27 850 mk.

Lautakunta päätti⁷⁾ veloittaa joulukuun 1 p:stä 1944 alkaen sellaisten huonetilojen, joissa ei ole omaa sähkömittaria, vuokraajia 150 mk kuukaudessa sähkölevyjen käytöstä. Sähkölevyjen käyttöön oli saatava kansanpuisto-osaston suostumus.

Kennelklubi oikeutettiin⁸⁾ järjestämään pääsymaksuton koiranäyttely ratsastushallissa lokakuun 8 p:nä 500 mk:n vuokrasta.

Haagan ampumarata. Lautakunta päätti⁹⁾, että Haagan ampumarata-alueen rakennukset ja irtaimisto siirretään kansan puisto-osaston hoitoon ja hallintaan sekä v:n 1945 alusta urheilu- ja retkeilylautakunnan hoitoon ja hallintaan. Päärakennuksessa päätettiin heti suorittaa tarpeelliset korjaukset, jotta sitä hiihtokauden alkaessa voidaan käyttää yleisenä kunnallisena hiihtomajana.

Talin siirtolapuutarha. Lautakunta päätti¹⁰⁾ hyväksyä ehdotetut muutos- ja korjaustyöt Talin siirtolapuutarhan kerhotalossa ehdoin, että korjaustyöt tehtiin talorakennusosaston laatiman piirustuksen mukaan.

Käyttövarat. V:n 1944 käyttövaroistaan lautakunta myönsi mm.:

4 470 mk kansanpuistoissa tehtyjen halkomottien hakkuupalkkojen maksamiseen¹¹⁾;

5 000 mk ruokamullan hankkimiseen siirtolapuutarhojen pommitusvaurioiden korjaamiseksi¹²⁾;

3 000 mk koripallotelineiden pystyttämiseen Mustikkamaan urheilukentälle¹³⁾;

4 600 mk Hietarannan pukusuojan kassasta kadonneen omaisuuden korvaamiseen¹⁴⁾;

15 000 mk hiihtolajien raivaamiseen ja viitoittamiseen¹⁵⁾; sekä

500 mk Korkeasaaren eläintarhassa sattuneen tapaturman aiheuttamien sairaskulujen korvaamiseen¹⁶⁾.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin asioista, jotka koskivat mm. Korkeasaaren irtaimiston vakuuttamista¹⁷⁾; Hietarannan pukusuojarekennuksen luovuttamista ilmapommituksissa tuhoutuneista kodeista pelastetun tavaran säilyttämiseen¹⁸⁾; viranhaltijan oikeuttamista jäämään virkaansa säädetyn eroamisiansa saavutettuaan¹⁹⁾; käymälän rakentamista Seurasaaren vapaaumarannalle ja vanhan käymälän purkamista²⁰⁾; sirpalesuojan rakentamista Korkeasaaren ravintolarakennukseen²¹⁾; siirtolapuutarhan perustamista Marjaniemeen²²⁾; jääkiekkoratalaitteiden lainaamista Helsingin luistelijat

1) Kiint. lautak. 11 p. jouluk. 1 003 §. — 2) S:n 27 p. marrask. 944 § ja 18 p. jouluk. 1 045 §. — 3) S:n 6 p. marrask. 842 §. — 4) S:n 2 p. lokak. 699 §. — 5) S:n 14 p. elok. 591 §. — 6) S:n 14 p. elok. 592 § ja 18 p. jouluk. 1 048 §. — 7) S:n 27 p. marrask. 946 §. — 8) S:n 2 p. lokak. 698 §. — 9) S:n 18 p. jouluk. 1 047 §. — 10) S:n 20 p. marrask. 904 §. — 11) S:n 13 p. maalisk. 229 §. — 12) S:n 2 p. toukok. 359 §. — 13) S:n 12 p. kesäk. 478 §. — 14) S:n 4 p. syysk. 632 §. — 15) S:n 4 p. syysk. 629 §. — 16) S:n 16 p. lokak. 763 §. — 17) S:n 21 p. helmik. 157 §. — 18) S:n 28 p. helmik. 182 §. — 19) S:n 17 p. huhtik. 304 §. — 20) S:n 15 p. toukok. 408 §. — 21) S:n 17 p. huhtik. 306 §. — 22) S:n 16 p. lokak. 764 §.

nimiselle seuralle ¹⁾; luistinratojen ja kelkkamäkien sijoitusta talveksi 1944/45 ²⁾; Alppilan pujottelumäen kunnostamista ³⁾ sekä vapautuneiden vankien työryhmän työvälineiden käyttöä ⁴⁾.

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin asioista, jotka koskivat mm. kesävirikistysleirien järjestämistä varattomille perheenäideille ja heidän lapsilleen ⁵⁾; ylimääräisen eläkkeen myöntämistä eläintenhoitaja A. Humalalle ⁶⁾; sekä uimastadionin varhiointia ⁷⁾.

9. Erinäisten kiinteistölautakunnan alaisten viranhaltijain toimintakertomukset.

Kaupungingeodeetin antama toimintakertomus v:lta 1944 oli seuraavan sisältöinen:

Maanmittaus- ja kartastotöiden osaston henkilökunnan muodostivat kaupungingeodeetti, apulaisgeodeetti, 3 insinööriä, 5 vaakitsijaa, 1 tilapäinen vaakitsija, 10 piirtäjää, 7 tilapäistä piirtäjää, 2 piirtäjäharjoittelijaa ja vahtimestari. Osaston henkilökunnasta oli asepalveluksessa lokakuuhun tai marraskuuhun asti kaupungingeodeetti, 2 insinööriä, 5 vaakitsijaa ja 6 piirtäjää.

Osastolle kuuluvista kertomusvuoden aikana suoritetuista tontinmittaajan ja tonttikirjanpitäjän tehtävistä mainittakoon seuraavat työt ja toimitukset: 43 tontinmittaus-toimitusta, 8 kivijalantarkastusta, 1 tontinrajojentarkastus, 93 tonttikartan otetta, joista kaupungin tarpeisiin 7, 698 muuta todistusta ja otetta, joista kaupungin tarpeisiin 7, 36 kirjelmää maistraatille ym. ja 6 tonttijakokarttaa.

Muista osaston tehtävistä mainittakoon seuraavat: piirroksia tai karttajäljennöksiä annettiin 97, joista 46 kaupungin tarpeisiin, vuokratontteja paalutettiin 3, rakennussuunnitelmanmukaisia korttelipaalutuksia suoritettiin Oulunkylässä 43, katujen paalutuksia tehtiin yhteensä 11.8 km. Kolmiomittauksia ei kertomusvuonna suoritettu.

Kenttätöyt käyvät selville alla olevista luvuista:

Mittausalue	Monikulmio mittaus			Kar- toitus, ha	Vaaki- tus, ha
	Rakennet- tuja uusia pisteitä, kpl.	Suoritettuja kulmahavain- toja, pisteitä	Mitattuja sivuja, m		
Toukola	14	14	1 373	—	—
Kumpula	7	7	550	—	—
Herttoniemi	15	15	4 191	60	60
Pukinmäki	—	2	—	—	—
Lauttasaari	—	—	—	66	66
Oulunkylä	—	—	—	5	5
Kilo	—	—	—	6	6
Yhteensä	36	38	6 114	137	137

Sisätöinä laskettiin 101 monikulmiopisteelle koordinaatit.

Uudismittausten perusteella kartoitettiin 420 ha mittakaavassa 1:500 ja 796 ha mittakaavassa 1:2000 sekä sen lisäksi korjattiin ja täydennettiin aikaisemmin piirrettyjä karttalehtiä täydennysmittausten perusteella.

1:4000 mittakaavaista yleiskarttaa piirrettiin 3 karttalehteä.

Kiinteistöluettelon laatimisen yhteydessä piirrettiin 60 karttalehteä sekä täydennettiin aikaisemmin piirrettyjä. N. 2 000 päällehdien konseptit kirjoitettiin ja n. 60 tilusliitettä laadittiin.

Kaupungin alueella suoritettuja maanmittaustoimituksia, joissa kaupungin edustaja oli saapuvilla, oli yhteensä 2.

¹⁾ Kiint. lautak. 20 p. marrask. 908 §. — ²⁾ S:n 20 p. marrask. 909 §. — ³⁾ S:n 20 p. marrask. 910 §. — ⁴⁾ S:n 11 p. jouluk. 1 006 §. — ⁵⁾ S:n 24 p. tammik. 79 §. — ⁶⁾ S:n 28 p. helmik. 179 §. — ⁷⁾ S:n 3 p. huhtik. 279 §.

Kunnallisten työväenasuntojen hoidosta v. 1944 annettu kertomus sisälsi seuraavaa:

Kertomusvuonna joutui osa kunnallisten työväenasuntojen taloja ilmapommituksen aiheuttamassa tulipalossa rakennukset n:o 10 ja 12 kokonaan eli yhteensä 32 asuntoa, Hattulantien 9:n ja 11:n puolella vaurioitui käyttökeltottomaksi 10 asuntoa, Kangasalan tien 13—19:ssä samoin 6 asuntoa ja Karstulantien ryhmässä sai Rautalamintien talo n:o 4 täysosuman, joten rakennus joutui koko loppuvuodeksi käyttökeltottomaksi. Samoin vaurioitui muitakin asuntoja siinä määrin, että ne tulivat joksikin aikaa käyttökeltottomiksi.

Huoltoviraston kolmannen huoltokanslian huoneisto vaurioitui myöskin ilmapommituksissa ja sitä ei voitu käyttää helmikuun ja joulukuun välisenä aikana.

Samoin kunnallisten työväenasuntojen isännöitsijän asunto Kangasalan tien 11:ssä sai ilmapommituksessa niin pahoja vaurioita, että sitä ei voitu käyttää helmikuun 7 p:stä lokakuun 31 p:ään.

Muita muutoksia ei kertomusvuonna ollut.

Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee kunnallisten työväenasuntojen huoneistojen ja huoneiden sekä niissä asuneiden henkilöiden lukumäärä v:n 1944 lopussa.

Asuntoryhmä	Huoneistoja	Huoneita	Niissä asuvia kaikkiaan	Henkilöitä huonetta kohden
Hietaniemenkatu	68	79	213	2.7
Kirstinkatu	40	44	134	3.0
Somerontie	123	128	389	3.0
Kangasalan tie	239	240	960	4.0
Karstulantie	317	476	1 339	2.8
Sammatintie	48	72	203	2.8
Mäkelänkatu	87	175	426	2.4
Kaikki asunnot	922	1 214	3 664	3.0

Vastaava asukasluku v. 1943 oli 3 738 ja henkilöluku huonetta kohden 2.9.

Menot ja tulot. Kertomusvuoden menoarvioon kunnallisia työväenasuntoja varten merkityt määrärahat ja niiden käyttö ilmenee seuraavasta taulukosta ¹⁾:

Menoerä	Määräraha, mk	Kustannukset tilien mukaan, mk
Sääntöpalkkaiset virat	²⁾ 308 332: 90	304 954: 75
Tilapäinen työvoima	³⁾ 75 922: —	64 148: —
Kesälomasijaiset	⁴⁾ 18 818: —	18 817: 75
Vuokra	⁵⁾ 108 710: —	99 470: —
Lämpö	46 650: —	35 588: 10
Valaistus	⁶⁾ 59 074: —	59 073: 60
Siivoaminen	4 100: —	1 442: —
Vedenkulutus	176 400: —	157 548: 40
Puhtaanapito	200 000: —	195 434: —
Kaluston hankinta	1 600: —	70: 10
Kaluston kunnossapito	1 800: —	182: 15
Kasvatustoiminta	10 000: —	2 697: 30
Korjaukset	390 214: 80	209 301: 95
Yhteensä	1 401 621: 70	1 148 728: 10

¹⁾ Isännöitsijän palkka sekä muut hallintokustannukset merkitään kiinteistötoimiston tilille eivätkä sisälly tähän yhdistelmään. Taulukossa olevaan vuokraeraan sisältyy kerhohuoneiston vuokramenoja 43 680 mk. Korjauskustannuksiin eivät sisälly rakennusten ulkokorjauksista aiheutuneet menot. — ²⁾ Tähän sisältyy vuoden aikana myönnetty lisämääräraha 134 532:90 mk. — ³⁾ S:n 1 378 mk. — ⁴⁾ S:n 9 818 mk. — ⁵⁾ S:n 17 010 mk. — ⁶⁾ S:n 2 374 mk.

Eri asuntoryhmien kesken kustannukset jakautuivat seuraavasti:

Asuntoryhmä	Mk	Asuntoryhmä	Mk
Hietinkatu	106 263: 20	Sammatintie	52 119: 75
Kirstinkatu	44 845: 10	Kangasalantie 11, isännöit-	
Somerontie	136 804: 90	sijän huoneisto	20 093: 90
Kangasalantie	200 021: 55		Yhteensä 1 067 878: 90
Karstulantie	279 345: 50		
Mäkelänkatu	228 385: —	Kerhotoiminta	80 849: 20
			Kaikkiaan 1 148 728: 10

Vuokrasaatavia oli edellisestä vuodesta siirretty jääminä 155 325 mk, josta 6 950 mk v:sta 1939, 24 150 mk v:sta 1940, 33 468: 75 mk v:sta 1941, 53 274: 25 mk v:sta 1942 ja 37 482 mk v:sta 1943. Kertomusvuoden vuokrat arvioitiin 3 583 176 mk:ksi, johon sisältyi v. 1943 etukäteen maksettuja vuokria 19 014 mk. Tuloja oli siis saatava yhteensä 3 738 501 mk. Vaurioituneista tai kokonaan tuhoutuneista huoneistoista koitui vuokratappiota 226 217 mk. V:n 1944 kuluessa maksettiin v:n 1939 jäämiä 100 mk, v:n 1940 jäämiä 2 255 mk, v:n 1941 jäämiä 14 405: 75 mk, v:n 1942 jäämiä 27 758: 25 mk ja v:n 1943 jäämiä 20 922 mk eli yhteensä 65 441 mk. V:een 1945 siirrettiin jääminä v:sta 1939 6 850 mk, v:sta 1940 21 895 mk, v:sta 1941 19 063 mk, v:sta 1942 25 516 mk, v:sta 1943 16 560 mk ja v:sta 1944 31 270: 25 mk eli yhteensä 121 154: 25 mk. Vuokria maksettiin 3 419 715: 75 mk, mutta siitä maksettiin takaisin tuhoutuneista asunnoista suoritettuja vuokria 14 581 mk, joten todelliset vuokratulot olivat 3 405 134: 75 mk¹⁾, mistä etukäteismaksuina siirrettiin v:een 1945 14 075: 50 mk.

Kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston eri toiminta-aloihin jakautuva toimintakertomus v:ilta 1944 sisälsi seuraavaa:

Urheilutoiminta. Talvikausi. *Luistinradat.* Talvella 1943/44 oli suuret kunnalliset luistinradat Eläintarhan, Käpylän ja Vallilan urheilukentillä sekä pienoisoradat Hesperianpuistossa sekä Sepän-, Runebergin- ja Niittykadun varrella olevilla leikkikentillä, Haapaniemen urheilukentällä 2 rataa, jäällä Katajanokan pohjoispuolella ja Suomenlinnassa. Yksityisten hallussa oli luistinratoja Kaisaniemen, Johanneksentien, Väinämöisenkadun ja Kallion urheilukentillä. Luistinradat avattiin joulukuun 10 p:n tienoilla, mutta sitten tuli suoja, joten varsinainen luistelukausi pääsi alkamaan vasta uudenvuodenpäivänä. Tammikuu oli kuitenkin uusiutuvien pitkälisten suojailmojen vuoksi epäedullinen luistelulle. Helmikuu oli sään puolesta erinomainen, mutta tällöin tuottivat suurta haittaa pommitukset, joten rata toisensa jälkeen oli suljettava ennen aikojaan. Kilpailutoiminta kulki samoissa puitteissa kuin edellisenä talvena. Kaupunki lainasi jälleen Helsingin luistelijoille omistamansa jääkiekkolaitteet, jotka sittemmin tuhoutuivat pommituksessa. Urheilulautakunnan kertomuksesta selviää missä määrin yksityisten hallussa olevia ratoja käytettiin luokaluisteluun.

Hiihtotoiminta supistui vallonneiden olojen ja lumen puutteen takia vähiin, mutta ulkonaisiin tapahtumiinsa nähden vuosi oli suksiturheilulle varsin antoisa: Alppilaan kunnostettiin pujottelumäki, saatiin ensimmäinen kunnallinen hiihtomaja ja kaupungin ja Helsingin Ladun yhteistoimin raivattiin ja merkittiin hiihtolatuja n. 100 km:n pituudelta.

Hyppyrimäet olivat samoissa paikoissa kuin aikaisempinakin talvina eli Herttoniemessä, Käpylässä, Helsinginkadun varrella ja Meilahdessa. Poikkeuksena on kuitenkin mainittava, että Kaivopuiston mäkeä ei alueen sotilaskäytön johdosta voitu pystyttää. Herttoniemen mäessä pidettiin kahdet kilpailut.

Saamallaan luvalla suorittivat eräät pujotteluhiihtoa harrastavat yhdistykset joulukuussa 1943 raivaustöitä Alppilan puistossa pujottelurinteen aikaansaamiseksi entisen hyppyrimäen kupeelle. Kun yhdistyksiltä kuitenkin jäi pahimpien kivien ja kantojen poistaminen kesken, suoritti kaupunki syksyllä 1944 alueen lopullisen kunnostamisen, ja samalla siirrettiin aikaisemmin Eläintarhan urheilukentän viereisen pujottelurinteen

¹⁾ Tähän sisältyy isännöitsijän maksama tilitysvuokra, 14 053 mk.

valonheittimet tähän uuteen paikkaan. Näin oli Helsinki saanut ensimmäisen tarkoitustaan vastaavan pujottelumäen, tosin pienen, mutta sentään jo huomattavasti paremman kuin mitä Eläintarhan pujottelumäki oli ollut.

Helsingin suojeluskuntapiiri lahjoitti marraskuun 2 p:nä 1944 päivätyllä lahjakirjalla kaupungille Haagan ampumaradalle pystyttämänsä rakennukset ja laitteet, ja urheilulautakunnan kannattamana kiinteistölautakunta päätti, että alueen päärakennuksessa suoritetaan kiireellisesti tarpeelliset korjaukset, jotta se heti v:n 1945 alusta voitaisiin ottaa käytäntöön yleisenä hiihtomajana.

K e s ä k a u s i. Eräillä urheilukentillä suoritettiin joitakin harjoitusotteluja jo huhtikuun 23 p:nä, mutta virallisesti avattiin kentät vasta toukokuun alkupäivinä. Viimeiset kentät suljettiin syyskuun lopussa, joskin palloiluotteluja pelattiin vielä sen jälkeenkin. Eläintarhan urheilukentällä pidettiin maksullisia yleisurheilukilpailuja 3 ja jalkapallokilpailuja 8. Maksaneita katselijoita oli 5 538, mikä on vain puolet edellisen kesän määrästä, ja brutto-ulot olivat 81 580 mk. Pallokenttä avattiin kesäkuun 14 p:nä ja suljettiin lokakuun 2 p:nä. Puulaaki- ja sotilasotteluja suoritettiin n. 50 ja seurojen pääsymaksuttomia otteluja 26. Pääsymaksullisia otteluja oli täsmälleen yhtä monta kuin edellisenä kesänä, nimittäin 34; katselijoita oli yhteensä 11 248 ja bruttotulot nousivat 181 125 mk:aan. Kenttä n:o 5 oli keskiviikkoiltaisain varattu naisten voimistelua varten. Kesäurheilukauden päätyttyä alkoivat Eläintarhan urheilukentän salaajitustyöt.

Velodromilla pidettiin pääsymaksullisia pyöräilykilpailuja 2 ja jalkapallokilpailuja 9 sekä lisäksi 1 urheilujuhla. Katselijoita oli yhteensä 4 252 ja bruttotuloja kertyi 65 715 mk.

Kaisaniemen verkkopallokentät olivat avoinna toukokuun 13 p:stä syyskuun 22 p:ään. Vuokrattujen tuntien lukumäärä oli 1 121.

Keskeneräisen uimastadionin vartioiminen siirtyi kertomusvuoden toukokuun 1 p:nä talorakennusosastolta kansanpuisto-osastolle.

Yleisenä havaintona kesäurheilutoiminnasta voidaan mainita, että tilanne oli sangen suuressa määrin samanlainen kuin edellisenä vuonna. Syksyllä oli kuitenkin havaittavissa melkoista vilkastumista.

Kansanpuistot. Kaikki kansanpuistot Pihlajasaarta lukuunottamatta olivat kertomusvuonna avoinna. Heinäkuun ja elokuun alkupuoli oli lämmintä ja aurinkoista, muu osa kesää sateista ja koleaa. Yleisömäärä oli lähes yhtä alhainen kuin edellisenäkin kesänä. Hietarannalla kävi kaikkiaan n. 300 000 henkilöä. Heistä käytti pukusuojaa 76 661, joista naisia 40 781 ja miehiä 35 880. Rannan henkilökunnan lukumäärä oli sama kuin aikaisemmin, 17. Uunisaarella kävi n. 48 000 henkilöä. Mustikkamaan hiekkarannalla laskettiin käyneen n. 75 000 ja saarella olevalla uimalaitoksella n. 31 000 henkilöä. Humallahden uimalaitoksella kävijäin lukumäärä oli n. 53 000. Seurasaaren uimalaitoksella kävi n. 19 000 ja Korkeasaaren uimalaitoksella n. 4 000 henkilöä.

Säännöllistä laivaliikennettä käyttäen kävi Korkeasaarella 111 997 täyskasvuista ja 17 090 lasta, yhteensä 129 087 henkilöä, sekä Mustikkamaalla vastaavasti 89 149, 15 656 ja 104 805. Matkalippuja — meno- ja paluuliput erikseen laskettuina — myytiin kaikkiaan 467 783 niiden lukumäärän oltua 606 213 v. 1943.

Korkeasaaren laivaliikennekausi oli kertomusvuonna harvinaisen pitkä ollen seisauksissa ainoastaan helmikuun 14 p:n ja huhtikuun 19 p:n välisen ajan.

Leirialueilla oli vakinaisia teltoja jonkin verran vähemmän kuin edellisenä vuonna, nimittäin Kivinokassa 306, Varsasaarella 122, Satamasaarella 80 ja Lauttasaarella 57.

Kansanpuisto-osasto huolehti jatkuvasti korjauksista kansanpuistoissa ja siirtolapuutarhoissa, kun taas yleisten töiden lautakunnan talo- ja katurakennusosastot huolehtivat urheilulaitosten korjaustöistä.

Kertomusvuoden päättyessä lakkasi kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston toiminta, sillä v:n 1945 alusta yhtyivät kansanpuisto-osasto ja urheilulautakunta uudeksi urheilu- ja retkeilylautakunnaksi.

Korkeasaaren eläintarha. Korkeasaaren eläintarhan toiminnasta on eläintarhan rehu-mestari antanut seuraavat tiedot:

Vuosi 1944 oli hiljainen. Elettiin jatkuvasti sodan merkeissä, joten toiminta oli kaikin puolin supistettua rauhan vuosiin verraten.

Henkilökunta. Saaren henkilökunnassa tapahtuneista muutoksista mainittakoon eläintarhan valvojan, filosofian tohtori V. A. Korvenkontion äkillinen kuolema lokakuun 3 p:nä. Tohtori Korvenkontio työskenteli Korkeasaaren eläintarhan hyväksi kevättal-

vesta 1931 lähtien. Hänen myötävaikutuksellaan ja osittain hänen aloitteestaankin toteutettiin laajahko rakennusohjelma, mm. saaren ylpeys, leijonalinna. Paljon oli vielä suunnitteilla ja olisi toteutettukin, ellei sota olisi keskeyttänyt työtä. Myöskin eläinten lukumäärä ja lajirikkaus suurenivat tohtori Korvenkontion johtaessa laitoksen toimintaa.

V. t. eläintarhan valvojina toimivat vuoden loppuajan filosofian tohtori J. Soveri ja eläintarhan rehimestari V. Lehtonen.

Vuoden loppupäivinä kuoli eläintarhan monivuotinen eläintenhoitaja P. Kuikka. Eläintarhan henkilökunnasta poistuneista henkilöistä mainittakoon vielä saaren kaitsijapuutarhuri O. Hellman, joka siirtyi eläkkeelle joulukuun 31 p:nä. Puutarhurin työkään ei jäänyt siihen kukoistukseen mitä se aikoinaan oli ja olisi edelleenkin ollut ilman sotia. Hänen päätyökenttensä, saaren laaja kasvihuone, vaurioitui helmikuun ilmapommituksessa, toistamiseen saman sodan aikana, ja puutarhurin asunto tuhoutui täydellisesti samassa ilmapommituksessa. Ankara työvoiman ja rakennustarvikkeiden puute estivät entisöimisen.

Eläintarhassa työskenteli kertomusvuonna jotenkin saman suuruinen henkilökunta kuin edellisenäkin vuonna. Talvipuolella olivat eläimet jaettuina viiteen hoitoryhmään, mutta kevästä lähtien, jolloin hoitohenkilökunnan kesälomat aloitettiin, vain neljään, koska viransijaisia ei otettu. Naispuolisia hoitajia oli edelleen kaksi siihen asti, kunnes sota päättyi ja vakinaiset eläintenhoitajat palasivat tehtäviinsä. Vakinaisten hoitajien paluu merkitsi helpotusta työvoimassa sekä suuremman ruumiillisen voiman että paremman ammattitaidon muodossa.

Korjaus- ja uudistustyöt. Uudisrakennustyöt rajoittuivat vesilintutarhan meren puoleisen aidan uusimiseen, jota varten tarvikkeet oli hankittu jo edellisenä vuonna. Myöskin korjaustyöt supistuivat ilmapommitusvaurioitten poistamiseen.

Eläimistö. Vuoden lopussa oli eläintarhassa 78 eläinlajia, yhteensä 298 kpl, kuten seuraavasta yhdistelmästä ilmenee:

	Yksilöitä	Eri lajeja
Imettäväisiä	165	41
Lintuja	133	37
	<hr/>	<hr/>
	Yhteensä	298
		78

Vastaavat numerot edelliseltä vuodelta olivat 275 ja 82.

Eläinten kalustoluetteloarvot, jotka vuoden alussa olivat imettäväisten osalta 307 049 mk ja lintujen osalta 52 270 mk, yhteensä 359 319 mk, kohosivat vuoden loppuun mennessä vastaavasti 338 109 mk:aan, 61 604 mk:aan ja 399 713 mk:aan.

Uusista eläimistä eläintarhassa syntyneet muodostivat suurimman osan. Niinpä 72 imettäväisestä oli sellaisia 66 yksilöä.

Huomattavimmista eläinmenetyksistä mainittakoon seuraavaa: Suomalainen hirvi Jeru ja gemssi-uros Jussi kuolivat yleisön niille antamasta liian suuresta leipämäärästä. Ahma ja mäntynäätä kuolivat sairastettuaan veristä mahalaukuntulehdusta ja rasvarapautumista sekä lisäksi kolitartuntaa ja maksan sekä munuaisten tulehdusta. Metsäsika kuoli vanhuuttaan. Kaksi nuorta maakarhua sairasti vaikeaa nivelreumatismia. Toinen niistä kuoli ja toinen ammuttiin vähän ennen luonnollista loppua. Pari pesukarhua menetetttiin pommituksessa. Yksi apina kuoli suolitulehdukseen ja sydänlihasten rasvarapautumiseen ja toinen apinayksilö pääsi riistäytymään irti häkistään yleisön keskuuteen ja oli ammuttava. Lampaiden keskuudessa raivosi suolistotauti ja suoliston matotauti, joiden vaikutuksesta menetettiin yksi puhdasrotuinen karakulpässi ja kolme nuorta karitsaa sekä kolme risteytettyä uuhia. Laama Donna kuoli tuberkuloosin uhrina ja dybowskinhirvinaaras Oko kiiman villiyyttämän uroksen pahoinpitelemänä.

Menetetyistä linnuista oli arvokkain hanhikorppikotka, joka sairasti vatsakalvon- ja munatietehyteen tulehdusta. Lisäksi menetettiin pari metsoa, kurki, kanadanhanhi, kattohaikara, riikinkana ja lyhytnokkahanhi. Eläintarhasta myytiin 1 aasin varsa, 1 vuohen kili, 3 karakulkaritsaa, 3 hillerifrettiä ja sudenpentu.

Suurin osa kuolleiden eläinten ruhoista lähetettiin yliopiston Eläintieteelliselle museolle ja joitakin ruhoja syötettiin keitettyinä eläimille. Turkiseläimet nyljettiin ja nahat myytiin. Hanhikorppikotka ja kattohaikara täytettiin laitoksen tarpeisiin.

Edellä luetelluista eläinmenetyksistä huolimatta voinee sanoa, että eläinten terveydentila säilyi melko hyvänä. Ellei lampaissa olisi esiintynyt suoli- ja maksamatoja sekä susissa kapitautionta, ei tarttuvista taudeista juuri voisi mainita. Laamassa ollut tuberkuloosi oli edelliseltä vuodelta peräisin ja rajoittui yhteen yksilöön. Satunnaisten sairauksien aiheuttajat, kuten yleisön halu ruokkia eläimiä tai pilaantuneen lihan käyttö ankaran lihapulan aikana, eivät aina olleet vältettävissä.

Eläintarhassa syntyneistä eläimistä olivat arvokkaimmat aasi, (alppikauris), gemssi, 9 karakullammasta, 2 virginian hirveä, 1 dybowskihirvi, 1 saksanhirvi, 2 mufflonlammasta, 1 hopeakettu, 3 riikinkukkoa ja 3 kyhmyjoutsenta. Ostos kautta saatiin mm. 2 suomalaista hirveä, 1 mäntynäätä, 2 hopeakettua, 1 maakotka, 2 kalasääskeä, 2 muuttohaukkaa, 4 helmikanaa ja 3 kalkkunaa sekä lahjaksi mm. naaras maakarhu ja 3 tuulihaukkaa.

Korkeasaarella kävijäin kokonaislukua on vaikea arvioida. Laivaliikenteen aikana yleisön lukumäärä on helposti laskettavissa, mutta talvella se on mahdotonta. Kertomusvuonna laivalla kävi saarella kaikkiaan 129 087 henkilöä, joista lapsia oli 17 090.

Leijonalinna oli edelleen ahkerassa käytössä ja yleisön suosima. Kävijöitä oli 83 894 ja pääsylipuista kertyi 199 983 mk.

Huviajelut aaseilla aloitettiin kesäkuun 14 p:nä ja ne tuottivat bruttoa 8 888 mk. Liike ei siis läheskään voinut kohota edellisen vuoden tasalle. Kesällä 1943 kävi yleisöä paljon runsaammin ja huviajeluissa oli silloin uutuutena kaksi laamaa. Huviajeluja kameleilla ei voitu järjestää, koska kamelit olivat kuolleet. Huviajelut lopetettiin syyskuun 15 p:nä.

Kivikokoelma pidettiin avoinna entiseen tapaan päivittäin klo 13—15 ja 17—19 toukokuun 16 p:n ja syyskuun 15 p:n välisen ajan. Kävijöitä oli vähän, kaikkiaan vain 1 620 henkilöä.

Näkötorni oli avoinna huhtikuun 30 p:stä syyskuun 24 p:ään. Kävijöitä oli 12 465 ja pääsylipuista kertyi 22 930 mk.

Siirtolapuutarhat ja omakotialueet. V. 1944 neuvontatyö siirtolapuutarhoissa oli järjestetty kuten edellisinäkin vuosina. Esitelmiä puutarhaviljelyksen eri aloilta pidettiin viljelijöitten järjestämässä tilaisuuksissa ja paikallista neuvontaa suoritettiin kussakin puutarhassa. Kansanhuollon kautta saatiin yhteisostolla hankituksi väkilannoitetta kaikille kaupungin alueilla oleville palstaviljelijöille. Kumpulan siirtolapuutarhassa tehtiin salaojituskorjaustöitä. Vallilan ja Kumpulan siirtolapuutarhoihin ajettiin ruokamultaa pommien tekemien kuoppiin. Syksyllä kaupunginhallitus teki päätöksen uuden siirtolapuutarhan perustamisesta Marjaniemeen ja vuoden lopulla siellä aloitettiin perustamistyöt. Siirtolapuutarhapalstat olivat edelleenkin hyvin kysytyjä. Mainittakoon, että vuoden lopussa oli tilauslistoihin merkinnyt nimensä yli 700 henkilöä, jotka odottivat palstaa joko Marjaniemestä tai muista siirtolapuutarhoista. Marjaniemen siirtolapuutarhaan suunniteltiin 285 palstaa.

Omakotialueitten puutarhaneuvontatyössä kohdistettiin päähuomio uusien puutarhojen perustamistyöhön. Omakotitonttien puutarhaksi raivaamistyötä tehtiin vuoden aikana enemmän kuin edellisinä sotavuosina. Pirkkolan ja Marttilan omakotialueilla istutettiin mm. seuraavat määrät kasveja: 520 kpl omenapuita, 1 465 kpl marjapensaita, 547 kpl koristepuita ja -pensaita, 400 kpl köynnöskasveja ja 10 700 kpl aitakasveja. Pensasaitakasvit istutettiin pääasiallisesti katuosille. Omakotipuutarhaviljelijöiden perehdyttämistä puutarhanhoitoon pyrittiin kartuttamaan paitsi paikallisella neuvontatyöllä myöskin järjestämällä eri alueilla luento- ja esitystilaisuuksia sekä kerhotoimintaa.

4. Tilastotoimisto

Tilastotoimiston toimintakertomus v:lta 1944 oli seuraavan sisältöinen:

Henkilökunta. Avoinna olevaan apulaisaktuaarinvirkaan kaupunginhallitus valitsi filosofianmaisteri K.-E. Forsbergin, joka vapauduttuaan sotapalveluksesta joulukuun 1 p:nä ryhtyi virkaansa hoitamaan.

Toimiston ehdotettua, että ylim. apulaisaktuaarinvirka vakinaistettaisiin, että se sijoitettaisiin 29 palkkaluokkaan ja että virkaan nimitettäisiin sen silloinen haltija rouva A.-M. Lipponen, kaupunginvaltuusto päätti v:n 1945 alusta lukien perustaa sääntöpalkkaisen apulaisaktuaarinviran sijoittaen sen 33 palkkaluokkaan. Sille samalla myönnetyn oikeuden nojalla kaupunginhallitus sittemmin päätti nimittää rouva Lipposen kyseiseen virkaan sitä haettavaksi julistamatta.

Alemman palkkaluokan vanhempi toimistoapulainen I. Juselius erosi virastaan elokuun 31 p:nä ja hänen tilalleen kaupunginhallitus valitsi syyskuun 1 p:stä lukien filosofianmaisteri E. Kolulan. Ylemmän palkkaluokan nuorempi toimistoapulainen P. A. Cavén siirtyi huntikuun 1 p:nä toiseen kunnalliseen virkaan; hänen tilalleen valittiin alemman palkkaluokan nuorempi toimistoapulainen A.-M. Erwe, joka toukokuun 14 p:nä ryhtyi uutta virkaansa hoitamaan. Virkaa hoiti väliaikana toimistoapulainen H. Suolahti sijaisenaan ylimääräinen toimistoapulainen U. Hammarström. Rouva Erwen virkaan valittiin kesäkuun 1 p:stä lähtien neiti M. Tervo. Alemman palkkaluokan nuorempi toimistoapulainen L. Ruotsalainen erosi virastaan kesäkuun 30 p:nä ja näin vapaaksi tulleeseen virkaan valittiin rouva L. Arjomaa.

Ylemmän palkkaluokan nuorempien toimistoapulaisten M. Björklundin ja A. Souran anottua virkojensa siirtämistä ylempään palkkaluokkaan ja toimiston tämän johdosta ehdotettua yhden toimistoapulaisenviran siirrettäväksi 39 palkkaluokasta 35 palkkaluokkaan kaupunginvaltuusto päätti sijoittaa toimistoapulaisen Björklundin hoitaman viran 37 palkkaluokkaan v:n 1945 alusta lukien. Toimiston sittemmin tekemään esitykseen että toimistoapulaiselle Souralle suoritettaisiin henkilökohtainen palkanlisä kaupunginhallitus ei katsonut voivansa suostua.

Ylimääräisinä toimistoapulaisina toimivat koko vuoden seuraavat henkilöt: U. Hammarström, H. Ragnell, B. Kurtén ja G. Holmqvist, jotka kaikki eri aikoina hoitivat sääntöpalkkaisten toimistoapulaisvirkojen sijaisuuksia, sekä syyskuun 15 p:n ja joulukuun 10 p:n välisenä aikana neidit H.-K. Asunta ja L. Lehto. Ylimääräisinä vahtimestareina toimivat O. Ahovuori helmikuun 21 p:stä toukokuun 20 p:ään ja K. Ahovuori helmikuun 23 p:stä maaliskuun 7 p:ään, maaliskuun 16 p:stä 21 p:ään, kesäkuun 1 p:stä elokuun 15 p:ään ja syyskuun 1 p:stä lokakuun 15 p:ään sekä O. Petterson joulukuun ajan.

Sairaslomaa nauttivat seuraavat viranhaltijat: aktuaari A. Kytömaa maaliskuun 3 p:stä 16 p:ään ja syyskuun 4 p:stä 17 p:ään ilman sijaista; toimistoapulainen E. Särkisilta elokuun 6 p:stä 20 p:ään sijaisenaan toimistoapulainen M. Björklund, jonka virkaa tällöin hoiti ylimääräinen toimistoapulainen B. Kurtén; toimistoapulainen I. Jauhiainen elokuun 17 p:stä syyskuun 16 p:ään sijaisenaan toimistoapulainen G. Holmqvist; sekä v.t. vahtimestari O. Petterson tammi- ja helmikuun ajan.

Sotapalveluksessa olivat toimistoapulainen R. Moisio joulukuun 1 p:ään, vahtimestari E. Gröndahl marraskuun 20 p:ään ja apulaisvahtimestari A. Gröndahl marraskuun 22

p:ään. Virkavapaana oli koko vuoden toimistoapulainen M. Mielonen suorittaen lotta-tehtäviä syksyyn saakka. Toimistoapulaisen Moision sijaisena toimi tammikuun 1 p:stä helmikuun 13 p:ään toimistoapulainen A.-M. Erwe sijaisenaan ylimääräinen toimistoapulainen G. Holmqvist; helmikuun 14 p:stä kesäkuun 30 p:ään toimistoapulainen L. Ruotsalainen sijaisenaan ylimääräinen toimistoapulainen H. Ragnell toukokuun 13 p:ään ja sen jälkeen ylimääräinen toimistoapulainen U. Hammarström sekä heinäkuun 16 p:stä marraskuun 30 p:ään toimistoapulainen H. Suolahti sijaisenaan elokuun 15 p:ään ylimääräinen toimistoapulainen U. Hammarström ja sen jälkeen ylimääräinen toimistoapulainen H. Ragnell. Vahtimestari E. Gröndahlin sijaisena toimi O. Pettersson marraskuun 30 p:ään asti ja apulaisvahtimestari A. Gröndahlin sijaisena L. Flytström syyskuun 30 p:ään asti.

Synnytyslomaa nauttivat aktuaari A. Kytömaa toukokuun 15 p:stä elokuun 6 p:ään sijaisenaan amanuessi V. Kuhlefeldt, jonka virkaa tällöin hoiti ylimääräinen apulaisaktuaari A.-M. Lipponen; sekä toimistoapulainen A.-M. Erwe toukokuun 15 p:stä heinäkuun 15 p:ään sijaisenaan toimistoapulainen H. Suolahti, jonka virkaa tällöin hoiti ylimääräinen toimistoapulainen H. Ragnell.

Palkatonta virkalomaa yksityisasioiden hoitoa varten oli seuraavilla toimistoapulailla: A.-M. Erwellä helmikuun 14 p:stä toukokuun 14 p:ään sijaisenaan ylimääräinen toimistoapulainen G. Holmqvist ja elokuun 16 p:stä joulukuun 31 p:ään sijaisenaan ylimääräinen toimistoapulainen U. Hammarström; R. Moisiolla joulukuun 19 p:stä 31 p:ään sijaisenaan toimistoapulainen H. Suolahti; sekä B. Kurténilla syyskuun 4 p:stä 17 p:ään.

Tuntipalkoin hoitivat erinäisiä tehtäviä filosofianmaisteri H. Dalström ja ent. toimistoapulainen A. Emelús vuoden alussa sekä ent. toimistoapulainen I. Juselius syksyllä. Arkistonjärjestelyitä suoritti eri aikoina filosofianmaisteri A. Hästesko.

Ylimääräiseksi kirjaston- ja arkistonhoitajaksi kaupunginhallitus määräsi tammikuun 1 p:stä 1945 lukien filosofianmaisteri A. Saxénin.

Erottuaan virastaan vanhempi toimistoapulainen I. Juselius sai kaupunkiliiton ansiomerkin 30 vuoden palveluksesta.

Toimistoapulainen A. Souralle myönnettiin heinäkuun 20 p:nä oikeus tilastotoimiston virka-ajan ulkopuolella suorittaa 300 tuntia kestävä kirjastoharjoittelu kaupunginkirjastossa.

Ylimääräinen toimistoapulainen H. Ragnell sai toukokuun 17 p:nä luvan asua Kervan kauppalassa vuoden loppuun.

Palkkaolot. Elinkustannusindeksin noustessa toimiston viranhaltijain palkat helmikuun 15 p:stä lukien kohosivat, jota paitsi uudet määräykset kalliinajanlisäyksistä tulivat voimaan joulukuun 1 p:nä siten, että niitä laskettaessa oli otettava huomioon paitsi, kuten aikaisemmin, pohjapalkkaa myöskin ikäkorotukset.

Kesälomat. Kaupunginvaltuuston päätettyä, että viranhaltijalle oli v. 1944 annettava vain puolet hänelle virkasäännön mukaisesti tulevasta vuosilomasta kuitenkin niin, että hänelle oli annettava myös jäljellä oleva osa lomasta siinä tapauksessa, että hän työvoimaviranomaisten hyväksymällä tavalla osallistui maatalous- tai metsätöihin tai työvelvollisena niihin määrättiin, tilastotoimiston viranhaltijain kesälomat järjestettiin sen mukaisesti. 7 viranhaltijaa käytti täten osan lomastaan maatalous- y.m.s. töihin; muut viranhaltijat olivat joko yli-ikäisiä tahi olivat joko sairauden tai alaikäisten lastensa hoitamisen vuoksi vapaita työvelvollisuudesta.

Käyttämättömien kesälomien korvaukset. Kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen nojalla maksettiin seuraaville viranhaltijoille, jotka joko sotapalveluksessa olonsa tai muun syyn vuoksi v. 1943 ja 1944 eivät voineet nauttia kesälomaansa, alempana mainitut korvaukset:

	1943 mk	1944 mk
Toimistopäällikkö O. Bruunille	—	2 807: —
Toimistoapulaishelle M. Mieloselle	1 108: 50	2 131: 75
Vahtimestari E. Gröndahlille	—	3 659: —
Apulaisvahtimestari A. Gröndahlille	—	3 177: 25
Yhteensä	1 108: 50	11 775: —

Julkaisutoiminta. Vuoden varrella tilastotoimisto julkaisi seuraavat 8 teosta:

Tammikuun	24 p:nä	Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveysten- ja sairaanhoito. 26. 1941. Edellinen osa. IV + 143 s.
Huhtikuun	21 »	Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 20. 1942 XXIV + 255 + 45 s.
»	21 »	Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 20. 1942. XXIV + 255 + 44 s.
Kesäkuun	7 »	Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveysten- ja sairaanhoito. 21—23. 1936—38. Jälkimmäinen osa. IV + 51 + 100 s.
Kesäkuun	9 »	Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 34. 1942/43. XIII + 458 s.
Elokuun	2 »	Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 21. 1943. XXVI + 322 s.
»	2 »	Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 21. 1943. XXVI + 322 s.
Joulukuun	30 »	Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveysten- ja sairaanhoito. 27. 1942. Edellinen osa. IV + 136 s.

Kaikkien julkaisujen painatustöitä viivästytti sodan aiheuttama työvoiman puute tilastotoimiston käyttämissä 4 kirjapainossa. Varsinkin kunnalliskertomus ja opetuslaitostilasto myöhästyivät huomattavasti niin että kertomusvuonna ei voitu julkaista ainoatakaan vuosikertaa niitä kumpaakaan.

Kaupunginhallitus päätti huhtikuun 27 p:nä, ettei tilastollista vuosikirjaa julkaista v. 1944 sekä että kunnalliskalenteri oli v. 1945 julkaistava supistettuna laitoksena.

Valtion tiedotuslaitos ilmoitti, että kaupungin ulkomaankauppaa ja merenkulkua koskeva tilasto v:lta 1941 ja 1942 saatiin painattaa ehdoin, että koko painos, oikaisuvedoskappaleet mukaanluettuina, sinetöitynä säilytettiin sivullisilta varmassa paikassa.

Vuoden päättyessä olivat seuraavat julkaisut painatuksen alaisina: kunnalliskertomus v:lta 1941, 1942 ja 1943, v:n 1944 asetuskokoelman kummatkin painokset, v:n 1943 terveydenhoitotilaston edellinen osa, jossa terveyden- ja sairaanhoitoviranomaisten vuosikertomukset julkaistaan, sekä opetuslaitostilasto lukuvuodelta 1941/42.

Eripainoksia otettiin seuraavista asetuskokoelmassa julkaistuista asetuksista: rahatoimiston johtosäännöstä, 300 kpl, ja Pitäjänmäen teollisuusalueen rakennusjärjestyksestä, 250 kpl.

Uusia painoksia otettiin kiinteistötoimiston johtosäännöstä, 100 kpl, sekä kiinteistölautakunnan johtosäännöstä, 500 kpl.

Tietojen ja selvitysten antaminen viranomaisille ja yksityisille. Kuten aikaisempinakin vuosina tilastotoimisto kuukausittain sai sosiaaliministeriön sosiaaliselta tutkimustoimistolta tiedot elintarvikkeiden hinnoista ja elinkustannusindeksistä, joista sitä haluaville kunnallisille elimille lähetettiin jäljennökset. Tilastoa laivaliikenteestä laadittiin kuukausittain käyttämällä satamaliikennetoimiston päiväkirjoja ja lähetettiin nämä tiedot satamaviranomaisille. Huoltolautakunnalle ja lastensuojelulautakunnalle lähetettiin niiden vuosikertomuksiinsa tarvitsemat, huolto- ja lastensuojeluvirastoissa täytetyt henkilökortteja käyttämällä saadut tilastotiedot yhteiskunnallista huoltoa v. 1943 saaneista henkilöistä, lastensuojelulautakunnan valvonnan alaisista lapsista sekä irtolaisista ja alkoholisteista. Sosiaaliministeriön sosiaaliselle tutkimustoimistolle lähetettiin vastaavat tiedot virallista tilastoa varten. Sosiaaliselle tutkimustoimistolle lähetettiin neljännesvuositiedot rakennustoiminnasta kaupungissa sekä vuosittain vastaavat tiedot niistä kaupungin ulkopuolella olevista alueista, jotka olivat kaupungin rakennustarkastajan valvonnan alaisia. Uudenmaan lääninhallitukselle lähetettiin eräitä sen vuosikertomukseen tarvittavia taulukoita, Vakuutus oy. Pohjolalle tiedot tapaturman varalta vakuutettujen kaupungin työntekijäin lukumäärästä ja heidän työansioistaan sekä Tukholman kaupungin tilastokonttorille Helsingissä koskevat tiedot Pohjoismaiden suurkaupunkien yhteistä, niiden tilastollisissa vuosikirjoissa julkaistavaa tilastoa varten.

Tilastolliselle päätoimistolle lähetettävä tilasto kaupungin raha-asioista v. 1942 toimitettiin kaupunginhallitukselle helmikuun 1 p:nä ja vastaava tilasto v:lta 1943 marraskuun 12 p:nä. Suomen pankille toimitettiin tiedot niistä suurilla kivitaloilla rakennettujen

tonttien luovutuksista, joille raastuvanoikeus oli v. 1927—38 myöntänyt lainhuudon, sekä näistä kiinteistöistä maksetuista hinnoista ja niiden huoneluvusta. Kanslianeuvos L. Harmajalle toimitettiin tilasto kaupungin seurakuntiin ja siviilirekisteriin muualta v. 1941—43 muuttaneiden ryhmityksestä heidän ammattinsa mukaisesti. Raastuvanoikeuden esityksestä kaupunginhallitus kehoitti tilastotoimistoa alkamaan laatia tilastoa liitosalueilta tulleiden Helsingin pitäjän y.m. kuntain käräjäkunnan kihlakunnanoikeudessa käsiteltyjen siviili- ja rikosjuttujen sekä ilmoitusasiain luvusta; toimisto ryhtyi sen johdosta läpikäymään mainitun käräjäkunnan pöytäkirjoja v:lta 1938 ja 1943, mutta työ valmistui vasta seuraavana vuonna.

Vuokratiedustelua ei tänäkään vuonna tarvinnut suorittaa ottaen huomioon, että vuokrasäännöstelyn vallitessa vuokrien ylin raja oli määrättyssä suhteessa v:n 1939 tasoon.

Kaupunginhallituksen kehoituksesta tilastotoimisto laati erästä Ruotsissa ilmestyvää, Ruotsin kummikaupunkien huoltamia Suomen kaupunkeja selostavaa julkaisua varten 12 koneellakirjoitettua sivua käsittävän selostuksen Helsingin kaupungista.

Tietoja tilastotoimiston viroista ja viranhaltijoista toimitettiin vuoden varrella useille viranomaisille, mm. kaupunkiliiton eläkekomitealle. Samoin lähetettiin Helsingin yliopistolle valtiokalenterissa julkaistava luettelo tärkeimmistä kaupungin viranhaltijoista sekä ehdotettiin tällöin samalla eräiden muutosten ja lisäysten tekemistä kyseisen osaston kokoonpanoon.

Yleishyödyllisiä rahastoja koskevat tiedot v:lta 1943 kerättiin kuten edellisinäkin vuosina tilastollisen päätoimiston laatimia kyselykaavakkeita käyttäen ja saapuneet tiedot lähetettiin kesän ja syksyn aikana päätoimistolle.

Lisäksi annettiin useille muille viranomaisille ja yksityisille henkilöille eräitä pienehköjä tietoja, ilmoituksia ja selvityksiä.

Vuoden varrella annettiin tilastotoimiston arkistossa säilytettyjen henkikirjojen jäljennösten perusteella 111 todistusta siitä, olivatko määrättyt henkilöt merkityt Helsingin kaupungin henkikirjoihin.

Tilastotietojen parantamista tarkoittavat toimenpiteet. Tilastotoimiston julkaisemassa terveydenhoitotilastossa, joka käsittää tilastotiedot kaikista kaupungissa olevista sairaaloista, selostetaan kunnallisten sairaalain toimintaa laajemmin kuin valtion ja yksityisten sairaalain. Kun kaupunki nyttemmin on useiden kuntayhtymäin sairaalain osakkaana ja sen käytettävänä lisäksi on sovittu määrä sairassijoja valtion ja Suomen punaisen ristin sairaaloissa, niin tilastotoimisto katsoi, että oli syytä laatia näissä sairaaloissa hoidetuista kaupungin potilaista samanlainen tilasto kuin kaupungin omissa sairaaloissa hoidetuista. Toimisto tiedusteli sen vuoksi sairaalataarkastajalta, olisiko ryhdyttävä kyseisiä tietoja hankkimaan ja voisivatko kaupungin sairaalaviranomaiset sopia tästä asianomaisten sairaalain kanssa. Sairaalahallitus, jonka käsiteltäväksi asia joutui, ilmoitti kuitenkin, että sen mielestä nykyoloissa ei voitu saada toimiston tarkoittamia tilastotietoja mainituista hoitolaitoksista.

Tuberkuloosilääkäri oli ehdottanut terveydenhoitolautakunnalle eräiden uusien virkain perustamista tuberkuloosihuoltotoimistoon ja tällöin m.m. ilmoittanut, että huoltotoimisto sai vuosittain maksaa huomattavan rahamäärän palkkiona tilastotoimiston huoltotoimistoon sijoittamalle henkilölle, joka huolehti tuberkuloositilaston laatimisesta, sekä että palkkaamalla vakinainen viranhaltija tilastotyöt voitaisiin suorittaa halvemmalla ja lisäksi uskoa mainitulle henkilölle muitakin tehtäviä. Terveydenhoitolautakunnan tällöin pyydettyä tilastotoimistolta lausuntoa siitä, pitkö toimisto suotavana, että sen edellä mainittu tilastonlaatija korvattaisiin tuberkuloosihuoltotoimistoon palkattavalla toimistoapulaisella, tilastotoimisto ilmoitti, että se tosin v. 1937 oli silloisen tuberkuloosilääkäriin pyynnöstä laatinut suunnitelman tuberkuloosihuoltotoimiston vuositilaston uudelleenjärjestämisestä ottaen sitä laadittaessa käytäntöön reikäkortit ja koneellisen käsittelyn, sekä että se silloin myös omilla apulaisillaan oli huolehtinut reikäkorttien lävistämisestä ja lähettämisestä niiden käsittelystä huolehtivalle yksityiselle toiminimelle, mutta että sen osuus työn suoritukseen seuraavina vuosina oli supistunut vain sopivien reikäkorttien lävistäjän tiedustelemiseen tuberkuloosilääkäriin pyynnöstä. Ilmoittaen kyseisestä työstä v. 1937 aiheutuneet kustannukset toimisto totesi, että jos ne seuraavina vuosina olivat nousseet tuberkuloosilääkäriin mainitseisiin korkeampiin rahamääriin, oli siihen ilmeisesti ollut syynä joko puutteellinen järjestelmällisyys työn suorituksessa tai muiden

kustannusten sisällyttäminen kyseisen tilastotyön aiheuttamiin kustannuksiin. Tilastotoimisto huomautti lisäksi, että eräät sen mainitsevat seikat haittasivat ja vaikeuttivat tilastotyötä ja että parannusten aikaansaaminen näissä kohdissa vähentäisi sen aiheuttamia kustannuksia. Toimisto ilmoitti vielä, että sen mielestä erityisen henkilön palkkaaminen tuberkuloosihuoltotoimiston suuren potilaskortiston hoitajaksi ei ollut ainoastaan suotavaa vaan ennen pitkää jopa välttämätöntä ja että tämä viranhaltija voisi huolehtia myös tilastoa varten tarvittavien reikäkorttien lävistämisestä. Näin ollen toimisto katsoi voivansa kannattaa tuberkuloosilääkärin ehdotusta uuden viran perustamisesta, mutta ei halunnut arvioida ennättäisikö ja missä määrin ehdotettu uusi viranhaltija suorittaa muitakin tehtäviä kuin huolehtia kortiston hoidosta ja tilaston laatimisesta.

Voidakseen kunnallisessa tilastossa entistä monipuolisemmin valaista aviottomien lasten huoltoa, toimisto vuoden varrella laaditutti luettelon kaikista lastensuojelulautakunnan kortistoon otetuista aviottomista lapsista, sisältyen luetteloon lisäksi tarpeelliset henkilötiedot heistä. Kyseistä luetteloa täydennetään vastedes vuosittain ja siitä saatavien tietojen perusteella laaditaan taulukoita Helsingin kaupungin tilastolliseen vuosikirjaan.

Ylimääräisten virastovaraiden järjestämistä koskevan kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön kiertokirjeen johdosta tilastotoimisto päätti ehdottaa kaupunginhallitukselle: että kaupunginhallitus puolestaan ehdottaisi kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriölle helsinkiläisten avioliittoja ja niiden hedelmällisyyttä koskevan tutkimuksen suorittamista varatyönä ja että sitä varten saataisiin palkata 33 palkkaluokan mukaista palkkaa nauttiva työn ohjaaja ja kaksi 41 palkkaluokan mukaista palkkaa nauttivaa apulaista; että kaupunginhallitus ottaisi harkittavakseen nykyisen kaupungin ja liitosalueen käsittävän yleisen rakennus- ja asuntolaskennan tarpeellisuuden ja myönteisessä tapauksessa kehoittaisi tilastotoimistoa laatimaan tarpeelliset suunnitelmat ja kustannusarviot; sekä että kansanhuoltolautakunnalta tiedusteltaisiin voitaisiinko virastovaratyövoimaa käyttämällä laatia kansanhuoltotoimiston siihenastista toimintaa kaikin puolin valaiseva yksityiskohtainen tilasto.

Erinäiset muut toimenpiteet. Helmikuun 26 p:nä sattuneessa ilmapommituksessa tilastotoimiston huoneiston miltei kaikki kadunpuoleiset ikkunat särkyivät ja peitettiin ne pahvilla kunnes marraskuussa saatiin lasia niiden korjaamiseen.

Aikaisemmin tärkeimmät osat toimiston omasta arkistosta ja kirjastosta sekä toimiston hoidettavaksi annetuista vieraista arkistoista oli siirretty Kiljavannummen parantolan kellarin. Helmikuun pommitusten jälkeen siirrettiin lisäksi arkistoinaistoa maaseudulle, tällä kertaa Nikkilän sairaalaan, koska Kiljavannummelle sotasairaalaviranomaisten kiellon johdosta ei saatu sijoittaa uutta siirtotavaraa. Toimiston hallussa kaupungintalon sivurakennuksessa olevien arkistosuojien ikkunat varustettiin lautasuojilla.

Koska tilastotoimiston oli vaikeata tehokkaasti valvoa niitä sen hoitoon uskottuja vieraita arkistoja, jotka toimiston siirtyessä uuteen huoneistoon v. 1939 olivat jääneet kaupungintaloon, toimisto, viitaten myös siihen, että se jo 15 vuoden aikana useasti oli korostanut kaupungin arkisto-olojen järkiperaiselle kannalle saattamisen välttämättömyyttä ja että se vain väliaikaisesti, muun sopivan viranomaisen puutteessa oli katsonut voivansa huolehtia mainitusta, sille kokonaan vieraasta tehtävästä, ehdotti kaupunginhallitukselle, että se vapautettaisiin siitä. Kaupunginhallitus päätti kuitenkin, ettei esitys antanut sille aihetta toimenpiteisiin. Sittemmin kaupunginhallitus kuitenkin päätti v:n 1945 talousarvioehdotukseensa merkitä määrärahan ylim. kaupunginarkistonhoitajan palkkaamiseksi, ollen tämän uuden viranhaltijan hoitoon siirrettävä tilastotoimiston hallussa olevat vieraat arkistot, ensi sijassa rahatoimiston vanhemmat asiakirjat, jotka siis tulisivat muodostamaan perustettavan kaupungin keskusarkiston rungon.

Tilastotoimiston esityksestä kaupunginhallitus vapautti toimiston käyttämästä kaupungin virastoille määrättyä menneiden kirjeiden diaaria.

Rahatoimiston määräyksestä korvattiin entinen laskujen ja maksuosoitusten kuittikirja erillisillä numeroitavilla luetteloilla.

Menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa, missä määrin tilastotoimistolle myönnettyjä määrärahoja käytettiin:

Talousarvion momenttiniemi	Määrärahat talousarvion mukaan	Vuoden var- rella myön- netyt lisä- määrärahat	Yhteensä käytettävissä olevia varoja	Menot tilien mukaan	Määrärahan sästö (+) tai ylitys (—)
Sääntöpalkkaiset virat	886 620 —	²⁾ 620 178 05	1 506 798 05	1 403 462 20	+ 103 335 85
Tilapäistä työvoimaa	313 420 —	—	313 420 —	292 147 80	+ 21 272 20
Vuokra	223 500 —	³⁾ 9 240 —	232 740 —	232 740 —	—
Valaistus	9 000 —	—	9 000 —	12 101 55 ⁴⁾	— 3 101 55
Siivoaminen	4 800 —	—	4 800 —	5 186 40 ⁴⁾	— 386 40
Painatus ja sidonta	¹⁾ 800 600 20	—	800 600 20	471 955 65 ⁵⁾	+ 328 644 55
Tarverahat	32 400 —	—	32 400 —	33 690 80 ⁴⁾	— 1 290 80
Yhteensä	2 270 340 20	629 418 05	2 899 758 25	2 451 284 40	+ 448 473 85

Talousarvioon sisältyvät määrärahat nousivat 1 991 490 mk:aan, johon on lisättävä edellisestä vuodesta siirretty painatus- ja sidontamäärärahan jäännös, 278 850: 20 mk. Asianomaisilta tileiltä siirrettiin kaupunginhallituksen myöntämät erät sairausloma- y.m. sijaisten palkkaamista sekä sääntöpalkkaisten viranhaltijain kalliinajanlisäyksiä varten yhteensä 629 418: 05 mk. Toimiston käytettävänä oli siis yhteensä 2 899 758: 25 mk. Menoja oli kaikkiaan 2 451 284: 40 mk. V:een 1945 siirrettiin painatustöiden myöhästymisen johdosta painatus- ja sidontamäärärahan käyttämätön osa, 328 644: 55 mk. Muutamat menoerät ylittivät talousarvion merkityt määrärahat; kaupunginvaltuusto myönsi kuitenkin toimistolle oikeuden ylittää riittämättömiksi osoittautuneita määrärahoja. Vuokramääräraha ylitettiin, koska toimiston vuokra kohosi 13 420 mk:aan kuukaudessa lämpöineen; siivousmäärärahan ylitys taas aiheutui ilmapommitusvaurioiden korjauskustannuksista; ja tilapäisen työvoiman määräraha osoittautui riittämättömäksi palkkojen nousun johdosta.

Eräiden huonekalujen hankkimiseen kaupunginhallitus myönsi yhteensä 1 800 mk kaupungin yleiseltä kalustotililtä.

Toimiston tulot julkaisujen myynnistä nousivat 4 469: 20 mk:aan sekä vuokratulot siivoojalle vuokratusta keittiöstä 6 162 mk:aan.

Talousarvioehdotus. V:n 1945 talousarvioehdotus päättyi 2 252 173 mk:aan, mihin kuitenkin eivät sisälly sääntöpalkkaisille viranhaltijoille suoritettavat kalliinajanlisäykset. Sääntöpalkkaisten virkojen palkkoja korotettiin tällöin ottamalla huomioon valtuuston päätökset uusien virkain perustamisesta ja palkkajärjestelystä. Tilapäisen työvoiman momentille merkittiin tarvittavat rahamäärät uuden toimistoapulaisen ja vahtimestarinapulaisen palkkaamista varten, mutta edellisen kaupunginhallitus sittemmin poisti talousarvioehdotuksesta. Verotustilaston laadintaa varten merkittiin kaupunginhallituksen luvalla erityinen rahamäärä, koska verotusperusteiden tultua muutetuiksi oli välttämätöntä aikaansaada v. 1945 entistä laajempi sekä kunnallisverotusta että valtion tulo- ja omaisuusverotusta koskeva tilasto. Useita määrärahoja oli hintatason nousun vuoksi korotettava.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi sittemmin talousarvioehdotuksen kaupunginhallituksen ehdottamin muutoksin 2 217 721 mk:n suuruisena.

Lähetysten lukumäärä oli 1 860, niistä lähetettyjä kirjeitä 1 188 ja jaettu julkaisuja 672.

Kirjasto lisääntyi 243 numerolla.

¹⁾ Siitä 278 850: 20 mk on siirretty v:sta 1943. — ²⁾ Siitä 497 118: 30 mk kalliinajanlisäysten suorittamiseen sekä vastaavasti 12 882: 75 mk, 35 102 mk ja 75 075 mk sairauslomasijaisten, synnytysloman saaneiden sijaisten ja sotapalveluksessa olevien sijaisten palkkaamiseen. — ³⁾ Vuokrankorotuksen suorittamiseen. — ⁴⁾ Kaupunginvaltuuston sallima ylitys. — ⁵⁾ Siirretty v:een 1945.

5. Verotusvalmisteluvirasto

Verotusvalmisteluviraston kertomus v:lta 1944 sisälsi seuraavaa:

Kertomusvuoden aikana tuli viraston palvelukseen tai määrättiin sen palveluksessa olevia uusiin virkoihin seuraavasti: liikeosaston käsittelijäksi osastonjohtaja V. Leinonen ja osastonjohtajaksi apulaisosastonjohtaja H. Salin marraskuun 1 p:stä, lukien, osastonjohtajaksi perintöverolautakunnan apulainen E. Dahlberg joulukuun 1 p:stä lukien, osastonjohtajiksi herrat A. Perttula, H. Salin ja N. af Ursin tammikuun 1 p:stä, A. Denisoff helmikuun 1 p:stä ja E. Paakkanen toukokuun 1 p:stä lukien, arkistonhoitajaksi filosofianmaisteri H. Suominen tammikuun 1 p:stä ja toimistoapulaiseksi neiti E. Vainio syyskuun 1 p:stä lukien. Viraston palveluksesta erosivat liikeosaston käsittelijä B. Ahlskog kesäkuun 26 p:stä, osastonjohtaja L. Tiitola syyskuun 30 p:stä, apulaisosastonjohtaja P. Lappalainen marraskuun 30 p:stä ja toimistoapulainen T. Korhonen kesäkuun 30 p:stä lukien.

Viraston ja taksoituslautakunnan anomuksista, esityksistä ja lausunnoista sekä niiden yhteyteen kuuluvista toimenpiteistä mainittakoon seuraavaa:

Taksoituslautakunta esitti tammikuun 3 p:nä, että kunnallisten tuloilmoitusten antoaikaa pidennettäisiin yhdellä kuukaudella eli samaksi kuin valtionveroilmoitusten ja että kunnallisveron ennakkokannanta toimitettaisiin kuluvan vuoden alkupuolella. Tämän esityksen verotusvalmisteluvirasto lähetti tammikuun 7 p:nä kaupunginhallitukselle samalla ehdottaen veronkannannan toimitettavaksi siten, että ennakkoverona kannettaisiin äyriä kohden toukokuussa 2 mk, kesäkuussa 1: 50 mk ja elokuussa samoin 1: 50 mk, sekä että lopullinen kunnallisvero kannettaisiin kahtena eränä syys- ja lokakuussa. Tammikuun 5 p:nä virasto esitti kaupunginhallitukselle, että kaupungin puolesta anottaisiin valtioneuvostolta oikeutta toimittaa v:lta 1943 tapahtuva kansaneläkelaitoksen vakuutusmaksujen määrääminen kunnallistaksoituksen jälkeen sekä näiden maksujen kannanta kunnallisverojen viimeisen kannannan yhteydessä.

Virasto teki asianomaisille viranomaisille useita esityksiä ja anomuksia virkailijainsa vapauttamiseksi tai lomauttamiseksi sotapalveluksesta ja työvelvollisuuden suorittamisesta sillä perusteella, ettei virasto muuten verotustyöhön perehtyneen työvoiman puutteessa voinut aikanaan saada laajoiksi paisuneita ja kiireellisiä tehtäviään suoritetuiksi.

Viraston esityksestä valtion ja kaupungin asianomaiset viranomaiset suostuivat siihen, että viraston kaikille viranhaltijoille saatiin suorittaa kalliinajanlisäystä samojen perusteiden mukaan kuin kaupungin sääntöpalkkaisille viranhaltijoille. Valtion palveluksessa olevien 1 350 mk:n suuruisista kuukautista pohjapalkkaa nauttivien 46 toimistoapulaisen anottua palkankorotusta järjestettiin heidän palkkauksensa viraston esityksestä tammikuun 1 p:stä 1945 alkaen siten, että 30 apulaisille myönnettiin 1 600 mk:n kuukautinen pohjapalkka ja jäljellä oleville 16 apulaiselle 1 500 mk:n pohjapalkka kuukaudessa. Konekirjoittajain sitä koskevan anomuksen johdosta korotettiin heidän palkkansa viraston toukokuun 31 p:nä tekemästä esityksestä seuraavasti: kuudesta 41 palkkaluokkaan kuuluvasta virasta kolme siirrettiin 39 ja kolme 40 palkkaluokkaan, neljän

viranhaltijan pohjapalkka korotettiin 1 700 mk:sta 1 800 mk:aan ja kuuden viranhaltijan pohjapalkka 1 350 mk:sta 1 700 mk:aan kuukaudessa. Viraston kesäkuun 8 p:nä tekemästä esityksestä korotettiin arkistonhoitajanviran pohjapalkka 3 075 mk:sta 3 800 mk:aan kuukaudessa tammikuun 1 p:stä 1945 alkaen.

Kesäkuun 7 p:nä virasto ehdotti Suomen väestönsuojelukeskukseksi väestönsuojelumitalin myöntämistä erinäisille viranhaltijoille, jotka olivat osallistuneet ilmapommituksen Unioninkadun 27:ssä—Aleksanterinkadun 28:ssa sijaitsevaan virastotaloon helmikuun 26 p:nä aiheuttaman tulipalon sammutukseen, mikä esitys hyväksyttiin.

Lokakuun 3 p:nä virasto antoi valtion verokomitealle lausuntonsa kunnallisverolainsäädännön muutosehdotuksista, jotka koskivat kiinnitetyn velan korkoja, harkintaksoitusta ja tulojen jakaantumista eri kuntien kesken.

Viraston heinäkuun 18 p:nä tekemästä esityksestä valtiovarainministeriö ja kaupunginhallitus myönsivät tarpeelliset varat erinäisten yksinkertaistamis-, yhdenmukaistamis- ja tehostamissuunnitelmien toteuttamiseksi, joista tärkein oli uuden, kaikki verovelvolliset käsittävän korttijärjestelmän käyttöönottoaminen. Viraston johtajalle R. Westinille ja sen liikeosastonkäsittelijälle R. Zeidenille kaupunginhallitus myönsi apurahaa opintomatkaa varten Ruotsiin, jossa he tutustuivat sikäläiseen vastaavaan järjestelmään. Kohta edellä mainittujen herrojen palattua opintomatkaltaan taksoituslautakunta piti lokakuun 26 p:nä kaupunginvaltuuston kokoussalissa juhlakokouksen ja illanvieton lukuisien sellaisten henkilöiden läsnä ollessa, joiden virkatehtäviin kuului valtion tai Helsingin kaupungin verohallinnollisten asioiden tai verovalitusten käsitteleminen. Myös sanomalehtien edustajia ja verotusvalmisteluviraston viranhaltijoita oli kutsuttu tähän tilaisuuteen, jossa esitelmien ja keskustelun muodossa tehtiin selkoa edellä mainitusta opintomatkastasta ja sen tuloksista sekä esitettiin toivomuksia verotusvalmisteluviraston ja sen työn kehittämiseen nähden.

Viraston toukokuun 22 p:nä tekemästä esityksestä, joka hyväksyttiin sekä valtion että kaupungin puolelta, toimeenpantiin virastossa kertomusvuoden loppupuolella järjestely, jonka mukaan viraston johtajan määräämät viranhaltijat suorittivat oman virkansa ohella 500 mk:n palkkiosta kuukaudessa seuraavat lisätehtävät: yksi virkailija toimi liikeosaston ja yksi kiinteistöosaston päällikkönä ja kolme virkailijaa toimi yleisvalvojina ja ohjaajina luonnollisten henkilöiden veroasioita käsittelevillä osastoilla, jotka sitä varten oli jaettu kolmeen ryhmään. Virasto teki marraskuun 9 p:nä ja joulukuun 11 p:nä valtiovarainministeriölle ja kaupunginhallitukselle liikeosaston käsittelijäin lukumäärän lisäämistä koskevan esityksen huomauttaen, että sen hyväksyminen tekisi erityisen tarkastusosaston perustamisen mahdolliseksi. Tällaisen osaston tehtäväksi annettaisiin muilta osastoilta sinne siirrettyjen tarkemman tutkimuksen tarpeessa olevien epäselvien asioiden selvittäminen sekä entistä enemmän kirjanpidontarkastusten toimittaminen, joita ennakkoperintälain mukaan oli suoritettava myös niissä liikkeissä, joille oli myönnetty oikeus veronpidätykseen veromerkkejä käyttämättä. Tämän esityksen tultua hyväksytyksi perustettiin virastoon tammikuun 1 p:stä 1945 alkaen neljä 20 ja kuusi 25 palkkaluokkaan kuuluvaa liikeosaston käsittelijänvirkaa.

Asianvalvojan ja hänen apulaistensa toiminnasta mainittakoon seuraavaa. Veronkavalluksesta nostettiin neljä syytettä. Valtion ja kunnan veroja valvottiin n. 160 vuosihaaste-, vararikko-, pakkohuutokauppa- ja pesäneroasiassa. Sellaisissa tapauksissa, jolloin jälkiverotusoikeutta ei enää ollut, perittiin valtiolle ja kunnalle vahingonkorvauksia n. 40 000 mk. N. 80 virheellisen veroilmoituksen antajaa kuulusteltiin ja kuulustelujen perusteella verotettiin tai jälkiverotettiin asianmukaisesti yli 10 milj. mk:n ilmoittamatonta tuloa ja omaisuutta. Apteekkien, lääkärien ja hammaslääkäreiden verotukseen nähden suoritettiin tutkimuksia.

Kaupunginhallituksen käsiteltävänä oli 713 kunnallisveroa koskevaa lyhennys ja lykkäysasiaa, jotka ratkaistiin siten, että 295 tapauksessa vero poistettiin, 6 tapauksessa veron määrää oikaistiin, 108 tapauksessa veron määrä jäi muuttumattomaksi ja 249 tapauksessa veron maksuaikaa pidennettiin. Kansaneläkemaksua koskevia lyhennysasioita kaupunginhallitus käsiteli 228 määrätien maksun poistettavaksi 159 tapauksessa, oikaistavaksi 65 tapauksessa ja pysymään muuttumattomana 4 tapauksessa.

Kertomusvuoden alkupuolella toimitettiin ylimääräinen verotus v:n 1942 varojen perusteella ja veroluettelon lyhennysote asetettiin nähtäväksi maaliskuun 1 p:stä 14 p:ään

Verovelvollisten lukumäärä oli 14 244 ja maksuunpannun veron kokonaismäärä 303 308 035 mk, kuten alla olevasta yhdistelmästä tarkemmin selviää:

	Mk		Mk
Osakeyhtiöille määrätty vero	201 731 325	Veronkorotus asianomaisen	
Osuuskunnille määrätty vero ..	18 731 220	lain 43 §:n perusteella	22 170
Muille verovelvollisille määrät-		Jälkivero aikaisemmilta vuo-	
ty vero	82 814 000	silta	9 320
		<u>Veron kokonaismäärä</u>	<u>303 308 035</u>

Kunnallistaksoitus valmistui kesäkuun loppuun mennessä ja taksoitusluettelo oli asetettu nähtäväksi heinäkuun 7 p:stä 20 p:ään. Tutkijalautakunta käsitteli elokuussa sille taksoituksesta tehdyt muistutukset, joita oli kaikkiaan 997. Taksoituksen tuloksesta mainittakoon, että verovelvollisten lukumäärä oli 158 238 ja veroäyrien 81 937 283. Tutkijalautakunnalle tehtyjen muistutusten johdosta veroäyrimäärä aleni 81 466 994:ään, joista tuli kiinteistötulojen osalle 6 371 515, elinkeinotulojen osalle 24 411 452 ja palkka-y.m. tulojen osalle 50 684 027. Veroäyriä hinnaksi vahvistettiin 7: 75 mk.

Kunnallistaksoituksen ohessa suoritettiin myös kansaneläkemaksujen määrääminen ja maksuunpanoluettelo oli asetettu nähtäväksi samaan aikaan kuin taksoitusluettelo.

Valtion tulo- ja omaisuusverotus v:lta 1943 valmistui sekä Helsingin kaupungin että Kulosaaren huvilakaupungin osalta lokakuun puoliväliin mennessä ja veroluettelon lyhennysote asetettiin nähtäväksi lokakuun 20 p:stä marraskuun 2 p:ään. Tulo- ja omaisuusveroa määrättiin 129 413 helsinkiläiselle ja 464 kulosaarelaiselle verovelvolliselle. Maksuunpannun veron kokonaismäärä nousi Helsingissä 1 809 691 853: 67 mk:aan ja Kulosaareissa 137 633 054: 15 mk:aan, mitkä määrät jakaantuivat seuraaviin eriin:

	Helsingissä, mk	Kulosaareissa, mk
Tulovero	1 565 941 380: 50	14 084 633: 50
Omaisuusvero	193 420 516: 85	7 676 180: 40
Veronkorotus asianomaisen lain 96 §:n perusteella ...	3 153 356: 75	1 593 191: 25
Jälkivero aikaisemmilta vuosilta	47 176 599: 57	114 279 049: —
<u>Veron kokonaismäärä</u>	<u>1 809 691 853: 67</u>	<u>137 633 054: 15</u>

Valtion tulo- ja omaisuusverotusta koskevien valitusten lukumäärä oli Helsingissä 1 233 ja Kulosaareissa 7.

V:n 1943 tulon ja omaisuuden perusteella annettavan toisen sotalainan määrääminen saatiin loppuunsaoritetuksi marraskuun puoliväliin mennessä ja lainaluettelon lyhennysote oli asetettu nähtäväksi marraskuun 16 p:stä 29 p:ään. Lainanantovelvollisia oli Helsingin kaupungissa 28 904 ja Kulosaaren huvilakaupungissa 369 henkilöä. Maksettaviksi määrättyjen lainojen kokonaismäärä nousi Helsingissä 1 422 046 200 mk:aan ja Kulosaareissa 22 992 400 mk:aan, kuten alla olevasta yhdistelmästä tarkemmin selviää:

	Helsingissä, mk	Kulosaareissa, mk
Tulojen perusteella maksettava laina	420 268 900	3 364 500
Omaisuuden perusteella maksettava laina	1 010 274 700	19 808 900
Vähennys asianomaisen lain 5 §:n perusteella	8 497 400	181 000
<u>Lopullinen lainamäärä</u>	<u>1 422 046 200</u>	<u>22 992 400</u>

V:n 1943 ylimääräistä tuloverotusta ja suhdanneverotusta koskevat veroluettelon lyhennysotteet pantiin nähtäväksi joulukuun 21 p:stä 1944 tammikuun 4 p:ään 1945. Ylimääräistä tuloveroa maksamaan määrättiin Helsingissä 45 495 henkilöä ja Kulosaareissa 288 henkilöä. Maksettavaksi pannun veron kokonaismäärä nousi 534 737 456 mk:aan,

josta 525 800 626 mk tuli helsinkiläisten ja 8 936 830 mk kulosaarelaisten osalle. Osakeyhtiöiden ja muiden verovelvollisten kesken veromäärä jakaantui seuraavasti:

	Helsingissä, mk	Kulosaareissa, mk
Osakeyhtiöille määrätty vero	285 486 650	1 450 860
Muulle verovelvollisille määrätty vero	240 313 976	7 485 970
Veron kokonaismäärä	525 800 626	8 936 830

Suhdanneveroa määrättiin 2 469 helsinkiläiselle ja 11 kulosaarelaiselle kaikkiaan edelliselle 1 606 443 478 mk ja jälkimmäisille 68 181 024 mk, mitkä määrät jakaantuivat osakeyhtiöiden ja muiden verovelvollisten kesken seuraavasti:

	Helsingissä, mk	Kulosaareissa, mk
Osakeyhtiöille määrätty vero	1 525 443 404	2 752 101
Muulle verovelvollisille määrätty vero	37 064 389	293 136
Jälkivero aikaisemmilta vuosilta	43 935 685	65 135 787
Veron kokonaismäärä	1 606 443 478	68 181 024

Kertomusvuoden aikana määrättiin verovelvollisten maksettavaksi tulo- ja omaisuusveron ennakkoa omaisuuden sekä sellaisten tulojen perusteella, joihin nähden ei tapahtunut veron ennakkopidätystä tulon lähteellä. Tämän verotuksen tuloksesta ei ole tehty lopullista tilastoa syystä että maksuunpantuihin veromääriin nähden on tapahtunut alitukseen oikaisuja. Sellaisia työnantajia, joille on myönnetty oikeus veromerkkejä käyttämättä toimittaa veronpidätyksiä, oli 330.

Viraston käytettävänä oli kertomusvuoden alussa valtion varoilla ostettua kalustoa 528 410:65 mk:n ja kaupungin varoilla ostettua kalustoa 456 870:95 mk:n arvosta. Helmikuun 27 p:n vastaisena yönä tapahtuneen ilmapommituksen johdosta tuhoutui joitakin kirjoitus- ja apupöytiä sekä tuoleja ja lampuja. Vuoden lopussa oli valtion kaluston arvo 534 696:65 mk ja kaupungin kaluston arvo 469 161:75 mk.

Marraskuun lopussa siirrettiin virasto Unioninkadun 27:ssä — Aleksanterinkadun 28:ssa sijaitsevasta huoneistostaan Pohjois-Hesperiankadun 15:een — Töölöntorinkadun 2:een.

Verotusvalmisteluviraston tarkkailijan kertomus v:lta 1944 oli seuraavan sisältöinen:

Verotusvalmisteluviraston kuukausitilien tarkastus toimitettiin heti tilien valmistuttua, jolloin sekä lääninhallitukselle että kaupunginhallitukselle lähetettyihin tili-ilmoituksiin merkittiin asianmukainen tarkastuslausunto. Mahdolliset tileihin kohdistuvat muistutukset sisällytettiin mainittuihin lausuntoihin.

Verotusvalmisteluvirastossa oli vuoden aikana 120 valtion ja 89 kunnan palkkaamaa viranhaltijaa sekä 323 viranhaltijaa, jotka saivat palkkaa sekä kaupungilta että valtiolta.

Verotusvalmisteluviraston v:n 1944 menoarvio vahvistettiin valtion puolesta heinäkuun 2 p:nä. Menoarviossa oli verotusvalmisteluviraston menot arvioitu kaikkiaan 17 013 705 mk:ksi, josta valtion osuus oli 9 059 666 mk ja Helsingin kaupungin osuus 7 954 039 mk. Suurehko erotus valtion ja kaupungin osuuksien välillä johtui siitä, ettei kaupunki huomionnut menoarviossa viranhaltijoille suoritettavia kalliinajanlisäyksiä eikä kansaneläkevakuutusmaksuja kuten valtio, vaan kaupunginhallitus myönsi niihin tarvittavat varat myöhemmin lisämäärärahoina. V. 1944 verotusvalmisteluviraston tehtävät lisääntyivät huomattavasti uusien verotustehtävien johdosta. Koska osa näistä tehtävistä kohdistui sellaiseen valtion verotukseen, jonka tehtävien suorittamisesta ei oltu tehty sopimusta valtion ja kunnan välillä, myönsi valtio näitä töitä varten erikseen 2 899 858 mk:n suuruisen lisämäärärahan, jolla mm. palkattiin mainittuun tarkoitukseen käytetty lisätöyövoima. Verotusvalmisteluviraston menoarviossa olevia menomomentteja ylitettiin kertomusvuonna jossain määrin ja ylitykset hyväksyttiin asianmukaisesti. Käyttämättä jäi eri määrärahoja yhteensä 934 094:05 mk.

Kertomusvuoden aikana kaupunginhallitus myönsi, paitsi edellä mainittuja kalliin-
ajanlisäyksiä, 831 301: 10 mk, erinäisiin viransijaisuuspalkkioihin, kesälomakorvauksiin,
vuokramenoihin sekä joihinkin tilinylityksiin lisämäärärahoja yhteensä 273 896: 65 mk.

Verotusvalmisteluviraston v:n 1944 tilien loppuyhdistelmän mukaan valtion menot
olivat 11 025 429: 95 mk ja Helsingin kaupungin menot 8 619 652: 20 mk. Koska valtio
lisäksi suoritti henkikirjanotteista 35 000 mk ja valtion verolomakkeiden painatuksesta
240 000 mk sekä kaupunki taksoitusluettelon ja kunnallisverolippujen kirjoittamisesta
340 000 mk, oli valtion lopullinen osuus verotusvalmisteluviraston menoihin 11 300 429: 95
mk ja kaupungin osuus 8 959 652: 20 mk. Viimeksi mainitusta rahamäärästä on kuitenkin
vähennettävä valtion ja kaupungin yhteisiin menoihin kuulumattomina tutkijalauta-
kunnan palkat, 3 325 mk, joten kaupungin lopulliseksi osuudeksi jäi 8 956 327: 20 mk.

---

6. Leski- ja orpokassa

Leski- ja orpokassan johtokunnan v:ltä 1944 antama toimintakertomus sisälsi seuraavaa:

Kassan seitsemäntenä toimintavuotena kuuluivat sen johtokuntaan pääjohtaja E. H. Rydman puheenjohtajana sekä jäsenenä vanhempi oikeusneuvosmies K. E. Furuholm ja toimistonhoitaja S. Hiisivaara kaupunginvaltuuston valitsemina sekä uuttaaja A. E. Iloniemi, sairaalataarkastaja S. M. Saarenheimo ja johtaja E. S. Seppälä kassan jäsenistön valitsemina. Ensiksi mainituista oli toimistonhoitaja Hiisivaara ja viimeksi mainituista johtaja Seppälä v:n 1943 lopussa erovuorossa, mutta valittiin heidät uudelleen kertomusvuoden alusta. Johtokunnan varapuheenjohtajana toimi johtaja Seppälä ja sihteerinä kansliasihteerinä A. I. L. Danielson. Sääntöjen määräämässä kassan jäsenten vuosikokouksessa, joka pidettiin huhtikuun 24 p:nä, valittiin v:n 1944 tilejä tarkastamaan kamreeri V. Kerkkänen ja liikennetarkastaja V. J. Laitinen sekä varalle kamreeri R. R. Brandt ja kansakoulunopettaja S. T. Rekola.

Kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen mukaan suoritti kaupunki edelleenkin kassan myöntämiin eläkkeisiin kalliinajanlisäyksiä. Niiden suuruus vaihteli kulloinkin vallitsevasta elinkustannusindeksistä riippuen ja suoritettiin ne samojen perusteiden mukaisesti kuin kaupungin palkannauttijoillekin.

Kassan seitsemäntenä toimintavuotena oli siihen liittyneiden uusien jäsenten lukumäärä pienempi ja siitä eronneiden lukumäärä samoin pienempi kuin edellisellä vuonna. Päättyneen toimintavuoden aikana kuolleiden jäsenten lukumäärä oli 8 suurempi kuin edellisellä vuonna. Jäsenmäärä eri eläkeluokissa oli seuraava:

	Jäsenten peruspalkka kuukaudessa							Jäseniä yhteensä
	I alle 2 100 mk		II 2 100—2 899 mk		III 2 900— 3 999 mk	IV 4 000— 5 799 mk	V 5 800— mk	
	Kuukausipalkkaisia	Tunti- tai viikkopalkkaisia	Kuukausipalkkaisia	Tunti- tai viikkopalkkaisia	Kuukausipalkkaisia			
V:sta 1943 jäljellä olevia	375	800	284	32	362	217	120	2 190
Uusia	8	16	6	3	14	5	4	56
Eronneita	2	9	3	—	4	—	1	19
Kuolleita	6	20	3	2	12	—	2	45
V:een 1945 jääneitä	359	786	292	34	366	222	123	2 182
Eläkeluokasta toiseen siirtyneitä:								
Entisen luokan mukaan	16	1	7	—	1	1	—	26
Uuden luokan mukaan	—	—	15	1	7	1	2	26

Kassan jäseniksi hyväksytyt 2 246 henkilöä jakautuivat eri virastojen, laitosten y. m. kesken seuraavasti:

Virasto, laitos tai hallinnonhaara	Jäseniä kaikkiaan	Niistä naisia	Virasto, laitos tai hallinnonhaara	Jäseniä kaikkiaan	Niistä naisia
Revisiotoimisto	6	1	Ruotsinkieliset kansakoulut	22	—
Kaupunginhallitus	23	—	Työväenopistot	4	—
Rahatoimisto	14	3	Ammattikoulut	14	—
Tilastotoimisto	9	4	Kaupunginkirjasto	13	3
Verotusvalmisteluvirasto	42	—	Kaupunginmuseo	1	—
Maistraatti	7	—	Kaupunginorkesteri	54	—
Ulosottolaitos	77	2	Kiinteistötoimisto	87	5
Rakennustarkastuskonttori .	9	—	Rakennustoimisto	548	2
Raastuvanoikeus	34	—	Puhtaanapitolaitos	61	—
Syyttäjistö	4	—	Satamat	66	1
Palolaitos	98	—	Teurastamo	28	1
Terveystenhoito ja poliisilaitoksen sairashuolto	47	1	Elintarvikekeskus	4	—
Sairaanhoidto	113	8	Vesijohtolaitos	93	—
Huoltotoimi ¹⁾	92	10	Kaasulaitos	174	1
Oikeusaputoimisto	2	—	Sähkölaitos	237	3
Työnvälitystoimisto	14	1	Raitiotie ja omnibus oy.	153	1
Suomenkieliset kansakoulut .	91	4	Kaupungin palveluksesta eronneita	5	—
			Yhteensä	2 246	51

V:n 1944 kuluessa 19 henkilöä, niistä 2 naista, erosi kassan jäsenyydestä ja 45 kuoli, joten jäsenten lukumäärä vuoden päättyessä oli 2 182. Ikäänsä nähden jäsenet jakautuivat seuraavasti:

Ikä vuoden päättyessä, vuotta	Jäseniä kaikkiaan	Eronneita	Kuolleita	Jäseniä vuoden päättyessä
—24	2	—	—	2
25—29	24	—	1	23
30—34	148	1	1	146
35—39	365	2	4	359
40—44	414	4	3	407
45—49	344	5	6	333
50—54	308	2	5	301
55—59	280	—	9	271
60—64	195	3	5	187
65—69	117	1	8	108
70—	49	1	3	45
Yhteensä	2 246	19	45	2 182

Kassasta eronneet jakautuivat eroamisen syyn mukaan seuraavasti:

Virasto, laitos tai hallinnonhaara	Omasta pyynnöstä kassasta eronneita	Omasta pyynnöstä kaupungin palveluksesta eronneita	Kuolleita
Ulosottolaitos	1	—	1
Raastuvanoikeus	—	—	1
Palolaitos	—	1	1
Sairaanhoidto	—	—	1
Huoltotoimi	—	—	2
Suomenkieliset kansakoulut	—	—	4
Ruotsinkieliset kansakoulut	—	—	1

¹⁾ Lukuihin sisältyvät myöskin lastensuojelun viranhaltijat.

Virasto, laitos tai hallinnonhaara	Omasta pyynnöstä kassasta eronneita	Omasta pyynnöstä kaupungin palveluksesta eronneita	Kuolleita
Kaupunginorkesteri	1	—	4
Kiinteistötoimisto	—	—	3
Rakennustoimisto	6	3	13
Puhtaanapitolaitos	—	—	2
Vesijohtolaitos	1	—	3
Kaasulaitos	—	3	3
Sähkölaitos	—	1	4
Raitiotie ja omnibus oy.	1	1	2
Yhteensä	10	9	45

Kassan 45 edesmenneen jäsenen ikä vaihteli 28 vuodesta 75 vuoteen. Heidän jälkeensä jääneet lesket, 41, ja orvot, 25, jakautuivat ikänsä mukaan seuraavasti:

Eläkeluokka	Lesket iän mukaan, vuotta									Orvot iän mukaan, vuotta																	
	25—29	30—39	40—49	45—49	50—54	55—59	60—64	65—69	70—	1	3	4	5	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	32	
I	1	2	5	3	4	4	3	2	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1	—	2	2	—	
II	—	—	1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	1)	
III	—	2	—	1	—	4	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	
IV	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
V	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Yhteensä	1	4	6	5	7	9	3	3	3	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	3	—	2	2	3	2	1	

Kertomusvuoden loppuun mennessä kuoli 6 leskeä ja 2 meni uusiin naimisiin; orpoeläkkeitä päättyi yhteensä 12.

Kertomusvuoden lopussa voimassa olevien eläkkeiden edustama rahamäärä kuukautta konda oli yhteensä 112 888 mk, jakautuen leskien ja orpojen kesken sekä eläkeluokittain seuraavasti:

Eläkeluokka	Eläkettä nautti- via leskiä	Leskieläkkeitä, mk	Eläkettä nautti- via orpoja	Orpoeläkkeitä, mk	Eläkkeitä kaikkiaan, mk
I	142	42 600	63	6 500	49 100
II	32	12 800	27	4 068	16 868
III	32	16 000	20	3 150	19 150
IV	21	14 700	7	1 820	16 520
V	11	9 900	5	1 350	11 250
Yhteensä	238	96 000	122	16 888	112 888

Jatkuvien jäsenmaksujen suorittamisesta johtokunta vapautti yhden kassan jäsenen. Kassan tulot ja menot olivat seuraavat:

Tulot	Mk	Menot	Mk
Eläkemaksut	1 325 800: 75	Kulungit	48 728: 75
Kaupungin osuus eläkkeisiin	2 075 716: 70	Suoritettut eläkkeet	1 264 770: —
Korot	335 706: 10	Suoritettut kalliinajanlisäykset	1 138 540: —
		Poistot	1 926: —
Yhteensä	3 737 223: 55	Yhteensä	2 453 964: 75

Ylijäämää oli siis 1 283 258: 80 mk.

1) Kaatumatautinen.

7. Ulosottolaitos

Ulosottolaitoksen tarkkaajan kertomus toimintavuodelta 1944 oli seuraava:

Helsingin kaupungin ulosottolaitoksen tarkkailuosaston päätehtävänä oli edelleenkin valvoa toisen kaupunginvoudin konttorin toimintaa, joka käsitti verojäämien pakko-perintää.

Alempana annetaan tietoja toisen kaupunginvoudin konttoriin perittäviksi jätetyistä verolipuista sekä tämän perimisen tuloksista v. 1944:

	Lukumäärä tammikuun 1 p:nä	Vuoden aikana saapu- neita	Yh- teensä	Näistä lipuista:		Jäi jäljelle v:een 1945	Perittyjä %:na koko lukumää- rystä
				Pe- rittiin	Palau- tettiin		
Kunnallisvero	100 162	47 362	147 524	20 266	20 009	107 249	13,7
Valtion tulo- ja omai- suusvero	53 234	36 579	89 813	8 755	9 208	71 850	9,7
S:n ennakkomaksut ...	2 244	17 337	19 581	1 530	1 890	16 161	7,8
Kirkollisvero	84 188	72 956	157 144	34 214	36 319	86 611	21,8
Yhteensä	239 828	174 234	414 062	64 765	67 426	281 871	15,6

Näiden verolippujen edustama veromäärä oli seuraava:

	Kunnallisvero, mk	Valtion tulo- ja omaisuusvero, mk	Kirkollisvero, mk	Yhteensä, mk
Edellisestä vuodesta jäljellä olevien	127 411 260	¹⁾ 50 166 408	5 675 905	183 253 573
V. 1944 perittäviksi saapuneiden...	81 638 836	²⁾ 210 696 329	9 792 975	302 128 140
Yhteensä	209 050 096	260 862 737	15 468 880	485 381 713
Perittyjen	31 943 151	³⁾ 17 299 016	5 071 426	54 313 593
Palautettujen	23 310 351	⁴⁾ 15 465 368	2 410 133	41 185 852
V:een 1945 jääneiden	153 796 594	⁵⁾ 228 098 353	7 987 321	389 882 268
Yhteensä	209 050 096	260 862 737	15 468 880	485 381 713

Lisäksi perittiin kunnallisveron lisäystä 3 474 710: 80 mk sekä valtion tulo- ja omaisuusveron lisäystä 1 690 819: 35 mk, johon jälkimmäiseen määrään sisältyy ennakkomaksujen lisäystä 243 211: 55 mk.

¹⁾ Siitä 6 714 554 mk ennakkomaksuja. — ²⁾ S:n 71 559 464 mk. — ³⁾ S:n 2 689 031 mk. — ⁴⁾ S:n 3 477 638 mk. — ⁵⁾ S:n 72 107 349 mk.

Muist.: Aikaisemmin sanottiin määrättyinä vuonna maksuunpannun kunnallisveron olevan lähinnä edellisen vuoden veroa, koska se oli määrätty verovelvollisten sen vuoden tuojen perusteella. V. 1934 tapahtuneella lainmuutoksella on säädetty, että verotusmäärä on varainhoitovuoden verola, t.s. sen vuoden, jona maksuunpano tapahtuu, Vertailumahdollisuuksien saamiseksi muihin verolajeihin ja edellisiin verotusvuosiin ei tätä terminologiaa kuitenkaan ole noudatettu esillä olevassa toimintakertomuksessa, vaan tarkoittavat siinä mainitut vuosiluvut verotetun tulon nautintavuotia.

Toimeksiantajien Helsingissä perittäviksi jättämistä verolipuista palautettiin vuoden kuluessa yhteensä 67 426 merkinnöin, ettei veromäärää voitu laillisesti periä seuraavista syistä:

<i>Kunnallisvero vuodesta:</i>	Verovelvolliset olivat:				Yhteensä
	Varat- tomia	Löyty- mättömiä	Muut esteeet	Virka-apu- tapaukset	
1940 ja aikaisemmin	7 785	1 689	203	675	10 352
1941	2 524	847	149	417	3 937
1942	1 189	1 388	305	2 838	5 720
Yhteensä	11 498	3 924	657	3 930	20 009
<i>Valtion tulo- ja omaisuusvero vuodesta:</i>					
1941 ja aikaisemmin	5 321	1 471	210	647	7 649
1942	218	444	188	709	1 559
Ennakkomaksut	.	.	.	.	1 890
Yhteensä	5 539	1 915	398	1 356	11 098
<i>Kirkollisvero vuodesta:</i>					
1940 ja aikaisemmin	8 371	5 072	479	1 063	14 985
1941	2 741	3 318	223	1 113	7 395
1942	1 685	7 127	282	4 845	13 939
Yhteensä	12 797	15 517	984	7 021	36 319

Perittäviksi jätetyistä kunnallisverolipuista palautettiin 13.6 %, valtion tulo- ja omaisuusverolipuista 10.3 % ja saman veron ennakkomaksulipuista 9.7 % sekä kirkollisverolipuista 23.1 % eli kaikista 16.3 %. Koko palautusmäärästä, 67 426 verolipusta, oli kunnallisverolippuja 29.7 %, valtion tulo- ja omaisuusverolippuja 16.4 %, josta ennakkomaksulippuja 2.8 %, ja kirkollisverolippuja 53.9 %. Estelajin mukaan palautettujen verolippujen ryhmitys oli seuraava: verovelvollisen varattomuus 45.5 %, verovelvollisen löytymättömyys 32.6 %, muita estelajeja 3.1 % ja virka-avunpyynnöin palautettuja verolippuja 18.8 %. Nämä luvut valaisevat perintätönn kielteistä tulosta. V. 1943 palautettiin 62 251 verolippua, joten siis palautettujen verolippujen lukumäärä kertomusvuonna kasvoi 5 245 eli 8.4 %. Niiden raha-arvo sitä vastoin väheni 21 368 560 mk eli 34.2 %.

Edellä mainittujen verojäämien lisäksi perittiin ulosottolaitoksen toimesta seuraavat sekalaiset verot ja maksut:

<i>Vero- tai maksulaji</i>	Perittyjen vero- lippujen luku	Peritty määrä, mk
Koiravero	326	79 905
Kauppayhdistyksen veloittamat maksut	1 484	12 547
Sairaalamaksut	86	33 444
Erilaiset uudisrakennusmaksut	28	5 435
Puhtaanapitomaksut	5	6 103
Apteekkimaksut	5	20 000
Radiolupamaksut (maaseutuostaston perimät)	1 271	108 925
Ruotsalaisen Olaus Petrin seurakunnan veloittamat verot...	4	656
Venäläisen kreikkalais-katolisen seurakunnan veloittamat verot	892	92 773
Juutalaisen seurakunnan veloittamat verot	4	13 519
Suhdannevero	158	7 831 620
Sotalaina	868	13 438 719
Omaisuudenluovutusvero	2 134	4 689 511
Ylimääräinen tulovero	937	2 354 763
Ylimääräinen varallisuusvero	786	6 409 356
Ylimääräinen metsävero	51	231 843
Perintö- ja lahjavero	80	615 411
Kansaneläkemaksut	16 491	2 024 180
Yhteensä	25 610	37 968 710

Kuten edellä olevasta yhdistelmästä ilmenee, perittiin kertomusvuonna sekalaisten verojen ja maksujen jäämiä yhteensä 25 610 verolippua, joista kertyi kaikkiaan 37 968 710 mk. Tästä tuotti sotalaina 35.4 %, suhdannevero 20.6 %, ylimääräinen varallisuusvero 16.9 %, omaisuudenluovutusvero 12.4 %, ylimääräinen tulovero 6.2 %, kansaneläkemaksut 5.3 % ja muut sekalaiset verot ja maksut yhteensä 3.2 %. Kyseisten verolippujen lukumäärä oli 10 079 eli 28.2 % pienempi ja rahallinen tulos 9 154 699 mk eli 31.8 % parempi kuin v. 1943.

Kaikkiaan perittiin v. 1944 90 375 verolippua, edellisenä vuonna 109 031 verolippua, toisin sanoen siis 18 656 verolippua eli 17.1 % vähemmän kuin v. 1943. Näiden verolippujen edustama raha-arvo veronlisäyksineen väheni kertomusvuonna 97 447 833: 15 mk:aan oltuaan v. 1943 109 433 994: 50 mk, joten rahallinen perintätulos väheni 11 986 161: 35 mk eli 11.0 %.

Kunnallisveron perintätulos muodostui v. 1944 melkoista huonommaksi kuin edellisenä vuonna, sillä perittyjen verolippujen lukumäärä väheni edellisen vuoden vastaavaan määrään verraten 7 086 eli 25.9 % ja niiden raha-arvoon nähden 5 465 246: 80 mk eli 13.4 %. Kunnallisverolippujen koko tilitettävä verolippuvarasto, yhteensä 147 524 verolippua, edustaa raha-arvoltaan 209 050 096 mk, kasvoi sitä vastoin v:n 1943 verolippujen lukumäärään verraten 0.6 % ja rahamäärään nähden 13.5 %. Koko verolippuvarastosta saatiin perityksi verolippujen lukumäärään nähden 13.7 % ja rahamäärään nähden 15.3 % edellisen vuoden vastaavien tulosten ollessa 18.7 % ja 20.2 %. Estetodistuksin tai virka-avunpyynnöin palautettiin toimeksiantajille 13.6 % koko verolippuvaraston lukumäärästä ja 11.2 % sen edustamasta rahamäärästä, edellisen vuoden vastaavien tulosten ollessa 13.1 % ja 10.6 %. Perimättömien jäämien v:een 1945 siirtynyt jäännös nousi verolippujen lukumäärään nähden 68.3 %:sta 72.7 %:iin. Kunnallisverojen kuten muidenkin verolajien perintätulosten huomattavassa huonontumisessa v:n 1944 kohdalta kuvastuu tietenkin kyseisen vuoden maallamme kohtalokkaiden sotilaallisten ja poliittisten tapahtumien suuresti lamauttava vaikutus tähänkin toimialaan.

Valtion tulo- ja omaisuusveron pakkoperintä osoittaa vielä suuremmassa määrässä toiminnan lamauttamista. V. 1944 perittiin 7 116 verolippua eli 40.9 % vähemmän ja raha-arvoon nähden 16 467 092: 75 mk eli 46.4 % vähemmän kuin v. 1943. Tämän veroryhmän perittävien verolippujen lukumäärä, yhteensä 109 394, edustaa rahamäärältään 260 862 737 mk, kasvoi 33.4 % ja niiden edustamaan rahamäärään nähden 109.9 % edellisen vuoden vastaaviin määriin verraten. Perittyjen verolippujen lukumäärän ja raha-arvon suhde koko tulo- ja omaisuusverolippujen varastoon ja sen edustamaan raha-arvoon oli vastaavasti 9.4 % ja 6.6 %, vastaavien suhteiden v. 1943 ollessa 21.2 % ja 26.9 %. Estetodistuksin tai virka-avunpyynnöin palautettiin toimeksiantajille tässä verolajissa 10.1 % koko verolippuvaraston lukumäärästä ja 5.9 % sen raha-arvosta, v:n 1943 vastaavien lukujen ollessa 11.1 % ja 32.7 %. Saman veroryhmän perimättömien jäämien v:een 1945 siirtynyt jäännös oli verolippujen lukumäärään nähden 80.5 % koko verolippuvaraston lukumäärästä ja niiden edustamaan rahamäärään nähden 87.4 %: vastaavat prosenttiluvut v. 1943 olivat 67.6 ja 40.4.

Kirkollisverojen perinnässä havaittiin olosuhteista huolimatta voimistumista. Tässä veroryhmässä perittiin v. 1944 5 625 verolippua eli 19.7 % enemmän edustaa raha-arvoltaan 791 479: 25 mk eli 18.5 % enemmän kuin v. 1943. Tämän verolajin koko verolippuvarasto 157 144 verolippua, vastaten raha-arvoltaan 15 468 880 mk, kasvoi 7.1 % lippujen lukumäärään ja 25.8 % niiden raha-arvoon nähden v:n 1943 vastaaviin määriin verraten. Estetodistuksin tai virka-avunpyynnöin palautettiin toimeksiantajille tässä verolajissa 23.1 % koko verolippuvaraston lukumäärästä (edellisenä vuonna 23.1 %) ja 15.6 % (edellisenä vuonna 19.0 %) sen raha-arvosta. Saman veroryhmän perimättömien v:een 1945 siirtynyt jäännös aleni lukumäärään nähden v:n 1943 57.4 %:sta 55.1 %:iin ja kasvoi raha-arvoltaan v:n 1943 46.2 %:sta 51.6 %:iin.

Maaseudulta virka-avunpyynnöin toisen kaupunginvoudin konttoriin saapuneita verolippuja perittiin kertomusvuonna 15 550 edustaa rahamäärältään 13 837 358: 95 mk eli 900 verolippua, 6.1 %, ja rahamäärältään 3 838 256: 05 mk, 38.4 % enemmän kuin v. 1943.

Toisen kaupunginvoudin konttorin perimäin verojäämien kokonaismäärä veronlisäyksineen nousi v. 1944 105 925 verolippuun eli raha-arvoltaan 111 285 192: 10 mk:aan. Täydelleen perittyjen verolippujen luku oli siis 17 756 eli 14.4 % pienempi ja niiden tuotama rahamäärä 8 147 905: 30 mk eli 6.8 % pienempi kuin v. 1943.

Ulosottolaitoksen tarkkaaja valvoi kertomusvuoden aikana tuontuostakin toimittamallaan tarkastuksilla myös sekä ensimmäisen kaupunginvoudin että avustavan rikostuomioiden toimeenpanijan konttorien kassa- ja pankkivarain hoitoa ja kirjanpitoa.

---

8. Rakennustarkastuskonttori

Rakennustarkastuskonttorin toiminnasta v:lta 1944 saatiin seuraavat tiedot:

Helsingin kaupungissa harjoitettu rakennustoiminta supistui v. 1944 yhä kiristyneen rakennusainetilanteen johdosta lähes puoleen edellisen vuoden määrästä. Toisaalta kuvastuvat vuoden tapahtumat pommitusten aiheuttamien muutos- ja korjaustöiden lukumäärän nousuna lähes kolminkertaiseksi.

Vuoden aikana vahvistettiin piirustuksia 56 uudisrakennusta varten, joista 41 oli lisärakennuksia tai korotuksia sekä 236 muutostöitä varten. Uudisrakennussuunnitelmissa oli 283 asuinhuoneistoa ja näissä 561 asuinhuonetta ja keskimäärin 2.0 huonetta huoneistoa kohden. Varasto-, myymälä-, työhuone- y.m.s. tiloja oli suunnitelmissa 35 918 m². Sanottujen rakennusluvan saaneiden rakennusten yhteinen kuutiotilavuus oli 200 365 m³.

Vuoden aikana valmistui 39 uudisrakennusta — näistä 27 lisärakennuksia tai korotuksia — sekä muutostöitä 254. Valmistuneissa rakennuksissa oli 176 asuinhuoneistoa ja näissä 420 asuinhuonetta, mutta kun vuoden aikana puretuissa rakennuksissa oli 39 huonetta, on vuoden asuinhuonelisäys 381. Valmistuneissa asuinhuoneistoissa oli keskimäärin 2.4 huonetta. Varasto-, myymälä-, työhuone- y.m. tiloja oli valmistuneissa rakennuksissa yhteensä 72 806 m². Näiden rakennusten yhteinen kuutiotilavuus oli 382 475 m³.

Rakennustarkastuskonttorin valvonnan alaisena oli vuoden aikana 315 työmaata: uudis- ja lisärakennuksia 38, muutos- ja korjaustöitä 142 sekä väestönsuojia ja pelastusaukkoja 135. Kortiston mukaan suoritettiin työmailla tarkastuksia n. 650.

Rakennusainekulutus rakennustarkastuskonttorin valvonnan alaisissa uudisrakennuksissa oli v:n 1944 aikana n. 1 milj. tiiltä, n. 1 600 tonnia sementtiä ja n. 250 tonnia rautaa.

Piirustusten tarkastamisesta ja rakennustöiden valvonnasta kaupunki vuoden aikana kantoi rakentajilta 188 904 mk. Tämän lisäksi suorittivat rakentajat vuokria rakennusaikana käyttämästään katumaasta 168 184 mk, joten kaupunki vuoden kuluessa sai rakennustoiminnan kautta tuloja 357 088 mk. Rakennustarkastuksesta aiheutuneet menot nousivat 1 179 951 mk:aan.

---

9. Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunta

Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnan toiminnastaan v. 1944 antama kertomus sisälsi seuraavaa:

Toimikuntaan kuuluivat kertomusvuonna itseoikeutettuina jäseninä rakennustarkastaja A. Toivonen, joka samalla toimi puheenjohtajana, asemakaava-arkkitehti B. Brunila ja kaupunginarkkitehti H. Ekelund sekä kaupunginvaltuuston vuodeksi kerrallaan valitsemina jäseninä professori J. S. Sirén, joka samalla toimi varapuheenjohtajana, ja konttoristi A. V. Lehtokoski. Sihteerinä toimi rakennustarkastuskonttorin toimistonhoitaja S. von Schoultz.

Sodan aiheuttamien poikkeuksellisten olojen vuoksi oli toimikunnalle jätettyjen piirustusten lukumäärä edelleen vähäinen. Toimikunta oli koolla 11 kertaa ja pöytäkirjojen pykäläluku oli 69. Tarkastettujen piirustusten lukumäärä jakautuu seuraavasti:

Asuin- ja liikerakennuksia	18
Tehdas-, varasto- y.m. rakennuksia	16
Korotus- ja lisärakennuksia	8
Julkisivunmuutoksia	12
	<hr/>
	Yhteensä 54

Toimikunnan menot nousivat kertomusvuonna 10 475 mk:aan.

---

10. Holhouslautakunta

Holhouslautakunnan kertomus v:lta 1944 oli seuraava:

Holhouslautakuntaan kuuluivat 1944 puheenjohtajana oikeusneuvos O. Möller sekä jäseninä esittelijäneuvos, kanslianeuvos I. Groundstroem, varatuomari N. A. Lahtinen ja hallitusneuvos R. R. Lehto. Kanslianeuvos Groundstroemin kuoltua elokuun 26 p:nä 1944 valitsi kaupunginvaltuusto kokouksessaan seuraavan syyskuun 20 p:nä hänen jälkeensä uudeksi jäseneksi hallintoneuvos M. E. Jaakkolan. Lautakunnan sihteerinä toimi varatuomari H. L. Borenius. Hänen sairaslomansa aikana syys-lokakuussa toimi hänen sijaisenaan korkeimman oikeuden notaari S. B. Schwindt.

Lautakunta kokoontui vuoden kuluessa 45 varsinaiseen kokoukseen. Sääntömääräiset kokoukset pidettiin joka tiistai, paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin sääntömääräisiä kokouksia oli ainoastaan kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena maanantaina. Puheenjohtajan vastaanotto oli lisäksi joka perjantai, kesäkuukausina torstaisin.

Lautakunnan kokouksissa laadittujen pöytäkirjojen yhteinen pykälälukumäärä oli 882 ja sen vuoden aikana tarkastamien holhoustilien luku 848. Sen ohessa lautakunta antoi holhoojille ja kasvattajille suullisia neuvoja ja tietoja holhouksenalaisten asiain hoidosta.

Lautakunnan holhouskirjaan oli v:n 1944 alussa merkitty 1 306 holhous- ja uskotun miehen tointa, joista edellisiä oli 1 079 ja jälkimmäisiä 227; holhoustoimista oli 467 lakimääräisiä ja 617 määräykseen perustuvia. Vuoden lopussa oli holhouskirjaan merkitty kaikkiaan 1 347 holhous- ja uskotun miehen tointa, joista lakimääräisiä holhoustoimia oli 501 ja määräyksiin perustuvia 602 eli yhteensä 1 103, sekä uskotun miehen toimia 244.

---

11. Palotoimi

Palolautakunnan kertomus vakinaisen palokunnan toiminnasta v. 1944 oli seuraavan sisältöinen:

Palolautakunnan jäsenet ja toiminta. Palolautakuntaan, joka maistraatin alaisena valvoo palotointia, kuuluivat v. 1944 seuraavat henkilöt: puheenjohtajana lakitieteenkandidaatti C. A. Öhman, varapuheenjohtajana teknologiantohtori Y. J. Talvitie ja jäsenenä toimitsija R. J. Heinonen, osastonhoitaja V. A. Jyrkänne ja ylijunailija A. M. Osterlund, sekä itseoikeutettuna jäsenenä kaupungin rakennustarkastaja, arkkitehti A. V. Toivonen. Varajäsenenä olivat nuohoojamestari P. Lehikoinen ja insinööri E. A. Lucander sekä itseoikeutettuna varajäsenenä apulaisrakennustarkastaja I. Ahonen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli varatuomari R. G. I. Kallia ja sihteerinä toimi kaupunginhallituksen notaari, varatuomari E. K. Uski.

Palolautakunta kokoontui kertomusvuonna 23 kertaa ja käsitteli 130 varsinaista asiaa, jotka antoivat aihetta lausuntoihin tai esityksien tekemiseen. Pöytäkirjaan merkittiin 125 tiedonantoa. Erinäisille kaupungin viranomaisille ja yksityisille annettiin sitä paitsi palopäällikön toimesta 523, edellisenä vuonna 522, kirjallista lausuntoa, esitystä tai todistusta. Lisäksi antoi palopäällikkö 10 asemakaavaa koskevaa lausuntoa ja tarkasti 36 rakennuspiirustusta.

Vakinainen palokunta. *Viranhaltijat.* Kaupunginvaltuuston tammikuun 26 p:nä tekemällä päätöksellä perustettiin palokuntaan toimistonhoitajan, ruiskumestarin, vanhemman toimistoapulaisen, nuoremman toimistoapulaisen ja lähetin, sekä perustettavaan työkomennuskuntaan varusmestarin ja varastonhoitajan virat.

Palolautakunta valitsi kokouksessaan maaliskuun 23 p:nä toimistonhoitajaksi herra H. H. VIRRANTEEN, vanhemmaksi toimistoapulaiseksi herra P. A. CAVÉNIN ja nuoremaksi toimistoapulaiseksi neiti K. M. NYKÄSEN. Palopäällikkö nimitti helmikuun 1 p:nä työnjohtajaksi herra B. E. LUNDININ, edellisen työnjohtajan O. E. MIKANDERIN tultua nimityksi ruiskumestariksi samalla päivämäärällä, varusmestariksi herra U. V. HURMEEN ja varastonhoitajaksi herra V. K. SAARISEN sekä huhtikuun 1 p:nä lähetiksi nuorukaisen LINDFORSIN.

Työkomennuskuntaan palopäällikkö otti loppuvuoden aikana muutamia eri ammattilajien miehiä sikäli kuin niitä vaikean työtilanteen takia oli saatavissa.

Kertomusvuoden aikana erosi 7 viranhaltijaa, joista palokorpraalit L. J. VANNE ja V. PAKALÉN pääsivät toukokuun 1 p:nä ja palokersantti S. V. EKLUND marraskuun 31 p:nä eräkkeelle. Palokersanteiksi ylennettiin palokorpraali O. R. KLING ja E. I. SALOMAA. Armeijan kotiuttamisen jälkeen saatiin vakinaiseen palvelukseen 50 sääntöpalkkaista viranhaltijaa, joista kuitenkin ennen vuoden loppua erosi 3. Siten saatiin yhtä lukuunottamatta, kaikkiin avoimiin olleisiin virkoihin joko ennen palokunnassa palvelleita tai ainakin täyskasvuisia miehiä siihen asti viransijaisina toimineiden nuorukaisten tilalle.

Palopäällikkö W. BERGSTRÖM nautti virkavapautta täysin palkkaeduin maaliskuun 9 p:stä vuoden loppuun, jolloin hänen virkaansa hoiti apulaispalopäällikkö L. KARTO. Vuoden varrella oli palotarkastaja T. SUNDQUIST, palomestari A. HARNE, palokersantti A. WINGVIST ja vanhempi toimistoapulainen P. CAVÉN kutsuttu sotapalvelukseen.

Ylimääräisinä palomestareina toimivat osan vuotta ent. palopäällikkö K. NIEMI ja palomestari A. LESKINEN.

Kertomusvuoden aikana oli palokunnan terveydentila tyydyttävä. 86 miestä sairasti yhteensä 2 254 päivää. Palomies O. Pääläinen kuoli heinäkuun 31 p:nä sydänhalvaukseen.

Sammutusvahvuus ja kalusto. Palokunnan kalustossa ei vuoden aikana tapahtunut suurehkoja muutoksia, sillä vallitseva sotatila asetti rajoituksia uuden sammutuskaluston hankinnoille. Palokunnan letkuvarasto käsitti yhteensä 39 746 m.

Palokunnan sammutusvahvuus ja moottoriajoneuvojen luku oli seuraava:

Paloasema	Henkilökunta				Moottoriajoneuvot								Moottoriruiskuja
	Päällystä	Alipäällystä	Miehistöä	Kalikkiaan	Palautoja	Vesivahinkojen suojeleautoja	Henkilöautoja	Sairaankuljetusautoja	Linjakorjausautoja	Kuorma-autoja	Kalustoautoja	Kalikkiaan	
Pääpaloasema ...	3	9	87	99	12	1	4	5	1	3	—	26	12
Kallio	1	4	48	53	8	—	1	1	—	1	—	11	1
Käpylä	—	1	8	9	3	—	1	—	—	—	1	5	2
Pasila	—	—	6	6	1	—	—	—	—	—	—	1	—
Sörnäisten niemi	—	—	6	6	2	—	—	—	—	—	—	2	—
Yhteensä	4	14	1) 155	1) 173	26	1	6	6	1	4	1	45	15

Palokunnalla oli 3 letkuautoa, 2 konetikapuuautoa, 3 savusukellus- ja valaistusautoa ja 18 ruiskuautoa, joista viimeksi mainituista kolme oli varustettu 2 500, neljä 2 000, yksi 1 700, kaksi 1 500, neljä 1 000, yksi 800 ja kolme 500 min/litr. pumpulla. Edellämainituista ruiskuautoista oli kuusi varustettu lisäksi tehokkaammilla vaahtosammutuslaitteilla. Moottoriruiskuja oli 15, joista neljä 1 500, neljä 1 000, viisi 600 ja kaksi 200 min/litr. tehoisia.

Paloilmoitus. Palolennätinkeskuksia oli pääpaloasemalla sekä Kallion, Käpylän, Pasilan ja Sörnäisten niemen paloasemilla.

Palokelloja oli käytännössä kaikkiaan 284, joista yksityisiä 26. Automaattihälyttäjiä oli kahdeksassa paikassa. Palohälytyspuhelin oli kytkettynä kolmella johdolla puhelinkeskukseen erikoisnumerolla 500. Paloasemien välisiä tietoituksia varten oli asemien välillä suoraan kulkeva puhelinjohto.

Palopostit ja muut vedenottoapaikat. Vesijohdon palopostit lisääntyivät yhdellä ja oli niitä kaikkiaan 1 694. Yksityisiä vesijohtolaitoksen hoidossa olevia paloposteja oli 45. Palokaivoja oli 7.

Vapaaehtoinen palokunta. Vapaaehtoisen reservipalokunnan päällystön luku oli 18 sekä miehistön 331.

Kalustoon kuului 4 ruiskuautoa ja 3 moottoriruiskua sekä 3 200 m letkua.

Vapaaehtoisen palokunnan lentävään osastoon kuului 39 miestä. Sen hälytys oli järjestetty puhelinkeskuksen kautta kulkevalla hälytyspuhelimella. Kaupunki avusti kertomusvuonna vapaaehtoista palokuntaa 100 000 mk:lla. Vapaaehtoinen palokunta kutsuttiin vuoden aikana 15 kertaa antamaan avustusta tulipaloissa kaupungissa ja sen lähiympäristössä.

Palotarkastukset. Kaikkien kaupungin alueella olevien kiinteistöjen yleisen palotarkastuksen suoritti palotarkastaja T. Sundquist. Paitsi näitä tarkastuksia piiripalomes-tarit suorittivat 479 tarkastusta tulenaroissa ja henkilöturvallisuuteen nähden vaarallisis-sa laitoksissa kukin omassa piirissään. Näistä tarkastuksista apulaispalopäällikkö L. Karto suoritti 13, palotarkastaja Sundquist 26 sekä palomestarit Åström 130, Harne 106, Leskinen 108 ja ent. palopäällikkö Niemi 96. Tämän ohella palopäällikkö toimitti tarkastuksia yleisissä kokoussaleissa, teattereissa, bensiininsäilytyspaikoissa, filmivarastoissa, suurehkoissa autovajoissa y.m. tulenaroissa paikoissa.

Turvavartio teattereissa. Teattereissa y.m.s. huoneistoissa olttiin vartiossa näytäntöjen aikana seuraavasti: Kansallisteatterissa 2 miestä 258 kertaa, Kansanteatterin ylioppilas-

1) Tähän sisältyy 12 ylimääräistä palomiestä.

talossa olevalla näyttämöllä 1—2 miestä 212 kertaa ja Koiton näyttämöllä 1 mies 151 kertaa, Ruotsalaisessa teatterissa 2 miestä 306 kertaa sekä Suomalaisessa oopperassa 3 miestä 138 kertaa.

Nuohoustoimi. Kaupunki oli nuohoustöiden suorittamista varten jaettu 15 nuohouspiiriin.

Nokivalkeiden lukumäärä v. 1933—44 oli seuraava:

1933	20	1937	18	1941	30
1934	19	1938	17	1942	35
1935	16	1939	16	1943	19
1936	29	1940	45	1944	24

Tulipalot. Palokunta hälytettiin kertomusvuoden aikana 907 kertaa, niistä 573 kertaa todellisen tulipalon tai tulipalovaaran johdosta, joista 231 aiheutui ilmapommituksista, 24 kertaa nokivalkean tähden, 15 kertaa käryn tai savun takia, 7 kertaa happikoje- tai pulmoottoriavustuksen antamista varten, 26 kertaa erehdyksestä, 13 kertaa yksityisen hoidossa olevassa palolennätinverkostossa esiintyneen vian takia, 133 kertaa ikkivaltaisuudesta, edellisenä vuonna 105 kertaa, 47 kertaa veden pumppuamista varten sekä 69 kertaa muista syistä. Edelliseen vuoteen verrattuna hälytysten lukumäärä suureni 331 ja tulipalojen 270.

Tulipaloja oli Helsingissä tammikuussa 29, helmikuussa 243, maaliskuussa 20, huhtikuussa 26, toukokuussa 26, kesäkuussa 30, heinäkuussa 28, elokuussa 47, syyskuussa 23, lokakuussa 34, marraskuussa 24 ja joulukuussa 35.

Ensimmäinen tieto tulen irtipääsystä saatiin 500 tapauksessa puhelimitse ja 65 tapauksessa palolennättimellä. 278 tulipaloa sattui päivällä klo 6—18 ja 287 tulipaloa yöllä klo 18—6 välisenä aikana.

Tulipalojen jakautuminen tulen irtipääsypaikan mukaan käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

	Kivi- raken- nuksia	Puu- raken- nuksia	Yh- teensä		Kivi- raken- nuksia	Puu- raken- nuksia	Yh- teensä
Asuinhuoneita ja rakennuksia	35	9	44	Saunoja	1	1	2
Keittiöitä	8	2	10	Ruiskumaalaamoja	1	—	1
Eteisiä	2	—	2	Kellareita	23	1	24
Virastoja	1	—	1	Ullakoita	11	2	13
Elokuvateattereita	4	—	4	Pommisuoja	1	—	1
Ravintoloita	1	1	2	Hissimooottoreita	4	—	4
Matkustajakoteja	—	1	1	Sähkömuuntajia	1	—	1
Tehtaita ja työpajoja	12	—	12	Autovajoja	8	2	10
Myllyjä	1	—	1	Kattilahuoneita	12	—	12
Leipomoita	4	—	4	Myyntikojuja	—	1	1
Työhuoneita	19	8	27	Vartiokojuja	—	5	5
Kahvipaahtimoita	5	—	5	Varastohuoneita	7	4	11
Laboratorioita	5	—	5	Käymälöitä	—	1	1
Myyvälähuoneita	2	—	2	Pommituskohteita	•	•	231
Puusepänerveistä	2	—	2	Muita tulen irtipääsypaikkoja	—	—	123
Kampaamoita	1	—	1				
Ompelimoita	2	—	2	Yhteensä	173	38	565
				Kaukoavustus	•	•	8

Taulukossa luettelemattomat muut tulen irtipääsypaikat olivat hiilivarastoja 26, koksibunkkereja 4, laivoja 9, ruohikkoja 10, rikkalaatikoita 6, kaatopaikkoja 30, puupinoja 3, tervapatoja 4, raitiovaunuja 7, pahvikoituja 1, heinäkuormia 2, autoja 16, siltoja 2, olkkasuja 1, ratapölkkyjä 1 ja lautapinoja 1.

Palopaikan mukaan tulipalot jakautuivat palopiireittäin seuraavasti: I palopiiri 231, II palopiiri 172, III palopiiri 161 ja palopiirien ulkopuolella 1; sekä kaupunginosittain kuten alla olevasta yhdistelmästä selviää:

I kaupunginosa	56	XVI kaupunginosa	6
II »	44	XX »	41
III »	14	XXI »	13
IV »	47	XXII »	23
V »	18	XXIII »	10
VI »	40	XXV »	5
VII »	37	XXVI »	3
VIII »	32	Pasila	3
IX »	7	Meilahti	1
X »	48	Palopiirien ulkopuo-	
XI »	33	lella olevat alueet	1
XII »	26		
XIII »	22		
XIV »	30	Kaukoavustus	8
XV »	5		
		Yhteensä	565
		Kaikkiaan	573

Tulen irtipääsyn syyt olivat seuraavat:

Avotulen varomaton käsittely	21	Laakerien ylikuumentuminen	1
Räjähdyks	4	Sähkösilitysrauta tai -liesi	10
Lämmityskamian huolimaton hoito ..	5	Kaasuliekistä syttynyt	1
Tulisijasta pudonneet kekäleet	7	Varomaton tupakointi	7
Lähelle tulipesää sijoitetut halot	5	Lasten leikkiminen tulella	11
Puukaasuttimen tai siitä poistettujen		Savupiipusta lentäneet kipinät	20
hiilien syöttämä	22	Smirgelistä lentäneet kipinät	1
Puhalluslampun varomaton hoito	2	Veturista lentäneet kipinät	3
Uutauskojeen varomaton hoito	8	Veturista pudonneet kekäleet	1
Puutteellinen tulisija tai savujohto ...	5	Viallinen radio	1
Tulensekaisen tuhkan huolimaton säi-		Uudestisytyminen	6
lytys	12	Ilmapommitus	231
Tulenarkojen aineiden varomaton kä-		Murhapoltto	1
sittely	6	Sähkökamiina,- lamppu tai -kattila...	7
Ylikuumentunut tulenarka aine	27	Selville saamaton syy	45
Itsesytytys	58		
Oikosulku	37	Yhteensä	565
		Kaukoavustus	8

Kertomusvuoden aikana sattuneista 573 tulipalosta oli 280 eli 48.6 % pieniä eli sellaisia, että ne sammutettiin sanko- tai jollakin muulla ensiapuruiskulla, 209 eli 36.5 % keskikokoisia, jotka sammutettiin käyttämällä yhtä vesijohtoa, moottoriruiskua tai n.s. säiliöauton suihkua sekä 84 eli 14.6 % vakavanlaatuista, joissa tarvittiin suurehko määrä vesisuihkuja tulen sammuttamiseen.

Vakavuuontoiisiin tulipaloihin kuuluviksi voidaan lukea seuraavat tulipalot:

Toukokuun 11 p:nä syttyi Pengerkadun 1:ssä tulipalo. Puoli viidettä tuntia kestäneen uutteran sammutustyön jälkeen saatiin tulen valta rajoitetuksi sen ennätettyä tuhota ullakon sisustuksen kokonaisuudessaan. Sammutustyössä käytettiin 5 suihkua. Vahingot nousivat n. 620 000 mk:aan.

Elokuun 8 p:nä pääsi irti Korkeavuorenkadun 3:n ullakolla. Palo huomattiin niin myöhään, että koko katto oli tulella palokunnan saapuessa paikalle. Vasta 5 tuntia kestäneiden ponnistelujen jälkeen saatiin palo sammutetuksi tulen ennätettyä levitä jo naapuritalonkin katolle. Vahingot olivat 256 000 mk.

Tapaturmat. Kertomusvuoden kuluessa ei sammutustyössä sattunut vakavampia tapaturmia, muutamia lieviä loukkaantumisia ja savumyrkytystapauksia lukuunottamatta. Helmikuussa sattuneista ankarista ilmapommituksista huolimatta selvisi palokunta miehistötapioista.

Toukokuun 6 p:nä sattui Pengerkadun 9:ssä bensiiniräjähdykseen, jolloin eräs nainen sai lieviä palohaavoja.

Joulukuun 17 p:nä oli Tähtitorninkadun 22:ssa olevan Kustannus oy. Säilän varasto syttynyt tuleen, jolloin varaston yläpuolella olevassa huoneistossa eräs mies kuoli häkämyrkytykseen.

Samana kuukauden 21 p:nä iltana Agricolan kirkon vieressä ollut olkkikasa oli syttynyt tuleen. Olkkikasassa majalleista viidestä miehestä sai eräs niin pahoja palohaavoja, että hänet oli vietävä sairaalaan.

Palovahingot ja niiden korvaaminen. Tulen välittömästi uhkaavan irtaimen omaisuuden arvo oli 311 382 100 mk ja kiinteän omaisuuden arvo 1 228 371 484 mk eli yhteensä 1 539 753 584 mk. Vahingon suuruus tai palovahingon korvauksen määrä nousi irtaimistosta 1 642 058 mk:aan ja kiinteimistöistä 1 626 909 mk:aan eli yhteensä 3 268 967 mk:aan. Palovahingonkorvauksia kotimaiset vakuutuslaitokset suorittivat 3 200 336 mk ja ulkomaiset vakuutuslaitokset 68 631 mk eli yhteensä 0,2 % uhatun omaisuuden arvosta.

Vertailun vuoksi on seuraavassa merkitty palovahingon korvausprosentit v:n 1933—44 väliseltä ajalta:

1933	2,3	1936	1,1	1939	0,8	1942	0,8
1934	0,6	1937	1,3	1940	1,0	1943	0,4
1935	0,4	1938	0,8	1941	0,9	1944	0,2

Sairaankuljetustoiminta. Sairaankuljetusautoja käytettiin kertomusvuoden aikana 9 945 kertaa, josta 9 115 kertaa sairaiden ja 830 kertaa tapaturmaisesti vahingoittuneiden henkilöiden kuljettamiseen. Vastaavat luvut v. 1943 olivat 9 845, 9 072 ja 773. Kuljetusten lukumäärä lisääntyi siis 100. Ajojen lukumäärä oli päivää kohden 27 eli sama kuin edellisellä vuonna.

Kuljetukset jakaantuivat eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Sairaus- tapauk- sia	Tapa- turmia	Yhteen- sä	Kuukausi	Sairaus- tapauk- sia	Tapa- turmia	Yhteen- sä
Tammikuu	1 025	81	1 106	Elokuu	525	60	585
Helmikuu	1 084	120	1 204	Syyskuu	724	60	784
Maaliskuu	648	55	703	Lokakuu	803	75	878
Huhtikuu	564	60	624	Marraskuu	874	68	942
Toukokuu	658	57	715	Joulukuu	1 166	85	1 251
Kesäkuu	596	62	658				
Heinäkuu	448	47	495				
					Yhteensä	9 115	830
							9 945

Kuljetusmatkojen pituus oli 74 621 km, edellisellä vuonna 68 528 km. Kuljetuksista suoritettiin kaupunginkassaan yhteensä 550 961 mk, edellisellä vuonna 500 029 mk. Kaupunginkassaan suoritettujen määrän nousu johtui kuljetusten lisääntymisestä.

Palolaitoksen todelliset kustannukset v. 1944 käyvät ilmi seuraavasta taulukosta:

	Määrärahat, mk	Menot tilien mukaan, mk	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (—) mk
Palkkiot	37 800:—	33 400:—	+ 4 400:—
Sääntöpalkkaiset virat	1) 8 764 939:—	8 890 165:—	—125 226:—
Tilapäistä työvoimaa	31 200:—	74 392:90	— 43 192:90
Kesälomasijaiset	431 787:—	503 222:—	— 71 435:—
Vuokra	1 306 720:—	1 306 720:—	—
Lämpö	763 355:—	627 004:—	+136 351:—
Valaistus	69 300:—	80 391:15	— 11 091:15
Siivoaminen	20 000:—	19 881:—	+ 119:—
Vedenkulutus	36 200:—	39 281:70	— 3 081:70

1) Tähän sisältyy vuoden aikana myönnetty lisämääräraha 3 416 131 mk.

	Määräraha, mk	Menot tilien mukaan, mk	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (-) mk
Puhtaanapito	13 500: —	13 395: 50	+ 104: 50
Kaluston hankinta	497 305: —	389 641: —	+107 664: —
Kaluston kunnossapito	¹⁾ 516 500: —	748 646: 70	—232 146: 70
Painatus ja sidonta	10 000: —	13 235: 35	— 3 235: 35
Tarverahat	55 470: —	75 130: 20	— 19 660: 20
Vaatteiden pesu	63 250: —	47 716: 50	+ 15 533: 50
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	8 000: —	10 060: 20	— 2 060: 20
Yleisten laitteiden kunnossapito	7 000: —	11 056: 90	— 4 056: 90
Käyttövoima	20 250: —	23 128: 50	— 2 878: 50
Autojen käyttö	561 070: —	967 741: 80	—406 671: 80
Vakuutusmaksut	66 000: —	65 125: 60	+ 874: 40
Väestönsuojelutarvikkeet	²⁾ 529 584: 35	—	³⁾ +529 584: 35
Työkomennuskunta	625 800: —	130 711: 40	+495 088: 60
Yhteensä	14 435 030: 35	⁴⁾14 070 047: 40	+364 982: 95

Kutakin kaupungin henkikirjoissa olevaa asukasta kohden kustannukset nousivat 53:03 mk:aan.

Avustus- ja huvirahasto. Palokunnan avustus- ja huvirahasto sai alkunsa siitä, että kaupunginvaltuusto myönsi v. 1922 palokunnalle osan kertyneistä sairaankuljetusmaksuista. Rahaston pääoma oli kertomusvuoden alussa 408 234: 90 mk.

Rahasto lisääntyi kertomusvuoden aikana sairaankuljetusmaksuista 53 801 mk, koroista 16 621: 55 mk ja lahjoista 500 mk eli yhteensä 70 922: 55 mk.

Menot, käsittäen kirjojen sekä urheilupalkintojen ostot, tarjoilun miehistöille juhlapäivinä, palokunnan kesäkodin vuokraan ja ylläpitoon tarvittavat maksut y.m. nousivat 42 351: 80 mk:aan.

Joulukuun 31 p:nä 1944 rahaston pääoma oli 436 805: 65 mk, josta 25 000 mk oli si-
joitettuna valtion obligatioihin, 97 500 mk Helsingin kaupungin v:n 1934 5 %:n obligati-
oihin, 10 kpl litt. B., 64 850 mk pankkiosakkeisiin sekä 249 455: 65 mk pankkitileille.

Pommitusten aiheuttamat tulipalot helmikuussa 1944. Helsinkiin kohdistui v. 1944 kolme vaikeammanlaatuista pommitusta, joiden syyttämien tulipalojen sammutus-
työssä palokunta joutui varsin ankaraan kokeeseen.

Ensimmäinen näistä hyökkäyksistä tapahtui sunnuntai-iltana, helmikuun 6 p:nä 1944. Noin 20 minuutin kuluttua ilmahälytyksestä hälytettiin palokunta Helsingin pää-
rautatieasemalle. Sinne oli tullut useita osuvia m.m. rautatievaunuihin ratapihalla ja
aseman itäiseen siipirakennukseen. Paikalle lähetettiin välittömästi 2 sammutusyksikköä,
toinen näistä Helsingin vapaaehtoiseen palokuntaan kuuluva. Tosin jo n. 2 minuuttia
aikaisemmin oli pääpaloseman n.s. I-lähtö hälytetty Ullanlinnan kylpylaitokseen Kai-
vopuistossa. Täällä oli vain pieni palonalku, mutta joutuivat nämä 2 paloautoa miehis-
töineen olemaan paikalla eristettyinä lähes pari tuntia pommien särjettyä kaikki ajokel-
poiset tiet lähiympäristössä.

Samanaikaisesti kuin asemalle tuli pommiosumia myöskin Mikonkadun 17:ssä olevaan
piharakennukseen ja Vuorikadun taloon n:o 14.

Unioninkadun vanha asuinrakennus n:o 41 oli saanut palopommiosuman, josta koko
suuren rakennuksen ylin kerros oli leimahtanut liekkeihin. Paikalle lähetetty sammutus-
miehistö kykeni verrattain lyhyessä ajassa rajoittamaan tulen vallan.

Aivan palosemaa vastapäätä Helsingin puhelinyhdistyksen talossa syttyneen palon
sammutuksesta selviytyi palokunta n. 2 tunnissa.

Ruoholahdessa Itämerenkadun ja Lauttasaarenkadun välisen lautatarhakorttelin
syyttivät palopommit myös liekkeihin. Paikalle lähetetyllä sammutusyksiköllä oli an-
kara urakka ponnistellessaan tulen leviämisen estämiseksi lähikortteleihin.

Jo v. 1939 marraskuun pommituksessa kovan onnen rakennukseksi osoittautunut

¹⁾ Tähän on tililtä Kaluston hankinta siirretty 150 000 mk. — ²⁾ Siitä 321 084: 35 mk on siir-
retty v:sta 1943. — ³⁾ Siirrettiin v:een 1945. — ⁴⁾ Kaupunginhallituksen yleisistä käyttövaroista
myönnettiin lisäksi 5 400 mk radiokoneen hankkimiseksi Sörnäisten asemalle.

Lönnrotinkadun asuintalo n:ot 31—33 oli tälläkin kerralla saanut jo klo 21 mennessä useita osumia ja syttynyt tuleen ja samoin oli käynyt myös viereisen tontin puurakennuksille. Tulen saatua heti alussa suuren vallan tuhoutuivat rakennukset verrattain perusteellisesti sammutustoimenpiteistä huolimatta.

Snellmaninkadun varrella olevaan Suomen pankin rakennukseen osuneen palopommin sytyttämästä ullakkopalosta selvisi sammutusyksikkö n. 2 tunnissa ja olisen jälkeen vapaa uusiin tehtäviin.

Kellon ollessa 22.15 ilmoitettiin palokunnalle teknillisen korkeakoulun olevan tullessa. Sitä sammuttamaan lähetettiin heti Vantaan vapaaehtoinen palokunta ja lisäksi paikallisia sammutusyksiköitä, mikäli pääsivät irtaantumaan aikaisemmista sammutustehtävistään.

Kello 23.25 aikaan oli Punavuorenkadun 15—17:ssä olevalle palopaikalle lähetettävä kuorma-auto miehistöineen ja tarpeellisella sammutuskalustolla varustettuna. Tarmokkaista toimenpiteistä huolimatta tuhoutui paikalla 3 puutaloa sekä yksi nelikerroksinen vanha kivirakennus, mutta tulen leviäminen lähirakennuksiin saatiin kuitenkin estettyä.

Puolen yön aikaan sattui useita pienempiä tulipalon alkuja palopommiosumista, mutta kaikki saatiin sammumaan paikalle lähetettyjen sammutusyksiköiden avulla.

Aamupuolella yötä syttyivät vielä osumista Salomonkadun bensiinijakeluasema ja Katajanokalla, Kruununvuorenkadun 11—13:ssa sijaitseva suuri rakennusryhmä, jonka sammutustöihin voitiin ryhtyä voimien puutteessa vasta useampia tunteja palon syyntymisestä.

Tämän ensimmäisen suurpommituksen tulipalojen sammutustehtävistä selviytyi palokunta, huomioonottaen sen vahvuuden y.m. seikat, kaikella kunnialla. Kävihän useissa tapauksissa niin, että rakennukseen, jonka sammutustehtäviin olisi normaaliolosuhteissa tarvittu koko palokunnan vahvuus, voitiin nykyoloissa sijoittaa vain n. 6—8 miestä, joista vielä puolet oli tehtäviin kouluttamattomia.

Myöskin avustaneet vapaaehtoiset palokunnat suorittivat heille uskotut tehtävät, huomioonottaen kaupunkisammutukseen tottumattomuuden ja erikoiset olosuhteet, kiitosta ansaitsevalla tavalla.

Koko sammutustyön aikana ei sattunut yhtään vakavampaa haavoittumista eikä tapaturmaa.

Noin viikon aikana tämän hyökkäyksen jälkeen sai palokunta olla yhtämittäisesti liikekannalla pommitetuissa rakennuksissa sitkeästi kytevien palopesäkkeiden aina uudelleen leimahdettua liekkeihin.

Kaupunkiin kohdistuneeseen ilmahyökkäykseen osallistui kaikkiaan yli 200 lentokoneetta.

Tasan 10 vuorokauden kuluttua ensimmäisestä pommituksesta seurasi toinen, jonka aiheuttamat tuhot olivat Helsingin pohjoisissa kaupunginosissa paria poikkeusta lukuunottamatta.

Kangasalan- ja Somerontien varrella syttyi palopommeista useita puutaloja, jotka paloivat perustuksiaan myöten. Palokunta teki parhaansa ja saikin palojen levenemisen estetyksi. Samantapaisia pienempien puutalojen paloja oli vielä useissa eri paikoissa Valillassa sekä Hämeentien, Porthanin-, Helsingin-, Castrénin- ja Vallininkatujen varrella.

Maaseudun vapaaehtoisia palokuntia ei näiden palojen sammutuksiin kutsuttu vaan tultiin toimeen yksinomaan paikallisilla sammutusyksiköillä.

Helmikuun 26 p:n iltana klo 19.30 annettiin jälleen ilmahälytys, jota pommitus seurasi melkein välittömästi.

Ensimmäinen pommiryöppy osui tosin toisarvoisiin kohteisiin ja niistä aiheutuneet palot eivät olleet mainittavia. Mutta sitten seurasi pommiosumia useihin eri kohteisiin ja tulipalojen sammutustyötä riitti koko seuraavan yön ajaksi.

Aleksanterinkadun vanha asuinrakennus n:o 50 oli syttynyt palopommista ja sai paikalle lähetetty sammutusyksikkö ripeästi toimien sammutettua palon n. 4 tunnissa. Jälkisammutustoimenpiteet kestivät tosin vielä seuraavaan päivään. Katajanokalle Sata-makadun 4:ään lähetetty ruiskuauto miehistöineen joutui kovalle koetukselle, sillä miehiä oli vähän ja koko suuri rakennus oli kahtaaltaan tulesa. Sammutusmiehistö, joka aluksi käsitti 6 miestä vähenisavumyrkytysien y.m. syiden kautta 3 mieheen, jotka ainoastaan ankarasti ponnistellen pystyivät estämään tulen leviämistä naapurirakennuksiin.

Samoihin aikoihin syttyi Pohjoisrannan 2:ssa sitkeäksi osoittautunut tulipalo, joka kahden sammutusyksikön ponnisteluista huolimatta pääsi leviämään korttelin läpi Meritullinkadun puoleisiin tehdasrakennuksiin. Vasta seuraavaan aamuun mennessä oli palo rajoitettu.

Pietarinkadun 6:ssa sijaitseva poikien ammattikoulun puinen rakennus syttyi pommiosumista ja paloi perustuksiaan myöten. Palaneen rakennuksen Neitsytpolun puoleista osaa vastapäätä sijainneen asuinrakennuksen huoneiden sisusta syttyi kipiönöistä ja palo levisi rakennuksen sisäkautta niin, että miltei koko 4-kerroksinen rakennus tuhoutui. Palon syttyessä istui talon koko miespuolinen väestö pommisuojoissa eikä kukaan paikalla olleista tiedon saatuaan tehnyt mitään sammuttaakseen omassa talossaan syttynyttä paloa.

Hieman myöhemmin syttyi yliopisto ja sinne lähetettiin kaikki liikenevät sammutusyksiköt. Yliopiston sammutusvoimia lisättiin sitä mukaa kuin uusia palokuntia saapui maaseudulta.

Katajanokalle oli jo taasen tullut useita osumia ja näistä olivat rautatien tavara-asema ja varrantimakasiini syttyneet palamaan. Viimeksi mainittuun rakennukseen tuli sammutustyön aikana pommiosumia kahteen otteeseen, joten tämän kohteen sammutusmiehistö joutui toimimaan erikoisen vaarallisissa olosuhteissa.

Aamupuolella yötä syttyivät pommiosumista Itä-Kaivopuiston n:o 9:n kaksi 3-kerroksista asuinrakennusta palaen kokonaan.

Edellä lueteltujen lisäksi oli vielä useita suurehkojakin paloja, joiden sammuttamiseksi ei voimien puutteessa voitu paljoakaan tehdä. Esim. Inarintien varrella oleva rakennusryhmä, Kaartin kasarmi, 2 höyrylaivaa satamassa, Snellmaninkadun kansakoulu y.m. saivat palaa verrattain rauhassa, koska sammutusmiehistöä ei ollut käytettävissä ja avuksi komennetut varusmiehet arastelivat liiaksi.

Lisäksi oli useita pienempiä palonalkuja, jotka sammutettiin verrattain lyhyessä ajassa ja pienin voimin.

Yhteensä kuusitoista maaseudun vapaaehtoista palokuntaa osallistui tällä kerralla sammutustyöhön tehden heidän mieslukunsa yhteensä 165 miestä. Ilman tappioita ei tällä kertaa selviydytty, sillä tulomatkalla ajoi Kauniaisten vapaaehtoisen palokunnan paloauto yhteen maantiellä seurauksella, että kolme miestä kuoli ja paloi auton mukana, sekä useita loukkaantui vaikeasti. Samantapainen onnettomuus sattui myöskin Kaukalahden vapaaehtoiselle palokunnalle, joskin seuraukset eivät olleet yhtä tuhoisat.

Tähän viimeiseen hyökkäykseen osallistui yli 600 lentokonetta, ollen pommitus ajoittain hyvin kiivasta. Tästä huolimatta selvisi kaupungin palokunta edelleenkin kuin ihmeen kautta miehistötappioitta.

---

12. Huoltotoimi

Huoltolautakunnan kertomus¹⁾ Helsingin kaupungin yhteiskunnallisen huollon hallinnosta v. 1944 oli seuraava:

I. Yleiskatsaus huolto-oloihin ja huoltolautakunnan toimintaan

A. Huolto-olot

Suurimman osan kertomusvuotta painoivat maassa vallitsevan sotatilan aiheuttamat rajoitukset, haitat ja muut seuraamukset edelleenkin leimansa lakisääteiseen huoltotoimintaan sekä huoltolautakunnan ja huoltoviraston työskentelyyn. Yksityiskohtiin tässä menemättä viitattakoon vain m.m. siihen, että suurin osa keskusvirastoa oli kesken vuotta tilapäisesti siirrettävä Helsinginkadulla sijaitsevaan työtupien taloon, missä virasto sitten työskenteli 9 kuukauden ajan. Sodan päättymisen syyskuussa saattoi vuoden loppupuolella viraston toiminnan vähitellen rauhanomaiselle kannalle, nimenomaan viran- ja toimenhaltijoiden palattua tehtäviään hoitamaan, vaikkakaan esim. lautakunnan alaiset laitokset eivät vielä tällöinkään kaikissa suhteissa päässeet toimimaan normaalisesti.

Mitä tulee huoltotoimen laajuuteen, sikäli kuin on kysymys varsinaisten huoltolakien aiheuttamista tehtävistä, on se jatkuvasti, pääasiassa hyvien työmarkkinoiden vuoksi osoittanut supistumista, mutta sitä vastoin ovat erilaiset valtion rahoittamat, poikkeuksellisia oloista johtuneet sosiaaliset avustus- y.m. toimenpiteet aiheuttaneet huoltovirastolle runsaasti virka-avun luontoisia tehtäviä.

Niistä kertomusvuonna annetuista lainsäädännöksistä, jotka koskivat huoltolautakunnan toimintaa, mainittakoon tässä m.m. maaliskuun 10 p:nä annettu asetus eräiden määräaikojen pidentämisestä haettaessa valtion varoista korvausta yhteiskunnallisen huollon kunnalle aiheuttamista kustannuksista, toukokuun 19 p:nä annettu laki irtolaislain muuttamisesta, syyskuun 14 p:nä annettu laki sotasiirtolaisten yhteiskunnallisesta huollosta annetun lain muuttamisesta sekä joulukuun 22 p:nä annettu laki köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta eräissä tapauksissa, muita pienempiä muutoksia mainitsematta.

Yhteiskunnallisen huollon kaupungille aiheuttama rasitus oli edelleenkin suhteellisen keveä. Tähän luonnollisesti osaltaan vaikutti se, että valtio rahoitti monet sota-ajasta johtuneet erityiset huoltotehtävät. Mutta ennen kaikkea se johtui köyhäinhoitoavustukseen turvautumisen jatkuvasta, huomattavasta vähenemisestä. Siten, eräitä tätä valaisevia numerotietoja mainitaksemme, välittömästi köyhäinhoitolain nojalla avustettujen henkilöiden kokonaislukumäärä aleni 6 768:aan, mikä tiesi 904 henkilön eli 11.8 %:n vähennystä edelliseen vuoteen verraten. Varsinaisten avunsaajien kohdalla suhteellinen vähennys oli tätä jonkin verran pienempi, nimittäin 10.0 %, kun sen sijaan tilapäistä avustusta — alle 500 mk:n suuruista kotiaavustusta — saaneiden osalta vähennys oli 27.3 %. Jos vertailuja eri vuosien välillä tehtäessä pidetään silmällä välittömästi avustettujen henkilöiden kokonaislukumäärää, voidaan todeta, ettei se koko sinä 23 vuoden aikana, jolta verrannollisia tilastotietoja tässä suhteessa on saatavissa — s.o. v:sta 1922 alkaen — yhtenäkkään vuonna ole ollut niin alhainen kuin kertomusvuonna. Viimeisten kymmenen vuoden ajalta ovat välittömästi avustettujen henkilöiden vuotuiset luku-

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1944/45.

määrät sekä heidän prosenttimääränsä kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyyn väestöön verraten seuraavat:

Vuosi	Avustettujen lukumäärä	% väkiluvusta	Vuosi	Avustettujen lukumäärä	% väkiluvusta
1935	25 639	9.2	1940	16 657	5.2
1936	23 499	8.3	1941	14 424	4.5
1937	18 872	6.4	1942	9 554	2.9
1938	16 141	5.3	1943	7 672	2.3
1939	16 053	5.1	1944	6 768	2.0

Niinikään on huoltolautakunnan työtupiin otettujen työntekijäin määrä ja heidän yhteenlaskettujen työpäiviensä summa jatkuvasti varsin huomattavasti alentunut, puhumattakaan työttömyyshuoltokortistossa olevista, joita oli vain nimeksi. Samaten oli irtolaisuudessa olleiden määrä pienempi kuin muina sotavuosina ja alkoholistihuollossakin olleiden luku oli edellisestä vuodesta vähentynyt.

Mitä huoltotoimen kustannuksiin tulee, voidaan mainita, että bruttomenot rahanarvon alenemisesta ja siitä johtuneesta köyhäinhoidon kotiavustusten korottamisesta ja palkkausmenojen kasvamisesta huolimatta nousivat edellisestä vuodesta vain n. 0.5 milj. markalla tehden kertomusvuonna 64 688 964: 85 mk.

B. Hallinto ja organisatio

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 10 jäsentä ja 10 lisäjäsentä; varajäseniä ja varalisjäseniä oli vastaavat määrät. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava:

Jäsenet:

Insinööri F. Kreander
Pianoteknikko J. Virtanen
Kirjaltaja I. Mattila
Rouva S. Saveri
Toimittaja L. Pesonen
Toimitusjohtaja L. Liljefors
Konttoristi S. Wikström
Rovasti F. E. Lilja
Asianajaja M. Olsson
Pankinjohtaja V. Sipi

Varajäsenet:

Kappalainen Th. af Björkstén
Varastotyöntekijä S. Laine
Konttoristi E. Lankinen
Myymälänhoitaja L. Pukander
Kivityöntekijä O. Nuutinen
Tullipäällismies A. Forsström
Taloudenhoitaja K. Wilén
Opettaja A. Kallioniemi
Johtaja A. Linko
Osastosihteeri E. I. Sahlan

Lisäjäsenet:

Puhtaanapitotyöntekijä E. Hintikainen
Rouva F. Pietikäinen
Liikkeenhoitaja U. Merilinna
Rouva M. Paaso
Ylikonemestari G. A. Lemström
Filosofianmaisteri E. Östenson
Filosofianmaisteri G. Cavonius
Teologiantohtori V. Päivänsalo
Hallitusneuvos A. Vehilä
Vapaaherratar A. de la Chapelle

Varalisjäsenet:

Malliveistäjä T. Kuukkanen
Rouva T. Paasivuori
Työnjohtaja J. V. Tuomi
Johtaja E. K. Kalervo
Luotsivanhin O. Lindman
Kansakoulunjohtaja K. Saltzman
Aluelääkäri L. Wetterstrand
Kansakoululääkäri E. Alho
Koulunhoitajatar L. Hagan
Kirjastotoimistonjohtaja H. Kannila

Lautakunnan puheenjohtajana toimi jäsen Kreander ja varapuheenjohtajana jäsen Virtanen.

Valvontapiirit. Kaupunki oli köyhäinhoitoa varten jaettu 10 valvontapiiriin. Piirien valvojina toimivat seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet: piirissä I a jäsen Wikström, I b lisäjäsen Paaso, II a lisäjäsen de la Chapelle, II b jäsen Olsson, III a jäsen

Lilja, III b lisäjäsien Pietikäinen, IV a jäsen Pesonen, IV b lisäjäsien Östenson, V a jäsen Saveri ja V b lisäjäsien Lemström.

Valvontapiirien alueet olivat seuraavat:

I a piiri käsitti: keskikaupungista sen alueen, jonka rajoina olivat Bulevardi, Mannerheimintie, Töölönlahti, Kaisaniemenlahti, Unioninkatu, Pohj. Esplanaadikatu, Eteläsatama, Tähtitorninvuori, Kaartinkuja, Punanotkonkatu, Punanotkonpuisto, Merimiehenkatu ja Hietalahti.

I b piiri: kaupungin eteläosan, rajoina Hietalahti, Merimiehenkatu, Punanotkonpuisto, Punanotkonkatu, Kaartinkuja, Tähtitorninvuori, Eteläsatama ja Merisatama, sekä Eteläsataman suulla olevat saaret ynnä Suomenlinnan.

II a piiri: Kallion kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Helsinginkatu, Fleminginkatu, Agricolanpuisto, Viides linja, Hämeentie, Eläintarhanlahti ja Töölönlahti.

II b piiri: Siltasaaren, Kruunuhaan ja Katajanokan kaupunginosat, rajoina Hämeentie, Haapaniemenkatu, Siltavuorensatama, Pohjoissatama, Eteläsatama, Pohj. Esplanaadikatu, Unioninkatu, Kaisaniemenlahti ja Eläintarhanlahti.

III a piiri: Käpylän, Vanhankaupungin, Arabian ja Toukolan kaupunginosat kokonaan sekä Vallilan kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat rautatie, Teollisuuskatu, Sturenkatu, Hämeentie, Helminkatu ja Vanhankaupunginselkä.

III b piiri: Vallilan ja Hermannin kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Sturenkatu, Hämeentie, Helminkatu, Vanhankaupunginselkä ja Teollisuuskatu.

IV a piiri: asuma-alueet Reijola, Uusipelto, Ruskeasuon, Tilkka ja Pasila sekä Töölön kaupunginosasta sen alueen, joka on Hietaniemenkadun ja Arkadiankadun pohjoispuolella.

IV b piiri: Etu-Töölön, Arkadiankadun eteläpuolella, sekä kaupungin länsiosan, rajoina Hietaniemenkatu, Arkadiankatu, Mannerheimintie, Bulevardi, Hietalahti, Ruoholahti ja Lauttasaarenselkä.

V a piiri: Kallion kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Fleminginkatu, Helsinginkatu ja rautatie.

V b piiri: Kallion ja Sörnäisten kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Pääskylänkatu, Sörnäisten satama, Haapaniemenkatu, Viides linja, Agricolanpuisto ja Fleminginkatu sekä Kana, Hana, Sompia, Nihti ja Mustikkamaa nimiset saaret.

Huoltolautakunnan osastot ja jaostot. Kaupungille vahvistetun huolto-ohjesäännön mukaisesti lautakunnassa jatkuvasti toimii neljä osastoa, hallinto-osasto, köyhäinhuolto-osasto, irtolaishuolto-osasto ja alkoholistihuolto-osasto.

Hallinto-osasto käsittelee kaikki sellaiset yhteiskunnallisen huollon hallintoa koskevat asiat, joita ei ole määrätty muun elimen päätettäväksi, niihin luettuina myös työttömyys- huoltoon kuuluvat asiat, sikäli kuin ne on uskottu huoltotoimen toteutettaviksi, ja on hallinto-osastolla oikeus yksimielisellä päätöksellä ratkaista myös huoltolautakunnan päätösvaltaan kuuluvia asioita, jos ne ovat niin kiireellisiä, etteivät ne siedä lykkäystä lautakunnan seuraavaan kokoukseen, mutta on ratkaisusta ilmoitettava lautakunnan seuraavassa kokouksessa. Osaston käsittelemiin asioihin on kuulunut huoltoviraston virkailijoita koskevia ja muita juoksevia tai kiireellisiä tehtäviä, kuten tilapäisten virkailijoiden ja palveluskunnan ottamista, sairas- ja virkaloman myöntämistä sekä myös työttömyyshuoltoa koskevia asioita, ja kuului osastoon lautakunnan puheenjohtaja Kreander puheenjohtajana, sen varapuheenjohtaja Virtanen varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä muiden kolmen osaston puheenjohtajat, nimittäin huoltotoimen toimitusjohtaja köyhäinhuolto-osaston puheenjohtajan ominaisuudessa ja kolmas apulaisjohtaja irtolais- ja alkoholistihuolto-osastojen puheenjohtajan ominaisuudessa sekä jäsenet Sipi ja Mattila valittuina.

Köyhäinhuolto-osaston asiana on:

1) valvoa, että annetaan tarpeenmukaista elatusta ja hoitoa henkilöille, joille kunta lain mukaan on velvollinen sitä hankkimaan, tai että annetaan tarkoituksenmukaista avustusta, jotta estettäisiin varaton joutumasta elatuksen tai hoidon puutteeseen;

2) päättää köyhäinhoidon hyväksi tehtyjen lahjoitusten käytöstä lahjoittajan määräysten mukaisesti;

3) täyttää ne muut tehtävät, jotka köyhäinhuoltolain mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat; sekä

4) täyttää tammikuun 17 p:nä 1936 annetun lastensuojelulain 9 §:n 2. momentin a) kohdassa mainitussa tapauksessa ne lasten ja nuorten henkilöiden yhteiskunnallista huoltoa koskevat tehtävät, jotka lastensuojelulain ja lastensuojeluasetuksen mukaan kuuluvat huoltolautakunnalle.

Köyhäinhoito-osastoon kuuluivat puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta sekä jäsenenä köyhäinhoito-osaston jaostojen varapuheenjohtajat, nimittäin Lilja, Olsson, Pesonen, Saveri, Wikström ja Mattila, joista viimeksi mainittu osaston varapuheenjohtajana

Huolto-ohjesäännön mukaan huoltolautakunta jakoi osaston vuoden alussa tarpeellisiin jaostoihin käsittelemään asioita, jotka koskivat:

1) köyhäinhoidon antamista ja edellä mainitun 4 kohdan mukaan osastolle kuuluvaa yhteiskunnallista huoltoa sekä luopumista köyhäinhoidon korvauksesta;

2) täyden köyhäinhoidon varaan joutuneen henkilön omaisuuden haltuun ottamista sekä sen käyttämistä hoidon korvaamiseen;

3) sen yhteiskunnallisen huollon korvaamista, jota ulkokunnissa on annettu Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaaville; sekä

4) hoidokin ottamista kunnalliskotiin tai työlaitokseen sekä hoidokin toimittamista muuhun hoitolaitokseen tai sijoittamista yksityiskotiin.

Osasto jaettiin tämän mukaisesti 8 jaostoon. Näistä jaostot I—VI käsittelivät kaupungin alueella oleskelevien köyhäinhoitoanomuksia ollen kullakin oma rajoitettu alueensa kaupungista hoidettavanaan, lukuunottamatta VI jaostoa, joka ratkaisi laitoksiin ottamista koskevat sekä vakinaista asuntoa vaille olevien muutakin köyhäinhoitoa koskevat anomukset katsomatta siihen, missä kaupunginosassa ja piirissä asianomainen asui. Kussakin jaostossa toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä asianomainen apulaisjohtaja viran puolesta sekä muina jäsenenä kaksi lautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joista toinen lisäjäsenistä valittuna, nimittäin ensimmäisessä jaostossa jäsen Wikström ja lisäjäsen Paaso, toisessa jaostossa jäsen Olsson ja lisäjäsen de la Chapelle, kolmannessa jaostossa jäsen Lilja ja lisäjäsen Pietikäinen, neljännessä jaostossa jäsen Pesonen ja lisäjäsen Östenson, viidennessä jaostossa jäsen Saveri ja lisäjäsen Lemström sekä kuudennessa jaostossa jäsen Mattila ja lisäjäsen Cavonius.

Seitsemäs jaosto käsitteli ulkokunnissa avustettujen helsinkiläisten korvausasioita koskevat tehtävät, ja kuuluivat siihen puheenjohtajana toinen apulaisjohtaja, varapuheenjohtajana Liljefors ja jäsenenä Vehilä.

Kahdeksas jaosto päätti asioista, jotka koskivat täyden köyhäinhoidon varaan joutuneen henkilön omaisuuden haltuun ottoa sekä sen käyttämistä hoidon korvaamiseen, ja kuuluivat siihen puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta määrättyinä sekä varapuheenjohtajana jäsen Olsson ja jäsenenä lisäjäsen Päivänsalo.

Irtolaisuusosaston asiana on täyttää irtolaislain ja irtolaisasetuksen mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat tehtävät, ja ovat siihen kuuluneet puheenjohtajana kolmas apulaisjohtaja viran puolesta määrättyinä sekä jäsenenä lautakunnan jäsenet Kreander ja Liljefors, edellinen varapuheenjohtajana, ja lisäjäsenet Vehilä ja Pietikäinen. Irtolaisuusosaston valvontaan nähden on kaupunki ollut yhtenä piirinä ja yleisvalvojina ovat toimineet lautakunnan jäsenistä ja lisäjäsenistä valittuina Hintikainen, Lemström, Lilja ja Pesonen.

Alkoholihuolto-osaston asiana on toimeenpanna alkoholistolain ja alkoholiasetuksen mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat tehtävät. Siihen kuuluivat puheenjohtajana kolmas apulaisjohtaja viran puolesta määrättyinä sekä jäsenenä lautakunnan jäsenet Kreander ja Liljefors, edellinen varapuheenjohtajana, ja lisäjäsenet Vehilä ja Pietikäinen. Alkoholihuollon valvontaan nähden on kaupunki ollut yhtenä piirinä, jossa yleisvalvojina toimivat lautakunnan jäsenistä ja lisäjäsenistä valittuina Kreander, Liljefors, Pietikäinen ja Vehilä.

Huoltolautakunnan alaisten huoltolaitosten johtokuntiin kuuluivat seuraavat henkilöt:

Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Virtanen, varapuheenjohtajana toimistonjohtaja H. Allenius ja jäsenenä Hagan sekä varalla Wilén, Saveri ja Lemström;

Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Sipi, varapuheenjohtajana rakennusmestari G. Welroos ja jäsenenä Merilinna sekä varalla Lilja, Tuomi ja kaupunginagronoomi J. Tamminen; sekä

Työtupien johtokuntaan puheenjohtajana Kreander, varapuheenjohtajana Wikström sekä jäsenenä kaupunginvaltuuston puheenjohtaja E. Rydman, talousneuvos M. Sillanpää ja lautakunnan jäsen Saveri.

Kaupunginhallituksen edustajina huoltolautakunnassa sekä sen hallinto-osastossa oli rahatoimenjohtaja E. von Frenckell sekä köyhäinhoito-, irtolais- ja alkoholistihuolto-osastoissa kaupunginhallituksen jäsen J. Kivistö. Jaostoissa ja huoltolaitosten johtokunnissa edustivat kaupunginhallitusta seuraavat vuosijäsenet: jaostossa, joka päättää täyden köyhäinhoidon varaan joutuneiden omaisuuden haltuunottoa ja sen käyttämistä hoidon korvaamiseen koskevat asiat, sekä samoin kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunnassa ja huoltolautakunnan työtupien johtokunnassa rouva M. Salmela-Järvinen sekä Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa rahatoimenjohtaja E. von Frenckell.

C. Kokoukset ja tärkeimmät päätökset

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 3 varsinaista ja 2 ylimääräistä kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 23 asiaa. Hallinto-osasto kokoon-tui 12 varsinaiseen ja 2 ylimääräiseen kokoukseen, joissa käsiteltiin kaikkiaan 441 asiaa. Köyhäinhoito-osastolla oli 1 kokous ja siinä käsiteltiin 3 asiaa, ja sen eri jaostoilla oli kokouksia seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Käsiteltyjä asioita	Jaosto	Kokouksia	Käsiteltyjä asioita
I	21	2 042	V	23	2 205
II	17	2 113	VI	18	2 896
III	21	1 810	VII	15	1 898
IV	21	1 870	VIII	4	397

Irtolaihuolto-osasto piti 21 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 1 416 asiaa. Alkoholistihuolto-osastolla oli 21 kokousta, joissa se käsiteli kaikkiaan 928 asiaa. Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunta kokoontui 12 kokoukseen käsitellen niissä 205 asiaa. Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 15 kokousta ja niissä asioita yhteensä 256. Työtupien johtokunta kokoontui 12 kertaa käsitellen 167 asiaa.

Lautakunnan käsittelemät asiat. Huoltolautakunnan ja sen hallinto-osaston kertomusvuoden kuluessa käsittelemistä joko periaatteellista laatua olevista tai muuten yleisempää mielenkiintoa ansaitsevista asioista esitettäköön seuraavat:

Kokouksessaan tammikuun 4 p:nä huoltolautakunta käsiteli toimitusjohtajan promemorian, joka koski Työlaitosten keskusliiton suositaman pistejärjestelmän sekä eräiden muidenkin yhdenmukaisten menettelytapojen voimaansaattamista kaikissa työlaitoksissa. Laajasta promemoriasta kävi selville, että sen jälkeen kuin huoltolautakunta kokouksessaan tammikuun 31 p:nä 1938 oli päättänyt hyväksyä Tervalammen ja Käpylän työlaitoksissa olevien hoidokkien työnsuoritusten ja käytöksen arvostelun perusteet sekä vahvistaa arvosteluperusteissa edellytetyjen työnsuoritusten ja käytöspisteiden raha-arvot sekä huoltokorvauksen päivittäisen raha-arvon ja sittemmin kokouksessaan marraskuun 30 p:nä 1942 rahanarvon alenemisen johdosta korottanut sanottuja raha-arvoja muuttuneiden olosuhteiden vaatimassa määrässä, Työlaitosten keskusliitto, johon myös Helsingin kaupunki kuuluu jäsenenä, oli kiinnittänyt huomiota siihen, että eri työlaitoksissa noudatettaviksi vahvistetut hoidokkien työnsuoritusten ja käytöksen arvosteluperusteet sekä niiden edellyttämät pistejärjestelmät ja pisteiden sekä huoltokorvauksen raha-arvot eivät olleet muodostuneet yhdenmukaisiksi. Tämän johdosta ja koska yhdenmukaisuutta oli pidettävä jo köyhäinhoitolainkin nojalla työlaitoksessa olevien osalta tärkeänä sekä koska irtolaisiakin oli enenevin määrin alettu pitää kuntien työlaitoksissa ilman, että oli huolehdittu täysin yhdenmukaisten perusteiden voimaansaattamisesta irtolaislain 11 pykälässä säädetyn palkkiorahan laskemiseksi, keskusliitto oli ryhtynyt toimenpiteisiin tarpeellisen yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi. Tässä

tarkoituksessa Työläitosten keskusliitto oli lähettänyt kaikkien työläitosten hallintoelimille kirjelmän sekä laatimansa pistejärjestelmän y.m. soveltamisohjeet, minkä lisäksi myös sosiaaliministeriöltä oli saapunut irtolaiselle työläitöksessä maksettavan palkkion perusteita koskeva ministeriön päätös, ja olivat asiaa sen jälkeen käsitelleet sekä Tervallammen työläitoksen johtokunta että kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työläitoksen johtokunta tehden asiassa huoltolautakunnalle asian vaatimat esitykset. Promemoriaansa lopussa toimitusjohtaja esitti:

1) että huoltolautakunta päättäisi kumota kokouksessaan tammikuun 31 p:nä 1938 noudatettaviksi vahvistamansa Helsingin kaupungin työläitosten hoidokkien työnsuoritusten ja käytöksen arvosteluperusteet sekä hyväksyä ja vahvistaa niiden sijaan Tervallammen työläitöksessä tammikuun 1 p:stä 1944 lukien noudatettaviksi Työläitosten Keskusliiton kokouksessa lokakuun 23 p:nä 1943 hyväksytyt yleiset arvosteluperusteet ja sanotun liiton hallituksen hyväksymät työläitöksissä hoidettavien pistejärjestelmän y.m. soveltamisohjeet sellaisinaan; sekä

2) että huoltolautakunta päättäisi, että edellisessä kohdassa kerrotuissa soveltamisohjeissa mainitut raha-arvot, nimittäin: kuntoisuuspisteen raha-arvo 20 p, työtulospisteen raha-arvo kymmentuntisena työpäivänä 6: 50 mk ja kahdeksantuntisena työpäivänä 5: 50 mk sekä elatuskustannuksen raha-arvo 24 mk jokaiselta päivältä, ovat Tervallammen työläitöksessä sekä mies- että naispuolisiin hoidettaviin nähden tällaisina voimassa tammikuun 1 p:stä 1944 lukien toistaiseksi ja kunnes toisin määrätään;

3) että huoltolautakunta päättäisi, että edellä 1 ja 2 ponnin kohdalla tehdyt päätökset koskevat myös Käpylän työläitosta, kuitenkin sillä poikkeuksella, että työtulospisteen raha-arvo tässä laitoksessa, jossa työpäivän pituus on kautta koko vuoden 8 tuntia, on 6 mk sekä että näitä päätöksiä Käpylän työläitoksessa sovelletaan vain köyhäinhuoltolain nojalla työläitokseen otettuihin miehiin, koska Käpylän työläitoksessa ei ole lupa hoitaa irtolaisia eikä naispuolisia työläitoshoidokkeja.

Nämä ponnit huoltolautakunta hyväksyi edellä mainitussa kokouksessaan.

Huoltolautakunnan hallinto-osaston kokouksessa tammikuun 24 p:nä otettiin käsiteltäväksi ote kaupunginhallituksen pöytäkirjasta edellisen vuoden joulukuun 30 p:ltä, joka koski kunnallisten arkistojen järjestämistä ja niiden asiakirjain hoitamista, ja päätti hallinto-osasto kaupunginhallituksen päätöksestä näkyvien määräysten johdosta

1) ilmoittaa kaupunginhallitukselle, että asiakirjojen käsittelyssä ja arkistoisissa oli huoltovirastossa mahdotonta ryhtyä vielä kertomusvuoden aikana yksityiskohtia myöten kaikin osin noudattamaan valtionarkiston antamia ohjeita ja niissä asetettuja vaatimuksia, koska virastossa ei ollut varsinaista ja vielä vähemmän valtionarkiston hyväksymää ja sen antamat ohjeet täyttävää arkistosuojaa, joten asiakirjoja oli pakko edelleen säilyttää sekä käsittely- että arkistoisimisvaiheessa kaikissa mahdollisissa komeroissa ja käytävissä, niin myös että todellisia parannuksia asiakirjojen säilyttämisessä ja siitä johtuen myös niiden käsittelyssä oli mahdollista saada aikaan vasta sen jälkeen kuin virastolle oli hankittu arkistosuoja, mihin nykyisessä huoneistossa ei kuitenkaan ollut mahdollisuuksia, tai virastolle järjestetty tilaisuus siirtää vanhempaa arkistoa keskusarkistoon, josta alkaen vasta käsiarkistojen oikealle hoidolle saataisiin riittävästi tilaa;

2) että diarioiden pidosta annetut määräykset oli pantava täytäntöön huoltotoimen toimitusjohtajan annettavien lähempien ohjeiden mukaisesti;

3) että toimitusjohtaja oikeutettiin ottamaan tililtä Tilapäistä työvoimaa suoritettavilla palkkioilla tarpeelliset asiaatuntevat tilapäiset työvoimat järjestämään ja luetteloimaan vastuunalaisiksi arkistonhoitajiksi määrättyjen viranhaltijain apuna huoltoviraston ja huoltolaitosten arkistot valtionarkiston antamien ohjeiden mukaisesti niin pitkälle kuin siihen nykyisissä huoneistoissa oli mahdollisuuksia;

4) että koska huoltoviraston yleisen toimiston rekisterikansliaan aina tuli kuulumaan suurin osa koko viraston arkistoitavista asiakirjoista, huoltoviraston vastuunalaiseksi arkistonhoitajaksi, siitä huolimatta että huoltolautakunnan kesäkuun 14 p:nä 1937 vahvistamassa lautakunnan alaisten viranhaltijain johtosäännössä arkistonhoito oli siihen asti jaettu osin rekisterikanslian esimiehen ja osin yleisen toimiston keskuskanslian kirjaajan tehtäväksi, määrätään tammikuun 1 p:stä 1944 lukien rekisterikanslian esimies, velvollisuudella välittömästi valvoa ja vastata myös viraston yleiseen toimistoon kuuluvien köyhäinhuolta varten asetettujen huoltokanslioiden arkistoista;

että huomioon ottaen huoltoviraston toimisto- ja kansliajaon, joka teki mahdottomaksi annettujen ohjeiden mukaisen arkiston ja käsiarkistojen hoidon yhdelle ainoalle viranhaltijalle, vastuunalaiselle arkistonhoitajalle määrätään osavastuulliset vakinaiset apulaiset yleisen toimiston keskuskansliaan, työttömyyshuoltokansliaan, irtolais- ja alkoholistihuoltokansliaan, asiamiestoimistoon, kassa- ja tilitoimistoon, kunnalliskotiin ja sen yhteydessä olevaan työlaitokseen, Tervalammen työlaitokseen ja työtupiin; sekä

5) että seulomis- ja hävittämislueletot oli laadittava rinnan arkistojen järjestämisen tai luetteloinnin kanssa saatettaviksi aikanaan kaupunginhallituksen kautta valtion-arkiston hyväksyttäväksi.

Sittemmin ilmoitti kaupunginhallitus otteella pöytäkirjastaan tammikuun 20 p:ltä, että valtionarkisto oli myöntänyt lykkäystä Helsingin kaupungin virastojen sekä laitosten arkistosuojien kuntoonpanolle v:n 1945 loppuun saakka. Tähän kuuluvana asiana on vielä mainittava, että kaupunginhallitus ilmoitti otteella pöytäkirjastaan maaliskuun 2 p:ltä oikeuttaneensa m. m. huoltolautakunnan valokuvattamaan sanotussa päätöksessä mainitut asiakirjat ja piirustukset kuitenkin siten, että huoltolautakunnan kassa- ja tilitoimiston tilikirjoista saatiin valokuvauttaa ainoastaan jaoittelupäiväkirjat.

Huoltolautakunnan hallinto-osaston kokouksessa tammikuun 24 p:nä käsiteltiin kaupunginhallituksen kiertokirje saman kuun 8 p:ltä, joka koski kansaneläkemaksujen pidättämistä ja suorittamista julkisoikeudellisessa virkasuhteessa olevilta henkilöiltä sen jälkeen kuin joulukuun 30 p:nä 1943 annetulla lailla kansaneläkelain muuttamisesta julkisoikeudellisen virkasuhteen osapuolelta oli rinnastettu muihin työnantajiin ja työntekijöihin. Asiasta oli toimitusjohtaja antanut tarpeelliset ohjeet alaisilleen viranhaltijoille sekä saattanut kiertokirjeellään tapahtuneet muutokset asianomaisten tietoon.

Huoltolautakunnan hallinto-osasto käsiteli kokouksessaan helmikuun 14 p:nä kysymyksen huoltoviraston apulaisasiamiehen viran julistamisesta haettavaksi, mikä virka viran aikaisemman haltijan, varatuomari I. Arpian tultua nimitetyksi huoltoviraston asiamieheksi, oli ollut täyttämättä maaliskuun 1 p:stä 1943 lähtien, ja päätti hallinto-osasto julistaa puheena olevan viran haettavaksi virkasäännön määräämässä järjestyksessä. Sen jälkeen kuin virkaa, sen oltua haettavaksi julistettuna, oli hakenut kaikkiaan seitsemän henkilöä, käsiteli huoltolautakunta huhtikuun 3 p:nä pitämässään ylimääräisessä kokouksessa viran täyttämistä koskevan asian. Merkiten, että huoltotoimen toimitusjohtaja oli laatinut promemorian viran hakijoista sekä heidän ansioistaan, mistä promemoriasta kävi m. m. selville, että huolto-ohjesäännön mukaan apulaisasiamiehen valitsee kaupunginhallitus viran oltua huoltolautakunnan toimesta haettavaksi julistettuna ja että lautakunnan oli annettava hakijoista ainoastaan lausuntonsa, päätti huoltolautakunta lausuntonaan kaupunginhallitukselle ilmoittaa puoltavansa huoltoviraston sihteerin A. Asteljoen valitsemista puheenaolevaan virkaan. Toukokuun 8 p:nä pidetyssä hallinto-osaston kokouksessa käsiteltiin ote kaupunginhallituksen pöytäkirjasta huhtikuun 20 p:ltä, josta kävi selville kaupunginhallituksen valinneen ja nimittäneen avoimna olleeseen apulaisasiamiehen virkaan huoltoviraston sihteerin varatuomari A. Asteljoen.

Hallinto-osaston kokouksessa maaliskuun 13 p:nä käsiteltiin Tervalammen työlaitoksen johtokunnan kirjelmä, jossa johtokunta esitti, että huoltolautakunta ryhtyisi toimipiteisiin Tervalammen työlaitoksen johtajan viran nostamiseksi 19:stä palkkaluokasta 15:een palkkaluokkaan perustellen esitystä sillä, että naisosastojen ja erittäinkin irtolaisnaisosaston perustaminen laitokseen oli aiheuttanut johtajalle lisätehtäviä ja vastuuta, sekä myös sillä, että Tervalammen työlaitoksen maatila tuotantolaitoksena oli aivan toista suuruusluokkaa kuin maan toiset työlaitokset, joiden johtajien palkat olivat osittain kohonneet korkeammiksikin kuin Tervalammen työlaitoksen johtajan. Sittemmin lokakuun 2 p:nä pitämässään kokouksessa hallinto-osasto käsiteli kaupunginhallituksen kirjelmän syyskuun 7 p:ltä, jonka ohessa tiedoksi lähetetystä kaupunginvaltuuston elokuun 30 p:nä pidetyn kokouksen päätösluettelosta näkyi, että kaupunginvaltuusto oli v:n 1945 alusta lukien päättänyt siirtää Tervalammen työlaitoksen johtajan viran 19 palkkaluokasta 17 palkkaluokkaan.

Kuten v:n 1941 vuosikertomuksesta käy selville, päätti kaupunginhallitus aikoinaan että Tervalammen työlaitoksen tammikuun 3 p:nä 1941 palaneen sikalan tilalle rakennetaan uusi sikala noin 350 sikaa ja noin 150 porsasta varten, asettaen samalla tarkoitusta varten erityisen rakennustoimikunnan sekä myöntäen tarpeelliset varat siihen. Rakennussuunnitelmaa ei kuitenkaan vallinneiden olojen vuoksi ollut voitu toteuttaa.

Kun hintataso sittemmin oli huomattavasti kohonnut ja alkuperäinen kustannusarvio siten käynyt uusia olosuhteita vastaamattomaksi, oli yleisten töiden lautakunta laadittanut uuden kustannusarvion, joka päättyi 1 987 000 mk:aan. Kirjelmällään helmikuun 24 p:ltä kaupunginhallitus lähetti tiedoksi ja toimenpiteitä varten kaupunginvaltuuston helmikuun 16 p:nä pidetyn kokouksen päätösluettelon, josta näkyi kaupunginvaltuuston päättäneen merkitä seuraavan vuoden talousarvioon 1 037 000 mk:n suuruisen lisämäärärahan Tervalammen työlaitoksen sikalan rakentamista varten sekä oikeuttaa rakennustoimikunnan käyttämään määrärahan jo kertomusvuonna, minkä asian hallinto-osasto käsitteli kokouksessaan maaliskuun 13 p:nä.

Hallinto-osaston kokouksessa elokuun 5 p:nä käsiteltiin kiireellisessä järjestyksessä Tervalammen työlaitoksen johtokunnan kirjelmä saman kuukauden 2 p:ltä, joka liitteen sisälsi selostuksen laitoksen talousrakennuksen ja vaatevaraston edellisen heinäkuun 18 p:nä sattuneesta tulipalosta sekä johtokunnan esitykset niiksi toimenpiteiksi, joihin kiireellisesti oli ryhdyttävä uuden talousrakennuksen aikaansaamiseksi jo ennen talven tuloa, mitä tarkoitusta varten kirjelmään oli liitetty myös uuden talousrakennuksen luonnospiirustukset ja summittainen kustannusarvio. Hallinto-osasto päätti yksimielisesti hyväksyä luonnospiirustukset ja summittaisen kustannusarvion sekä johtokunnan kirjeessä tehdyt muut esitykset, jotka koskivat välttämättömän vaatevaraston hankkimista ja korvausten suorittamista hoidokkien säilöön otetuista vaate- y. m. tavaroista ja anoa kaupunginhallitukselta, että se ryhtyisi viipymättä johtokunnan esittämiin toimenpiteisiin. Huolto-ohjesäännön 4 pykälän 2 momentin mukaisesti ilmoitettiin asisata huoltolautakunnan seuraavassa, elokuun 28 p:nä pidetyssä kokouksessa. Seuraavan syyskuun 4 p:nä pitämässään kokouksessa käsitteli hallinto-osasto otteen kaupunginhallituksen pöytäkirjasta elokuun 10 p:ltä, josta näkyi kaupunginhallituksen, esitykset hyväksyen, päättäneen:

hyväksyä omasta puolestaan kaupunginarkkitehdin ehdotuksen Tervalammen työlaitoksen talousrakennuksen rakentamiseksi sisustetuin ulla koin noin 550 000 mk:aan nousevan kustannusarvion mukaisesti;

pyytää sosiaaliministeriöltä hyväksymistä sanotuille piirustuksille;

osoittaa tarkoitusta varten 550 000 mk:n suuruisen määrärahan, jonka ottamisesta seuraavan vuoden talousarvioon oli tehtävä esitys seuraavalle kaupunginvaltuuston kokoukselle;

antaa rakennustyön toteuttamisen jo asetetulle Tervalammen sikalan rakennustoimikunnalle, joka oikeutettiin keskeyttämään sikalan rakennustyö toistaiseksi, jos se rakennusluvan ja työvoiman saantiin nähden osoittautuisi tarpeelliseksi;

oikeuttaa huoltoviraston kassa- ja tilitoimiston avaamaan menoarvion ulkopuolelle tilin, jolle oli kirjattava ne menot, jotka tulivat johtumaan kansanhuoltoministeriöltä anottavilla ostoluvilla hankittavista vaatekappaleista, jotka oli annettava hoidokeille heidän palaneiden vaatteittensa sijaan, sekä myös ne menot, jotka tulivat johtumaan hoidokeille annettavasta korvauksesta siitä heidän palaneesta omaisuudestaan, jonka tilalle ei ollut saatu lupaa ostaa uutta tavaraa; sekä

oikeuttaa huoltolautakunnan käyttämään tuhoutuneen irtaimiston palovakuutuskorvauserän laitoksen tuhoutuneen perusvaatevaraston hankkimiseen ja muihin hankintoihin ja korvauksiin niin pitkälle kuin sitä riittäisi.

Lopuksi näkyi pöytäkirjan otteesta kaupunginhallituksen päättäneen oikeuttaa asianomaiset kaupunginvaltuuston päätöstä odottamatta aloittamaan rakennustyöt. Sittemmin lokakuun 2 p:nä pidetyssä hallinto-osaston kokouksessa esiteltiin ote kaupunginhallituksen pöytäkirjasta elokuun 24 p:ltä, josta ilmeni sosiaaliministeriön kirjelmällään elokuun 19 p:ltä vahvistaneen Tervalammen työlaitoksen talousrakennuksen piirustukset ehdoin, että tulipalon varalta rakennuksen yläkerrokseen järjestetään sopivaan kohtaan varaportaat. Huoltolautakunnan kokouksessa joulukuun 21 p:nä vihdoin käsiteltiin kaupunginhallituksen kirjelmä, josta näkyi valtuuston kokouksessaan syyskuun 20 p:nä päättäneen hyväksyä päätöksen Tervalammen työlaitoksen talousrakennuksen uudelleen rakentamisesta sekä päättäneen merkitä v:n 1945 talousarvioon tarkoitusta varten 550 000 mk:n suuruisen määrärahan, jota saatiin käyttää jo kertomusvuoden aikana. Mainittakoon tässä yhteydessä, että sosiaaliministeriön annettua lokakuun 28 p:nä kiertokirjeen, joka koski huoltolaitosten paloturvallisuutta, sanottu kiertokirje toimitettiin kaikkien lautakunnan alaisten huoltolaitosten tiedoksi toimi-

tusjohtajan samalla antaessa kiertokirjeessään asiaa koskevia lähempiä ohjeita ja määräyksiä.

Huoltolautakunta käsitteli huhtikuun 3 p:nä pitämässään ylimääräisessä kokouksessa kunnalliskodin johtokunnan kirjelmän maaliskuun 24 p:ltä, joka koski huoltopäiväkustannusten määräämistä korvausta velottaessa. Johtokunnan laatiman laskelman mukaan tuli nettopäiväkustannukseksi hoidokkia kohden kertomusvuonna 46:98 mk (v. 1943 40:36 mk), jolloin laskelmassa oli otettu huomioon m.m. kiinteistöistä kertynyt vuokra, mutta ei korjauskustannuksia, sekä suhteellinen osa työlaitosten kustannuksista, koska kunnalliskotihoidokkeja oli sosiaaliministeriön luvalla sijoitettu myös työlaitosrakenukseen sen vuoksi, että puolustusvoimille oli täytyntä luovuttaa kunnalliskodin huoneistoja. Ottaen huomioon elinkustannuksissa tapahtuneen huomattavan nousun, joka ei voinut jäädä huomioonottamatta oikeusviranomaisiltakaan, päätti lautakunta v:n 1944 hoitopäiväkustannuksiksi vahvistaa johtokunnan yllä mainitun laskelman nojalla ehdottaman 40 mk helsinkiläisten hoidosta ja 45 mk ulkokuntalaisten hoidosta hoitopäivältä katsomatta siihen, oliko hoito annettu kunnalliskoti- vaiko sairaosastoilla, valtiolta korvausta velottaessa kuitenkin aina 45 mk hoitopäivältä.

Huoltolautakunnan hallinto-osasto käsitteli kokouksessaan huhtikuun 3 p:nä sosiaaliministeriön kirjelmän edellisen kuukauden 22 p:ltä, jossa ministeriö oli, ottaen huomioon sodasta johtuneet erityiset olosuhteet Helsingin kaupungissa ja nojautuen maaliskuun 10 p:nä 1944 annettuun asetukseen eräiden määräaikojen pidentämisestä haettaessa valtion varoista korvausta yhteiskunnallisen huollon kunnalle aiheuttamista kustannuksista, myöntänyt Helsingin kaupunkikunnalle tehdystä anomuksesta määrääjän pidentämisestä kesäkuun 1 p:nä 1944 saakka kaupungin hakiessa korvausta valtion varoista köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta eräissä tapauksissa joulukuun 31 p:nä 1940 annettujen lakien nojalla, sellaisina kuin mainitut lait olivat muutettuina myöhemmin annetuilla laeilla, mainituissa laeissa tarkoitettua huollon kustannuksista.

Samassa kokouksessa hallinto-osasto käsitteli kaupunginhallituksen kirjelmän maaliskuun 16 p:ltä, josta kävi selville kaupunginvaltuuston myöntäneen Helsingin Vapaan huollon keskukselle huoltotoimen pääluokkaan sisältyvistä käyttövaroistaan 300 000 mk käytettäväksi keskuksen ja 500 000 mk käytettäväksi kansanavun Helsingin paikallistoimikunnan juokseviin menoihin kertomusvuonna. Mainittakoon, että huoltotoimen toimitusjohtaja oli asiassa antanut puoltavan lausunnon, jossa oli viitattu m.m. siihen, että lakisääteisen köyhäinhoidon menot olivat puheena olevan vapaan huoltotyön avustustoiminnan johdosta supistuneet sekä että sillä muutenkin oli erittäin suuri positiivinen merkitys pääkaupungin huoltotoiminnalle. Kokouksessaan kesäkuun 5 p:nä hallinto-osasto käsitteli kaupunginhallituksen lähetteen edellisen kuukauden 31 p:ltä, jossa pyydettiin huoltolautakunnan lausuntoa Helsingin Vapaan huollon keskuksen anomuksesta, että keskukselle myönnettäisiin 1 miljoonan mk:n suuruinen apuraha pommituksissa kärsimään joutuneiden avustamisesta aiheutuneiden ja vastaisuudessa aiheutuvien menojen peittäämiseksi. Hyväksyen toimitusjohtajan asiassa antaman lausuntoehdotuksen hallinto-osasto päätti puoltaa anomusta.

Huoltolautakunta käsitteli ylimääräisessä kokouksessaan huhtikuun 24 p:nä kaupunginhallituksen lähetteen maaliskuun 29 p:ltä, jossa pyydettiin lausuntoa kuudentoista eri järjestön ja yhdistyksen anomuksesta, että niille yleishyödyllisiin tarkoituksiin varatuista määrärahoista myönnettäisiin apurahaa kertomusvuodeksi. Asian käsittelyä varten oli toimitusjohtaja laatinut lausuntoehdotuksen, jossa puollettiin anottujen apurahojen myöntämistä ja päätti lautakunta asettua puoltamaan toimitusjohtajan ehdotusta. Otteillaan pöytäkirjastaan kesäkuun 22 p:ltä kaupunginhallitus ilmoitti myöntäneensä avustuksia 17 eri järjestölle ja yhdistykselle ehdoin, että apurahojen saajat m.m. tulivat olemaan huoltolautakunnan valvonnan alaisia ja että niiden jokaisessa eri tapauksessa tuli huoltolautakunnan rekisterikansliasta hankkia tarkka tieto avunanojen oloista sekä ilmoittaa annetut avustukset sanotun kanslian rekisteröitäviksi. Merkiten ilmoituksen tiedoksi hallinto-osasto kokouksessaan heinäkuun 10 p:nä valitsi lautakunnan jäsenistä ja lisäjäsentä valvojat kullekin yhdistykselle ja järjestölle.

Myöhemmin vuoden kuluessa antoi hallinto-osasto kaupunginhallitukselle vielä useita siltä pyydettyjä lausuntoja erillisistä, vapaitten huoltajärjestöjen apuraha-anomuksista.

Pelastusarmeija on, kuten aikaisemmissa toimintakertomuksissa on kerrottu, useina talvina ylläpitänyt kaupungissa kodittomien miesten lämmittelytupaa, jossa kävijöille samalla on tarvittaessa annettu lämmintä ruokaa. Tätä toimintaa, jonka tarkoituksena on ollut torjua kerjuuta sekä toimeettomien henkilöiden oleskelua rautatieaseman y.m. julkisten rakennusten eteishalleissa ja yksityisten talojen porraskäytävissä, kaupunki on huoltolautakunnan hallinto-osaston suosituksesta kertomusvuodenkin aikana tukenut myöntämällä tarkoitusta varten apurahoja.

Kokouksessaan marraskuun 6 p:nä hallinto-osasto käsitteli kaupunginhallituksen pöytäkirjanotteella syyskuun 28 p:ltä huoltolautakunnalle toimittaman kehoituksen, jossa huoltolautakuntaa pyydettiin tutkimaan, millä tavoin väkijuomaliikkeen voittovaroja voitaisiin käyttää alkoholistien huollon tehostamiseen, sekä tekemään siitä esityksen kaupunginhallitukselle. Merkittävään, että edellä mainittu kaupunginhallituksen kehoitus oli aiheutunut sosiaaliministeriön kaikkien kuntien valtuustolle syyskuun 15 p:nä osoittamasta kiertokirjeestä, jossa sosiaaliministeriö — viitaten väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä toukokuun 20 p:nä 1935 annetun lain kolmanteen pykälään sekä siihen, että useissa tapauksissa väkijuomien aiheuttamien vauroiden ehkäisemiseen tai poistamiseen ja raittiutta edistäviin tarkoituksiin oli myönnetty aivan liian vähän varoja — kehoitti kuntia riittävässä määrässä tukemaan paikkakuntansa raittustoimintaa ja alkoholistihuoltoon kuuluvia toimenpiteitä saamallaan voittovaroilla. Tämän asian oli alkoholistihuolto-osasto käsitellyt kokouksessaan marraskuun 3 p:nä ja esittänyt lausuntonaan, että väkijuomaliikkeen voittovarojen kunnan osuutta olisi pääkaupungissa enenevin määrin käytettävä alkoholistilain edellyttämän raittiusvalvonnan tehostamiseen m.m. siten, että huoltolautakunnan jäsenistä ja lisäjäsentä, raittius- ja siveellisyyjärjestöjen jäsenistä sekä muistakin kansalaispiireistä pyrittäisiin saamaan alkoholistien erikoisvalvojiksi sopivia henkilöitä, joille maksettaisiin sanotuista varoista kohtuullinen palkkio ja joille puheena olevien varojen avulla järjestettäisiin lyhyitä ohjauskursseja. Näiden toimenpiteiden avulla oli osaston käsityksen mukaan mahdollista saada alkoholistien valvonta yksilöllisemmäksi ja tehokkaammaksi kuin vakinaisin palkatuin työvoimin. Osasto oli edelleen esittänyt, että sanotuilla varoilla levitettäisiin sopivaa raittiusaiheista ja alkoholismikysymystä käsittelevää opaskirjallisuutta alkoholistien ja heidän omaistensa keskuuteen. Kaikilla näillä perusteilla alkoholistosasto oli esittänyt, että kaupungin v:n 1945 menoarvioon merkittäisiin 150 000 mk:n lisäys alkoholistihuollon tehostamiseen, ja päätti hallinto-osasto alussa mainitussa kokouksessaan yhtyä osaston ehdotuksiin. Sittemmin kaupunginvaltuusto päättikin merkitä esitetyn suuruisen määrärahan huoltolautakunnan ja huoltoviraston yleisen toimiston menoarvioon nimikkeellä Alkoholistihuollon tehostaminen.

Kuten huoltolautakunnan v:n 1937 toimintakertomuksesta käy selville, oli huoltolautakunnassa samoin kuin eräissä muissakin kaupungin hallintoelimissä jo sanottuna vuonna ryhdytty harkitsemaan kysymystä, mihin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä tarttuvaa keuhkotuberkuloosia sairastaviin alkoholisteihin nähden. Tämä kysymys joutui jälleen kertomusvuonna huoltolautakunnan käsiteltäväksi hallinto-osaston kokouksessa marraskuun 6 p:nä sen johdosta, että terveydenhoitolautakunta oli lähetteellään lokakuun 4 p:ltä pyytänyt huoltolautakunnalta lausuntoa kaupungin tuberkuloosilääkäriin G. Tingvald-Hannikaisen esityksen johdosta, joka koski tarttuvaa keuhkotuberkuloosia potevien asosiaalisten henkilöiden eristämistä muun sopivan laitoksen puutteessa kaupungin kunnalliskotiin tai sen alaiseen suljettuun erikoisosastoon. Käsiteltyään kysymyksen hallinto-osasto päätti hyväksyä lausuntonaan annettavaksi toimitusjohtajan laatiman laajahkon esityksen, jossa toisaalta todettiin, ettei alkoholisteja yleensääkään, saattikka sitten tuberkuloottisia alkoholisteja ollut saatu riittävin määrin toimitetuksi suljettuun laitoshuoltoon, koska valtiotalta ei ollut riittävässä määrässä pitänyt huolta alkoholistihuoltoloiden, puhumattakaan niissä tarpeellisten erikoisosastojen perustamisesta, sekä toisaalta viitattiin siihen, ettei voimassa olevan alkoholistolainsäädännön mukaan kunnalle kuulunut alkoholistihuoltolaitosten perustaminen ja ylläpitäminen. Myöskään ei ollut mahdollisuuksia voimassa olevien säännösten ja määräysten perusteella sijoittaa kysymyksessä olevia henkilöitä kaupungin kunnalliskotiin eikä työlaitoksiin, eikä liioin näyttänyt olevan edellytyksiä erityisen osaston perustamiseksi esim. kaupungin tuberkuloosisairaalan yhteyteen. Näin ollen hallinto-osasto lausuntonsa lopussa tyytyi toteamaan, että kysymyksen ratkaisemiseksi oli jätävä odottamaan valtiotalon toimenpiteitä asiassa.

Koska työttömyyshuoltokortiston pito y.m. työttömyyshuoltoon kuuluvat asiat valtioneuvoston marraskuun 9 p:nä tekemän päätöksen ja kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön sen nojalla marraskuun 16 p:nä antamien yleisten työttömyyshojjeiden mukaan toistaiseksi oli siirrettävä työvoimalautakunnille ja työvoimapäälliköille, aiheutui tästä, että huoltolautakunnan alaisen työttömyyshuoltokanslian toiminta oli keskeytettävä. Sanotusta syystä esitti huoltotoimen toimitusjohtaja kaupunginhallitukselle kirjelmässään marraskuun 28 p:ltä, että työttömyyshuoltokanslian kanslianesimies ja kanslianhoitaja toistaiseksi siirrettäisiin työskentelemään työvoimapäällikön toimistoon, minkä esityksen kaupunginhallitus sittemmin hyväksyi, sen jälkeen kuin huoltolautakunnan hallinto-osasto oli kokouksessaan joulukuun 11 p:nä asian käsitellyt ja hyväksyneet toimitusjohtajan toimenpiteet.

Huoltolautakunta käsitteli vuoden viimeisessä, joulukuun 21 p:nä pidetyssä kokouksessaan kaupunginhallituksen lähetteen marraskuun 30 p:ltä, mistä kävi selville valtioneuvoston päättäneen, että Huopalahden, Kulosaaren ja Oulunkylän kunnat ja Haagan kauppala kokonaisuudessaan sekä osa Helsingin maalaiskunnasta liitetään Helsingin kaupunkiin v:n 1946 alusta lukien. Samalla kuin asia merkittiin tiedoksi, merkittiin myös, että kaupunginhallitus oli jo v. 1941, kuten huoltolautakunnan kertomuksessa sanotulta vuodelta on esitetty, asettanut komitean valmistelemaan kysymystä huoltotoimen järjestämisestä alueliitoksen johdosta. Kun komitean jäsenistä toimittaja R. Paasio oli siirtynyt toiselle paikkakunnalle, päätti lautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että komiteaan valittaisiin hänen tilalleen huoltolautakunnan asiamies I. Arpia.

On vielä lopuksi mainittava, että huoltolautakunnan hallinto-osasto vuoden varrella käsitteli monia muitakin juoksevia järjestelyasioita, m.m. varsin lukuisasti viranhaltijoita koskevia kysymyksiä, joiden yksityiskohtaiseen esittämiseen tässä ei kuitenkaan voida ryhtyä. Lisättäköön vielä, että huoltotoimen toimitusjohtaja joutui kertomusvuoden aikana antamaan virkailijakunnalle suuren määrän kiertokirjeitä, joiden tarkoituksena oli ohjata huoltotoimen täytäntöönpanoa niin periaatteellisessa suhteessa kuin käytännöllisiin toimenpiteisiin nähden kohti mahdollisimman suurta yhdenmukaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

D. Katsaus huoltoviraston toimintaan

Viranhaltijat. Viraston viranhaltijakunnassa kertomusvuoden kuluessa tapahtuneista muutoksista mainittakoon, että lautakunnan apulaisasiamieheksi valitsi kaupunginhallitus huoltoviraston sihteerin, varatuomari A. Asteljoen, joka toukokuun 15 p:stä lukien ryhtyi sanottua virkaa hoitamaan.

Kansliatyö. Huoltoviraston yleisestä toimistosta lähetettiin vuoden aikana kaikkiaan 4 115 kirjelmää, mihin lukuun ei sisälly irtolais- ja alkoholistikanslian kirjeenvaihto. Niistä oli keskuskanslian lähettämiä 2 076, rekisterikanslian lähettämiä 803, köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokanslioiden lähettämiä 1 001 ja työttömyyshuoltokanslian lähettämiä 235.

Köyhäinhuollon saamista koskevia anomuksia tehtiin köyhäinhoitoa varten asetettuihin huoltokanslioihin yhteensä 23 755, joista eri kansliat valmistelivat seuraavat määrät:

I kanslia	3 647	IV kanslia	4 015
II »	4 082	V »	5 193
III »	3 034	VI (laitos) kanslia	3 784
			Yhteensä 23 755

Lisäksi vastaanotettiin rekisterikansliassa sairaaloiden maksusitoumusanomuksia 2 941, joista rekisterikanslia käsitteli 1 975 ja loput valmisteltiin eri avustuskanslioissa.

Köyhäinhoitoa varten asetetuissa huoltokanslioissa vuoden kuluessa käsiteltyjen asioiden kokonaislukumäärä oli 79 114, joista I kansliassa 12 721, II:ssa 12 132, III:ssa 12 045, IV:ssä 12 735, V:ssä 14 495 ja VI:ssa (laitoskansliassa) 14 986. Näiden kanslioiden kodissa-

kävijät suorittivat yhteensä 23 834 kotikäyntiä tapausten tutkimiseksi ja jakautuivat ne eri kanslioihin kuuluvien valvontapiirien kesken siten, että I kanslian osalle tuli 3 646, II 4 164, III 3 036, IV 4 087, V 5 356 ja VI (laitoskanslian) 3 545. Kanslian, esimiehet toimittivat edellisten lisäksi yhteensä 925 tarkistuskäyntiä avustuksensaajien luona. Kanslioiden diakonissat suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä lapsia, sairaita tai muita sellaisia henkilöitä, jotka tarvitsivat erikoishuoltoa. Diakonissojen täten tekemiä kotikäyntejä oli yhteensä 13 098.

Huoltoviraston keskuskanslia sijaitsi edelleen vuokrahuoneistossa Siltasaarenkadun talossa n:ot 3—5. Köyhäinhoitoa varten asetetut huoltokansliat pidettiin avoinna arkipäivisin klo 9—14 paitsi lauantaisin ja juhla-aattoina klo 9—13.

Rekisterikansliassa pidetyn avunsaajain keskusrekisterin henkilökorttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 6 152 uudella kortilla, joten rekisteri vuoden päättyessä sisälsi kaikkiaan 134 196 korttia. Henkilöasiakirjavihkojen eli n.s. aktien luku kasvoi 6 273:lla ja oli niiden kokonaismäärä vuoden lopussa 133 580. Rekisteristä annettiin avustuksensaajia koskevia tietoja viranomaisille, vapaille huoltojärjestöille y.m. 2 259 tapauksessa. Eriksen pidetyssä sairaala- ja lääkehoitokortistossa oli kertomusvuonna n.s. eläviä kortteja 3 873. Uusia avustuskortteja annettiin kansliasta 625. Kansliassa käsiteltiin vuoden aikana 1 975 sairaalahoitoa koskevaa anomusta, joiden johdosta annettiin maksusitoumus sairaaloihin 1 045 tapauksessa, eräissä tapauksissa varattomuustodistus, osan anomuksista rautessa tai tullessa hylätyiksi. Rekisterikanslian kodissakävijät suorittivat yhteensä 2 168 tutkimuskäyntiä, minkä lisäksi kansliaan asetettu erikoiskodissakävijä suoritti 207 tarkistuskäyntiä lapsiperheissä lasten huollon tehostamiseksi. Rekisterikanslian tehtäviin on lopuksi kuulunut huoltotoimintaa valaisevien tilastollisten katsausten ja tutkimusten laatiminen ja suorittaminen sekä niitä varten tarvittavan aineiston kokoaminen ja myös kaupungin ja valtion julkaisemia tilastokatsauksia varten tarpeellisten ensitietojen kerääminen ja asianomaisille viranomaisille toimittaminen.

Irtolais- ja alkoholistihuoltokansliaan ilmoitettiin tai muuten tuli sen tietoon kertomusvuoden aikana kaikkiaan 428 uutta alkoholistitapausta ja 131 uutta irtolaistapausta. Kanslian kodissakävijät saivat tutkittavakseen kaikkiaan 3 362 tapausta, joista uusintakäsittelyyn joutui 2 803 edellisinä vuosina rekisteröityä alkoholisti- ja irtolaistapausta. Tutkimuksia ja kuulusteluja suorittivat kodissakävijät näissä tapauksissa yhteensä 3 617 ja valvontakäyntejä 1 039. Alkoholisteihin kohdistuvia varoituspäätöksiä tehtiin 292, valvonta- ja jatkovalvontapäätöksiä 103, jälkivalvontapäätöksiä 47 ja huoltolaan lähettämisesityksiä 51. Irtolaisiin kohdistuvia varoituspäätöksiä tehtiin 124, valvonta- ja jatkovalvontapäätöksiä 43, jälkivalvontapäätöksiä 74, työlaitokseen lähettämispäätöksiä 103 ja pakkotyöhön määräämispäätöksiä 9; kotikuntaan lähetettiin 1 irtolainen. Yksityiskohtainen selvitys vuoden aikana alkoholistihuollossa olleista henkilöistä, luvultaan 618, ja irtolaishuollossa olleista, luvultaan 634, on edempänä (s. 101—108). Kansliasta lähetettiin 3 645 ja sinne saapui 3 631 kirjelmää.

Asiameistoimiston viiden eri kanslian tehtävät on v:n 1938 kertomuksessa tarkemmin selostettu, joten tässä esitetään vain kertomusvuoteen kohdistuvia numerotietoja niiden kansliatoiminnasta. Asiameistoimiston yleiskanslian monihaaraista yleisluontoisista tehtävistä ei kuitenkaan asian laatuun katsoen ole esitettävissä tilastonumeroita.

Ulkokuntalaisia koskevien asiain eli A-kanslia esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 1 802 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 1 373 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna vireillepantuja uusia tapauksia 493, joista 372 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa. Kaikista vireillä olevista tapauksista saatiin kertomusvuonna lopullisesti selvitettyiksi 818, joista 661 huoltolautakunnan, loput lastensuojelulautakunnan. Kansliasta lähetettiin 7 069 ja sinne saapui 4 929 kirjelmää.

Ulkokunnissa huollettuja helsinkiläisiä koskevien asiain eli B-kansliaan saapui vuoden varrella toisilta kunnilta korvausvaatimuksia, jotka koskivat 1 402 eri päähenkilöä, mutta nousi laskutustapausten määrä heidän kohdaltaan 2 419:ään. Kanslia lähetti 3 219 ja sinne saapui 5 550 kirjelmää.

Valtiontapausten eli D-kanslia haki korvauksia valtiolta huoltolakien nojalla annetusta huollosta, jonka valtio lain mukaan on velvollinen korvaamaan, kaikkiaan 576 eri henkilöä koskevassa tapauksessa, ja koski niistä 461 huoltolautakunnan, 105 lastensuojelulauta-

kunnan ja loput 10 molempien antamaa huoltoa. Näiden lisäksi kanslia haki valtiolta korvausta 164 sotasiirtolaisen saamasta huollosta, lautakunnan 15 henkilölle antamasta ammattiopetusavustuksesta, 19 raajarikolle lautakunnan toimesta hankitusta proteesista tai muusta heidän liikuntakykyään ja toimeentulomahdollisuuttaan edistävästä apuneuvosta sekä 12 henkilölle sokeanavustuslain mukaisia kertakaikkisia sokeanavustuksia näkökyvyn parantamiseksi. Näistä hylättiin yksi ammattiopetushakemus ja yksi proteesihakemus. Näiden tehtävien lisäksi kanslia hoiti asiat, jotka koskivat köyhäinhuollon korvauksen perimistä ja korvaussummien toimittamista valtiolle tapauksissa, joissa ulkomailla köyhäinhuoltoa saaneilla oli täällä omaisuutta tai korvauskykyisiä korvausvelvollisia, ja oli täten hoidettuja tapauksia 37. Kansliasta lähetettiin 2 223 ja sinne saapui 3 119 kirjelmää.

Yksityisiin elatusvelvollisiin kohdistuvien korvausasiain eli L-kanslia velkoi yksityisiltä elatusvelvollisilta korvausta 21 351 avunsaajapäähenkilölle annetusta avustuksesta, joista 18 188 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa (niistä 17 924 köyhäinhuoltoa, 99 alkoholistihuoltoa, 3 irtolaihuoltoa ja 162 sotasiirtolaihuoltoa) sekä loput 3 163 lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Uusia tapauksia oli kokonaisuudessaan 1 644, joista 1 288 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan. Kertomusvuonna selvitettiin lopullisesti kaikkiaan 2 659 tapausta, niistä huoltolautakunnan 2 358 ja 301 lastensuojelulautakunnan. Työlaitokseen kanslia lähetti työllään annettua köyhäinhuoltoa korvaamaan 21 miestä. Kansliasta lähetettiin 15 688 ja sinne saapui 10 100 kirjelmää.

Koko asiamiestoimiston lähettämien kirjelmien yhteinen lukumäärä oli 28 199 ja saapuneiden 23 698.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

A. Köyhäinhuoltolakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Avunsaajien lukumäärä. Varsinaisia avustuksensaajia oli yhteensä 6 259 henkilöä eli 1.9 % kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkitystä asukasluvusta vuoden lopussa. Tämä on pienin vuotuinen avustettujen lukumäärä sitten vuoden 1922, josta lukien verrannollisia tilastonumeroita on saatavissa. Miehiä oli tästä luvusta 1 928, naisia 4 231 ja alle 16-vuotiaita lapsia 100. Edelliseen vuoteen verrattuna oli kokonaislukumäärässä vähennystä 713 henkilöä eli 10.2 %.

Tilapäistä avustusta eli yksinomaan kotiaavustusta vuoden aikana alle 500 mk saaneita oli 509 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verrattuna merkitsi 191 henkilön eli 27.3 %:n vähennystä. Turvautuminen köyhäinhuollon avustukseen oli siis sekä varsin naisten että varsinkin tilapäisten avustuksensaajien kohdalla edelleenkin melkoisesti vähentynyt. Laskemalla molemmat edellä olevat avustuksensaajain ryhmät yhteen, saadaan välittömästi avustettujen luvuksi 6 768 henkilöä, ja edusti tämäkin luku lajissaan alhaisinta vuotuista tilastolukua sitten vuoden 1922.

Näiden lisäksi on kotiin annetuista varsinaisista kotiaavustuksista välillisesti tullut osalliseksi 909 henkilöä, joista avunsaajain aviopuolisoita 255 ja lapsia 654. Laskemalla yhteen varsinaiset sekä tilapäisesti ja välillisesti avustetut, saadaan yhteissummaksi 7 677, joka henkilöluku osoittaa Helsingin kaupungin köyhäinhuollosta välittömästi tai välillisesti osalliseksi tulleiden koko määrän.

Yllä esitettyihin lukuihin sisältymättöminä ja niistä erillään pidettävänä ryhmänä on vielä mainittava muissa kunnissa avustetut, mutta Helsingissä kotipaikkaoikeutta nauttivat henkilöt, yhteensä 1 402, sekä huoltotoimen varsinaisiin määrärahoihin kuulumattomilla lahjoitusvaroilla avustetut 182 henkilöä.

Köyhäinhuoltoavustusta nauttineiden henkilöiden lukumäärän kehitystä v. 1935—44 absoluuttisesti sekä suhteessa kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyyn kaupungin väestöön kunkin vuoden lopussa osoittaa seuraava vertailu:

	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
Absoluuttiset luvut										
Varsinaiset avunsaajat	19 174	17 753	14 994	12 853	12 249	13 021	11 942	8 388	6 972	6 259
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	25 639	23 499	18 872	16 141	16 053	16 657	14 424	9 554	7 672	6 768
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	35 555	32 446	25 420	21 019	20 425	21 527	19 236	11 740	8 939	7 677
%:na väkiluvusta										
Varsinaiset avunsaajat	6.9	6.3	5.1	4.2	3.9	4.1	3.7	2.6	2.1	1.9
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	9.2	8.3	6.4	5.3	5.1	5.2	4.3	2.9	2.3	2.0
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	12.8	11.4	8.7	6.9	6.5	6.7	6.0	3.6	2.7	2.3

Seuraavassa esitetään yksityiskohtaisempia selvityksiä tärkeimmästä avunsaajien ryhmästä, varsinaisista avunsaajista. Siten oli syntymäpaikkaa koskevan selvityksen perusteella kaikista varsinaisista avunsaajista 80.7 % syntynyt muualla paikkakunnalla ¹⁾ kuin Helsingin kaupungissa. Maalaiskunnissa oli syntynyt 60.4 %, maamme kaupungeissa 34.3 %, ulkomailla 5.0 % ja 0.3 %:n syntymäpaikka oli tuntematon. Erikseen miehistä, naisista ja alle 16-vuotiaista lapsista oli muualla kuin Helsingissä syntyneitä seuraavasti:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla ¹⁾ kuin Helsingissä syntyneitä	1 453	3 585	16	5 054
%:na varsinaisista avunsaajista	75.4	84.7	16.0	80.7

Siten siis ³/₄ miehistä ja runsaasti ⁴/₅ naisista ei kuulunut kaupungin syntyperäiseen väestöön, kun sen sijaan lapset, vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta, olivat helsinkiläissyntyisiä. Kertomusvuonna tässä suhteessa ilmenevä tilanne ei sanottavasti poikennut edellisistä vuosista.

Avunsaajien kotipaikkaoikeus. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus muualla kuin Helsingin kaupungissa oli 1 314 henkilöllä eli 21.0 %:lla varsinaisista avunsaajista, ja on tähän luettu myös ne henkilöt, joiden kotipaikkaoikeus oli selvittämättä tahi riidanalainen. Erikseen miehiin, naisiin ja alle 16-vuotiaisiin lapsiin nähden oli vastaava luku seuraava:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavia	382	883	49	1 314
%:na varsinaisista avunsaajista	19.8	20.9	49.0	21.0

Tämän avustettavien ryhmän suuruus ja prosenteissa laskettu osuus kaikista varsinaisista avustetuista on v. 1935—44 kehittynyt seuraavasti:

	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien luku	3 727	3 370	2 795	2 597	2 715	2 921	2 668	1 767	1 434	1 314
%:na varsinaisista avunsaajista	19.4	19.0	18.6	20.2	22.2	22.4	22.3	21.1	20.6	21.0

Helsingin kaupungissa avustettujen ns. ulkokuntalaisten osuus on siis viime vuosina tehnyt noin viidenneksen kaikista varsinaisista köyhäinhoidon avunsaajista.

¹⁾ Tuntematon syntymäpaikka siihen luettuna.

Avuntarpeen syy. Avuntarpeen syynä 16 vuotta täyttäneillä avunsaajilla oli useimmissa tapauksissa sairaus, kivullosuus ja muu työkyvyttömyys, joiden osuus oli 59.2 %, josta mielisairaus 22.2 %, tuberkuloosi 5.4 %, vajaamielisyys 2.1 %, nivelreumatismi 1.2 %, raajarikkoisuus 1.1 %, sokeus ja kuurous 0.6 % sekä muut sairaudet 26.6 %. Suuruusjärjestyksessä toisella sijalla esiintyi syynä vanhuudenheikkous 30.8 %:lla ja seuraavina huolehtiminen avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta 1.9 %:lla, riittämätön ansio 1.6 %:lla, aviopuolison perheensä jättäminen 1.0 %:lla, synnytys 0.9 %:lla, työttömyys 0.7 %:lla, perheen suurilukuisuus 0.4 %:lla, aviopuolison kuolema 0.3 %:lla sekä tässä mainitsemattomat muut syyt 3.3 %:lla. Eri syyryhmät ovat edelliseen vuoteen verraten muuttuneet vain aivan vähäisessä määrässä. Eri sukupuolien osalta eroaa useimpien syyryhmien suhteellinen osuus toisaalta miesten ja toisaalta naisten kohdalla suhteellisen vähän. Kuitenkin on toisaalta merkittävää, että muutamissa syyryhmissä sukupuolien välinen ero oli varsin tuntuva: vanhuudenheikkous esiintyi syynä naisilla 37.0 %:lla, mutta miehillä vain 17.1 %:lla, kun taas tuberkuloosi oli syynä miehistä 11.8 %:lla ja naisista vain 2.5 %:lla sekä muu sairaus miehistä 33.2 %:lla ja naisista 23.5 %:lla.

Ryhmittämällä eri syyryhmät muutamiksi suuremmiksi ryhmiksi havaitaan, että eri syyryhmien suhteellinen osuus prosenteissa laskettuna on kymmenvuotiskautena 1935—44 kehittynyt seuraavasti:

Avuntarpeen syy	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
Vanhuudenheikkous	10.3	11.1	13.7	17.4	18.7	18.5	19.6	26.2	28.6	30.8
Mielisairaus ja vajaamielisyys ...	10.4	11.3	13.5	15.9	16.8	15.2	16.9	21.3	23.0	24.3
Muut sairaudet ¹⁾	33.3	35.2	41.7	40.8	38.7	34.7	34.3	37.3	37.4	34.9
Aviopuolison kuolema	0.0	0.0	0.1	0.4	0.1	0.1	0.0	0.2	0.1	0.2
Perheen lukuisuus	1.1	1.1	1.1	1.1	0.8	0.7	0.7	0.8	0.5	0.4
Epäsosiaalinen elämäntapa ²⁾ ...	6.5	6.5	5.4	6.3	5.9	6.5	7.3	6.5	6.0	4.1
Työttömyys	32.2	28.1	16.6	12.4	13.8	19.7	15.7	2.6	0.3	0.7
Muut syyt ³⁾	6.2	6.7	7.9	5.7	5.2	4.6	5.4	5.1	4.1	4.6
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Alle 16-vuotiaiden lasten avuntarpeen syynä oli lapsen sairaus tai viallisuus 60.0 %:lla, vanhemmista johtuva seikka 15.0 %:lla ja jokin muu syy 25.0 %:lla.

Aikuisiin avunsaajiin nähden on myös selvitetty avuntarpeen pääsyyin ohella vaikuttava lisäsy, milloin se on katsottu niin huomattavaksi, että se oleellisesti vaikuttaa avustuksen tarpeeseen. Huomioonotettava lisäsy on esiintynyt 266 henkilön kohdalla, josta 93:lla oma tai perheessä esiintynyt sairaus, kivullosuus tai muuten vähentynyt työkyky, 35:llä työttömyys, 35:llä juoppous tai muu epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus sekä 24:llä riittämätön ansio, muiden lisäsyiden esiintyessä harvemmin.

Avustuksen muoto. Avustuksen muodon mukaan avunsaajat jaetaan laitoksissa olleisiin, sijoituskodeissa yksityishoitoa saaneisiin ja kotiaavustusta nauttineihin, mutta on osa heistä saanut kahdessa muodossa annettua köyhäinhoitoa. Tämän mukaan ryhmitetyt varsinaiset avustuksensaajat seuraavasti:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Yksinomaan laitoksissa olleita	1 023	1 893	75	2 991
» yksityishoidossa olleita.....	3	2	—	5
» kotiaavustusta saaneita	491	1 767	17	2 275
Laitoshoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita	410	569	8	987
» » yksityishoidossa olleita	1	—	—	1
Yhteensä	1 928	4 231	100	6 259

¹⁾ Tähän on luettu erilaiset sairaudet, sokeus, kuurous, raajarikkoisuus ja vähentynyt työkyky. —

²⁾ Tähän on luettu avunsaajan tai hänen aviopuolisonsa työhaluttomuus, huolimattomuus, juoppous ja irstas elämä, aviopuolison perheensä jättäminen ja vapausrangaistus sekä aviottoman lapsen elättäminen tai synnytys. — ³⁾ Tähän on luettu riittämätön ansio, aviolapsen synnytys sekä muut sekalaiset syyt.

Jos avunsaajat ryhmitellään Suomen virallisessa köyhäinhoitotilastossa käytännössä olevan menettelytavan mukaan vain kolmeen ryhmään, jolloin yksityishoidon katsotaan voittavan kotiaivustuksen ja laitoshoidon molemmat edelliset, saadaan seuraava asetelma:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia ¹⁾	Yhteensä
Laitoksissa olleita	1 434	2 462	83	3 979
Yksityishoidossa olleita	3	2	—	5
Kotiaivustusta saaneita	491	1 767	17	2 275
Yhteensä	1 928	4 231	100	6 259

Laitoshoidtoa joko yksinomaan tai yksityishoidon ja kotiaivustuksen ohella oli siis saanut 3 979 henkilöä eli 63.8 % varsinaisista avunsaajista (edellisenä vuonna 60.1 %), yksinomaan kotiaivustusta 36.8 % (edellisenä vuonna 39.8 %), yksityishoidon osuuden ollessa vain 0.1 % (edellisenä vuonna samoin 0.1 %).

Avustuksen säännöllisyys tai lyhytaikaisuus. V. 1937 aloitettua tutkimusta siitä, miten varsinaiset avunsaajat jakautuvat avustuksen säännöllisyyden tai lyhytaikaisuuden mukaan, on edelleen jatkettu. Säännölliseksi on tällöin katsottu avustus, jota kertomusvuonna on keskeytymättä annettu vähintään 6 kuukauden aikana, sekä avustus, joka täyttämättä keskeytymättömyyden vaatimusta on kestänyt vähintään 9 kuukautta. Lyhytaikaista on ollut kaikki muu avustus. Tämän perusteen nojalla saadaan seuraava taulukko säännöllistä ja lyhytaikaista avustusta v:n 1944 aikana saaneista henkilöistä.

Avustus	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Säännöllinen	932	2 577	1	3 510
Lyhytaikainen	996	1 654	99	2 749
Yhteensä	1 928	4 231	100	6 259

Suurimmalla osalla eli 56.1 %-lla kaikista varsinaisista avunsaajista oli avustus säännöllistä. Miehet ja naiset erosivat tässä suhteessa toisistaan siten, että miehistä 48.8 %, mutta naisista 60.9 % sai säännöllistä avustusta. Lasten saama avustus oli etupäässä lyhytaikaista vain 1.0 %:n saadessa säännöllistä köyhäinhuoltoavustusta. Edelliseen vuoteen verraten oli säännöllistä avustusta saaneiden prosenttiluku jonkin verran alentunut.

Edellä esitettyä jakoperustetta käyttäen on lisäksi otettu selvää, miten suuri osa varsinaisista avunsaajista on köyhäinhoidon vakinaisia asiakkaita. Tiedot on tällöin rajoitettu koskemaan viisivuotiskautta 1940—44 ja havainnot ovat seuraavat: uusia ensi kerran v. 1944 avustettuja henkilöitä oli 1 012, joista 140 heti joutui saamaan säännöllistä avustusta; koko viisivuotiskauden aikana säännöllisesti avustettuja oli 2 909 eli 46.5 % kaikista varsinaisista avunsaajista, ja on tätä ryhmää pidettävä köyhäinhoidon pysyvänä rasituksena; näiden lisäksi oli koko viisivuotiskautena avustettu vielä 1 422 henkilöä, mutta olivat he saaneet eräinä vuosina säännöllistä, eräinä taas lyhytaikaista tahi myös yksinomaan lyhytaikaista avustusta. Molempien viimeksi mainittujen ryhmien yhteisumma 4 331 osoittaa niiden henkilöiden määrää, jotka viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana enemmän tai vähemmän säännöllisesti olivat joutuneet turvautumaan köyhäinhoidon varsinaiseen avustukseen.

Avunsaajien siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan varsinaiset 16 vuotta täyttäneet avunsaajat ryhmittivät siten, että heistä oli naimattomia 52.7 %, naimisissa olevia 19.0 %, eronneita 6.0 % ja leskiä 22.3 %. Miehet ja naiset jakautuivat varsin eri tavoin siviilisäätyryhmiin: kun miehistä oli naimattomia 48.2 %, naimisissa olevia 37.1 % ja leskiä 8.8 %, oli naisista yli puolet, 54.7 % naimattomia, runsas neljäsosa eli 28.7 % leskiä ja vain 10.7 % naimisissa olevia. Eronneita oli miehistä 6.4 % ja naisista 5.9 %.

Syntyperän mukaan oli alle 16-vuotiaista varsinaisista avunsaajista 45.0 % aviomyntyisiä ja loput 55.0 % aviottomia, joten aviottomien suhteellinen osuus oli siis tuntuvasti lisääntynyt. Isä oli kuollut 12 avustetulta lapselta ja 23:n isästä ei ollut tietoa.

¹⁾ Kotiaivustusta saaneisiin lapsiin nähden huomattakoon, että kotiaivustus heidän kohdallaan on etupäässä käsittänyt heille henkilökohtaisesti annettuja lääkkeitä, sairaanhoitovälineitä t.m.s.

Avunsaajien ikä. Varsinaisista avunsaajista oli 98.4% 16 vuotta täyttäneitä ja vain 1.6% alle 16-vuotiaita lapsia. 16 vuotta täyttäneiden jakautuminen eri ikäryhmiin oli alla olevan taulukon mukainen:

Ikä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	21	1.1	77	1.8	98	1.6
20—29	153	8.0	363	8.6	516	8.4
30—39	338	17.5	473	11.2	811	13.2
40—49	473	24.5	519	12.3	992	16.1
50—54	182	9.6	268	6.3	450	7.3
55—59	205	10.6	340	8.0	545	8.8
60—69	311	16.1	941	22.2	1 252	20.3
70—	245	12.7	1 250	29.6	1 495	24.3
Yhteensä	1 928	100.0	4 231	100.0	6 159	100.0

Ikäryhmitys osoittaa, että 55 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia eli siis henkilöitä, joiden köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus ei enää muutu, oli yli puolet eli 53.4% kaikista täysikasvuista avunsaajista; naisten kohdalla tämä ryhmä oli 59.7%, mutta miesten kohdalla 39.5%. Nuoremmista ikäryhmistä esiintyvät suurimpina ryhmät 40—49 ja 30—39 tehden vastaavasti 16.1% ja 13.1%. Miehistä kuului näihin ikäryhmiin huomattavasti suurempi osa kuin naisista, nimittäin ikäryhmään 40—49 24.5% ja 30—39 17.5%, naisista vastaavasti vain 12.5% ja 11.2%.

Avunsaajien ammatti. Täysikasvuiset avunsaajat jakautuivat eri ammattiryhmiin seuraavasti:

Ammatti	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	63	3.3	72	1.7	135	2.2
Maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja harjoittavia	16	0.8	25	0.6	41	0.7
Itsenäisiäliikkeenharjoittajia	179	9.3	489	11.6	668	10.8
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	108	5.6	226	5.3	334	5.4
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	716	37.1	869	20.5	1 585	25.7
Muita työntekijöitä	654	33.9	996	23.5	1 650	26.8
Merimiehiä ja kalastajia	28	1.5	8	0.2	36	0.6
Yleisessä palveluksessa tai yksit. laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	37	1.9	55	1.3	92	1.5
Yksityisten palvelijoita	—	—	1 026	24.3	1 026	16.7
Muun elinkeinon harjoittajia	35	1.8	129	3.1	164	2.7
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	92	4.8	336	7.9	428	6.9
Yhteensä	1 928	100.0	4 231	100.0	6 159	100.0

Kuten edellisinäkin vuosina esiintyivät suurimpina ryhminä tehdas- y.m. ammattityöntekijät sekä muut työntekijät, joihin luetaan ammattitaidottomat aputyöntekijät y.m.s. ja kuului näihin kumpaankin ryhmään yhteensä runsaasti puolet kaikista täysikasvuista avunsaajista; erikseen miehistä oli näiden ryhmien osuus yli 7/10, naisista vajaa puolet. Merkille pantava on lisäksi naisten kohdalla yksityisten palvelijoiden suhteellisen suuri ryhmä eli miltei $\frac{1}{4}$ kaikista naispuolisista avustetuista.

Alle 16-vuotiaat lapset on ryhmitetty vanhempiensa ammatin mukaan, aviopsyntyiset isän ja aviottomat äidin. Näistä oli tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä 48.0%, yksityisten palvelijoita 22.0% ja muita työntekijöitä 12.0%, muiden ammattiryhmien osuuden ollessa aivan vähäinen. Erikseen on syytä mainita, että aviottomista lapsista oli 40.0% yksityisten palvelijoiden lapsia.

Avunsaajien asunto-olot. Avunsaajien asunto-oloja koskeva selvitys (vrt. taulukko-liite n:o 1, s. 112) osoittaa: 1 747 avunsaajaa asui 1 huoneen asunnoissa, 442 2 huoneen

asunnoissa sekä 93 kolme tai useampia huoneita käsittävässä asunnoissa. Asukkeina asui 734 ja yömajoissa 210 henkilöä; loput olivat koko vuoden laitoksissa tai olivat heidän asunto-olonsa tuntemattomat. Jos nämä laitoksissa olleet ja ne, joiden asunto-oloista ei ole ollut tietoa, jätetään laskelman ulkopuolelle, voidaan todeta, että yhden huoneen asunnoissa asui 54.2 %, kahden huoneen 13.7 %, kolmen tai useamman huoneen asunnoissa 2.9 %, asukkeina 22.7 % sekä yömajoissa 6.5 %.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään vielä tarkemmin selkoa eri avustumuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omista laitoksissa olleista erikseen, yksityishoidossa olleista ja kotiaavustusta saaneista.

Laitoshoidto

Köyhäinhoitolain nojalla hoidettiin kaikista varsinaisista avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 1 434 miestä, 2 462 naista ja 83 alle 16-vuotiasta lasta eli kaikkiaan 3 979 eri henkilöä (edellisenä vuonna 4 189).

Laitoshuoltopäivien kokonaislukumäärä oli heidän kohdallaan 846 650 (edellisenä vuonna 842 027), joten laitoksissa ollutta henkilöä kohden tuli keskimäärin 212.8 huoltopäivää (edellisenä vuonna 201.0). Keskimääräinen huoltopäiväluku nousi miesten kohdalla 188.7 päivästä 194.6:een ja naisten kohdalla 217.3 päivästä 229.3:een, mutta aleni lasten kohdalla 36.8 päivästä 36.1:een. Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken:

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1944

16 vuotta täyttäneet

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidettua kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	1 434	2 462	3 896	279 044	564 608	843 652	216.5
Kaupungin omat laitokset	1 260	1 893	3 153	256 393	462 628	719 021	228.0
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	412	601	1 013	92 297	160 279	252 576	249.3
Kunnalliskoti	353	599	952	82 458	159 417	241 875	254.1
Kunnalliskodin yhteydessä oleva työlaitos	74	—	74	7 319	—	7 319	98.9
Tervalammen työlaitos	15	5	20	2 520	862	3 382	169.1
Sairaalat	494	522	1 016	29 119	35 329	64 448	63.4
Marian sairaala	161	151	312	4 680	5 858	10 538	33.8
Kivelän sairaala	207	331	538	9 225	24 343	33 568	62.4
Tuberkuloosisairaala	149	49	198	15 201	5 076	20 277	102.4
Kulkutautisairaala	2	4	6	13	52	65	10.8
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden keskus-</i>							
<i>kodit</i>	432	807	1 239	134 977	267 020	401 997	324.5
Nikkilän sairaala	407	760	1 167	128 989	252 537	381 526	326.9
Kivelän sairaala	17	35	52	3 588	11 878	15 466	297.4
Keskuskodit	10	16	26	2 400	2 605	5 005	192.5
Muiden omistamat laitokset	220	638	858	22 651	101 980	124 631	145.8
<i>Vanhainkodit ja turvakodit</i>	25	304	329	2 820	49 962	52 782	160.4
Vanhainkoti Altenheim	—	8	8	—	2 805	2 805	350.6
» De gamlas Hem	—	6	6	—	1 951	1 951	325.2
» Eteläisen ruotsalaisen seurakunnan	—	1	1	—	274	274	274.0
» Helenahemmet	1	—	1	10	—	10	10.0
» Hemgården	—	4	4	—	1 288	1 288	322.0
» Iltala	—	6	6	—	2 104	2 104	350.7
» Mariayhdistyksen	—	13	13	—	3 172	3 172	244.0
» Pohjoisen suomalaisen seurakunnan	—	1	1	—	31	31	31.0
» Rouvasväenyhdistyksen	—	8	8	—	2 928	2 928	366.0
» Ruotsalaisen metodisti seurakunnan	—	7	7	—	1 413	1 413	201.9

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Vanhainkoti Vaasan ukkokoti.....	1	—	1	366	—	366	366.0
» Venäläisten	6	27	33	1 123	8 815	9 938	301.2
» Vesper	—	1	1	—	366	366	366.0
Lepokoti Alisalo	—	5	5	—	175	175	35.0
» Kallioniemi	—	2	2	—	414	414	207.0
» Lepopirtti	—	2	3	41	30	71	23.7
Aitienkoti Ensikoti.....	—	54	54	—	3 874	3 874	71.7
» Solhem	—	2	2	—	121	121	60.5
Pippingsköldin hoitola	—	28	28	—	1 432	1 432	51.1
Kuhankosken tyttökoti	—	3	3	—	1 098	1 098	366.0
Naisten asuntola Valkonauha	—	1	1	—	65	65	65.0
Evakkokoti	11	128	139	888	16 508	17 396	125.2
Suomen punaisen ristin invalidikoti	1	—	1	39	—	39	39.0
Helsingin sokeainkoulun	2	—	2	48	—	48	24.0
Kuuromykkäinkoulu Salmela	1	—	1	305	—	305	305.0
» Ävik.	—	3	3	—	1 098	1 098	366.0
<i>Työkodit ja -siirtolat</i>	—	16	16	—	2 661	2 661	166.3
Vastaanottokoti Betania	—	1	1	—	31	31	31.0
Rajamäen naissiirtola	—	4	4	—	497	497	124.3
Työkoti Emmaus	—	11	11	—	2 133	2 133	193.9
<i>Sairaalat, parantolat y.m.s.</i>	140	199	339	5 966	8 621	14 587	43.0
Helsingin yleisen sairaalan synnytysosasto	—	33	33	—	376	376	11.4
» » » muut osastot..	54	92	146	1 033	2 136	3 169	21.7
Suomen punaisen ristin sairaala	79	61	140	1 984	1 750	3 734	26.7
Erilaiset keuhkotautiparantolat	1	5	6	366	826	1 192	198.7
Helsingin sairaskoti	1	9	10	366	2 866	3 232	323.2
Veikkolan parantola	—	1	1	—	95	95	95.0
Invaliidisäätiön sairaala	—	1	1	—	144	144	144.0
Kaatumatautisten hoitolat	7	2	9	2 217	428	2 645	293.9
<i>Mielisairashoitolat</i>	56	143	199	13 818	40 736	54 554	274.1
Lapinlahden sairaala	7	14	21	164	381	545	26.0
Niuvanniemen sairaala	—	1	1	—	366	366	366.0
Pitkänien sairaala	—	1	1	—	355	355	355.0
Kellokosken sairaala	27	76	103	6 028	20 754	26 782	260.0
Seinäjoen piirisairaalat	5	12	17	1 830	4 392	6 222	366.0
Uudenkaupungin piirimielisairaala	1	21	22	366	7 686	8 052	366.0
Perttulan tylsämielisten kasvatustila	2	—	2	732	—	732	366.0
Vaalialan tylsämielisten lasten hoitola	5	10	15	1 678	3 660	5 338	355.9
Helsingin diakonissalaitoksen Rinnekoti ...	7	9	16	2 288	3 142	5 430	339.4
Toivolan poikakoti	2	—	2	732	—	732	366.0
<i>Alkoholistihuoltola</i>	1	—	1	47	—	47	47.0
Lapinjärven alkoholistihuoltola	1	—	1	47	—	47	47.0

16 vuotta nuoremmat

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	51	32	83	1 969	1 029	2 998	36.1
Kaupungin omat laitokset	45	29	74	1 379	832	2 211	29.9
<i>Huoltolautakunnan alainen</i>	15	10	25	684	274	958	38.3
Kunnalliskoti	15	10	25	684	274	958	38.3
<i>Sairaalat</i>	32	21	53	695	558	1 253	23.6
Marian sairaala	23	19	42	470	510	980	23.3
Kivelän sairaala	3	1	4	134	14	148	37.0
Tuberkuloosisairaala	3	1	4	47	34	81	20.3
Kulkutautisairaala	3	—	3	44	—	44	14.7

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkien kohden
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	
Muiden omistamat laitokset	7	3	10	590	197	787	78.7
<i>Sairaalat, parantolat y.m.s.</i>	5	3	8	115	197	312	39.0
Helsingin yleinen sairaala	2	2	4	29	83	112	28.0
Suomen punaisen ristin sairaala.....	2	1	3	10	114	124	41.3
Invaliidisäätiön sairaala	1	—	1	76	—	76	76.0
<i>Mielisairashoitolat</i>	2	—	2	475	—	475	237.5
Seinäjoen piirisairaalat.....	1	—	1	366	—	366	366.0
Kellokosken sairaala.....	1	—	1	109	—	109	109.0

Näiden taulukoiden mukaan tuli 85.2 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 29.9 % huoltopäivistä huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairashoitoloissa oli runsaasti puolet eli 54.0 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa sekä Tervälammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoidosta saaneista 412 miestä, 601 naista ja 25 lasta eli yhteensä 1 038 eri henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 12 henkilön lisäystä. Näiden huoltolautakunnan omien laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Kunnalliskoti ja sen yhteydessä oleva työlaitos

Sodan jatkumisen johdosta oli laitoksen sairaalarakennus samoin kuin eräitä muitakin huoneistoja puolustusvoimien käytössä, eikä välirauhan solmiaminen aiheuttanut mitään muutosta tässä suhteessa vielä kertomusvuoden aikana. Sitä vastoin kaikki puolustusvoimien tehtävissä olleet viran- ja toimenhaltijat, yhtä lukuunottamatta, saapuivat vuoden loppuun mennessä takaisin virkoihinsa.

Hoidokit. Kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa hoidettiin kertomusvuonna 402 miestä ja 599 naista, yhteensä 1 001 täysikasvuista henkilöä sekä 25 lasta, joista 15 poikaa ja 10 tyttöä, siis kaikkiaan 1 026 eri henkilöä, joista osa oli vuoden kuluessa sekä kunnalliskodissa että työlaitoksessa ja eräät useampia kertoja jommassakummassa. Yhteissummaan sisältyy sotasiirtolaisia 24 miestä ja 34 naista, yhteensä 58 henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 690 henkilöä, vuoden varrella otettiin 336 ja poistettiin 302 henkilöä. V:een 1945 jäi siis jäljelle laitoksiin 724 henkilöä.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään	135	Karkasi laitoksesta	2
Lähetettiin kotikuntaansa	7	Kuoli	128
Lähetettiin muihin laitoksiin	30		
		Yhteensä	302

Poistuneiden määrään sisältyy 13 sotasiirtolaista, joista 6 miestä ja 7 naista.

Uusien hoidokkien saapuminen ja entisten poistuminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku eri kuukausina käy selville seuraavasta asetelmasta:

Kuukausi	Laitokseen		Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Laitokseen		Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	
	otettuja	Laitoksesta poistettuja		otettuja	Laitoksesta poistettuja		
Tammikuu	48	30	691	Heinäkuu	14	16	659
Helmikuu	74	44	716	Elokuu	13	17	650
Maaliskuu	38	44	723	Syyskuu	13	14	658
Huhtikuu	13	37	703	Lokakuu	36	26	671
Toukokuu	8	23	676	Marraskuu ...	24	20	687
Kesäkuu	12	11	659	Joulukuu	43	20	705
				Koko vuosi	336	302	683

Huoltopäiviä oli vuoden varrella 250 152, joista 242 833 kunnalliskodissa ja 7 319 työlaitoksessa. Tähän sisältyy 18 073 sotasiirtolaisten huoltopäivää. Huoltopäivät jakautuivat seuraavasti:

	Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden	
	Kunnalliskoti	Työlaitos	Yhteensä	Kunnalliskoti	Työlaitos
Miesten	82 458	7 319	89 777	234	99
Naisten	159 417	—	159 417	266	—
Lasten	958	—	958	38	—
Kaikkiaan	242 833	7 319	250 152	249	99

Menot ja tulot. Kunnalliskodin ja työlaitoksen menot ja tulot olivat:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Kunnalliskodin	9 984 525: 70	Kunnalliskodin	302 843: 40
Työlaitoksen	2 043 519: 45	Työlaitoksen	281 316: 10
Yhteiset menot	1 548 019: 65	Luontoisetujen korvaukset...	977 676: —
Yhteensä	13 576 064: 80	Yhteensä	1 561 835: 50

Jos tuloihin vielä lisätään talousarvion ulkopuolella olevana eränä puolustusvoimien käyttöön luovutetusta, menetetystä omaisuudesta saatu hyvitys 16 679 mk, nousevat tulot kaikkiaan 1 578 514: 50 mk:aan.

Tuotannollisista laitoksista tuotti maanviljelys voittoa 204 822: 65 mk, kun sitä vastoin sikala tuotti tappiota 335 040: 90 mk ja pesula 195 187: 05 mk. Tuotantolaitosten yhteinen tappio oli kertomusvuonna näin ollen 325 405: 30 mk, niiden tuotettua edellisenä vuonna voittoa 166 458: 15 mk.

Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden, lapset ja sotasiirtolaiset mukaan lukien, oli 54: 27 mk. Jos vähennetään kunnalliskodin ja työlaitoksen tulot, talousarvion ulkopuolellakin oleva erä mukaan lukien, saadaan hoidokkipäivän nettokustannukseksi 47: 96 mk. Jos otetaan huomioon myös tuotantolaitosten tappio, nousee hoidokkipäivän nettokustannus 49: 26 mk:aan.

Hoidokkien työ. Työkykyiset hoidokit työskentelivät laitosten taloustehtävissä ja työhuoneissa sekä maanviljelyksessä, sikalassa ja pesulaitoksessa. Hoidokeista oli 25 miestä vuoden varrella korvaamassa työllään kaupungin heille aikaisemmin antamaa huoltoa, ja laskettiin heidän työkorvauksensa arvo 35 826 mk:ksi.

Lääkärinhoito. Poliklinikalla käyntien luku oli 1 595, ollen suurin helmikuussa (174 käyntiä) ja alhaisin toukokuussa (113 käyntiä).

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 128 jakautuen kuolemänsyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemänsy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Vanhuudentaudit	11	19	30
Tartuntataudit	5	6	11
Hermoston taudit.....	5	7	12
Verenkiertoelinten taudit	17	27	44
Hengityselinten taudit	2	7	9
Virtsaelinten taudit	—	1	1
Luuston ja nivelten taudit	2	4	6
Kasvaimet	5	8	13
Väkivaltainen ja luonnoton kuolema	1	1	2
Yhteensä	48	80	128

Sielunhoito ja muu henkinen virkistystoiminta. Kunnalliskodin saarnaaja toimitti jumalanpalveluksia laitoksen kirkossa joka sunnuntai ja kirkollisina juhlapäivinä sekä lisäksi erikseen sairaosastoilla. Ehtoollista jaettiin kirkossa ja sairaosastoilla 24 kertaa, ollen ehtoollisvieraitten luku yhteensä 652. Myös useita lapsenkasteita toimitettiin.

Sodan johdosta keskeytyksissä ollut kirjaston lainaustoiminta aloitettiin maaliskuun 1 p:nä, aluksi tilapäisissä suojissa. Hoidokkien käytössä oli Helsingissä ilmestyviä päivälehtiä yhteensä 43 suomenkielistä ja 9 ruotsinkielistä vuosikertaa.

Maanviljelys ja puutarhanhoito. Maanviljelystä ja puutarhanhoitoa harjoitettiin aikaisempaan tapaan laitoksen omiksi tarpeiksi pääasiallisimpien viljelyskasvien ollessa erilaisia ruokajureksia ja keittiövihanneksia sekä rehuviljakasveja. Nettovoitto oli 204 822: 65 mk.

Sikala. Sikakanta käsitti vuoden alussa 238 ja lopussa 202 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 179 elävää eläintä ja 5 062 kg sianlihaa. Laitosten omaan talouteen toimitettiin 11 914 kg sianlihaa. Sikala tuotti tappiota 335 040: 90 mk, mikä johtui osaksi kohonneista palkoista ja tarvikkeiden hinnoista, osaksi sianlihasta saadusta alhaisesta hyvityksestä sekä osaksi myös siitä, että porsaita syntyi laskettua vähemmän.

Pesulaitos. Pesulaitoksessa pestiin ja mankeloitiin yhteensä 230 849 kg (edellisenä vuonna 320 154 kg) vaatteita. Pesulassa työskenteli 2 hoitajaa, lämmittäjämekaanikko ja 17 palkattua pesuapulaista sekä keskimäärin 7 hoidokkia päivittäin, joiden viimeksi mainittujen päivätyöstä velottiin pesualta 10 mk henkilöä kohden. Pesula tuotti tappiota 195 187: 05 mk, minkä aiheutti palkkojen korotus, pesuaineiden hintojen nousu ja laskettua pienempi pesumäärä.

Tervalammen työlaitos

Hoidokit. Laitoksessa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 127 eri henkilöä.

Köyhäinhuoltolain nojalla oli näistä laitoksessa 20 eri henkilöä, joista 15 miestä ja 5 naista. Heistä oli köyhäinhuoltolain 56 §:n nojalla 5 miestä ja 1 nainen sekä 31 §:n nojalla 10 miestä ja 4 naista. Edellisestä vuodesta oli jäänyt jäljelle 17¹⁾ hoidokkia, joista 14¹⁾ miestä ja 3 naista, vuoden varrella otettiin 1 mies ja 2 naista sekä poistettiin 12 miestä ja 5 naista, joten v:een 1945 jäi 3 miestä eikä yhtään naista köyhäinhuoltolain nojalla.

Irtolaislain nojalla hoidettiin laitoksessa kokonaisluvusta 107 eri naista. Vuoden alussa heitä oli 49, vuoden varrella otettiin²⁾ 64 ja poistettiin²⁾ 71, joten seuraavaan vuoteen jäi jäljelle 42. Poistetuista pääsi 45 lopulliseen ja 26 ehdolliseen vapauteen.

Koko laitoksen kaikkien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku vuorokautta kohden kuukausittain käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Keskimääräinen hoidokkiluku			Kuukausi	Keskimääräinen hoidokkiluku		
	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	päivää kohden		Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	päivää kohden
Tammikuu	1	6	63	Heinäkuu	11	7	66
Helmikuu	9	9	62	Elokuu	1	3	65
Maaliskuu	19	6	69	Syyskuu	19	10	74
Huhtikuu	4	5	70	Lokakuu	3	11	67
Toukokuu	—	5	69	Marraskuu	—	13	58
Kesäkuu	—	5	63	Joulukuu	—	8	49
				Koko vuosi ²⁾ 67			88
							65

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 23 636, josta köyhäinhuoltolain nojalla hoidettujen 3 382 ja irtolaislain nojalla hoidettujen 20 254.

¹⁾ Laitoksen kirjojen mukaan siirtyi edellisestä vuodesta muodollisesti kertomusvuodelle 18 hoidokkia ja niistä 15 miestä, mutta oli näistä yksi mies ollut karkuteillä v:n 1943 alkupuolelta lukien jatkuvasti vielä koko kertomusvuodenkin, ja on sanottu hoidokki tässä jätetty pois kaikista hoidokkien lukumäärää ja vaihtelua osoittavista tilastonumeroista. — ²⁾ Niihin lukuuihin nähden, jotka koskevat laitokseen otettujen ja sieltä poistettujen irtolaisten määriä, on otettava huomioon, etteivät ne tarkoita eri henkilöitä, sillä sama henkilö on saatettu ottaa ja poistaa laitoksesta useamman kerran vuoden aikana.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 2 554 221: 75 mk ja bruttotulot 1 328 949: 95 mk. Maatilan puhdas tuotto oli 296 486: 85 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 108: 06 mk (rakennuskorjauksiin käytetyt 99 124: 60 mk huomioottaen 112: 26 mk). Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 51: 84 mk (edellisenä vuonna 38: 98 mk). Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan nettotuotto, alenee nettokustannus huoltopäivältä 39: 30 mk:aan (edellisenä vuonna 37: 18 mk).

Hoidokkien työ. Hoidokit työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- y.m. töissä, tehden kaikkiaan 19 570 työpäivää. Tästä määrästä oli työvelvollisten työpäiviä 823 ja köyhäinhuitolain 31 §:n nojalla laitokseen otettujen hoidokkien työpäiviä 1 963 sekä irtolaisten työpäiviä 16 784. Työvelvollisten laskettiin työllään korvanneen joko itse saamaansa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 8 563: 60 mk:n arvosta.

Terveydenhoito. Laitoksen lääkäri oli koko kertomusvuoden sotapalveluksessa, ja sinä aikana huolehtivat hoidokkien terveydenhoidosta Vihdin kunnan virkaatekevät kunnanlääkärit. Terveystilanne hoidokkien keskuudessa oli yleensä hyvä.

Henkinen huolto. Hoidokkien sielunhoidosta huolehtivat pääasiassa Vihdin seurakunnan papit käymällä pitämässä laitoksessa hartaustilaisuuksia. Myös Helsingin kaupungin seurakuntien edustajat tekivät silloin tällöin tervehdyskäyntejä laitokseen esittäen tällöin hengellistä ohjelmaa.

Muusta henkisestä virkistystoiminnasta mainittakoon, että naishoidokkien keskuudessa toimi kolmiääninen kuoro ja että heillä kerran viikossa oli kerhoilta, jossa ommeltiin, luettiin ja laulettiin. Yhteisiä ohjelmallisia tilaisuuksia, joissa pääasiassa hoidokit huolehtivat ohjelman suorituksesta, oli kertomusvuonna 8. Vihdoin mainittakoon laitoksen 1 052 nidettä käsittävän kirjaston, helsinkiläisten päivälehtien, eräitten aikakausjulkaisujen sekä radiovastaanottimen suomat mahdollisuudet vapaa-ajan viettoon ja henkiseen virkistykseen.

Maatila. Viljelty pinta-ala käsitti kertomusvuonna peltoa ja puutarhaa 200.49 ha sekä n. 30 ha raivattua laidunmaata. Viljelykset jakautuivat eri kasvien kesken seuraavan taulukon osoittamalla tavalla, josta myös ilmenevät vastaavat kylvö- ja satomäärät:

Kasvi	Viljelysala ha	Kylvömäärä kg	Sato	
			Kaikkiaan kg	Hehtaaria kohden kg
Ruis	19.41	3 580	22 540	1 161.3
Syysvehnä	7.57	1 660	12 000	1 585.2
Kevätvehnä	12.41	3 490	16 295	1 313.1
Ohra	6.34	1 501	10 240	1 615.1
Herne	4.18	950	2 880	689.0
Kaura	25.75	5 025	24 388	947.1
Rehuserne		1 820	5 450	211.7
Peruna	13.54	22 130	59 153	4 368.8
Sokerijuurikas	2.04	50	13 315	6 527.0
Lanttu	1.06	7	3 000	2 830.2
Vihantarehu	3.78	770	24 400	6 455.0
Heinä, kuiva	69.38	•	164 975	2 377.8
» tuore (A.I.V.)			150 000	2 162.0
Täyskesanto	5.79	—	—	—
Puutarha	5.74	•	•	•
Laidun	14.68	—	—	—
Muiden viljelyksessä	0.62	•	•	•
Viljelemätön peltoala tulvan alla	8.20	—	—	—
Raivattua laidunta	30.00	—	—	—

Lannoitukseen käytettiin 1 875 kuormaa karjanlantaa, 83 000 kg kalkkikivijauhoa, 11 300 kg kalkkisalpietaria, 10 150 kg kalisuolaa, 2 350 kg ammoniumsulfaattia ja 350 kg Y-lannosta. Hevostyöpäiviä suoritettiin yhteensä 3 030. Sota-ajan rappiot vaikuttivat kertomusvuonna jo huomattavalla tavalla maatilan tuloksia heikentävästi. Nauta-

karja käsitti vuoden alussa 146 ja lopussa 116 päätä. Koko karjan (69.3 kpl) keskituotanto oli tarkastusvuonna 1943—44 2 259 kg maitoa, 91 kg rasvaa rasvaprosentin ollessa 4.0 ja säännöllisten (10 kpl) vastaavasti 2 643 kg, 104 kg ja 3.9 %. Sikalassa oli vuoden alussa yhteensä 44 ja lopussa 69 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 44 sikaa ja 89 porsasta. Lampaiden lukumäärä oli vuoden alussa 4 ja lopussa 18, joista 10 karitsaa.

Sijoitus yksityishoitoon

Yksityiskoteihin hoidettavaksi oli kertomusvuonna sijoitettuna 6 täysikasvuista henkilöä, joista 4 miestä ja 2 naista. Heidän huoltopäiviensä yhteinen lukumäärä oli 1 995.

Kotiaivustukset

Kertomusvuonna jaettiin varsinaista kotiaivustusta kaikkiaan 3 262 Helsingissä asuvalle henkilölle, joista 2 275 sai yksinomaan kotiaivustusta vähintään 500 mk:n arvosta, loput olivat kotiaivustuksen ohella saaneet myös laitoshoidtoa. Tilapäistä avustusta eli kotiaivustusta alle 500 mk:n arvosta sai edellisten lisäksi 509 eri henkilöä. Varsinaisille avunsaajille annettua kotiaivustuksesta tuli vielä osalliseksi 255 aviopuolisoa ja 654 lasta.

Seuraava taulukko osoittaa perhesuhteet ja lasten luvun niissä tapauksissa, joissa lapset olivat osallisina kotiaivustuksista:

Lasten luku	Perheitä, joihin kuului				Lasten luku	Perheitä, joihin kuului			
	mies ja vaimo	mies	vaimo	Perheitä yhteensä		mies ja vaimo	mies	vaimo	Perheitä yhteensä
1	44	3	125	172	5	4	—	—	4
2	26	1	60	87	6	5	—	2	7
3	13	—	32	45	7	1	—	—	1
4	8	—	18	26	Yht.	101	4	237	342

Alle 16 vuotiaita lapsia oli näissä varsinaista kotiaivustusta saaneissa perheissä siis kaikkiaan 654 eli perhettä kohden keskimäärin 1.9 (edellisenä vuonna 1.8).

Laskemalla yhteen varsinaiset ja tilapäiset kotiaivustusta saaneet sekä kotiaivustuksista osallisiksi joutuneet saadaan summaksi 4 680 (edellisenä vuonna 5 802), joka luku ilmaisee niiden Helsingissä asuvien kokonaismäärän, jotka suoraan tai välillisesti pääsivät nauttimaan kotiaivustuksia.

Kotiaivustukset annettiin osittain rahana, osittain ruokatavaroiden, vaatteiden, polttopuiden y.m. luontoismuodossa. Rahana annettujen avustusten osuus oli 86.9 % ja tarveaineina annettujen osuus 13.1 %. Mitä kotiaivustustasoon tulee, on sitä vuoden kuluessa elinkustannusindeksin noustessa vastaavasti korotettu. Tästä johtuen osoittaa tapausta kohden laskettu keskimääräinen avustus nousua edellisiin vuosiin verrattuna. Tapausta kohden kuukaudessa laskettu kotiaivustus on viime vuosina ollut seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1935 ...	282: 29	1937 ...	306: 04	1939 ...	321: 68	1941 ...	405: 58	1943 ...	496: 19
1936 ...	295: 65	1938 ...	317: 15	1940 ...	350: 95	1942 ...	435: 26	1944 ...	519: 28

Kertomusvuoden eri kuukausina Helsingin kaupungissa asuville jaetut kotiaivustukset sekä vastaavien avustustapausten lukumäärä näkyvät seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Kotiavus- tusta- pauksia	Näistä uusia avus- tustapauksia		Kotiavustukset, mk					Yhteensä
		Kaik- kiaan	Syynä tyt- tömyys	Rahana	Poltto- puina	Ruokana	Vaatteina	Muussa muodossa	
Tammikuu ..	2 036	80	3	914 399	109 842	7 028	11 323	3 692	1 046 284
Helmikuu ...	1 977	70	2	909 673	154 590	5 425	8 598	5 183	1 083 469
Maaliskuu ..	1 604	103	2	693 672	129 187	1 430	9 552	5 630	839 471
Huhtikuu ..	1 391	35	1	576 468	71 912	2 088	3 739	6 506	660 713
Toukokuu ..	1 336	46	1	601 463	59 968	2 005	5 729	3 574	672 739
Kesäkuu ...	1 357	44	2	634 099	38 512	2 070	9 633	5 040	689 354
Heinäkuu ..	1 388	48	1	629 722	15 248	1 820	3 120	5 611	655 521
Elokuu	1 347	39	—	611 524	1 785	1 670	3 030	5 044	623 053
Syyskuu	1 426	28	—	632 882	49 153	2 075	4 419	4 741	693 270
Lokakuu ...	1 587	70	2	711 397	114 561	3 740	9 375	6 459	845 532
Marraskuu..	1 709	97	21	789 799	242 075	6 842	4 922	6 914	1 050 552
Joulukuu ...	1 764	96	22	838 067	94 650	12 511	13 105	7 548	965 881
Koko vuosi	18 922	756	57	8 543 165	1 081 483	48 704	86 545	65 942	9 825 839

Kotiavustukset jaettiin avustuskanslioiden I—VI toimesta ja avustustapaukset jakautuivat niiden kesken seuraavasti:

	I	II	III	IV	V	VI	Yhteensä
Kotiavustustapauksia	3 726	3 695	2 976	3 390	3 268	1 867	18 922
Näistä uusia avustustapauksia ..	55	124	76	96	107	298	756
Syynä työttömyys	4	—	7	3	14	29	57

Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtuvat toimivat entiseen tapaan kolmena osastona sijaiten kaikki osastot samassa, Helsinginkadun talossa n:o 24. Näistä osastoista

A-osaston tarkoituksena oli varata työskentelymahdollisuuksia varattomille täysi-ikäisille henkilöille, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa ja jotka vanhuuden, henkisen tai ruumiillisen sairaalloisuuden, ruumiinvamman tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi ainoastaan osittain pystyivät omalla työllään hankkimaan itselleen elatusta sekä joiden työtupiin ottaminen katsottiin yhteiskunnallisen huollon tarkoituksien mukaiseksi;

B-osaston tarkoituksena oli varata työskentelymahdollisuuksia niille alkoholisti- ja irtolaisnaisille, lähinnä valvonta-asteella oleville, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä ja joille ei ollut onnistuttu saamaan sopivaa ansiotyötä muualla; sekä

C-osaston tarkoituksena oli varata tilaisuutta ansioon ja itse-elatukseen varattomille, työttömyyden vuoksi yhteiskunnallista huoltoa tarvitseville työkykyisille, työhaluisille ja ilman omaa syytään työttömille naisille, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä.

Työskentely tapahtui A-osastolla 5 työryhmässä, joista 3 oli naisia varten, B-osastolla yhtenä ryhmänä sekä C-osastolla 3 ryhmässä. Työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa kaikille osastoille yhteisesti 300. Työtupien kaikki osastot olivat koko heinäkuun ajan suljettuina.

Työtupien säännönmukaista toimintaa ovat monet eri tekijät haitanneet. Niinpä lähes 2/3 työtupien huonetiloista oli luovutettuna osaksi huoltoviraston, osaksi työvoimalautakunnan ja työvoimapäällikön viraston käyttöön. Raaka-aineiden, etenkin kangasalan tuotteiden saannin vaikeudesta johtui, että omista tarveaineista valmis-

tettuja tuotteita voitiin vain rajoitetussa määrässä valmistaa. Tästä johtuen on työtupien ainoassa myymälässäkin ollut vain niukasti tavaraa kaupan. Sensijaan asiakkaiden omista tarveaineista valmistettavien esineiden tilauksia oli tarjona enemmän kuin mitä voitiin vastaanottaa. Työtupien tulojen kannalta katsottuna ne kuitenkin olivat epäedullisempia kuin omista aineista tapahtuva valmistaminen ja valmistaiden myynti. Työtupien työsaavutusten kannalta on tuloksia heikentävästi vaikuttanut lisäksi se, että vaativampiin töihin pystyvät työntekijät ovat hakeutuneet vapaisiin töihin.

Työtuvissa valmistetuista tuotteista muodostivat pääosan erilaiset ompelu- ja räätälintyöt: kaupungin sairaaloille ja varattomille kansakoulunoppilaille tehdyt vaatetusesineet, tilaustöinä valmistetut peitteet, patjat ja matot. Puutyöosastolla suoritettiin huone- ja talouskalujen korjauksia sekä tehtiin jossakin määrin uusiakin huone- ja leikkikaluja. Jalkinekorjaamossa korjattiin sekä köyhäinhoidollista kotiaivustusta saavien henkilöiden että myös muunkin yleisön jalkineita.

Työntekijäin lukumäärä vaihteli eri kuukausina s. 61 olevasta taulukosta tarkemmin ilmenevällä tavalla. Sanottu lukumäärä oli pienimmillään, 132, kesäkuun 18 ja 30 päivien sekä suurimmillaan, 217, tammikuun 6 p:n ja helmikuun 2 p:n välisenä aikana. Työntekijäin lukumäärä oli pitkin vuotta huomattavasti talousarviossa edellytettyä alhaisempi, useiden palkanmaksukausien aikana jopa vähemmän kuin puolet siitä. Työpäivien lukumäärä koko vuonna oli 39 559.

Työtupien bruttomenot olivat 4 847 239: 95 mk ja bruttotulot 2 813 919: 10 mk, joten nettomenoksi kirjanpidon mukaan jää 2 033 320: 85 mk. Kun näiden kirjanpidon mukaisten arvojen perusteella lasketaan keskikustannus työntekijää ja työpäivää kohden, saadaan bruttomenoksi työntekijää ja työpäivää kohden 122: 53 mk (edellisenä vuonna 90: 47 mk) ja nettomenoksi 51: 40 mk (edellisenä vuonna 35: 49 mk). Jos laskelemassa otetaan vielä huomioon vuoden päättyessä myymättömänä olevan valmisteveraston sekä työainevaraston arvo, 795 036: 45 mk, supistuvat nettomenot 31: 30 mk:ksi (edellisenä vuonna 25: 04 mk) työntekijää ja työpäivää kohden.

Työtupien tuloja ja menoja koskeviin yllä esitettyihin numerotietoihin nähden on kuitenkin otettava huomioon, että niihin sisältyvät eräät sellaiset menoerät, jotka aiheuttomasti kertomusvuoden aikana rasittivat työtupien menomomentteja. Ensimmäinen tällainen erä oli kaupunginhallituksen päätöksen perusteella huoltovirastolta saamatta jäänyt 340 120: 70 mk:n suuruinen korvaus siitä työtupien huonetilasta, joka oli huoltoviraston käytössä 9 kk:n ajan. Toinen erä, suuruudeltaan 167 091: 90 mk sisälsi ne palkat, jotka oli maksettu kahdeksalle työtupien viranhaltijalle työtupien määrärahoista sinä aikana, jolloin he työtupien toiminnan päällä supistettuna olivat toimineet muissa huoltoviraston tehtävissä. Näiden menoerien yhteinen summa oli 507 212: 60 mk. Jos tämä menoerä otetaan vähentävänä tekijänä huomioon edellä ilmoitettuja keskimääräisiä kustannuksia laskettaessa, saadaan keskikustannuksiksi työntekijää ja työpäivää kohden bruttomenona 109: 71 mk, nettomenona 38: 58 mk sekä nettomenona valmiste- ja työainevaraston arvon huomioonottaen 18: 48 mk.

N.s. ehkäisevänä huoltomuotona on työtuvilla ollut oma, joskin normaalivuosia pienempi kansantaloudellinen ja sosiaalinen merkityksensä, ja on niiden avulla joukko pääkaupungin vakinaisia asukkaita voitu estää joutumasta suoranaisten köyhäinhuoltoavustuksen varaan. Niinkään työtupien erikoisosastot ovat jatkuvasti tarjonnet työmahdollisuuksia valvonnassa oleville naispuolisille alkoholisteille, irtolaisille sekä työttömyyshuoltokansliaan ilmoittautuneille.

Lopuksi on huomautettava, että työtupien A- ja C-osastoilla työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu avunsaajiin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa, sen sijaan sisältyvät B-osastolla työskennelleet irtolais- ja alkoholistinaiset asianomaisiin irtolais- ja alkoholistitilastoihin.

Lahjoitusrahastojen koroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja oli kertomusvuonna tapahtuvaa jakoa varten kertynyt seuraavasti:

	Mk		Mk
Alexandras understöd-rahasto ..	470: 40	Kordelinin, Alfred, avustusra-	
Bergmanin, Maria, testamentti-		hasto	11 920: 75
rahasto	549: 40	Lampan, Elsa Maria, rahasto ..	807: 55
Brobergin, Gustava Katharina,		Laurentin, L. A., rahasto	4 200: —
y.m. rahastot	802: 10	Mattsson-Kivilän, Isak, puoli-	
Elgin, Vilhelm, pauvres honteux		soiden apurahasto	10 000: —
rahasto	627: 50	Sierckin, Adolf Fredrik, rahasto	384: 55
Gardbergin, Lisette, rahasto ...	54: 95	Sierckenin, Carl, rahasto	153: 80
Grefbergin, Emma, rahasto	13 803: 20	Wavulinin, Waldemar, lahjoitus-	
Gripenbergin, Hedvig Charlotta,		rahasto	824: 05
rahasto	615: 30	Westzynthiuksen, W. J. S., tes-	
Hanellin, Carl Gustaf, rahasto ..	307: 80	menttirahasto	1 148: 20
Holmströmin, John, rahasto			
kainojen köyhien hyväksi	13 237: 45		
			Yhteensä 59 907: —

Näistä varoista jaettiin huoltolautakunnan toimesta avustukseksi 182 eri henkilölle yhteensä 51 163: 80 mk.

Kun näillä avustuksilla ei ole lain perusteella annettun köyhäinhuollon luonnetta, ei tätä summaa ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin, eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole myöskään tämän kertomuksen yleisissä tilastollisissa selvityksissä otettu huomioon, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös köyhäinhuollon nojalla.

B. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaisuudessa oli kertomusvuonna kaikkiaan 634 eri henkilöä, joista 63 miestä ja 571 naista. Niinä kahdeksana vuotena, joina voimassa olevaan irtolaislakiin perustuvaa irtolaisuutta on pääkaupungissa suoritettu, on kunkin vuonna kohdistettu irtolaisuuslaitostenpiteitä seuraavasta asetelmasta ilmenevään lukumäärään eri henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1941	112	579	691
1938	132	359	491	1942	69	597	666
1939	176	466	642	1943	75	629	704
1940	145	551	696	1944	63	571	634

Kuten havaitaan, oli irtolaisuudessa olleiden lukumäärä kertomusvuonna pienempi kuin muina sotavuosina. Erikseen oli miespuolisten irtolaisten luku pienempi kuin minään aikaisempana vuonna.

Kaikista kertomusvuonna huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 131, erikseen miehistä uusia 15 ja naisista 116. Eri vuosina on näiden n.s. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1941	35	169	204
1938	71	171	242	1942	20	202	222
1939	79	185	264	1943	37	203	240
1940	53	238	291	1944	15	116	131
				Yhteensä	428	1 530	1 958

Uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka ajanjaksona 1937—44 ovat olleet irtolaisuuslaitostenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 21,9 %, joten irtolaisuuslaitostenpiteiden nojalla on ollut naisten huoltoa. Mainittakoon vielä, että kertomusvuonna huollettujen 634 henkilön lisäksi käsiteltiin irtolaisina 3 miestä ja 5 naista, jotka kuitenkin vielä kertomusvuoden kuluessa siirret-

tiin alkoholistihuoltoon ja jotka tilastollisessa selvittelyssä on luettu alkoholisteihin. Seuraavassa esiintyvät selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, että uusien irtolaisten kohdalla olosuhteissa on ollut merkittävä ero verrattuna näihin, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Syntymäpaikan mukainen ryhmittely osoittaa, että syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kaikista irtolaisista vain 76 eli 12.0 %, erikseen miehistä 22.2 % ja naisista 10.9 %. Kaikista irtolaisista oli syntynyt, prosentteissa:

	Miehiä	Naisia	Kaikkiaan
Suomen kaupungeissa	46.0	29.4	31.1
» maalaiskunnissa	50.8	68.7	66.9
Ulkomailla	1.6	1.9	1.9
Syntymäpaikka tuntematon	1.6	—	0.1

Köyhäinhoidollisen kotipaikkaoikeuden perusteella ryhmittyvät kaikki irtolaishuollossa olevat seuraavalla tavalla:

Kotipaikka	Miehiä	Naisia	Yhteensä	
Helsinki	43	340	383	
Helsinkiä ympäröivät kunnat ¹⁾	1	17	18	
Uudenmaan läänin muut kaupungit	—	—	—	
» » » maalaiskunnat	1	23	24	
Suomen muut kaupungit	8	80	88	
» » maalaiskunnat	5	62	67	
Valtion tapaukset	2	4	6	
Tuntematon ²⁾	3	45	48	
	Yhteensä	63	571	634

Kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa oli selvitetyistä siis 383:lla eli 60.4 %:lla (edellisenä vuonna 58.0 %), erikseen uusista irtolaisista 55.0 %:lla (edellisenä vuonna 49.2 %). Muita kuin Suomen kansalaisia oli irtolaisissa 2 miestä ja 2 naista. Äidinkielenä oli suomi 583:lla eli 92.0 %:lla, ruotsi 47:llä eli 7.4 %:lla ja lopulla 4:llä jokin muu kieli.

Irtolaishuollon peruste. Ne erityiset perusteet, joiden nojalla asianomaiset henkilöt ovat lain mukaan voineet joutua irtolaishuollon alaisiksi, ovat: 1) kuljeksiva elämä, 2) tavanomainen työn vieroksuminen, 3) kerjuu, 4) ammattihaureus tai 5) jokin muu peruste. Ryhmittämällä irtolaiset tämän mukaisesti ja sitä perustetta silmälläpitäen, jota on katsottu pääperusteeksi heidän ensi kerran irtolaishuoltoon joutuessaan, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä		
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	
Kuljeksiva elämä	5	7.9	26	4.5	31	4.9	
Työn vieroksuminen	24	38.1	62	10.9	86	13.6	
Kerjuu	9	14.3	—	—	9	1.4	
Ammattihaureus	—	—	482	84.4	482	76.0	
Muu peruste	25	39.7	1	0.2	26	4.1	
	Yhteensä	63	100.0	571	100.0	634	100.0

Irtolaisnaisista joutui 84.4 % huoltoon ammattihaureuden perusteella ja loput työn vieroksumisen, kuljeksivan elämän tai jonkin muun perusteen nojalla. Miehistä suurin

¹⁾ Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin mlk. ja Kulosaari. — ²⁾ Tuntemattomien suhteellisen suuri lukumäärä johtuu etupäässä siitä, että pakkotyöhön määrätystä ei kotipaikkaoikeutta ole selvitetty, koska kotipaikkaoikeuskysymyksellä ei heihin nähden ole huoltolautakunnan kannalta merkitystä.

osa, 25 eli 39.7 %, otettiin huoltoon »muilla perusteilla» s.o. olivat henkilöitä, jotka muulla elämäntavallaan kuin haureudella tuottivat ilmeistä vaaraa yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle tai siveellisyydelle ¹⁾, mutta miltei yhtä usein, 24:llä eli 38.1 %:lla, huollon perusteena oli työn vieroksuminen. Loput oli huollossa kerjuun tai kuljeksivan elämän perusteella. Uusiin naispuolisiin irtolaisiin nähden oli perusteista ammattihaureuden osuus 46.6 % ja työn vieroksumisen 33.6 % sekä loput kuljeksivan elämän. Vastaavasti uusilla miesirtolaisilla työn vieroksumisen ja »muiden perusteiden» osuudet olivat kumpikin 40.0 %, kuljeksivan elämän ollessa perusteena 20.0 %:lla.

Huoltotoimenpiteet. Irtolaisten suhteen käytettäviä huoltotoimenpiteitä ovat, kuten tunnettua, varoitus ja sen ohessa mahdollinen kotikuntaan lähettäminen, irtolaisvalvonta sekä työlaitokseen tai pakkotyöhön määrääminen, minkä lisäksi työlaitoksesta ja pakkotyöstä mahdollisesti vapautuneet irtolaiset ovat määrääjän n.s. jälkivalvonnan alaisina. Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee, missä määrin käytännössä on sovellettu eri huoltomuotoja, ja on taulukkoa laadittaessa otettu huomioon kunkin irtolaisen kohdalla häneen kertomusvuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide.

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	16	25.4	93	16.3	109	17.2
Kotikuntaan lähettäminen	—	—	5	0.9	5	0.8
Irtolaisvalvonta	4	6.3	54	9.5	58	9.2
Työlaitos	8	12.7	236	41.3	244	38.5
Pakkotyö.....	7	11.1	64	11.2	71	11.2
Jälkivalvonta.....	26	41.3	96	16.8	122	19.2
Ilman huoltotoimenpidettä.....	2	3.2	23	4.0	25	3.9
Yhteensä	63	100.0	571	100.0	634	100.0

Vain varoitusasteelle jääneitä oli siis 17.2 % ja valvonta-asteelle 9.2 %, työlaitoksessa oli 38.5 % ja pakkotyössä 11.2 %. Suljetussa laitoshuollossa oli siis viimeksi sovelletun huoltotoimenpiteen mukaan miltei puolet, 49.7 %, kaikista irtolaisuhoitoon alaisista henkilöistä. Aivan vuoden lopussa huoltoon joutuneisiin 25 henkilöön nähden ei ehditty vielä kertomusvuonna huoltotoimenpiteitä täytäntöönpanna. Uusista irtolaisista jäi varoitusasteelle 56.5 %, valvonta-asteelle 5.3 %, työlaitoksessa oli 19.8 % ja pakkotyössä 0.8 % sekä jälkivalvonnassa 2.3 %, minkä lisäksi 14.5 % oli sellaisia vuoden lopussa tulleita, joihin ei vielä ehditty huoltotoimenpiteitä soveltaa.

Seuraavasta yhdistelmästä selviää lisäksi, missä määrin eri irtolaisiin nähden on ainoana toimenpiteenä käytetty joko lievempiä tai suoraan ankarampia toimenpiteitä sekä missä määrin lievempien toimenpiteiden osoittaututtua tehottomiksi on siirrytty ankarampaan huoltomuotoon, minkä lisäksi siitä myös ilmenee pitemmälle huollon asteelle ehtineisiin eri vaiheissa sovelletut toimenpiteet:

Huoltotoimenpide	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan varoitus	15	93	108
» kotikuntaan lähettäminen	—	1	1
» irtolaisvalvonta	4	52	56
» työlaitos	8	192	200
» pakkotyö	7	62	69
» jälkivalvonta	12	31	43
Varoitus + kotikuntaan lähettäminen	—	4	4
» + irtolaisvalvonta	—	1	1
» + työlaitos	—	6	6
Kotikuntaan lähettäminen + työlaitos + jälkivalvonta	—	1	1
Irtolaisvalvonta + työlaitos	—	11	11
» + » + jälkivalvonta	—	1	1

¹⁾ Suurin osa näistä on ollut henkilöitä, jotka ovat syöllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, esim. väkijuomien luvattomaan myyntiin.

Huoltotoimenpide	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Työlaitos + pakkotyö	—	1	1
» + jälkivalvonta	11	61	72
» + » + varoitus	1	—	1
» + » + työlaitos	—	14	14
Pakkotyö + työlaitos	—	1	1
» + jälkivalvonta	3	2	5
Jälkivalvonta + työlaitos	—	12	12
» + » + irtolaisvalvonta	—	1	1
» + » + pakkotyö	—	1	1
Ei toimenpidettä	2	23	25
Yhteensä	63	571	634

Työlaitokseen ja pakkotyöhön toimittamiseen nähden on huomattava, että poliisiviranomaiset joutuivat useasti soveltamaan irtolaislain 20 §:n 3 mom:ssa olevaa säännöstä, jonka mukaan poliisipäällikön on ilman edellä käyviä lievempiä huoltotoimenpiteitä tehtävä maaherralle esitys irtolaisen lähettämiseksi laitokseen, jos tämä on kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä. Esitykset laitokseen lähettämiseksi teki poliisipäällikkö kaikissa 138 tapauksessa. Erinäisistä käytännöllisistä syistä on laitokseen lähettämisesitykset jätetty poliisiviranomaisten tehtäväksi. Ehdollisesti vapautettiin ennen vuoden päättymistä työlaitoksiin toimitetuista 13 miestä ja 90 naista. Työlaitoksiin palautettiin 40 ehdollisesti vapautettua naista. Lopullisesti vapautettiin työlaitoksista 3 miestä ja 102 naista.

Huoltopäivien luku irtolaistyölaitoksissa oli kaikkiaan 59 767, niistä 3 308 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittäytyvät irtolaiset seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	37	58.7	341	59.7	378	59.6
Naineita, yhdessä asuvia	14	22.2	109	19.1	123	19.4
» erossa asuvia	6	9.5	55	9.6	61	9.6
Leskiä	1	1.6	17	3.0	18	2.9
Eronneita	5	8.0	49	8.6	54	8.5
Yhteensä	63	100.0	571	100.0	634	100.0

Laillistamatta yhdessä asuvia oli näistä 1 mies ja 4 naista. Aviottomina syntyneitä oli kaikista irtolaisista 71 eli 11.2 %, mihin on luettu mukaan 3 henkilöä, joiden syntyperästä ei ole tietoa. Miehistä erikseen oli aviottomia 4.8 % ja naisista 11.9 %. Kodin ulkopuolella oli kasvatettu miehistä 5 ja naisista 73.

Lapsia oli kaikkiaan 162 irtolaisella yhteensä 249, joista aviottomia 94.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteelliset osuudet prosentteissa olivat irtolaishuollossa olevien keskuudessa seuraavat:

	¹⁾ 18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60— v.	Yhteensä
Miehiä	1.6	1.6	34.9	39.7	14.3	7.9	100.0
Naisia	7.7	38.2	34.3	16.1	3.5	0.2	100.0
Kaikki	7.1	34.5	34.4	18.5	4.6	0.9	100.0

¹⁾ Huomattava on, että irtolaiskäsittelyä ei voida soveltaa 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Kaikkien miespuolisten irtolaisten keski-ikä oli 43 vuotta 6 kuukautta sekä naispuolisten 31 vuotta 8 kuukautta. Nuorin irtolaismies oli 20 vuotias ja vanhin 68 vuotias, nuorin irtolaisnainen 18 vuotias ja vanhin 77 vuotias.

Koulusivistys. Irtolaisista 35 eli 5.5 % ei ollut käynyt mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 73 eli 11.5 %, kansakoulun käyneitä oli 469 eli 74.0 %, oppikoulu vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 24 eli 3.8 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 12:lla eli 1.9 %:lla ja kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys oli 21:llä eli 3.3 %:lla.

Ammatti. Aikaisemmin pääasiallisesti harjoittamansa ammatin mukaan ryhmittyivät irtolaiset seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	1	1.6	1	0.2	2	0.3
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	1	1.6	5	0.9	6	0.9
Itsenäisiäliikkeenharjoittajia	4	6.3	35	6.1	39	6.1
Liikkeenkilökuntaa:						
a) päällystä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	2	3.2	13	2.3	15	2.4
b) työntekijöitä	—	—	27	4.7	27	4.3
Tehdas-y.m. ammattityöntekijöitä	24	38.1	245	42.9	269	42.4
Muita työntekijöitä	26	41.3	72	12.6	98	15.5
Merimiehiä ja kalastajia	3	4.7	3	0.5	6	0.9
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	—	—	1	0.2	1	0.2
Yksityisten palvelijoita	—	—	157	27.5	157	24.8
Muun elinkeinon harjoittajia	1	1.6	5	0.9	6	0.9
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	1	1.6	7	1.2	8	1.3
Yhteensä	63	100.0	571	100.0	634	100.0

Mitä yksityisiin ammatteihin tulee, muodostivat apu- ja sekatyöntekijät, luvultaan 22, suurimman ja muista selvästi erottuvan ryhmän miesten joukossa.

Naisista taas oli eniten kotiapulaisia, nimittäin 157, mutta varsin huomattavina ryhmänä esiintyivät myös tehdastyöntekijät, luvultaan 100, tarjoilijat ja ravintola-apulaiset, luvultaan 91, aputyöntekijät, luvultaan 50, itsenäiset ompelijat, luvultaan 26 sekä liikeapulaiset, luvultaan 23. Suurin osa irtolaisista oli tehdas-y.m. ammattityöntekijäin kodeista, kaikkiaan 170, muiden työntekijäin kodeista oli lähtöisin 151 sekä maataloutta tai sen sivuelinkeinoja harjoittavien kodeista 124. Myös uudet irtolaiset ryhmittyivät sekä oman että vanhempiensa ammatin mukaan suurin piirtein suhteellisesti samalla tavoin kuin kaikki irtolaiset.

Muita tietoja. Irtolaisiin nähden on edelleen selvitetty sellaisia yhteiskunnalliselta kannalta tärkeitä seikkoja kuin heidän aikaisempaa irtolaisuuttaan, rikollisuuttaan, erinäisiä tarttuvia sairauksiaan, asumisolosuhteitaan, alkoholinkäyttöään y.m.s.

Kaikista irtolaisista oli 390 eli 61.5 % sellaisia, joita ei ollut aikaisemmin käsitelty irtolaisuudesta tai kerjuusta. Ensimmäinen irtolaiskäsitteily oli yleensä, varsinkin naisilla, tapahtunut varhaisessa iässä. Kun otetaan huomioon nekin, jotka vasta kertomusvuonna ensi kerran joutuivat irtolaiskäsitteilyyn, havaitaan, että miehistä oli 17.4 % ja naisista 67.2 % joutunut ensi kerran irtolaisena käsitellyksi alle 25 vuotiaina sekä vastaavasti alle 21 vuotiaina miehistä 11.1 % ja naisista 38.7 %.

Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 247 eli 39.0 % kaikista, miehistä erikseen 50 eli 79.4 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 24.4 %. Kaikista tuomituista oli 137 kaksi tai useamman kerran tuomittuja, niistä miehiä 44. Omaisuusrikokset olivat olleet irtolaisten yleisimmin tekemiä rikoksia, nimittäin 64.9 % kaikista, seuraavalla sijalla oli »muiden» rikosten osuus 15.9 %. Väki-juomalainsäädäntöön kohdistuvia rikoksia oli 15.1 % ja yksilöön kohdistuvia rikoksia 4.1 %. Rikoksista tuomitut irtolaiset olivat yleensä tehneet ensimmäisen rikoksensa

nuorina, miehistä 38.0 % alle 21 vuotiaina ja 50.0 % alle 25 vuotiaina, naisista vastaavasti 38.6 % ja 62.4 %.

Sukupuolittautia oli aikaisemmin sairastanut miehistä 10 ja naisista 360 sekä kertomusvuonna 33 naista; miehiä koskevat tiedot perustuvat heidän omiin ilmoituksiinsa. Keuhkotautia oli aikaisemmin sairastanut 5 miestä ja 6 naista sekä kertomusvuonna 3 miestä ja 3 naista. Mielisairaalassa oli aikaisemmin hoidettu 6 miestä ja 6 naista.

Irtolaisten väkijuomien käyttöä koskeva selvitys osoitti, että vain 25 eli 4.0 % oli raittiita, 314 eli 49.5 % käytti väkijuomia jonkin verran ja 291 eli 45.9 % juopotteli; 4:n irtolaisen suhde väkijuomiin oli tuntematon.

Kertomusvuonna asuivat irtolaiset pääasiassa seuraavasti:

Asui:	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kotona	7	11.1	50	8.8	57	9.0
Asukkina	10	15.9	162	28.4	172	27.1
Yömajassa	11	17.5	46	8.0	57	9.0
Muualla ¹⁾	35	55.5	313	54.8	348	54.9
Yhteensä	63	100.0	571	100.0	634	100.0

Köyhäinhoitoa ennen kertomusvuotta oli huollossa olevista irtolaisista saanut 200 henkilöä eli 31.5 % kaikista, erikseen miehistä 66.7 % ja naisista 27.7 %. Kertomusvuonna sai heistä köyhäinhoidollista avustusta 5 miestä ja 15 naista. Heidän saamansa kotiavustuksen määrä oli 22 663 mk.

Lisäksi huollettiin heitä, lukuunottamatta irtolaistyölaitoksia, köyhäinhuoltoimenpitein muissa laitoksissa yhteensä 1 657 huoltopäivää, jotka jakautuivat seuraavalla tavalla:

Laitosryhmä	Miesten huoltopäiviä	Naisten huoltopäiviä	Huoltopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	218	18	236
Työlaitokset	565	—	565
Sairaalat	222	478	700
Tuberkuloosisairaalat	—	14	14
Mielisairaalat	—	—	—
Muut laitokset	—	142	142
Yhteensä	1 005	652	1 657

Kustannukset. Kaupunkikunnan bruttomenot irtolaishuollosta nousivat kertomusvuonna 1 221 387 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti korvauksina valtiolta, toisilta kunnilta ja yksityisiltä yhteensä 171 900: 95 mk, joten nettomenoiksi jäi 1 049 486: 05 mk.

C. Alkoholilakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 618 eri henkilöä, joista 509 miestä ja 109 naista. Tämä naisten lukumäärä oli korkein vuotuinen luku koko alkoholistolain voimassaoloaikana. Niiden kahdeksan vuoden aikana, joina lakimääräistä alkoholistihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on vuosittain huollettu seuraavat määrät alkoholisteja:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1941	426	12	438
1938	764	41	805	1942	493	50	543
1939	817	38	855	1943	650	98	748
1940	533	14	547	1944	509	109	618

¹⁾ Tarkoittaa lähinnä hotelleissa ja matkustajakodeissa asuvia sekä asunnottomia.

Kertomusvuonna huollossa olleiden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 318 miestä ja 44 naista eli yhteensä 362 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan ensi kerran vasta kertomusvuonna alkoholisti-huoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 191 miestä ja 65 naista eli kaikkiaan 256 henkilöä. Näitä n.s. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1941	201	8	209
1938	484	24	508	1942	242	43	285
1939	315	8	323	1943	346	78	424
1940	150	4	154	1944	191	65	256
				Yhteensä 2 314 266 2 580			

Uusien alkoholistien yhteissumma 2 580 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi kuluneena kahdeksanvuotis-kautena. Naisia oli näistä kaikista vain 10.3 %. On vielä mainittava, että alussa esitetyn kokonaistilaston lisäksi alkoholisteina käsiteltiin 13 henkilöä, jotka kuitenkin ennen pitkää vielä kertomusvuoden kuluessa siirrettiin irtolaishuoltokäsittelyyn ja on heidät tilastollisessa selvityksessä luettu irtolaisiin. Seuraavassa annettava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on kuitenkin tärkeimmässä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusistakin alkoholisteista, varsinkin jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskat-sauksesta.

Kaikista alkoholisteista oli syntyperäisiä helsinkiläisiä vähän yli kuudesosa eli 17.0 %, naisten joukossa suhteellisesti vähemmän kuin miesten. Kaikista alkoholisteista oli syntynyt prosentteissa laskien:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Suomen kaupungeissa	43.8	24.8	40.5
» maalaiskunnissa	53.2	72.5	56.6
Ulkomailla	3.0	2.7	2.9

Muita kuin Suomen kansalaisia oli alkoholisteissa 5 henkilöä. Äidinkielenä oli suomi 528:lla eli 85.4 %:lla, ruotsi 84:llä eli 13.6 %:lla ja 6:lla jokin muu kieli.

Huollon peruste. Perusteita, joiden nojalla alkoholistien suhteen on ryhdytty lain-mukaisesti huoltotoimenpiteisiin, erotetaan tilastossa: 1) vaarallisuus, 2) häiriö tai pahennus, 3) elatusvelvollisuuden laiminlyönti, 4) joutuminen läheisen henkilön rasitukseksi, 5) köyhäinhoidon tarve, 6) juopumuspidätykset sekä 7) vapaaehtoisuus.

Alkoholistien jakautuminen eri ryhmiin sen pääperusteen mukaan, jonka nojalla heidät ensiksi on otettu alkoholistihuoltoon, selviää seuraavasta taulukosta:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä		
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	
Vaarallisuus	5	1.0	—	—	5	0.8	
Häiriö tai pahennus	162	31.8	25	22.9	187	30.3	
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	21	4.1	1	0.9	22	3.6	
Rasitukseksi joutuminen	27	5.3	4	3.7	31	5.0	
Köyhäinhoidon tarve	3	0.6	1	0.9	4	0.6	
Juopumuspidätykset	272	53.5	78	71.6	350	56.6	
Vapaaehtoisuus.....	19	3.7	—	—	19	3.1	
Yhteensä		509	100.0	109	100.0	618	100.0

Juopumuspidätykset olivat jatkuvasti huoltoon joutumisen perusteena suurimmalla osalla alkoholisteja, 56.6 %:lla, vaikkakin tämän ryhmän osuus oli edellisestä vuodesta melkoisesti vähentynyt. Toisella sijalla olivat ne, jotka olivat olleet ilmeiseksi häiriöksi tai pahennukseksi ympäristölleen, 30.3 % (edellisenä vuonna 23.1 %). Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyönnin, omaistensa rasitukseksi joutumisen

tai köyhäinhoidon tarpeen johdosta joutui huoltoon 9.2 % (edellisenä vuonna 9.5 %). Vaarallisuus oli perusteena vain 0.8 %:lla. Uusien alkoholistien kohdalla oli perusteista juopumuspidätysten osuus vieläkin suurempi, nimittäin 60.9 %, häiriö ja pahennus olivat perusteena 28.5 %:lla, taloudelliset seikat 6.7 %:lla ja vaarallisuus 0.4 %:lla. Vapaaehtoisena oli huollossa 19 miespuolista alkoholista ¹⁾

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistien palauttamiseksi raittiiseen ja säännölliseen elämäntapaan voidaan alkoholistilain mukaan edeltävänä toimenpiteenä käyttää varoitusta ja sen yhteydessä tapahtuvaa ohjausta ja tukevaa toimintaa. Varsinaisina huoltotoimenpiteinä tulevat kysymykseen raittiusvalvonta ja hoito yleisessä alkoholistihuoltolassa. Alkoholistihuoltolasta pois päästetty henkilö on vielä sen jälkeen lain määräämän ajan raittiusvalvonnassa, jota seuraavassa nimitetään jälkivalvonaksi. Huollossa olleiden alkoholistien ryhmittäminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	201	39.5	69	63.3	270	43.7
Raittiusvalvonta	188	36.9	40	36.7	228	36.9
Huoltolaohoito, täytäntöönpanematon ...	26	5.1	—	—	26	4.2
» täytäntöönpantu	46	9.1	—	—	46	7.4
Jälkivalvonta	48	9.4	—	—	48	7.8
Yhteensä	509	100.0	109	100.0	618	100.0

Alkoholistien sijoittaminen huoltolahoitoon on sotavuosien aikana ollut huomattavan vähäistä. Kertomusvuoden aikana mahdollisuudet suljetun laitoshoidon antamiseen alkoholisteille ovat olleet paranemaan päin, ja siitä johtuen huoltolaohitoa saaneiden osuus edellisiin sotavuosiin verraten jonkin verran nousi. Jos lasketaan yhteen sekä ne, jotka huoltoloihin lähetettiin tai siellä jo edellisestä vuodesta olivat, että ne, joiden kohdalla huoltolaan lähettämispäätöstä ei syystä tai toisesta kertomusvuoden aikana pantu täytäntöön, nousi huoltolaohitoasteella olevien osuus 11.6 %:iin. Myös jälkivalvonnassa olevien osuus nousi hieman. Vertailun vuoksi on paikallaan mainita, että kaikkien niiden alkoholistien osuus, jotka olivat saaneet tai joille oli suunniteltu annettavaksi huoltolaohitoa, eli siis ryhmiin Huoltolaohito ja Jälkivalvonta luetut, nousi kertomusvuonna jo 19.4 %:iin kaikista huolletuista alkoholisteista sen oltua edellisenä vuonna vain kymmenesosa; vuonna 1940 oli sanottu osuus runsas neljännes.

Uusista alkoholisteista jäi varoitusasteelle valtaosa eli 79.7 %, raittiusvalvontaan 12.9 %, huoltolaohitoon määrättyä oli 4.3 %, kun sitä vastoin jälkivalvontaan oli uusista alkoholisteista ehtinyt vain 3.1 %.

Seuraava yhdistelmä osoittaa lisäksi, missä määrin eri alkoholisteihin nähden on ainoana toimenpiteenä käytetty joko lievempiä tai suoraan ankarampia toimenpiteitä sekä missä määrin lievempien toimenpiteiden osoittauduttua tehottomiksi on siirrytty ankarampaan huoltomuotoon:

Huoltotoimenpiteet	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan varoitus	201	69	270
» raititiusvalvonta	180	39	219
» huoltolaohito, täytäntöönpanematon	15	—	15
» » täytäntöönpantu	38	—	38
» jälkivalvonta	17	—	17
Varoitus + raittiusvalvonta	7	1	8
» + huoltolaohito, täytäntöönpanematon	1	—	1
» + » täytäntöönpantu	1	—	1
» + » jälkivalvonta	1	—	1

¹⁾ Huomattava on, että vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta sen jälkeen kun asianomaiset ovat vapautuneet huoltoloista ja joutuneet n.s. jälkivalvontaan.

Huoltotoimenpiteet	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Varoitus + jälkivalvonta	1	—	1
Raittiusvalvonta + huoltolaohoito, täytäntöönpanematon.	8	—	8
» + huoltolaohoito, täytäntöönpanu	5	—	5
Huoltolaohoito, täytäntöönpanu + huoltolaohoito, täytäntöönpanematon	1	—	1
» täytäntöönpanu + jälkivalvonta	29	—	29
» » + jälkivalvonta + huoltolaohoito, täytäntöönpanu	2	—	2
Jälkivalvonta + huoltolaohoito, täytäntöönpanematon	1	—	1
» + raittiusvalvonta	1	—	1
Yhteensä	509	109	618

Huoltopäivien luku alkoholistihuoltoloissa oli yhteensä 7 558, jotka kaikki olivat miesten.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäätyn nähten ryhmittäytyivät alkoholistit seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	165	32.4	25	22.9	190	30.7
Naimisissa olevia	277	54.4	57	52.3	334	54.1
Leskiä	18	3.6	15	13.8	33	5.3
Eronneita	49	9.6	12	11.0	61	9.9
Yhteensä	509	100.0	109	100.0	618	100.0

Naimisissa olevista miehistä asui kuitenkin 36 ja naisista 13 erossa aviopuolisostaan. Aviottomina syntyneitä oli alkoholisteista 5.8 %, erikseen miehistä 6.8 % ja naisista 3.7 %. Kodin ulkopuolella oli kasvatettu 6.8 % kaikista alkoholisteista.

Lapsia oli 293 alkoholistilla yhteensä 628, joista aviottomia 44 eli 7.0 %.

Ikä. Alkoholistihuoltoon joutuneiden ikäryhmitys osoittaa, että suurin osa alkoholisteja oli edelleenkin 40—49 vuotiaita, nim. 37.5 %. Myös 30—39 vuotiaita oli runsaasti, 33.7 %. Alle 21 vuotiaita oli vain 0.4 % kaikista huoltoon joutuneista ja 50 vuotta vanhempia oli 21.0 %. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60— v.	Kaikkiaan
Luku	1	1	46	208	232	106	24	618
%	0.2	0.2	7.4	33.7	37.5	17.1	3.9	100.0

Kaikkien alkoholistihuollossa olleiden miesten keski-ikä oli 42 vuotta ja 7 kuukautta ja naisten 40 vuotta ja 1 kuukausi sekä uusien alkoholistien vastaavasti 41 vuotta ja 7 kuukautta sekä 38 vuotta ja 1 kuukausi. Erikseen laskettuna oli alkoholistihuoltoloissa olleiden miesten keski-ikä 41 vuotta. Keski-iat ovat täten yleensä alentuneet edelliseen vuoteen verraten.

Koulusivistykseltään oli alkoholisteissa 55 eli 8.9 % sellaisia, jotka eivät olleet käyneet mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 77 eli 12.5 %, kansakoulun käyneitä oli 370 eli 59.9 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 20 eli 3.2 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 41:llä eli 6.6 %:lla, akateemisen loppu-tutkinnon oli suorittanut 11 eli 1.8 %, kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys oli 41:llä eli 6.6 %:lla ja kolmen alkoholistin koulusivistyksestä ei ollut tietoa.

Ammatti. Ammattinsa mukaan alkoholistit jakautuivat seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	29	5.7	1	0.9	30	4.9
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	4	0.8	1	0.9	5	0.8
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	49	9.6	13	11.9	62	10.0
Liikkeenkilökuntaa:						
a) päällystää, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	37	7.3	4	3.7	41	6.6
b) työntekijöitä	6	1.2	2	1.8	8	1.3
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	228	44.8	46	42.2	274	44.3
Muita työntekijöitä	130	25.5	30	27.5	160	25.9
Merimiehiä ja kalastajia	7	1.4	—	—	7	1.1
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	14	2.7	—	—	14	2.3
Yksityisten palvelijoita	—	—	5	4.6	5	0.8
Muun elinkeinon harjoittajia	3	0.6	3	2.8	6	1.0
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	2	0.4	4	3.7	6	1.0
Yhteensä	509	100.0	109	100.0	618	100.0

Suurimman ammattiryhmän muodostivat jatkuvasti tehdas- y.m. ammattityöntekijät kuuluen siihen 44.8 % kaikista alkoholisteista. Myös muiden työntekijäin (apu-, satama- y.m. työntekijäin) osuus oli huomattava, 25.9 %. Seuraavina suuruusjärjestyksessä olivat itsenäiset liikkeenharjoittajat 10.0 %:lla, liikealan päällystö ja konttorihenkilökunta 6.6 %:lla sekä virkamiehet ja vapaiden ammattien harjoittajat 4.9 %:lla. Naisten keskuudessa olivat suurimpina ryhminä tehdas- y.m. ammattityöntekijät, muut työntekijät (aputyöntekijät, siivoojat y.m.s.), itsenäiset liikkeenharjoittajat sekä yksityisten palvelijat.

Vanhempiensa ammatin mukaan ryhmittäytyivät kaikki alkoholistihuoltoon otetut siten, että 185 oli ammattityöntekijäin, 133 maatalousammattiteja harjoittavien, 93 itsenäisten liikkeenharjoittajien, 91 muiden työntekijäin, 41 liikealalla työskentelevien, 27 yleisten tai yksityisten laitosten palveluskuntaan kuuluvien henkilöiden sekä 26 virkamiehien ja vapaiden ammattien harjoittajien kodeista muiden ammattiryhmien ollessa aivan vähäisiä.

Muita tietoja. Yllä olevien selvitysten lisäksi on jatkuvasti tutkittu alkoholistien juopottelun laatua, rikollisuutta, sairauksia, niitä olosuhteita, joissa he asuvat y.m., ja esitetään seuraavassa eräitä tärkeimpiä taten saatuja tietoja.

Alkoholistihuoltoon otettujen henkilöiden juopottelun ja heidän pääasiallisesti käyttämiensä väkijuomien laatua valaisee seuraava yhdistelmä:

Väkijuomien laatu	Juopottelun laatu						Alkoholisteja kaikkiaan		
	jatkuva		kausittainen		säännötön		Miehiä	Naisia	Yhteensä
	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia			
Väkevät juomat	141	11	57	8	305	88	503	107	610
Olut	—	—	—	—	5	1	5	1	6
Viini	—	—	—	—	1	1	1	1	2
Yhteensä	141	11	57	8	311	90	509	109	618

Pääasiallisesti viiniä käytäviä oli vain kaksi, minkä lisäksi 138 väkevien juomien ja oluen ryhmiin luetuista alkoholisteista käytti sitä lisäjuomana. Mainittakoon vielä, että lisäjuomana oli 47 alkoholistilla tapana käyttää teknillisiä juomia, s.o. denaturoitua spriitä, eau de cologneä y.m. Väkijuomien käytön olivat alkoholistit aloittaneet seuraavan yhdistelmän osoittamassa iässä:

	Väkijuomien käyttö oli alkanut huoltoon joutuneiden ollessa						Alkoholisteja kaikkiaan
	Alle 18 v.	18—20 v.	21—24 v.	25—29 v.	30— v.	Ikä tuntematon	
	Miehet	99	221	108	58	23	
Naiset	11	23	15	29	30	1	109
Kaikki, luku	110	244	123	87	53	1	618
• %	17.8	39.5	19.9	14.1	8.6	0.1	100.0

Rikoksista tuomittuja ¹⁾ oli alkoholisteista 153 eli 24.8 %, joista 18 naista. Näistä oli 70 miestä ja 5 naista kaksi tai useamman kerran tuomittuja. Omaisuusrikokset olivat olleet alkoholistien yleisimmän tekemiä rikoksia, 46.1 % kaikista, yksilöön kohdistuvia rikoksia oli 16.9 %, väkijuomalainsäädäntöön kohdistuvia 11.9 % ja loput muita rikoksia. Rikoksista tuomituista alkoholisteista oli suuri osa tehnyt ensimmäisen rikoksensa sangen nuorella iällä, nim. alle 21 vuotiaana miehistä 25.2 % ja naisista 16.7 %. Jos tämä ikäraja korotetaan 25 vuoteen, niin nousevat vastaavat prosenttiluvut 51.9 %:iin ja 38.9 %:iin. Irtolaisina oli alkoholisteista ennen huoltoon joutumistaan käsitelty 109 eli 17.6 %, niistä 29 naista.

Sukupuolitautia oli ennen huoltoonjoutumisvuotta sairastanut 127 miestä ja 34 naista; kertomusvuonna näitä oli 3 miestä ja 3 naista. Keuhkotautia oli aikaisemmin sairastanut 30 miestä ja 4 naista, kertomusvuonna 14 miestä ja 2 naista. Mielisairaaloissa ²⁾ oli hoidettu 58 miestä ja 7 naista.

Seuraava yhdistelmä osoittaa, missä alkoholistit kertomusvuonna suurimman osan vuotta asuivat:

Asui:	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kotona	225	44.2	51	46.8	276	44.7
Asukina	88	17.3	46	42.2	134	21.7
Yömajassa	85	16.7	8	7.3	93	15.0
Muualla	111	21.8	4	3.7	115	18.6
Yhteensä	509	100.0	109	100.0	618	100.0

Työssä oli miehistä 479 eli 94.1 % ja naisista 101 eli 92.7 %. Työttömiä oli 28 miestä ja 8 naista. Pysyväisesti työkyvyttömiksi todettiin 2 miestä.

Köyhäinhuoltoavustusta oli ennen huoltoon joutumistaan saanut miehistä 208 ja nais-alkoholisteista 42, yhteensä 250 henkilöä eli 40.5 % kaikista alkoholisteista. Kertomusvuonna sai köyhäinhuollon avustusta yhteensä 54 henkilöä eli 8.7 % kaikista alkoholisteista. Heidän saamansa kotiavustuksen määrä oli kaikkiaan 38 819 mk. Lisäksi hoidettiin heitä köyhäinhuollon nojalla eri laitoksissa seuraavien lukujen lähemmin osoittamalla tavalla:

Laitosryhmä	Miesten huoltopäiviä	Naisten huoltopäiviä	Huoltopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	127	78	205
Työlaitokset	568	376	944
Sairaalat	870	43	913
Mielisairaalat	606	15	621
Tuberkuloosisairaalat	357	—	357
Yhteensä	2 528	512	3 040

Kustannukset. Kaupunkikunnan bruttokustannukset alkoholistihuollosta nousivat kertomusvuonna 688 474: 90 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti valtiolta, muilta kun-

¹⁾ Tiedot perustuvat pääasiallisesti asianomaisten omiin ilmoituksiin. — ²⁾ Hoidon syynä ei ole tarvinnut olla varsinainen mielisairaus, koska vaikeimpia alkoholisteja on aikaisemmin huoltoloiden puutteessa täytynyt hoitaa mielisairaaloissa.

nilta ja yksityisiltä korvauksina yhteensä 30 322: 60 mk, joten kaupungin lopulliseksi nettomenoiksi jäi 658 152: 30 mk.

Alkoholistihuollon tulokset. Suurista ulkonaisista vaikeuksista huolimatta oli työskentely alkoholistihuollon alalla kertomusvuonna verrattain tehokasta. Huoltoon otettujen lukumäärä tosin jonkin verran väheni edelliseen vuoteen verrattuna, mutta esimerkiksi laitoshuoltoon toimitettujen lukumäärä kasvoi. Huollettavien vähentyminen oli ennen kaikkea havaittavissa varoituksen saaneiden luvussa. Tämä johtui siitä, että vaikeimmat tapaukset koettiin kaikista haitoista huolimatta hoitaa, kun sen sijaan lievempien tapausten huoltoon ottamista rajoitettiin. Päähuomio kiinnitettiin perheellisten alkoholistien huoltamiseen.

Alkoholistihuoltoon joutuneiden naisten lukumäärä on kuitenkin edelleen kasvanut. Tämä osoittaa selvästi sotavuosien turmiollisen vaikutuksen naisten väkijuomien käyttöön. Naisalkoholistihuoltolan puute vaikeutti jatkuvasti alkoholistihuoltotyötä naisten keskuudessa, kun laitoshuoltoon joutumisen uhka ei ollut vaikuttamassa ehkäisevästi naisten väkijuomien käyttöön.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian toiminnan taustaksi esitetään edelleen eräitä selvityksiä juopumuspidätyksistä, sikäli kuin ne koskevat Helsingissä asuvia henkilöitä.

N.s. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 6 962 eri henkilöä, joista miehiä 5 769 ja naisia 1 193. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 639 henkilöä vähemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 1 946 ja syytteeseen asetettiin 1 075 henkilöä. Pidätyskertojen luku oli kaikkiaan 11 360. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuoden aikana oli kutakin pidätettyä miestä kohden 1.59 ja kutakin naista kohden 1.88. Eniten pidätyksiä sattui joului- ja tammikuussa, vähiten heinä- ja marraskuussa.

Viikonpäivittäin jakautuivat pidätykset siten, että lauantaisin sattui niitä runsaimmin, 17.9 % kaikista pidätyksistä. Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli alkoholisteina rekisteröityjä 1 043 sekä irtolaisina rekisteröityjä 359.

Juopumuspidätykset v. 1937—44 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muulla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidätyksiä
1937	16 640	1 563	18 203	20 357	3 717
1938	17 464	1 604	19 068	20 155	2 691
1939	15 711	1 573	17 284	18 031	2 320
1940	13 549	1 952	15 501	16 378	2 829
1941	12 466	1 319	13 785	15 104	2 638
1942	13 795	1 484	15 279	17 922	4 127
1943	15 668	1 267	16 935	20 680	5 012
1944	10 834	526	11 360	13 021	2 187

Ammatin mukaan v. 1944 pidätetyt jakautuivat seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	296	5.1	35	2.9	331	4.7
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	34	0.6	—	—	34	0.5
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	218	3.8	122	10.2	340	4.9
Liikkeenkilökuntaa:						
a. päällystä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	203	3.5	—	—	203	2.9
b. työntekijöitä	288	5.0	85	7.1	373	5.3

	Miehiä		Naisia		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä.....	2 717	47.1	464	38.9	3 181	45.7
Muita työntekijöitä	1 440	25.0	224	18.8	1 664	23.9
Merimiehiä ja kalastajia	194	3.4	—	—	194	2.8
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	110	1.9	8	0.7	118	1.7
Yksityisten palvelijoita	—	—	13	1.1	13	0.2
Muun elinkeinon harjoittajia.....	110	1.9	—	—	110	1.6
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	159	2.7	242	20.3	401	5.8
Yhteensä	5 769	100.0	1 193	100.0	6 962	100.0

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä, syntymäpaikasta sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena ja eri viikonpäivinä on julkaistu taulukko-osastossa, taulukoissa 9 ja 10.

D. Työttömyyshuolto

Poikkeuksellisten olojen vuoksi oli työttömyyshuoltokanslian toiminta koko kertomusvuoden ajan perin vähäistä. Se rajoittui pääasiassa työvelvollisille maksettavien paikallislisien maksamisen seuraamiseen sekä lausuntojen antamiseen ja välittämiseen näitä lisiä koskevista asioista. Kun työvelvollisuustyöt syksyllä päättyivät ja työttömyyskortiston pito ja siihen liittyvät muut tehtävät uusissa marraskuun 16 p:nä annetuissa ja siirtymäkauden ajaksi tarkoitetuissa työttömyysohjeissa määrättiin työvoimapäällikön tehtäväksi, keskeytyi työttömyyshuoltokanslian toiminta toistaiseksi kokonaan ja sen jäljellä olevat virkailijat siirtyivät toimimaan työvoimapäällikön toimistoon.

Työttömyyshuoltokortistossa oli vuoden aikana kaikkiaan vain 38 henkilöä, joista 1 mies ja 37 naista.

Syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kortistossa olevista 38 henkilöstä 4 eli 10.5 %. Maalaiskunnissa syntyneitä oli kaikkiaan 71.1 %.

Kotipaikkaoikeus Helsingissä oli 37:llä henkilöllä eli 97.4 %:lla, ulkokunnissa yhdellä henkilöllä.

Miesten työttömyyshuoltotöitä ei kertomusvuonna järjestetty lainkaan, ja naisiakin työskenteli työtuvissa vain verrattain vähäinen määrä.

Taulukosta n:o 26 s. 67 käy selville kunkin kuukauden lopussa työttömyyshuoltokortistossa kaikkiaan olevien, työttömyyshuoltotöihin osoitettujen ja ilman työtä olevien lukumäärät. Siitä huomataan, että prosenteissa laskettuna on kuukausittain työttömyyshuoltotöihin sijoitettujen naisten luku verrattuna kaikkiaan kortistossa oleviin naisiin vaihdellut 91.4 %:sta 96.8 %:iin.

Ammattinsa mukaan ryhmittäytyivät kortistoon otetut seuraavalla tavalla:

	Miehiä		Naisia		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maataloustyöntekijöitä, ammattitaitoisia	—	—	—	—	—	—
Maataloustyöntekijöitä, muita	—	—	—	—	—	—
Teollisuustyöntekijöitä, ammattitaitoisia	1	100.0	12	32.5	13	34.2
Teollisuustyöntekijöitä, aputyöntekijöitä ja muita	—	—	10	27.0	10	26.3
Rakennustyöntekijöitä, ammattitaitoisia	—	—	—	—	—	—
Rakennustyöntekijöitä, aputyöntekijöitä ja muita	—	—	1	2.7	1	2.6
Liikkeenkilökuntaa	—	—	1	2.7	1	2.6
Ravintola-alalla toimineita	—	—	1	2.7	1	2.6
Liikennelaitoksissa toimineita	—	—	2	5.4	2	5.3
Henkisen työn tekijöitä	—	—	—	—	—	—
Taloustoimissa olleita	—	—	4	10.8	4	10.6
Erinäisiä muita ammatteja harjoittaneita ..	—	—	6	16.2	6	15.8
Yhteensä	1	100.0	37	100.0	38	100.0

III. Huoltotoimen kustannukset

A. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa osoitettiin huoltotointa varten v:ksi 1944 varoja yhteensä 71 092 185 mk, josta määrästä kuitenkin 1 000 000 mk kaupunginvaltuuston ja 100 000 mk kaupunginhallituksen käytettäväksi osaksi erinäisten määriteltyjen, osaksi arvaamattomien tarpeiden varalta. Huoltolautakunnalle jäi siis käytettäväksi määrärahoja yhteensä 69 992 185 mk, johon sisältyi Helsingin sokeaintalosaatiölle tuleva 55 000 mk:n suuruinen avustus, minkä lisäksi kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus myönsivät vuoden varrella lautakunnalle lisämäärärahoja yhteensä 7 192 080: 50 mk, josta määrästä 77 323: 65 mk viljelyspalstatoimintaa varten.

Huoltolautakunnan bruttomenot nousivat kaiken kaikkiaan 64 743 964: 85 mk:aan, mutta kun siitä vähennetään Helsingin sokeaintalosaatiölle jaettu 55 000 mk:n avustus sekä viljelyspalstatoimintaan käytetyt 77 323: 65 mk, jää varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 64 611 641: 20 mk. Kun tästä huoltomenojen kokonaismäärästä vähennetään tulot 21 679 169: 60 mk, jää jäljelle 42 932 471: 60 mk, mikä summa siis osoittaa huoltolautakunnan suorittamasta varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupunkikunnalle aiheutuneet todelliset nettomenot v. 1944. Mainittuun summaan sisältyy tällöin myös alkoholisten ja irtolaisten huollosta aiheutuneet kustannukset. Edellisestä vuodesta nousivat nettomenot 1 499 232: 30 mk:illa. Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1935—44 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1935	¹⁾ 49 109 001: 35	1940	44 656 114: 05
1936	46 409 610: 50	1941	47 858 836: 75
1937	43 319 251: 85	1942	42 236 475: 90
1938	37 437 812: —	1943	41 433 239: 30
1939	37 559 245: —	1944	42 932 471: 60

Seuraavat taulukot ²⁾ osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin v. 1944:

T u l o t	Arvioidut tulot talousarvion mukaan		Todelliset tulot tilien mukaan		Määrä, jolla todelliset tulot ylittivät (+) tai alittivat (—) lasketut	
	Markkaa ja penniä					
Korvaukset annetusta huollosta	12 600 000	—	10 503 388	05	—	2 096 611 95
Kunnalliskoti laitoksineen:						
Kunnalliskoti	139 000	—	302 843	40	+	163 843 40
Työlaitos	258 000	—	281 316	10	+	23 316 10
Maanviljelys	450 000	—	423 502	50	—	26 497 50
Sikala	525 000	—	634 372	40	+	109 372 40
Pesulaitos	1 288 600	—	1 144 258	50	—	144 341 50
Tervalammen työlaitos	1 201 250	—	1 328 949	95	+	127 699 95
Tervalammen maatila	4 112 525	—	3 227 434	35	—	885 090 65
Työtuvat	3 000 100	—	2 813 919	10	—	186 180 90
Luontoisetujen korvaukset	1 002 931	—	³⁾ 977 676	—	—	25 255 —
Talousarvion ulkopuolella	—	—	⁴⁾ 41 509	25	+	41 509 25
Yhteensä	24 577 406	—	21 679 169	60	—	2 898 236 40

¹⁾ Lisäksi köyhäinohjoviraston viranhaltijain opintokurssikustannukset 3 850 mk. — ²⁾ Yksityiskohtaisemmat tiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastossa V. 29 1944. — ³⁾ Luontoisetujen korvauksista saatiin koko korvaussumma kunnalliskodissa. — ⁴⁾ Tästä on 16 679 mk valtion suorittamaa korvausta menetetyistä omaisuudesta kunnalliskodille ja 24 824 mk Tervalammen työlaitokselle sekä 6: 25 mk oikeudenkäyntien nettotuloja.

M e n o t	Talousarvioon otetut määrärahat	Vuoden varrella myönnettyt lisämäärärahat	Todelliset menot tilien mukaan	Säästö (+) tai ylitys (—)
	Markkaa ja penniä			
Huoltolautakunta	6 527 508	2 635 069 65	8 838 619 40	+ 323 958 25
Kassa- ja tilitoimisto	589 213	290 963 15	848 727 90	+ 31 448 25
Asiamestojen toimisto	2 166 925	1 005 510 05	3 117 772 80	+ 54 662 25
Kunnalliskoti laitoksineen:				
Yhteiset kustannukset	1 125 969	481 836 75	1 548 019 65	+ 59 786 10
Kunnalliskoti	11 858 073	1 269 104 15	9 984 525 70	+ 3 142 651 45
Työlaitos	2 103 558	282 024	2 043 519 45	+ 342 062 55
Maanviljelys	171 868	37 838	218 679 85	— 8 973 85
Sikala	847 445	122 288 50	969 413 30	+ 320 20
Pesulaitos	1 188 774	213 574 75	1 339 445 55	+ 62 903 20
Tervalammen työlaitos	2 246 406	363 081 25	2 554 221 75	+ 55 265 50
Tervalammen maatila	3 856 745	131 789	2 930 947 50	+ 1 057 586 50
Työtuvat	7 954 701	281 677 60	4 847 239 95	+ 3 389 138 65
Yksityishoito	25 000	—	17 650	+ 7 350
Sairaanhoidon	10 450 000	—	9 844 417 20	+ 605 582 80
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	500 000	—	411 297	+ 88 703
Suoranaiset avustukset	18 000 000	—	14 823 335 60	+ 3 176 664 40
Päivähoitokustannukset	5 000	—	—	+ 5 000
Matkakulut	60 000	—	48 777 35	+ 11 222 65
Hautauskulut	260 000	—	225 031 25	+ 34 968 75
Viljelyspalstatointi	—	77 323 65	77 323 65	—
Yhteensä	69 937 185	7 192 080 50	1) 64 688 964 85	+ 12 440 300 65

Yhteiskunnallisen huollon aiheuttaman kunnallisen rasituksen suhteellisen suuruuden ja siinä ilmenevän kehityssuunnan selvittämiseksi on verrattu huoltotoimen bruttomenoja kunakin vuonna kaupungin väkilukuun, jolloin on käytetty kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyä väkilukua kunkin vuoden lopussa. Viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana on täten laskettu meno asukasta kohden ollut seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1935 ...	224: 84	1937 ...	196: 92	1939 ...	181: 30	1941 ...	210: 10	1943 ...	195: 05
1936 ...	216: 31	1938 ...	178: 91	1940 ...	191: 64	1942 ...	194: 93	1944 ...	195: 32

B. Korvaukset annetusta huollosta

Asiamestojen toimista perittiin v. 1944 rahakorvauksina annetusta huollosta 14 595 121: 20 mk, josta 10 503 388: 05 mk koski huoltolautakunnan ja 4 091 733: 15 mk lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Perimistö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huoltolautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Valtiolta peritty	3 132 467: —	828 388: 20	3 960 855: 20
Toisilta kunnilta peritty	2 341 484: 50	929 405: 10	3 270 889: 60
Yksityisiltä peritty	5 029 436: 55	2 333 939: 85	7 363 376: 40
Yhteensä	10 503 388: 05	4 091 733: 15	14 595 121: 20

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta 29 mieheltä ja 1 naiselta Käpylän ja Tervalammen työlaitoksissa suoritettuna työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 44 389: 60 mk, josta 39 934: 10 mk huoltolautakunnalta saa-

1) Lisäksi käytettiin 17 257:55 arkistojen valokuvaamiseksi.

dun ja 4 455: 50 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä. Kaikkiaan ker-
tyi raha- ja työkorvausta seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan an- tamasta huol- lost, mk	Korvaus lasten- suojelulautakun- nan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Rahasuoritukset.....	10 503 388: 05	4 091 733: 15	14 595 121: 20
Työllä korvattu	39 934: 10	4 455: 50	44 389: 60
	Kaikkiaan	10 543 322: 15	4 096 188: 65
			14 639 510: 80

Huoltolautakuntaa koskeva rahakorvausten yhteismäärä väheni edelliseen vuoteen verraten 799 220: 35 mk:lla eli 7.1 %:lla. Erikseen laskien valtiolta saatujen korvausten määrä nousi 208 177: 95 mk:lla eli 7.1 %:lla, kun sitä vastoin toisilta kunnilta perittyjen korvausten määrä aleni 415 017: 15 mk:lla eli 15.1 %:lla ja yksityisiltä perittyjen 592 381: 15 mk:lla eli 10.6 %:lla.

Yksityisiltä perittyjen korvausten suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista oli edelleenkin varsin huomattava, ja oli sanottu osuus prosenteissa v. 1935—44 seuraava:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1935 ...	13.3	1937 ...	21.7	1939 ...	41.3	1941 ...	34.3	1943 ...	49.7
1936 ...	15.8	1938 ...	35.6	1940 ...	32.4	1942 ...	35.1	1944 ...	47.9

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuunta voidaan ilmaista vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Sanotut suhdeluvut julkaistaan alla kymmeneltä viime vuodelta, mutta on tällöin otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä ei ainoastaan samana vuonna vaan useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa. Suhdeluvut ovat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1935 ...	15.4	1937 ...	15.6	1939 ...	18.2	1941 ...	15.0	1943 ...	17.7
1936 ...	18.1	1938 ...	17.0	1940 ...	13.3	1942 ...	17.5	1944 ...	16.2

IV. Taulukkoliitteet

1. Köyhäinhoidon avunsaajat asunto-olojensa mukaan v. 1944

Asuntomuoto	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
1 huone	358	1 370	19	1 747
2 huonetta	141	288	13	442
3 »	25	47	3	75
4— »	6	12	—	18
Asui asukkina	143	588	3	734
» yömajassa	178	32	—	210
» laitoksissa koko vuoden	609	1 276	1	1 886
Tuntematon	468	618	61	1 147
Yhteensä	1 928	4 231	100	6 259

2. Köyhäinhoidon avunsaajat avustuksen säännöllisyyden ja lyhytaikaisuuden sekä huoltomuodon mukaan v. 1944

Huoltomuoto	Säännöllistä avustusta saaneet				Lyhytaikaista avustusta saaneet ¹⁾				Avunsaajia kaikkiaan
	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä	
Yksinomaan laitoksissa olleita	628	1 328	1	1 957	395	565	74	1 034	2 991
Yksinomaan yksityishoidossa olleita	3	2	—	5	—	—	—	—	5
Yksinomaan kotiaavustusta saaneita	161	945	—	1 106	330	822	17	1 169	2 275
Laitoshoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita	139	302	—	441	271	267	8	546	987
Laitoshoidossa ja yksityishoidossa olleita	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Yhteensä	932	2 577	1	3 510	996	1 654	99	2 749	6 259

3. Kunnalliskodin yhteydessä olevan työlaitoksen työtoiminta v. 1944

Työtoiminnan haarat	Työtoiminnasta kertyneet tulot, mk				Siitä	
	Kunnalliskodille tehdyistä töistä	Työlaitokselle tehdyistä töistä	Muille laitoksille ja yksityisille tehdyistä töistä	Yhteensä	Käytettyjen työtarvikkeiden arvo, mk	Nettotulot (työpalkat), mk
Puunjalostamo	101 967	2 281	122 809	227 057	60 976	166 081
Jalkinetyöt	42 573	13 253	23 052	78 878	43 682	35 196
Sepäntyöt	32 185	1 302	3 738	37 225	23 496	13 729
Maalaamo	25 281	4 197	168 224	197 702	113 076	84 626
Räätälintyöt	4 672	5 483	376	10 531	1 766	8 765
Kirjansitomo	—	129	—	129	—	129
Sekalaistyöt	32 550	—	5 770	38 320	38 320	—
Yhteensä	239 228	26 645	323 969	589 842	281 316	308 526

1) Ks. tämän kert. s. 85.

4. Irtolaishuoltoon joutuneet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen ja huollon perusteen mukaan v. 1944

Huoltoon joutuneita koskevat henkilötiedot	Irtolaishuollon peruste										Huoltoon joutuneita kaikkiaan		
	Kuljek-siva elämä		Työn vieroksu-minen		Kerjuu		Am-matti-hau-reus	Muu peruste					
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. sp.	
Irtolaishuoltoon joutuneita kaikkiaan	5	26	24	62	9	—	482	25	1	63	571	634	
<i>Siviilisääty</i>													
Naimattomia	2	19	12	34	5	—	287	18	1	37	341	378	
Naineita, yhdessä asuvia	1	5	7	15	1	—	89	5	—	14	109	123	
Naineita, erossa asuvia	—	—	3	5	2	—	50	1	—	6	55	61	
Leskiä	1	—	—	4	—	—	13	—	—	1	17	18	
Eronneita	1	2	2	4	1	—	43	1	—	5	49	54	
<i>Syntyperä ja kasvatuspaikka</i>													
Aviosyntyisiä	4	22	23	52	8	—	427	25	1	60	502	562	
kotona kasvatettuja	4	19	22	46	8	—	393	23	—	57	458	515	
kodin ulkopuolella kasvatettuja ...	—	3	1	6	—	—	34	2	1	3	44	47	
Aviottomia	1	4	1	9	1	—	52	—	—	3	65	68	
kotona kasvatettuja	—	2	—	5	1	—	32	—	—	1	39	40	
kodin ulkopuolella kasvatettuja ...	1	2	1	4	—	—	20	—	—	2	26	28	
Syntyperä tuntematon	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	4	4	
kotona kasvatettuja	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	
kodin ulkopuolella kasvatettuja ...	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	3	3	
<i>Ammattiryhmä</i>													
Virkamiehiä y. m. s.	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	2	
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	—	1	—	—	—	—	4	—	—	1	5	6	
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	—	1	4	4	—	—	30	—	—	4	35	39	
Liikehenkilökuntaa:													
a) päällystöä, työnjohtajia	—	2	—	—	—	—	11	2	—	2	3	15	
b) työntekijöitä	—	1	—	2	—	—	24	—	—	—	17	27	
Tehdas- y. m. ammattityöntekijöitä	1	9	7	35	3	—	201	13	—	24	225	269	
Muita työntekijöitä	2	—	12	11	6	—	61	6	—	26	42	98	
Merimiehiä ja kalastajia	1	—	—	1	—	—	2	2	—	3	73	6	
Yleisten laitosten palveluskuntaa	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	
Yksityisten palvelijoita	—	10	—	8	—	—	138	—	1	—	17	157	
Muun elinkeinon harjoittajia	—	—	—	—	—	—	5	1	—	1	55	6	
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	1	2	—	1	—	—	4	—	—	1	7	8	

5. Irtolais- tai alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt rikollisuutensa, irtolaisuutensa tai väkijuomien käytön alkamisiansä mukaan v. 1944

Huoltoon joutuneiden rikollisuus, irtolaisuus tai väkijuomien käyttö alkoi heidän ollessaan	Irtolaishuoltoon joutuneet						Alkoholistihuoltoon joutuneet								
	Teki ensimmäisen rikoksen			Joutui ensimmäiseen irtolaiskäsitte-lyyn			Teki ensimmäisen rikoksen			Joutui ensimmäiseen irtolaiskäsitte-lyyn			Alkoi käyttää väkijuomia		
	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.
Alle 18 v.	10	26	36	5	40	45	8	1	9	13	7	20	99	11	110
18—20 »	9	50	59	2	181	183	26	2	28	9	4	13	221	23	244
21—24 »	6	47	53	4	163	167	36	4	40	14	9	23	108	15	123
25—29 »	9	39	48	9	82	91	28	2	30	18	6	24	58	29	87
30—34 »	7	15	22	11	47	58	17	3	20	13	1	14	14	14	28
35—39 »	3	10	13	10	36	46	6	2	8	5	1	6	6	8	14
40—44 »	2	2	4	14	12	26	8	2	10	3	1	4	3	4	7
45—49 »	1	5	6	4	8	12	3	—	3	2	—	2	—	2	2
50—54 »	—	—	—	1	—	1	2	—	2	3	—	3	—	2	2
55—59 »	—	2	2	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60— »	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ikä ilmoittam. ...	3	1	4	—	1	1	1	2	3	—	—	—	—	1	1
Kaikkiaan	50	197	247	63	571	634	135	18	153	80	29	109	509	109	618

6. Irtolaishuoltoon joutuneet henkilöt heitä koske-

	18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.	
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
1 Irtolaishuoltoon joutuneita kaikkiaan	1	44	—	116	1	102	7	106
<i>Pidätetty irtolaisuudesta</i>								
2 0 kertaa	1	12	—	50	1	61	5	62
3 1 kerran	—	8	—	35	—	22	2	14
4 2 kertaa	—	12	—	16	—	6	—	13
5 3 »	—	5	—	6	—	5	—	6
6 4— »	—	7	—	9	—	8	—	11
<i>Irtolaishuollon peruste</i>								
7 Kuljeksiva elämä	—	11	—	5	—	5	1	1
8 Työn vieroksuminen	1	11	—	15	—	10	2	7
9 Kerjuu	—	—	—	—	—	—	1	—
10 Ammattihaureus	—	22	—	96	—	87	—	98
11 Muu peruste	—	—	—	—	1	—	3	—
<i>Viimeisen huoltotoimenpiteen laatu</i>								
12 Varoitus	—	16	—	21	—	15	2	12
13 Kotikuntaan lähettäminen	—	1	—	3	—	—	—	1
14 Irtolaisvalvonta	—	—	—	15	—	9	—	8
15 Työlaitos	—	16	—	52	—	45	2	51
16 Pakkotyö	—	1	—	4	—	6	—	13
17 Jälkivalvonta	1	3	—	18	1	21	3	19
18 Ei toimenpidettä	—	7	—	3	—	6	—	2
<i>Syntymäpaikka</i>								
19 Helsinki	—	5	—	17	—	11	1	11
20 Helsingiä ympäröivät kunnat 1)	—	2	—	6	—	1	1	3
21 Muut Uudenmaan läänin kaupungit	—	—	—	1	—	2	—	1
22 » » » maalaiskunnat ..	1	7	—	11	—	8	—	2
23 » » Suomen kaupungit	—	3	—	15	1	17	2	18
24 » » maalaiskunnat	—	27	—	65	—	63	3	68
25 Ulkomaat	—	—	—	1	—	—	—	3
26 Tuntematon	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Asui pääasiassa v. 1944</i>								
27 Kotona	—	3	—	13	—	10	1	4
28 Asukkina	—	14	—	37	—	27	—	32
29 Yömajassa	—	21	—	2	—	5	1	3
30 Muualla	1	6	—	64	1	60	5	67
<i>Työkyky huoltovuonna</i>								
31 Työkykyisiä	1	44	—	116	1	102	7	105
32 Pysyvästi työkyvyttömiä	—	—	—	—	—	—	—	1
33 Saanut köyhäinhuoltoa v. 1944	—	—	—	3	—	6	—	3
34 » » ennen huoltoon joutumistaan ..	—	9	—	14	1	24	3	32
<i>Rikollisuus</i>								
35 Tuomittu 0 kertaa	—	36	—	88	—	76	2	68
36 » 1 kerran	—	5	—	18	—	17	1	21
37 » 2 kertaa	—	1	—	5	—	4	—	7
38 » 3 »	—	—	—	1	—	1	1	4
39 » 4— »	1	2	—	4	1	4	3	6
40 Tuomittu v. 1944	—	2	—	2	—	1	—	1
<i>Väkijuomien käyttö</i>								
41 Raitis	—	11	—	7	—	3	—	1
42 Käyttää jonkin verran	1	24	—	87	—	58	2	54
43 Juopottelee	—	6	—	22	1	41	5	51
44 Tuntematon	—	3	—	—	—	—	—	—
<i>Pidätetty juopumuksesta v. 1944</i>								
45 Koko vuonna 0 kertaa	1	34	—	87	—	70	2	69
46 » » 1—2 »	—	8	—	21	—	23	5	22
47 » » 3— »	—	2	—	8	1	9	—	15
48 Huoltoon jouduttuaan 0 kertaa	1	40	—	101	—	85	4	87
49 » » 1—2 »	—	4	—	12	—	12	3	11
50 » » 3— »	—	—	—	3	1	5	—	8
51 Käsitelty myös alkoholistina v. 1944	—	—	—	1	—	1	—	2
52 Sairasti sukupuolitautia v. 1944	—	13	—	11	—	4	—	1
53 » heuhkotautia v. 1944	—	—	—	—	—	—	1	—

1) Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin maalaiskunta ja Kulosaari.

vien henkilötietojen mukaan ja ikäluokittain v. 1944

35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki ikäluokat			
Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Msp.	
15	90	18	59	7	33	5	15	4	5	5	1	63	571	634	1
10	57	13	41	3	23	5	13	3	3	3	1	44	523	367	2
4	11	2	5	3	6	—	1	1	2	2	—	14	104	118	3
—	9	3	9	1	2	—	1	—	—	—	—	4	68	72	4
1	7	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	30	31	5
—	6	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	46	46	6
2	2	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	5	26	31	7
4	8	10	3	4	5	1	1	1	2	1	—	24	62	86	8
—	—	1	—	—	—	2	—	2	—	3	—	9	—	9	9
—	80	—	55	—	27	—	14	—	3	—	—	—	482	482	10
9	—	6	—	2	—	2	—	1	—	1	1	25	1	26	11
4	14	7	9	2	3	—	1	—	2	1	—	16	93	109	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	13
1	14	1	2	—	5	2	1	—	—	—	—	4	54	58	14
2	32	—	23	2	9	1	7	1	1	—	—	8	236	244	15
1	12	3	13	—	9	—	4	3	2	—	—	7	64	71	16
7	15	7	11	2	6	2	2	—	—	3	1	26	96	122	17
—	3	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	2	23	25	18
4	8	2	4	2	2	2	3	1	1	2	—	14	62	76	19
—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14	15	20
1	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	3	6	9	21
—	4	1	7	1	3	—	—	1	—	—	1	4	43	47	22
2	26	4	11	—	7	1	3	1	—	1	—	12	100	112	23
8	49	9	32	2	18	2	9	1	4	2	—	27	335	362	24
—	2	—	3	1	2	—	—	—	—	—	—	1	11	12	25
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	26
1	9	4	7	1	3	—	—	—	1	—	—	7	50	57	27
2	27	3	14	4	8	—	1	—	1	1	1	10	162	172	28
1	6	3	4	1	3	2	2	1	—	2	—	11	46	57	29
11	48	8	34	1	19	3	12	3	3	2	—	35	313	348	30
14	90	18	59	7	33	5	15	4	5	5	1	62	570	632	31
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	32
—	—	1	1	—	—	1	1	—	1	3	—	5	15	20	33
12	26	10	25	3	15	4	10	4	3	5	—	42	158	200	34
3	55	4	30	3	12	1	8	—	1	—	—	13	374	387	35
3	20	1	11	—	7	1	4	—	1	—	—	6	104	110	36
2	8	2	4	—	5	2	3	—	—	2	—	8	37	45	37
2	2	3	4	2	5	1	—	1	2	—	—	10	19	29	38
5	5	8	10	2	4	—	—	3	1	3	—	26	37	63	39
1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	8	10	40
—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	25	41
5	32	8	22	3	8	3	3	1	2	—	1	23	291	314	42
10	56	10	36	4	25	2	12	3	2	5	—	40	251	291	43
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4	4	44
7	57	12	44	5	26	3	12	3	3	—	1	33	403	436	45
5	14	4	9	1	3	1	1	1	—	2	—	19	101	120	46
3	19	2	6	1	4	1	2	—	2	3	—	11	67	78	47
12	73	16	53	6	28	4	13	4	4	3	1	50	485	535	48
2	9	—	3	—	3	1	—	—	1	—	—	6	55	61	49
1	8	2	3	1	2	—	2	—	—	2	—	7	31	38	50
—	4	—	1	1	2	—	—	—	1	—	—	1	12	13	51
—	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	33	33	52
1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	3	3	6	53

7. Alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen mukaan ikäluokittain v. 1944

	18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki ikäluokat		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Alkoholistihuoltoon joutuneita kaikkiaan	1) 2	—	13	5	17	11	49	25	115	19	117	10	90	15	46	14	40	6	20	4	509	109	618
<i>Alkoholistihuollon peruste</i>																							
Vaarallisuus	—	—	1	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5
Häiriö tai pahennus	—	—	4	1	8	2	18	3	41	4	32	3	29	4	12	4	15	3	3	1	162	25	187
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	—	—	—	—	—	—	2	—	7	—	5	—	4	1	2	—	1	—	—	—	21	1	22
Läheisen henkilön rasitukseksi joutumisen	—	—	3	—	1	1	2	1	7	—	6	—	5	1	2	1	1	—	—	—	27	4	31
Köyhäinhoidon tarve	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	1	4
Juopumuspidätykset	1) 2	—	5	4	7	8	23	21	52	14	67	7	50	9	29	9	20	3	17	3	272	78	350
Vapaaehtoisuus	—	—	—	—	—	—	3	—	4	—	7	—	2	—	1	—	2	—	—	—	19	—	19
<i>Huoltotoimenpiteen laatu</i>																							
Varoitus	1) 2	—	7	2	5	9	19	16	44	13	40	7	42	7	19	8	11	3	12	4	201	69	270
Raittiusvalvonta	—	—	4	3	6	2	15	9	39	6	50	3	29	8	19	6	18	3	8	—	188	40	228
Huoltolahoito, täytäntöönpanematon	—	—	—	—	1	—	4	—	8	—	5	—	6	—	1	—	1	—	—	—	26	—	26
Huoltolahoito, täytäntöönpantu	—	—	2	—	3	—	5	—	18	—	7	—	6	—	4	—	1	—	—	—	46	—	46
Jälkivalvonta	—	—	—	—	3) 2	—	4) 6	—	5) 6	—	6) 15	—	4) 7	—	7) 3	—	4) 9	—	—	—	8) 48	—	8) 48
<i>Syntymäpaikka</i>																							
Helsinki	—	—	5	2	3	—	11	5	21	—	27	1	18	2	7	—	2	—	1	—	95	10	105
Helsinkiä ympäröivät kunnat 2)	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	3
Muut Uudenmaan l:n kaupungit	—	—	—	—	1	1	1	1	4	—	2	—	3	—	—	—	1	—	—	—	12	2	14
Muut Uudenmaan l:n maalaiskunnat	—	—	1	1	1	—	5	2	11	1	14	—	9	—	5	3	5	3	4	1	55	11	66
Muut Suomen kaupungit	—	—	3	2	4	1	12	4	23	5	26	—	16	1	15	2	12	—	5	—	116	15	131
Muut Suomen maalaiskunnat	1) 2	—	4	—	8	9	18	12	53	11	43	9	42	12	16	9	18	3	9	3	213	68	281
Ulkomaa	—	—	—	—	—	—	1	1	3	2	4	—	2	—	2	—	2	—	—	—	15	3	18

1) Näistä 1 alle 18 v. — 2) Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin maalaiskunta ja Kulosaari. — 3) Näistä 1 vapaaehtoisesti laitoksessa. — 4) S:n 4 — 5) S:n 5. — 6) S:n 7. — 7) S:n 2. — 8) S:n 19.

8. Alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt heidän elämänsä koskevien tietojen mukaan ikäluokittain v. 1944

	Alle 20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40— v.		Kaikki ikäluokat		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Alkoholistihuoltoon joutuneita kaikkiaan	2	—	13	5	17	11	49	25	115	19	313	49	509	109	618
<i>Asui pääasiassa v. 1944</i>															
Kotona	1	—	4	2	5	7	15	10	54	11	146	21	225	51	276
Asukina	—	—	6	3	3	4	14	12	20	8	45	19	88	46	134
Yömajassa	—	—	—	—	2	—	6	2	13	—	64	6	85	8	93
Mualla	1	—	3	—	7	—	14	1	28	—	58	3	111	4	115
<i>Työsuhte huoltovuonna</i>															
Työssä olevia	2	—	11	4	14	10	44	23	108	18	300	46	479	101	580
Työttömiä	—	—	2	1	3	1	4	2	7	1	12	3	28	8	36
Pysyvästi työkyvyttömiä...	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—	2
<i>Saanut köyhäinhoitoa v. 1944</i>	—	—	—	—	1	—	5	1	6	1	36	4	48	6	54
<i>Saanut köyhäinhoitoa ennen huoltoon joutumisestaan ....</i>	—	—	4	—	4	1	19	11	44	5	137	25	208	42	250
<i>Käsitelty irtolaisuudesta (herjuusta) ennen v. 1944</i>															
Ei käsitelty	2	—	13	5	15	9	43	19	101	14	255	33	429	80	509
Varoitettu	—	—	—	—	1	2	2	3	8	1	33	3	44	9	53
Toimitettu kotikuntaan	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	9	—	13	—	13
Määrätty yleiseen työhön .	—	—	—	—	—	—	1	3	6	4	16	13	23	20	43
<i>Rikollisuus</i>															
Tuomittu 0 kertaa	2	—	10	3	13	11	32	21	89	18	228	38	374	91	465
» 1 kerran	—	—	3	2	2	—	4	3	14	1	42	7	65	13	78
» 2 kertaa	—	—	—	—	1	—	8	—	5	—	13	1	27	1	28
» 3 »	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	12	2	15	3	18
» 4— »	—	—	—	—	1	—	3	—	6	—	18	1	28	1	29
<i>Tuomittu v. 1944 .....</i>	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	2	1	3
<i>Pidätetty juopumuksesta v. 1944</i>															
Koko vuonna 0 kertaa	—	—	3	1	7	2	15	2	33	2	74	11	132	18	150
» » 1—2 »	—	—	5	—	4	2	17	5	28	7	90	13	144	27	171
» » 3— »	2	—	5	4	6	7	17	18	54	10	149	25	233	64	297
<i>Huoltoon jouduttuaan</i>															
« 0 kertaa	2	—	10	3	10	10	26	12	68	9	169	27	285	61	346
1—2 »	—	—	2	1	4	—	16	6	27	9	91	13	140	29	169
3— »	—	—	1	1	3	1	7	7	20	1	53	9	84	19	103
<i>Sairasti sukupuolitautia v. 1944</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	—	1	3	3	6
<i>Sairasti keuhkotautia v. 1944</i>	—	—	—	—	1	—	2	1	5	1	6	—	14	2	16

9. Juopumuksesta pidätettyjen Helsingissä asuvien henkilöiden juopumuspidätykset kuukausittain ja viikonpäivittäin v. 1944

Kuukausi	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miestä kohden	Naista kohden	Viikonpäivä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Tammikuu	853	238	1 091	1.65	1.20	Maanantai	1 161	272	1 433
Helmikuu	567	153	720	1.54	1.26	Tiistai	1 158	261	1 419
Maaliskuu	807	224	1 031	1.58	1.20	Keskiviikko	1 259	304	1 563
Huhtikuu	819	203	1 022	1.59	1.22	Torstai	1 296	304	1 600
Toukokuu	720	191	911	1.59	1.21	Perjantai	1 427	380	1 807
Kesäkuu	624	165	789	1.58	1.15	Lauantai	1 670	367	2 037
Heinäkuu	321	99	420	1.58	1.15	Sunnuntai	1 202	299	1 501
Elokuu	781	208	989	1.43	1.14				
Syyskuu	681	167	848	1.60	1.21	Koko vuosi	9 173	2 187	11 360
Lokakuu	766	183	949	1.56	1.12				
Marraskuu	450	107	557	1.67	1.14				
Joulukuu	1 784	249	2 033	1.66	1.20				
Koko vuosi	9 173	2 187	11 360	1.60	1.33				

10. Juopumuksesta pidätetyt Helsingissä asuvat henkilöt iän, syntymäpaikan ja pidätyskertojen lukumäärän mukaan v. 1944

	Alle 18 v.		18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki			
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.	
Pidätettyjä eri henkilöitä ...	41	7	131	57	320	132	475	210	698	245	1 034	201	1 117	145	715	82	563	70	425	19	250	25	5 769	1 193	6 962	
<i>Syntymäpaikka</i>																										
Helsinki	13	5	46	17	93	25	108	25	130	42	190	31	220	18	123	11	91	13	78	1	36	2	1 128	190	1 318	
Muut Suomen kaupungit ...	12	—	21	8	79	29	90	35	162	52	256	51	252	29	165	13	144	9	107	3	61	2	1 349	231	1 580	
Suomen kauppalat	4	—	11	5	8	4	16	3	25	1	30	6	24	1	24	1	8	3	7	1	24	—	181	25	206	
» maaseutu	12	2	50	27	130	73	248	146	363	144	535	109	592	93	389	51	306	42	222	14	123	19	2 970	720	3 690	
Ulkomaat	—	—	3	—	8	—	10	1	15	6	22	4	25	4	13	5	14	3	11	—	6	2	127	25	152	
Tuntematon	—	—	—	—	2	1	3	—	3	—	1	—	4	—	1	1	—	—	—	—	—	—	14	2	16	
<i>Pidätyskertojen luku 1944</i>																										
1 kerta	30	7	108	47	252	93	355	142	532	158	732	138	794	92	489	46	415	50	331	11	210	13	4 248	797	5 045	
2 kertaa	9	—	16	6	44	18	75	37	93	37	140	29	142	28	115	14	87	10	65	3	22	4	808	186	994	
3 »	1	—	6	2	16	7	27	13	32	22	64	12	77	6	36	13	34	2	15	3	6	3	314	83	397	
4 »	1	—	1	1	2	8	7	8	28	12	42	8	31	6	23	3	10	—	6	—	1	4	152	50	202	
5 »	—	—	—	1	4	2	4	5	5	3	26	4	29	5	15	2	7	2	3	—	3	—	96	24	120	
6—9 »	—	—	—	—	2	3	4	5	7	8	22	7	32	7	25	4	9	3	2	2	6	1	109	40	149	
10— »	—	—	—	—	1	3	—	1	5	8	3	12	1	12	—	1	3	3	—	2	—	—	42	13	55	
<i>Pidätetyistä henkilöistä oli</i>																										
Syyteeseen asetettuja	11	—	22	4	34	14	52	18	95	30	168	16	231	18	151	13	98	11	51	4	33	1	946	129	1 075	
Ei ennen pidätettyjä	28	5	57	38	150	70	199	106	192	100	236	74	234	45	133	22	102	21	66	6	53	9	1 450	496	1 946	
Alkoholisteina rekisteröi- tyjä	1	—	1	—	17	8	48	22	78	30	225	18	232	13	152	19	74	21	43	4	31	6	902	141	1 043	
Irtolaisina rekisteröityjä	—	2	—	11	1	42	4	58	12	66	14	47	10	32	11	17	7	7	4	6	5	3	68	291	359	
Kaikkiaan pidätyskertoja ...	55	7	162	74	428	223	708	344	1 014	480	1 748	376	1 940	290	1 330	160	847	141	590	40	351	52	9 173	2 187	11 360	
Näistä johti syyteeseen	12	—	24	4	38	15	63	24	120	34	203	20	316	28	183	15	123	16	58	5	43	2	1 183	163	1 346	

11. Katsaus köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokansliain kansliatyöhön v. 1944

	Vastaanotettuja anomuksia	Evätyjen anomusten ilmoituksia	Läheteitä huoltolautakunnan alaisiin			Maksusitoumuksia		Lääke- ja sairaanhoitotarvikemääräyksiä	Annettuja kotiaavutuksia	Suoritettuja maksuja hoitokoteihin	Suoritettuja laitoshoitomaksuja	Suoritettuja matkaym. avustuksia	Annettuja hantansavustuksia	Annettuja varattomustodistuksia	Annettuja muita todistuksia	Muita asioita	Asioita yhteensä
			kunnallis-kotiin	työlaitoksiin	työtuppiin	sairaaloihin	muihin laitoksiin										
<i>Kansliat</i>																	
I	3 647	103	—	—	—	86	—	665	4 907	—	—	—	20	497	1 274	1 522	12 721
II	4 082	54	—	—	—	93	—	979	5 768	—	—	30	162	708	256	12 132	
III	3 034	131	—	—	—	93	—	676	5 652	—	—	23	465	1 357	614	12 045	
IV	4 015	191	—	—	—	76	—	1 575	4 727	—	—	23	1 168	316	644	12 735	
V	5 193	64	—	—	—	116	—	1 010	5 244	—	—	29	1 413	365	1 061	14 495	
VI	3 784	205	319	24	36	320	384	312	5 204	18	2 673	16	91	—	1 362	14 986	
Yhteensä	23 755	748	319	24	36	784	384	5 217	31 502	18	2 673	16	216	3 943	4 020	5 459	79 114
<i>Kuukausi</i>																	
Tammikuu	2 326	70	44	4	3	90	19	493	3 390	1	201	3	16	413	272	522	7 867
Helmikuu	2 523	71	62	2	7	99	23	443	3 369	—	114	2	24	431	394	505	8 069
Maaliskuu	2 555	68	41	—	—	99	141	643	2 703	6	140	—	27	625	525	547	8 120
Huhtikuu	1 899	64	16	—	—	60	49	414	2 274	—	351	1	27	302	393	455	6 305
Toukokuu	2 039	60	9	—	—	67	18	356	2 160	—	226	—	38	229	382	358	5 942
Kesäkuu	1 498	51	16	—	—	46	35	401	2 312	5	220	2	15	405	227	317	5 550
Heinäkuu	1 786	58	10	—	—	49	15	463	2 218	—	333	—	12	181	336	419	5 880
Elokuu	1 825	39	12	1	5	35	7	344	2 086	1	234	—	11	211	308	346	5 465
Syyskuu	1 746	76	10	4	2	50	2	381	2 179	3	204	2	9	230	398	447	5 743
Lokakuu	1 957	47	37	6	3	69	17	433	2 560	1	361	3	17	251	223	450	6 435
Marraskuu	1 915	83	28	2	1	75	5	396	3 080	—	153	2	12	362	220	593	6 927
Joulukuu	1 686	61	34	5	15	45	53	450	3 171	1	136	1	8	303	342	500	6 811
Yhteensä	23 755	748	319	24	36	784	384	5 217	31 502	18	2 673	16	216	3 943	4 020	5 459	79 114

13. Lastensuojelu

Lastensuojelulautakunnan v:lta 1944 antama kertomus ¹⁾ oli seuraavan sisältöinen:

Yleiskatsaus

Kertomusvuoden alkupuoli toimittiin vielä useita vuosia kestäneen sotatilanteen raskauttamana. Osa lastensuojeluviraston ja -laitosten henkilökunnasta oli edelleen maanpuolustustehtävissä ja vastaanottokodin eristys- ja havainto-osasto oli puolustusvoimien käytössä. Pommitukset, joissa rikkoutuivat m.m. lastensuojeluviraston ikkunat kaksikin eri kertaa, häiritsivät toimistotyötä ja niiden takia olivat lapset parista kaupungin omistamasta sekä useista eri yhdistysten ylläpitämistä lastenkodeista siirretty maaseudulle syyskuussa tehtyyn välirauhaan asti. Lasten vaatetuksen, jalkineiden ja elintarpeiden hankinta aiheutti niinkään entisten varastojen tultua loppuun käytetyiksi yhä suurempaa huolta vaikeuttaen myöskin kasvatuskotien saantia yksityishoitoon sijoitettaville lapsille. Tilannetta helpoitti kuitenkin se, että helsinkiläisiäkin lapsia oli edelleen melkoinen määrä Ruotsissa ja vähän Tanskassakin. Kesäksi kaupunkiin jääneille lapsille järjestettiin tarpeellista päivähuoltoa leikkikenttien muodossa vapaine ruokatarjoiluineen, minkä lisäksi lastenruokintakomitean toimesta jaettiin, kuten edellisinäkin vuosina, lapsille ja imettäville äideille korttiannosten lisäksi ilmaista ruokaa, joka valmistettiin osaksi Ruotsista ja Tanskasta lahjoina saaduista ravintoaineista, suurimmaksi osaksi kuitenkin kaupungin kustannuksella.

Useampia vuosia kestäneen sotatilanteen jäljet näkyvät myöskin maaseudulla sijaitsevien lastenhuoltolaitosten huoneistoissa. Tarveaineiden ja työvoiman puutteessa olivat maalaukset y.m. tavanomaiset vuosikorjaukset jääneet mahdollisimman vähäisiksi ja muutamia uusiakin rakennussuunnitelmia oli täytynyt siirtää parempiin aikoihin. Onneksi oli kuitenkin lautakunnan täysihuollossa olevien lasten luku jatkuvasti vähentynyt, mikä on taas toisaalta vaikuttanut sen, että sellaisissa laitoksissa, joissa ei ole ollut pitkkin vuotta täyttä hoidokkimäärää, kunkin lapsen osalle tulevat päiväkustannukset osotautuvat normaalia suuremmiksi. Tämä ei ole kuitenkaan yksistään sotatilanteesta aiheutuvaa, vaan siihen vaikuttavat myöskin erinäiset viime vuosien lainsäädännöstä johtuvat seikat, joita kaupungin lastenhuoltolaitosten vastaista järjestelyä silmälläpitäen onkin ryhdytty selvittelemään.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan ja sen eri osastojen kokoonpano. Kertomusvuoden alusta alkaen saattoi lautakunta toimia useampiin osastoihin jakautuneena sosiaaliministeriön sille edellisen vuoden syyskuun 3 p:nä vahvistaman ohjesäännön mukaisesti ja oli lautakunnan ja sen eri osastojen kokoonpano seuraava:

Puheenjohtaja:

Kilpi, E., päätoimittaja

Varapuheenjohtaja:

Virkkunen, P., teologiantohtori

Jäsenet:

Ylppö, A., yliopiston professori

Nilsson, T., oikeusneuvosmies

Varajäsenet:

Heiniö, P., ylilääkäri

Rönnholm, R., asianajaja

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1942—43.

Jäsenet:

Bruun, E., filosofianmaisteri
Larsson, T., museonhoitaja
Huttunen, M., rouva

Varajäsenet:

Tallberg, M., tohtorinrouva
Kukkonen, K., toimittaja
Ristimäki, I., rouva

Lisäjäsenet

Saltzman, K., kansakoulunjohtaja
v. Weissenberg, G., filosofianmaisteri
Ritavuori, K., toimistosihtööri
Paasivuori, A., filosofiankandidaatti
Lappeteläinen, E., ompelija
Waltasaari, J., rovasti

Varalijäsenet:

Mickvitz, A., filosofianmaisteri
Hohenthal, G., hovioikeudenauskultantti
Mustala, H., rouva
Kivi, E., rouva
Peräläinen, E., konttoristi
Päivänsalo, V., teologiantohtori

Lautakunnan varsinaiset jäsenet, jäsen Larssonia lukuunottamatta, muodostivat samalla lautakunnan alaisissa laitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan, johon opettajakunnan edustajana kuului opettaja V. E. Uusivirta ja opettajiston varaedustajana opettaja T. R. Reino.

Kaupunginhallitusta edusti sekä lautakunnassa että koulujen johtokunnassa varatuomari R. G. Kallia.

Eri osastojen puheenjohtajiksi, varapuheenjohtajiksi ja jäseniksi määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet:

Turvattomain lasten huolto-osasto:

Virkkunen, P., puheenjohtaja
Nilsson, T., varapuheenjohtaja
Ritavuori, K.,
Paasivuori, A.,

Suojelukasvatusosasto:

Nilsson, T., puheenjohtaja
Ylppö, A., varapuheenjohtaja
v. Weissenberg, G.
Lappeteläinen, E.

Erityishuolto-osasto:

Ylppö, A., puheenjohtaja
Bruun, E., varapuheenjohtaja
Huttunen, M.
Saltzman, K.

Työhuolto-osasto:

Kilpi, E., puheenjohtaja
Larsson, T., varapuheenjohtaja
Waltasaari, J.

Sotaorpojen työhuoltolain 6 §:n määräysten mukaisesti kuuluivat työhuolto-osastoon ulkopuolisina jäseninä Uudenmaan lääninhallituksen valitsemat rouva T. Söderström ja rouva M. Lilius sekä näiden varamiehinä poliisilaitoksen virkailija Y. Aittokoski ja kapteeni V. Leskinen sekä Helsingin suojeluskuntapiirin määräämät pastori E. Metsola jäsenenä ja agronomiylloppilas E. Räsänen varajäsenenä suojeluskuntien lakkauttamiseen asti.

Opetuksen tarkastuksesta lautakunnan alaisissa kouluissa huolehti Helsingin kaupungin kansakoulujen ohjesäännön mukaisesti suomenkielisten kansakoulujen ensimmäinen tarkastaja, filosofiantohtori A. Huuskonen. Ruotsinkielisiä luokkia ei lautakunnan hallintoon kuuluviissa kouluissa ollut, sillä verraten harvalukuiset ruotsinkieliset hoidokit voivat käydä hoitopaikkojensa lähellä sijaitsevilla vieraiden kuntien ylläpitämässä ruotsinkielisissä kansakouluissa.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja tärkeimmät päätökset. Lautakunnan työn jakaantua osastojärjestelmän pohjalle edellytettiin uudessa lastensuojeluohjesäännössä varsinaisia lastensuojelulautakunnan kokouksia tarvittavan pitää suhteellisesti harvoin, vain pari kertaa vuodessa. Sellaisia hallinnollisia y.m. virastojen välisiä asioita, joiden käsittely ei siedä viivytystä, oli kuitenkin pitkin vuotta niin runsaasti, että lautakunnan piti kokoontua kerran kuukaudessa, välistä kahdestikin, eli yhteensä 14 kertaa. Kansakouluasioita, kuten opettajain vaaleja sekä opetussuunnitelman vahvistamisia ja lukuvuoden pituutta käsiteltiin 3 kokouksessa. Lautakunnan pöytäkirjoihin oli kertomusvuonna merkitty yhteensä 470 toimitusjohtajan esittelemää asiaa.

Paitsi lastensuojeluviraston ja lastenhuoltolaitosten jokapäiväisestä toiminnasta johtuvia asioita, lautakunta käsitteli kertomusvuoden aikana erinäisiä yleisempiäkin

yhteiskunnallisen lastensuojelun ja nuorisonhuollon kehittämistä tarkoittavia kysymyksiä, joista mainittakoon seuraavat:

Hyvösen lastenkodin johtokunta oli anonut mainitun laitoksen ylläpitoon 332 500 mk:n ylimääräistä avustusta. Ottaen huomioon kiinteistöjen verotuksesta lastenkodille aiheutuneen käyttövarojen vähentymisen lautakunta anomuksesta kaupunginhallitukselle tammikuun 11 p:nä antamassaan lausunnossa päätti puoltaa anotun avustuksen myöntämistä, jotta lahjoituspääoman loppuun kuluttaminen vältettäisiin.

Kunnallisten ja yksityisten kasvatusta ja tylsämielislaitosten johtokunnille joulukuun 3 p:nä 1943 lähettämässään kiertokirjeessä sosiaaliministeriön lastensuojelutoimisto tiedusteli valtionapua nauttivien lastenhuoltolaitosten perustamiskustannuksia ja niille valtion puolesta myönnettyjä rakennusavustuksia. Tammikuun 31 p:lle 1944 päivätyssä vastauskirjelmässään lautakunta lähetti lastensuojeluvirastosta sekä kaupungin raha- ja rakennustoimistoista keräämänsä tiedot, joiden perusteella vuositaisen valtionavun perusteina olevat vuokrat laitoshuoneistojen osalta sosiaaliministeriössä sittemmin määriteltiin uudelleen.

Lautakunnan työhuoltotoimiston hoitaja oli marraskuun 2 p:nä 1943 lautakunnalle lähettämässään kirjelmässä esittänyt, että mainittu toimisto saisi ohjesäännössä mainittujen varsinaisten tehtävien lisäksi käsitellä sosiaaliministeriön asiasta antamien määräysten puitteissa muittenkin vähävaraisten alaikäisten kuin sotaorpojen ammattiopetusavustuksia, koska varsinkin avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset aikaisemmin vallinneen käytännön mukaan harvoin osaavat sellaisia anoja. Kun huoltolautakunnan hallinto-osasto esityksestä antamassaan lausunnossa asettui sitä vastustamaan, jätti lautakunta kysymyksen kaupunginhallituksen ratkaistavaksi, joka taasen pyysi siitä kaupunginlakimiehen lausuntoa. Marraskuun 10 p:nä annettu ammattiopintojen avustuslaki ratkaisi asian lautakunnan esittämään suuntaan, ennenkuin kaupunginlakimies oli ennättänyt siihen lähemmin syventyä.

Helsingin nuorisotyötoimikunta oli kaupunginhallitukselle esittänyt, että kaupungin toimesta järjestettäisiin sopivia kerhohuoneistoja, joissa olisi riittävästi tilaa eri nuorisjärjestöjen kerhotoimintaa varten. Asiasta kaupunginhallitukselle helmikuun 8 p:nä antamassaan lausunnossa lautakunta huomautti, että olisi laadittava yhtenäinen suunnitelma tämän, kaupungin kasvaessa ja asuntojen pienentyessä yhä tähdellisemmäksi muodostuvan kysymyksen ratkaisemiseksi mahdollisimman kaukonäköisesti. Niinpä olisi ensinnäkin selvitettävä, missä määrin nykyisissä kaupungin omistamissa kansa- y. m. kouluhuoneistoissa on iltaisin tilaa nuorten vapaa-aikatoiminnalle. Koulujen voimistelusalien koulun ulkopuolista käyttöä jaettaessa olisi annettava etusija sellaisille järjestöille ja kerhoille, jotka toimivat murrosiässä olevan nuorison piirissä. Rakenteilla ja suunnittelun alaisina oleviin kansakoulutaloihin tulisi järjestää, mikäli mahdollista, erillisenä ryhmänä tarkoituksenmukaisia huoneistoja koulun omaa ja ulkopuolistakin kerhotoimintaa varten. Edelleen huomautettiin, että murrosiässä olevan nuorison askartelumahdollisuuksia olisi pidettävä silmällä myöskin yleistä rakennustoimintaa suunniteltaessa kaupungin eri osissa sekä että vaativampiin toimenpiteisiin ryhdyttäessä olisi erikoisten nuorisotalojen aikaansaaminen Vallilaan ja Kallioon kaikista tarpeellisista. Sota-ajasta johtuneet vaikeudet tekevät ymmärrettäväksi, ettei asia ole vielä käytännössä entisestään edistynyt.

Kun sosiaaliministeriö oli helmikuun 21 p:lle päivätyssä kirjelmässään tiedustellut, suostuisiko Helsingin kaupunki kustantamaan mainitun ministeriön ja erinäisten muiden asutuskeskusten kanssa yhteistä lasten maalesiirtotoimistoa kesän ajaksi, teki lautakunta kaupunginhallitukselle esityksen, että lautakunnan käytettäväksi myönnettäisiin arviolta 2 000 lapsen ja 150 saattajan matkakustannuksiin 345 000 mk, josta valtio suorittaisi puolet. Esitys sai myönteisen ratkaisun ja lapsia voitiin lähettää runsaasti kesäksi maalle, kuten edelliselläkin vuonna, etupäässä maatalousnaisten eri paikkakunnilta hankkimiin koteihin.

Sen johdosta, että lautakunnan kumpikin lääkäri tuli lähiaikoina eroamisikään, lautakunta teki huhtikuun 12 p:nä kaupunginhallitukselle esityksen näiden virkojen uudelleen järjestämisestä niin, että lastensuojelulautakunnalla tulisi v:n 1945 alusta lukien olemaan vain yksi virkaa päätoimenaan hoitava lääkäri, jolle kummankin edellisen lääkärin tehtävät keskitettäisiin. Esitys sai myönteisen ratkaisun.

Syksyllä v. 1940 otettiin Toivoniemen koulukodin tiluksista 3 pika-asutustilaa, joita

laitos sitten viljeli vuokralla senjälkeen, kun niihin sijoitetut karjalaisperheet olivat muutaneet kotiseudulleen takaisin. Kun valtion taholta vuokrasopimus sittemmin sanottiin irti joulukuun 31 p:stä 1944 alkaen, anoi lautakunta lokakuun 17 p:nä kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin, että Toivoniemen koulukodin vuokraoikeutta mainittuihin pika-asutustiluksiin nähden saataisiin pidentää siksi, kunnes kysymys näiden tiluksien mahdollisesta saamisesta takaisin on uuden maanhankintalain pohjalla tullut lopullisesti ratkaistuksi. Lautakunta sai oikeuden vuokrata 1 ½ pika-asutustilan alueita vielä v:n 1945 aikana, kun sitävastoin yhdelle näistä saapui takaisin yksi edellä mainituista karjalaisperheistä, joka oman alueensa lisäksi vuokrasi puolet toisenkin tilan pelloista.

Helsingin nuorisotyötoimikunta oli kaupunginhallitukselta anonut, että kiinteistö-lautakunnan hallintaan siirretyt entisen Bengtsårin koulukodin alueet luovutettaisiin jälleen lastensuojelulautakunnan käytettäväksi nuorisonhuoltotarkoituksiin. Katsoen, että k.o. saaristo kesäisen luonnonkauneutensa puolesta voisi soveltua käytettäväksi esim. nuorisojärjestöjen kesäsiirtolaksi, lautakunta antoi anomuksesta puoltavan lausunnon, vaikkakin epäili, että se sijaitsee liian kaukana Helsingistä tähänkin tarkoitukseen käytettynä.

Kun vuoden kuluessa oli tehty useampia sisäänmurtoja Sofianlehdon pikkulastenkodin ja vastaanottokodin kellareihin, esitti lautakunta joulukuun 22 p:nä kaupunginhallitukselle, että se antaisi rakennustoimiston tehtäväksi varmistaa pikkulastenkodissa varastokellarien ovet ja laittaa vastaanottokodin kellareihin sähköllä toimivat hälytyslaitteet. Lukkojen ja ovien osoittautuessa kestävämmiksi yhä uusien murtojen jatkuessa oli hälytyslaitteet järjestettävä myöhemmin myöskin Sofianlehdon pikkulastenkotiin.

Lastensuojeluvirasto

Yleinen toimisto. Lastensuojelun toimitusjohtajana ja samalla lastensuojeluviraston päällikkönä toimi filosofianmaisteri R. Liukkonen ja sihteerinä varatuomari A. Koskenkylä. Lautakunnan kassa- ja tiliasiat olivat yhdistettyinä huoltolautakunnan tilitoimistoon, kun taasen lastenhuoltokorvausten perimisestä huolehti kummallekin lautakunnalle yhteinen huoltotoimen asiamiesosasto. Yleisen toimiston kansliatehtäviä hoiti neiti C. Nyström neiti A. Haajasen avustamana sekä vastaanotto- ja rekisteritoimistoa neiti M. Tawaststjerna neitien H. Strählmännin ja T. Parman suorittaessa toimistolle ilmoitettujen lastensuojelutapausten tutkimiset. Edellisten lisäksi toimi rekisteritoimiston kirjoitus- ja kodeissakäyntiapulaisena rouva I. Arstila.

Turvattomain lasten huoltotoimisto. Lastenhuollontarkastajana toimi pastori K. F. Palomäki, apulaisenaan rouva A. Stegman. Kansliatehtävistä huolehti neiti E. Ekholm neiti G. Boldtin ja rouva A. Kauralan avustamina. Toimiston kodissakävijöinä olivat rouva M. Hainari, neiti K. Kivikoski ja rouva E. Rätty.

Suojelukasvatustoimisto. Nuorisonhuoltajan tehtäviä hoiti väliaikaisena opettaja N. Oksanen marraskuun 15 p:ään asti, jolloin virkaan vakinaisesti nimitetty filosofianmaisteri K. Helasvuo vapautui sotilastehtävistä. Toimiston kirjoitustehtävistä huolehti neiti K. Pajunen ja kodissakävijänä toimi rouva A. Gronow.

Aviottomain lasten huoltotoimisto. Lastenvalvojana oli hovioikeudenauskultantti A. E. Heiskanen, varamiehenään lautakunnan sihteerin A. Koskenkylä. Lastenvalvojan perimistöimistöä hoiti maaliskuun 1 p:ään asti silloin eläkkeelle siirtynyt rouva A. Aminoff ja hänen jälkeensä rouva A. Tolvanen rouvien A. Perrin ja G. Mannisen avustamina. Kodissakävijänä toimi rouva I. Glansenstierna-Stenvall ja lastenvalvojan toimistotehtävistä huolehtivat rouvat A. Alanen, V. Hyvärinen, E. Nylund ja K. Leppänen. Lasten sijoitusta ja hoitoa valvovan naistarkastajan M. Ahlbergin ollessa virkavapaana hoiti hänen virkaansa terveyssisar L. Soini.

Äitiysavustus- ja perhelisätoimistoa hoiti rouva S. Hiisivaara rouva B. Forsmanin huolehtiessa tarkastuskäynneistä ja lastenhoidonneuvolain avustaessa anomusten vastaanottamisessa ja myönnettujen avustusten jakamisessa.

Työhuoltotoimiston hoitajana toimi filosofianmaisteri M. Törnudd apunaan sosiaali-huoltaja T. Aalto.

Lastensuojelulautakunnan lääkäreinä toimivat lääketieteenlisensiaatti R. Granholm sekä lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma määrättyä työnjakoa noudattaen. Ensik-

si mainitun siirryttyä kesäkuun 1 p:nä eläkkeelle hoiti tohtori Muroma lopulla vuotta kummankin tehtävät lautakunnan jo huhtikuun 12 p:nä kaupunginhallitukselle tekemän ja v:n 1945 alussa voimaanastuvaksi hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti.

Lastensuojeluvirastoa vahtimesttrin tehtäviä hoidettiin tilapäisin työvoimin, kunnes toimenhaltija K. Miettinen marraskuun 25 p:nä vapautui sotaväestä.

Lähetetyt kirjelmät. Lautakunnan tekemäin päätösten johdosta tai muusta syystä lähetettiin lastensuojeluvirastosta kertomusvuoden kuluessa yhteensä 25 313 (edellisenä vuonna 23 612) kirjelmää tai laajempaa esitystä. Näitä oli lautakunnan tai yleisen toimiston hallinnollisia esityksiä 698, rekisteritoimiston lähetteitä 762, turvattomain lasten huolto-osastolta toimitettuja 1 950, suojelukasvatustoimistosta lähetettyjä 1 316, aviottomain lasten huoltotoimistosta 16 216, äitiysavustus- ja perhelisätoimistosta 2 613 ja työhuolto-toimistosta 1 758. Lisäksi eri osastoilta lähetettiin joukko toimistoonkutsuja, joita ei ole katsottu tarpeellisiksi rekisteröidä.

Ilmoitukset lastensuojelutoimenpiteitä kaipaavista lapsista. Lukuunottamatta suojelukasvatustoimistolle ilmoitettuja sekä kesäksi maalle toimitettuja ja leikkikentille ilmoitautuneita lapsia jätettiin lautakunnan vastaanotto- ja rekisteritoimistoon kertomusvuoden kuluessa yhteensä 1 959 (edellisenä vuonna 2 106) ilmoitusta hoidon ja kasvatuksen puutteesta olevista lapsista ja nuorista henkilöistä, jakautuen nämä ilmoitukset niitä tehneisiin nähden seuraavasti:

Huoltolautakunta	56	Vanhemmat itse	267
Kansakouluntarkastaja	16	Lastensuojeluyhdistykset	26
Poliisilaitos	17	Lastensuojeluvirkailijat	1 117
Muut viranomaiset	177	Yksityiset henkilöt	229
		Yhteensä	1 959

Ilmoittajain tiedonantojen mukaan oli ilmoituksen aiheena:

Lain rikkominen	17	Lasten avioton syntyperä	660
Muut kasvatukselliset syyt	106	Lasten pahoinpitely tai huono hoito	49
Lasten aistiviallisuus tai vähälahjaisuus	13	Vanhempain huono elämä	62
Lasten turvattomuus	805	Sotasiirtolaisuus	16
		Muut syyt	231
		Yhteensä	1 959

Useimmat ilmoitetuista tapauksista siirtyivät turvattomain lasten huolto-osastolle tai osoittautuivat toimeenpannuissa tutkimuksissa sen laatuiseksi, etteivät ne aiheuttaneet asianomaisille annettuja ohjeita tai varoituksia ankarampia toimenpiteitä. Minkä verran ilmoitetuista lapsista oli otettava lautakunnan huostaan samoin kuin muutkin heihin kohdistuneet erikoisemmat toimenpiteet ja niiden perusteena olevat syyt ilmenevät seuraavista tässä kertomuksessa esiintyvistä selostuksista.

Lastensuojelulautakunnan huostaan otetut lapset. V:n 1944 alussa oli lastensuojelulautakunnan täysihuollossa edellisestä vuodesta jäljellä kaikkiaan 1 728 lasta. Vuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 412 lasta (edellisenä vuonna 543), joten kertomusvuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 2 140 (2 366) lasta. Edellä mainituista 2 140 lapsesta ali 276 suojelukasvatusta tarvitsevaa ja 1 842 n.s. köyhäinhoidollista eli turvatonta lasta. Sitä paitsi oli 22 lasta osan vuodesta suojelukasvatustoimiston ja osan vuodesta turvattomain lasten huoltotoimiston huollossa. Lasten vaihtuminen vuoden kuluessa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huolto-osasto	Jäljellä v:sta 1943		Uusia		Yhteensä		Eronneita 1)		Jäljellä v:een 1945		V:n 1944 kuluessa poistettuja ja uudelleen hoitoon otettuja	
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä
Suojelukasvatusosaston huollossa	157	43	64	34	221	77	71	26	150	51	6	3
Turvattomien lasten huolto- toimiston hoivissa	810	718	178	158	988	876	286	258	702	618	8	10
Yhteensä	967	761²⁾	224²⁾	188²⁾	1 191²⁾	949²⁾	339²⁾	280	852	669	14	13

Kuten edellä olevasta asetelmasta ilmenee, oli kertomusvuoden kuluessa hoidetuista lapsista 27 sellaista, jotka syystä tai toisesta poistettiin lautakunnan luetteloista, mutta myöhemmin otettiin jälleen lautakunnan hoitoon, suurin osa näistä turvattomien lasten osastolla.

Edellä mainituista 2 140 lapsesta osa oli sijoitettu lautakunnan omiin laitoksiin, osa valtion ja yksityisten ylläpitämiin lastenhuoltolaitoksiin sekä yksityiskoteihin. Sitä paitsi hoidettiin aistiviallisia ja raajarikkooisia sekä tylsämielisiä heille sopivissa erikoislaitoksissa. Lisäksi 1 lapsi sai vain raha-avustusta. Lasten jakaantuminen eri huoltomuotojen mukaan sekä huoltopäivien luku eri huoltopaikoissa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltomuoto	Lapsia			Huoltopäiviä			
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Keskim. hoidokkiakohti
<i>Suojelukasvatusta tarvitsevia</i>							
<i>a) lapsia</i>							
Lautakunnan alaisissa laitoksissa	201	57	258	49 466	11 039	60 505	234.5
Sairaaloissa	9	1	10	279	4	283	28.3
Muissa laitoksissa	1	2	3	157	412	569	189.7
<i>b) nuoria henkilöitä</i>							
Seimelän tyttökodissa	—	5	5	—	1 327	1 327	265.4
Onnelan tyttökodissa	—	2	2	—	443	443	221.5
Yläneen tyttökodissa	—	6	6	—	1 768	1 768	294.7
Vuorelan kasvatuslaitoksessa	—	2	2	—	368	368	184.0
Kotiniemen kasvatuslaitoksessa	9	—	9	3 005	—	3 005	333.9
Käyrän turvakodissa	1	—	1	365	—	365	365.0
Rajamäen työsiirtolassa	6	12	18	1 096	1 244	2 340	130.0
Väinölan turvakodissa	—	3	3	—	227	227	75.7
Östensön turvakodissa	6	—	6	1 394	—	1 394	232.3
Järvilinnan vastaanottolaitoksessa	5	—	5	135	—	135	27.0
Hovin kasvatuslaitoksessa	1	—	1	366	—	366	366.0
Vain raha-avustusta saaneita	—	1	1	—	—	—	—
Yhteensä	221²⁾	77²⁾	298²⁾	56 263	16 832	73 095	245.3

1) Tähän sisältyy 8 poikaa ja 5 tyttöä, jotka jo kertomusvuoden alussa poistettiin lautakunnan huostasta. — 2) Kahdessa tai useammassa ryhmässä esiintyvä lapsi on otettu summaan vain kerran.

Huoltomuoto	Lapsia			Huoltopäiviä			
	Poikia	Tyttöjä	Yhteen- sä	Poikien	Tyttö- jen	Yhteen- sä	Keskim- hoidok- kia kohti
<i>Turvattomia</i>							
<i>a) lapsia</i>							
Lautakunnan alaisissa laitoksissa	309	224	533	52 135	34 213	86 348	162.0
Yksityisissä lastenhuoltolaitoksissa	351	311	662	96 595	82 854	179 449	271.1
Ammattikoulukodeissa	1	2	3	253	718	971	323.7
Sairaaloissa	37	31	68	1 957	2 362	4 319	63.5
Yksityisissä perheissä	338	340	678	101 707	103 494	205 201	302.7
Aistivillisi- ja raajarikkoisten hoitoloissa	5	1	6	280	366	646	107.7
Vajaamielisten hoitoloissa	50	50	100	17 506	15 126	32 632	326.3
<i>b) nuoria henkilöitä</i>							
Seimelän tyttökodissa	—	4	4	—	1 464	1 464	366.0
Kaupunkilähetyksen naissiirtolassa.....	—	6	6	—	1 469	1 469	244.8
Lausteen poikakodissa	1	—	1	366	—	366	366.0
Pohjolan poikakodissa	3	—	3	1 098	—	1 098	366.0
<i>Yhteensä</i>	<i>1) 988</i>	<i>1) 876</i>	<i>1) 1 864</i>	<i>271 897</i>	<i>242 066</i>	<i>513 963</i>	<i>275.7</i>
Kaikkiaan	1) 1 191	1) 949	1) 2 140	328 160	258 898	587 058	274.3

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 1 132 eli 52.9 % ja aviottomia 1 008 eli 47.1 %. Turvattomiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 50.5 ja 49.5 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 68.1 ja 31.9. Kaikista aviotsyntyisistä lapsista oli 735:llä eli 64.9 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 317:llä eli 28.0 %:lla oli jompikumpi vanhemmista kuollut ja 80 eli 7.1 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 442:lla eli 43.8 %:lla oli sekä isä että äiti elossa, 516:lla eli 51.3 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 50:llä eli 5.0 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Ikäänsä nähden lapset jakaantuivat seuraavasti:

Ikä vuoden päättyessä, vuotta	Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia		Turvattomia lapsia		Lapsia kaikkiaan	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Alle 2	—	—	209	11.2	209	9.8
2—6	—	—	442	23.7	442	20.6
7—12	35	11.7	610	32.7	635	29.7
13—15	114	38.3	421	22.6	526	24.6
16—17	110	36.9	158	8.5	265	12.4
18—	39	13.1	24	1.3	63	2.9
<i>Yhteensä</i>	<i>298</i>	<i>100.0</i>	<i>1 864</i>	<i>100.0</i>	<i>2 140</i>	<i>100.0</i>

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nim. 1 610 eli 77.1 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 17 ja muualla Uudenmaan läänissä 88, joten muualla syntyneitä oli ainoastaan 373 eli 17.9 %. Köyhähoidollinen kotipaikkaoikeus oli 1 612:lla eli 75.3 %:lla Helsingissä, 53:lla kaupunkia ympäröivissä kunnissa sekä 33:lla muualla Uudenmaan läänissä. Vain 184:llä oli kotipaikkaoikeus jossakin muussa maan kunnassa, kun taas 66 lapsen hoitokustannukset valtio korvasi.

Jotta saataisiin selvitettyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, on heidät ryhmitetty vanhempainsa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli m.m. tehdas- y.m. ammattityöntekijäin lapsia 835 eli 39.0 %, muiden työntekijäin 418 eli 19.5 %, palvelijoiden 326 eli

1) Kahdessa tai useammassa ryhmässä esiintyvä lapsi on otettu summaan vain kerran.

15.2 % itsenäisten liikkeenharjoittajain 167 eli 7.8 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 219 eli 10.2 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 36 eli 1.7 %.

Kodeissa toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, miksi edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan, useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johduttu seikka. Ainoastaan 436:ssa eli 20.4 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta; 236 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistivallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 200 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 1 638:ssa eli 76.5 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 590 eli 27.6 % lapsista otettiin huollettavaksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatuskyky, 297:ltä eli 13.9 %:lta oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 211 lasta eli 9.9 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 310 lapsen, 14.5 %:n, vanhemmat olivat joko sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 107 tapauksessa, 5.0 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Aidinkieli oli 1 805:llä eli 84.3 %:lla suomi, 293:lla eli 13.7 %:lla ruotsi ja 42:lla eli 2.0 %:lla jokin muu kieli.

Suojelukasvatuksen alaiset hoidokit ja niitä varten tarkoitetut laitokset

Suojelukasvatusta tarvitsevat edellä mainituista lautakunnan huostaan otetuista lapsista olivat lastensuojeluviraston suojelukasvatusosaston huollossa ja oli näiden huoltamiseen käytettävissä seuraavat kaupungin ylläpitämät laitokset:

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti Sofianlehdossa. Edellinen näistä toimii havaintojen-tekolaitoksena kouluikäisten lasten vastaisiin hoitopaikkoihinsa sijoittamista varten, jota paitsi käytökseltään moitteettomat lapset voivat sen koululaisosastolla asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa. Ammattioppilaskoti taasen tarjoaa asunnon ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville pojille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksin jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen. Vastaanottokodissa oli yhteensä 104 ja ammattioppilaskodissa 36 hoitopaikkaa, joista kuitenkin osa oli puolustuslaitoksen käytössä. Kummankin laitoksen johtajana toimi opettaja M. Tuokko apunaan ylikastajasta M. Pitkänen ja emännöitsijänä neiti E. Gröning. Poikaosaston hoitajana toimi neiti I. Hänninen ja tyttöosaston hoitajana neiti E. Nieminen, kummallakin apunaan hoitajatarharjoittelija. Ammattioppilaskotia hoitivat neidit I. Jääskeläinen ja H. Ilvesvaara. Näiden lisäksi oli kaikilla osastoilla yhteinen keittäjä ja leipoja sekä lämmittäjä-talonmies, ompelija, 2 pesijää ja 5 palvelijaa.

Ryhtylän koulukoti omine maataloineen, joka sijaitsee Hausjärven pitäjässä, voi ottaa vastaan 120 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän koulukodin toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana toimi diplomi-insinööri V. Antila ja opettajina T. R. Reino ja T. A. Mikkola. Avoimna oleva kolmannen opettajan virka oli oppilaiden satunnaisen vähälukuisuuden johdosta edelleen täyttämättä. Emännöitsijänä oli neiti M. Nurmi. Viidessä eri kotikunnassa asuvien oppilaiden hoitajina toimivat neidit E. Roselius, T. Roukko, A. Ohraniemi, E. Kotiranta ja A. Haavisto. Opetusta eri ammateissa antoivat veistonopettaja L. Keinänen, konepuuseppä I. Saipion avustamana, metallitöidenopettajat L. Aranko, S. Colliander ja seppä K. Moisio, räätälimestari K. V. Laakso, suutarimestari J. A. Lampinen, puutarhuri L. Päivike, maataloustöiden johtaja V. Niittylä ja karjakko M. Koskinen. Vuoden alkupuolella oli metallitöidenopettaja L. Aranko ja yksi puutyöimestareista, V. Pakarinen, edelleen sotilastehtävissä, joten ammattiopetustakin oli hoidettava supistetuin voimin. Näiden lisäksi kuului laitoksen toimihenkilöihin keittäjä, leipoja, 3 palvelijaa, 2 pesijää, lämmittäjä, tallimies, navetta-apulainen ja 3 maataloustyöntekijää.

Toivoniemen koulukoti siihen kuuluvine maataloineen, joka sijaitsee Lohjan pitäjässä, on tarkoitettu 40 kansakoulu- ja jatkokouluiässä olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajana, joka osallistui myös opetukseen, toimi neiti L. Kivekäs. Opettajana oli A. Itkonen sekä emännöitsijänä ja samalla talousaskareiden ohjaajana oli neiti E. Ranta ja kesäkuun 1 p:stä alkaen L. Nummenkorpi. Lastenhoitajana ja samalla käsitöiden opettajana toimi käsityöopettaja T. Peltola. Maanviljelystehtävistä huolehti

maataloustöiden johtaja J. Arola tallimiehen ja 1 maataloustyöntekijän avustamana ja navettatöistä karjakko M. Juola käyttäen vanhempia oppilaita apunaan. Lisäksi laitoksessa oli hoitajatarharjoittelija ja palvelija, toimien viimeksi mainittu myös puutarhanhoitajana.

Tavolan koulukoti, joka sijaitsee Nummen pitäjässä, on tarkoitettu enintään 25 kehityksensä puolesta apukouluasteella olevalle suomenkieliselle pojalle. Laitoksen oppilasasuntolassa oli 15 sijaa. Osa oppilaista oli sijoitettu täysihoitoon laitoksen lähellä oleviin yksityisiin perheisiin. Koulukodin johtajana ja samalla opettajana toimi J. Jokinen sekä emännöitsijänä ja oppilasasuntolan hoitajana neiti M. Leppäniemi apunaan keittäjä ja palvelija.

Toivolan koulukoti, joka sijaitsee Helsingin pitäjän Pakinkylässä, on tarkoitettu 85 kansakouluikäiselle lapselle. Laitos on lastensuojeluviraston eri toimistoille osittain yhteinen ja mainitaan siitä lähemmin turvattomien lasten huoltotoimiston yhteydessä.

Tietopuolinen opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty pääasiassa pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Jatko-opetukseen sisältyvillä käytännöllisillä oppiaineilla oli oma, niitä varten laadittu ohjelmansa.

Koulukotien hoidokit. V:n 1944 aikana oli kaikkiaan 177 suojelukasvatusosaston hoidokkia sijoitettu edellä mainittuihin kaupungin ylläpitämiin koulukoteihin, Toivolaa lukuunottamatta, ja ilmenee oppilaiden vaihtuminen niissä seuraavasta yhdistelmästä:

Koulukoti	L a p s i a					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1943	Uusia	Yh- teensä	Eronneita	Jäljellä veen 1945	Kaikkiaan	Keskim. hoi- dokia kohd.
Ryttylä	77	29	106	41	65	26 886	253.6
Toivoniemi	23	9	32	6	26	8 968	280.3
Tavola	30	9	39	6	33	11 591	297.2
Yhteensä	130	47	177	53	124	47 445	268.1

Oppilaiden asianomaisten johtajain lastensuojeluvirastoon kuukausittain lähettämien arvostelujen mukaan, joissa eri arvostelijain vaatimusten mahdollinen erilaisuus on luonnollisesti otettava huomioon, käyttäytyi seuraavasta yhdistelmästä näkyvä prosenttimäärä koulukotien oppilaista v. 1944 hyvin, tyydyttävästi tai huonosti:

	Ryttylä	Toivoniemi	Tavola
Hyvin	74	27	88
Tyydyttävästi	9	59	10
Huonosti	17	14	2
Yhteensä	100	100	100

Muissa suojelukasvatukseen käytettävissä olleissa laitoksissa vaihtuivat hoidokit seuraavasti:

Hoitokoti	L a p s i a					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1943	Uusia	Yh- teensä	Eronneita	Jäljellä veen 1945	Kaikkiaan	Keskim. hoi- dokia kohd.
Vastaanottokoti	8	64	72	58	14	4 384	60.9
Ammattioppilaskoti	18	27	45	12	33	8 195	182.1
Toivolan koulukoti ¹⁾	6	5	11	11	—	481	43.7
Yhteensä	32	96	128	81	47	13 060	102.6

¹⁾ Näistä oli Toivolan koulukodin eristysosastolla yhteensä 3 poikaa, jotka sekä saapuivat että poistuivat vuoden kuluessa. Heidän huoltopäiviensä lukumäärä oli 42.

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 57 lasta. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 19 poikaa ja 17 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 8 poikaa ja 13 tyttöä sekä poistettiin 13 poikaa ja 15 tyttöä, joten seuraavaan vuoteen jäi 14 poikaa ja 15 tyttöä. Huoltopäiviä oli 12 307.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa 10 lasta yhteensä 283 päivää; nämä kaikki olivat sitä paitsi olleet jossain muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 1 tyttö.

Alaikäiset lainrikkijat. Kuten edellä olleesta erittelystä ilmenee, oli Toivolan koulukodin eristysosastolla 3 alaikäistä lainrikkijaa huollettavana asiainsa tutkintoaikana yhteensä 42 päivää.

Suojelukasvatustoimiston puolesta hoiti nuorista rikoksenteijöistä annetun lain määräämät tehtävät Vankeusyhdistys r.y:n ylläpitämä Nuorisonvalvontatoimisto. Tämä suoritti esitutkinnat Helsingin raastuvanoikeudelle 15 vaan ei 21 vuotta täyttäneistä syytteen asetetuista ja huolehti ehdollisesti tuomittujen nuorten rikoksenteijäin valvonnasta sekä lastensuojeluasetuksen määräämästä lautakunnan edustuksesta poliisikuulustelussa ja oikeudessa, milloin tutkittava oli 15 vaan ei 18 vuotias.

Nuorisorikollisuuden ehkäisemisessä suojelukasvatustoimisto taasen sai huomattavaa tukea kaupungin nuorisojärjestöiltä ja niiden keskuudestaan muodostamilta Helsingin suomenkieliseltä ja ruotsinkieliseltä nuorisotyötoimikunnalta. Nuorisotyötoimikuntien aloitteesta saatiin useista järjestöistä myöskin kasvatuksellisen tuen tarpeessa olevien tai siveellisesti hairahtuneiden alaikäisten vapaaehtoisia suojeluvolvojia.

Nuorisorikollisuuden määrää Helsingissä valaisevat seuraavat tiedot siitä, paljonko rikospoliisi v:n 1944 aikana tutki eri ikäisinä rikoksia tehneitä alaikäisiä:

Rikospoliisin kuulustele-		Syytteen asetettuja nuoria rikoksenteijöitä				Yhteensä
Alle 15 v.		15—17 v.		18—20 v.		
Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	
12	1	183	36	93	134	459

Poliisilaitoksen huolto-osastoon pidätettiin v. 1944 irtolaisuuden takia 249 alle 18-vuotiasta henkilöä pidätysten luvun ollessa saman henkilön uusiutuneet pidätykset mukaanluettuina 389.

V:n 1944 aikana saapui huoltolautakunnan alkoholihuolto-osastolle tietoja poliisin pidättämistä juopuneista alaikäisistä seuraavat määrät:

Lapsia (alle 16 v.)		Nuoria henkilöitä (16—17 v.)		Yhteensä	Pidätyksiä yhteensä
Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä		
5	2	83	19	109	135

Edellä luetelluista tulivat suojelukasvatustoimiston huollettaviksi alle 15-vuotiaana rikoksensa tehneet sekä vähäinen määrä syytteen asetettuja tai tuomittuja 15—17 vuotiaana rikoksensa tehneitä, viimeksi mainittujen pääosan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteiden varaan tai ehdollisesti tuomittuina Nuorisonvalvontatoimiston valvontaan.

Suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulivat edelleen kaikki e.m. irtolaisuuden takia sekä juopuneina pidätetyt, lukuunottamatta kahta, jotka alkoholisteiksi todettuina jäivät huoltolautakunnan huollettaviksi. Edellä lueteltujen lisäksi tuli suojelukasvatustoimiston huollettaviksi kuitenkin sellaisia, jotka lasten vanhemmat, järjestyspoliisi, kansakoulujen tarkastajat tai muut viranomaiset tai yksityiset henkilöt toimistolle ilmoittivat. Suojelukasvatustoimiston toimenpiteet näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

V:sta 1943 siirretyt käsittelemättömät tapaukset	18
V. 1944 ilmoitetut tapaukset aiheen mukaan:	
Luvaton ansiotoimen harjoittaminen tai koulunkäynnin laiminlyöminen (Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta)	55
Rangaistava teko, mutta jätetty syytteeseen panematta tai rankaisematta (paitsi ehdollisesti tuomitut), havaittu irtolaiseksi tai tavattu juopuneena (Lsl. 8 § 2 mom.)	430
	Yhteensä 503
Lastensuojelulautakunnan suojelukasvatusosaston määräämät suojelutoimenpiteet:	
Varoitus (Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta)	107
Ottaminen vanhempien suostumuksella toistaiseksi lautakunnan huostaan (Lsl. 9 § 2 mom. c-kohta)	6
Muut tilapäiset kotikasvatusta tukevat toimenpiteet (Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta) ...	14
Suojeluvalvojan määrääminen (Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta)	38
Ottaminen lastensuojelulautakunnan huostaan kodin ulkopuolella kasvatettavaksi (Lsl. 11—12 §§)	46
Nuorisonhuoltajan määräämät toimenpiteet	267
V:een 1945 käsiteltäviksi siirretyt tapaukset	25
	Yhteensä 503

Suojelukasvatusoimiston sijoittamat lapset ja nuoret henkilöt ilmenevät s. 6 olevasta taulukosta.

Turvattomain lasten huoltotoimiston hoidokit ja lastenkodit

Kuten aikaisemmin esitetystä yhdistelmästä näkyy, oli turvattomain lasten huoltotoimiston hoivissa kertomusvuoden aikana yhteensä 1 864 (vuotta aikaisemmin 2 098) köyhäinhoidollista, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista suurin osa eli 1 340 (1 508) lasta oli sijoitettu yksityishoitoon, nimittäin 678 (784) yksityisiin perheisiin ja 662 (724) yksityisiin lastenkoteihin. Koska varsinkaan hentojen pikkulasten maaseudulle lähettäminen ei ole lastenhoidon kannalta tarkoituksenmukaista eikä kouluikäisillekään lapsille ole aina heti sopivaa kasvatuskotia saatavissa, oli toimiston käytettävissä seuraavat lastenkodit:

Sofianlehdon pikkulastenkodissa on eri osastoillaan yhteensä 100 hoitopaikkaa 0—2 vuoden ikäisille lapsille. Kodin johtajana toimi neiti E. Boström ja emännöitsijänä neiti E. Mäiseli. Eri osastoja hoitivat neidit T. Hamara, S. Pirkkalainen ja I. Karjalainen sekä rouva T. Palokangas joulukuun 1 p:nä saakka. Heidän apunaan toimi 10 ammattitaitoista lastenhoitajaa ja 15 palkatonta hoitajatarharjoittelijaa kuusi kuukautta käsittävissä vuoroissa. Lisäksi kuului tämän laitoksen henkilökuntaan ompelija, keittäjä, 5 palvelijaa, 2 pesijää ja lämmittäjä-talonmies.

Reijolan lastenkoti, jossa eristysosastoineen on 35 hoitopaikkaa, on tarkoitettu pääasiassa lastentarhaiässä oleville normaali-ikäisille lapsille. Kodin johtajana oli rouva E. Ahlgren ja hänen siirryttyään syyskuun 1 p:nä eläkkeelle, neiti M. Ritvanen. Lastenhoitajina toimivat neidit A. Carlén, K. Nyholm, T. Pertto, E. Rehnström ja I. Nikula. Näiden lisäksi kuului lastenkodin henkilökuntaan ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa.

Kummankin edellä mainitun lastenkodin lääkärinä toimi vuoden alkupuolella lääketieteellisensiaatti R. Granholm ja lopulla vuotta lääketieteen- ja kirurgian tohtori U. Muro.

Kullatorpan lastenkodissa hitaammin kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaiässä olevia lapsia varten on niinkään 35 hoitopaikkaa. Kodin johtajana oli neiti A. Orola. Lasten

hoitajina toimivat neidit K. Koivula, A. Vallenius ja M. Lempinen. Lisäksi oli tässäkin lastenkodissa ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa. Lääkärinä toimi vuoden alusta lukien vastaanottokodin ja koulukotien lääkäri U. Muroma.

Toivolankoulukoti Helsingin pitäjän Pakinkylässä omine maatalouksineen on tarkoitettu enintään 85 huonohoitoiselle kansakouluikäiselle lapselle. Laitoksessa toimii vain suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu, koska sinne sijoitetut ruotsinkieliset lapset voivat opiskella koulukodin lähellä sijaitsevassa Oulunkylän ruotsinkielisessä kansakoulussa. Koulukodin johtajana toimi K. A. Kurkela, apunaan rouva L. Kurkela, ja opettajina V. Uusivirta ja neiti R. Honkapirtti. Laitoksessa kauan toiminut ja suuresti pidetty opettaja Uusivirta kuoli syyskuun 5 p:nä jättäen jälkeensä kauniin muiston. Hänen vieraansa hoiti senjälkeen väliaikaisena opettaja E. Hurskainen koko alkaneen lukuvuoden. Tässäkin koulukodissa oli kolme eri oppilasasuntolaa, joiden hoitajina toimivat neidit A. Eskola, H. Hirvonen ja I. Kallio. Lisäksi oli laitoksen aitauksen ulkopuolella sijaitsevaan rakennukseen järjestetty alaikäisistä lainrikkojista heidän asiainsa tutkintoaikana huolehtiva eristysosasto, jota hoiti laitoksen puuseppäkatsastaja M. Larjala. Koulukodin emännöitsijänä toimi rouva L. Vilku ja maataloustöiden johtajana P. Karvia sekä puutarhurina J. E. Lindqvist. Sitä paitsi kuului laitoksen henkilökuntaan suutari, maataloustöiden johtajan apulainen, ompelija, keittäjä, karjakko ja 5 palvelijaa.

Vastaanottokodin koululaisosastolle sijoitetut köyhäinhoidolliset lapset käyvät normaalioloissa kaupungin kansakouluissa.

Lastenkotien valvonnasta huolehti lähinnä lastenhuollontarkastaja. Lasten terveydenhoidon tarkastus sekä ruokajärjestyksen määrääminen näissä kodeissa kuului lautakunnan lääkäreille.

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin lastenkodeissa v:n 1944 aikana selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Sofianlehdon pikkulasten koti	Reijolan lastenkoti	Kullatorpan lastenkoti	Toivolankoulukoti	Vastaanottokodin koululaisosasto	Yhteensä
V:sta 1943 hoitoon jääneitä	95	33	31	65	48	272
V. 1944 hoitoon otettuja	144	27	19	29	80	299
Yhteensä	239	60	50	94	128	571
Näistä						
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:						
sijoitettiin yksityishoitoon	7	2	1	2	—	12
siirrettiin toiseen lastenkotiin	33	8	4	9	25	79
toimitettiin sairaalaan	8	—	—	—	1	9
b) Toimiston hoidosta poistettuina:						
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	79	15	3	14	20	131
luovutettiin toisten maksuttomaan hoitoon	18	3	—	6	15	42
luovutettiin toisen kunnan huoltoon ...	4	—	1	1	2	8
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	8	3	8	19
kuoli	3	—	1	—	—	4
poistettiin muista syistä	—	1	—	2	7	10
Poistettuja yhteensä	152	29	18	37	78	314
V:een 1945 jääneitä	87	31	32	57	50	257

Yksityishoitoon sijoitetut normaalilapset. Yksityisiin lastenkoteihin ja yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. V. 1944 hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana on ollut useammassa hoitopaikassa. Näin on asianlaita Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettuun 2 lapseen ja maaseudun yksityisiin perheisiin sijoitettuun 3 lapseen nähden.

	Yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuja lapsia		Yksityisiin perheisiin sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maa-seudulle	Helsinkiin	Maa-seudulle	
V:sta 1943 hoitoon jääneitä	165	386	191	413	1 155
V. 1944 hoitoon otettuja	35	100	20	67	222
Yhteensä	200	486	211	480	1 377
Näistä					
a) Edelleen toimiston hoidossa olleen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	6	4	3	9	22
siirrettiin kunnan lastenkotiin	10	28	4	17	59
siirrettiin yksityisiin lastenkoteihin	5	5	—	6	16
siirrettiin ammattikoulukotiin	—	—	—	—	—
siirrettiin sairaalaan	—	5	—	2	7
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin suojelukasvatustoimiston huoltoon ...	—	4	—	2	6
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	25	52	5	22	104
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	3	3	1	2	9
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	—	1	1
pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	8	39	33	19	99
poistettiin työkykyisiksi tultuaan	9	5	28	31	73
kuoli	1	—	—	—	1
poistettiin muista syistä	2	3	4	6	15
Poistettuja yhteensä	69	148	78	117	412
V:een 1945 jääneitä	131	338	133	363	965

Mitä muissa laitoksissa hoidettuihin lapsiin tulee, mainittakoon, että Överby nimisessä ammattikoulukodissa Kirkkonummella oli v:n 1944 aikana 1 poika 253 päivää, Harjulan kodinhoitokoulussa 1 tyttö 366 päivää ja Punkaharjun puutarhakoulussa 1 tyttö 352 päivää.

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin, mikäli mahdollista, sijoittaa sukulaistensa luokse. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivuudesta hankittiin lautakunnan tiheimille asutusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja huoltolautakuntien välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston kodissakävijät ja lastenhoidonneuvoloitten hoitajat, kun taas maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset huoltolautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myöskin lastenhuollontarkastaja apulaisineen koetti eri seuduille tekemillään tarkastusmatkoilla valvoa, että kasvatusta ja hoitoa kasvatuskodeissa oli lasten ikä- ja kehityskautta vastaava. Huonoiksi näyttäytyneistä hoitopaikoista siirrettiin lapset parempiin kasvatuskoteihin tai asiallisten syiden vaatiessa myöskin kaupungin omiin lastenhuoltolaitoksiin.

Aistiviällisiä, raajarikkoisia ja vajaamielisiä lapsia oli turvattomien lasten huoltotoimiston huollossa yhteensä 106 seuraavassa taulukossa mainituissa laitoksissa, ollen näihin nähden huomattava, että sokeain-, kuuromykkäin- ja raajarikkoisten koulussa olleet lapset viettivät lomansa jossain muualla.

Laitos	L a p s i a						Huoltopäiviä		
	Jäljellä v:sta 1943		Uusia		Yhteensä	Jäljellä v:een 1945		Kaikkiaan	Keskimäärin hoidokkia kohti
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä		Poikia	Tyttöjä		
Turun kuuromykkäinkoulu	—	1	—	—	1	—	1	366	366.0
Mikkelin »	—	—	2	—	2	—	—	93	46.0
Porvoon »	1	—	—	—	1	—	1	97	97.0
Raajarikkoisten huoltolaitos	1	—	1	—	2	—	—	90	45.0

Laitos	L a p s i a								Huoltopäiviä		
	Jäljellä v:sta 1943		Uusia		Yhteensä	Eronneita		Jäljellä v:een 1945		Kaikki- aan	Keski- määrin hoidoklia kohti
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä		Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä		
Toivolän tylsämielisten kasvatus- koti Muhoksella	5	—	1	—	6	—	—	6	—	2 172	362.0
Sortavalan diakonissalaitos	15	10	—	—	25	3	2	12	8	8 046	321.8
Helsingin diakonissalaitos	23	20	1	5	49	2	3	22	22	16 237	331.4
Vaajasalon langettavatautisten parantola	—	4	1	1	6	—	2	1	3	1 525	254.2
Oulun kaatumatautistenhuoltokoti	2	—	—	—	2	—	—	2	—	732	366.0
Kortejoen langettavatautisten miesparantola	1	—	—	—	1	—	—	1	—	366	366.0
Seinäjoen piirisairaalat	1	—	—	—	1	—	—	1	—	366	366.0
Kuhankosken tyttökoti Laukaassa	—	6	—	4	10	—	1	—	9	3 188	318.8
Yhteensä	49	41	6	10	106	7	8	48	43	33 278	313.9

Kaikki kouluiässä olevat normaalikykyiset hoitolapset saivat käydä kansakoulua, josta vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitäpaitsi toimitti lautakunta 53 kansakoulukurssin suorittaneelle yksityishoitoon sijoitetulle lapselle tilaisuuden saada taipumuksiensa mukaista ammatillista jatko-opetusta seminaareissa, kauppa-, maamies- ja talouskouluissa, konekirjoituskursseilla tai erilaisiin käsityöammatteihin valmistavissa laitoksissa, käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 186 135: 85 mk, josta saatiin sosiaaliministeriöltä 85 700 mk:n suuruinen korvaus.

Maaseudulle yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten sijoitusalueet selviävät seuraavasta luettelosta:

Sijoitusalue	L a p s i a				
	Jäljellä v:sta 1943	Uusia	Yh- teensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1945
Espoo	13	—	13	3	10
Kirkkonummi	14	2	16	8	8
Siuntio	9	—	9	3	6
Vihti	37	3	40	11	29
Helsingin pitäjä	29	3	32	11	21
Tuusula	14	3	17	2	15
Sipoo	4	1	5	4	1
Nurmijärvi	40	1	41	6	35
Ylivieska	2	—	2	—	2
Somero	55	19	74	12	62
Nurmo	11	2	13	2	11
Mäntsälä	13	—	13	—	13
Joroinen	1	—	1	—	1
Lohja	6	1	7	1	6
Eri kunnat	165	32	197	54	143
Yhteensä	413	67	480	117	363

Paikallisasiamiehinä toimivat neiti F. Berg Helsingin pitäjässä, rouva J. Carlberg Espoossa, neiti M. Hoffman Kirkkonummella, rouva A. Olin Vihdissä, neidit J. Bergström Siuntiossa, H. Savimaa Tuusulassa, M. Byman Sipoossa, M. Kielomaa Nurmijärvellä, I. Saarikoski Nurmossa, rouva L. Palomäki Lohjalla, opettaja I. Hyysti Mäntsälässä, kansanopiston johtaja J. Kytömäki Ylivieskassa ja kanttori H. Kantola Somerolla.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 68 lasta 4 319 päivää; näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 3 poikaa ja 5 tyttöä, 1 370 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 4 poikaa ja 2 tyttöä.

Edellisestä vuodesta oli turvattomain lasten huoltotoimiston hoidossa 1 528 lasta, kertomusvuoden aikana otettiin toimiston huostaan 336 lasta ja poistettiin 544 lasta, joten, kuten jo aikaisemmin esitetystä yhdistelmästä näkyy, toimiston hoiviin v:een 1945 jäi yhteensä 1 320 lasta, joista 4 aistivallista ja 87 vajaamielistä lasta.

Hoitomaksut yksityisiin perheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatusvanhempain sukulaisuudesta y.m. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 250 mk:sta 750 mk:aan kuukaudelta. Tuberkuloottisten lasten hoidosta maksettiin lastenkoti Droppenille 30 mk päivältä. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairashoito- ja matkakustannukset kuin myöskin hellyttävissä tapauksissa myönnetyt vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat normaalikykyiset lapset aikaisemmin selostettuine jatko-opetuksineen maksamaan yhteensä 6 723 389: 15 mk eli keskimäärin n. 5 094 mk vuodessa kutakin lasta kohden — maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta perittyjä korvauksia sekä valtiolta ammattiopetuskustannuksiin saatua osuutta lukuunottamatta.

Lasten kesävirkestötoiminta

Helmikuussa sattuneet Helsingin pommitukset tekivät lasten kaupungissa oleskelun vaaranalaiseksi. Sen takia niitä koetettiin saada siirretyksi kesäksi maalle mahdollisimman lukuisasti ja tavallista aikaisemmin. Entiseen tapaan hankittiin lastensuojeluvirastosta sanomalehti-ilmoituksilla ja paikallisasiamiesten välityksellä joukko ilmaisia kesäviettopaikkoja varattomille lapsille, joiden matkakustannukset suoritettiin lautakunnan talousarvioon tätä tarkoitusta varten merkitystä määrärahadista.

Suuremman laajuuden sai lasten sijoittaminen kesäksi maalle sen kautta, että yhteistoiminnassa sosiaaliministeriön kanssa avattiin jälleen keväällä 1944 Toisen linjan talossa n:o 2 erikoinen lasten maallesiertotoimisto, joka opettaja V. Alanteen johtamana välitti lapsia eri järjestöihin kuuluvien naisten hankkimiin kesäkoteihin. Näihin saatiin sijoitetuksi 779 helsinkiläistä lasta, joiden hoitopäivien luku oli 119 232. Tänä vuonna saatiin kireän elintarviketilanteen vuoksi vain aniharvoja ilmaisia sijoituskoteja, vaan saivat kodit hoitomaksua 9 v. nuoremmista 400 mk ja yli 9-vuotiaista lapsista 300 mk kuukaudessa. Aivan varattomien puolesta suoritti lasten maallesiertotoimisto nämä hoitomaksut eräiltä järjestöiltä saamallaan varoilla.

Edellä mainittujen kesäkotien lisäksi saatiin sijoitetuksi sukulais- ja tuttavaperheisiin 1 433 lasta ollen hoitopäivien luku heidän osaltaan n. 240 000. Näille kaikille annettiin vapaa menolippu ja useimmille myös paluulippu rautateillä. Näidenkin lasten vanhemmat joutuivat sukulais- ja tuttavasuhteistaan huolimatta useimmassa tapauksessa maksamaan jonkin verran lastensa kesähoidosta, vaihdellen tämä hoitomaksu lasten iästä y.m. asiaan vaikuttavista seikoista riippuen 300 mk:sta 1 200 mk:aan kuukaudessa. Onkin pidettävä asianmukaisena, että sellaiset kodit, jotka kykenevät lastensa maallaoleskelua korvaamaan, osallistuvat siihen maksukykynsä mukaan.

Terveystarkastuksessa todettiin lasten maallaoloaikanaan suuresti virkistyneen ja voimistuneen. Useissa tapauksissa oli lasten vaatteet kesäkodeissaan korjattu, jopa osalle lapsia hankittu uusiakin vaatteita. Kasvatuksellinen arvo ei liene vähäinen, sillä k.o. kesälapsilla oli tilaisuus tehdä uusia havaintoja erilaisista luonnonilmiöistä sekä välittömästi tutustua maalaisväestön elintapoihin ja elämäntapaan sekä voimiansa mukaan itsekkin osallistua tuottavaan työhön, jonka arvostaminen ja taitaminen on välttämätön edellytys kansamme jatkuvan toimeentulon turvaamiseksi.

Kyseisten lasten kesäksi maalle lähettämistä varten myönsi kaupunginvaltuusto lastensuojelulautakunnan käytettäväksi 345 000 mk:n suuruisen erikoismäärärahan. Kun sosiaaliministeriö suoritti toimistohenkilöiden palkat y.m. toimistokustannukset, kulutettiin tästä määrärahadista varattomien lasten matkalippuihin talousarvioon merkityn 30 000 mk:n lisäksi ainoastaan 130 059: 05 mk, mistä saatiin valtiolta 50 % suuruisen korvaus.

Sodasta johtuneen poikkeuksellisen tilanteen vuoksi, kun lapsia jäi kesäksi kaupunkiin tavallista vähemmän, voitiin leikkikenttätoiminta supistaa suunniteltua vähäisemmäksi. Talousarvioon merkitystä 5 leikkikentästä oli toiminnassa vain 2. Näillä käyville

lapsille jaettiin päivittäin maksuttomasti kaupungin elintarvikekeskuksen keittiössä valmistettu keittoateria.

Kesälomansa aikana kengänkiillottajina toimivia poikia oli 65. Heidän välitön valvontansa oli entiseen tapaan Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen ylläpitämän Pika-toimisto Marsin huolena, ja järjesti mainittu toimisto heidän virkistykseen puutarhatyöskentelyä, retkeilyjä ja erilaisia kilpailuja, kuten aikaisemminkin.

Aviottomain lasten huoltotoimisto

Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomain lasten huoltotoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat edelleenkin aviottomain lasten tiedustelemisen ja luetteloinnin, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen, elatusmaksujen periminen, äitien opastaminen lastenhoidossa sekä lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen.

Elatusvelvollisten joutuminen rintamalle tai työpalvelukseen teki elatusmaksujen perimisen varsinkin viimeksi mainittuun ryhmään nähden tavallista työläämmäksi asianomaisten osoitteen usein muuttuessa. Asevelvollisten puolesta sekä kaatuneiden ja invaliideiksi joutuneiden osalta haettiin ja saatiin valtiolta huoltorahoja ja -eläkkeitä kertomusvuonna yhteensä 1 690 061:20 mk (edellisenä vuonna 1 508 497 mk).

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen lasten luku oli seuraava:

V:sta 1943 jäljellä olevia	2 966	Luetteloista poistettuja	614
Uusia hoidokkeja	647	V:een 1944 jääneitä	2 999

Toimiston saatua tietoonsa aviottoman lapsen syntymisen tai siirtymisen kaupunkiin taikka aviottoman äidin raskauden merkittiin pääasiassa äidin ilmoituksen perusteella luetteloon tarpeelliset tiedot lapsesta, äidistä ja elatusvelvollisesta sekä ne todisteet, jotka äiti saattoi esittää elatusvelvollisuuden selvittämiseksi. Näihin tietoihin perustuvat seuraavat yhdistelmät, jotka valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien sekä elatusvelvollisten siviilisäätystä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Äidit siviilisäädyn mukaan:		Elatusvelvolliset siviilisäädyn mukaan:	
Naimattomia	2 779	Naimattomia	1 588
Leskiä tai laillisesti eronneita	185	Leskiä tai laillisesti eronneita	165
Naineita	21	Naineita	494
Tuntematon	14	Tuntematon	752
Yhteensä 2 999		Yhteensä 2 999	

Äidit iän mukaan:		Elatusvelvolliset iän mukaan:	
—15 vuotiaita	2	15—19 vuotiaita	89
16—19 »	296	20—24 »	613
20—24 »	1 046	25—29 »	643
25—29 »	802	30—34 »	437
30—34 »	482	35—39 »	248
35—39 »	253	40—49 »	222
40— »	98	50— »	67
Tuntematon	20	Tuntematon	680
Yhteensä 2 999		Yhteensä 2 999	

Äidit ryhmittivät ammatin mukaan seuraavasti:

Virkalaisia ja vapaiden ammattien harjoittajia	44	Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	49
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	42	Yksityisten palvelijoita	895
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	231	Muun elinkeinon harjoittajia	22
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	353	Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	230
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä .	867		
Muita työntekijöitä	266		
		Yhteensä	2 999

Elatusvelvolliset ryhmittivät ammatin mukaan seuraavasti:

Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	157	Merimiehiä ja kalastajia.....	116
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	168	Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	217
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	192	Muun elinkeinon harjoittajia	17
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	211	Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	631
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä .	907		
Muita työntekijöitä	383		
		Yhteensä	2 999

Lasten sijoittamisessa avustivat äitejä naistarkastajat, jotka yksityisesti tiedustelemalla tai sanomalehdissä ilmoittamalla hankkivat sopivia hoitokoteja. Hoitokustannusten suorittaminen tuotti luonnollisesti varattomille äideille suuria vaikeuksia, minkä vuoksi ne useimmissa tapauksissa suoritettiin lautakunnan puolesta ja velottiin elatusvelvollisilta sopimusten tai tuomioiden sekä äideiltä maksukyvyyn mukaan.

Avioittomain lasten hoitoa valvoivat kodissakävijät ja lastenhoidonneuvolain hoitajat käyden tarkastamassa nuorempien lasten hoitopaikkoja kerran kuukaudessa ja vanhempien vähintään 4 kertaa vuodessa. Tällöin seurattiin lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä annettiin äideille ohjeita lasten järkipäisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Milloin lapset katsottiin olevan sairashoidon tarpeessa, käytettiin asianomaisen lääkärin apua.

Kodissakävijäin ja lastenhoidonneuvolain hoitajien esittämien tiedonantojen mukaan lasten hoito-olot olivat seuraavat:

Äitinsä luona olevista lapsista sai		Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai	
	%		%
Hyvän hoidon	71.1	Hyvän hoidon	77.6
Suhteellisen hyvän hoidon	27.1	Suhteellisen hyvän hoidon.....	21.6
Epätyydyttävän hoidon	1.8	Epätyydyttävän hoidon	0.6
Äidin koti oli:		Kasvatusäidin koti oli:	
Hyvässä kunnossa	66.6	Hyvässä kunnossa	74.6
Suhteellisen hyvässä kunnossa	29.4	Suhteellisen hyvässä kunnossa	21.6
Epätyydyttävässä kunnossa	4.0	Epätyydyttävässä kunnossa	3.6

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli v:n 1944 aikana 81, joista kuollessaan 53 oli sairaalassa, 6 lastenkodissa, 10 kotona, 4 hoitokodissa ja 8 lapsen kuolinpaikka oli tuntematon.

Kuoleman syy:

Keskosia.....	5
Äkillinen maha- ja suolitulehdus	14
Synnynnäinen kuppatauti	5
» heikkous	4

Kuoleman syy:

Kurkkumätä	2
Aivokalvontulehdus	1
Vatsakalvontulehdus	1
Verenmyrkytys	2

Kuoleman syy:		Kuoleman syy:	
Keuhkokuume	16	Epämuodostuma	1
Keuhkotauti	1	Tukehtuminen	1
Ravintomyrkytys	9	Matkarasitus	1
Synnynäinen sydänvika	3	Sydänhalvaus	1
Äkillinen kouristus	2	Tuntematon	12
		Yhteensä	81

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja tavallisesti lasten äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskeisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskeisellä ja lautakunnan hyväksymällä sopimuksella 230 tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia 108.

Oikeudessa oli edellisestä vuodesta siirtyneitä juttuja vireillä 50 ja uusia haasteita otettiin 238. Koska näistä 49 tapauksessa ei vastaajaa saatu laillisesti haastetuksi ja kun 22 juttua sovittiin sekä 66 siirtyi seuraavaan vuoteen, käsiteltiin siis oikeudessa lopullisesti 151 elatuskannetta. Näistä oli aikaisemmin tehtyjen sopimusten tai oikeuden päätösten varassa olleiden elatusapumaksujen korotuksia 74. Jutuista voitettiin 123, hävitettiin 12 riittämättömien todistusten vuoksi ja 16 tapauksessa oli samasta syystä tai siksi, että lapsen äiti kieltäytyi antamasta selvitykseen tarpeellista tietoa, oikeudenkäynnistä toistaiseksi luovuttava, koska hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa 413 kertaa.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muillekin huoltoviranomaisille pyynnöstä virka-apua lastenvalvojen toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-apupyyntöjen kokonaismäärä oli 210.

Lähetettyjen kirjeiden luku oli, kuten jo aikaisemmin on toisessa yhteydessä mainittu, kertomusvuonna 16 216..

Perimistoimenpiteet. Edellä on jo mainittu, että varsinkin työpalvelukseen joutuneiden elatusvelvollisten muuttaminen vaikeutti elatusmaksujen perimistä, koska se aiheutti asianomaisten alituista tiedustelua ja siitä johtuvaa kirjeenvaihtoa. Elatusmaksuja y.m. korvauksia saatiin kuitenkin kokoon tosin lisääntyneiden huoltorahojen ansiosta melkoisesti enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

T u l o t:		Mk	Mk
Säästö v:sta 1943:			
Juoksevan tilin ja kassan saldo		157 661: 10	
Valvottujen säästötilien saldo		1 098 076: 35	1 255 737: 45
Helsinkiläisten suorittamat elatusmaksut			3 340 330: 10
Ulkokuntalaisten » »			39 658: 25
Kunnalle suoritettavat korvaukset			995 315: 35
Käyttövarat oikeuskuluihin			47 142: 85
» tilapäisiin avustuksiin			4 772: 30
Oikeuskulujen korvaukset			14 017: 70
Tilapäisten avustusten korvaukset.....			18 179: 45
		Yhteensä	5 715 153: 45

M e n o t:

Helsinkiläisille äideille suoritettu lastenhoitoavustus	2 669 163: 95
Ulkokuntien lastenvalvojille suoritettut maksut	39 658: 25

	Mk	
Kunnalle suoritettut:		
elatusmaksukorvaukset		995 315: 35
oikeuskulujen korvaukset		14 017: 70
tilapäisten avustusten korvaukset		18 179: 45
Oikeuskulut		61 200: 55
Tilapäiset avustukset		22 451: —
Siirto v:een 1945:	Mk	
Juoksevan tilin ja kassan saldo	128 268: 10	
Valvottujen säästötilien saldo	1 766 899: 10	1 895 167: 20
	Yhteensä	5 715 153: 45

Tilapäiset avustukset. Aviottomain lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi sekä lastenvalvojan oikeus- y. m. kuluihin oli toimiston käytettäväksi varattu lautakunnan menoarvioon 65 000 mk:n suuruinen määräraha. Tämän käyttö ilmenee edellä olevasta tiliselvityksestä. Tilapäiset avustukset jaettiin kodissakävijäin esityksistä joko pieninä raha-avustuksina tai valmiina vaatteina lapsensa kanssa suurehkossa ahdinkotilassa oleville äideille. Tämän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista yhteensä 1 800 mk kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettäville äideille. Helsingissä yksityisperheisiin sijoitetuille lapsille ja heidän hoitajilleen järjestettiin tavanmukainen joulujuhla, josta aiheutuneet kustannukset sisältyivät edellä mainittuun määrärahaan.

Holhoustehtävät. Erityisten holhousmääräysten perusteella oli lastenvalvojan holhouksen alaisena kertomusvuonna 28 alaikäistä. Näistä oli 4 varattomia ja 24 alaikäisellä oli holhouslautakunnalle tilitettäviä varoja yhteensä 173 834: 30 mk.

Ottolapsiksi hyvin, lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin asianomaisten äitien suostuksella 117 (163) aviotonta lasta.

Kasvattilapset

Lastensuojelulainsäädännön mukaan tulee lastensuojelulautakunnan valvoa toiminta-alueellaan olevien kasvatilasten hoitoa ja kasvatusta. Näillä tarkoitetaan sellaisia lapsia, joita yksityiset ilman lastensuojelu- tai huoltolautakunnan välitystä ovat jättäneet vieraan henkilön tai jonkun sukulaisensa hoitoon joko ilman hoitomaksua tai korvausta vastaan. Lastensuojelulautakunnalle ilmoitettiin kertomusvuonna yhteensä 594 (575) kasvatilasta, joista poikia 298 (290) ja tyttöjä 296 (285). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 447 (412) ja aviolapsia 147 (163). Suurin osa kasvatilapsista oli sukulaistensa luona hoidettavana ja lastensuojeluviraston kodissakävijät huolehtivat kasvatilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Äitiysavustukset ja perheliisät

Äitiysavustukset. V:n 1944 aikana oli erityishuolto-osastolla 22 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 2 072 (edellisenä vuonna 1 788) äitiysavustusanomusta. Anomuksista hyväksyttiin 2 013 ja hylättiin 59 (39). Hylkäämisen syynä oli kaikissa tapauksissa se, että verotetun tulon määrä ylitti äitiysavustuslaissa säädetyn ylimmän rajan, joka v. 1944 alusta oli Helsingin kohdalla 280 äyriä, eivätkä anojat voineet esittää mitään äitiysavustuslain 2 §:n 2 momentissa mainittua tai muutakaan syytä anomuksensa tueksi. Lain suomaa harkinta-oikeutta käytti lautakunta 145 (206) tapauksessa, myöntäen avustuksen, vaikka veroäyrien määrä ylitti rajan, kun anojat olivat esittäneet riittävän selvityksen taloudellisen asemansa muuttumisesta t. m. s. avustuksen myöntämiseen vaikuttavasta seikasta. Nämä päätökset alistettiin sosiaaliministeriön vahvistettaviksi.

Avustuksen anojat jättivät hakemuksensa lastensuojeluvirastoon tai lastenhoidon neuvonta-asemille seuraavasti: lastensuojeluvirastoon 956 (379) ja neuvonta-asemille 1 116 (1 409), joista viimeksi mainituista lastensairaalassa olevaan neuvolaan 11 (14), Töölön 153 (144) ja Toukolan 33 (42) sekä Marian sairaalan neuvolaan 40 (87), Lastenlinnan neuvolaan 106 (158), Maitopisara-yhdistyksen lastenhuoltokeskuksiin: Harjutorin

6:ssa olevaan 404 (431), Hauhontien 8:ssa olevaan 29 (145), Martankadun 1:ssä olevaan 12 (16) ja Pohjolankadun 1:ssä olevaan 25 (38), Kätilöopiston äitiysneuvonta-asemalle 49 (293), Kulkutautisairaalan lastenhoidonneuvolaan 29 (41) ja toukokuussa Unioninkatu 45:ssä avattuun Helsingin kaupungin äitiysneuvolaan 225. Helmikuussa tapahtuneiden pommitusten vaurioitettua Kätilöopistoa ja laitoksen siirryttyä maaseudulle, lopetti sen äitiysneuvola toimintansa. Samaan aikaan lopetti myös Hauhontien maitopisara äitiysavustusten vastaanoton ja jakelun.

Äitiysavustusten hakijoista oli 1 720 (1 509) naimisissa olevaa ja 352 (279) naimatonta. 37 anojaa synnytti kaksoset.

V:a 1944 loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 1 901 840 mk. Luontoisavustuksia annettiin 137 138 mk:n arvosta. Luontoisavustukset olivat enimmäkseen paperisia lapsen varusteita sisältäviä 240 mk:n ja 300 mk:n hintaisia pakkauksia n.s. määräraeriä IA sekä 160 mk:n ja 200 mk:n hintaisia lisämääräeriä IB, jotka sisälsivät pahvisen vuodekorin, paperikangaspatjan, lakanan, nutun sekä vistrakankaalla päällystetyn peitteen. Pelkän raha-avustuksen sekä IB-pakkauksen saajille jaettiin kirjasia Ohjeeksi tulevalle äidille, jotka kaupunki kustantaa anojille.

Perhelisät. Vuoden aikana oli erityishuolto-osastolla käsiteltävänä yhteensä 180 perhelisäänomusta. Näistä hyväksyttiin 171 ja hylättiin 9. Neljässä tapauksessa lautakunta myönsi perhelisän veroäyrien luvusta riippumatta, kun anojat olivat esittäneet riittävästi perusteluja hakemuksensa tueksi. Nämä päätökset alistettiin sosiaaliministeriön vahvistettavaksi. Perhelisän hakijoilla oli alle 16-vuotiaita lapsia yhteensä 1 022, jotka jakaantuivat eri suuruisiin perheisiin seuraavasti:

Lasta perhetä kohden	Perheitä	Lasta perhetä kohden	Perheitä
5	102	8	8
6	45	10	1
7	24		
			Yhteensä 180

Perhelisän hakijoitten luo tehtiin vuoden loppuun mennessä 277 kotikäyntiä, joilla kodissakävijä tutustui perheen terveydellisiin ja taloudellisiin olosuhteisiin ja neuvotteli perhelisän tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä. Kotikäynneillä tehtyjen havaintojen mukaan ei periytyviä tai pitkäaikaisia tauteja ole perhelisäperheissä tiettävästi esiintynyt, lukuunottamatta erilaatuisia tuberkuloositapauksia, joita yleensä oli asianmukaisesti hoidettu.

V:n 1944 perhelisien arvo rahassa oli yhteensä 361 550 mk, josta luontoisavustuksia annettiin 288 782 mk:n arvosta ja rahassa 72 768 mk.

Perhelisän jakelu tapahtui samaan tapaan kuin edellisenäkin vuonna ja sujui se tyydyttävästi, vaikkakin entisestään kiristynyt tavarapula aiheutti haittaa ja viivytystä tarvikkeiden saannissa. Perhelisä käytettiin suurimmalta osalta kodin vuodevaatteiden, huonekalujen ja lastenvaatteiden hankkimiseen; ostettiinpa yksi lehmä ja porsaskin. Monet suuret perheet joutuivat helmikuussa tapahtuneiden pommitusten takia taloudellisiin vaikeuksiin, kun lapset oli nopeasti siirrettävä maaseudulle ja siitä aiheutui lisäkuluja matkojen, vuokrien y.m.s. muodossa. Useat perheet menettivät myös kotinsa pommituksissa ja monien kotien irtaimisto turmeltui enemmän tai vähemmän. Näiden tilapäisesti lisääntyneiden kulujen peittämiseen olivat myös perhelisävarat hyvin tervetulleita. Vuoden lopulla hankki Väestöliitto kunnille perhelisävaroilla jaettavaksi lasten suoja-pukuja, mutta kun puvut tulivat vasta vuoden vaihteessa, siirtyi niistä osa jaettavaksi seuraavan vuoden puolella. Suojapuvut jaettiin suoraan toimistosta, kun taasen muut tarvikkeet annettiin liikkeitten välityksellä osto-osoituksia käyttäen. Tavarapulan takia joutuivat anojat odottelemaan kuukausikaupalla tilaamiaan tarvikkeita ja monissa tapauksissa oli turvaututtava vain korviketavaraan, kuten esim. vuodevaatteisiin nähden oli laita. Samaten oli ostettava käytettyjä vaatteita, kun liikkeiden kangasvarastot olivat niin lopussa.

Suuriperheisten asunto-oloja ei vallitsevan asuntopulan takia ole lainkaan voitu parantaa, mikä on hyvin valitettavaa, koska kyseiset perheet yleensä asuvat sangen ahtaissa ja muutenkin ala-arvoisissa asunnoissa, joissa lasten terveys on vaaranalaisena.

Huolimatta taloudellisen pulan aiheuttamista vaikeuksista ja kunnollisten tarvikkeiden puutteesta, voidaan sinänsä vielä vaatimattomalla perhelisällä, kun se tulee jatkuvasti, saada aikaan huomattaviakin parannuksia kodeissa.

Lähetetyt kirjeet. Kuten toisessa yhteydessä on jo mainittu, lähetti lastensuojeluvirasto kertomusvuoden aikana 2 613 (2 625) äitiysavustus- ja perhelisäasioita koskevaa kirjettä.

Sotaleskien ja -orpojen työhuolto

Työhuoltotoimisto, jonka tehtävänä on avustaa Helsingin kaupungissa asuvia sota-orpoja ja -leskiä ammattiasioissa, jatkoi toimintaansa huhtikuun 30 p:nä 1943 annetun työhuoltolain puitteissa.

Uusia sotaleskiä rekisteröitiin 441, sotaorpoja 407. Vuoden lopussa oli työhuoltotoimiston kirjoissa edellisiä 1 640 ja jälkimmäisiä 1 626.

Vuoden kuluessa jätettiin toimistolle 225 työhuoltoanomusta, 22 orpojen ja 203 leskien puolesta. Vain 4 anomusta evättiin. Sotaleskistä oli 12 ulkokuntalaisia. Työhuoltoa saaneista sotaleskistä oli 17 lapsettomia, yhden lapsen äitejä oli 88, kahden lapsen äitejä 30, kolmen lapsen äitejä oli 2, neljän lapsen äitejä 2, yhdellä leskellä oli 5 lasta, yhdellä 6, joista kuitenkin vain 2 alaikäistä. Mitä leskien koulusivistykseen tulee, oli työhuoltoa saaneiden joukossa 2 ylioppilasta, 2 kauppakoulunkäynnystä, 1 sairaanhoitajatar, 3 oli käynyt keskikoulun, 5 leskeä oli käynyt 2—4 lk. oppikoulua, muut kahta lukuunottamatta olivat kansakoulunkäyneitä. Eräät kansakoulunkäyneet lesket olivat käyneet ompelijataropiston, kansanopiston, tyttöjen ammattikoulun tai joitakin lyhyitä kursseja. Sotaorvot olivat kaikki kansakoulunkäyneitä.

Sotaorvot jakautuivat ikäryhmiin ja sukupuoleen nähden seuraavasti:

Syntymävuosi	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Syntymävuosi	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
1927	13	14	27	1936	52	58	110
1928	28	19	47	1937	68	54	122
1929	29	23	52	1938	96	77	173
1930	40	30	70	1939	79	68	147
1931	41	40	81	1940	75	76	151
1932	43	45	88	1941	84	83	167
1933	46	39	85	1942	40	36	76
1934	40	53	93	1943	26	13	39
1935	47	30	77	1944	9	12	21
				Yhteensä	856	770	1 626

Sotaleskien työhuollon jakautuminen eri huoltomuotojen mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltomuoto	Hyväksytyitä hakemuksia	Huoltomuoto	Hyväksytyitä hakemuksia
Ammattikoulutus:		Ammattikoulutus:	
Ompelualan kurssit	57	Liikealan kurssit	3
Turkisompelukurssit	20	Konekutomakurssit	3
Hattujen valmistuskurssit	24	Kosmetologikurssit	2
Verhoilukurssit	11	Emännöitsijäkurssit	1
Kauppakoulu	2	Käsityöseminaari	1
Parturikurssit	2	Ebeneserkoti	1
Kampaajakurssit	6	Kätilöopisto	1
Tekokukkien valmistuskurssit	7	Kirjanpitokurssit	1
Konepiirustuskurssit	5	Työvälineapu	33
Puun väritys- ja kiilloituskurssit	5	Opintolaina	1

Yhteensä 186

3 hakemusta hylättiin, joista 1 koski ompelualan kurssiin, 1 turkisompelukurssiin ja 1 konetekniikan kurssiin pääsemistä.

Sotaorvoille järjestettiin ammattikoulutusta seuraavasti:

Ammattikoulutus	Hyväksytyttä hakemuksia	Ammattikoulutus	Hyväksytyttä hakemuksia
Oppikoulu	8	Käsityöopisto	1
Kauppakoulu	3	Kultaseppäkoulu	1
Valmistava poikain ammattikoulu ..	3	Ompelijataropisto	1
Valmistava tyttöjen ammattikoulu ..	1		
			Yhteensä 18

1 oppikouluun pääsemistä koskeva anomus hylättiin.

Paikallisia oppilaspaikkoja välitettiin 19 sotaleskelle ja -orvolle.

Ulkokuntalaisista sotaleskistä oli 2 ompelukursseilla, 2 hattujen valmistuskursseilla ja 1 kutomakursseilla ja 7 leskeä sai työvälinaapua.

Työhuoltoavustuksina suoritettiin ammattikoulutusta saaville lapsettomille sotaleskille keskimäärin 1 350 mk kuukaudessa, lapsellisille 1 650 mk kuukaudessa, yhteensä mk 207 542: 10. Yhdelle sotaleskelle myönnettiin 20 000 mk:n suuruinen opintolaina filosofian kandidaattitutkintoa varten. 10 000 mk suoritettiin edellisestä vuodesta nostamatta jääneestä lainamäärästä seminaarissa ja yliopistossa opiskelevalle sotaleskelle. Työvälinaapua annettiin leskille yhteensä 143 801 mk. Sotaleskien työhuoltokustannukset nousivat kaikkiaan 381 343: 10 mk:aan.

Koulua käyville sotaorvoille suoritettiin 600—1 000 mk kuukaudessa, yhteensä 70 673: 60 mk. Työpukukankaita ostettiin sotaorvoille ja -leskille yhteisesti 4 606: 90 mk:n arvosta. Sosiaaliministeriöltä perittävä korvaus työhuollon Helsingin kaupungille aiheuttamista kuluista oli siis kaikkiaan 456 623: 60 mk.

Lastensuojelulautakunnan työhuolto-osasto kokoontui kertomusvuoden kuluessa 10 kertaa. Pöytäkirjat osaston kokouksista käsittivät yhteensä 486 asiaa. Työhuoltotoimiston kodissakäyviä teki 514 kotikäyntiä, joista 127 oli hukkakäyntiä. Lähetettyjen kirjeiden luku oli 1 758.

Lastenhoidonneuvolat

Paitsi Maitopisarayhdistyksen kunnan avustuksella kaupungin eri osissa ylläpitämää 5 lastenhoidon neuvonta-asemaa sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton lukuun Lastenlinnassa toiminutta sekä Marian sairaalan ja kulkutautisairaalan yhteydessä olevia neuvonta-asemia, lautakunta ylläpiti kolmea kunnallista lastenhoidonneuvola. Näistä toimi yksi Tehtaankatu 1:ssä sijaitsevassa lastensairaalassa, ja sen toiminta-alueena oli edelleenkin Kruunuhaka, Kaivopuisto, II ja III kaupunginosa sekä Suomenlinna, toinen Töölössä Savilankatu 3:ssa toiminta-alueenaan Töölö, Meilahti ja Ruskeasuon sekä kolmas Toukolassa Intiankatu 13:ssa ollen sen toiminta-alueena Annalan, Arabian, Kumpulän, Toukolan ja Vanhankaupungin asutusalueet. Töölössä ja lastensairaalassa sijaitsevien neuvoloiden alueet olivat jaetut kahteen piiriin, kummallakin eri hoitajansa. Toukolan neuvolan hoitaja valvoi sitäpaitsi lastensuojelulautakunnan toimeksiannosta avioliiton ulkopuolella syntyneitä sekä hoitokodissa olevia lapsia, paitsi neuvolan toiminta-alueella, myös Käpylässä ja Vallilassa.

Lääkäreinä toimivat lastensairaalan neuvolassa seuraavat lääketieteen- ja kirurgiantohtorit: V. Liakka tammikuun 1 p:stä helmikuun 20 p:ään, C. Räihä elokuun 17 p:stä syyskuun 15 p:ään ja B. Landman lokakuun 1 p:stä joulukuun 3 p:ään, Töölön neuvolassa lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma ja hänen sijaisenaan lääketieteellensensiaatti A. Talvitie sekä Toukolan neuvolassa lääketieteen- ja kirurgiantohtorit U. Muroma ja K. Turpeinen. Neuvoloiden hoitajina toimivat lastensairaalan neuvolassa terveydenhoitaja A. Björkman sekä terveydenhoitaja L. Soinin ollessa virkavapaana sairaanhoitaja A. Pälviö, Töölön neuvolassa terveydenhoitajat H. Parviala ja L. Sarvi sekä heidän ollessaan sotakomennuksella sairaanhoitaja M. Kukkonen kesäkuun 15 p:stä joulukuun 12 p:ään ja terveyssisar U. Becker joulukuun 1 p:stä 31 p:ään sekä Toukolan neuvolassa terveydenhoitaja L. K. Hirstiö.

Neuvoloiden kirjoissa oli lapsia seuraavat määrät:

Neuvola	V:sta 1943 siirtyneitä	Uusia	Yhteensä	Pois- tettuja	V:een 1945 jääneitä
Lastensairaalan ynnä Suomenlinnan	1 235	303	1 538	109	1 429
Töölön	1 534	781	2 315	1 033	1 282
Toukolan	304	77	381	100	281
Yhteensä	3 073	1 165	4 234	1 242	2 992

Syynä lasten poistamiseen eri neuvoloiden kirjoista oli:

Poistamisen syy	Lastensairaalan	Töölön	Toukolan	Yhteensä
Lapsen kuolema	3	15	4	22
Lapsen muutto piiristä	56	49	38	143
Jokin muu syy	50	969	58	1 077
Yhteensä	109	1 033	100	1 242

Kuolemantapauksia sattui eri neuvoloiden kirjoihin merkittyjen lasten keskuudessa seuraavasti:

Kuoleman syy:	Lastensairaalan	Töölön	Toukolan	Yhteensä
Vatsa- ja suolitulehdus	1	4	—	5
Kurkkumätä	—	3	—	3
Aivokalvontulehdus	—	2	—	2
Keuhkokuume	1	—	1	2
Tapaturma	—	1	—	1
Astma	1	—	—	1
Synnynnäinen sydämenheikkous	—	1	—	1
Mahaportin kouristus	—	1	—	1
Yleinen myrkytys	—	1	—	1
Sydänhalvaus	—	1	—	1
Maksatulehdus	—	1	—	1
Operatio	—	—	1	1
Miliaari-tuberkuloosi	—	—	1	1
Äkillinen tartunta	—	—	1	1
Yhteensä	3	15	4	22

Lastensairaalan neuvolassa oli lääkärin vastaanottoja 3 kertaa viikossa 2 vuotta nuoremille lapsille ja kerran kuukaudessa 2—7 vuotiaita lapsia varten sekä neuvolan toiminta-alueeseen kuuluvassa Suomenlinnassa yhteensä 5 lääkärin vastaanottoa. Töölön neuvolassa oli lääkärin vastaanottoja 2 kertaa viikossa ja Toukolan neuvolassa kerran viikossa kummankin ikäisiä lapsia varten.

Lääkärin vastaanotoilla kävi:

Neuvola	Alle 2 v. lapsia	2—7 v. lapsia	Muita asiakkaita	Yhteensä
Lastensairaalan	632	45	12	689
Töölön	1 579	170	146	1 895
Toukolan	330	81	37	448
Yhteensä	2 541	296	195	3 032

Hoitajilla oli kussakin neuvolassa vastaanottoja joka arkipäivä ja Töölön neuvolassa lisäksi vielä yksi iltavastaanotto viikossa. Näillä päivittäisillä vastaanotoilla oli kävijöitä seuraavasti:

Neuvola	Alle 2 v. lapsia	2—7 v. lapsia	Äitejä	Muita asiakkaita	Yhteensä
Lastensairaalan	2 454	90	53	414	3 011
Töölön	5 101	546	118	1 185	6 950
Toukolan	747	263	320	330	1 660
Yhteensä	8 302	899	491	1 929	11 621

Eri neuvoloiden hoitajien tekemät kotikäynnit jakautuivat seuraavasti:

	Lastensairaalan	Töölön	Toukolan	Yhteensä
Alle 2 v. terveiden lasten luo	1 414	413	256	2 083
2—7 v. terveiden lasten luo	237	8	113	358
Alle 2 v. sairaiden lasten luo	12	37	80	129
2—7 v. sairaiden lasten luo	—	—	—	—
Aviottomain lasten luo	371	287	524	1 182
Kirjoihin merkittömään lasten luo	269	284	109	662
Tulevien äitien luo	140	—	168	308
Asiakäyntejä	96	256	320	672
Hukkakäyntejä	678	447	164	1 289
Yhteensä	3 217	1 732	1 734	6 683

Yleisen terveydentilan vahvistamiseksi annettiin valohoitoa 29 lapselle. Pirquetkoe tehtiin 344 lapselle. Sitä paitsi rokotettiin 280 lasta. Edellä mainitut lapsimäärät ja-kaantuivat eri neuvoloiden kesken seuraavasti:

Neuvola	Valohoitoa saaneita lapsia	Valohoito- käsittelyjen lukumäärä	Pirquet- menetelmin tutkittuja lapsia	Rokotettuja lapsia Isorokkoa vastaan	Kurkku- mätää vastaan
Lastensairaalan	—	—	74	—	72
Töölön	21	356	226	136	—
Toukolan	8	70	44	32	40
Yhteensä	29	426	344	168	112

Jokaisen neuvolan toimintaa on tukenut kunkin neuvolan oma ompeluseura tai kerho, jotka ovat auttaneet neuvoloiden köyhiä pienokaisia ja heidän kotejaan vaate- ja raha-avustuksilla. Töölön neuvola sai Töölön sokeritehtaalta 5 000 mk:n suuruisen rahalahjoituksen. Toukolan neuvola sai Osuusliike Elannolta 300 mk annettavaksi joululahjoina vähempiosaisille ja rouva H. Ståhlbergiltä 1 200 mk lääkkeiden ostamiseksi vähävaraisille lapsille. Johtaja N. Strandberg lahjoitti 500 mk ja rouva K. Leino vaatteita jaettavaksi puutteessa oleville. Sekä lastensairaalan että Toukolan neuvoloista jaettiin yksityisten henkilöiden lahjoittamia lasten ja aikuisten vaatteita monille puutteessa oleville lapsille ja äideille.

Jokaisessa neuvolassa on ollut lastenvaunuja ja -rattaita, joita on voitu lainata tarvitseville pikkulapsille.

Ruotsista lahjaksi saatuja erilaisia vitamiinivalmisteita jaettiin niinkään jokaisessa neuvolassa keväällä ja syksyllä odottaville ja imettäville äideille sekä neuvoloiden kirjoissa oleville lapsille.

Jokaisessa neuvolassa otettiin myös vastaan äitiysavustushakemuksia ja toimitettiin lastensuojeluvirastoon äitiysavustustosaston käsiteltäväksi.

Toukolan neuvolassa oli sitä paitsi käytännöllistä äitiyshuoltoa, mistä huolehti-neella erikoislääkärillä oli vastaanottoja yleensä kerran viikossa. Näillä kävijöiden lukumäärä oli 62. Verinäyte W. R.- ja Kahn-tutkimusta varten otettiin 47 äidistä sekä hemoglobiinikoe jokaisesta äidistä jatkuvasti joka kuukausi koko raskauden ajan.

Äitiyshuollettavien vaihtuminen ilmenee seuraavasta:

V:sta 1943 siirtyneitä	55	Poistettuja	96
Uusia	42	V:een 1945 jääneitä	1

Poistojen syynä oli 93 tapauksessa partus, 1 tapauksessa keskenmeno ja 2 tapauksessa poismuutto kaupungista.

Lääkärintarkastuksia jatkettiin myös synnytyksen jälkeen.

Neuvolan hoitaja teki 168 kotikäyntiä raskaana olevien naisten luona.

Valistustarkoituksessa järjestettiin Töölön neuvolassa kevätkaudella äideille pien-tenlastenhoitoa käsittelevä luentosarja.

Vuoden kahtena ensimmäisenä sekä kahtena viimeisenä kuukautena seurasi osa valtion sairaanhoitajakoulun ja kättilöopiston oppilaista työtä neuvoloissa, kukin kuukauden ajan.

Äitiysavustuksia välitettiin lastensairaalan neuvolassa 11, Töölön neuvolassa 153 ja Toukolan neuvolassa 33 äidille.

Terveydenhoito

Vastaanotto- ja ammattioppilaskotia, Kullatorpan lastenkotia ja koulukoteja valvo- van lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroman selostus vallinneesta terveydentilasta ja terveydellisistä olosuhteista mainituissa laitoksissa v. 1944 oli seuraavan sisältöinen:

Ohjesäännön mukaiset tarkastukset pidettiin yllämainituissa laitoksissa. Kaikki näihin koteihin otetut lapset tarkastettiin. Ryttylän, Toivoniemen ja Tavolan kouluko- deissa sattuneissa äkillisissä sairastapauksissa turvaututtiin koulukotien etäisen aseman vuoksi Helsingistä paikallisten lääkärien apuun. Muissa tapauksissa huolehti sairaan- hoidosta tohtori U. Muroma.

Tautitapaukset näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

Tauti	Vastaanotto- ja ammatti- oppilaskoti	Ryttylä	Toivo- niemi	Tavola	Toivola	Kulla- torppa	Yh- teensä
Nuhakuumetta	—	44	6	—	6	6	62
Influenssa	4	36	15	—	3	—	58
Kurkkutulehdus	—	25	3	12	8	5	53
Vatsa- ja suolitulehdus	—	26	5	6	15	—	52
Angiina	8	19	—	—	3	—	30
Tuhkarokko	—	1	—	22	—	—	23
Paiseita	—	9	—	—	5	—	14
Keltatauti	—	1	—	—	—	8	9
Sikotauti.....	—	4	—	—	4	—	8
Nivelreumatismi	2	2	—	—	—	—	4
Vesirokko	—	—	—	—	3	—	3
Luumurtuma	—	1	—	—	2	—	3
Tulirokko	1	1	—	—	—	—	2
Silmätulehdus	—	2	—	—	—	—	2
Kurkkumätä	1	—	—	—	—	—	1
Lapsihalvaus	1	—	—	—	—	—	1
Keuhkokuume	—	—	—	—	1	—	1
Mykeröruusu	—	—	—	—	1	—	1
Tuberkuloottinen rau- hastulehdus	—	1	—	—	—	—	1
Ihottuma	—	1	—	—	—	—	1
Korvatulehdus	—	1	—	—	—	—	1
Yhteensä	17	174	29	40	51	19	330

Kulkutautina esiintyi tuhkarokkoa Tavolassa toukokuun alussa, influenssaa eri koulu-kodeissa myös keväällä. Tulirokko-, lapsihalvaus- ja kurkkumätäpotilaat hoidettiin kulkutautisairaalassa.

Tapaturmia sattui Ryttylässä 1 reisiluumurtuma ja 29 vähäpätöisempää vammaa sekä Toivolassa 2 luunmurtumaa.

Asunto-olot olivat yleensä kohtalaisen hyvät, vastaanotto- ja ammattioppilaskodissa erinomaiset. Samat puutteellisuudet kuin mitä aikaisemmissa vuosikertomuksissa on mainittu luonnollisestikin esiintyivät, koska nykyään tuskin niitä voi korjata. Tässä on kuitenkin kiinnitettävä huomiota Ryttylän keittiön ilmanvaihtoon ja Toivoniemen huonoihin kellareihin, joissa kesällä ruoka helposti pilaantuu. Kullatorpassa suurena epäkohtana on oman saunan puute. Tähän asti on käytetty 1 km:n päässä olevaa saunaa, jossa pukeutumishuoneessa on talvisin lämpö n. 5—6 C°.

Yleinen siisteys olosuhteisiin nähden eri laitoksissa oli kaikin puolin tyydyttävä.

Ruoanvalmistusmahdollisuudet olivat yleensä hyvät, ruoka hyvää ja riittävää, mikä ilmenee seuraavassa yhdistelmässä esiintyvistä hoidokkien keskimääräisestä painonlisäyksestä. Rajoitettu maitoannos tuntuu yleensä liian vähäiseltä lasten ruokinnassa.

Laitos	Painon lisäys, kg	Laitos	Painon lisäys, kg
Vastaanottokoti	2.0	Toivoniemi	4.9
Ryttylä	3.3	Toivola	3.1
Tavola	3.1	Kullatorppa	1.6

Ravinnon säännöstely ja niukkuus esiintyy huomattavammin vastaanotto- ja ammattioppilaskodissa, joten painonlisäys on huomattavasti alempi kuin muualla, Kullatorppaa lukuunottamatta, jossa se luonnollisestikin on alhainen, koska lapset siellä ovat vähä-älyisiä.

Lapsille annettiin runsaasti raakoja vihanneksia sekä heikommille kalanmaksajäyriä tai vitolia.

Ruoan säilytys oli yleensä asiallista, paitsi Toivoniemessä, jonka huonoista kellareista edellä jo on mainittu.

Vaatetustilanne on ajan olosuhteista riippuen hyvin puutteellinen. Kaikkein pahimmin se esiintyy jalkineiden puutteessa. Vastaanotto- ja ammattioppilaskodissa sekä Kullatorpassa esiintyy etenkin vuode-, alus- ja päällysvaatteista puutetta.

Koulukoteihin sijoitettujen lasten hampaiden hoidosta huolehti kaupungin kouluhammasklinikan johtaja T. H. J. Ekman suorittaen hampaiden korjaukset kauempana sijaitsevilla laitoksilla lautakunnan tätä tarkoitusta varten hankkimilla välineillä. Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin hoidokit sekä Toivolan koulukodin oppilaat kävivät tarpeen vaatiessa kouluhammasklinikassa.

Sofianlehdon pientenlastenkodin sekä Reijolan lastenkodin valvontalääkäri, lääketieteenlisensiaatti R. Granholm oli suurimman osan alkuvuotta sairaana eroten virastaan kesäkuun 1 p:nä. Lääketieteen- ja kirurgian tohtori U. Muroma hoiti tällöin hänen tehtäviään sekä määrättiin loppuvuodeksi hoitamaan Sofianlehdon pientenlastenkotia sekä Reijolan lastenkotia. Tohtori Muroma on antanut näissä laitoksissa vallinneesta terveydentilasta seuraavan sisältöisen selostuksen:

Sofianlehdossa vuoden ensimmäisenä puolivuotena esiintyi runsaasti kulkutauteja. Tuhkarokkoa sairastivat melkein kaikki lapset, lukuunottamatta aivan pieniä lapsia tai sellaisia, joilla se aikaisemmin oli ollut. Vielä tuhkarokon esiintyessä lastenkodissa levisi siellä vesirokko. Juuri tuhkarokkoa sairastettuaan olivat lapset hyvin alikuntoisia, joten vesirokko aiheutti paljon merkäistä ihottumaa (Impetigo contagiosa) ja yleismyrkytyksiä (Sepsis). Ainoastaan 1 lapsi kuoli tällaiseen myrkytykseen. Sitäpaitsi esiintyi siellä vielä kurkkumätää 6 tapausta ja 1 tulirokko tapaus. Heitä hoidettiin kulkutautisairaalassa. Muut tapaukset, muutamia ripulitapauksia lukuunottamatta, hoidettiin lastenkodissa. Kaikki lapset rokotettiin kurkkumätää vastaan.

Sofianlehdossa esiintyvät seuraavat tautitapaukset:

Tauti	Tauti- tapauksia	Tauti	Tauti- tapauksia
Vatsa- ja suolitulehdus	120	Märkivä ihottuma (Impetigo).....	21
Vesirokko	78	Keuhkokuume	19
Tuhkarokko	64	Paiseita	19
Nuhakuume	60	Kurkkumätä	6
Korvatulehdus	47	Yleinen myrkytys (Sepsis)	6
Keuhkokatarrat	27	Munuaistulehdus	5
Kroonillinen ihottuma	23	Tulirokko	1
			Yhteensä 496

Sairastuneista lapsista kuoli sairaalassa tuhkarokkoon 2, kurkkumätään 1 ja yleiseen myrkytykseen 1 sekä ripuliin 2.

Reijolan lastenkoti oli siirretty Lempäälään helmikuun 15 päivä lokakuun 11 päivään. Lääkärintehtäviä siellä hoiti tohtori I. Karpio. Hänen selostuksestaan käy ilmi, että maaliskuun alussa siellä puhkesi kurkkumätäepidemia, jolloin 14 lasta sairastui. Kaikki lapset rokotettiin kurkkumätää vastaan. Tauti ei aiheuttanut mitään jälkitautia eikä kuolemantapauksia esiintynyt. Muista tänä aikana sattuneista sairaustapauksista ei ole tietoja, joten tavanmukaista tilastoa kodissa esiintyneistä taudeista ei voida tällä kertaa esittää.

Loppupuolella vuotta ei esiintynyt mitään vakavampia sairaustapauksia vaan jonkin verran nuhakuumetta ja yskää.

Evakuoimispaikassa ei punnitusta voitu suorittaa, mutta alku- ja loppuvuoden painolisäys oli 1.4 kg.

Menot ja tulot

Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot olivat v. 1944 lautakunnan tilinpäätöksen mukaan 25 725 635: 30 mk, jakautuen seuraaviin eriin:

	Mk
Lastensuojelulautakunta	2 713 510: 20
Lastenkodit	3 945 059: 65
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	2 144 934: 90
Toivolon koulukoti	1 614 516: 60
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit	3 528 233: 80
Lastenhoidonneuvolat	413 841: 05
Sijointi yksityishoitoon ja jatko-opetus	5 734 114: 20
Keuhkotautisten lasten hoito	902 974: 50
Tylsämielisten, aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	794 302: 40
Lasten hammashoito, kesävirikistötoiminta sekä matkakulut.....	187 046: —
Lastenvalvojan kansliamenot sekä aviottomain lasten avustaminen	55 225: 65
Koulukotien maatilat	2 864 976: 35
Yksityisille lastensuojeluyhdistyksille myönnetyt avustukset	826 900: —
Yhteensä 25 725 635: 30	

Näiden menojen lisäksi oli rakennustoimiston tilille viety alla mainittujen lastenhoitolaitosten huoneistojen korjauskustannuksia seuraavat määrät:

	Mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti.....	55 253: 15
Reijolan lastenkoti	7 831: 15
Kullatorpan lastenkoti	8 679: —
Toivolon koulukoti	120 214: 90

	Mk
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	52 077: 60
Ryttylän koulukoti	125 052: 90
Toivoniemen koulukoti	6 595: 60
Yhteensä	375 704: 30

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot nousivat v. 1944 10 947 998: 90 mk:aan jakautuen seuraaviin eriin:

Lastenhoidosta saatu korvaus:		Mk	
valtiolta	828 388: 20		
vierailta kunnilta.....	929 405: 10		Mk
yksityisiltä korvausvelvollisilta	2 333 939: 85		4 091 733: 15
Koulukotien valtionapu			2 111 960: 60
Koulukotien oppilastöistä saadut tulot			186 076: —
Ammattioppilaskodin hoidokkien suorittama korvaus.....			175 056: —
Maatilojen tilittämät tulot:			
Ryttylän ja Siltalan tilojen	1 607 963: 70		
Toivoniemen tilan	643 366: 95		
Toivolon tilan	789 606: 30		3 040 936: 95
Laitosten ja maatilojen henkilökunnan suorittamat luontoisetujen korvaukset.....			1 340 291: 20
Lastenhoidonneuvolain valohoitomaksut.....			1 945: —
Yhteensä			10 947 998: 90

Kun nämä tulot vähennetään edellä mainittujen kustannusten yhteissummasta 26 101 339: 60 mk:sta, jää kaupunginkassaa rasittaviksi nettomenoiksi 15 153 340: 70 mk eli 1 356 067: 95 mk enemmän kuin edellisellä vuonna.

Koulukoteihin kuuluvien tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa on huomioitu myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämisestä rakennuksista maataloille suorittamat vuosivuokrat, Toivoniemessä 53 100 mk, Ryttylässä 359 350 mk ja Toivolassa 96 600 mk eli yhteensä 509 050 mk, joista laitosten tuloihin sisältyy 30 %:n valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamien pääomien korkohyvitykseksi. Näiden suorituksien sekä erinäisten maanparannus- ja maatalousrakennuskustannusten kuolestusten jälkeen osoitti maataloustilien päätös voittoa Toivoniemessä 50 430: 30, Ryttylässä 38 761: 35 ja Toivolassa 51 460: 25 eli yhteensä 140 651: 90 mk. Kunkin tilan nettotuotto otettiin vähennyksenä huomioon koulukotien valtionavun lopputilityksessä.

Eri laitosten varsinaiset menot, yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetus sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus toimihenkilöiden palkoista vähennettynä, nousivat v. 1944 seuraaviin määriin:

	Kaikkiaan, mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Lasta ja vuotta kohden, mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	2 235 554: 95	59: 15	21 647: 57
Reijolan lastenkoti	617 212: 05	54: —	19 763: 75
Kullatorpan lastenkoti	471 257: 05	42: 22	15 453: 82
Vastaanottokoti	1 533 946: 70	69: 48	25 427: 99
Ammattioppilaskoti	357 808: 20	45: 55	16 669: 78
Toivolon koulukoti.....	1 433 897: 60	60: 41	22 110: 15
Tavolan koulukoti	339 103: 40	29: 67	10 860: 33
Ryttylän koulukoti	2 387 109: 10	87: 35	31 970: 21
Toivoniemen koulukoti	479 712: 30	53: 57	19 606: 33
Yhteensä	9 855 601: 35	60: 92	22 298: 02

Edellä mainitut päiväkustannukset jakautuivat eri laitoksissa seuraavalla tavalla:

Menoerä	Lastenkodit			Vastaanotto- koti	Ammatti- oppilaskoti	Koulukodit				Kaikkiaan
	Sofian- lehto	Reijola	Kulla- torppa			Toivola	Tavola	Ryttylä	Toivo- niemi	
	Markkaa ja penniä									
Palkkaukset	31 65	34 96	26 93	33 11	15 62	34 76	16 80	41 31	31 64	32 02
Vuokra, lämpö ja valo	16 02	8 28	1 84	16 63	11 69	7 45	3 —	27 86	5 74	13 62
Ruokinta	6 16	5 69	9 44	14 93	13 57	12 82	6 49	10 64	11 98	9 98
Vaatetus ja kalusto	2 27	2 75	2 51	1 93	2 27	3 31	2 46	4 46	2 16	2 81
Muut menot	3 05	2 32	1 50	2 88	2 40	2 07	—	3 08	2 05	2 49
Yhteensä	59 15	54 —	42 22	69 48	45 55	60 41	29 67	87 35	53 57	60 92

Edelliseen vuoteen verraten kohosivat lasten varsinaiset hoitokustannukset kaikissa muissa laitoksissa paitsi Sofianlehdossa ja Kullatorpassa, mikä johtui yleisestä hintojen kallistumisesta ja erittäinkin siitä, ettei kaikissa laitoksissa ollut pitkin vuotta täyttä määrää hoidokkeja. Keskimääräinen hoitokustannusten lisäys oli kuitenkin vain 1:80 mk kutakin hoitopäivää kohden.

Yksityisen lastensuojelutoiminnan tukeminen

Kuten edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin lastensuojelulautakunnan vuoden 1944 menoarvioon merkittyinä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 826 900 mk. Tästä saivat *Lastentyökotiyhdistys* kouluikäisten lasten päiväkotien ylläpitoa varten 165 000 mk; *Yhdistys koteja kodittomille lapsille* Haagassa ylläpitämänsä lasten vastaanottokodin avustamiseksi 21 100 mk; *Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto* lastenlinnan neuvonta-aseman ylläpitämiseksi 46 200 mk sekä saman liiton Helsingin osasto yksinäisiä naisia ja heidän lapsiaan varten ylläpitämänsä Sophie Mannerheimin kodin tukemiseksi 52 800 mk; *Suomen lastenhoitoyhdistys* lastenkotiensa avustamiseksi 158 400 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* ylläpitämiensä Korson poikakodin, Kilon tyttökodin ja Pasilan lastenhuoltolan avustamiseksi 39 600 mk; *Maitopisarayhdistys* avunannosta äitiysavustuksien jakamisessa ja lastenhuoltoasemien ylläpitoa varten 264 000 mk; *Pelastusarmeija* ylläpitämiensä lastenkotien ja lastenseimien tukemiseksi 19 800 mk; sekä *Työläisäitien ja -lastenkotiyhdistys* kodin ylläpitämiseksi yksinäisiä äitejä ja heidän lapsiaan varten 60 000 mk.

Näiden avustuksien lisäksi jakoi kaupunginhallitus lautakunnan tilien ulkopuolella yleishyödyllisten yritysten ja laitosten määrärahasta lastensuojelutarkoituksiin yhteensä 161 200 mk. Näistä varoista saivat *Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys* sekä sen Sörnäisissä, Vallilassa, Toukolassa, Pasilassa ja Käpylässä toimivat osastot suorittamansa nuoriso- ja poikatyön tukemiseksi yhteensä 24 200 mk; *Svenska kristliga föreningen av unga män* kasvatussosiaalisen työnsä tukemiseksi ja vähävaraisten poikain kesävirkestystoimintaa varten 5 500 mk; *Helsingin nuorten naisten kristillinen yhdistys* ylläpitämänsä tyttökotia ja kasvatussosiaalista työtänsä varten 17 600 mk, *Helsingin poikakotiyhdistys* kahden ylläpitämänsä poikakodin tukemiseksi 17 600 mk; *Sairaanhoitajatar H. Kivimäki* Leppävaarassa sijaitsevan pikkulastenkotinsa avustamiseksi 8 800 mk; *Caritas* niminen *lasten kesäsiirtola* toimintansa tukemiseksi 3 300 mk. *Kalliolan kannatusyhdistys* poikaja tyttökerhotoiminnan avustamiseksi 14 300 mk; *Lastenkoti Bethel* Haagassa 4 000 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* vapaan lasten- ja nuorisotyön sekä lasten kesäsiirtolan tukemiseksi 23 100 mk; *Helsingin sosialidemokraattinen nuorisoyhdistys* 5 500 mk; *Helsingfors svenska ungdomsråd* 11 000 mk; *Helsingin nuorisoyhdistys* 24 200 mk; *Helsingin*

kristillisen työväen nuoriso-osasto 1 100 mk sekä Naisylioppilaiden kristillisen yhdistyksen sosiaalinen kerho lasten kesäsiirtolaa varten 1 000 mk.

Kaupungin avustamain yksityisten lastenhuoltolaitosten toiminnan valvominen oli lähinnä lautakunnan lastenhuollontarkastajan tehtävänä, ja on hän antanut tässä suhteessa tekemistään havainnoista kaupunginhallitukselle eri selostuksen.

Näiden lisäksi myönsi kaupunginvaltuusto kokouksessaan tammikuun 12 p:nä *Helsingin lastenruokintakomitealle* 255 800 mk lastenruokinnan keitto- ja jakelukustannuksiin tammikuun 15 p:n ja toukokuun 31 p:n välisenä aikana.

Lastensuojelurahastot

Lastensuojelulautakunnalle kuului muutamia varattomien lasten hyväksi lahjoitettuja rahatoimiston hoidossa olevia rahastoja. Ottaen huomioon sen Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston koroista lapsensa itse imettäville äideille kehoituspalkkioina jaetun 1 800 mk:n erän, mistä jo mainittiin toisessa yhteydessä, oli näiden rahastojen pääomat ja käytettävissä olevat korkovarot joulukuun 31 p:nä 1944 seuraavan suuruiset.

	Pääoma, mk	Korot, mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille	39 664: —	9 538: 35
L. A. Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto	9 122: —	2 146: 10
Bergman-puolisoiden lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkiseksi turvattomille lapsille	60 060: —	5 304: 10
M. Kotschakin lastenvaatetusrahasto	52 676: —	10 439: 35
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	47 142: —	—
Johan Gustaf Rosenbergin rahasto	12 080: —	4 342: 85
Lasten kesäsiirtolain rahasto	20 697: —	7 440: 65
	<hr/>	<hr/>
Yhteensä	241 441: —	39 211: 40

Hyvösen lastenkoti

Lastensuojelurahastoihin kuuluu myöskin aviopuolisoiden G. ja M. Hyvösen kaupungille lahjoittama omaisuus, jonka pääoma oli kertomusvuoden lopussa 2 094 308 mk. Tämän rahaston korkovaroilla tarkoittivat lahjoittajat ylläpidettäväksi Kotkankatu talossa n:o 14 n. 30 hoitopaikkaa käsittävää lastenkotia puutteenalaisille suomea tai ruotsia puhuville lapsille, mihin ne eivät varsinkaan viime vuosina ole lähimainkaan riittäneet. Korkotilin vuoden lopussa osoittama jäännös 4 931: 30 mk oli jo ennakolta varattu ja tämän lisäksi käytetty v:n 1944 aikana etukäteen v:n 1945 korkotuloista 213 830: 35 siitäkin huolimatta, että lautakunta on suorittanut tähän lastenkotiin sijoittamistaan lapsista tavanomaiset kuukausimaksut.

Hyvösen lastenkodin ja sen hoidokeille Vihdin pitäjässä Enäjärven rannalla ylläpidettävän Hyvölä nimisen kesäkodin hallintoa hoitaa lastensuojelulautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsema johtokunta, johon kertomusvuonna kuuluivat talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana sekä muina jäseninä lastentarhaintarkastaja E. Borenius, varatuomari M. Mustakallio, taloustirehtööri S. Ojanne ja professori A. Ylppö. Johtokunnan sihteerinä toimi johtaja I. Siirala.

Lastenkodin johtajan ollessa toisen tehtävän takia edelleen virkavapaana marraskuun 1 p:nä asti hoiti hänen virkaansa neiti S. Niivo. Lääkärinä toimi lääketieteellisensiaatti R. Granholm kuolemaansa saakka ja hänen jälkeensä vuoden lopulla tohtori H. Huhtikangas. Lisäksi kuului laitoksen henkilökuntaan 3 lastenhoitajaa, keittäjä, siivooja ja ompelija.

Lapsia oli kaikkiaan 34, joista poikia oli 19 ja tyttöjä 15. Edellisestä vuodesta oli jäljellä 30 lasta ja vuoden aikana otettiin kotiin 7 uutta lasta. Kodista muutti pois 6 lasta ja 31 lasta jäi kodin hoitoon v:ksi 1945. Lasten ikä vaihteli 2 vuodesta

16 vuoteen. Huoltopäiviä oli kaikkiaan 10 767. Lasten terveydentila oli koko kertomusvuoden aikana tyydyttävä.

Lastenkodin menot v. 1944 olivat seuraavat:

Menoerä	Lasta ja päi-		Menoerä	Lasta ja päi-	
	Kaikkiaan, mk	vää kohden, mk		Kaikkiaan, mk	vää kohden, mk
Palkat	226 780	37.1	Lämpö ja valo	37 809	6.2
Talous	169 870	27.8	Vuokra	72 000	11.8
Vaatetus	46 477	7.6	Kulungit	47 698	7.8
Kalusto	10 713	1.7			
				<u>Yhteensä</u>	<u>611 347</u>
					100.0

Tuloja oli kaikkiaan 611 817 mk, josta säästöä edellisestä vuodesta 359 mk, lasten elatusmaksuja 201 755 mk, lasten ansioita 2 400 mk, henkilökunnan suorittamia huontoisetujen korvauksia 55 042 mk, säätiön vaaroja¹⁾ 352 000 mk ja korkotuloja 261 mk. Säästöön jäi v:teen 1945 470 mk.

¹⁾ Tähän sisältyy arvioitu vuokra, 72 000 mk.

14. Oikeusaputoimisto

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin oikeusaputoimiston toiminnasta v. 1944 oli seuraava:

Joulukuun 22 p:nä 1943 pidetyssä kaupunginvaltuuston kokouksessa valittiin oikeusaputoimiston johtokuntaan v:ksi 1944 seuraavat jäsenet: asianajaja J. N. Aronen, varatuomari H. R. Nybom, oikeusneuvosmies G. F. Nybergh, varatuomari E. I. Sahlan sekä toimittaja T. A. Sumu. Näistä johtokunta valitsi puheenjohtajaksi oikeusneuvosmies Nyberghin ja varapuheenjohtajaksi asianajaja Arosen. Kaupunginhallituksen edustajana johtokunnassa oli varatuomari O. E. Tulenheimo.

Johtokunnalla oli vuoden kuluessa neljä kokousta, joissa käsiteltiin pääasiallisesti juoksevia asioita.

Oikeusavustajan tointa hoiti edelleen varatuomari N. E. Lindegrén ja apulaisoikeusavustajan tointa varatuomari Y. J. E. Hämesalo. Toimistoapulaisena oli lakitieteen ylioppilas A. S. Lindegrén, joka nautti virkalomaa tammikuun 1 p:stä lokakuun 1 p:ään sijaisinaan konttoristi H. Näntö ja opettaja A. Ylhäinen. Kesälomasijaisena toimistossa olivat varatuomari L. K. Orraeus ja konttoristi H. Näntö.

Oikeusaputoimiston menosääntö nousi kertomusvuonna 243 046 mk:aan oltuaan edellisellä vuonna 239 351 mk. Lisämäärärahaa saatiin 82 470 mk ja todelliset menot nousivat 324 933:15 mk:aan.

Oikeusaputoimisto sai vuoden varrella entiseen tapaan toimeksiantoja Tukholman kaupungin oikeusaputoimistolta (Stockholms stads rättsbjälpsanstalt). Sitä paitsi oltiin molemminpuolisessa yhteydessä erinäisiin kotimaassa toimiviin oikeusaputoimistoihin.

Muuten oikeusaputoimiston toiminta jatkui entiseen tapaan. Sota-aika vaikutti edelleenkin jossain määrin toimiston toimintaan, mutta sotatilan päätyttyä näytti asiakkaiden ja asioiden luku alkavan kohota. Yleensä kaikki asiat, kuten avioerot, palkka-asiat y.m. osoittivat lisääntymistä. Ainoastaan työvoima-asiat ja sotilashuoltoasiat vähenivät tilanteesta johtuen huomattavasti. Jäljempänä seuraavat numerotiedot valaisevat tarkemmin oikeusaputoimiston toimintaa kertomusvuonna.

Käyntien luku oli 8 763, edellisenä vuonna 8 322, v. 1942 8 952 ja v. 1941 10 064.

Eri kuukausien osalle käynnit jakautuivat seuraavasti:

	Vastaan- otto- päiviä	Käyntejä kaikkiaan	Käyntejä päivää kohden		Vastaan- otto- päiviä	Käyntejä kaikkiaan	Käyntejä päivää kohden
Tammikuu	24	660	27.5	Heinäkuu	26	631	24.3
Helmikuu	25	517	20.7	Elokuu	27	780	28.9
Maaliskuu	26	615	23.7	Syyskuu	26	728	28.0
Huhtikuu	23	651	28.3	Lokakuu	26	871	33.5
Toukokuu	25	858	34.3	Marraskuu	26	898	34.5
Kesäkuu	25	706	28.2	Joulukuu	23	848	36.9
				Yhteensä	302	8 763	29.0

Kuten edellä olevasta yhdistelmästä ilmenee, oli oikeusaputoimisto vuoden aikana avoinna 302 päivää. Käyntien luku päivää kohti oli 29. o, niiden oltua edellisenä vuonna 27.6 ja v. 1942 29.4.

Suurin käyntien luku samana päivänä oli 62 ja pienin 2.

Alempana olevat tilastotiedot osoittavat rekisteröityjen asioiden luvun ja rekisteröityjen asiakkaiden säädyn, ammatin y.m. niissä asioissa, joissa toimisto ryhtyi oikeudenkäyntiin, kirjallisiin tehtäviin ja pitempiin suullisiin neuvotteluihin.

Tällaisten asiain kokonaismäärä oli 1 229, joista 1 213 oli kertomusvuonna tulleita ja 16 edellisenä vuonna ratkaisematta jääneitä. Kirjallisia toimituksia oli 1 361, niistä hakemuskirjoja 856.

Säätynsä tai ammattinsa ja sukupuolensa mukaan kävijät ryhmittivät seuraavasti:

	Mp	Np	Yht.		Mp	Np	Yht.
Ajomiehiä	4	—	4	Oopperalaulajia	1	—	1
Asentajia	17	—	17	Pakkaajia	1	2	3
Asfalttityöntekijöitä	1	—	1	Partureita	2	—	2
Autonkuljettajia	24	—	24	Peltiseppiä	10	—	10
Entisiä talollisia	2	—	2	Pesijöitä	—	2	2
» proviisoreja	1	—	1	Poliisikonstaapeleita	4	—	4
Hierojia	—	2	2	Posteljooneja	3	1	4
Hitsaajia	2	—	2	Puhelinvälittäjiä	—	1	1
Hopeoitsijoita	—	1	1	Putkityöntekijöitä	5	—	5
Hovimestareita	1	—	1	Puuseppiä	12	—	12
Jalkineityöntekijöitä	3	—	3	Puutarhureita	1	—	1
Keittiöapulaisia	—	13	13	Raitiovaununkuljettajia ...	1	1	2
Keittäjiä	—	6	6	Rakennusmestareita	1	—	1
Kirjapainotyöntekijöitä ...	6	4	10	Rautatieläisiä	3	—	3
Kirvesmiehiä	26	—	26	Ravintola-apulaisia	—	10	10
Kivityöntekijöitä	5	—	5	Sahanasentajia	1	—	1
Konemestareita	5	—	5	Satamatyöntekijöitä	4	—	4
Konepiirtäjiä	2	—	2	Sementtityöntekijöitä	5	—	5
Koneporareita	3	—	3	Seppiä	5	—	5
Konttoristeja	4	9	13	Siivoojia	—	18	18
Kotiapulaisia	—	10	10	Silittäjiä	—	2	2
Koululaisia	—	1	1	Sorvaajia	7	—	7
Kukkienmyyjiä	—	3	3	Sotamiehiä	8	—	8
Kulkukauppiaita	10	1	11	Sähköasentajia	7	—	7
Kutoja	—	4	4	Talonmiehiä	3	1	4
Kylvettäjiä	—	1	1	Tarjoilijoita	1	11	12
Leipureita	1	3	4	Tehdastyöntekijöitä	5	20	25
Levyseppiä	4	—	4	Teurastajia	1	—	1
Liikeapulaisia	—	8	8	Torikauppiaita	—	1	1
Liikemiehiä	2	—	2	Tullaajia	3	—	3
Luutnantteja	1	—	1	Turkistryöntekijöitä	—	6	6
Lämmittäjiä	4	—	4	Typografeja	1	—	1
Lääketieteenkandidaatteja	1	—	1	Työnjohtajia	4	—	4
Maalareita	8	—	8	Työntekijöitä	112	66	178
Makkaratryöntekijöitä	2	—	2	Vaattureita	1	4	5
Merimiehiä	2	—	2	Vahtimestareita	3	—	3
Metallityöntekijöitä	5	—	5	Valajia	4	—	4
Musiikinopettajia	—	1	1	Valokuvaajia	1	—	1
Muurareita	12	—	12	Varastoapulaisia	10	5	15
Muusikereita	4	—	4	Verhoilijoita	1	—	1
Naimisissa olevia naisia ja leskiä	—	515	515	Viilaajia	15	—	15
Neitejä	—	10	10	Yövärtijöitä	4	—	4
Näyttelijöitä	1	—	1				
Ompelijoita	—	29	29				
				Yhteensä	413	772	1 185

Vuoden aikana käsiteltyjen juttujen ja asiain ryhmittäminen laatunsa mukaan selvää seuraavasta yhdistelmästä:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:		Testamenttioikeuteen kuuluvia asioita	18
vuokrasaatavia	21	Yleisiä veroja koskevia asioita	144
työ- ja palkkariitoja	111	Holhousasioita	13
muita saamisoikeuksia koskevia asioita	25	Tiedusteluja, hakemuksia, valituk-	
Esineoikeuteen kuuluvia asioita	19	sia y.m.	352
Perheoikeuteen kuuluvia asioita:		Vähäpätöisiä rikosasioita	8
avioerojuttuja	156	Toimeksiantoja	9
avioliittoriitoja	27	Sotilasavustuksia ja huoltoeläkkeitä	
perheen elatusasioita	123	koskevia asioita	97
kuolleeksi julistamisia	1	Tapaturma-asioita	38
Perintöoikeuteen kuuluvia asioita	67		
		Yhteensä	1 229

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteistä riippui, vuoden aikana lopullisesti ratkaistuiksi ja kirjoista poistetuiksi 1 202, kuten näkyy seuraavista luvuista:

Sopimalla ratkaistu	329	Annettu eri viranomaisille	689
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	133	Juttuja, joissa toimisto otti haasteen,	
Erinäisistä syistä jätetty sillensä	26	mutta ei ajanut loppuun	25
		Yhteensä	1 202

Edellä mainitut eri virastoille jätetyt 689 asiaa, joihin ei sisälly Helsingin raastuvan-oikeuteen ja muualle otettuja haasteita, jakautuivat eri viranomaisten kesken seuraavasti:

Tasavallan presidentti	26	raastuvanoikeus	27
Valtioneuvosto	3	poliisimestari	2
Valtiovarainministeriö	11	holhouslautakunta	1
Sisäasiainministeriö	1	huoneenvuokralautakunta	33
Kululaitosten ja yleisten töiden ministeriö	26	vuokrantarkastuslautakunta	20
Puolustusministeriö	19	huoltolautakunta	1
Sosiaaliministeriö	10	lastensuojelulautakunta	2
Kansanhuoltoministeriö	16	työvoimalautakunta	65
Korkein oikeus	20	Uudenmaan läänin kuukausipalkkojen	
Korkein hallinto-oikeus	14	tarkastuslautakunta	56
Turun hovioikeus	4	Uudenmaan läänin kansanhuoltopiirin	
Sotaylioikeus	3	piiritoimisto	1
Postihallitus	1	Uudenmaan läänin tulo- ja omaisuus-	
Rautatiehallitus	3	veron tarkastuslautakunta	10
Vakuutusosasto	36	Uudenmaan läänin liikevaihtovero-	
Valtion tapaturmatoimisto	13	konttori	1
Uudenmaan läänin maaherra	134	Turun kaupunginvouti	1
Hämeen läänin maaherra	7	Kristiinan kaupunginvouti	1
Vaasan läänin maaherra	4	Värtsilän kunnallislautakunta	1
Viipurin läänin maaherra	5	Huopalahden työvoimalautakunta	1
Kuopion läänin maaherra	1	Keravan työvoimalautakunta	1
Helsingin kaupungin:		Lopen työvoimalautakunta	1
kaupunginhallitus	26	Nokian työvoimalautakunta	2
tutkijalautakunta	5	Helsingin tuomiokunnan tuomari	4
tulo- ja omaisuusverolautakunta	2	Akaan tuomiokunnan tuomari	1
maistraatti	7	Ikaalisten tuomiokunnan tuomari	1
ensimmäinen kaupunginvouti	10	Kurkijoen tuomiokunnan tuomari	1
		Tammelan kihlakunnanoikeus	1

Helsingin kihlakunnan kruununvouti	1	Kotijoukkojen esikunta	1
Kellokosken säiraaalan liittohallitus ...	1	Autojoukkojen päällikkö	1
Helsingin suojeluskuntapiirin esikunta	1	Linnoitustöiden johtaja	2
Helsingin suojeluskuntapiirin liikenne-		Sotainvaliidiiden veljesliitto	2
toimisto	2		
Kotijoukkojen esikunnan työvoima-			
osasto	36		
			Yhteensä 689

Se seikka, että 26 asiaa jätettiin sillensä, johtui, samoin kuin edellisinä vuosina siitä, etteivät oikeudenetsijät, sen jälkeen kuin oikeusaputoimisto oli ryhtynyt ensimmäiseen toimenpiteeseen eikä sopimusta voitu saada aikaan, enää jatkaneet asiaansa, mutta myöskin siitä, ettei ollut toiveita juttujen voittamisesta oikeudenkäynnillä, sekä lopuksi siitä, että hakijat eivät joko tahtoneet tai voineet esittää asian edelleen ajamiseen tarvittavaa varattomuustodistusta.

Syynä siihen, että toimisto ei ajanut perille 25 asiaa, joissa haaste jo oli otettu, oli osittain, että haaste oli otettu Helsingin ulkopuolella oleviin tuomioistuimiin, joissa toimiston virkamiehet eivät ole velvolliset oikeudenetsijöitä avustamaan, osittain, ettei vastaajia oltu haasteella tavattu tai että asia oli järjestetty ennen oikeuden istuntoa.

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin vuoden aikana 176 asiassa. Näistä toimisto ajoi vuoden kuluessa loppuun 133 asiaa, joista 128 voitettiin ja 5 hävittiin. Helsingin raastuvanoikeudessa esiinnyttiin vuoden aikana toimiston puolesta 270 kertaa 163 päivänä. Kun työpäivien luku nousi 302:een, esiinnyttiin niinmuodoin raastuvanoikeudessa suunnilleen joka toinen päivä.

15. Työnvälitystoimisto

Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston toimintakertomus v:lta 1944 oli seuraavan sisältöinen:

Hallinnolliset muutokset ja työmarkkinat. Kertomusvuosi oli työnvälitystoimistolle monessa suhteessa erittäin vaikea. Varsin laajaksi kasvanut työvoimaosasto, jonka tehtävänä oli huolehtia työvelvollisuuslain kunnalle määräämien tehtävien suorittamisesta, lakkautettiin työnvälitystoimiston osastona helmikuun 28 p:nä, jolloin työvelvollisuuden toimeenpano Helsingissä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön päätöksen mukaisesti siirrettiin valtion virkamiehenä toimivalle työvoimapäällikölle. Toiminnan häiriintymättömän jatkumisen takia luovutettiin osaston ylimääräiset virkamiehet samoin kuin Helsinginkadun 24:ssä sijaitseva huoneisto, josta ainoastaan vähäinen osa jäi työvoimalautakunnan käyttöön, työvoimapäällikölle. Työnvälitystoimiston henkisen työn osasto ja nuoriso-osasto siirrettiin tilapäisesti työnvälitystoimiston keskusvirastotaloon Aleksanterinkadun 1:een. Helmikuussa kotirintamalla jälleen puhjenneet sotatoimet, yhä ankarammat työvelvollisuusmääräykset sekä tehostetut asepalveluskutsunnat rajoittivat työnvälitystoimiston työnhakija-asiakspiiriä, ilman että kuitenkaan olisi voitu todeta mitään työpaikkatarjousten lisääntymistä.

Sodan päättyminen aiheutti vuoden lopulla työnvälitystoimistolle moninaisia uusia tehtäviä.

Jo lokakuun 27 p:nä valtioneuvosto teki päätöksen sotapalveluksesta kotiutetuille asevelvollisille maksettavasta erorahasta, jonka päätöksen mukaan sotapalveluksesta lokakuun 25 p:n 1944 jälkeen puolustusvoimien rauhanajan kannalle siirtymisen yhteydessä kotiutettu asevelvollinen, jolla ei ollut ansiotyötä eikä myöskään muuta toimeentulomahdollisuutta, oli oikeutettu saamaan henkilökohtaista toimeentuloaan varten erityisen erorahan. Tämän erorahan saamista varten kotiutetun oli ilmoitauduttava paikkakunnan työnvälitystoimistossa, jonka oli, ellei näin ilmoittautunutta työnhakijaa voitu osoittaa työhön, annettava kotiutetulle työttömyystodistus erorahan saantia varten.

Marraskuun 9 p:nä valtioneuvosto vahvisti uudet määräykset toimenpiteistä työttömyyden torjumiseksi. Tässä päätöksessä määrättiin, että sen estämättä, mitä heinäkuun 23 p:nä 1936 annetussa työnvälityslaisissa on virallisessa työnvälitystoiminnassa noudatettavista sijoitusperiaatteista säädetty, oli syyskuun 19 p:n 1944 jälkeen puolustuslaitoksen palveluksesta vapautuneella henkilöllä etuoikeus työnvälityksessä tarjottuun paikkaan ennen muita työntekijöitä, kuitenkin siten, että työnantaja ei ollut pakotettu ottamaan työhönsä hänelle näin tarjottua työntekijää.

Samana päivänä tehdyn, sotapalveluksesta kotiutuvien asevelvollisten sekä puolustuslaitoksen työstä vapautuvien linnoitustyöntekijäin, lottien ja muiden vastaavien henkilöiden työhönsijoittamisen perusteista koskevan päätöksen mukaan määrättiin, että kotiutettujen asevelvollisten työhönsijoittaminen oli kunnan työvoimapäällikön asia, kuitenkin niin, että kunnassa, jossa on työnvälitystoimisto, tämän tuli hoitaa käytännöllinen työ työvoimapäällikön antamien ohjeiden mukaan ja valvonnan alaisena sekä että tarvittaessa voitiin määrätä työnvälitystoimistoon tai työvoimapäällikön avuksi yksi tai useampia asemiesten luottamusta nauttivia henkilöitä huolehtimaan työhönsijoittamisesta. Saman päätöksen mukaan näiden viranomaisten oli myöskin käsiteltävä anomukset, jotka koskivat pääsyä kauppa- ja teollisuusministeriön tai sen määräämien viranomaisten järjestämille ammattikursseille.

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1944/45.

Valtioneuvoston marraskuun 9 p:nä tekemällä päätöksellä veloitettiin työnvälitystoimistot edelleen avustamaan henkisten työntekijäin sijoittamisessa järjestettäviin ylimääräisiin virastotöihin valtion, kunnan ja seurakunnan virastoissa ja laitoksissa sekä yleishyödyllisissä yhdistyksissä ja muissa järjestöissä.

Edelleen tässä yhteydessä on mainittava valtioneuvoston marraskuun 23 p:nä tekemä päätös sotapalveluksesta kotiutettujen asemiesten odotusrahasta, jonka mukaan kotiutetulle asemiehelle oli maksettava, sen jälkeen kuin hänelle tulevien sotilasetujen suoritus oli päättynyt, odotusrahaa ja sen lisäystä, edellytyksenä, että asemies oli työtön ja merkitty asuinkuntansa työttömyyskortistoon, mistä asemiesten kohdalla, annettujen määräysten mukaan, työnvälitystoimistossa toimivan kotiutettujen työhönsijoittajan oli huolehdittava.

Edellä selostetut toimenpiteet ja järjestelyt armeijasta vapautuvan työvoiman työhönsijoittamiseksi aiheuttivat työnvälitystoimiston työmäärän huomattavan lisääntymisen. Työnhakijamäärä, joka rauhantekoon saakka pysyi varsin alhaisena, nousi miesten kohdalla 20—30 kertaiseksi. Ruuhkan selvittämiseksi oli ryhdyttävä toimenpiteisiin työnvälitystoimiston supistettujen huoneistotilojen samoin kuin ylimääräisen henkilökunnankin lisäämiseksi. Jo lokakuussa henkisen työn osasto siirtyi jälleen Helsinginkadun 24:ään, jossa työvoimapäällikön toimisto saattoi luovuttaa huoneistotilaa ja seuraavan vuoden alusta saatiin henkisen työn osastolle, nuoriso-osastolle ja ammatinvalinnan ohjaukselle yhteinen huoneisto Aleksanterinkadun 21:stä. Kun lisäksi merimiesosasto, joka toukokuusta lähtien oli toiminut Aleksanterinkadun 1:ssä, jälleen siirrettiin vanhaan huoneistoonsa Satamakadun 2:een, voitiin erinäisillä sisäisillä ala-osastojen siirroilla keskusvirastotalossa Aleksanterinkadun 1:ssä järjestää suhteellisen tyydyttävästi yleisten osastojen vastaanotto.

Edellä mainittujen valtioneuvoston edellyttämäksi kotiutettujen työhönsijoittajaksi määrättiin Helsingissä varatuomari A. Kesänen sekä hänen apulaisekseen varatuomari K. Hilli. Erikoisen vaikeaksi osoittautui kotiutettujen asemiesten työhönsijoitus rakennus- ja metalliammattimiesten ala-osastoilla ja henkisen työn osastolla. Edellisillä yleinen rasitusluku, työnhakemuksia 100 työpaikkatarjousta kohden, oli aikaisemmin pysynyt yleensä alle 100, mutta nousi rakennusammattimiesten kohdalla marraskuussa 427.4:ään ja joulukuussa 1 589.2:een sekä metalliammattimiesten kohdalla vastaavasti 1 019.5:een ja 1 307.7:ään. Henkisen työn osastolla yleinen rasitusluku oli miesten kohdalla marraskuussa 1 812.5 ja joulukuussa 1 275.5. Vastoin odotuksia ei mitään mainittavaa työnhakijamäärän nousua voitu todeta naisten kohdalla. Naistyönhakijamäärän pysyntyä pitkin vuotta n. 500:n paikkeilla, se nousi lokakuussa 801:een ja siitä edelleen marraskuussa 1 029:ään aleten joulukuussa 875:een. Työpaikkatarjouksia oli naisten kohdalla säännöllisesti enemmän kuin työnhakijoita. Koko toimiston kohdalta v. 1944 yleinen rasitusluku oli 166.1 (edellisenä vuonna 100.9). Marraskuussa tämä luku oli kuitenkin 235.4 ja joulukuussa 374.7.

Työnvälityslautakunta. Lautakunnan puheenjohtajana toimi kertomusvuonna edelleen varatuomari E. Tulenheimo, kunnes hän, tultuaan elokuun 30 p:nä valituksi kaupunginvaltuuston puheenjohtajaksi, erosi toimestaan syyskuun 20 p:nä, jolloin kaupunginvaltuusto uudeksi puheenjohtajaksi työnvälityslautakuntaan toimikauden 1944—45 loppuun saakka valitsi varatuomari A. Anerion. Varapuheenjohtajana oli toimittaja N. Teerimäki. Jäseninä toimivat johtaja W. Korhonen ja talousneuvos O. Vilamo työnantajien edustajina sekä toimitsija E. Härmä ja eristäjä K. Saarnijärvi työntekijäin edustajina. Työnantajien edustajien varajäseninä olivat insinööri V. Hintikka ja varatuomari H. Hallberg. Työntekijäin edustajain varajäseninä olivat pianoteknikko J. Virtanen ja toimitsija J. Saveri; kaupunginhallituksen edustajana työnvälityslautakunnassa oli kaupunginhallituksen vuosijäsen, varatuomari E. Tulenheimo.

Lautakunnan kokoukset. Työnvälityslautakunnalla oli kertomusvuonna 12 (edellisenä vuonna 7) kokousta. Kokouksissaan lautakunta käsitteli yhteensä 251 (265) asiaa. Lautakunnan kokouksissaan käsittelemistä tärkeimmistä asioista mainittakoon seuraavat:

Vuoden ensimmäisessä kokouksessa tammikuun 21 p:nä päätettiin kaupunginhallitukselta anoa työnvälitystoimiston edellisen vuoden talousarvioon 4 710 301:45 mk:n lisämääräraha. Työnvälitystoimiston tilejä oli nimittäin kyseisenä vuonna jouduttu näin huomattavasti ylittämään työvelvollisuuslain toimeenpanon aiheuttamien tehtävien johdosta.

Huhtikuun 14 p:nä pidetyssä kokouksessa käsiteltiin lausunnon antamista varten työvoimapäällikön, varatuomari A. Y. Vihman kaupunginhallitukselle osoittamat kirjelmät, jotka koskivat työnvälitystoimiston työvoimaosaston muuttamisesta valtion virastoksi aiheuttavia toimenpiteitä ja lisäpinta-alan myöntämistä työvoimapäällikön virastolle Helsinginkadun talosta n:o 24.

Huhtikuun 26 p:nä pidetyssä kokouksessa ilmoitettiin lautakunnan tiedoksi kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön työvoima-asiainosaston helmikuun 28 p:lle päivätty kirjelmä, joka koski työnvälitystoimiston työvoimaosastolle siihen asti kuuluvien työvelvollisuutta koskevien tehtävien siirtämistä valtion virkamiehenä toimivan työvoimapäällikön hoidettaviksi. Samassa kokouksessa lautakunta rahatoimenjohtajan kehoituksesta käsittelee kysymystä kaikkien työnvälitystoimiston osastojen sijoittamisesta toistaiseksi työnvälitystoimiston keskusviraston taloon Aleksanterinkadun 1:ssä sekä tämän huoneistojärjestelyn aiheuttamia henkilökysymyksiä. Tässä kokouksessa hyväksyttiin myös työnvälitystoimiston kertomus v:n 1943 toiminnasta.

Toukokuun 26 p:nä pidetyssä kokouksessa ilmoitettiin lautakunnalle kaupunginhallituksen päättäneen, että työvoimapäällikön viraston käytettäväksi oli luovutettava työnvälitystoimiston henkilökuntaa, kalustoa, kirjoituskoneita y.m. lautakunnan lausunnossa esittämässä laajuudessa ja mainitsemin rajoituksin sekä ehdottamin ehdoin.

Elokuun 29 p:nä pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin ehdotus työnvälitystoimiston v:n 1945 talousarvioksi. Väli rauhan voimaantulo merkitsi kuitenkin niin perusteellista muutosta työnvälitystoimiston toimintaan, että menoarvioehdotus oli laadittava kokonaan uudestaan. Uusi ehdotus hyväksyttiin lokakuun 7 p:nä.

Marraskuun 6 p:nä pidetyssä kokouksessa ilmoitettiin lautakunnalle kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön kiertokirjeet, jotka koskivat tilaston laatimista kunnan työoloista, kotiutetuille maksettavaa erorahaa, ylimääräisten virastotöiden järjestämistä kotiutettaville asemiehille, lotille, ym. vastaaville työntekijöille sekä työttömyystodistuksien antamista erorahaa varten. Samassa kokouksessa ilmoitettiin kaupunginhallituksen asettaneen toimikunnan käsittelemään reserviläisten kotiuttamisen yhteydessä ilmenviä kysymyksiä, minkä toimikunnan jäseneksi oli kutsuttu m.m. työnvälitystoimiston johtaja. Edelleen tässä kokouksessa käsiteltiin kaupunginhallituksen päätös, joka koski asepalveluksesta ja linnoitustöistä vapautuvien miesten sijoittamista kaupungin palvelukseen.

Joulukuun 14 p:nä pidetyssä kokouksessa esiteltiin lautakunnalle valtioneuvoston marraskuun 9 p:nä tekemä päätös sotapalveluksesta kotiutuvien asevelvollisten sekä puolustuskäytöksen työstä vapautuvien linnoitustyöntekijäin, lottien ja muiden vastaavien henkilöiden työhönsijoittamisen perusteista, valtioneuvoston marraskuun 9 p:nä tekemä päätös ylimääräisistä virastotöistä ja niiden toimeenpanosta, valtioneuvoston marraskuun 23 p:nä tekemä päätös sotapalveluksesta kotiutettujen odotusrahasta sekä valtioneuvoston marraskuun 23 p:nä tekemä päätös pikakoulutettavien asemiesten kurssi-rahasta. Samassa kokouksessa oli käsiteltävänä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön työvoima-asiaain osaston marraskuun 10 p:lle päivätty kiertokirje n:o 219, jolla lautakunnalle lähetettiin tiedoksi ja noudatettavaksi valtioneuvoston marraskuun 9 p:nä tekemä päätös toimenpiteistä työttömyyden torjumiseksi sekä ministeriön sen johdosta antamat määräykset, sekä vielä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön uudet työttömyysohjeet ja tiedotus perustettavista nuorisotyöleireistä. Kokouksessa ilmoitettiin vielä kaupunginhallituksen päättäneen luovuttaa työvoimapäällikön apulaisena toimivalle kotiutettavien asemiesten työhönsijoittajalle työnvälitystoimistosta huoneen sekä velvoittaneen osastojen henkilökunnan avustamaan hänen toimintaansa. Tässä kokouksessa ilmoitettiin myös kaupunginhallituksen päättäneen lautakunnan esityksen mukaisesti kehoittaa kaupungin virastoja ja laitoksia ohjaamaan näiden palvelukseen pyrkivät työnhakijat työnvälitystoimiston henkisen työn osastolle sekä velvoittaneen kaupungin virastot ja laitokset kaikissa niissä tapauksissa, jolloin virka tai toimi virkasäännön mukaan ei ole julistettava haettavaksi, hankkimaan työnvälitystoimiston henkisen työn osastolta tietoja sinne ilmoittautuneista, kulloinkin kyseessä olevaan virkaan soveltuvista henkilöistä. Samassa kokouksessa lautakunta päätti alistaa kaupunginhallituksen harkittavaksi, eikä sellaista asepalveluksessa ollessaan invaliidiksi tullutta kaupungin entistä työvoimaa, jota invaliditeetin vuoksi ei voida käyttää entisissä tehtävissään, olisi sijoitettava muihin kaupungin töihin tai toimiin esim. vahtimes-

tareiksi, vartijoiksi ja vahdeiksi, varastoapulaisiksi, mahdollisesti myös tunti- t.m.s. kirjureiksi, j.n.e. ja eikö kaupungin virastoille ja laitoksille olisi annettava vastaavaa velvoitusta. Esityksen mukainen päätös tehtiin sittemmin kaupunginhallituksessa.

Lausunnot yksityisten yhdistysten työnvälityslupaa koskevista anomuksista. Kun työnvälityslain mukaan asianomaisen ministeriön on kunnan valtuustolta hankittava lausunto yksityisten yhdistysten hakiessa toimilupaa työnvälityksen harjoittamiseen, työnvälityslautakunta edelleen kertomusvuonnakin käsitteli tällaisia anomuksia lausunnon antamista varten kaupunginvaltuuston käsittelyn pohjaksi.

Tammikuun 21 p:nä pitämässään kokouksessa lautakunta antoi puoltavan lausunon Naisten työvalmiusliitto r.y:n anomuksesta, että liitolle ja sen alaisille toimistoille ja asiamiehille myönnettäisiin jatkettu lupa toistaiseksi, sodasta johtuvana talouselämän poikkeusaikana, sijoittaa naistyövoimaa maan talous- ja tuotantoelämän tehtäviin. Kaupunginvaltuuston annettua työnvälityslautakunnan ehdotuksen mukaisen lausunnon asiassa, kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö päätti maaliskuun 2 p:nä myöntää liitolle anoutun oikeuden v:n 1944 loppuun.

Joulukuun 14 p:nä pitämässään kokouksessa lautakunta niinkään antoi puoltavan lausunnon Suomen muusikeriliiton anomuksesta saada edelleen harjoittaa paikanvälitystä, koska alan erikoisuuden vuoksi henkisen työn osastolla ei toistaiseksi katsottu olevan mahdollisuutta riittävän tehokkaasti harjoittaa työnvälitystä muusikerien keskuudessa. Vastaavin perustein lautakunta samassa kokouksessa puolsi jatkettua toimiluvan myöntämistä Kemian keskusliitto r.y:lle. Kummassakin tapauksessa lautakunta ehdotti toimiluvan myöntämistä kahdeksi vuodeksi ¹⁾.

Työvoimalautakunta. Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinnosta helmikuun 13 p:nä 1942 annetun asetuksen mukaan toimi Helsingissä edelleen kertomusvuonna erikoinen työvoimalautakunta. Asetuksen mukaan toimii kunnassa, jossa on työnvälitystoimisto, työvoimalautakuntana työnvälityslautakunta vahvistettuna naispuolisella lisäjäsenellä, jonka tulee olla saapuvilla naispuolista työvoimaa koskevia asioita käsiteltäessä. Asetus edellyttää edelleen, että kaupunginvaltuusto voi tarpeen mukaan valita muitakin lisäjäseniä asiantuntijoina. Lisäjäsenellä on kokouksessa puhe- mutta ei äänivaltaa.

Työvoimalautakunnan kokoonpano oli kertomusvuonna seuraava: puheenjohtajana toimi varatuomari E. Tulenheimo sekä, hänen erottuaan, syyskuun 20 p:stä lukien varatuomari A. Anerio, varapuheenjohtajana toimittaja N. Teerimäki, varsinaisina jäseninä toimitsija E. Härmä, johtaja W. Korhonen, eristäjä K. Saarnijärvi ja talousneuvos O. Vilamo sekä naispuolisena lisäjäsenenä insinööri G. Orrenoja ja nuorisotyövoiman asiantuntijalisäjäsenenä pastori A. Palmgren. Varsinaisten jäsenten varajäseninä toimivat varatuomari H. Hallberg, insinööri V. Hintikka, toimitsija J. Saveri ja pianoteknikko J. Virtanen. Lisäjäsenten varajäseninä olivat arkkitehti E. Ruuth ja pastori N. Visapää.

Työvoimalautakunnan sihteerinä toimi edelleen kertomusvuonna työnvälitystoimiston johtaja, filosofianmaisteri S. Seppälä.

Työvoimalautakunnan asiana oli joulukuun 17 p:nä 1943 muutetun työvelvollisuuslain ja joulukuun 30 p:nä 1943 uusitun työvelvollisuusasetuksen mukaan valvoa, että sen toimialueella työvelvollisuutta sovellettaessa noudatettiin lakia, asetuksia ja muita määräyksiä sekä että työvelvollisten kohtelu oli oikeudenmukaista ja ymmärtämyksellistä. Lautakunnan oli myöskin ratkaistava valitukset työvoimapäällikön toimenpiteistä, määrättävä työvelvolliselle suoritettava palkka, milloin työnantaja ja työntekijä eivät siitä sopineet, vahvistettava toimialueelle siirretyille työvelvollisille maksettavat paikalliset sekä pidettävä huoli kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön asianmukaisesti antamien määräysten toteuttamisesta.

Välittömästi välirauhan jälkeen kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö syyskuun 23 p:nä tekemällään päätöksellä määräsi työvelvollisuuslain perusteella annetut työmääräykset peruutamaan, töiden laadusta riippuen, joko syyskuun 30 p:stä, lokakuun 31 p:stä tai marraskuun 30 p:stä lukien. Päätöksen johdosta supistui lautakunnan työmäärä sängen vähäiseksi. Armeijan kotiuttaminen aiheutti kuitenkin lautakunnalle uusia tehtäviä. Marraskuun 16 p:nä tekemällään päätöksellä valtioneuvosto vahvisti uudet työttö-

¹⁾ Asian jatkokäsittely kaupunginvaltuustossa samoin kuin päätöksen teko kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriössä siirtyi v:een 1945.

myysmääräykset, joiden mukaan työvoimalautakunnalle annettiin tehtäväksi seurata työvoimakysymyksen ja työttömyyden kehitystä kunnassa sekä kunnan työvoimapäällikön toimintaa ja tehdä siitä aiheutuvia esityksiä asianomaisille kunnan ja valtion viranomaisille; käsitellä työ- ja työttömyystilannetta koskevia periaatteellisia kysymyksiä kunnan työvoimapäällikön esitysten perusteella ja antaa hänelle ja pyydettyä muille viranomaisille sanottuja asioita koskevia lausuntoja sekä huolehtia työttömyysavustusten määräämisestä ja maksamisesta kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön antamien määräysten mukaan. Erikoisesti työvoimalautakunnan tuli käsitellä kaikki työttömyyskortistoon merkitsemistä koskevat anomukset ja lopullisesti päättää työttömien hyväksymisestä työttömyyskortistoon erikseen siitä annettujen ohjeiden mukaan.

Työvoimalautakunta kokoontui kertomusvuonna 101 kertaa (72). Käsiteltyjen asioiden luku oli 2 301 (3 097), kirjelmiä saapui 5 275 ja lähetettiin 6 302.

Kanslia. Työvoimaosaston lopetettua toimintansa oli työvoimalautakunnan kansliaa melkoisesti laajennettava. Kanslianhoitajana toimi rouva V. Salminen, lautakunnan notaarina varatuomari K. Brotherus sekä toimistoapulaisina rouvat M. Kuittinen ja A. Laakso sekä neidit S. Lehmusala, E. Luukkonen ja A.-M. Weckman.

Työnvälitystoimisto. Osastojako. Työnvälitystoimiston osastojako oli kertomusvuoden alussa sama kuin edellisenä vuonna. Toimistossa oli viisi erikoisosastoa, nim. henkisen työn osasto, nuoriso-osasto, maatalous-osasto, merimiesosasto sekä maaliskuun 1 p:nä 1942 perustettu työvoima-osasto. Viimeksi mainittu lopetti toimintansa helmikuun 29 p:nä ja sille kuuluvat tehtävät siirtyivät kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön helmikuun 28 p:nä tekemän päätöksen mukaan maaliskuun 1 p:stä lukien valtion viranomaisena toimivan työvoimapäällikön hoitettaviksi. Yleisinä osastoina toimivat työnvälitystoimistossa miesosasto ja naisosasto, jotka kumpainenkin jakaantuivat ala-osastoihin, miesosasto rakennus- y.m. ammattimiesten alaosaan, metalli- y.m. ammattimiesten alaosaan ja sekatyömiesten alaosaan sekä naisosasto kotiapulaisten alaosaan, ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosaan ynnä puhdistus- ja aputyöläisten alaosaan. Työvoimaosasto jakaantui kansliaosaan, asemiesosaan ja kortistoosaan.

Henkilökunta. Sääntöpalkkaiset viranhaltijat olivat seuraavat:

Työnvälitystoimiston johtajana oli filosofianmaisteri S. Seppälä, joka toimi myös työvoimalautakunnan sihteerinä. Erikoisosastojen osastonjohtajina olivat henkisen työn osastolla filosofianmaisteri Y. Vuorjoki, nuoriso-osastolla filosofianmaisteri W. Mattlar, merimiesosastolla diploomimerikapteeni F. Huhtala ja maatalousosastolla agrologi Å. von Schoultz. Sääntöpalkkaisena ammatinvalinnan ohjaajana toimi filosofianmaisteri N. Mäki. Alaosastojen osastonhoitajina olivat rakennus- y.m. ammattimiesten alaosaalla herra V. Jyrkänne, metalli- y.m. ammattimiesten alaosaalla konemestari V. Landen, kotiapulaisten alaosaalla neiti S. Rechartt, ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosaalla filosofianmaisteri K. Sihvonen sekä puhdistus- ja aputyöläisten alaosaalla neiti L. Ahkia. Merimiesosaston naisasiakkaitten työnvälityksessä oli v.t. osastonhoitajana kesäkuun 1 p:stä lukien neiti A. Ahovaara. Sekatyömiesten alaosaan osastonhoitajan virka oli edelleen koko vuoden täyttämättä. Toimentajina olivat filosofianmaisteri T. Virtanen sekä neidit A. Ahovaara, H. Koski, T. Melanen ja A. Vallinheimo, rouvat V. Salminen ja A. Veteli sekä herrat T. Linnajoki, N. Mattson, R. Ryöti ja M. Turunen. Kirjaajana oli rouva L. Penttilä, vahtimestareina herrat V. Kauhanen, T. Leander ja G. A. Leemloch sekä ovenvartijana rouva I. Ohlström. V.t. toimentajana oli herra U. Aro.

Tammikuun 10 p:nä erosi työnvälitystoimiston palveluksesta eläkkeelle siirtyen sairauden takia rouva A. Veteli, joka oli astunut toimiston palvelukseen huhtikuun 15 p:nä 1936. Vahtimestari G. A. Leemloch erosi toimiston palveluksesta syyskuun 21 p:nä. Kertomusvuoden päättyessä toimiston palveluksesta erosi edelleen v.t. toimentaja U. Aro, joka oli astunut työnvälitystoimiston palvelukseen kesäkuun 10 p:nä 1940.

Ylimääräisinä virkailijoina toimivat toimiston vanhoilla osastoilla m.m. filosofianmaisteri, rouva M. Voionmaa-Joutsen ja neiti A. Vitikka. Marraskuusta lukien henkisen työn osaston, merimiesosaston ja yleisen miesosaston ylimääräisten virkailijoiden määrää oli tilapäisesti huomattavasti lisättävä.

Työvoimaosastolla toimivat toimiston vanhoista virkailijoista herra T. Leander sekä rouvat I. Ohlström ja V. Salminen, viimeksi mainittu kanslianhoitajana. Työvoimaosas-

ton mieskortiston hoitajana oli rouva M. Kuittinen sekä naiskortiston hoitajana rouva A. D. Ekroth. Kortisto-osaston johtajana oli luutnantti J. Gustafsson. Työvoima-osaston virkailijain lukumäärä oli helmikuussa 134.

Sotapalvelukseen kutsuttuina olivat edelleen yleiseen kotiuttamiseen saakka osastonjohtaja Y. Vuorjoki, ammatinvalinnanohjaaja N. Mäki, joka kuitenkin saattoi osittain hoitaa virkaansa, toimentaja N. Mattson ja vahtimestari V. Kauhanen. Osastonjohtaja W. Mattlar oli kertomusvuoden aikana sotapalveluksessa kesäkuun 22 p:stä lokakuun 10 p:ään sekä toimentaja M. Turunen elokuun 8 p:stä marraskuun 15 p:ään.

Kustannukset. Työnvälitystoimiston kokonaismenot nousivat kertomusvuonna 3 550 457: 75 mk:aan (edellisenä vuonna 8 601 446: 15 mk:aan). Kustannusten lasku aiheutui siitä, että työvoimaosasto, kuten jo edellä mainittiin, lakkautettiin helmikuun viimeisenä päivänä. Lasku olisi ollut vieläkin suurempi, ellei armeijasta vapautuvien työhönsijoittaminen vuoden loppupuolella olisi aiheuttanut toimistolle uusia menoja. Ne menot, joihin anotaan valtion osallistumista työnvälityslain mukaan, olivat 3 535 799: 45 mk. Mainitut määrät jakaantuivat osastoittain seuraavasti:

Osasto	Kokonaismenot, mk	Menot, joihin valtio osallistuu, mk
Yleiset osastot	1 069 705: 35	1 067 781: 55
Henkisen työn osasto	471 697: 75	471 326: —
Nuoriso-osasto	294 543: 30	292 760: 55
Merimiesosasto	385 232: 65	385 232: 65
Maatalousosasto	192 597: 90	192 597: 90
Työvoimaosasto	1 136 680: 80	1 126 100: 80
	Kaikkiaan 3 550 457: 75	3 535 799: 45

V:n 1943 menoista, 8 403 972: 25 mk:sta valtio suoritti korvausta 7 291 663: 30 mk seuraavan asetelman mukaan:

	Mk		Mk
Yleisten osastojen menoista, 40 %	361 012: —	Merimiesosaston menoista, 50 %	121 477: 50
Henkisen työn osaston me- noista, 50 %	237 058: 70	Maatalousosaston menoista, 75 %	132 942: 75
Nuoriso-osaston työnvälitys- menoista, 50 %	167 939: —	Työvoimaosaston menoista, 100 %	6 013 307: 65
Nuoriso-osaston työvelvolli- suusmenoista, 100 %	257 925: 70	Kaikkiaan	7 291 663: 30

• Työvoimalautakunnan menot, joista työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinnosta helmikuun 13 p:nä 1942 annetun asetuksen 15 §:n mukaan vastaa kunta, olivat kertomusvuonna 666 147:15 mk (edellisenä vuonna 440 131: 70 mk).

Kirjeenvaihto. Työnvälitystoimiston kirjeenvaihto kertomusvuonna verrattuna edelliseen vuoteen selviää alla olevasta asetelmasta:

Osasto	Vuonna 1944		Vuonna 1943	
	Saapuneita kirjeitä ¹⁾	Lähetettyjä kirjeitä ¹⁾	Saapuneita kirjeitä	Lähetettyjä kirjeitä
Yleiset osastot	2 517	2 423	1 402	1 137
Henkisen työn osasto	888	1 016	1 141	1 796
Nuoriso-osasto	2 808	2 446	11 359	5 102
Merimiesosasto	310	220	379	315
Maatalousosasto	106	371	202	341
Työvoimaosasto	14 328	6 342	168 152	42 585
	Kaikkiaan 20 957	12 818	182 635	51 276

¹⁾ Lukuunottamatta työvoimalautakunnan postikirjaan merkittyjä; ks. s. 159.

Työnhakemukset. Työnhakemus on voimassa, mikäli työhön sijoittamista ei tapahdu, ilmoittautumisviikkoa seuraavan viikon loppuun saakka. Jos anomus tämän ajan umpeenkuluttua, mutta saman kalenterikuukauden aikana, uudistetaan, merkitään kuukausitilastoon uusi työnhakemus saman henkilön kohdalle. Samoin menetellään niissä tapauksissa, joissa työnhakija on osoitettu työhön, mikä on niin lyhytaikaista, että hän jo saman kalenterikuukauden sisällä tulee uudistamaan työnhakemuksensa. Jos työnhakemus on voimassa kuukauden taitteessa, merkitään se siirtona seuraavan kuukauden tilastoon.

Kertomusvuoden aikana tehtyjen työnhakemusten määrää kuvaa seuraava taulukko:

K u u k a u s i	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu.....	—	—	—	658	856	1 514	658	856	1 514
Helmikuu	108	167	275	603	683	1 286	711	850	1 561
Maaliskuu	102	146	248	608	575	1 183	710	721	1 431
Huhtikuu	112	150	262	494	624	1 118	606	774	1 380
Toukokuu	81	145	226	499	779	1 278	580	924	1 504
Kesäkuu	89	184	273	403	696	1 099	492	880	1 372
Heinäkuu	88	164	252	353	468	821	441	632	1 073
Elokuu	77	124	201	355	459	814	432	583	1 015
Syyskuu	66	115	181	368	703	1 071	434	818	1 252
Lokakuu	75	178	253	1 241	1 009	2 250	1 316	1 187	2 503
Marraskuu	391	189	580	7 161	1 336	8 497	7 552	1 525	9 077
Joulukuu	4 331	265	4 596	7 633	991	8 624	11 964	1 256	13 220
Koko vuosi	—	—	—	20 376	9 179	29 555	—	—	—
%	—	—	—	68.9	31.1	100.0	—	—	—

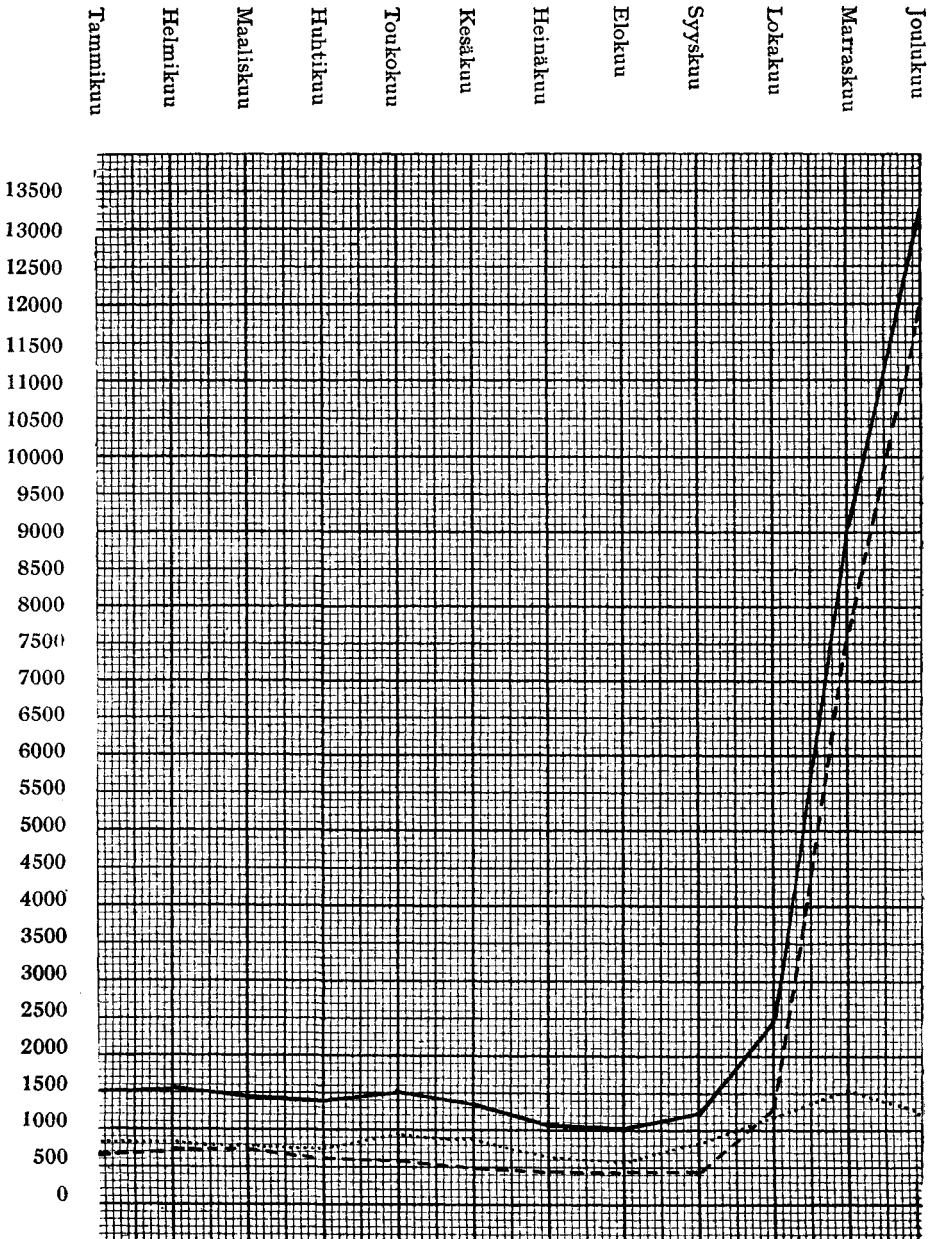
Taulukosta ilmenee, että työnhakemusten yhteinen lukumäärä oli 29 555, josta miesten tekemiä 20 376 eli 68.9 % ja naisten tekemiä 9 179 eli 31.1 %. V. 1943 työnhakemusten määrä oli 22 332, josta miesten tekemiä 9 363 eli 41.9 % ja naisten tekemiä 12 969 eli 58.1 %. Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna käyvät ilmi alla olevasta yhdistelmästä:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten työnhakemukset	20 376	68.9	9 363	41.9	+11 013	+117.6
Naisten työnhakemukset	9 179	31.1	12 969	58.1	— 3 790	— 29.2
Yhteensä	29 555	100.0	22 332	100.0	+ 7 223	+ 32.3

Miesten työnhakemukset olivat edellisestä vuodesta lisääntyneet 11 013 eli 117.6 %, naisten työnhakemukset sen sijaan vähentyneet 3 790 eli 29.2 %. Työnhakemusten kokonaisuus oli kasvanut 7 223 eli 32.3 %. Nousu aiheutuu yksinomaan armeijan kotiuttamisesta. Työnhakemusten pysyttyä koko vuoden määrältään miltei muuttumattomina joka kuukausi, niissä alkoi lokakuussa esiintyä nousua, mikä marras- ja joulukuussa jo oli varsin huomattava. Vastaavaa nousua ei sanottavissa määrin voitu havaita naisten työnhakemuksissa.

Seuraava graafillinen esitys antaa kuvan työnhakemusten vaihteluista eri kuukausina. Taulukossa on huomioitu siirrotkin, koska ainoastaan täten saadaan käsitys kuukausittain voimassaolleet työnhakemusten määrästä.

TYÖNHAKEMUKSET KUUKAUSITTAIN V. 1944

Yhteensä: ————— Miehet: - - - - - Naiset: . . . . .

Ammattialoitain työnhakemukset ryhmittäivät seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	219	1.1	124	1.4	343	1.2
Metalliteollisuus	2 918	14.3	87	0.9	3 005	10.2
Kivi-, savi-, lasi- ja turveteollisuus	46	0.2	3	0.0	49	0.2
Kemiallinen teollisuus	12	0.1	9	0.1	21	0.1
Nahka-, kumi- ja karvateollisuus	56	0.3	7	0.1	63	0.2
Kehruu- ja kutomateollisuus	8	0.0	11	0.1	19	0.1
Pukutavara- ja puhdistusteollisuus	45	0.2	83	0.9	128	0.4
Paperiteollisuus	31	0.2	14	0.2	45	0.2
Puuteollisuus	279	1.4	6	0.1	285	1.0
Ravinto- ja nautintoaineteollisuus	115	0.6	15	0.2	130	0.4
Valaistuslaitokset	466	2.3	11	0.1	477	1.6
Graafillinen teollisuus	108	0.5	8	0.1	116	0.4
Rakennusteollisuus	2 437	12.0	1	0.0	2 438	8.2
Luokitattamattomat teknilliset toimet	749	3.7	30	0.3	779	2.6
Liikeala	2 770	13.6	3 324	36.2	6 094	20.6
Ravintola- ja hotelliliike	144	0.7	350	3.8	494	1.7
Meriliikenne	2 393	11.7	532	5.8	2 925	9.9
Kuorma- ja purkamisen	211	1.0	—	—	211	0.7
Maaliikennelaitokset	1 108	5.4	—	—	1 108	3.7
Opettajat ja muihin ryhmiin kuulumaton henkinen työvoima	519	2.5	186	2.0	705	2.4
Taloustoimet	—	—	2 347	25.6	2 347	7.9
Erinäiset toimet (sekatyöt, lähetin toimet y.m.)	5 742	28.2	2 031	22.1	7 773	26.3
Kaikkiaan	20 376	100.0	9 179	100.0	29 555	100.0

Verrattaessa taulukkoa edellisen vuoden vastaavaan taulukkoon huomaa, että suhteellisessa jakaantumisessa suurimmat muutokset tapahtuivat miesten työnhakemuksissa metalliteollisuuden, rakennusteollisuuden sekä liikealan ja erinäisten tontien (sekatyömiesten) kohdalla. Metalliteollisuuden alalla miesten työnhakemusten lukumäärä nousi 276:sta 2 918:aan eli suhteellisesti 3.0 %:sta 14.3 %:iin miesten työnhakemuksista. Rakennusteollisuuden alalla miesten työnhakemukset nousivat vastaavasti 492:sta 2 437:ään eli 5.3 %:sta 12.0 %:iin. Liikealalla tapahtui nousua 510:stä 2 770:een eli 5.4 %:sta 13.6 %:iin. Erinäisten tontien (sekatyömiesten, lähetin y.m.) kohdalla oli havaittavissa lievää vähenemistä, mikä aiheutti huomattavan suhteellisen laskun 63.6 %:sta 28.2 %:iin.

Edellä oleva taulukko ei kuvaa työnhakemuksia osastojaon pohjalla, koska saman ammattialan työntekijät voivat jakaantua useammalle eri osastolle. Niinpä kuuluvat esim. rakennusteollisuuden aputyöntekijät sekatyömiesten alaosaan ja naispuoliset rakennusiiivoajat puhdistus- ja aputyöläisten alaosaan.

Seuraavasta taulukosta ilmenee työnhakemusten jakaantuminen työnvälitystoimiston eri osastolle:

Alaosasto tai erikoisosasto	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Rakennus- y.m. ammattimiesten alaosa	3 219	15.8	—	—	3 219	10.9
Metalli- y.m. ammattimiesten »	4 569	22.4	—	—	4 569	15.5
Sekatyömiesten »	6 143	30.2	—	—	6 143	20.8
Kotiapulaisten »	—	—	395	4.3	395	1.3
Ravintola-, tehdas- y.m. ammatti-työntekijäin »	—	—	634	6.9	634	2.1
Puhdistus- ja aputyöläisten »	—	—	3 553	38.7	3 553	12.0
Henkisen työn osasto	3 130	15.4	3 181	34.7	6 311	21.4
Nuoriso-osasto	1 004	4.9	771	8.4	1 775	6.0
Merimiesosa	2 057	10.1	532	5.8	2 589	8.8
Maatalousosa	254	1.2	113	1.2	367	1.2
Koko toimisto	20 376	100.0	9 179	100.0	29 555	100.0

Työtä hakeneet henkilöt. Työnvälitystoimiston (työvoimaosastoa lukuunottamatta) asiakkaina oli kertomusvuonna 17 327 eri henkilöä, joista miehiä 13 295 eli 76.7 % ja naisia 4 032 eli 23.3 %.

Huomioonottaen, että sama henkilö esiintyy useissa tapauksissa työnhakijana eri kuukausina, esitetään seuraavassa taulukossa työtä hakeneiden henkilöiden lukumäärä kuukausittain:

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Kaikkiaan			%		
				Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu	300	502	802	95	107	202	31.7	21.3	25.2
Helmikuu	276	551	827	88	130	218	31.9	23.6	26.4
Maaliskuu	279	507	786	74	108	182	26.5	21.3	23.2
Huhtikuu	306	516	822	107	100	207	35.0	19.4	25.2
Toukokuu	260	656	916	91	149	240	35.0	22.7	26.2
Kesäkuu	262	570	832	98	122	220	37.4	21.4	26.4
Heinäkuu	251	434	685	90	114	204	35.9	26.3	29.8
Elokuu	242	432	674	94	113	207	38.8	26.2	30.7
Syyskuu	251	518	769	90	131	221	35.9	25.3	28.7
Lokakuu	827	801	1 628	244	250	494	29.5	31.2	30.3
Marraskuu	6 695	1 029	7 724	1 316	323	1 639	19.7	31.4	21.2
Joulukuu	9 874	875	10 749	2 116	271	2 387	21.4	31.0	22.2

Työnhakijoiden lukumäärä pysyi syyskuuhun saakka suurin piirtein samansuuruisena kuin edellisenä vuonna osoittaen lievää laskusuuntaa. Väli rauhan jälkeen työnhakijoiden määrä alkoi välittömästi nousta ollen joulukuussa korkeimmillaan 10 749 työnhakijaa. Vieraskuntalaisia oli edelleen verraten runsaasti työnvälitystoimiston työnhakijoina, keskimäärin 23.6 % (23.3 %).

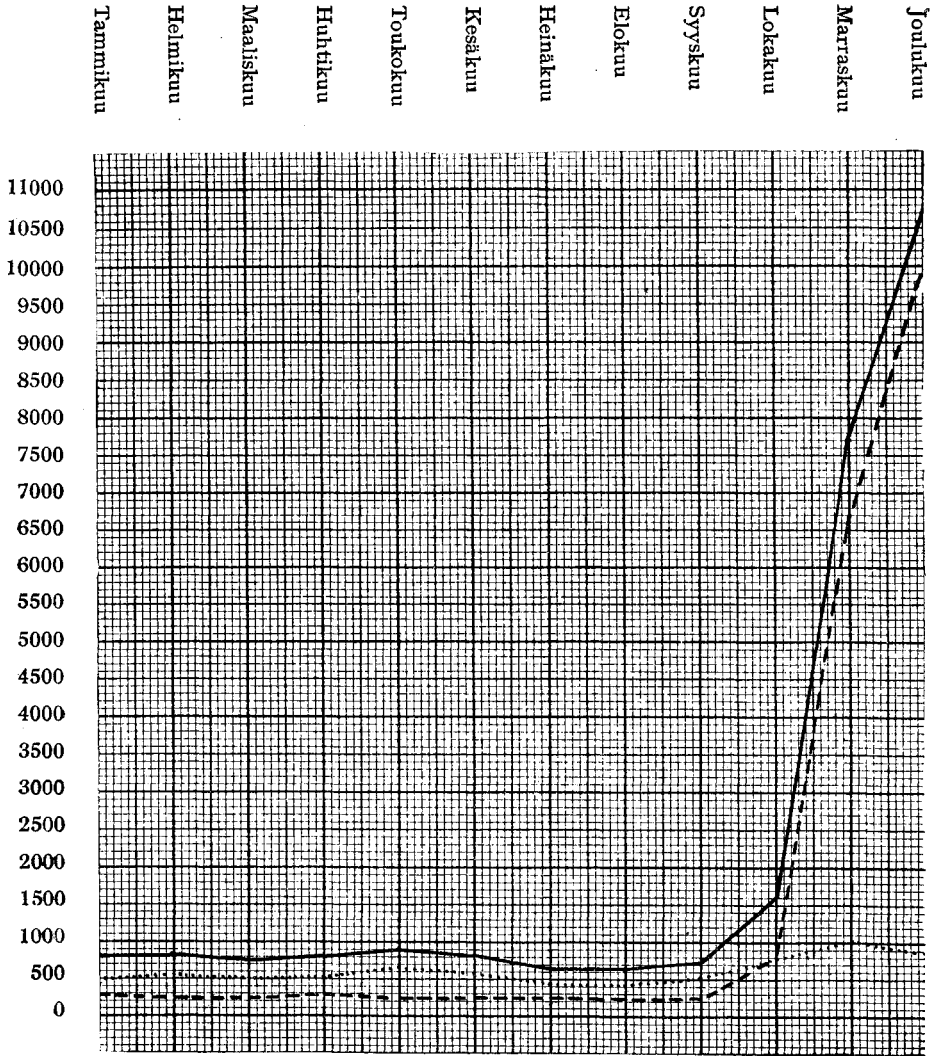
Kokonaisluvussa tapahtuneet muutokset edelliseen vuoteen verrattuna käyvät ilmi alla olevasta yhdistelmästä:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miehet	13 295	76.7	2 981	37.2	+10 314	+346.0
Naiset	4 032	23.3	5 040	62.8	- 1 008	- 20.0
Yhteensä	17 327	100.0	8 021	100.0	+ 9 306	+116.0

Miesten lukumäärä nousi 10 314:ään eli 346.0 %. Naisten lukumäärä sen sijaan laski edelleen 1 008 eli 20.0 %. Koko toimiston osalta työnhakijoiden henkilöiden lukumäärä nousi 9 306 eli 116.0 %. Edellisenä vuonna lukumäärä aleni 30.1 %, v. 1942 49.6 % ja v. 1941 18.3 %.

Seuraavat käyrät osoittavat työtä hakeneiden henkilöiden jakaantumisen kuukausittain:

TYÖTÄ HAKENEET HENKILÖT KUUKAUSITTAIN V. 1944

Yhteensä: ————— Miehet: - - - - - Naiset: . . . . .

Työtä hakeneet henkilöt jakaantuivat eri ammattialoille seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	190	1.4	108	2.7	298	1.7
Metalliteollisuus	2 299	17.3	70	1.7	2 369	13.7
Kivi-, savi-, lasi- ja turveteollisuus	40	0.3	3	0.1	43	0.2
Kemiallinen teollisuus	9	0.1	4	0.1	13	0.1
Nahka-, kumi- ja karvateollisuus	44	0.3	5	0.1	49	0.3
Kehruu- ja kutomateollisuus	10	0.1	10	0.2	20	0.1
Pukutavara- ja puhdistusteollisuus	36	0.3	43	1.1	79	0.5
Paperiteollisuus	28	0.2	10	0.2	38	0.2
Puuteollisuus	233	1.8	6	0.2	239	1.4
Ravinto- ja nautintoaineteollisuus	94	0.7	12	0.3	106	0.6
Valaistuslaitokset	388	2.9	8	0.2	396	2.3
Graafillinen teollisuus	105	0.8	8	0.2	113	0.7
Rakennusteollisuus	1 943	14.6	1	0.0	1 944	11.2
Luokittamattomat teknilliset toimet	623	4.7	19	0.5	642	3.7
Liikeala	2 373	17.8	2 100	52.1	4 473	25.8
Ravintola- ja hotelliliike	111	0.8	292	7.2	403	2.3
Meriliikenne	1 718	12.9	294	7.3	2 012	11.6
Kuormaus ja purkaminen	114	0.9	—	—	114	0.7
Maaliikennelaitokset	933	7.0	—	—	933	5.4
Opettajat ja muihin ryhmiin kuulumaton henkinen työvoima	413	3.1	124	3.1	537	3.1
Taloustoimet	—	—	390	9.7	390	2.2
Erinäiset toimet (sekatyöt, lähetintoimet y.m.)	1 591	12.0	525	13.0	2 116	12.2
Kaikkiaan	13 295	100.0	4 032	100.0	17 327	100.0

Taulukkoon on otettu kukin eri henkilö ainoastaan yhden kerran riippumatta siitä, että hän ehkä on esiintynyt työnhakijana useita kertoja vuoden kuluessa. Tästä johtuikin, että jakaantuminen eri ammattialoille ei ole aivan sama kuin työnhakemuksia esittävässä taulukossa.

Työnvälitystoimiston eri osastoille työtä hakeneet henkilöt jakaantuivat seuraavasti:

Alaosasto tai erikoisosasto	Miehet		Naiset		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Rakennus- y.m. ammattimiesten alaosasto	2 606	19.6	—	—	2 606	15.0
Metalli- y.m. ammattimiesten »	3 692	27.8	—	—	3 692	21.3
Sekatyömiesten »	1 895	14.2	—	—	1 895	10.9
Kotiapulaisten »	—	—	290	7.2	290	1.7
Ravintola-, tehdas- y.m. ammatti-työntekijäin »	—	—	495	12.3	495	2.9
Puhdistus- ja aputyöläisten »	—	—	277	6.9	277	1.6
Henkisen työn osasto	2 672	20.1	1 973	48.9	4 645	26.8
Nuoriso-osasto	711	5.3	601	14.9	1 312	7.6
Merimiesosasto	1 499	11.3	294	7.3	1 793	10.3
Maatalousosasto	220	1.7	102	2.5	322	1.9
Koko toimisto	13 295	100.0	4 032	100.0	17 327	100.0

Työnhakijain lukumäärä laski edelleen ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosastolla 534:stä 495:een eli 7.3 %, puhdistus- ja aputyöläisten alaosastolla 351:stä 277:ään eli 21.1 % sekä nuoriso-osastolla 2 914:stä 1 312:een eli 55.0 %:iin. Nuoriso-osastolla lasku nimenomaan aiheutui siitä, että työvelvollisuusikäisten koululaisten työhön-sijoittaminen kertomusvuonna tapahtui työvoimapäällikön toimesta. Kotiapulaisten

alaosastollakin tapahtunut nousu oli verraten pieni, 231:stä 290:een eli 25.5 %. Samoin maatalousosaston 169:stä 322:een eli 90.5 %. Kaikilla muilla osastoilla armeijan kotiuttaminen ennätti jo kertomusvuonna aiheuttaa työnhakijoitten lukumäärässä huomattavan nousun. Niinpä rakennus- y.m. ammattimiesten alaosastolla kyseinen lukumäärä nousi 167:stä 2 606:een eli 1 460.5 %, metalli- y.m. ammattimiesten alaosastolla 115:stä 3 692:een eli 3 110.4 %, sekatyömiesten alaosastolla 216:sta 1 895:een eli 777.3 %, henkisen työn osastolla 2 301:stä 4 645:een eli 101.9 % ja merimiesosastolla 1 023:sta 1 793:een eli 75.3 %.

Kuvan työnvälitystoimiston työnhakija-asiakkaiden määrästä viikoittain v. 1944 antaa kertomuksen taulukko-osassa oleva yhdistelmä, josta ilmenee työnhakijain lukumäärä kunkin viikon lauantaina klo 11.00 sekä erikseen, paljonko työnhakijoista oli työssä olevia ja paljonko vieraskuntalaisia.

Tarjotut työpaikat. Sellaisilla työaloilla, joilla esiintyy työvoiman puutetta, työpaikkatarjoukset voivat olla voimassa verraten pitkän ajan siirtyen tällöin niin kuin työnhakemuksetkin kuukaudesta toiseen. Työpaikkatarjousten jakaantuminen eri kuukausien kesken käy, kyseiset siirrot huomioituna, ilmi seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tarjotut			Yhteensä voimassa olleet		
	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki
Tammikuu.....	—	—	—	601	976	1 577	601	976	1 577
Helmikuu	81	365	446	667	585	1 252	748	950	1 698
Maaliskuu	84	235	319	654	471	1 125	738	706	1 444
Huhtikuu	78	141	219	491	483	974	569	624	1 193
Toukokuu	69	176	245	552	696	1 248	621	872	1 493
Kesäkuu	63	277	340	414	494	908	477	771	1 248
Heinäkuu	47	251	298	376	393	769	423	644	1 067
Elokuu	52	205	257	311	477	788	363	682	1 045
Syyskuu	33	223	256	307	534	841	340	757	1 097
Lokakuu	53	174	227	944	812	1 756	997	986	1 983
Marraskuu	164	201	365	2 276	1 215	3 491	2 440	1 416	3 856
Joulukuu	105	354	459	2 024	1 045	3 069	2 129	1 399	3 528
Kaikkiaan	—	—	—	9 617	8 181	17 798	—	—	—
%	—	—	—	54.0	46.0	100.0	—	—	—

Toimiston täytettäväksi tarjottiin kertomusvuonna 17 798 työpaikkaa, joista miesten paikkoja 9 617 eli 54.0 % ja naisten paikkoja 8 181 eli 46.0 %.

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten paikat	9 617	54.0	9 068	41.0	+ 549	+ 6.1
Naisten paikat	8 181	46.0	13 058	59.0	—4 877	—37.3
Yhteensä	17 798	100.0	22 126	100.0	—4 328	—19.6

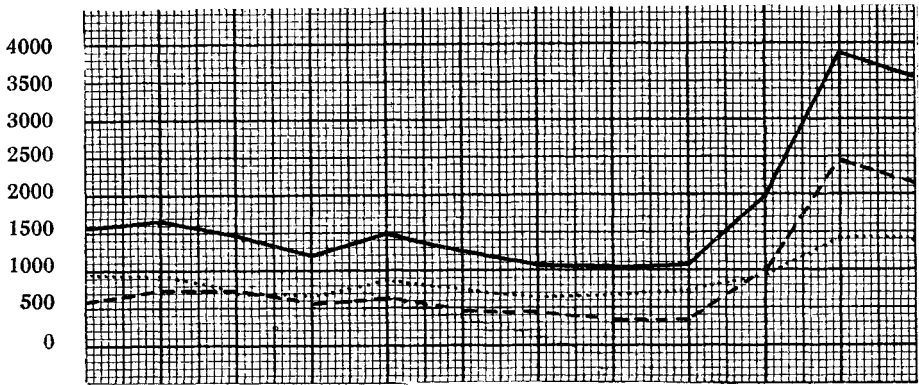
Naisille tarjottujen työpaikkojen luku vähentyi edelleen 4 877 eli 37.3 % (edellisenä vuonna 6 230 eli 32.3 %). Sen sijaan miehille tarjottujen työpaikkojen luku lisääntyi 549 eli 6.1 % (edellisenä vuonna —1 840 eli —16.9 %). Työpaikkatarjousten kokonaisluku vähentyi 4 328 eli 19.6 % (edellisenä vuonna —8 070 ja —26.7 %).

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 166.1 työnhakemusta. Tämä n.s. yleinen rasitusluku oli v. 1943 100.9, v. 1942 109.7, v. 1941 148.0 ja v. 1940 172.1.

Alla olevista käyristä nähdään työpaikkatarjousten jakaantuminen kuukausittain. Taulukossa on huomioitu siirrotkin, koska ainoastaan täten voidaan saada käsitys kuukausittain voimassa olleiden tarjousten määrästä.

VOIMASSA OLLEET TYÖPAIKKATARJOUKSET V. 1944

Tammikuu
Helmikuu
Maaliskuu
Huhtikuu
Toukokuu
Kesäkuu
Heinäkuu
Elokuu
Syyskuu
Lokakuu
Marraskuu
Joulukuu

Yhteensä: ——— Miehiä: - - - - - Naisia: . . . . .

Työpaikkatarjoukset jakaantuivat eri ammattialoille seuraavasti:

Ammattiala	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	149	1.6	342	4.2	491	2.8
Metalliteollisuus	509	5.3	85	1.0	594	3.3
Kivi-, savi-, lasi- ja turveteollisuus	22	0.2	7	0.1	29	0.2
Kemiallinen teollisuus	2	0.0	4	0.0	6	0.0
Nahka-, kumi- ja karvateollisuus	15	0.2	4	0.0	19	0.1
Kehruu- ja kutomateollisuus	—	—	7	0.1	7	0.0
Puktavara- ja puhdistusteollisuus	6	0.1	94	1.2	100	0.6
Paperiteollisuus	1	0.0	29	0.4	30	0.2
Puuteollisuus	138	1.4	7	0.1	145	0.8
Ravinto- ja nautintoaineteollisuus	2	0.0	9	0.1	11	0.1
Valaistuslaitokset	43	0.4	18	0.2	61	0.3
Graafillinen teollisuus	7	0.1	17	0.2	24	0.1
Rakennusteollisuus	2 033	21.1	21	0.3	2 054	11.5
Luokittamattomat teknilliset toimet	96	1.0	39	0.5	135	0.8
Liikeala	503	5.2	1 271	15.5	1 774	10.0
Ravintola- ja hotelliliike	6	0.1	731	8.9	737	4.1
Meriliikenne	1 450	15.1	186	2.3	1 636	9.2
Kuormaus ja purkaminen	30	0.3	—	—	30	0.2
Maaliikennelaitokset	228	2.4	—	—	228	1.3
Opettajat ja muihin ryhmiin kuulumaton henkinen työvoima	57	0.6	51	0.6	108	0.6
Taloustoimet	—	—	3 041	37.2	3 041	17.1
Erinäiset toimet (sekatyöt, lähetintoimet y.m.)	4 320	44.9	2 218	27.1	6 538	36.7
Kaikkiaan	9 617	100.0	8 181	100.0	17 798	100.0

Työpaikkatarjousten määrissä eri ammattialoilla tapahtui yleensä suhteellisen pieniä muutoksia, toisin paikoin lisääntymistä, toisin paikoin vähentymistä. Huomattavin nousu oli rakennusteollisuuden alalla, jossa työpaikkatarjoukset lisääntyivät 276:sta

2 054:ään. Liikealalla oli lasku 3 007:stä 1 774:ään, taloustointen alalla 4 308:sta 3 041:een sekä erinäisten tointen kohdalla 9 681:stä 6 538:aan. Viimeksi maimainittu huomattava lasku aiheutui pääasiallisesti työvelvollisuusikäisten koululaisten poisjäämisestä työnvälitystoimiston tilastosta.

Osastoittain jakaantuivat työpaikkatarjoukset seuraavan taulukon mukaan:

Alaosasto ja erikoisosasto	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Rakennus- y.m. ammattimiesten alaosasto	866	9.0	—	—	866	4.9
Metalli- y.m. ammattimiesten „	804	8.4	—	—	804	4.5
Sekatyömiesten „	5 417	56.3	—	—	5 417	30.4
Kotiapulaisten „	—	—	1 105	13.5	1 105	6.2
Ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosasto	—	—	796	9.7	796	4.5
Puhdistus- ja aputyöläisten alaosasto	—	—	3 922	47.9	3 922	22.0
Henkisen työn osasto	258	2.7	1 012	12.4	1 270	7.1
Nuoriso-osasto	838	8.7	831	10.2	1 669	9.4
Merimiesosasto	1 203	12.5	186	2.3	1 389	7.8
Maatalousosasto	231	2.4	329	4.0	560	3.2
Koko toimisto	9 617	100.0	8 181	100.0	17 798	100.0

Edelliseen vuoteen verrattuna työpaikkatarjoukset edelleen vähentyivät kotiapulaisten alaosastolla 1 514:stä 1 105:een eli 27.0 %, ravintola-, tehdas-, y. m. ammattityöntekijäin alaosastolla 1 136:sta 796:een eli 29.9 %, puhdistus- ja aputyöläisten alaosastolla 6 261:stä 3 922:een eli 37.4 %, henkisen työn osastolla 1 461:stä 1 270:een eli 13.1 %, nuoriso-osastolla 4 381:stä 1 669:ään eli 61.9 %, merimiesosastolla 1 454:stä 1 389:ään eli 4.5 %. Sen sijaan työpaikkatarjoukset lisääntyivät rakennus- y. m. ammattimiesten alaosastolla 279:stä 866:een eli 210.4 %, metalli- y. m. ammattimiesten alaosastolla 256:sta 804:ään eli 214.1 %, sekatyömiesten alaosastolla 4 993:sta 5 417:ään eli 8.5 % sekä maatalousosastolla 391:stä 560:een eli 43.2 %.

Työnvälitykset. Työnvälitystoimiston aikaansaamien työnvälitysten lukumäärä ilmenee alla olevasta taulukosta, jossa välitykset on jaettu kuukausittain, huomioonottaen myös muihin kuntiin toimitetut välitykset:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Tammikuu.....	448	430	878	13	19	32	2.9	4.4	3.6
Helmikuu	509	384	893	5	23	28	1.0	6.0	3.1
Maaliskuu	502	312	814	20	29	49	4.0	9.3	6.0
Huhtikuu	355	352	707	9	15	24	2.5	4.3	3.4
Toukokuu	393	425	818	14	28	42	3.6	6.6	5.1
Kesäkuu	302	368	670	17	21	38	5.6	5.7	5.7
Heinäkuu	246	292	538	19	20	39	7.7	6.8	7.2
Elokuu	244	358	602	22	8	30	9.0	2.2	5.0
Syyskuu	235	392	627	13	12	25	5.5	3.1	4.0
Lokakuu	708	503	1 211	42	41	83	5.9	8.2	6.9
Marraskuu	2 033	792	2 825	666	52	718	32.8	6.6	25.4
Joulukuu	1 796	726	2 522	125	26	151	7.0	3.6	6.0
Koko vuosi	7 771	5 334	13 105	965	294	1 259	12.4	5.5	9.6
%	59.3	40.7	100.0	76.6	23.4	100.0	—	—	—

Työnvälitysten kokonaisluku oli 13 105, josta miesten paikkoja 7 771 eli 59.3 % ja naisten paikkoja 5 334 eli 40.7 %. Muihin kuntiin toimitettiin 1 259 välitystä eli 9.6 % välitysten kokonaismäärästä. Vastaava luku edellisenä vuonna oli 967 eli 6.0 % sen vuoden välitysten kokonaismäärästä. Välityksiä tilapäisiin töihin oli kertomusvuonna 7 246 eli 55.3 % kaikista välityksistä (edellisenä vuonna 10 383 eli 64.1 %). Miesten kohdalla oli tällaisia välityksiä 4 153 eli 53.4 % miesten välityksistä ja naisten kohdalla 3 093 eli 58.0 % naisten välityksistä.

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

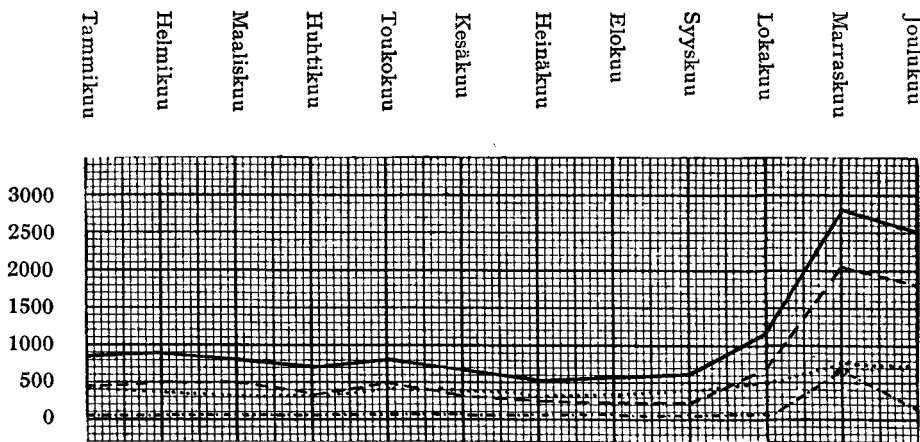
	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten välitykset	7 771	59.3	7 207	44.5	+ 564	+ 7.8
Naisten välitykset	5 334	40.7	9 003	55.5	-3 669	-40.8
Yhteensä	13 105	100.0	16 210	100.0	-3 105	-19.2

Työnvälitysten lukumäärässä oli kertomusvuonnakin tapahtunut huomattavaa laskua, kuitenkin enää vain naisten kohdalla miesten välitysten jo osoittaessa lisääntyvää suuntaa. Lisäys oli miesten välityksissä 564 eli 7.8 %, vähennys naisten välityksissä 3 669 välitystä eli 40.8 %. Kokonaisluku väheni 3 105 eli 19.2 %. V. 1943 miehille välitettyjen työpaikkojen määrä aleni v. 1942 verrattuna 2 193 eli 23.3 %, naisille välitettyjen työpaikkojen määrä 4 583 eli 33.7 % ja kokonaismäärä 6 776 eli 29.5 %.

Sataa työnhakemusta kohden oli kertomusvuonna 44.3 välitystä (edellisenä vuonna 72.6) ja sataa työpaikkatarjousta kohden 73.6 (73.3) välitystä.

Havainnollisen kuvan työnvälitystoiminnasta saa seuraavasta graafillisesta taulukosta, joka esittää työnvälitysten jakaantumisen eri kuukausille sekä mies- ja naispaikkojen keskinäisen suhteen:

VÄLITYKSET KUUKAUSITTAIN V. 1944

Yhteensä: ——— Miehet: - - - - - Naiset: . . . . . Muihin kuntiin toimitetut: - . . . .

Eri ammattialoille työnvälitykset jakaantuivat seuraavasti:

A m m a t t i a l a	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	64	0.8	72	1.3	136	1.0
Metalliteollisuus	253	3.2	47	0.9	300	2.3
Kivi-, savi-, lasi- ja turveteollisuus	8	0.1	4	0.1	12	0.1
Kemiallinen teollisuus... ..	2	0.0	1	0.0	3	0.0
Nahka-, kumi- ja karvateollisuus	7	0.1	1	0.0	8	0.1
Kehruu- ja kutomateollisuus	—	—	5	0.1	5	0.0
Pukutavara- ja puhdistusteollisuus	3	0.0	63	1.2	66	0.5
Paperiteollisuus	—	—	17	0.3	17	0.1
Puuteollisuus.....	80	1.0	4	0.1	84	0.6
Ravinto- ja nautintoaineteollisuus.....	—	—	4	0.1	4	0.0
Valaistuslaitokset	21	0.3	16	0.3	37	0.3
Graafillinen teollisuus	4	0.1	12	0.2	16	0.1
Rakennusteollisuus	1 791	23.0	10	0.2	1 801	13.8
Luokitamattomat teknilliset toimet.....	68	0.9	33	0.6	101	0.8
Liikeala	445	5.7	991	18.6	1 436	11.0
Ravintola- ja hotelliliike	4	0.1	277	5.2	281	2.2
Meriliikenne	736	9.5	156	2.9	892	6.8
Kuormaus ja purkaminen.....	30	0.4	—	—	30	0.2
Maaliikennelaitokset	211	2.7	—	—	211	1.6
Opettajat ja muihin ryhmiin kuulumaton henkinen työvoima	45	0.6	20	0.4	65	0.5
Taloustoimet	—	—	1 931	36.2	1 931	14.7
Erinäiset toimet (sekatyöt, lähetintöimet y.m.) ...	3 999	51.5	1 670	31.3	5 669	43.3
Kaikkiaan	7 771	100.0	5 334	100.0	13 105	100.0

Huomattavimmin työnvälitysten lukumäärä lisääntyi rakennusteollisuuden alalla 242:sta 1 801:een eli 644.2 % ja maaliikennelaitosten kohdalla 45:stä 211:een eli 368.9 %. Taloustointen kohdalla työnvälitykset vähenivät 2 696:sta 1 931:een eli 28.4 % ja erinäisten tointen kohdalla 8 474:stä 5 669:ään eli 33.1 %.

Työnvälityksen jakaantumisen työnvälitystoimiston eri osastoille kuvaa alla oleva taulukko:

Alaosasto tai erikoisosasto	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Rakennus- y.m. ammattimiesten alaosasto	642	8.3	—	—	642	4.9
Metalli- y.m. ammattimiesten »	472	6.1	—	—	472	3.6
Sekatyömiesten »	5 220	67.2	—	—	5 220	39.8
Kotiapulaisten »	—	—	190	3.6	190	1.4
Ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosasto	—	—	324	6.1	324	2.5
Puhdistus- ja aputyöläisten alaosasto	—	—	3 354	62.9	3 354	25.6
Henkisen työn osasto	225	2.9	797	14.9	1 022	7.8
Nuoriso-osasto	511	6.6	444	8.3	955	7.3
Merimiesosasto	603	7.7	156	2.9	759	5.8
Maatalousosasto	98	1.2	69	1.3	167	1.3
Koko toimisto	7 771	100.0	5 334	100.0	13 105	100.0

Työnvälitykset lisääntyivät rakennus- y.m. ammattimiesten alaosastolla 219:stä 642:een eli 193.2 %, metalli- y.m. ammattimiesten alaosastolla 215:stä 472:een eli

119.5 %, sekatyömiesten alaosastolla 4 912:sta 5 220:een eli 6.3 %. Kotiapulaisten alaosastolla 173:sta 190:een eli 9.8 %, merimiesten osastolla 663:sta 759:ään eli 14.5 % ja maatalousosastolla 133:sta 167:ään eli 25.6 %. Vähennystä tapahtui ravintola-, tehdas- y. m. ammattityöntekijäin alaosastolla 413:sta 324:ään eli 21.5 %, puhdistus- ja aputyöläisten alaosastolla 5 695:stä 3 354:ään eli 41.1 %, henkisen työn osastolla 1 129:stä 1 022:een eli 9.5 % ja nuoriso-osastolla 2 658:sta 955:een eli 64.1 %.

Erikoisosastot. Erikoisosastojen toimintaa valvovat työnvälityslain ja työnvälitystoimiston ohjesäännön mukaan erityiset toimikunnat, puheenjohtajanaan lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajanaan lautakunnan varapuheenjohtaja. Poikkeuksen tässä suhteessa muodosti työvoimaosasto, joka oli välittömästi lautakunnan valvonnassa sen toimissa työnvälityslain soveltamisesta annetun asetuksen mukaisesti työvoimalautakuntana.

Henkisen työn osasto. Henkisen työn osaston toimikunnan varsinaisina jäseninä olivat työnantajien edustajina ekonommi G. A. Hannén ja kauppatieteidenkandidaatti A. Kauppinen sekä työntekijäin edustajina toimitsijat J. Hakulinen ja A. Saxell. Varajäseninä olivat työnantajien edustajina filosofianmaisteri H. Hormio ja ekonommi A. E. Monnberg sekä työntekijäin edustajina myymälänhoitaja V. Järvinen ja konttorist L. Lehto.

Suurimman osan vuotta vallinnut sotatilanne ja vuoden jälkipuoliskolla tapahtunut siirtyminen rauhanomaisiin oloihin antoivat leimansa osaston työnvälitystoiminnalle. Väli rauhan solmimiseen asti pysyivät miespuolisten työnhakijoiden kohdalta sekä työnhakijamäärä että työpaikkatarjousten ja välitysten luvut sangen pieninä. Asemiesten kotiuttaminen ja siitä aiheutunut työvoiman tarjonnan lisäys kohottivat mainittuja lukuja marras—joulukuussa huomattavasti. Naispuolisen työvoiman kysyntä ja tarjonta sen sijaan pysyivät kohtalaisen tasaisina koko vuoden ajan, osoittaen nekin vuoden lopulla nousua. Erotus miespuolisen ja naispuolisen työvoiman tarjonnan välillä oli kotiuttamisen tapahduttua silmiinpistävä. Samalla kuin miespuolisten työnhakijoiden luku kohosi huomattavasti, ilman että vapailla työmarkkinoilla toistaiseksi aukeni vastaavia sijoitusmahdollisuuksia, naispuolisen työvoiman lisääntyttä tarjontaa suurin piirtein vastasi lisääntynyt työvoiman kysyntä, eikä odotettua henkisen alan työttömyyttä naisten kohdalta muodostunutkaan. Välitettyjen työpaikkojen kokonaismäärä pysyi miltei samana kuin edellisenä vuonna, mutta huomattava on, että välityksistä noin puolet tapahtui marras—joulukuussa.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön antamat määräykset erorahan maksamisesta aiheuttivat myös henkisen työn osaston miespuolisten työnhakijain erittäin huomattavan lukumäärän kasvua marras—joulukuussa sekä osaston työmäärän vastaavan lisääntymisen. Osastolle oli tämän johdosta otettava runsaasti ylimääräistä työvoimaa, ollen osaston koko virkailijamäärä vuoden vaihteessa 24 henkilöä. Samasta syystä oli osaston mies- ja naistyönhakijoille järjestettävä erikseen vastaanotto.

Kotiutettuja asemiehiä uhkaavan työttömyyden torjumiseksi oli valtiovalnan ryhdyttävä erikoistoumenpiteisiin. Kun heidän sijoittumismahdollisuutensa vapaille työmarkkinoille näyttivät vähäisiltä, varattiin enintään 1 000:lle kotiutetulle henkisen työn tekijälle mahdollisuus päästä n. s. ylimääräiseen virastotyöhön valtion, kuntien ja yleishyödyllisten yhdistysten tarjoamissa työpaikoissa. Sijoitus näihin töihin tapahtui työnvälityseriaatteen pohjalla ja se annettiin henkisen työn osaston tehtäväksi, joka täten toimi kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön antamien ohjeiden mukaan samalla koko maan henkisen työn välityskeskukseksi ja jolle maan työnvälitystoimistot ja työvoimapäälliköt lähettivät henkilötiedot ilman työtä olevista kotiutetuista henkisen työn tekijöistä. Kotiutettujen sijoitus virastotöihin alkoi marraskuussa ja oli vuoden päättyessä vielä kesken.

Kertomusvuoden aikana osasto muutti toukokuun 6 p:nä Helsinginkadun 24:stä työnvälitystoimiston huoneistoon Aleksanterinkadun 1:een sekä lokakuun 18 p:nä takaisin työvoimaviraston yhteyteen Helsinginkadun 24:ään.

Osaston lähettämien kirjeiden y. m. postilähetysten lukumäärä oli kertomusvuonna 1 016 (edellisenä vuonna 1 796). Osastolle saapui 888 postilähetystä (edellisenä vuonna 1 141). Osaston tilaamia ulkolinjapuheluita oli 125 (edellisenä vuonna 207). Työnhakemuksia tehtiin osastolle kertomusvuonna seuraavasti:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu.....	—	—	—	35	323	358	35	323	358
Helmi-kuu	15	126	141	31	271	302	46	397	443
Maaliskuu	17	101	118	19	247	266	36	348	384
Huhtikuu	13	114	127	26	214	240	39	328	367
Toukokuu	11	91	102	29	289	318	40	380	420
Kesäkuu	15	104	119	27	252	279	42	356	398
Heinäkuu	17	98	115	11	145	156	28	243	271
Elokuu	9	66	75	13	171	184	22	237	259
Syyskuu	9	66	75	13	171	184	22	237	259
Lokakuu	14	112	126	63	322	385	77	434	511
Marraskuu	28	100	128	697	430	1 127	725	530	1 255
Joulukuu	436	167	603	2 166	346	2 512	2 602	513	3 115
Koko vuosi %	—	—	—	3 130	3 181	6 311	—	—	—
	—	—	—	49.6	50.4	100.0	—	—	—

Työnhakemusten kokonaismäärä oli 6 311, josta miesten työnhakemuksia 3 130 eli 49.6 % ja naisten 3 181 eli 50.4 %. Miesten työnhakemusten huomattavan lisääntymisen marras—joulukuussa aiheutti kotiutettujen asemiesten ilmoittautuminen työnhakijoiksi. Kotiutetuista, ilman työtä olevista helsinkiläisistä henkisen työn tekijöistä todennäköisesti suurin osa ilmoittautui osastolle.

V:n 1943 työnhakemuksiin verrattuna oli kertomusvuonna miesten työnhakemusten määrä huomattavasti noussut, naisten taasen hieman vähentynyt, mitkä muutokset ilmenevät seuraavasta asetelmasta:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten työnhakemukset	3 130	49.6	495	12.7	+2 635	+532.8
Naisten työnhakemukset	3 181	50.4	3 412	87.8	— 231	— 6.8
Yhteensä	6 311	100.0	3 907	100.0	+2 404	+61.6

Työnhakemusten kokonaislisäys oli 61.6 %. Edellisenä vuonna oli kokonaisvähennys v:een 1942 verrattuna 29.7 %.

Ammattialoittain työnhakemukset jakaantuivat seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Insinöörit ja arkkitehdit	45	1.4	—	—	45	0.7
Teknikot ja piirtäjät	167	5.3	16	0.5	183	2.9
Työnjohtajat	100	3.2	—	—	100	1.6
Rakennusmestarit	110	3.5	—	—	110	1.7
Varastonhoitajat	47	1.5	—	—	47	0.7
Muut teollisuuden ja käsityön aloilla työskentelevät	49	1.6	10	0.3	59	0.9
Konttoriapalliköt	61	2.0	1	0.0	62	1.0
Kirjanpitäjät ja kassanhoitajat	37	1.2	135	4.2	172	2.7
Kirjeenvaihtajat	10	0.3	57	1.8	67	1.1
Kone- ja pikakirjoittajat	—	—	88	2.8	88	1.4
Konttoriapulaiset	1 276	40.8	2 518	79.2	3 794	60.1
Kauppamatkustajat ja asiamiehet	142	4.5	—	—	142	2.3
Myymälän- ja varastonhoitajat	250	8.0	21	0.7	271	4.3
Myymäläapulaiset	208	6.6	115	3.6	323	5.1
Muut liikealan työntekijät	106	3.4	33	1.0	139	2.2
Opettajat ja kääntäjät	71	2.3	141	4.4	212	3.4
Sairaanhoitajat	3	0.1	8	0.3	11	0.2
Muusikerit	46	1.5	—	—	46	0.7
Vahtimestarit	4	0.1	1	0.0	5	0.1
Muut, luettelematta jääneet ammatit	398	12.7	37	1.2	435	6.9
Kaikkiaan	3 130	100.0	3 181	100.0	6 311	100.0

Työnhakemuksista oli eniten konttoriapulaisten tekemiä, nim. 3 794 eli 60.1 % (edellisenä vuonna 2 726 eli 69.8 % ja v. 1942 3 476 eli 62.5 %). Kuten konttoriapulaisten on myös kirjanpitäjien ja kassanhoitajien, kirjeenvaihtajien, kone- ja pikakirjoittajien sekä myymäläapulaisten työnhakemusten suhteellinen määrä vähentynyt edelliseen vuoteen verraten, kaikkien muiden ryhmien suhteellinen määrä lisääntynyt.

Osaston työnhakijoina oli kertomusvuonna 4 645 henkilöä, (edellisenä vuonna 2 301), joista miehiä 2 672 eli 57.5 % (edellisenä vuonna 262 eli 11.4 %) ja naisia 1 973 eli 42.5 % (edellisenä vuonna 2 039 eli 88 %). Miesten lukumäärän huomattava nousu johtuu kotiutettujen asemiesten ilmoittautumisesta vuoden lopulla. Sota-ajalle ominainen pätevien naispuolisten työnhakijoiden niukkuus aiheutti näiden työnhakijoiden kokonaismäärän vähennyksen edelliseen vuoteen verrattuna, eikä marras—joulukuussa tapahtunut pieni hakijamäärän nousu enää ehtinyt vaikuttaa sanottavasti kokonaistulokseen.

Työnhakijain lukumäärä kuukausittain ilmenee seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Työssä			Ilman työtä			Työnhakijoita kaikkiaan		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu.....	2	145	147	30	138	168	32	283	315
Helmikuu	3	168	171	29	147	176	32	315	347
Maaliskuu	3	143	146	27	149	176	30	292	322
Huhtikuu	3	138	141	29	133	162	32	271	303
Toukokuu	14	143	157	20	186	206	34	329	363
Kesäkuu	12	117	129	24	157	181	36	274	310
Heinäkuu	8	75	83	17	137	154	25	212	237
Elokuu	3	102	105	14	121	135	17	223	240
Syyskuu	3	102	105	14	121	135	17	223	240
Lokakuu	9	138	147	61	220	281	70	358	428
Marraskuu	23	197	220	648	272	920	666	469	1 135
Joulukuu	16	186	202	2 413	291	2 704	2 429	477	2 906

Työssä olevia työnhakijoita oli keskimäärin 24.5 %, kaikista työnhakijoista (edellisenä vuonna 40.7 %, v. 1942 37.3 %, v. 1941 21.1 % ja v. 1940 7 %). Suhteellisesti suurin oli työssä olevien lukumäärä helmikuussa, nim. 49.3 %. Tammi—lokakuussa vaihteli työssä olevien suhdeluku 49.3 %:n ja 34.3 %:n välillä, mutta kotiutettujen, ilman työtä olevien asemiesten ruskas ilmoittautuminen työnhakijoiksi alensi luvun marraskuussa 19.4 %:iin ja joulukuussa 6.9 %:iin.

Muutokset työnhakijain kokonaismäärässä edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miehet	2 672	57.5	262	11.4	+2 410	+919.8
Naiset	1 973	42.5	2 039	88.6	— 66	— 3.2
Yhteensä	4 645	100.0	2 301	100.0	+2 344	+101.9

Miespuolisten työnhakijain kasvu marras—joulukuussa on kohottanut heidän absoluuttista ja suhteellista lukumääräänsä koko työnhakijamäärään verrattuna.

Vieraskuntalaisten osuus osaston työnhakijamäärään oli seuraava:

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Kaikkiaan			%		
				Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu.....	32	283	315	9	72	81	28.1	25.4	25.7
Helmikuu.....	32	315	347	9	87	96	28.1	27.6	27.7
Maaliskuu.....	30	292	322	7	72	79	23.3	24.7	24.5
Huhtikuu.....	32	271	303	11	66	77	34.4	24.4	25.4
Toukokuu.....	34	329	363	12	83	95	35.3	25.2	26.2
Kesäkuu.....	36	274	310	15	68	83	41.7	24.8	26.8
Heinäkuu.....	25	212	237	9	70	79	36.0	33.0	33.3
Elokuu.....	17	223	240	10	73	83	58.8	32.7	34.6
Syyskuu.....	17	223	240	10	73	83	58.8	32.7	34.6
Lokakuu.....	70	358	428	24	125	149	34.3	34.9	34.8
Marraskuu.....	666	469	1 135	145	156	301	21.8	33.3	26.5
Joulukuu.....	2 429	477	2 906	644	157	801	26.5	32.9	27.6

Vieraskuntalaisia oli koko työnhakijamäärästä vuoden aikana keskimäärin 28.1 % (edellisenä vuonna 29.2 % ja v. 1942 29.2 %).

Työnhakijat jakaantuivat ammattialoittain seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Insinöörit ja arkkitehdit.....	35	1.3	—	—	35	0.8
Teknikot ja piirtäjät.....	153	5.7	8	0.4	161	3.5
Työnjohtajat.....	88	3.3	—	—	88	1.9
Rakennusmestarit.....	93	3.5	—	—	93	2.0
Varastonhoitajat.....	43	1.6	—	—	43	0.9
Muut teollisuuden ja käsityön aloilla työskentelevät	54	2.0	7	0.4	61	1.3
Konttoripäälliköt.....	38	1.4	—	—	38	0.8
Kirjanpitäjät ja kassanhoitajat.....	28	1.1	77	3.9	105	2.3
Kirjeenvaihtajat.....	9	0.3	35	1.8	44	0.9
Kone- ja pikakirjoittajat.....	—	—	53	2.7	53	1.1
Konttoriapulaiset.....	1 142	42.7	1 560	79.1	2 702	58.2
Kauppamatkustajat ja asiamiehet.....	106	4.0	1	0.0	107	2.3
Myyvälän- ja varastonhoitajat.....	204	7.6	9	0.4	213	4.6
Myyväläapulaiset.....	182	6.8	82	4.2	264	5.7
Muut liikealan työntekijät.....	85	3.2	17	0.9	102	2.2
Opettajat ja kääntäjät.....	53	2.0	99	5.0	152	3.3
Sairaanhoidajat.....	3	0.1	4	0.2	7	0.1
Muusikerit.....	37	1.4	—	—	37	0.8
Vahtimestarit.....	—	—	1	0.0	1	0.0
Muut, luettelematta jääneet ammatit.....	319	12.0	20	1.0	339	7.3
Kaikkiaan	2 672	100.0	1 973	100.0	4 645	100.0

Kuten työnhakemuksista muodostivat työnhakijoistakin suurimman ryhmän konttoriapulaiset, joita oli 2 702 eli 58.2 % (edellisenä vuonna 1 656 eli 72.0 %). Ryhmä Muut luettelematta jääneet ammatit on toiseksi suurin johtuen tästä siitä, että asepalveluksesta kotiutettujen henkisen työn tekijäin joukossa oli runsaasti sellaisia, joko juuri ennen sotia tai sotien aikana opiskelunsa päättäneitä tai muuten henkisen työn alalle valmentautuneita, joita ei käytännöllisen kokemuksen puuttuessa ole voitu sijoittaa määrätyn erikoisalan työnhakijain ryhmään. Kolmanneksi suurimman ryhmän muodostivat myymälä-

apulaiset, joita oli 264 eli 5.7 % (edellisenä vuonna 130 eli 5.6 %), sitten myymälän- ja varastonhoitajat, 213 eli 4.6 % (edellisenä vuonna 41 eli 1.8 %). Konttorialan työnhakijoita oli yhteensä 2 942 eli 63.3 % (edellisenä vuonna 1 838 eli 79.9 %), myymäläalan 686 eli 14.8 % (edellisenä vuonna 225 eli 9.7 %) ja teollisuuden alojen 481 eli 10.4 % (edellisenä vuonna 64 eli 2.8 %).

Työpaikkatarjouksien jakaantuminen eri kuukausille käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tarjotut			Yhteensä voimassa olleet		
	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	3	124	127	3	124	127
Helmikuu	1	36	37	2	83	85	3	119	122
Maaliskuu	3	22	25	4	70	74	7	92	99
Huhtikuu	1	10	11	3	70	73	4	80	84
Toukokuu	1	13	14	5	108	113	6	121	127
Kesäkuu	2	15	17	4	74	78	6	89	95
Heinäkuu	—	10	10	1	47	48	1	57	58
Elokuu	—	13	13	—	34	34	—	47	47
Syyskuu	—	16	16	1	28	29	1	44	45
Lokakuu	1	5	6	1	36	37	2	41	43
Marraskuu	—	13	13	40	128	168	40	141	181
Joulukuu	10	16	26	194	210	404	204	226	430
Koko vuosi	—	—	—	258	1 012	1 270	—	—	—
%	—	—	—	20.3	79.7	100.0	—	—	—

Osastolle tarjottujen työpaikkojen yhteissumma oli 1 270, josta miehille 258 eli 20.3 % ja naisille 1 012 eli 79.7 %. Muutokset työpaikkatarjousten luvussa edelliseen vuoteen verraten käyvät selville seuraavasta asetelmasta:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten paikat	258	20.3	113	7.7	+ 145	+128.3
Naisten paikat	1 012	79.7	1 348	92.3	— 336	— 24.9
Yhteensä	1 270	100.0	1 461	100.0	— 191	— 13.1

Työpaikkatarjoukset osoittivat miesten kohdalla lisäystä 128.3 % (edellisenä vuonna laskua 48.9 %) ja naisten kohdalla laskua 24.9 % (edellisenä vuonna lisäystä 10.9 %). Lisäys miesten kohdalla johtui kotiutettujen asemiesten sijoitustoimenpiteistä. Lasku naisten kohdalla johtui siitä, että työvoiman kysyntä kesä—lokakuussa oli muuttuneen yleispoliittisen tilanteen luomissa epävarmoissa olosuhteissa vähäistä.

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 496.9 työnhakemusta. Tämä n.s. yleinen rasitusluku oli v. 1943 267.4 ja v. 1942 387.3.

Työpaikkatarjouksia tehtiin eri ammattiryhmissä seuraavasti:

A m m a t t i a l a	Miehille		Naisille		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Insinöörit ja arkkitehdit	—	—	—	—	—	—
Teknikot ja piirtäjät	8	3.1	6	0.6	14	1.1
Työnjohtajat	1	0.4	—	—	1	0.1
Rakennusmestarit	10	3.9	—	—	10	0.8
Varastonhoitajat	2	0.8	—	—	2	0.2
Muut teollisuuden ja käsityön aloilla työskentelevät	7	2.7	14	1.4	21	1.7
Konttoripäälliköt	4	1.6	—	—	4	0.3
Kirjanpitäjät ja kassanhoitajat	6	2.3	22	2.2	28	2.2
Kirjeenvaihtajat	—	—	5	0.5	5	0.4
Kone- ja pikakirjoittajat	—	—	135	13.3	135	10.6
Konttoriapulaiset	158	61.2	726	71.7	884	69.6
Kauppamatkustajat ja asiamiehet.....	3	1.1	—	—	3	0.2
Myymälän- ja varastonhoitajat	2	0.8	1	0.1	3	0.3
Myymäläapulaiset	—	—	27	2.7	27	2.1
Muut liikealan työntekijät	2	0.8	24	2.4	26	2.1
Opettajat ja kääntäjät	1	0.4	30	2.9	31	2.4
Sairaanhoidajat	—	—	—	—	—	—
Muusikerit	—	—	—	—	—	—
Vahtimestarit	3	1.1	1	0.1	4	0.3
Muut, luettelematta jääneet ammatit	51	19.8	21	2.1	72	5.7
Kaikkiaan	258	100.0	1 012	100.0	1 270	100.0

Työvoiman kysyntä oli suurin konttoriapulaisten ryhmässä, nim. 884 avointa työpaikkaa eli 69.6 % (edellisenä vuonna 1 010 eli 69.1 %), sen jälkeen kone- ja pikakirjoittajaryhmässä, 135 avointa työpaikkaa eli 10.6 % (edellisenä vuonna 100 eli 6.8 %).

Koko konttorialan työpaikkoja tarjottiin 1 056 eli 83.1 % (edellisenä vuonna 1 161 eli 79.5 %), myymäläalan paikkoja 59 eli 4.6 % (edellisenä vuonna 165 eli 11.3 %) ja teollisuuden alojen työpaikkoja 48 eli 3.8 % (edellisenä vuonna 19 eli 1.5 %).

Osaston aikaansaamien työvälytysten määrä ja jakaantuminen eri kuukausille käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

K u u k a u s i	Väilyksiä kaikkiaan			Väilyksistä muihin kuntiin toimitettuja					
	Miesten	Naisten	Yhteensä	Kaikkiaan			%		
				Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Tammikuu.....	2	69	71	—	3	3	—	4.3	4.2
Helmikuu	—	64	64	—	7	7	—	10.9	10.9
Maaliskuu	2	60	62	1	7	8	50.0	11.7	12.9
Huhtikuu	3	52	55	2	—	2	66.7	—	3.6
Toukokuu	1	88	89	—	4	4	—	4.5	4.5
Kesäkuu	4	65	69	1	3	4	25.0	4.6	5.8
Heinäkuu	—	33	33	—	5	5	—	15.2	15.2
Elokuu	—	21	21	—	1	1	—	4.8	4.8
Syyskuu	—	23	23	—	2	2	—	8.7	8.7
Lokakuu	1	20	21	—	—	—	—	—	—
Marraskuu	27	112	139	—	1	1	—	0.9	0.7
Joulukuu	185	190	375	—	—	—	—	—	—
Koko vuosi	225	797	1 022	4	33	37	1.8	4.1	3.6
%	22.0	78.0	100.0	10.8	89.2	100.0	—	—	—

Osaston täyttämästä 1 022 työpaikasta oli miesten 225 eli 22.0 % ja naisten 797 eli 78.0 %. Helsingin ulkopuolelle toimitettuja välityksiä oli 37 eli 3.6 % (edellisenä vuonna 115 eli 10.3 %). Kun yli puolet välityksistä eli 514 tapahtui marras—joulukuussa ja kun rauhanomaisiin oloihin siirtyminen jo tällöin oli aiheuttanut huutavan asuntopulan, joka huomattavasti vaikeutti työnhakijoiden siirtymistä työhön toiselle paikkakunnalle, jäi muihin kuntiin toimitettujen välitysten määrä vähäiseksi. Edelliseen vuoteen verrattuna työnvälitysten määrässä tapahtuivat seuraavat muutokset:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten välitykset	225	22.0	72	6.4	+ 153	+212.6
Naisten välitykset	797	78.0	1 057	93.6	— 260	— 24.6
Yhteensä	1 022	100.0	1 129	100.0	— 107	— 9.6

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 80.5 (edellisenä vuonna 77.3) välitystä ja sataa työnhakemusta kohden 16.2 (edellisenä vuonna 28.9) välitystä. Välitykset jakaantuivat ammattialoittain seuraavasti:

A m m a t t i a l a	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Insinöörit ja arkkitehdit	—	—	—	—	—	—
Teknikot ja piirtäjät	6	2.7	5	0.6	11	1.1
Työnjohtajat	—	—	—	—	—	—
Rakennusmestarit	8	3.6	—	—	8	0.8
Varastonhoitajat	2	0.9	—	—	2	0.2
Muut teollisuuden ja käsityön aloilla työskentelevät	7	3.1	12	1.5	19	1.8
Konttoripäälliköt	1	0.4	1	0.1	2	0.2
Kirjanpitäjät ja kassanhoitajat	4	1.8	8	1.0	12	1.2
Kirjeenvaihtajat	—	—	2	0.3	2	0.2
Kone- ja pikakirjoittajat	—	—	106	13.3	106	10.4
Konttoriapulaiset	150	66.7	619	77.7	769	75.2
Kauppamatkustajat ja asiamiehet	2	0.9	—	—	2	0.2
Myyvälän- ja varastonhoitajat	1	0.4	—	—	1	0.1
Myyväläapulaiset	—	—	9	1.1	9	0.9
Muut liikealan työntekijät	2	0.9	15	1.9	17	1.6
Opettajat ja kääntäjät	—	—	3	0.4	3	0.3
Sairaanhoitajat	—	—	—	—	—	—
Muusikerit	—	—	—	—	—	—
Vahtimestarit	1	0.4	—	—	1	0.1
Muut, luettelematta jääneet ammatit	41	18.2	17	2.1	58	5.7
Kaikkiaan	225	100.0	797	100.0	1 022	100.0

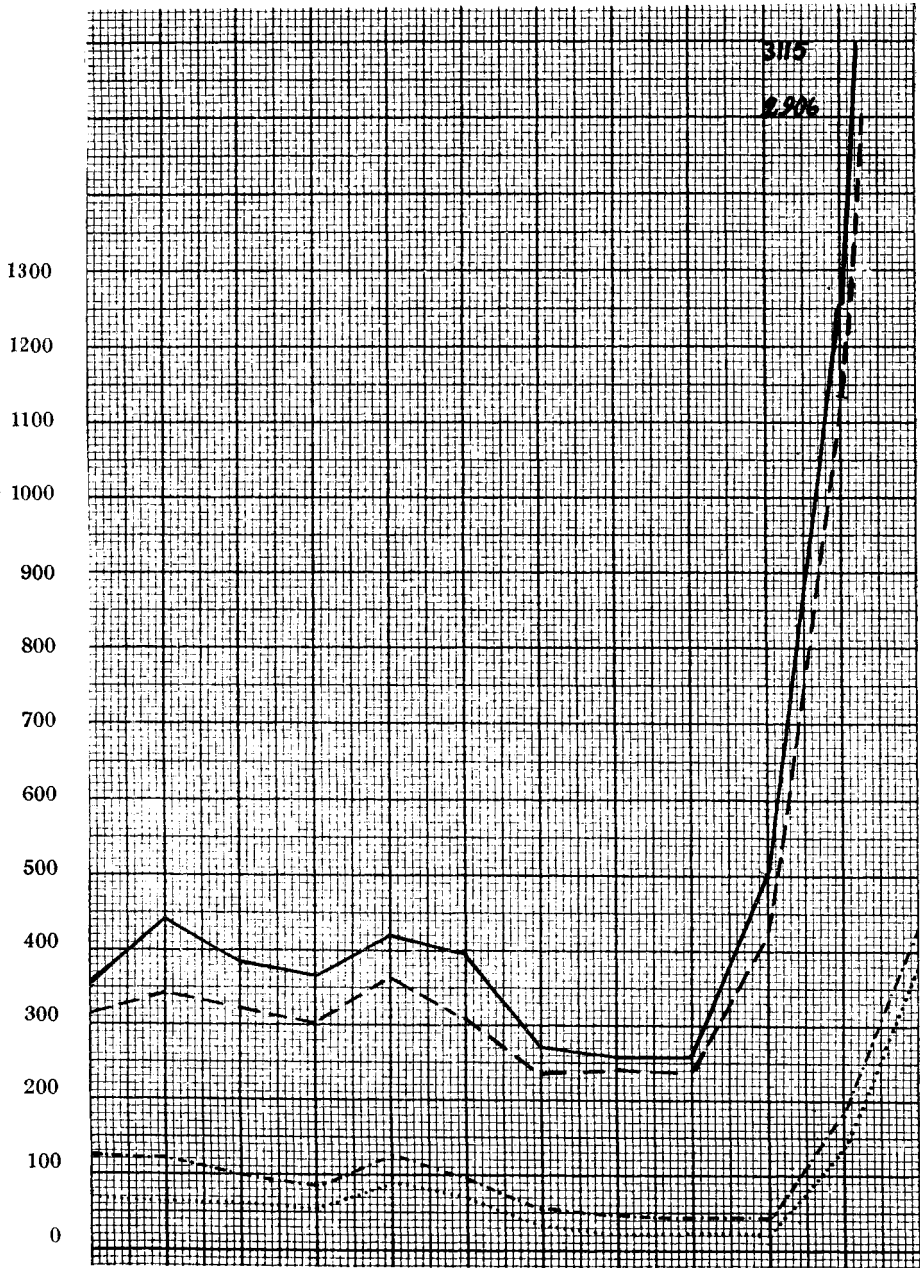
Eniten välityksiä tapahtui konttoriapulaisten ryhmässä, nim. 769 eli 75.2 % (edellisenä vuonna 883 eli 78.2 %), sen jälkeen kone- ja pikakirjoittajaryhmässä, 106 eli 10.4 % (edellisenä vuonna 63 eli 5.6 %). Konttorialan välityksiä toimitettiin 891 eli 87.2 % (edellisenä vuonna 975 eli 86.3 %), teollisuuden 40 eli 3.9 % (edellisenä vuonna 6 eli 0.6 %) ja myymäläalan välityksiä 29 eli 2.8 % (edellisenä vuonna 105 eli 9.3 %).

Kotiutetuille asemiehille järjestettyihin ylimääräisiin virastotöihin välitettiin yhteensä 136 työnhakijaa (128 miestä ja 8 naista) vuoden loppuun mennessä.

Seuraavat käyrät esittävät kokonaiskuvan henkisen työn osaston toiminnasta.

HENKISEN TYÖN OSASTO V. 1944

Tammikuu
 Helmikuu
 Maaliskuu
 Huhtikuu
 Toukokuu
 Kesäkuu
 Heinäkuu
 Elokuu
 Syyskuu
 Lokakuu
 Marraskuu
 Joulukuu

Työnhakemukset: ————— Työtä hakeneet henkilöt: - - - - -
 Työpaikkatarjoukset: - . . . . - Välitykset: . . . . .

Nuoriso-osasto. Toimikunnan varsinaisina jäseninä olivat työnantajien edustajina insinööri M. Burmeister ja kauppatieteidenkandidaatti E. Varanko, työntekijäin edustajina toimitsija V. Liljeström ja liittosihteeri A. Sumu sekä koululaitoksen ja vapaan nuorisotyön edustajana pastori N. Visapää. Varajäseninä toimivat työnantajain edustajina pastori A. A. Palmgren ja kauppatieteidenkandidaatti A. Salojoki, työntekijäin edustajina toimitsija T. Espo ja toimittaja K. Kukkonen sekä koululaitoksen ja vapaan nuorisotyön edustajana filosofiantohtori J. Teljo.

Kun koululaitosten ja yleisten töiden ministeriön päätöksen mukaisesti työvelvollisuuden toimeenpano Helsingissä siirrettiin työnvälitystoimistolta valtion virkamiehenä toimivalle työvoimapäällikölle, vapautui myös nuoriso-osasto maaliskuun 1 p:stä lukien työvelvollisuuslain aiheuttamista tehtävistä. Helmikuun pommitusten aiheuttama nuorison siirtyminen maaseudulle, armeijan kutsuntojen ulottaminen 17-vuotiaisiin ja kesäkuussa jälleen puhjennut sotatoimet lisäsivät edelleen nuoren työvoiman kysyntää. Kun koululaisten sijoittaminen työvelvollisuuslain mukaan työhön tapahtui kokonaan työvoimapäällikön toimesta, tämä ei päässyt vaikuttamaan osaston tilastoon muulla tavoin kuin että työvoiman kysyntä sen johdosta tuntuvasti väheni.

Sodan päättyminen aiheutti työnhakijoitten määrän lievää nousua poikien kohdalla. Minkäänlaista joukkotyöttömyyttä ei kuitenkaan voitu havaita. Armeijasta kotiutuneina ilmoittautui työnhakijoiksi 50 poikaa. Eräissä tapauksissa todettiin, että työnantajat olivat sanoneet irti nuorimmat työntekijänsä vakinaisen henkilökunnan palatessa sotapalveluksesta. Tyttöjen kohdalla jatkui tilanne jokseenkin muuttumattomana vuoden loppuun saakka. Yleinen rasitusluku, työnhakemuksia 100 työpaikkatarjousta kohden, nousi v:een 1943 verrattuna 81.0:sta 106.4:ään.

Marraskuun 16 p:lle päivätyllä kiertokirjeellä koululaitosten ja yleisten töiden ministeriö ilmoitti, välttääkseen nuorisotyöttömyyden aiheuttamia kasvatuksellisia ja sosiaalisia haittoja, perustaneensa nuorisotyöleirejä, joille työhuoltoperiaatteen mukaisesti voitaisiin siirtää alle 18-vuotiaita poikia ja tyttöjä, joilla ei ollut mahdollisuuksia saada ansiotyötä kotikunnassaan ja joiden toimeentulo vaati omakohtaista ansiotoimintaa. Näille leireille lähetettiin kertomusvuonna kaikkiaan 8 poikaa, joita ei saatu toivomustensa mukaan sijoitetuksi ansiotyöhön ja jotka ilmoittivat olevansa halukkaita leireille. Tyttöjen kohdalla tällaisia tapauksia ei ollut.

Toukokuun 5 p:nä nuoriso-osasto muutti Helsinginkadun talosta n:o 24 keskusvirastotaloon Aleksanterinkadun 1:een, jossa se toimi vuoden loppuun saakka.

Osastolle saapui kertomusvuonna 2 808 kirjettä. Lähetettyjen kirjeiden lukumäärä oli 2 446. Vastaavat luvut v. 1943 olivat 11 359 ja 5 102.

Nuoriso-osaston työnhakemusten lukumäärää kuvaa seuraava taulukko:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Poikien	Tyttöjen	Kaikki	Poikien	Tyttöjen	Kaikki	Poikien	Tyttöjen	Kaikki
Tammikuu.....	—	—	—	60	20	80	60	20	80
Helmikuu.....	7	3	10	40	53	93	47	56	103
Maaliskuu.....	9	7	16	44	47	91	53	54	107
Huhtikuu.....	14	10	24	54	53	107	68	63	131
Toukokuu.....	5	8	13	55	117	172	60	125	185
Kesäkuu.....	13	46	59	64	86	150	77	132	209
Heinäkuu.....	13	14	27	57	59	116	70	73	143
Elokuu.....	11	17	28	58	39	97	69	56	125
Syyskuu.....	8	14	22	62	66	128	70	80	150
Lokakuu.....	13	11	24	136	85	221	149	96	245
Marraskuu.....	63	12	75	220	68	288	283	80	363
Joulukuu.....	69	8	77	154	78	232	223	86	309
Koko vuosi	—	—	—	1 004	771	1 775	—	—	—
%	—	—	—	56.6	43.4	100.0	—	—	—

Työnhakemusten yhteinen lukumäärä oli 1 775, josta poikien tekemiä 1 004 eli 56.6 % ja tyttöjen tekemiä 771 eli 43.4 %. Lukumäärä pysyi alhaisena pitkin vuotta nousten

kuitenkin jonkin verran lokakuusta lukien poikien kohdalla. Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna käyvät ilmi alla olevasta yhdistelmästä:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Poikien työnhakemukset	1 004	56.6	1 824	51.4	— 820	— 45.0
Tyttöjen työnhakemukset	771	43.4	1 725	48.6	— 954	— 55.3
Yhteensä	1 775	100.0	3 549	100.0	— 1 774	— 50.0

Työnhakemuksissa oli edelliseen vuoteen verrattuna tapahtunut laskua 1 774 eli 50.0 %. On kuitenkin otettava huomioon, että v. 1943 oli työvelvollisuusiässä olevien oppikoululaisten työnhakemuksia 1 773, joista poikia 619 ja tyttöjä 1 154. Vastaavat luvut esiintyvät kertomusvuonna työvoimapäällikön tilastossa.

Ammattialoittain työnhakemukset jakaantuivat seuraavasti:

Ammattiala	Poikien		Tyttöjen		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	12	1.2	11	1.4	23	1.3
Teollisuus ja käsityö	308	30.7	9	1.2	317	17.9
Kauppa ja liikenne	398	39.6	267	34.6	665	37.5
Taloustoimet	—	—	17	2.2	17	0.9
Asiapojat ja -tytöt	76	7.6	130	16.9	206	11.6
Muut	210	20.9	337	43.7	547	30.8
Kaikkiaan	1 004	100.0	771	100.0	1 775	100.0

Taulukossa on ryhmä Muut huomattavan suuri. Tähän ryhmään sijoitettiin m.m. kaikkien niiden työnhakijoiden työnhakemukset, jotka eivät voineet lausua mitään toivomusta tulevan työpaikan laatuun nähden. Sekä poikien että tyttöjen kohdalla on merkillepantavaa, että kaupan ja liikenteen palvelukseen on suhteellisen paljon hakemuksia. Poikien hakemukset tässä ryhmässä kohdistuvat pääasiallisesti meritoimiin, 336 työnhakemusta, tyttöjen sen sijaan nimenomaan konttoritoimiin, 217 työnhakemusta.

Työtä hakeneita henkilöitä oli nuoriso-osastolla kertomusvuoden aikana 1 312, joista poikia 711 eli 54.2 % ja tyttöjä 601 eli 45.8 %. Huomioonottaen, että sama henkilö voi esiintyä työnhakijana eri kuukausina, työtä hakeneet henkilöt jakaantuivat eri kuukausille seuraavasti:

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Kaikkiaan			%		
				Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Tammikuu	58	20	78	19	4	23	32.8	20.0	29.5
Helmikuu	46	56	102	11	9	20	23.9	16.1	19.6
Maaliskuu	52	52	104	15	10	25	28.8	19.2	24.0
Huhtikuu	64	55	119	24	5	29	37.5	9.1	24.4
Toukokuu	59	122	181	20	25	45	33.9	20.5	24.9
Kesäkuu	75	124	199	24	27	51	32.0	21.8	25.6
Heinäkuu	68	71	139	22	20	42	32.4	28.2	30.2
Elokuu	63	48	111	23	11	34	36.5	22.9	30.6
Syyskuu	67	74	141	24	15	39	35.8	20.3	27.7
Lokakuu	130	89	219	37	38	75	28.5	42.7	34.2
Marraskuu	239	74	313	70	25	95	29.3	33.8	30.4
Joulukuu	193	70	263	42	17	59	21.8	24.3	22.4

Vieraskuntalaisia oli keskimäärin 27.3 % osaston työnhakijoista. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 13.7 %. Huomattava ero johtui siitä, että v:n 1943 lukuihin sisältyivät helsinkiläiset työvelvolliset koululaiset.

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Pojat	711	54.2	1 340	46.0	— 629	— 46.9
Tytöt	601	45.8	1 574	54.0	— 973	— 61.8
Yhteensä	1 312	100.0	2 914	100.0	— 1 602	— 55.0

Poikien lukumäärä oli laskenut 629 eli 46.9 %, tyttöjen 973 eli 61.8 % ja kokonaismäärä 1 602 eli 55.0 %. V:n 1943 lukuihin sisältyivät edellä mainitut työvelvolliset oppikoululaiset 619 poikaa ja 1 154 tyttöä. V. 1943 oli nousua 32.8 %, v. 1942 sen sijaan vähennystä 24.9 %.

Työnhakijain pyrkimyksen eri ammattialoille näyttää seuraava yhdistelmä:

Ammattiala	Pojat		Tytöt		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	9	1.3	6	1.0	15	1.1
Teollisuus ja käsityö	219	30.8	10	1.7	229	17.5
Kauppa ja liikenne	262	36.8	212	35.3	474	36.1
Taloustoimet	—	—	15	2.5	15	1.1
Asiapojat ja -tytöt	69	9.7	100	16.6	169	12.9
Muut	152	21.4	258	42.9	410	31.3
Kaikkiaan	711	100.0	601	100.0	1 312	100.0

Taulukossa on suhde eri ammattialojen välillä sama kuin työnhakemuksia esittävässä taulukossa. Ryhmässä Muut toimet työnhakijain määrä aleni 1 950:stä 410:een eli suhteellisesti 66.9 %:sta 31.3 %:iin. Tähän ryhmään sisältyivät pääasiallisesti edellisenä vuonna työvelvolliset koululaiset. Muissa ryhmissä ei edelliseen vuoteen verrattuna tapahtunut sanottavia muutoksia.

Nuoriso-osaston täytettäväksi tarjottujen työpaikkojen luku ja jakaantuminen eri kuukausille käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Pojille	Tyttöille	Kaikki	Pojille	Tyttöille	Kaikki	Pojille	Tyttöille	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	99	136	235	99	136	235
Helmikuu	49	95	144	50	40	90	99	135	234
Maaliskuu	47	47	94	49	47	96	96	94	190
Huhtikuu	43	43	86	68	60	128	111	103	214
Toukokuu	41	39	80	56	127	183	97	166	263
Kesäkuu	30	52	82	61	74	135	91	126	217
Heinäkuu	26	29	55	55	40	95	81	69	150
Elokuu	21	30	51	63	37	100	84	67	151
Syyskuu	29	47	76	44	51	95	73	98	171
Lokakuu	25	41	66	74	58	132	99	99	198
Marraskuu	22	32	54	117	80	197	139	112	251
Joulukuu	26	51	77	102	81	183	128	132	260
Koko vuosi	—	—	—	838	831	1 669	—	—	—
%	—	—	—	50.2	49.8	100.0	—	—	—

Kertomusvuonna tarjottujen työpaikkojen kokonaisluku oli 1 669, josta pojille tarjottuja 838 eli 50.2 % ja tytöille tarjottuja 831 eli 49.8 %. Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Poikien paikat	838	50.2	2 000	45.7	-1 162	- 58.1
Tyttöjen paikat	831	49.8	2 381	54.3	-1 550	- 65.1
Yhteensä	1 669	100.0	4 381	100.0	-2 712	- 61.9

Työpaikkatarjousten väheneminen, 2 712 eli 61.9 % aiheutuu miltei kokonaan siitä, ettei työvelvollisia oppikoululaisia kertomusvuonna sijoitettu osaston toimesta. Niitä koskevia tilauksia oli edellisenä vuonna 2 231, joista poikia koskevia 911 ja tyttöjä koskevia 1 320.

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 106.4 työnhakemusta. Tämä n.s. yleinen rasitusluku oli edellisenä vuonna 81.0 ja v. 1942 90.1.

Työpaikkatarjoukset jakaantuivat ammattiryhmittäin seuraavasti:

Ammattiala	Pojille		Tyttöille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	15	1.8	13	1.6	28	1.7
Teollisuus ja käsityö	177	21.1	66	7.9	243	14.5
Kauppa ja liikenne	324	38.7	283	34.1	607	36.4
Taloustoimet	—	—	85	10.2	85	5.1
Asiapojat ja -tytöt	262	31.3	357	43.0	619	37.1
Muut	60	7.1	27	3.2	87	5.2
Kaikkiaan	838	100.0	831	100.0	1 669	100.0

Vähentämistä tapahtui kaikissa ryhmissä, mutta erikoisen suuri oli lasku teollisuuden sekä kaupan ja liikenteen kohdalla. Tämä johtuu siitä, että työvelvollisuusikäisiä koululaisia v. 1943 saatiin Helsingissä miltei yksinomaan tilata näille aloille.

Nuoriso-osaston toimittamat työnvälitykset selviävät seuraavasta erittelystä:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja					
	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Kaikkiaan			%		
				Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä
Tammikuu.....	31	11	42	—	—	—	—	—	—
Helmikuu	17	31	48	1	—	1	5.9	—	2.1
Maaliskuu	21	22	43	1	—	1	4.8	—	2.3
Huhtikuu	41	36	77	2	1	3	4.9	2.8	3.9
Toukokuu	33	73	106	2	1	3	6.1	1.4	2.8
Kesäkuu	39	62	101	4	—	4	1.3	—	4.0
Heinäkuu	24	33	57	4	1	5	16.7	3.0	8.8
Elokuu	40	13	53	3	—	3	7.5	—	5.7
Syyskuu	32	33	65	1	1	2	3.1	3.0	3.1
Lokakuu	53	38	91	4	1	5	7.5	2.6	5.5
Marraskuu	90	44	134	30	—	30	33.3	—	22.4
Joulukuu	90	48	138	22	—	22	24.4	—	15.9
Koko vuosi	511	444	955	74	5	79	14.5	1.1	8.3
%	53.5	46.5	100.0	93.7	6.3	100.0	—	—	—

Työnvälitysten yhteissumma oli 955, josta poikien välityksiä 511 eli 53.5 % ja tyttöjen välityksiä 444 eli 46.5 %. Muihin kuntiin toimitettuja välityksiä oli poikien kohdalla 74 ja tyttöjen kohdalla 5 eli yhteensä 79 välitystä, mikä on 8.3 % kokonaismäärästä. Tilapäisiin toimiin toimitettuja välityksiä oli poikien kohdalla 27 eli 5.3 % poikien kaikista välityksistä ja tyttöjen kohdalla 19 eli 4.3 % tyttöjen kaikista välityksistä, yhteensä 46 eli 4.8 % kokonaismäärästä (edellisenä vuonna 86 eli 3.2 %). Välitysten määrässä oli edelliseen vuoteen verrattuna tapahtunut muutoksia seuraavan yhdistelmän mukaisesti:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Poikien välitykset	511	53.5	1 199	45.1	— 688	— 57.4
Tyttöjen välitykset	444	46.5	1 459	54.9	— 1 015	— 69.6
Yhteensä	955	100.0	2 658	100.0	— 1 703	— 64.1

Välitysten kokonaismäärä aleni edelliseen vuoteen verrattuna 1 703 eli 64.1 %. Vähennys vastaa jokseenkin tarkoin edellisen vuoden lukuihin sisältyneiden työvelvollisten koululaisten sijoituksia, joita oli poikien kohdalla 619, tyttöjen kohdalla 1 154 ja yhteensä 1 773. Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 57.2 (edellisenä vuonna 60.7) välitystä ja sataa työnhakemusta kohden 53.8 (74.9) välitystä.

Ammattiryhmittäin välitykset jakaantuivat seuraavasti:

Ammattiala	Poikien		Tyttöjen		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	14	2.7	3	0.7	17	1.8
Teollisuus ja käsityö	134	26.2	33	7.4	167	17.5
Kauppa ja liikenne	189	37.0	198	44.6	387	40.5
Taloustoimet	—	—	7	1.6	7	0.7
Asiapojat ja -tytöt	126	24.7	187	42.1	313	32.8
Muut	48	9.4	16	3.6	64	6.7
Kaikkiaan	511	100.0	444	100.0	955	100.0

Kauppan ja liikenteen aloilla oli poikien kohdalla välityksiä 189 eli 37.0 % poikien välityksistä. Tästä määrästä oli sijoituksia meripalvelukseen 133. Kaupan ja liikenteen eri aloille välitetyistä 198 työstä 96 sijoitettiin konttoriharjoittelijoiksi.

Käsityksen saamiseksi siitä, missä määrin työhön välitetyt pojat ja tytöt saavat työpaikoissaan käytännöllistä oppia tulevaa ammattia varten, osastolla laadittiin kertomusvuonnakin tilastoa n. s. oppipaikoista. Näiden määrittäminen ei aina ole itsestään selvä. Usein liittyy työsopimukseen varaus, että ammattioppia ryhdytään antamaan vasta kun on todettu, että työhön otettu on jonkin aikaa palveltuaan osoittautunut sopivaksi kyseiselle alalle. Valinnassa on kuitenkin noudatettu suurta varovaisuutta, joten osaston antamat tiedot osoittavat mieluummin liian alhaisia lukuja kuin päinvastoin.

Seuraava taulukko näyttää työväilytysten ja oppilaspaikkojen välisen suhteen kuukausittain:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä oppilaspaikkoihin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä
Tammikuu.....	31	11	42	25	4	29	80.6	36.4	69.0
Helmikuu	17	31	48	14	9	23	82.4	29.0	47.9
Maaliskuu	21	22	43	17	14	31	81.0	63.6	72.1
Huhtikuu	41	36	77	33	24	57	80.5	66.7	74.0
Toukokuu	33	73	106	17	37	54	51.5	50.7	50.9
Kesäkuu	39	62	101	23	20	43	59.0	32.3	42.6
Heinäkuu	24	33	57	17	15	32	70.8	45.5	56.1
Elokuu	40	13	53	30	4	34	75.0	30.8	64.2
Syyskuu	32	33	65	22	10	32	68.8	30.3	49.2
Lokakuu	53	38	91	7	9	16	13.2	23.7	17.6
Marraskuu	90	44	134	27	10	37	30.0	22.7	27.6
Joulukuu	90	48	138	40	13	53	44.4	27.1	38.4
Koko vuosi	511	444	955	272	169	441	53.2	38.1	46.2

Oppilaspaikkoja oli poikien kohdalla 272 eli 53.2 % poikien välityksistä (edellisenä vuonna 389 eli 32.4 %), tyttöjen kohdalla 169 eli 38.1 % tyttöjen välityksistä (84 eli 5.8 %). Yhteensä oli 441 oppilaspaikkaa, mikä on 46.2 % kaikista osaston välityksistä (473 ja 17.8 %). Alhaiset luvut v. 1943 johtuvat siitä, ettei työvelvollisten koulu-laisten sijoituksia lainkaan laskettu oppilaspaikoiksi.

Alla oleva yhdistelmä osoittaa, miten oppilaspaikat jakaantuivat ammattialoitain suhteessa työnvälityksiin:

A m m a t t i a l a	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä oppilaspaikkoihin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Poikien	Tyttö- jen	Yh- teensä	Poikien	Tyttö- jen	Yh- teensä	Poikien	Tyttö- jen	Yh- teensä
Maatalous	14	3	17	8	—	8	57.1	—	47.1
Teollisuus ja käsityö	134	33	167	130	26	156	97.0	78.8	93.4
Kauppa ja liikenne	189	198	387	121	118	239	64.0	59.6	61.8
Taloustoimet	—	7	7	—	—	—	—	—	—
Asiapoijat ja -tytöt	126	187	313	12	24	36	9.5	12.8	11.5
Muut	48	16	64	1	1	2	2.1	6.3	3.1
Kaikkiaan	511	444	955	272	169	441	53.2	38.1	46.2

Vaikkakin lähettien kysyntä liiketoiminnan supistumisen vuoksi kertomusvuonna edelleenkin väheni, oli kuitenkin läheteistä edelleen melkoinen puute. Alla oleva taulukko antaa kuvan lähettien välityksestä.

K u u k a u s i	Voimassa olleet työn- hakemukset			Voimassa olleet työ- paikkatarjoukset			Työnvälitykset		
	Poikien	Tyttö- jen	Yh- teensä	Pojille	Tytöil- le	Yh- teensä	Poikien	Tyttö- jen	Yh- teensä
Tammikuu	1	2	3	39	63	102	1	1	2
Helmikuu	6	9	15	40	65	105	1	18	19
Maaliskuu	2	5	7	28	47	75	1	10	11
Huhtikuu	5	8	13	26	42	68	3	12	15
Toukokuu	11	28	39	23	57	80	9	30	39
Kesäkuu	16	24	40	12	36	48	9	20	29
Heinäkuu	3	12	15	13	26	39	3	19	22
Elokuu	5	3	8	22	25	47	5	6	11
Syyskuu	5	11	16	36	48	84	8	16	24
Lokakuu	15	25	40	55	59	114	20	26	46
Marraskuu	10	11	21	63	54	117	27	18	45
Joulukuu	9	5	14	71	55	126	39	11	50
Koko vuosi	76	130	206	262	357	619	126	187	313

Työnhakemuksia oli 206, työpaikkatarjouksia 619 ja työnvälityksiä 313. Suhteellisen lähettien niukkuuden osoittaa seuraava taulukko, jossa esitetään n. s. yleinen rasitusluku kultakin kalenterikuukaudelta ja koko vuodelta sekä välitysten suhde työpaikkatarjouksiin.

Kuukausi	Työnhakemuksia 100 työpaikkatarjousta kohden			Välityksiä 100 työpaikkatarjousta kohden		
	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä
Tammikuu	2.6	3.2	2.9	2.6	1.6	2.0
Helmikuu	15.0	13.8	14.3	2.5	27.7	18.1
Maaliskuu	7.1	10.6	9.3	3.6	21.3	14.7
Huhtikuu	19.2	19.0	19.1	11.5	28.6	22.1
Toukokuu	47.8	49.1	48.8	39.1	52.6	48.8
Kesäkuu	133.3	66.7	83.3	75.0	55.6	60.4
Heinäkuu	23.1	46.2	38.5	23.1	73.1	56.4
Elokuu	22.7	12.0	17.0	22.7	24.0	23.4
Syyskuu	13.9	22.9	19.0	22.2	33.3	28.6
Lokakuu	27.5	42.4	35.1	36.4	44.1	40.4
Marraskuu	15.9	20.4	17.9	42.9	33.3	38.5
Joulukuu	12.7	9.1	11.1	54.9	20.0	39.7
Koko vuosi	29.0	36.4	33.3	48.1	52.4	50.6

Yleinen rasitusluku lähettien kohdalla, joka v. 1943 oli 25.9, nousi kertomusvuonna 33.3:een. Työpaikkatarjouksista täytettiin keskimäärin 50.6 % (34.0 %). Vaikein oli lähettien saanti tammikuussa, jolloin 100 työpaikkatarjousta kohden oli 2.9 työnhakemusta, helpoin kesäkuussa, jolloin vastaava luku oli 83.3.

Kuten jo edellä mainittiin, nuoris-osasto joutui huolehtimaan työvelvollisuuden täytäntöönpanosta nuorien kohdalla ainoastaan kertomusvuoden kahtena ensimmäisenä kuukautena. Kululaitosten ja yleisten töiden ministeriön antamien ohjeiden mukaan työvelvollisuusikäisistä nuorista oli pidettävä kortistoa, josta kahdesti kuukaudessa oli annettava tilastotietoja työvoimapiirille. Kunkin kuukauden viimeisenä päivänä tehdyn tilaston mukaan kortisto jakaantui ryhmiin kuukausittain seuraavasti:

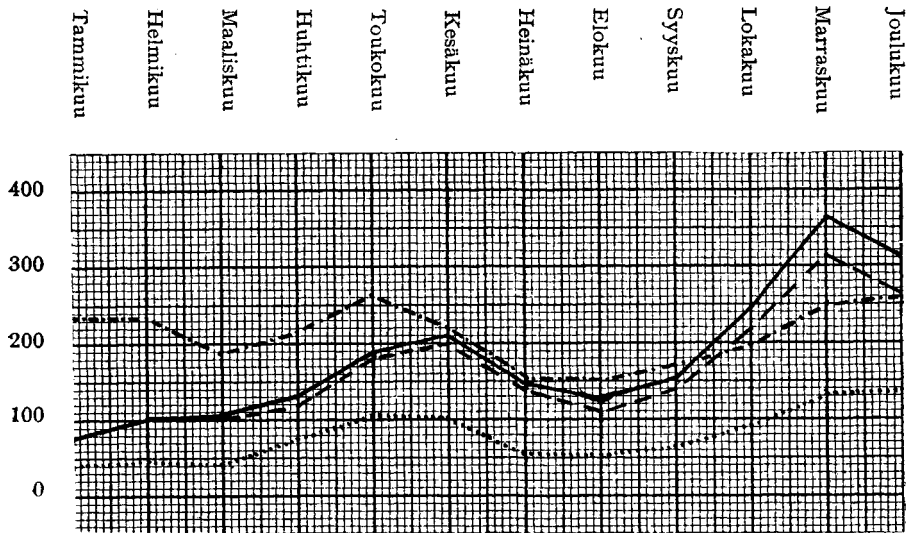
	Tammikuu			Helmikuu		
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Työkirjan saaneita	43	5	48	25	5	30
Vapaaehtoisessa työsuhteessa olevia	2 538	3 367	5 905	2 557	3 372	5 929
Työttömiä	11	7	18	5	—	5
Koululaisia	1 908	2 498	4 406	1 860	2 481	4 341
Sairaita	28	27	55	18	28	46
Äitejä	—	5	5	—	4	4
Merimiehiä	238	—	238	204	—	204
Kaikkiaan	4 766	5 909	10 675	4 669	5 890	10 559

Kortisto käsitti ainoastaan 15, mutta ei 18 vuotta täyttäneitä nuorisoa.

Kun nuoris-osaston arkisto työvelvollisuutta koskevalta osalta siirtyi työvoimapäällikölle maaliskuun 1 p:nä ei nuoris-osaston tästä toiminnasta ole mahdollista antaa laajempaa selostusta.

Yleiskuvan nuoris-osaston toiminnasta v. 1944 antaa seuraava graafillinen esitys.

NUORISO-OSASTO V. 1944

Työnhakemukset: — Työtä hakeneet henkilöt: ---
 Työpaikkatarjoukset: -.-.- Välitykset: .....

AmmatINVALINNAN OHJAUS. Yleisten olosuhteiden takia ja ammatinvalinnan ohjaajan, filosofianmaisteri N. Mäen ollessa koko vuoden sotapalveluksessa oli ammatinvalinnan ohjaustoiminta ulkonaisesti melko vähäistä, mutta jatkui kuitenkin entisellä pohjallaan. Ammatinvalinnan ohjaaja oli sotilasviranomaisten luvalla saanut tilaisuuden osittaiseen viranhoitoon armeijapalveluksensa ohessa. Lisäksi oli ammatinvalinnan ohjauksella koko vuoden käytettävänä apulainen, jonka tehtävänä oli lähinnä tyttöjen vastaanotto ja ohjauksen avustaminen ja hoitaminen. Tätä tehtävää hoiti filosofianmaisteri M. Voionmaa-Joutsen.

Vastaanotoilla käsiteltyjen yksityistapausten lisäksi ammattikortistoa täydennettiin mahdollisuuksien mukaan ja tarkistettiin ajanmukaiseksi. Yhteyttä eri oppilaitoksiin kehitettiin edelleen. Helsingin kaupunginhallituksen helmikuun 20 p:nä 1941 asettaman ammatinvalintakomitean kanssa läheinen yhteistyö jatkui edelleen. Ammatinvalinnanohjaus suoritti kertomusvuonna komitean kansakoulun jatkuoluokilta pääseviä varten tarkoitettua ammatinvalinnan oppaan toimitustyön. Opas valmistui käsikirjoituksena kertomusvuonna, mutta sen painatus kuitenkin kirjapainoissa vallitsevan ruuhkan johdosta siirtyi seuraavaan vuoteen.

Toimintavuoden aikana ammatinvalinnan ohjaus oli yhteistyössä kouluhallituksen kanssa keskikoulusta pääsevän, nuorison ammatinvalinnanohjausta koskevan opaskirjaisen julkaisemiseksi. Kirjanen, nimeltään Keskikoulu takana — elämä edessä, ilmestyi kertomusvuoden keväällä.

Säännölliset vastaanotot olivat tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin, muulloin sopimuksen mukaan.

MERIMIESOSASTO. Merimiesosaston toimikuntaan kuuluivat kertomusvuonna seuraavat varsinaiset jäsenet: työnantajain edustajina merikapteenit K. T. Päiviö ja S. J. Östling sekä työntekijäin edustajina lämmittäjä A. R. Kangasmaa ja Suomen merimies-unioni r.y:n asiamies K. R. Tuomikoski. Varajäseninä olivat työnantajain edustajina ylikonemestari, osastopäällikkö A. Heikkinen ja tarkastaja K. A. Höök sekä työntekijäin edustajina laivakirvesmies E. V. Långström ja alikonemestari V. R. Syrjänen.

Kertomusvuonna merimiesosasto joutui suorittamaan työvelvollisuuden toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä, erikseen tehdyn sopimuksen mukaan osittain senkin jälkeen kuin työvelvollisuuden toimeenpano kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön päätöksen

mukaisesti siirrettiin työvoimapäällikön hoidettavaksi. Merimiesten työvelvollisuutta koskevat erikoismääräykset sisältyivät kulkulaitosministeriön joulukuun 7 p:nä 1942 antamaan kiertokirjeeseen n:o 112, joka täydennettiin joulukuun 28 p:lle 1942 ja huhtikuun 29 p:lle 1943 päivätyillä kiertokirjeillä n:ot 117 ja 51. Näiden määräysten mukaan oli jokaisesta eroavasta merimiehestä ennen päästökatselmuksen toimittamista tehtävä ilmoitus paikalliselle työvoimaviranomaiselle (Helsingissä työvälistyötoimiston merimiesosastolle), jonka oli huolehdittava siitä, että asianomainen viipymättä sijoitettiin toiseen laivaan, tarpeen vaatiessa työvelvollisuusmääräystä käyttäen. Työvelvollisuusmääräyksiä joiden antamisesta huolehti merimiesosaston esityksestä tammi—helmikuun aikana työvoimaosasto ja sen jälkeen työvoimapäällikkö, ei kuitenkaan ollut tarpeellista antaa. Kulkulaitosministeriön syyskuun 23 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti merimiehiä koskevat työvelvollisuustoimenpiteet lakkasivat marraskuun 15 p:nä. Kertomusvuonna tehtiin osastolle ilmoitus 2 044 merimieskatselmuksesta. Näistä oli päästökatselmuksia 1 151 ja ottokatselmuksia 893. Lisäksi ilmoitettiin 63 karkaustapausta.

Kertomusvuoden aikana tehtiin osastolle työnhakemuksia seuraavasti:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	119	55	174	119	55	174
Helmikuu	39	27	66	80	36	116	119	63	182
Maaliskuu	34	16	50	84	36	120	118	52	170
Huhtikuu	29	15	44	100	64	164	129	79	208
Toukokuu	27	33	60	79	69	148	106	102	208
Kesäkuu	28	26	54	72	56	128	100	82	182
Heinäkuu	31	22	53	79	34	113	110	56	166
Elokuu	30	14	44	81	50	131	111	64	175
Syyskuu	24	25	49	63	41	104	87	66	153
Lokakuu	10	11	21	253	26	279	263	37	300
Marraskuu	107	10	117	565	37	602	672	47	719
Joulukuu	508	22	530	482	28	510	990	50	1 040
Koko vuosi	—	—	—	2 057	532	2 589	—	—	—
%	—	—	—	79.5	20.5	100.0	—	—	—

Työnhakemusten yhteinen lukumäärä oli 2 589, josta miesten tekemiä 2 057 eli 79.5 % ja naisten tekemiä 532 eli 20.5 %. Edelliseen vuoteen verrattuna tapahtui muutoksia seuraavasti:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten työnhakemukset	2 057	79.5	1 256	76.1	+801	+63.5
Naisten työnhakemukset	532	20.5	395	23.9	+137	+34.7
Yhteensä	2 589	100.0	1 651	100.0	+938	+56.5

Miesten työnhakemukset lisääntyivät 801 eli 63.5 % ja naisten työnhakemukset 137 eli 34.7 %. Kokonaislisäys oli 938 eli 56.5 %. Pääasiallisesti lisäys aiheutui meriliikenteen loppumisesta välirauhan jälkeen ja siitä johtuneesta merimiesten työttömyydestä.

Työnhakemukset jakaantuivat ammattialoille seuraavasti:

A m m a t t i a l a	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Laivanpäälliköt ja perämiehet.....	147	7.1	—	—	147	5.7
Koneenkäyttäjät	243	11.8	—	—	243	9.4
Lämmittäjät	654	31.8	—	—	654	25.3
Muut konemiehet.....	356	17.3	—	—	356	13.7
Kansimiehet	524	25.5	—	—	524	20.2
Keittiöhenkilökunta	129	6.3	532	100.0	661	25.5
Muut	4	0.2	—	—	4	0.2
Kaikkiaan	2 057	100.0	532	100.0	2 589	100.0

Työnhakemusten lisääntyminen tapahtui sängen tasaisesti kaikkien ammattiryhmien kohdalla, joten eri ryhmien keskinäinen suhde säilyi suurin piirtein ennallaan. Erikoisen silmiinpistävä on kuitenkin lisäys kansimiesten kohdalla, jossa työnhakemusten määrä nousi 227:stä 524:ään eli 130.8 % ja lämmittäjien kohdalla, jossa nousua oli vastavasti 352:sta 654:ään eli 85.8 %.

Työtä hakeneita henkilöitä merimiesosastolla oli kertomusvuonna 1 793, josta miehiä 1 499 eli 83.6 % ja naisia 294 eli 16.4 %. Työnhakijat jakaantuivat eri kuukausille seuraavasti:

K u u k a u s i	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
				Kaikkiaan			%		
	Miehiä	Naisia	Yh- teensä	Miehiä	Naisia	Yh- teensä	Miehiä	Naisia	Yh- teensä
Tammikuu.....	111	55	166	54	14	68	48.6	25.5	41.0
Helmikuu	114	54	168	64	12	76	56.1	22.2	45.2
Maaliskuu	107	51	158	45	12	57	42.1	23.5	36.1
Huhtikuu	119	69	188	63	18	81	52.9	26.1	43.1
Toukokuu	99	90	189	55	29	84	55.6	32.2	44.4
Kesäkuu	98	70	168	54	18	72	55.1	25.7	42.9
Heinäkuu	107	53	160	56	17	73	52.3	32.1	45.6
Elokuu	104	56	160	55	18	73	52.9	32.1	45.6
Syyskuu	80	54	134	40	13	53	50.0	24.1	39.6
Lokakuu	250	34	284	121	7	128	48.4	20.6	45.1
Marraskuu	661	44	705	218	9	227	33.0	20.5	32.2
Joulukuu	851	49	900	309	14	323	36.3	28.6	35.9

Vieraskuntalaisia oli keskimäärin 38.9 % työnhakijoista.

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät allaolevasta yhdistelmästä:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miehet	1 499	83.6	793	77.5	+706	+89.0
Naiset	294	16.4	230	22.5	+ 64	+27.8
Yhteensä	1 793	100.0	1 023	100.0	+770	+75.8

Miesten lukumäärä nousi 89.0 %, naisten lukumäärä 27.8 %. Kokonaisuudessa oli nousua 75.8 %. Tämä huomattava nousu aiheutui osaksi meriliikenteessä tapahtuneesta keskeytyksestä, osaksi armeijasta kotiutettujen merimiesten eroraha-anomusten käsitte-lystä.

Seuraavasta taulukosta käy ilmi työnhakijoiden jakautuminen eri ammattialoille:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Laivanpäälliköt ja perämiehet.....	114	7.6	—	—	114	6.4
Koneenkäyttäjät.....	179	11.9	—	—	179	10.0
Lämmittäjät.....	452	30.2	—	—	452	25.2
Muut konemiehet.....	268	17.9	—	—	268	14.9
Kansimiehet.....	398	26.6	—	—	398	22.2
Keittiöhenkilökunta.....	86	5.7	294	100.0	380	21.2
Muut.....	2	0.1	—	—	2	0.1
Kaikkiaan	1 499	100.0	294	100.0	1 793	100.0

Merimiesosaston täytettäväksi tarjottiin kertomusvuonna 1 389 työpaikkaa, josta miesten paikkoja 1 203 eli 86.6 % ja naisten paikkoja 186 eli 13.4 %. Eri kuukausille työpaikkatarjoukset jakaantuvat seuraavasti:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tarjotut.			Yhteensä voimassa olleet		
	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki
Tammikuu.....	—	—	—	101	19	120	101	19	120
Helmikuu.....	13	—	13	93	16	109	106	16	122
Maaliskuu.....	15	—	15	108	22	130	123	22	145
Huhtikuu.....	18	—	18	97	7	104	115	7	122
Toukokuu.....	11	—	11	129	27	156	140	27	167
Kesäkuu.....	19	1	20	101	12	113	120	13	133
Heinäkuu.....	21	1	22	118	26	144	139	27	166
Elokuu.....	19	—	19	78	12	90	97	12	109
Syyskuu.....	—	—	—	36	5	41	36	5	41
Lokakuu.....	—	1	1	131	9	140	131	10	141
Marraskuu.....	1	—	1	77	19	96	78	19	97
Joulukuu.....	—	2	2	134	12	146	134	14	148
Koko vuosi	—	—	—	1 203	186	1 389	—	—	—
%	—	—	—	86.6	13.4	100.0	—	—	—

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten paikat.....	1 203	86.6	1 299	89.3	—96	—7.4
Naisten paikat.....	186	13.4	155	10.7	+31	+20.0
Yhteensä	1 389	100.0	1 454	100.0	—65	—4.5

Miesten kohdalla työpaikkatarjousten lukumäärä väheni 96 eli 7.4 %. Sen sijaan naisille tarjottujen työpaikkojen lukumäärä edelleen nousi 31 eli 20.0 %, ja kokonaismäärä laski 65 eli 4.5 %. Yleinen rasitusluku, työnhakemuksia sataa työpaikkatarjousta kohden, oli 186.4 (edellisenä vuonna 113.5). Kertomusvuonna oli työpaikkatarjouksia eri ammattiryhmissä seuraavasti:

A m m a t t i a l a	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Laivanpäälliköt ja perämiehet	51	4.2	—	—	51	3.7
Koneenkäyttäjät	106	8.8	—	—	106	7.6
Lämmittäjät	341	28.4	—	—	341	24.6
Muut konemiehet	170	14.1	—	—	170	12.2
Kansimiehet	475	39.5	—	—	475	34.2
Keittiöhenkilökunta	59	4.9	186	100.0	245	17.6
Muut	1	0.1	—	—	1	0.1
Kaikkiaan	1 203	100.0	186	100.0	1 389	100.0

Osaston kertomusvuonna aikaansaamien työnvälitysten lukumäärä oli 759, josta miesten välityksiä 603 eli 79.4 % ja naisten välityksiä 156 eli 20.6 %. Kuukausittain jakaantuvat välitykset seuraavasti:

K u u k a n s i	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja					
	Miesten	Naisten	Yhteensä	Kaikkiaan			%		
				Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Tammikuu	46	13	59	10	3	13	21.7	23.1	22.0
Helmikuu	30	13	43	3	5	8	10.0	38.5	18.6
Maaliskuu	34	22	56	14	12	26	41.2	54.5	46.4
Huhtikuu	34	6	40	3	—	3	8.8	—	7.5
Toukokuu	37	23	60	9	4	13	24.3	17.4	21.7
Kesäkuu	36	10	46	11	2	13	30.6	20.0	28.3
Heinäkuu	38	23	61	13	7	20	34.2	30.4	32.8
Elokuu	43	10	53	14	2	16	32.6	20.0	30.2
Syyskuu	18	4	22	3	—	3	16.7	—	13.6
Lokakuu	107	8	115	14	—	14	13.1	—	12.2
Marraskuu	67	12	79	11	—	11	16.4	—	13.9
Joulukuu	113	12	125	—	—	—	—	—	—
Koko vuosi	603	156	759	105	35	140	17.4	22.4	18.4
%	79.4	20.6	100.0	75.0	25.0	100.0	—	—	—

Vieraille paikkakunnille toimitettiin 140 välitystä, mikä luku on 18.4 % välitysten yhteissummasta. Vastaava luku edellisellä vuonna oli 231 vastaten 34.8 % sen vuoden välityksistä. Tilapäisiin toimiin toimitettuja välityksiä oli miesten kohdalla 46 eli 7.6 % miesten välityksistä ja naisten kohdalla 1 eli 0.6 % naisten välityksistä. Välitysten lukumäärässä edelliseen vuoteen verrattuna tapahtuneet muutokset ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten välitykset	603	79.4	523	78.9	+80	+15.3
Naisten välitykset	156	20.6	140	21.1	+16	+11.4
Yhteensä	759	100.0	663	100.0	+96	+14.5

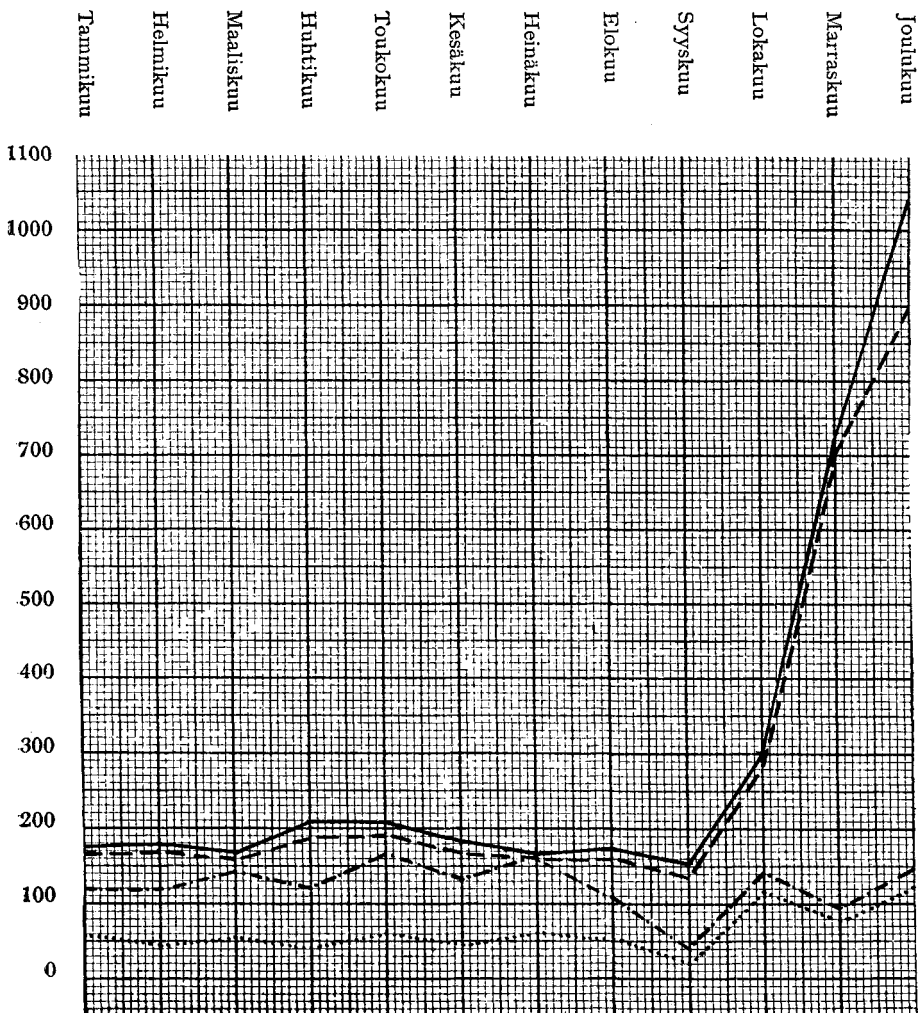
Sataa työnhakemusta kohden oli kertomusvuonna 29.3 välitystä (edellisellä vuonna 40.3) ja sataa työpaikkatarjousta kohden 54.6 (45.6) välitystä.

Ryhmittäin välitykset jakaantuvat seuraavan asetelman mukaan:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Laivanpäälliköt ja perämiehet	38	6.3	—	—	38	5.0
Koneenkäyttäjät	62	10.3	—	—	62	8.2
Lämmittäjät	195	32.3	—	—	195	25.7
Muut konemiehet.....	91	15.1	—	—	91	12.0
Kansimiehet	186	30.9	—	—	186	24.5
Keittiöhenkilökunta.....	31	5.1	156	100.0	187	24.6
Muut	—	—	—	—	—	—
Kaikkiaan	603	100.0	156	100.0	759	100.0

Yleiskuvan merimiesosaston toiminnasta saa seuraavasta graafillisesta esityksestä:

MERIMIESOSASTO V. 1944

Työnhakemukset: ————— Työtä hakeneet henkilöt: - - - - -
 Työpaikkatarjoukset: - . - . - Välitykset: .....

Maatalousosasto. Kertomusvuonna toimivat maatalousosaston toimikunnassa varsinaisina jäseninä työnantajain edustajina maatalous- ja metsätieteenkandidaatti L. Kivi-vuori ja agronomi R. Söderholm sekä työntekijäin varsinaisina edustajina toimitsija E. Antikainen ja toimittaja H. Lehti. Varajäseninä toimivat työnantajain edustajina agronomi G. C. Karlberg ja maatalousteknikko L. Suoja sekä työntekijäin edustajina toimitsijat E. Kerman ja J. Saveri.

Maatalousosaston toiminta kärsi kertomusvuonnakin suuresti sodasta ja yleisestä työvoimanpuutteesta. Sodan kestäessä työvoiman hankinta maatalouteen oli pääasiallisesti järjestettävä työvelvollisuuslakia soveltaen. Sodan päättyminen tuotti tietenkin jonkinverran helpotusta maatalouden työvoiman tarpeeseen, mutta työnhakijoitten lukumäärässä ei osastolla kuitenkaan tapahtunut erikoisen suurta lisääntymistä. Melkoinen vilkastuminen osaston toimintaan tästä kuitenkin aiheutui, niinpä noin 7/8 osaston välityksistä toimitettiin vuoden viimeisen vuosineljänneksen aikana. Yleinen rasitusluku, joka v. 1943 oli 51.7, nousi kertomusvuonna 65.5:een.

Vuoden aikana osastolle saapui 106 kirjettä ja lähetettiin 371. Edellisen vuoden vastaavat määrät olivat 202 ja 341.

Kertomusvuoden aikana tehtyjen työnhakemusten lukumäärää kuukausittain kuvaa seuraava taulukko:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu.....	—	—	—	7	10	17	7	10	17
Helmikuu.....	1	2	3	2	2	4	3	4	7
Maaliskuu.....	—	—	—	1	4	5	1	4	5
Huhtikuu.....	1	—	1	1	3	4	2	3	5
Toukokuu.....	—	1	1	1	6	7	1	7	8
Kesäkuu.....	1	2	3	1	1	2	2	3	5
Heinäkuu.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Elokuu.....	—	—	—	—	1	1	—	1	1
Syyskuu.....	—	—	—	5	11	16	5	11	16
Lokakuu.....	4	11	15	28	25	53	32	36	68
Marraskuu.....	10	8	18	117	34	151	127	42	169
Joulukuu.....	74	8	82	91	16	107	165	24	189
Koko vuosi	—	—	—	254	113	367	—	—	—
%	—	—	—	69.2	30.8	100.0	—	—	—

Työnhakemusten yhteinen lukumäärä oli 367, joista miesten tekemiä 254 eli 69.2 % ja naisten tekemiä 113 eli 30.8 %.

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten työnhakemukset.....	254	69.2	105	52.0	+149	+141.9
Naisten työnhakemukset.....	113	30.8	97	48.0	+16	+16.5
Yhteensä	367	100.0	202	100.0	+165	+81.7

Miesten työnhakemukset lisääntyivät edellisestä vuodesta 149 eli 141.9 %, naisten 16 eli 16.5 % ja kokonaismäärä 165 eli 81.7 %.

Ammattialoittain työnhakemukset ryhmittivät seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Tilanhoitajat ja työnjohtajat	30	11.8	—	—	30	8.2
Puutarhurit ja puutarhatyöntekijät	27	10.6	4	3.5	31	8.4
Karjakot	8	3.1	22	19.5	30	8.2
Meijeriköt	7	2.8	—	—	7	1.9
Muut maataloustyöntekijät	135	53.2	87	77.0	222	60.5
Metsätyönjohtajat	29	11.4	—	—	29	7.9
Metsätyöntekijät	18	7.1	—	—	18	4.9
Kaikkiaan	254	100.0	113	100.0	367	100.0

Maatalousosaston asiakkaina oli kertomusvuonna 322 eri henkilöä, joista miehiä 220 eli 68.3 % ja naisia 102 eli 31.7 %. Eri kuukausina esiintyi työtä hakeneita henkilöitä alla olevan asetelman mukaan:

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Kaikkiaan			%		
				Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu.....	6	9	15	6	8	14	100.0	88.9	93.3
Helmikuu	2	2	4	2	2	4	100.0	100.0	100.0
Maaliskuu	1	4	5	1	3	4	100.0	75.0	80.0
Huhtikuu	2	3	5	2	3	5	100.0	100.0	100.0
Toukokuu	1	7	8	1	1	2	100.0	14.3	25.0
Kesäkuu	2	3	5	1	—	1	50.0	—	20.0
Heinäkuu	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Elokuu	—	1	1	—	1	1	—	100.0	100.0
Syyskuu	5	11	16	5	10	15	100.0	90.9	93.8
Lokakuu	29	30	59	29	27	56	100.0	90.0	94.9
Marraskuu	119	37	156	81	31	112	68.1	83.8	71.8
Joulukuu	119	16	135	73	14	87	61.3	87.5	64.4

Työnhakijoista oli vieraskuntalaisia keskimäärin 73.6 %.

Työtä hakeneiden henkilöiden lukumäärässä tapahtuneet muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miehet	220	68.3	88	52.1	+132	+150.0
Naiset	102	31.7	81	47.9	+21	+25.9
Yhteensä	322	100.0	169	100.0	+153	+90.5

Miesten lukumäärä oli lisääntynyt 132 eli 150.0 %, naisten 21 eli 25.9 % ja kokonaismäärä 153 eli 90.5 %.

Työnhakijoita oli eri ammattiryhmissä seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Tilanhoitajat ja työnjohtajat	25	11.4	—	—	25	7.8
Puutarhurit ja puutarhatyöntekijät	24	10.9	3	2.9	27	8.4
Karjakot	7	3.2	20	19.6	27	8.4
Meijeriköt	6	2.7	—	—	6	1.9
Muut maataloustyöntekijät	119	54.1	79	77.6	198	61.5
Metsätyönjohtajat	23	10.4	—	—	23	7.1
Metsätyöntekijät	16	7.3	—	—	16	4.9
Kaikkiaan	220	100.0	102	100.0	322	100.0

Kertomusvuoden aikana tarjottiin osaston täytettäväksi 560 työpaikkaa, josta miesten paikkoja 231 eli 41.2 % ja naisten paikkoja 329 eli 58.8 %. Eri kuukausille ryhmittyvät työpaikkatarjoukset seuraavasti:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tarjotut			Yhteensä voimassa olleet		
	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki
Tammikuu.....	—	—	—	12	45	57	12	45	57
Helmikuu.....	11	28	39	3	7	10	14	35	49
Maaliskuu.....	14	32	46	2	15	17	16	47	63
Huhtikuu.....	7	29	36	2	14	16	9	43	52
Toukokuu.....	8	39	47	4	27	31	12	66	78
Kesäkuu.....	9	42	51	1	12	13	10	54	64
Heinäkuu.....	—	22	22	—	3	3	—	25	25
Elokuu.....	—	10	10	—	7	7	—	17	17
Syyskuu.....	—	15	15	1	8	9	1	23	24
Lokakuu.....	—	12	12	24	47	71	24	59	83
Marraskuu.....	6	29	35	105	120	225	111	149	260
Joulukuu.....	43	103	146	77	24	101	120	127	247
Kaikkiaan	—	—	—	231	329	560	—	—	—
%	—	—	—	41.2	58.8	100.0	—	—	—

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät alla olevasta yhdistelmästä:

	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten paikat.....	231	41.2	128	32.7	+103	+80.5
Naisten paikat.....	329	58.8	263	67.3	+66	+25.1
Yhteensä	560	100.0	391	100.0	+169	+43.2

Miehille tarjottujen työpaikkojen lukumäärä lisääntyi 103 eli 80.5 % ja naisille 66 eli 25.1 %. Työpaikkojen kokonaismäärä lisääntyi 169 eli 43.2 %.

Ammattialojen mukaan ryhmitettyinä tarjotut työpaikat jakaantuivat seuraavan taulukon mukaan:

Ammattiala	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Tilanhoitajat ja työnjohtajat.....	6	2.6	—	—	6	1.1
Puutarhurit ja puutarhatyöntekijät.....	3	1.3	17	5.2	20	3.6
Karjakot.....	2	0.9	57	17.3	59	10.5
Meijeriköt.....	—	—	—	—	—	—
Muut maataloustyöntekijät.....	123	53.2	255	77.6	378	67.5
Metsätyönjohtajat.....	2	0.9	—	—	2	0.3
Metsätyöntekijät.....	95	41.1	—	—	95	17.0
Kaikkiaan	231	100.0	329	100.0	560	100.0

Maatalousosaston aikaansaamien työnvälitysten lukumäärä ilmenee seuraavasta yhdistelmästä, jossa työnvälitykset on jaettu kuukausittain.

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu.....	1	6	7	1	6	7
Helmikuu.....	—	2	2	—	2	2
Maaliskuu.....	—	2	2	—	2	2
Huhtikuu.....	1	4	5	1	4	5
Toukokuu.....	—	4	4	—	3	3
Kesäkuu.....	—	2	2	—	2	2
Heinäkuu.....	—	—	—	—	—	—
Elokuu.....	—	2	2	—	2	2
Syyskuu.....	1	—	1	1	—	1
Lokakuu.....	12	13	25	12	13	25
Marraskuu.....	33	26	59	33	26	59
Joulukuu.....	50	8	58	50	8	58
Koko vuosi	98	69	167	98	68	166
%	58.7	41.3	100.0	59.0	41.0	100.0

Taulukosta ilmenee, että työnvälitysten kokonaisluku oli 167, josta miesten paikkoja 98 eli 58.7 % ja naisten paikkoja 69 eli 41.3 %. Muihin kuntiin toimitettiin 166 välitystä, mikä luku on 99.4 % välitysten yhteissummasta. Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat:

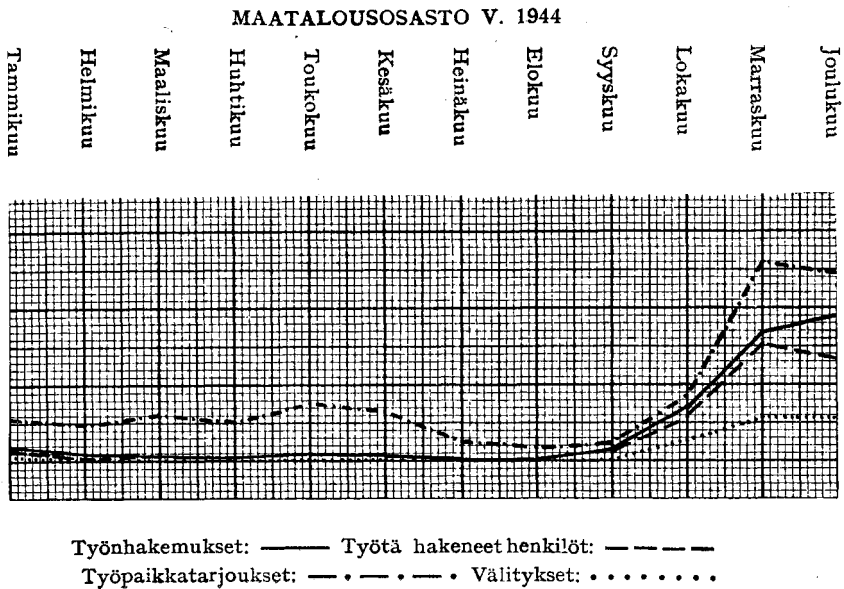
	1944		1943		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten välitykset	98	58.7	67	50.4	+31	+46.3
Naisten välitykset	69	41.3	66	49.6	+3	+4.5
Yhteensä	167	100.0	133	100.0	+34	+25.6

Miesten työnvälitykset olivat edellisestä vuodesta lisääntyneet 31 eli 46.3 %, naisten 3 eli 4.5 % ja kokonaismäärä 34 eli 25.6 %.

Välitykset jakaantuivat ammattiryhmittäin seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Tilanhoitajat ja työnjohtajat	1	1.0	—	—	1	0.6
Puutarhurit ja puutarhatyöntekijät	1	1.0	4	5.8	5	3.0
Karjakot	1	1.0	12	17.4	13	7.8
Meijeriköt	—	—	—	—	—	—
Muut maataloustyöntekijät	47	48.0	53	76.8	100	59.9
Metsätyönjohtajat	2	2.1	—	—	2	1.2
Metsätyöntekijät	46	46.9	—	—	46	27.5
Kaikkiaan	98	100.0	69	100.0	167	100.0

Eniten välityksiä oli ryhmässä Muut maataloustyöntekijät nim. 100 eli 59.9 % kokonaismäärästä. Lähinnä oli ryhmä Metsätyöntekijät, jossa oli 46 välitystä eli 27.5 %. Yleiskuvan maatalousosaston toiminnasta saa seuraavasta graafillisesta esityksestä:

Työvoimaosasto. Työvoimaosasto, jonka tehtävänä oli huolehtia työvelvollisuuden täytäntöönpanoon kuuluvista käytännöllisistä tehtävistä Helsingissä työvoimalautakunnan ja työvoimapäällikön antamien ohjeiden mukaan, lakkautettiin, kuten jo edellä mainittiin helmikuun viimeisenä päivänä, jolloin osaston arkisto ja henkilökunta kokonaisuudessaan siirtyivät valtion virkamiehenä toimivan työvoimapäällikön toimintaan. Aineiston puutteessa laajempaa selostusta osaston toiminnasta ei ole mahdollista tässä yhteydessä esittää, vaan tarkemmat tiedot saadaan työvoimapäällikön kertomuksesta. Mainittakoon tässä vain, että kun työvoimaosaston tehtävänä oli työvoiman saannin turvaaminen pääkaupungin alueella toimiville elintärkeille liike- ja teollisuuslaitoksille sekä työvoiman hankkiminen valtion töihin kunnan ulkopuolelle ja maatalouteen, osaston oli pidettävä luetteloa työvelvollisuusikäisestä työvoimasta. Tähän luetteloon vuoden alussa toimitetun laskelman mukaan sisältyi kortteja seuraavan asetelman mukaan:

Työvelvollisten ikäryhmät	Miehiä	Naisia	Kaikki
15—17 vuotiaita	4 766	5 909	10 675
18—54 »	63 260	133 004	196 264
55—64 »	12 246	19 595	31 841
Ikä tuntematon	225	644	869
Kaikkiaan	80 497	159 152	239 649
%	33.6	66.4	100.0

Työvoimalautakunnan kanslia. Kuten jo aikaisemmin mainittiin työvoimalautakunnan oli m. m. ratkaistava valitukset työvoimapäällikön toimenpiteistä, määrättävä työvelvollisille suoritettava palkka, milloin työnantaja ja työntekijä eivät siitä sopineet, vahvistettava toimialueelle siirretyille työvelvollisille maksettavat paikallislisät sekä pidettävä huolta kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön asianmukaisesti antamien määräysten toteuttamisesta.

Näiden asioiden valmisteleminen työvoimalautakunnan käsittelyn pohjaksi samoin kuin lautakunnan päätösten toimeenpanosta aiheutuneet tehtävät suoritettiin työvoimalautakunnan kansliassa.

Asioita, jotka koskivat lausunnon antamista kotijoukkojen esikunnalle, oli yhteensä 137, joista 14 tapauksessa annettiin puoltava ja 123 tapauksessa epävä lausunto.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriölle osoitettuja anomuksia, joista työvoimalautakunnan oli annettava lausuntonsa, oli 244, joista puoltolauseella varustettuna lähetettiin ministeriölle 35 ja epäävällä lausunnolla varustettuna 209.

Työvoimapäällikön toiminnasta esitettyjä valituksia kanslia joutui selvittämään ja esittämään lautakunnalle 2 710. Näistä koski palkkasuhteita 120, määräyksiä kaupungissa sijaitsevaan teollisuus- y. m. työhön 998, määräyksiä puolustusvoimain käyttöön 1 021, määräyksiä maatalous- ja metsätöihin 229, mottiurakoita 228 sekä työvoimapäällikön eri anomuksesta tehtyjä hylkääviä päätöksiä 114.

Työvelvollisiksi määrättyjen henkilöiden siirto-, työloma- ja vapautusanomuksia, joista kotijoukkojen esikunta käsittelynsä pohjaksi pyysi työvoimalautakunnalta lausuntoa, oli yhteensä 187. Niistä lautakunta puolsi 108 ja antoi 79:stä epäävän lausunnon.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön käsittelyn pohjaksi lautakunnan oli annettava lausuntonsa tapauksissa, joissa asepalveluksessa olevat pyysivät vapautusta armeijan palveluksesta tai työlomaa. Tällaisia tapauksia oli yhteensä 48, joista puollettiin 38 ja annettiin 10:stä epäävä lausunto.

Työvelvollisuuslain 19 ja 18 §:n perusteella saatettiin työvelvollinen niskoittelun tai rikkomusten perusteella määrätä erikoiseen työmuodostelmaan. Tällaisia tapauksia, joista lain mukaan joko työvoimapäällikön taikka työvoimalautakunnan esityksestä päätti kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö, käsiteltiin lautakunnassa kertomusvuonna 31.

Valtioneuvoston marraskuun 16 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti työvoimalautakunnassa käsiteltiin kertomusvuonna 54 työttömyyskortistoon merkitsemistä koskevaa anomusta, jotka kaikki hyväksyttiin.

1. Kaupungin työvälistyötoimiston menot ja tulot vuosina 1939—44

Stadens arbetsförmedlingsbyrås utgifter och inkomster åren 1939—44

	1939	1940	1941	1942	1943	1944
<i>Kokonaismenot¹⁾, mk • Totalutgifter¹⁾, mk</i>						
Yleiset osastot • Allmänna avdelningarna	832 175	859 428	1 027 007	914 980	903 213	1 069 705
Henkisen työn osasto • Avdelningen för intellektuellt arbete	242 341	314 493	386 266	434 532	474 553	471 698
Nuoriso-osasto • Ungdomsavdelningen	224 671	213 592	269 964	344 633	336 335	246 681
S:n työvelvollisuusmenot • D:o arbetspliktens verkställighet	—	—	—	—	257 926	47 862
Merimiesosasto • Sjömansavdelningen	192 590	168 721	167 514	199 661	243 031	385 233
Maatalousosasto • Lantbruksavdelningen ..	138 672	157 667	165 328	162 478	178 511	192 598
Työvoimaosasto • Arbetskraftsavdelningen	—	—	—	1 567 963	6 207 877	1 136 681
Koko toimisto • Hela byrån	1 630 449	1 713 901	2 016 079	3 624 247	8 601 446	3 550 458
<i>Menot, joihin valtio osallistuu, mk • Utgifter, i vilka staten deltagar, mk</i>						
Yleiset osastot • Allmänna avdelningarna	828 016	853 094	1 022 889	912 934	902 530	1 067 781
Henkisen työn osasto • Avdelningen för intellektuellt arbete	235 194	310 624	384 479	433 141	474 117	471 326
Nuoriso-osasto • Ungdomsavdelningen	213 626	211 881	269 271	343 844	335 878	244 898
S:n työvelvollisuusmenot • D:o arbetspliktens verkställighet	—	—	—	—	257 926	47 862
Merimiesosasto • Sjömansavdelningen	192 360	168 506	167 484	198 749	242 956	385 233
Maatalousosasto • Lantbruksavdelningen ..	138 452	157 618	165 246	161 981	177 257	192 598
Työvoimaosasto • Arbetskraftsavdelningen	—	—	—	1 425 533	6 013 308	1 126 101
Koko toimisto • Hela byrån	1 607 648	1 701 723	2 009 369	3 476 182	8 403 972	3 535 799
<i>Valtion suorittama korvaus, mk • Statsbidrag, mk</i>						
Yleiset osastot • Allmänna avdelningarna	331 206	341 237	409 156	365 174	361 012	.
Henkisen työn osasto • Avdelningen för intellektuellt arbete	117 596	186 375	192 269	216 570	237 059	.
Nuoriso-osasto • Ungdomsavdelningen	106 812	105 941	134 636	171 922	167 939	.
S:n työvelvollisuusmenot • D:o arbetspliktens verkställighet	—	—	—	—	257 926	.
Merimiesosasto • Sjömansavdelningen	96 180	84 253	83 742	99 374	121 477	.
Maatalousosasto • Lantbruksavdelningen ..	103 839	118 213	123 934	121 486	132 942	.
Työvoimaosasto • Arbetskraftsavdelningen	—	—	—	1 425 533	6 013 308	.
Koko toimisto • Hela byrån	755 633	836 019	943 737	2 400 059	7 291 663	.
<i>Valtion suorittama korvaus, % • Statsbidrag, %</i>						
Yleiset osastot • Allmänna avdelningarna	40.0	40.0	40.0	40.0	40.0	.
Henkisen työn osasto • Avdelningen för intellektuellt arbete	50.0	60.0	50.0	50.0	50.0	.
Nuoriso-osasto • Ungdomsavdelningen	50.0	50.0	50.0	50.0	50.0	.
S:n työvelvollisuusmenot • D:o arbetspliktens verkställighet	—	—	—	—	100.0	.
Merimiesosasto • Sjömansavdelningen	50.0	50.0	50.0	50.0	50.0	.
Maatalousosasto • Lantbruksavdelningen ..	75.0	75.0	75.0	75.0	75.0	.
Työvoimaosasto • Arbetskraftsavdelningen	—	—	—	100.0	100.0	.
Koko toimisto • Hela byrån	47.0	49.1	47.0	69.0	86.8	0

1) Kokonaismenoihin sisältyvät yleisellä kaluston hankinta- ja korjausmäärärahalla suoritettut kustannukset. — 1) Inkl. allmänna inventariekontot påförda kostnader.

2. Työnhakijain luku kaupungin työnvälitystoimistossa kunkin viikon päättyessä
(lauantaina klo 11.00) v. 1944

Arbetsökande å stadens arbetsförmedlingsbyrå vid utgången av varje vecka
(lördag kl. 11.00) år 1944

Viikko n:o Vecka n:o	Päivä- määrä Datum	Työnhakijoita kaikkiaan			Niistä • Därav					
		Arbetsökande inalles			Työssä olevia • I olika arbeten sysselsatta			Vieraskuntalaisia Utsocknebor		
		Miehiä Män	Naisia Kvinnor	Yh- teensä Summa	Miehiä Män	Naisia Kvinnor	Yh- teensä Summa	Miehiä Män	Naisia Kvinnor	Yh- teensä Summa
1	8/1	107	95	202	3	34	37	30	32	62
2	15/1	104	165	269	8	59	67	26	37	63
3	22/1	88	164	252	5	68	73	18	41	59
4	29/1	99	189	288	3	87	90	26	53	79
5	5/2	105	172	277	7	87	94	32	45	77
6	12/2	53	128	181	6	55	61	30	34	64
7	19/2	82	96	178	5	39	44	23	29	52
8	26/2	92	139	231	4	64	68	25	40	65
9	4/3	82	108	190	3	39	42	22	41	63
10	11/3	85	121	206	2	52	54	19	28	47
11	18/3	53	131	184	6	58	64	19	31	50
12	24/3	90	124	214	9	50	59	22	28	50
13	1/4	99	117	216	10	53	63	28	29	57
14	6/4	69	93	162	5	35	40	21	28	49
15	15/4	100	128	228	10	54	64	34	30	64
16	22/4	110	153	263	7	61	68	33	46	79
17	29/4	79	145	224	7	63	70	22	39	61
18	6/5	75	142	217	6	51	57	26	44	70
19	13/5	91	165	256	7	63	70	28	49	77
20	20/5	75	138	213	12	51	63	25	43	68
21	27/5	85	176	261	10	64	74	26	43	69
22	3/6	60	170	230	11	43	54	20	45	65
23	10/6	78	177	255	10	62	72	28	46	74
24	17/6	62	128	190	10	49	59	12	34	46
25	23/6	63	93	156	11	27	38	20	26	46
26	1/7	75	128	203	13	33	46	26	31	57
27	8/7	88	102	190	11	26	37	28	22	50
28	15/7	82	103	185	8	28	36	30	28	58
29	22/7	79	110	189	7	38	45	27	36	63
30	29/7	72	103	175	5	34	39	21	32	53
31	5/8	55	108	163	9	29	38	18	25	43
32	12/8	63	125	188	7	37	44	20	27	47
33	19/8	68	160	228	8	51	59	14	48	62
34	26/8	43	165	208	6	61	67	15	51	66
35	2/9	59	196	255	6	53	59	20	59	79
36	9/9	63	208	271	8	76	84	22	60	82
37	16/9	75	188	263	9	60	69	24	53	77
38	23/9	72	155	227	10	46	56	16	45	61
39	30/9	71	198	269	14	75	89	20	57	77
40	7/10	133	201	334	15	60	75	39	67	106
41	14/10	188	215	403	19	60	79	69	87	156
42	21/10	212	194	406	11	61	72	75	70	145
43	28/10	279	207	486	18	70	88	87	75	162
44	4/11	419	235	654	20	77	97	122	78	200
45	11/11	588	223	811	22	70	92	147	72	219
46	18/11	1 114	275	1 389	25	88	113	223	95	318
47	25/11	2 322	259	2 581	22	71	93	451	91	542
48	2/12	3 941	281	4 222	33	101	134	692	97	789
49	9/12	3 970	221	4 191	20	68	88	737	74	811
50	16/12	4 259	192	4 451	25	63	88	817	64	881
51	23/12	4 014	165	4 179	26	50	76	834	57	891
52	30/12	3 150	162	3 312	28	47	75	715	66	781

16. Urheilulautakunta

Urheilulautakunnan kertomus toiminnastaan v. 1944 oli seuraavan sisältöinen:

Urheilulautakuntaan kuuluivat v. 1944 puheenjohtajana toimittaja E. A. Mannerla, varapuheenjohtajana lääketieteen lisensiaatti U. E. Tötterman sekä muina jäseninä pääsihteeri V. O. Leskinen, tarkastaja U. T. J. Siivonen ja professori G. von Wendt. Kaupunginhallituksen edustajana oli rahatoimenjohtaja E. von Frenckell ja sihteerinä kansanpuistojen isännöitsijä K. K. Soinio. Lautakunta kokoontui 7 kertaa ja sen kokouksissa laadittujen pöytäkirjojen pykäläluku oli 36.

Talvikausi 1943/44. Kunnalliset luistinradat olivat sijoitettuina seuraavasti: suuret radat Eläintarhan, Käpylän ja Vallilan urheilukentille sekä pienet radat Sepän-, Runebergin-, Hesperian- ja Niittykadun puistoihin, Haapaniemen urheilukentälle 2 rataa sekä jälle Katajanokan pohjoispuolelle ja Suomenlinnaan. Kelkkamäkiä oli 14 paikassa.

Tammikuussa haittasivat talviurheiluja suojasääät. Helmikuussa taas tuottivat pömmitykset luistinaradoilla suurta vahinkoa ja samalla keskeyttivät niiden toiminnan. Kaupungin omistamat, Helsingin luisteliijoille Kaisaniemen luistinradalle lainatut jääkiekkoratalaitteet tuhoutuivat tällöin täydellisesti.

Kaupungin talousarvioon oli yksityisiä luistinaratoja ylläpitävien seurojen apumaksuina otettu 130 000 mk. Seurojen antamien selvityksien mukaan olivat Helsingin kansa- ja oppikoulut käyttäneet eri ratoja maksuttomaan luokkaluisteluun seuraavasti:

	Luistinradalla käyneitä	
	luokkia	oppilaita
Johanneksen kentän rata	155	2 661
Suomalainen luistinarata	166	4 472
Kallion luistinarata	429	12 683
Väinämöisen kentän rata	107	2 619

Helsingin luistelijoita hyvitettiin jääkiekkoradan ylläpitämisestä 10 000 mk. Tämän erikoisavustuksen, luokkaluistelun, ratojen suuruuden ja yleisen toiminnan huomioonottaen jaettiin talousarvioon tarkoitusta varten sisällytetty avustusmääräraha seuraavasti:

	Mk		Mk
Helsingfors skridskoklubb	22 000	Kallion luistinarata	44 000
Helsingin luistelijat	40 500	Idrottsföreningen Kamraterna	23 500
		<u>Yhteensä</u>	<u>130 000</u>

Kesäurheilukausi. Urheilukentät avattiin toukokuun alkupäivinä paitsi Pallokenttä kesäkuun puolivälissä ja suljettiin yleensä syyskuun lopussa.

Uimalaitoksille oli kesä verrattain edullinen. Uimakoulua pitäneet seurat antoivat seuraavat tilastotiedot hallussaan olevien uimalaitosten käytöstä:

Uimalaitos	Kävijöitä suunnilleen			Uimakoulun oppilaita			
	Maksavia	Maksutta käyneitä	Yhteensä	Kaikkiaan	Uimakanditaatti- ja -maisteritutkinnon suorittaneita		
					Mp.	Np.	Yhteensä
Humallahden	40 913	11 973	52 886	253	76	80	156
Mustikkamaan	24 658	6 300	30 958	205	25	63	88
Uunisaaren	41 810	6 177	47 987	139	38	32	70
Yhteensä	107 381	24 450	131 831	597	139	175	314

Talousarvioon uimakoulujen apumaksuina otettu 70 000 mk:n määräraha jaettiin siten, että Helsingin uimarit sai 17 019 mk, Helsingin työväen uimarit 25 000 mk ja Helsingfors simsällskap 26 500 mk. Oy. Merenkulku-Sjötrafik ab. sai 1 481 mk uimakoulu-laiten maksuttomasta kuljettamisesta Mustikkamaalle ja sieltä takaisin.

Talousarvioon merkitty 120 000 mk:n määräraha voimisteluseurojen työn tukemiseksi sekä 72 000 mk:n määräraha lasten ja varhaisnuorison voimistelu- ja leikkityön edistämi- seksi jaettiin seuraavasti:

	Voimistelu- seurain työn tukemiseksi, mk	Lasten ja varhais- nuorison voimistelu- työn edistä- miseksi, mk	Yhteensä, mk
Voimistelu- ja urheiluseura Helsingin Kisatoverit	4 500	3 700	8 200
Helsingin naisvoimistelijat	5 500	2 600	8 100
Helsingin työväen naisvoimistelijat	7 200	800	8 000
Helsingin työväenyhdistyksen voimistelu- ja urheiluseura Tarmo	4 600	3 400	8 000
Voimisteluseura Työväen voimistelijat	6 000	1 500	7 500
Idrottsföreningen Kamraterna	3 200	4 300	7 500
Kronohagens idrottsförening	3 200	4 300	7 500
Idrottsklubben 32	3 200	4 000	7 200
Voimistelu- ja urheiluseura Kullervo	3 700	3 200	6 900
Voimistelu- ja urheiluseura Helsingin Ponnistus	4 000	2 200	6 200
Gymnastikföreningen i Helsingfors	6 150	—	6 150
Voimistelu- ja urheiluseura Kotkat	3 300	2 500	5 800
Raittiusyhdistys Koiton voimistelu- ja urheilu- seura Visa	3 400	2 200	5 600
Helsingin Kisa-Veikot	3 000	2 500	5 500
Suomalainen naisvoimisteluseura	3 800	1 600	5 400
Helsingfors gymnastikklubb	5 300	—	5 300
Urheiluseura Helsingin Toverit	2 600	2 500	5 100
Helsingin voimistelijat	3 200	1 400	4 600
Voimistelu- ja urheiluseura Käpylän Kunto ...	2 700	1 600	4 300
Idrottsföreningen Union	2 000	2 300	4 300
Toukolan voimistelu- ja urheiluseura Teräs ...	2 400	1 300	3 700
Helsingin Voimailijat	2 100	1 500	3 600
Arsenal	1 300	2 100	3 400
Helsingin painimiehet	2 100	1 200	3 300
Helsingin nyrkkeilyseura	2 050	1 200	3 250
Helsingin Jalkapalloklubi	1 400	1 200	2 600
Naisvoimisteluseura Säkenet	2 500	—	2 500
Töölön voimistelu- ja urheiluseura Vesa	1 200	1 100	2 300
Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys	1 200	1 000	2 200
Helsingin Palloseura	1 100	1 100	2 200

	Voimistelu- seurain työn tukemiseksi, mk	Lasten ja varhais- nuorison voimistelu- ja leikkityön edistä- miseksi, mk	Yhteensä, mk
Helsingin työväen luistelijat	1 200	900	2 100
Helsingin työväen hiihtäjät	—	2 000	2 000
Työväen Mailapojat	1 100	900	2 000
Helsingin Kallion naisvoimistelijat	2 000	—	2 000
Idrottsklubben Örnén	2 000	—	2 000
Helsingin atleettiklubi	2 000	—	2 000
Helsingin työväen nyrkkeilijät	1 200	700	1 900
Voimistelu- ja urheiluseura Katajaiset	1 300	600	1 900
Helsingin naisurheilijat	1 100	750	1 850
Töölön naisvoimistelijat	1 800	—	1 800
Kenttäurheilijat	1 000	700	1 700
Käpylän naisvoimistelijat	1 600	—	1 600
Vetehiset	1 000	600	1 600
Suomenlinnan urheilijat	800	500	1 300
Helsingin hiihtäjät	—	1 300	1 300
Helsingin kuuromykkäin voimistelu- ja urheilu- seura	1 200	—	1 200
Voimistelu- ja urheiluseura Vauhti-Veikot	1 100	—	1 100
Voimistelu- ja urheiluseura Käpylän Urheilu- Veikot	—	1 000	1 000
Eiran Kisaveikot	—	700	700
Svenska kristliga föreningen av unga män	—	650	650
Helsingin lihakauppiasyhdistyksen voimistelu- ja urheiluseura Jukolan pojat	—	600	600
Helsingin pallonlyöjät	—	500	500
Voimistelu- ja urheiluseura Helsingin Jousi	500	—	500
Hakaniemen palloilijat	500	—	500
Hukat	700	—	700
Kiri-Veikot	—	500	500
Helsingin urheilijat 41	—	800	800
	Yhteensä 120 000	72 000	192 000

Kertomusvuoden päättyessä lakkasi urheilulautakunnan toiminta siihenastisessa muodossaan, sillä v:n 1945 alusta yhtyivät urheilulautakunta ja kiinteistötoimiston kansanpuisto-osasto uudeksi urheilu- ja retkeilylautakunnaksi.

17. Kansanhuolto

Kansanhuoltolautakunnan kertomus toiminnastaan v. 1944 oli seuraavan sisältöinen:

Paikallisen kansanhuoltohallinnon kehityksestä kertomusvuonna on mainittava, että kansanhuoltolautakuntia ja kansanhuollonjohtajia koskevat määräykset uudistettiin huhtikuun 21 p:nä annetulla asetuksella. Uudistuksen huomattavimpana piirteenä oli kansanhuollonjohtajajärjestelmän ulottaminen valtioneuvoston määräyksestä pakollisena myös kaupunkien ja kauppaloiden sekä sellaisten maalaiskuntien kansanhuoltolautakuntiin, joihin valtio ei ollut palkannut kansanhuollonjohtajaa. Tätä koskeva valtioneuvoston päätös annettiin huhtikuun 27 p:nä. Mainitun asetuksen perusteella annettiin myöskin huhtikuun 28 p:nä uusi paikallisen kansanhuollon yleinen ohjesääntö.

Säännöstelyjärjestelmän kehityksestä mainittakoon ensinnäkin kaupan säännöstelyn alalla havaittavissa ollut hankintatoiminnan keskittämispyrkimys. Niinpä kalan osalta saatettiin tähän suuntaan käypä, alueellisia hankintatoiminnan rajoituksia sisältävä järjestely voimaan uudella, huhtikuun 26 p:nä annetulla kalan säännöstelypäätöksellä. Kullekin hankintaliikkeelle määrättiin toimialue, jonka ulkopuolelta se ei saanut kalaa ostaa. Vain parhaimmille kalastuspaikoille sallittiin useamman kuin yhden hankintaliikkeen asettaa ostoasiamiehensä.

Marraskuun 19 p:nä 1942 annettu yleisluontoinen päätös, jolla kansanhuoltoministeriö oli oikeutettu rationalisoimaan tuotantoa, uudistettiin tammikuun 13 p:nä siten muutettuna että mainittuun rationalisointioikeuteen sisältyneet valtuudet kieltää uusien yritysten perustaminen ja toiminnassa olevien yritysten laajentaminen siirrettiin kertomusvuoden alussa työvoiman säännöstelyn hoitamista varten perustetulle elinkeinotoiminnan säännöstelytoimikunnalle.

Kutomateollisuuden alalla jatkuvasti vallinneen kireän raaka-ainetilanteen helpottamiseksi sekä saattaakseen sen vuoksi maaseudulla toimivat villankarstaamot tarkemman valvonnan alaiseksi ja tehostakseen villanluovutusvelvollisuuden tarkkailua kansanhuoltoministeriö antoi helmikuun 29 p:nä päätöksen ylijäämävillan koneellisesta karstaamisesta. Nahkatilanne vaikeutui entisestään, kun Saksa vähensi sieltä Suomeen toimitettavia nahkamääriä. Tilanteen auttamiseksi vedettiin myös sianvuodat säännöstelyn piiriin. Valtioneuvoston päätöksellä kesäkuun 15 p:ltä säädettiin nimittäin, että sianvuodatkin oli määrätyin rajoituksin luovutettava nahkateollisuuden käyttöön. Nahan säästämiseksi oli ostolupien myöntäminen nahkajalkineiden ja työrukkasten ostoon yleisesti kielletty myös kesän 1944 aikana. Kotimaan karjakannan lisääntyttyä kertomusvuoden aikana lähes normaaliseksi, näytti toiselta puolen vuotien saanti syksyllä tapahtuneen suuremman teurastuksen johdosta vuoden lopussa jonkin verran helpottuvan.

Muiden tarvikkeiden jakelun säännöstelyn alalta mainittakoon ensiksikin, että kun v:n 1944 perunasato jäi heikoksi, määrättiin jo syyskesällä, että myös perunan jakelu oli säännösteltävä koko maassa. Maan suolavarastojen jatkuvasti vähentyessä ja kun niiden täydentämisestäkään ei ollut minkäänlaista varmuutta, antoi valtioneuvosto syyskuun 5 p:nä päätöksen suolan säännöstelystä, mikä astui heti voimaan. Kesäkuun 1 p:nä voimaan astuneella päätöksellä kansanhuoltoministeriö määräsi, että pesujauheiden laatu, pakkausten paino ja hinta oli yhtenäistettävä. Raakatupakan kasvanee

tuontivaikkeudet pakottivat vähentämään heinäkuun 1 p:stä lukien tupakkakorttiansiirton siihenastisesta kahdeksasta savukerasiasta kuuteen savukerasiaan tai vastaavaan määrään muita tupakkavalmisteita kuukautta kohden. Vuoden alkukuukausina jaettiin kaikissa kulutuskeskuksissa ylimääräisenä annoksena unkarilaisia halaistuja herneitä. Sittemmin viljatilanteen vaikeuduttua keväällä 1944 sisällytettiin nämä herneet leipäkorttiansiirtoon.

Kansanhuoltolautakunta

Lautakunnan kokoonpano. Kaupunginvaltuusto valitsi lautakuntaan v:ksi 1944 puheenjohtajaksi osastonhoitaja F. J. Laakson, varapuheenjohtajaksi kauppaneuvos V. Mattisen sekä jäseniksi reviisori A. I. A. Bergrothin, kaupungineläinlääkäri O. W. Ehrströmin, toimittaja Y. Kaarneen, agronomi R. E. Karlssonin, rovasti F. E. Liljan, toimitsija U. L. Nurmisen, toimitusjohtaja B. G. W. Sarlinin, toimitusjohtaja G. Strengellin ja liikenneneuvoja O. H. Träskvikin. Kokoonpano oli sama kuin v:n 1943 päättyessä, paitsi että professori Schybergsonin tilalle oli valittu reviisori Bergroth, joka kuitenkin elokuun 30 p:nä pyynnöstään vapautettiin lautakunnan jäsenyydestä, jolloin hänen tilalleen tuli pankin taloudenhoitaja A. E. Monnberg. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli sosiaali- ja opetusasiain johtaja J. W. Keto.

Jaostot. Lautakunnan keskuudestaan valitsemaan keskusjaostoon kuuluivat v:n 1944 aikana puheenjohtajana lautakunnan puheenjohtaja Laakso, varapuheenjohtajana lautakunnan varapuheenjohtaja Mattinen, kumpainenkin itseoikeutettuina jäseninä, sekä valittuina jäseninä herrat Ehrström, Nurminen ja Sarlin sekä heidän varamiehinaan neiti Karlsson ja herrat Lilja ja Strengell.

Polttoainejaostoa ei kertomusvuoden aikana asetettu. Sen sijaan avusti polttoainekysymyksissä kansanhuoltolautakuntaa kaupunginhallituksen asettama polttoainetoimikunta. Sen puheenjohtajana oli pääjohtaja E. Hj. Rydman sekä jäseninä kamreeri A. G. R. Estlander, isännöitsijä S. A. Puranen, kansanhuollonjohtaja I. E. Rauhanen, johtaja K. T. Salmio ja toimittaja J. A. Savola.

Kokoukset y.m. Lautakunta kokoontui kertomusvuoden aikana yhteensä 20 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin kaikkiaan 94 asiaa.

Kertomusvuoden aikana lautakunnan kirjeenvaihto käsitti 31 361 saapunutta ja 79 187 lähtenyt kirjettä.

Keskusjaosto kokoontui vuoden aikana yhteensä 22 kertaa ja käsitteli tällöin kaikkiaan 149 asiaa.

Kansanhuoltotoimisto

Osastot. Kansanhuoltotoimiston muodostivat kertomusvuoden aikana kanslia-, tili-, ostokortti-, ravintola-, kahvila-, siirtomaatavara-, maataloustuote-, laitos-, polttoaine-, tarkkailu-, kala-, maatalous-, vaatetus- ja pesuaineosastot sekä polttoainepäällikön kanslia. Ostokorttiosastoon kuuluivat alaosastoina Töölön, Sörnäisten ja rautatieaseman ostokorttikansliat. Kahvilaosasto yhdistettiin maaliskuun 3 p:nä ravintolaosastoon ja maataloustuote-, siirtomaatavara-, pesuaine- ja kalaosastojen sijaan perustettiin elokuun 11 p:nä tukku- ja vähittäiskauppaosasto sekä laskentaosasto.

Toimiston johto ja henkilökunta. Toimiston päällikkönä oli kansanhuollonjohtaja varatuomari I. E. Rauhanen ja apulaiskansanhuollonjohtajina varatuomari L. Ikonen huhtikuun 25 p:ään asti, jonka jälkeen virka oli avoinna, ja rahatoimiston osastonpäällikkö V. Molander maaliskuun 16 p:stä lokakuun 1 p:ään, jonka jälkeen ei virkaa vuoden loppuun mennessä täytetty. Kansanhuoltolautakunnan ja kansanhuoltotoimiston sihteerinä oli varatuomari E. K. Sirviö ja apulaissihteerinä hovioikeudenauskultantti L. O. Hemming. Kaupungin polttoainepäällikkönä oli metsänhoitaja H. J. Willman ja hänen varamiehenään metsänhoitaja P. B. Mansner.

Toimiston palveluksessa olleen henkilökunnan lukumäärä oli kertomusvuoden alussa yhteensä 184, joista 171 henkilöä oli vakinaista henkilökuntaa ja 13 tilapäisesti palveluksessa. Vuoden lopussa käsitti henkilökunta kaikkiaan 210 henkilöä, joista 176 henkilöä oli vakinaista henkilökuntaa ja 34 tilapäisesti palveluksessa. Lisäksi oli tilapäistä henkilökuntaa ostokorttien yleisissä jakeluissa.

Toiminta. Kansanhuoltotoimiston tehtävät keskittyivät pääasiassa säännöstelyjen tarvikkeiden jakelun järjestely- sekä valvontatoimenpiteisiin.

Huoneistot. Toimiston päätoimipaikka oli Hallituskadun talossa n:o 17 (Mikonkadun talossa n:o 9), ostokorttiosasto Aleksanterinkadun talossa n:ot 16—18 ja ostokorttikansliat Kammiokadun talossa n:o 11 ja Hämeentien talossa n:o 35 sekä sotilasostokorttikanslia ostokorttien ja ostolupien jakelua varten lomalla oleville helsinkiläisille sotilashenkilöille rautatieaseman rakennuksessa.

Ostokorttien jakelu. Yleisiä ostokorttien jakeluja suoritettiin kolme, nimittäin tammi-kuussa, toukokuussa ja syyskuussa, jolloin vastaavasti helmikuun 1 p:nä, kesäkuun 1 p:nä ja lokakuun 1 p:nä voimaan tulevat kaikkiaan 5 700 331 eri ostokorttia jaettiin, kuten seuraavasta yhdistelmästä tarkemmin ilmenee:

Tammikuussa			Toukokuussa			Syyskuussa		
Korttilaji	jaettuja kortteja, kpl	jaettuja kortteja, kpl	jaettuja kortteja, kpl	Korttilaji	jaettuja kortteja, kpl	jaettuja kortteja, kpl	jaettuja kortteja, kpl	
A ₁	12 431	12 622	13 700	M ₁	187 569	177 175	180 194	
A ₂	14 725	11 262	10 105	M ₂	45 829	36 461	37 831	
B	137 752	128 009	130 904	M ₃	7 949	8 458	9 700	
C	45 505	42 010	45 241	M ₄	10 676	19 018	21 263	
D	26 318	26 842	31 728	O ₁	—	239 688	—	
E	9 167	8 974	11 879	R ₁	239 852	218 524	222 910	
F ₁	239 854	218 669	223 985	R ₂	42 081	41 435	42 358	
G ₁	129 634	122 354	132 825	Y ₁	90 631	87 592	95 064	
				Y ₂	150 224	133 072	133 968	
Yht. 1 390 197			1 532 165			1 343 655		

Edellä mainitut ostokortit jaettiin eri henkilöryhmille seuraavasti:

Viljatuotteiden ja ruokaherneen hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista A₁-kortti annettiin v. 1941 tai sen jälkeen syntyneille lapsille; A₂-kortti v. 1935, 1936, 1937, 1938, 1939 tai 1940 syntyneille lapsille; B-kortti v. 1932, 1933 tai 1934 syntyneille lapsille ja henkistä tai keveää ruumiillista työtä tekeville ja muille leipäkortin saantiin oikeutetuille, joista ei ollut toisin määrätty; C-kortti a) raskaanpuoleista ruumiillista työtä tekeville miehille ja naisille, b) vuorotyössä oleville, kevyttä ruumiillista työtä tekeville, joilla ei ollut tilaisuutta ruokailuloman aikana lämpimän ruoan saantiin, c) v. 1928, 1929, 1930 tai 1931 syntyneille lapsille ja d) naisille, jotka äidinmaidonkokoamiskeskukseen päivittäin luovuttivat 250—1 000 gr rintamaitoa; D-kortti a) raskasta ruumiillista työtä tekeville miehille ja raskasta tai erittäin raskasta ruumiillista työtä tekeville naisille, b) raskaana oleville naisille ja c) naisille, jotka äidinmaidonkokoamiskeskukseen päivittäin luovuttivat yli 1 000 gr rintamaitoa; sekä E-kortti a) erittäin raskasta ruumiillista työtä tekeville miehille ja b) lokakuun 1 p:nä voimaan tulleiden ostokorttien jakelussa myöskin kansanhuoltoministeriön erikseen määräämään ammattiryhmään kuuluville erittäin raskasta ruumiillista työtä tekeville naisille. V. 1928, 1929, 1930 tai 1931 syntyneille annettiin heidän ammatiaan vastaava leipäkortti, v. 1929, 1930 tai 1931 syntyneille kuitenkin enintään D-kortti. V. 1932 tai sen jälkeen syntyneille annettiin leipäkortti yksinomaan iän perusteella.

Ravintorasvojen hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista annettiin F-kortti kaikille niille, jotka ovat oikeutetut saamaan ostokortit; G₁-kortti F-kortin lisäksi a) yksi kappale v. 1926 tai sen jälkeen syntyneille lapsille, b) yksi kappale niille, jotka tekivät raskaanpuoleista, raskasta tai erittäin raskasta ruumiillista työtä tai olivat sellaisessa vuorotyössä, jossa ei ollut tilaisuutta ruokailuloman aikana lämpimän ruoan saantiin, c) kaksi kappaletta raskaana oleville tai imettäville naisille, d) naisille, jotka äidinmaidonkokoamiskeskukseen luovuttivat rintamaitoa, e) yksi kappale sellaisten perheiden äideille tai heidän sijaisilleen, joihin kuului vähintään neljä sellaista v. 1926 tai sen jälkeen syntyntä lasta, joilla oli oikeus saada leipäkortti sekä f) sairaille henkilöille lääkärintodistuksen perusteella.

Maidon hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista annettiin M₁-kortti niille henkilöille, joista ei ollut toisin määrätty; M₂-kortti v. 1926 tai sen jälkeen syntyneille lapsille; M₃-

kortti lapsille sen kalenterikuukauden loppuun saakka, jolloin he täyttivät toisen ikävuotensa; M₄-kortti M₁- tai M₂-kortin lisäksi a) kaksi kappaletta raskaana oleville tai imettäville naisille, b) sairaille henkilöille lääkärintodistuksen perusteella ja c) lokakuun 1 p:nä voimaantulleita kortteja yksi kappale naisille, jotka luovuttivat rintamaitoa äidinmaidonkokoamiskeskukseen.

Ostojärjestykortti O₁ annettiin kaikille varsinaisen ostokortin saantiin oikeutetuille henkilöille.

Lihan ja lihanjalosteiden hankkimiseen oikeuttava R₁-kortti annettiin kaikille liha-kortin saantiin oikeutetuille henkilöille; R₂-kortti R₁-kortin lisäksi a) raskasta tai erittäin raskasta ruumiillista työtä tekeville henkilöille, muuten yksi kappale, paitsi helmikuun 1 p:nä ja kesäkuun 1 p:nä voimaan tulleita kortteja erittäin raskasta työtä tekeville kaksi kappaletta ja b) sairaalle henkilölle lääkärintodistuksen perusteella.

Kansanhuoltoministeriön erikseen määräämien tarvikkeiden hankkimiseen oikeuttava yleisostokortti Y₁-kortti annettiin seuraaville, varsinaisen ostokortin saantiin oikeutetuille, tupakkavalmisteiden hankkimiseen oikeuttavaa ostokorttia pyytäneille henkilöille: a) v. 1922 tai sitä ennen syntyneille miehille ja v. 1918 tai sitä ennen syntyneille naisille, jotka olivat aikaisemminkin saaneet tupakkavalmisteiden hankkimiseen oikeuttavan ostokortin eivätkä olleet sitä luvattomasti luovuttaneet toiselle taikka vaihtaneet sen sijasta annettavan lisäsokerimäärän hankkimiseen oikeuttavaan ostokorttiin, b) puolustuslaitoksen muonassa vähintään kuusi kuukautta olleille v. 1925 tai sitä ennen syntyneille miehille heidän anottuaan ostokortteja ensi kerran sen jälkeen, kun he olivat lakanneet olemasta puolustuslaitoksen muonassa ja c) v. 1918 tai sitä ennen syntyneille naisille, joilla jatkuvasti lokakuun 1 p:stä 1942 alkaen puolustuslaitoksen muonassa olleina ei ollut ollut oikeutta saada tupakkavalmisteiden hankkimiseen oikeuttavaa ostokorttia, heidän anottuaan ostokortteja ensi kerran sen jälkeen, kun he olivat siirtyneet puolustuslaitoksen muonasta; ja Y₂-kortti niille yleisostokortin saantiin oikeutetuille, joille ei annettu Y₁-korttia.

Ostoluvat. Ostolupia eri tarvikemäärien hankkimiseksi myönnettiin seuraavasti:

	Ostolupia, kpl	Tarvikemäärä		Ostolupia, kpl	Tarvikemäärä
Anodiparistoja ...	528	528.00 kpl	Margariinia tai		
Antrasiittia	125	379.00 hl	paistinvoita	3 698	5 135.00 kg
Bensiniä	5 078	48 015.00 ltr	Marmelaadia	605	7 303.00 »
Eläinrasvoja	801	6 623.00 kg	Mustaa peltiä	8	75.00 »
Emakkoja	1	1.00 kpl	Naulakortteja	171	—
Galusiittia	5	230.50 kg	Nauloja	7 444	37 584.90 »
Hartsioöljyä	1 198	15 902.50 »	N. K. lannoite-		
Hedelmiä	26	633.00 »	seosta	96	101 353.00 »
Heinää	160	71 190.00 »	Pellavaöljyä	428	278.50 »
Hiehoa	1	1.00 kpl	Perunajauhoja ...	532	4 069.00 »
Hiilimurskaa	160	688.00 tonnia	Perunoita	2 522	8 623 875.00 »
Jalkineiden va-			Polkupyöriä ren-		
kuutusostolu-			kaineen	60	60.00 kpl
pia	33 828	33 828.00 paria	Polkupyörären-		
		jalkin.	kaita, ulko-	745	745.00 »
Juustoa	180	6 320.00 kg	Polkupyörären-		
Kahvimaitoa	10 393	2 510 129.00 ltr	kaita, sisä-	467	467.00 »
Kahvinvastiketta	18 156	418 214.00 kg	Polttopuita	59 740	125 442.00 m ³
Kalaa	558	11 242.00 »	Poronlihaa	40	4 835.00 kg
Kanoja	71	191.00 kpl	Porsaita	499	626.00 kpl
Karbiidia	114	114.50 kg	Puhelinparistoja .	402	402.00 »
Kivihiihlä	725	3 026.00 tonnia	Rehukauraa	638	136 347.25 kg
Koksia	4 501	90 486.00 »	Rokkoainetta koe-		
Kutomatarvikk. .	76 977	4 886 673.00 pistettä	eläimiä varten .	40	40.00 kpl
Lampaita	99	106.00 kpl	Ruskohiihlä	150	321.00 tonnia
Lehmiä	18	18.00 »	Saippuaa	14 512	22 677.75 kg
Leseitä ja jauhoja	855	7 120.50 kg	Sakariinia	871	55 263.00 gr
Lihaa	7 553	20 383 724.00 mk	Seissiiä	709	15 702.00 kg
Lihaa koirille	698	1 385.65 kg	Separaattoreja ...	4	4.00 kpl
Luita	703	4 880.00 »	Separaattorilevyjä	1	15.00 »
Maidonkuljetus-			Siemenhernettä ..	529	611.25 kg
astioita	76	1 008.00 kpl	Siemenkauraa	3	686.00 »
Maitoa	16 817	4 736 292.30 ltr	Siemenperunaa ...	3	3 110.00 »
Makeisia	76	3 662.00 rasiaa	Siemenvehnää	4	91.00 »

	Ostolupia kpl	Tarvikemäärä		Ostolupia kpl	Tarvikemäärä
Siitoskarjuja	1	1.00 kpl	Teurasporsaita	797	833.00 kpl
Sinkkipeltiä	99	779.80 kg	Timotein siemeniä	4	1 018.50 kg
Sokeria	9 835	83 905.00 »	Tupakkaa	134	63 949.00 pistettä
Stocker-sekoitusta	90	864.00 tonnia	Tärpättiä	1 797	3 717.40 kg
Suodatinpusseja	742	9 626.00 pistettä	Valopetroolia	4 594	18 803.00 ltr
Suolaa	2 532	140 465.00 kg	Viljatuotteita	36 374	3 820 247.00 kg
Suopaa	63	381.95 »	Voita (meijeri-)	3 631	105 582.00 »
Säästövernissaa	266	610.50 »	Voiteluaineita	7 097	5 718.45 »
Taksia	1 367	139.10 »	Vuohia	3	4.00 »
Taskulampunpa- ristoja	31 915	31 915.00 kpl			
			Yhteensä	376 743	—

Ostolupia antoi laitososasto 57 330, maatalousosasto 20 411, polttoaine- ja kuljetusosasto 129 784, ravintolaosasto 58 413 ja vaatetusosasto 110 805.

Säännöstelyrikkomukset. Tarkkailuosasto teki kertomusvuoden aikana poliisilaitokselle 390 ilmoitusta säännöstelymääräysten rikkomisesta.

Kustannukset. Kertomusvuoden aikana lautakunnan toiminnasta aiheutuneet kustannukset nousivat yhteensä 11 943 196 mk:aan.

Tähän sisältyivät m.m. ensimmäisen yleisen ostokorttien jakelun kustannukset 772 323: 75 mk, toisen jakelun kustannukset 675 345: 75 mk ja kolmannen 783 818 mk. Kaupungin myöntämä määräraha käytettiin kokonaisuudessaan seuraavasti:

Menoerä	Määrärahat, mk	Menot tilien mukaan, mk	Säästö(+) tai ylitys (—), mk
Palkkiot	140 125	76 625	+ 63 500
Tilapäinen työvoima	1) 8 951 962	8 176 007	+775 955
Kesälomasijaiset	180 000	180 000	—
Vuokra	2) 561 813	561 813	—
Valaistus	47 000	59 422	— 12 422
Siivoaminen	3) 26 639	26 340	+ 299
Kaluston hankinta	75 000	74 273	+ 727
Painatus ja sidonta	200 000	91 008	+108 992
Tarverahat	500 000	466 220	+ 33 780
Ostokorttien jakelu	1 600 000	2 231 488	—631 488
Yhteensä	12 282 539	11 943 196	+339 343

1) Siitä vuoden varrella myönnettyä lisämäärärahaa 33 822 mk. — 2) S:n 2 913 mk. — 3) S:n 2 639 mk.

18. Ammattioppilaslautakunta

Ammattioppilaslautakunnan toiminnasta v. 1944 saatiin seuraavat tiedot:

Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna insinööri E. E. Söderman puheenjohtajana ja jäsenenä ilmajarrutarkastaja J. V. Laine, johtaja O. Lindroos, joka samalla toimi varapuheenjohtajana, kirjansitoja F. E. Merikoski ja johtaja U. Perkkö; varajäsenenä olivat rouva L. Ahmala, insinööri K. F. Kreander, peltiseppä E. Mansikka ja kirjapainonjohtaja J. K. V. Paasio. Sihteerinä toimi varatuomari T. Törnblom ja toimistoapulaisena rouva T. Törnblom.

Vuoden aikana pidettiin 4 kokousta minkä lisäksi arvostelulautakunnalla oli 5 kokousta.

Kertomusvuonna luetteloitiin 148 oppisopimusta ja edellisiltä vuosilta oli jäljellä 815 sopimusta. Vuoden kuluessa päättyi 14 sopimusta ja purettiin eri syistä 43 sopimusta ¹⁾, joten luetteloituja, voimassa olevia oppisopimuksia oli vuoden lopussa kaikkiaan 906. Ammattikokeissa hyväksyttiin kaikki kokeisiin osallistuneet 14 henkilöä. Kertomusvuoden aikana luetteloidut oppisopimukset jakautuivat ammateittain seuraavasti:

Valajia	1	Jyrsijöitä	1
Kursoojia	5	Veturinlämmittäjiä	17
Viilaajia	26	Latojia	14
Rautasorvaajia	11	Painajia	6
Muita konetyöntekijöitä	3	Kemigraafeja	4
Kupariseppiä	1	Konepuuseppiä	4
Sähkömonttöörejä	3	Partureita	12
Kulta- ja hopeaseppiä	2	Kamppaajia	19
Emaljityöntekijöitä	1	Laborantteja	10
Mallipuuseppiä	8		
			Yhteensä 148

Luetteloiduista oppisopimuksista oli 104 miesten ja 44 naisten, joista viimeksi mainituista 3 kuului latojan, 12 parturin, 19 kampaajan ja 10 laborantin toimialaan. 17 miesoppilasta ja 41 naisoppilasta teki sopimuksen kolmeksi vuodeksi ja 87 miesoppilasta ja 3 naisoppilasta neljäksi vuodeksi. Oppilaskodissa asui ja kodin ruoassa oli kaikkiaan 25 miesoppilasta, ja 79 miesoppilalla ja kaikilla 44 naisoppilalla oli oma asunto ja talous

¹⁾ 1 sepän, 10 viilaajan, 7 rautasorvaajan, 4 muun konetyöntekijän, 1 läkki- ja levysepän, 17 veturinlämmittäjän ja 3 kampaajan sopimusta.

19. Kotitalouslautakunta

Kotitalouslautakunta antoi toiminnastaan v. 1944 seuraavan selostuksen:

Sota. Jatkuva sotatila painoi kertomusvuoden alkupuolella leimansa myöskin kotitalouslautakunnan toimintaan. Helmikuussa sattuneissa suurpommituksissa särkyivät Helsingin- ja Mäkelänkadun opetushuoneistojen ikkunat, joten opetustoiminta siellä oli joksikin aikaa keskeytettävä. Työväentaloon, jossa lautakunnan opetuskeittiö sijaitsi, oli järjestetty majoitus ilmapommituksissa kotinsa menettäneille, joten lautakunta joutui pariin eri otteeseen luovuttamaan keittiönsä näiden käytettäväksi. Muuten lautakunnan toiminta jatkui suunnilleen entiseen tapaan.

Lautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat v. 1944 talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana, talousneuvos H. M. Gebhard varapuheenjohtajana sekä jäseninä rouvat H. S. Brander ja M. M. Muikainen sekä arkkitehti S. Lagerborg-Stenius. Vuoden aikana lautakunta kokoontui 7 kertaa. Kaupunginhallitusta edusti kokouksissa liittosihtööri M. H. Salmela-Järvinen. Sihteerinä oli käsityönopeettaja I. Grotenfelt. Lähetettyjen kirjeiden ja kirjelmien luku oli 97, saapuneiden 100.

Lautakunnan toimihenkilöt. Vakinaisista kotitalousneuvojista toimivat käsityönopeettaja Grotenfelt ja talousopettaja L. Virki kotitalouskerholassa Mäkelänkadun 45:ssä, talousopettaja M. Koivisto ja käsityönopeettaja H. Löfgrén opetuskeittiössä Helsinginkadun 26:ssa sekä talousopettaja K. Vöry opetuskeittiössä Fredrikinkadun 16:ssa. Ylimääräisinä käsityöneuvojina olivat rouva L. Lehtonen ja neiti A. Kautonen. Apuopettajana talouskursseilla oli talousopettaja T. Lindroos. Tyttökerhojen ohjaajana toimi lastentarhanopettaja H. Groth ja laulunopetusta ohjasi rouva R. Hangasjärvi.

Toiminta. Lautakunnan opetustoiminta tapahtui seuraavissa huoneistoissa: opetuskeittiössä Helsinginkadun 26:ssa, kotitalouskerholassa Mäkelänkadun 45:ssä ja opetuskeittiössä Fredrikinkadun 16:ssa. Koska ensiksi mainitussa paikassa ei ollut erikoista käsityöhuonetta, lautakunta sai kaupunginhallituksen luvalla käytettäväkseen suomenkielisen työväenopiston käsityösalin käsityönopeetusta varten.

Kuten jo edellä mainittiin, keskeytyi kurssitoiminta joksikin aikaa ilmapommitusten takia, mutta muuten voitiin työskennellä laaditun suunnitelman puitteissa. Oppilasmäärä oli kyllä kauttaaltaan pienempi kuin aikaisemmin, mikä johtui etupäässä ilmapommitusvaaran johdosta aiheutuneesta laajasta maalesiirtymisestä. Ja koska erikoisesti lapsia viranomaisten taholta kehoitettiin lähtemään pois kaupungista, olivat tyttökerhot keväällä suljettuina, mutta aloittivat toimintansa jälleen syksyllä.

Talousopetuksessa järjestettiin seuraavat kurssit:

Opetusaine	Kursseja	Kurssiin sisältyviä opetustilaisuuksia	Oppilaita
Pula-ajan ruoanlaitto	8	5—12	91
Säilöntä- ja kasvisruokien valmistus	4	5	38
Talousopetus morsiamille	20	20	256
» naisinvalidille	1	14	17
Yhteensä	33	—	640

Havainto-opetusta ja neuvontaa ruoanlaitossa, kodinhoidossa ja säilöönpanossa annettiin eri keittiöissä yhteensä 20 kertaa; läsnä näissä tilaisuuksissa oli kaikkiaan 515 henkilöä. Suullisen neuvonnan lisäksi yleisö, varsinkin kurssiaikoina, puhelimitse tiedusteli ohjeita ja neuvoja erilaisissa asioissa. Ruotsinkielisillä kursseilla, jotka pidettiin opetuskeittiössä Fredrikinkadun 16:ssa oli 28 osanottajaa ja kurseja oli kaikkiaan 2. Käsityöopetuksessa järjestettiin seuraavat kurssit:

Opetusaine	Kursseja	Kurssiin sisältyviä	
		opetustilaisuuksia	Oppilaita
Yleinen käsityöneuvonta	21	16	534
Hattujen valmistus	2	5	20
Tallukoiden valmistus	6	5	86
	Yhteensä 29	—	640

Kerran kuukaudessa järjestettiin vuorotellen eri opetuskeittiöissä kurssilaisille ja kerholaisille yhteisiä ohjelmallisia tilaisuuksia, koti-iltoja, joihin oli vapaa pääsy. Ohjelmassa oli esitelmää kodin- ja terveydenhoidon, kasvatuksen ja huoltokysymysten alalta, soittoa, laulua y.m. Tällaisia koti-iltoja pidettiin 3 ja osallistui niihin 148 henkilöä. Kerhotoytä harjoitettiin lasten, nuorten tyttöjen ja äitien keskuudessa. Lasten- ja tyttökerhot sijaitsivat Mäkelänkadun 45:ssä. Tytöt jaettiin iän perusteella ryhmiin, joita kertomusvuonna poikkeuksellisista oloista johtuen oli vain 4, ja joihin kuului kaikkiaan 50 tyttöä. Nuorimpia ohjattiin askarteluissa ja laululeikeissä ja vanhempia käsítőissä ja taloustoimissa. Sitä paitsi kaikki ryhmät harrastivat urheilua ja retkeilyä. Useita urheilumerkkejä suoritettiin.

Aikuisia varten oli kussakin opetushuoneistossa kerhoja, jotka kokoontuivat kerran viikossa. Ohjelmassa oli kodinhoitoa- ja kasvatuskysymyksiä koskevia esitelmää, kirjallisuuden luentaa, laulua y.m. Kerhot järjestivät opettajiensa johdolla juhlia, tekivät retkiä, kävivät valistustilaisuuksissa ja näyttelyissä. Jäseniä oli kerhoissa n. 150.

Menot. Seuraava taulukko osoittaa, missä määrin lautakunnan käytettävissä olevia määrärahoja käytettiin:

Menoerä	Määräraha	Todelliset menot	Säästetty (+) tai ylitetty (—) määrä	
			Markkaa ja penniä	
Palkkiot	14 100	7 625	+	6 475
Sääntöpalkkaiset virat	355 747 50	352 820 75	+	2 926 75
Tilapäistä työvoimaa	161 320	143 768	+	17 552
Vuokra	107 736	107 736	—	—
Lämpö	19 476	18 631 40	+	844 60
Valaistus	7 524	7 524	—	—
Siivoaminen	2 500	2 140 70	+	359 30
Kaluston kunnossapito	3 000	2 983 20	+	16 80
Painatus ja sidonta	5 000	1 695	+	3 305
Tarverahat	12 000	9 974 50	+	2 025 50
Tarveaineet kurssitoimintaa ja havainto-opetusta varten	50 000	59 484 35	—	9 482 35
Yhteensä	738 403 50	714 382 90	+	24 020 60

Tulot. Erilaisista kursseista oli tuloja 56 540: 60 mk.

20. Kaupunginkirjasto

Kaupunginkirjaston johtokunnan kertomus¹⁾ v:lta 1944 oli seuraavan sisältöinen:

Johtokunta. Johtokuntaan kuuluivat filosofiantohtori A. H. Bergholm puheenjohtajana, levikkipääällikkö V. Aronen varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä filosofianlisensiaatti R. Meinander, rouva E. Peräläinen ja valtionsyyttäjä A. Planting. Viimeksi mainitun tilalle hänen erottuaan johtokunnan jäsenyydestä tuli kesäkuun 21 p:stä lukien filosofianmaisteri H. Kannila. Kaupunginhallituksen edustajana kirjaston johtokunnassa oli sosiaalijohtaja J. W. Keto. Johtokunta kokoontui kertomusvuonna 7 kertaa.

Henkilökunta. Ke äkuun 16 p:nä erosi haarakirjastonhoitaja, filosofianmaisteri B. Boldt, marraskuun 24 p:nä kirjastoapulaiset, filosofianmaisterit K. Sariola ja K. Viitasaari sekä virkaikälain perusteella marraskuun 24 p:nä amanuenssi A. Pettersson. Johtokunta nimitti ke äkuun 8 p:nä kirjastoapulaiseksi filosofianmaisteri R. Engman-Enarin, elokuun 31 p:nä haarakirjastonhoitajaksi filosofianmaisteri E. Seppälän, marraskuun 24 p:nä amanuensseiksi filosofianmaisterit H. Kinoksen ja S.-L. Meren sekä kolmeen avoimna olleeseen ja yhteen kaupunginvaltuuston toukokuun 31 p:nä tekemällä päätöksellä perustettuun uuteen kirjastoapulaisen virkaan filosofianmaisteri T. Liukon, rouva V. Lumpeen, filosofiankandidaatti M. Nybergin ja rouva I. Vuoriston.

Sairaslomaa myönnettiin 49 viranhaltijalle 116 eri tapauksessa yhteensä 6 769 työtuntia. V. 1943 vastaavat luvut olivat 43, 85 ja 4 516.

Aukioloajat. Pääkirjastossa ja Kallion haarakirjastossa aikuisten lainausosastot olivat avoinna klo 10—20 ja lasten osastot klo 12—20. Sunnuntaisin lainausosastot olivat avoinna klo 16—19. Opintosali ja lukusalit olivat avoinna arkipäivisin ja sunnuntaisin klo 10—22. Pyhä- ja juhlapäivinä kirjasto oli avoinna seuraavasti: uudenvuodenpäivänä, pitkäperjantaina, pääsiäispäivänä ja helluntaipäivänä lukusalit klo 15—20, vappuna ja itsenäisyypäivänä lukusalit klo 10—20, juhannusaattona ja juhannuspäivänä sekä jouluaattona ja joulupäivänä kiinni, muina pyhinä niinkuin sunnuntaisin. Töölön, Vallilan ja Eteläisen haarakirjastojen lainausosastot olivat avoinna klo 10—20 sekä Käpylän ja Pasilan klo 17—20.

Ilmapommitusvauriot. Helmikuun 16—17 p:nä sattuneissa ilmapommituksissa tuhoutui Vallilan haarakirjaston huoneisto niin pahoin, ettei siinä enää voitu toimia. Sen johdosta Vallilan haarakirjasto siirrettiin Käpylän haarakirjaston yhteyteen, jossa se toimi joulukuun 16 p:nä saakka. Kallion haarakirjasto vaurioitui myös osittain ja oli sen vuoksi suljettuna seuraavasti: lainausosastot 10 päivää, opintosali 29 päivää, lasten lukusali 30 päivää ja sanomalehtisali 24 päivää.

Sirtokirjasto. Kaupunginkirjaston kirjoja evakuoitiin Selkin nuorisoseurantalolle ja Otalammen työväentalolle. Otalammella avattiin siirtokirjasto, joka toimi 1 p:stä heinäkuuta 10 p:nä syyskuuta.

Lainaus. Kirjalainojen lukumäärä v. 1944 ja 1943 oli seuraava:

¹⁾ Kertomukseen liittyvät taulukkotiedot lainausliikkeestä sekä käynneistä lukusaleissa on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1944/45

	1944		1943	
	Kaikkiaan	Keskimäärin lainauspäivää kohden	Kaikkiaan	Keskimäärin lainauspäivää kohden
Pääkirjasto	324 513	917	406 203	1 191
Kallion haarakirjasto	183 814	533	237 960	698
Töölön »	45 024	127	50 553	149
Vallilan »	14 283	260	62 995	185
Käpylän »	29 720	87	24 796	73
Pasilan »	9 724	28	12 107	35
Eteläinen »	26 109	74	24 753	73
Otalammen siirtokirjasto	1 111	18	—	—
Yhteensä	634 298	2 044	819 367	2 404

Lainauspäivien lukumäärä oli pääkirjastossa 354, Kallion haarakirjastossa 345, Töölön haarakirjastossa 355, Vallilan haarakirjastossa 55, Käpylän haarakirjastossa 341, Pasilan haarakirjastossa 342, Eteläisessä haarakirjastossa 355 ja Otalammen siirtokirjastossa 62.

Suurin määrä päivässä annettuja kirjallainoja oli 3 625 oltuaan v. 1943 4 110.

Aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen kirjallainojen välinen suhde käy ilmi seuraavasta taulukosta:

	Aikuisten kirjallainat		Lasten ja nuorison kirjallainat		Kirjallainat kaikkiaan
	Luku	%	Luku	%	
Pääkirjasto	276 106	85.1	48 407	14.9	324 513
Kallion haarakirjasto	141 153	76.8	42 661	23.2	183 814
Töölön »	31 677	70.4	13 347	29.6	45 024
Vallilan »	7 532	52.7	6 751	47.3	14 283
Käpylän »	18 602	62.6	11 118	37.4	29 720
Pasilan »	5 047	51.9	4 677	48.1	9 724
Eteläinen »	16 778	64.3	9 331	35.7	26 109
Otalammen siirtokirjasto	543	48.9	568	51.1	1 111
Yhteensä	497 438	78.4	136 860	21.6	634 298

V. 1943 lainattiin aikuisille 582 698 nidosta eli 71.1 % sekä lapsille ja nuorisolle 236 669 nidosta eli 28.9 %.

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa myöskin on otettu huomioon aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen lainain välinen ero:

	Aikuisten kirjallainat				Lasten ja nuorison kirjallainat				Kirjallainat kaikkiaan			
	Kaunokirjallisuus		Tietokirjallisuus		Kertomakirjallisuus		Tietokirjallisuus		Kauno- ja kertomakirjallisuus		Tietokirjallisuus	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Pääkirjasto	176 492	63.9	99 614	36.1	33 283	68.8	15 124	31.2	209 775	64.6	114 738	35.4
Kallion haarakirjasto	102 333	72.5	38 820	27.5	32 049	75.1	10 612	24.9	134 382	73.1	49 432	26.9
Töölön »	24 170	76.8	7 507	23.7	10 207	76.5	3 140	23.5	34 377	76.4	10 647	23.6
Vallilan »	5 387	71.5	2 145	28.5	4 911	72.7	1 840	27.3	10 298	72.1	3 985	27.9
Käpylän »	13 022	70.6	5 580	30.6	8 187	73.6	2 931	26.4	21 209	71.4	8 511	28.6
Pasilan »	3 391	67.2	1 656	32.8	3 050	65.2	1 627	34.8	6 441	66.2	3 283	33.8
Eteläinen »	11 065	65.9	5 713	34.1	6 881	73.7	2 450	26.3	17 946	68.7	8 163	31.3
Otalammen siirtokirjasto	413	76.1	130	23.9	467	82.2	101	17.8	880	79.2	231	20.8
Yhteensä	336 273	67.6	161 165	32.4	99 035	72.4	37 825	27.6	435 308	68.6	198 990	31.4

V. 1943 lainattiin kaikkiaan 555 086 nidosta eli 67.7 % kaunokirjallisuutta sekä 264 281 nidosta eli 32.3 % tietokirjallisuutta. Lainatun kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde muuttui siten kertomusvuonna jonkin verran edellisen eduksi. Kun otetaan

huomioon, että romaani luetaan muutamassa päivässä, kun sen sijaan tietokirjan lukemiseen menee viikkoja ja sitä luetaan kertaillakin, ei tämä prosenttiluku tietenkään ilmaise tieto- ja kaunokirjallisuuden harrastuksen välistä todellista suhdetta.

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaisee seuraava taulukko:

	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinaavinen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainoja kaikkiaan
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	
	Pääkirjasto	199 462	61.5	107 522	33.1	17 529	
Kallion haarakirjasto	168 209	91.5	15 442	8.4	163	0.1	183 814
Töölön »	30 740	68.3	14 207	31.5	77	0.2	45 024
Vallilan »	12 143	85.0	2 116	14.8	24	0.2	14 283
Käpylän »	25 556	86.0	4 164	14.0	—	—	29 720
Pasilan »	8 655	89.0	1 069	11.0	—	—	9 724
Eteläinen »	19 560	74.9	6 546	25.1	3	0.0	26 109
Otalammen siirtokirjasto	1 111	100.0	—	—	—	—	1 111
Yhteensä	465 436	73.4	151 066	23.8	17 796	2.8	634 298

Kaikilta lainausosastoilta lainattiin v. 1943 suomenkielistä kirjallisuutta 595 616 nidosta eli 72.7 %, skandinaavista kirjallisuutta 203 399 nidosta eli 24.8 % ja muun kielistä kirjallisuutta 20 442 nidosta eli 2.5 %.

Lainaaajat. Kotilainoja sai kaikkiaan 40 840 henkilöä, joista uusia lainaajia oli 7 947 Seuraavassa taulukossa on lainaajia koskevia tietoja:

	Aikuiset					Lapset ja nuorisot					Kaikkiaan
	Miehiä	%	Naisia	%	Yhteensä	Poikia	%	Tytöitä	%	Yhteensä	
<i>Lainaaajia, joiden äidinkieli oli suomi</i>											
Pääkirjasto	4 912	38.7	7 777	61.3	12 689	1 050	59.3	722	40.7	1 772	14 461
Kallion haarakirjasto	2 965	37.6	4 916	62.4	7 881	989	55.8	782	44.2	1 771	9 652
Töölön »	446	30.7	1 005	69.3	1 451	293	56.1	229	43.9	522	1 973
Vallilan »	448	40.1	669	59.9	1 117	297	55.8	235	44.2	532	1 649
Käpylän »	411	41.1	590	58.9	1 001	282	57.2	211	42.8	493	1 494
Pasilan »	90	37.8	148	62.2	238	70	51.1	67	48.9	137	375
Eteläinen »	226	34.6	427	65.4	653	142	58.2	102	41.8	244	897
Otalammen siirtokirjasto	18	28.6	45	71.4	63	21	32.3	44	67.7	65	128
Yhteensä	9 516	37.9	15 577	62.1	25 093	3 144	56.8	2 392	43.2	5 536	30 629
<i>Lainaaajia, joiden äidinkieli oli ruotsi</i>											
Pääkirjasto	2 682	39.8	4 055	60.2	6 737	487	55.9	384	44.1	871	7 606
Kallion haarakirjasto	232	37.0	395	63.0	627	76	55.1	62	44.9	138	765
Töölön »	174	31.7	375	68.3	549	113	52.3	103	47.7	216	765
Vallilan »	110	56.7	84	43.3	194	46	56.8	35	43.2	81	275
Käpylän »	76	37.4	127	62.6	203	21	51.2	20	48.8	41	244
Pasilan »	16	38.1	26	61.9	42	10	62.5	6	37.5	16	58
Eteläinen »	84	38.0	137	62.0	221	40	48.2	43	51.8	83	304
Yhteensä	3 374	39.4	5 199	60	8 573	793	54.8	653	45.2	1 446	10 019
<i>Lainaaajia, joiden äidinkieli oli jokin muu kieli</i>											
Pääkirjasto	99	52.7	89	47.3	188	4	100.0	—	—	4	192
<i>Lainaaajia kaikkiaan</i>											
Pääkirjasto	7 693	39.2	11 921	60.8	19 614	1 541	58.2	1 106	41.8	2 647	22 261
Kallion haarakirjasto	3 197	37.6	5 311	62.4	8 508	1 065	55.8	844	44.2	1 909	10 417
Töölön »	620	31.0	1 380	69.0	2 000	406	55.0	332	45.0	738	2 738
Vallilan »	558	42.6	753	57.4	1 311	343	56.0	270	44.0	613	1 924
Käpylän »	487	40.4	717	59.6	1 204	303	56.7	231	43.3	534	1 738
Pasilan »	106	37.9	174	62.1	280	80	52.3	73	47.7	153	433
Eteläinen »	310	35.6	564	64.4	874	182	55.7	145	44.3	327	1 201
Otalammen siirtokirjasto	18	28.6	45	71.4	63	21	32.3	44	67.7	65	128
Kaikkiaan	12 989	38.4	20 865	61.6	33 854	3 941	56.5	3 045	43.5	6 986	40 840

V. 1943 oli lainaajien lukumäärä 41 763, josta 30 286 eli 72.5 %:lla oli äidinkielenä suomi, 11 272 eli 27.0 %:lla ruotsi ja 199 eli 0.5 %:lla jokin muu kieli. Vastaavat kertomusvuotta koskevat prosenttiluvut ovat 75.0, 24.5 ja 0.5. Suomenkielisten lainaajien lukumäärä lisääntyi siis 2.5 %, ruotsinkielisten suhteellisesti vähentyessä saman verran. Aikuisten ja nuorten lainaajien suhdeluuku muuttui aikuisten eduksi; aikuisten prosenttiluku oli 82.9 (79.5 v. 1943) ja nuorten 17.1 (20.5 v. 1943). Miesten ja naisten lukumäärää osoittavat prosenttiluvut olivat edellisten 38.4 (37.1 v. 1943) ja jälkimmäisten 61.6 (62.9 v. 1943). Nuorista lainaajista oli 56.4 % (57.7 % v. 1943) poikia ja 43.6 % (42.3 % v. 1943) tyttöjä.

Lukusalit. Pääkirjaston opintosali oli avoinna 360 päivänä, yleinen lukusali 358 päivänä, sanomalehtisali 343 päivänä ja lasten lukusali 349 päivänä. Kallion haarakirjastossa oli aikuisten lukusali avoinna 333 päivänä, sanomalehtisali 340 päivänä ja lasten lukusali 332 päivänä. Töölön haarakirjastossa olivat sanomalehtisali ja lasten lukusali avoinna 362 päivänä. Vastaavat aukiolopäivät olivat Vallilassa 46, Käpylässä 360 ja 358, Pasilassa 362 ja 361 sekä Eteläisessä haarakirjastossa 362 ja 361.

Lukusalikäyntien lukumäärä v. 1944 ja v. 1943 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

	Opintosali		Aikuisten lukusalit		Sanomalehtisalit		Lasten lukusalit		Käyntejä kaikkiaan	
	1944	1943	1944	1943	1944	1943	1944	1943	1944	1943
Pääkirjasto	27 180	29 013	31 385	35 388	104 958	122 275	22 178	36 148	185 701	222 824
Haarakirjastot:										
Kallion	—	—	19 389	18 227	83 240	122 914	35 100	61 750	137 729	202 891
Töölön	—	—	—	—	30 718	31 171	13 412	12 934	44 130	44 105
Vallilan	—	—	—	—	16 654	131 132	3 771	24 790	20 425	155 922
Käpylän	—	—	—	—	105 403	113 986	24 054	11 850	129 457	125 836
Pasilan	—	—	—	—	10 816	11 092	5 032	5 797	15 848	16 889
Eteläinen	—	—	—	—	38 206	53 385	3 730	1 858	41 936	55 243
Yhteensä	27 180	29 013	50 774	53 615	389 995	585 955	107 277	155 127	575 226	823 710

Lukusalikäyntien päivittäinen keskimäärä oli seuraava:

	1944	1943
Pääkirjasto	534	618
Kallion haarakirjasto	409	562
Töölön »	122	122
Vallilan »	444	434
Käpylän »	360	349
Pasilan »	44	47
Eteläinen »	116	153
Yhteensä	2 029	2 285

Vuoden kuluessa ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli lukusaleissa yleisön käytettävänä seuraava määrä:

	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä	
	luku	kpl	luku	kpl
Pääkirjasto	325	373	69	94
Kallion haarakirjasto	174	213	43	63
Töölön »	69	76	26	34
Vallilan »	80	87	23	39
Käpylän »	52	55	22	24
Pasilan »	48	52	22	24
Eteläinen »	50	55	23	41

Kirjavarasto. Kirjaston luetteloista poistettiin 8 235 loppuun kulunutta nidosta, joista 3279 oli kuulunut pääkirjastoon, 1 785 Kallion haarakirjastoon, 494 Töölön haarakirjastoon, 2 656 Vallilan haarakirjastoon ja 21 Eteläiseen haarakirjastoon.

Kirjastoon luetteloiitiin ja hankittiin 15 627 uutta nidosta. Luetteloiitu kirjavarasto käsitti kertomusvuoden alussa 287 548 nidosta ja vuoden lopussa 294 940 nidosta. Viimeksi mainituista oli 163 659 eli 55.5 % suomenkielistä, 118 128 eli 40.0 % skandinaavista ja 13 153 eli 4.5 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kertomusvuoden päättyessä kirjavarasto jakaantui eri luokkiin seuraavasti:

	Nidoksia	%
000. Ensyklopedia	1 842	0.6
100. Filosofia, kulttuuri, kasvatustiede	1 588	0.5
200. Uskonnot, mytologia	1 678	0.6
300. Yhteiskuntatieto	3 561	1.2
400. Maantiede, matkat, kansatiede	2 116	0.7
500. Matematiikka, luonnontieteet	1 627	0.6
600. Lääketiede, tekniikka, talous	3 530	1.2
700. Taide, liikuntakasvatus	2 130	0.7
800. Kirjallisuudenhistoria, kielitiede	2 172	0.7
900. Historia, elämäkerrat, sukututkimus	4 437	1.5
0—9. Kaunokirjallisuus	27 321	9.3
I. Uskonnot	8 794	3.0
II. Historia, arkeologia ja elämäkerrat	25 666	8.7
III. Maantiede, kansatiede, antropologia ja matkakertomukset	14 206	4.8
IV. Romaanit, kertomukset ja sadut	84 005	28.5
V. Runot, näytelmät, albumit sekä kirjallisuudenhistoria ja taide	28 889	9.8
VI. Luonnontiede, matematiikka, lääketiede ja teknologia	15 227	5.2
VII. Oikeus- ja valtiotiede, yhteiskunnalliset kysymykset ja talous... ..	16 459	5.6
VIII. Kielitiede	4 043	1.4
IX. Filosofia, siveysoppi, kasvatus, kirja- ja kirjastotiede, urheilu sekä muut sekalaiset aineet	15 724	5.3
X. Lukusaleihin sijoitettu kirjallisuus (häkuteokset, sidotut aika- kaus- ja sanomalehdet ym.)	29 925	10.1
Yhteensä	294 940	100.0

Pääkirjaston ja haarakirjastojen kesken kirjavarasto jakaantui seuraavasti:

	1944		1943	
	Nidoksia	%	Nidoksia	%
Pääkirjasto	163 338	55.4	158 850	55.2
Kallion haarakirjasto	68 988	23.4	68 726	23.9
Töölön »	21 318	7.2	20 198	7.0
Vallilan »	16 275	5.5	17 963	6.3
Käpylän »	10 545	3.6	10 008	3.6
Pasilan »	6 647	2.2	5 452	1.9
Eteläinen »	6 143	2.1	6 351	2.2
Sairaala- »	1 686	0.6	—	—
Yhteensä	294 940	100.0	287 548	100.0

Kirjavaraston arvo arvioitiin kertomusvuoden alkaessa 7 271 850 mk:ksi ja vuoden päättyessä 7 471 980 mk:ksi.

Kirjalahjat. Kertomusvuonna merkittiin kirjalahjoituksia seuraavilta henkilöiltä ja laitoksilta: professori M. Airila, johtaja M. Aue, lehtori W. Bergh, Helsingfors Centraltryckeri & Bokbinderi Ab., professori E. Kaila, kirkkoherra V. H. Kivioja, Malmö Stadsbibliotek, filosofianmaisteri E. M. Nordström, Ranskan lähetystö, Suomen Pankki, Turun Yliopistonkirjasto, Universitetsbibliotek i Oslo, Weilin & Göös, Yleinen Sukuseura ja konttoristi Ö. A. Åkerberg.

Filosofianmaisteri E. Langi lahjoitti pääkirjaston yleiseen lukusaliin »Aleksis Kivi» taulun.

Tulot. Kirjaston tulot olivat 208 104: 60 mk oltuaan v. 1943 209 389; 35 mk.
Pääkirjaston ja haarakirjastojen v:n 1944 tulojen jakautuminen selviää seuraavasta taulukosta:

	Pää- kirjasto	Kallion	Töölön	Vallilan	Käpy- län	Pasilan	Eteläi- nen	Tuloja kaikkiaan							
									haarakirjasto						
									Markkaa ja penniä						
<i>Kuukausi</i>															
Tammikuu	16 657	5 117 60	1 743 50	1 243 50	445 50	285 50	1 497 50	26 990 10							
Helmi- kuu	9 509	1 866	923 50	263 50	384	283	1 263 50	14 492 50							
Maaliskuu	14 170 90	4 671 50	1 466	—	1 268 50	340 50	575 50	22 492 90							
Huhtikuu	15 168	2 341 50	939 50	—	410 50	296	372 50	19 528							
Toukokuu	10 696	2 495	895 50	—	718	237	387	15 428 50							
Kesäkuu	9 487	2 603	1 603	—	540	289 50	427	14 349 50							
Heinäkuu	10 059 50	2 693 60	784	—	517	319 50	473	14 846 60							
Elokuu	8 435 50	1 977 50	973	—	402 50	294	406 50	12 489							
Syyskuu	9 032	2 741	912	—	425 50	275 50	383 50	13 769 50							
Lokakuu	10 659	2 960	1 287	55	635	297	536 50	16 429 50							
Marraskuu	11 111	3 075	1 094 50	—	827 50	265	463 50	16 836 50							
Joulukuu	13 635 50	3 768	1 361	17	681	364 50	625	20 452							
Yhteensä	138 620 40	36 309 70	13 382 50	1 579	7 255	3 547	7 411	208 104 60							
<i>Tuloerä</i>															
Sakkoja	125 327 40	34 063	12 821 50	1 446 50	6 707	1 324 50	5 012	186 701 90							
Erääntyneitä vak.	2 297	856	—	—	—	—	—	3 153							
Sekalaisia tuloja	10 996	1 390 70	561	132 50	548	2 222 50	2 399	18 249 70							
Yhteensä	138 620 40	36 309 70	13 382 50	1 579	7 255	3 547	7 411	208 104 60							

Kadonneiden ja vahingoittuneiden kirjojen korvausrahoja kertyi 4 708: 90 mk.

*Menot*¹⁾ ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä, johon myös on otettu kirjastolle myön-
netyt lisämäärärahat:

	Määräraha, mk	Menot, mk
Palkat, palkkiot ja sairasapu	4 986 096: 90	4 929 811: 15
Vuokrat	913 870: —	901 778: —
Lämpö	280 550: —	244 589: 40
Valaistus	99 500: —	²⁾ 136 060: 65
Siivous	40 000: —	39 985: 65
Vedenkulutus	2 644: —	1 873: 60
Puhtaanapito	15 657: —	10 567: —
Kalusto	60 000: —	³⁾ 79 983: 30
Sidonta ja painatuskulut	1 053 002: —	⁴⁾ 1 052 986: 10
Tarverahat	27 000: —	26 999: 95
Kirjallisuus	1 200 133: 25	1 200 111: 35
Yhteensä	8 678 453: 15	8 624 746: 15

Kaupungin avustamat yhdistykset. Kaupunginhallitukselta avustusta saaneiden Kirjoja sokeille ja Brage nimisten yhdistysten sekä Suomen työväen arkiston ja Kasvatusopillisen kirjaston ja lukusalin apurahojen käyttö oli kirjaston johtokunnan valvonnan alainen.

Opintokerhotyö. Kirjaston yhteydessä toimiva filosofinen kerho piti vuoden kuluessa kaksi yleiskokousta, minkä lisäksi kerhon logistisen ja psykologisen opintopiirin 27 kokouksesta 16 oli esitelmällistä. Matemaattinen opintopiiri sekä harjoitusryhmä kokoontuivat kumpikin viikoittain vuoden ympäri. Sitä paitsi kerho teki toukokuun 15 p:nä yhdessä vierailijan Tampereen vastaavan kerhon jäsenten kanssa retken Seurasaareen, missä

¹⁾ Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten kunnossapidosta ja palovakuutuksesta aiheutuneet kulut. — ²⁾ Kaupunginnallitus oikeutti ylittämään tiliä 36 560: 65 mk:lla. — ³⁾ S:n 20 000 mk:lla. — ⁴⁾ Sidontaan käytettiin 1 002 713: 55 mk ja painatuksiin 50 272: 55 mk.

pidettiin ohjelmallinen kokous ja syötiin yhteinen lounas. Filosofiseen kerhoon ilmoitettiin vuoden kuluessa n. 170 jäsentä. Kokouksia pidettiin kaikkiaan 65 sekä lisäksi 32 matematiikan harjoitustuntia. Keskimäärin oli kokouksissa läsnä 27 kerhon jäsentä. Kerhon puheenjohtajana toimi kirjastonjohtaja, filosofiantohtori U. Saarnio.

Filosofisen kirjastokerhon yleiskokouksessa toukokuun 14 p:nä filosofiantohtori U. Saarnio piti esitelmän aiheesta Arvo ja eettisyys logistisesti käsiteltyinä. Keskustelu kysymyksestä jätettiin seuraavana päivänä tehtävän retken yhteyteen. Kokouksen puheenjohtajana toimi filosofianmaisteri E. Wirla ja sihteerinä ylioppilas K. Soura. Yleiskokouksessa lokakuun 16 p:nä lääkintöneuvos, lääketieteen ja kirurgian tohtori L. Saarnio esitelmöi aiheesta Eettisyys psykiatrian valossa. Keskustelu päätettiin jättää seuraavaan psykologiseen kerhoon. Kokouksen puheenjohtajana toimi filosofianmaisteri E. Wirla ja sihteerinä ylioppilas R. Kauppi. Yleiskokouksissa ilmestyivät kerholehden Symposiumin numerot 7 ja 8, jotka sisälsivät kerholaisten kirjoituksia. Lehden toimittajana oli filosofianmaisteri S.-L. Meri, toimitussihteerinä ylioppilas K. Soura ja lehden ulkoasusta huolehti taiteilija E. Kiiskinen.

Opintopiireissä pidettiin seuraavat esitelmät: Ylioppilas R. Kauppi piti esitelmäsarjan Logistiikasta tammikuun 14 ja 28 p:nä sekä helmikuun 11 p:nä; filosofianmaisteri S.-L. Meri esitelmöi tammikuun 21 p:nä aiheesta Miksi psykologiaa harrastetaan?, selosti maaliskuun 17 p:nä L. Bergmanin kirjaa Människans förvandling genom hormonterapi sekä piti huhtikuun 21 p:nä esitelmän Nerouden ongelmasta; ylioppilas K. Soura esitelmöi Epikurolaisesta filosofiasta toukokuun 15 ja 19 p:nä; ylioppilas L. Hildén piti kesäkuun 2, 9 ja 16 p:nä sekä syyskuun 4 p:nä esitelmäsarjan Buddhalaisesta filosofiasta; filosofiantohtori U. Saarnio esitelmöi lokakuun 2 p:nä aiheesta Sielu ja ruumis ja filosofianmaisteri S.-L. Meri piti syyskuun 18 p:nä, marraskuun 6 p:nä ja joulukuun 11 p:nä esitelmäsarjan Alkoholinkäyttö psykologisena probleemana.

Opintopiirien toiminta oli tänäkin vuonna järjestetty etupäässä keskustelujen muotoon esitelmien ja alustusten pohjalla paitsi matematiikan opintopiirissä, missä jatkettiin matematiikan ja filosofian yhteisen problematiikan tutkimista käyttäen pohjana P. Myrbergin teosta Differentiali- ja integralilaskennan oppikirja, sekä matematiikan harjoitusryhmässä, jossa perehdyttiin korkeampaan analyysiin ylioppilas R. Kaupin johdolla.

21. Kaupunginmuseo

Kaupunginmuseon johtokunnan kertomus v:lta 1944 oli seuraavan sisältöinen:

Museon johtokunnan muodostivat professori A. Hämäläinen puheenjohtajana, professori V. Voionmaa varapuheenjohtajana sekä filosofiantohtori T. Stjernschantz. Kaupunginhallituksen edustajana johtokunnassa oli liittosihteeri M. Salmela-Järvinen. Museon johtaja, arkkitehti A. W. Rancken toimi sihteerinä.

Johtokunta kokoontui vuoden varrella ainoastaan kahteen varsinaiseen istuntoon, nimittäin tammikuun 13 p:nä ja toukokuun 24 p:nä, minkä lisäksi johtokunnan jäsenet puhelimitse neuvottelivat museon hoitoa koskevista asioista.

Ensimmäisessä kokouksessa museon johtaja ilmoitti, että johtokunnan kokouksessa lokakuun 20 p:nä 1943 tehdyn päätöksen mukaan museo oli järjestetty sellaiseen kuntoon, että sen alakerros v:n 1944 alusta oli voitu pitää yleisölle avoinna joka päivä klo 12—15 paitsi lauantaisin, jolloin museo pidettiin suljettuna. Helmikuun alussa oli museo kuitenkin poikkeuksellisten olojen vuoksi jälleen suljettava eikä sitä sen jälkeen kertomusvuonna voitu avata.

Museon kaikki tärkeät esineet, kuten kuvakokoelma, taulut y.m. siirrettiin museotalon kellariholviin. Kaupunginhallitus myönsi 25 000 mk Hakasalmen huvilan maanalaisten kellariholvien vahvistamiseen sekä ulko-oven rakentamiseen.

Helmikuussa sattuneessa ilmahyökkäyksessä särkyi suuri osa museon ikkunoista eikä niitä kaikkia vielä vuoden lopussa oltu saatu uusituksi. Kuitenkin siirrettiin taas suurin osa museoesineitä takaisin museon huoneisiin.

Kertomusvuoden kuluessa museon kokoelmat lisääntyivät 284 numerolla. Johtokunta oli lausunut toivomuksen, että museoon hankittaisiin valokuvia, jotka kuvaavat sodanaikaista Helsinkiä. Tämän johdosta oli museon johtaja m.m. Finlandia-Kuva yhtymältä tilannut 46 valokuvaa, jotka kuvaavat ilmahyökkäyksessä vaurioituneita taloja.

Seuraavat henkilöt ja laitokset tekivät lahjoituksia museolle: Rouva O. Aikala, neiti H. Blåfieldin perilliset, konsuli T. Brakelin perilliset, filosofianmaisteri L. Bäcksbäck, insinööri B. Castrénin perilliset, Helsingin kaupungin rakennustoimisto, insinööri E. Montell, toimittaja V. Pettersson, professori H. E. Pipping, Oy. Renlund ab., arkkitehti M. af Schultén sekä kenraalimajuri H. Åkermanin perilliset.

22. Musiikkilautakunta

Musiikkilautakunnan toiminnastaan v. 1944 laatima kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Musiikkilautakunnan kokoonpano ja toiminta. Kaupunginvaltuusto valitsi v:ksi 1944 musiikkilautakunnan puheenjohtajaksi professori E. E. W. Suolahden sekä muiksi jäseniksi filosofiantohtori V. Annalan, säveltäjä B. Carlsonin, filosofiantohtori E. M. v. Frenckellin, vaaturimestari T. Hiekkarannan, kirjaltaja S. K. Leinon sekä toimittaja E. Meriluodon. Varapuheenjohtajana toimi vaaturimestari Hiekkaranta ja kaupunginhallitusta lautakunnassa edusti sosiaalijohtaja J. W. Keto.

Lautakunta kokoontui vuoden varrella 10 kertaa. Kokouksissa pidettyjen pöytäkirjain pykäläluku oli 198 ja lähetettyjen kirjeiden lukumäärä 157.

Musiikkilautakunnan ja kaupunginorkesterin toimisto. Lautakunnan sihteerinä ja esiteltävien asiain valmistelijana toimi oikeusneuvosmies K. E. Furuhjelm kaupunginorkesterin intendentin ja taloudenhoitajan avustamana. Intendenttinä oli filosofianmaisteri N.-E. Ringbom ja taloudenhoitajana rouva E. A. R. Zilliacus. Intendentin ollessa sotapalveluksessa hoitivat hänen virkatehtäviään kaupunginhallituksen määräyksestä rouva Zilliacus ja orkesterin järjestysmies H. A. Aure omien toimiensa ohella syyskuun 1 p:n ja marraskuun 15 p:n välisenä aikana.

Intendentin hoidettavana olevassa koti- ja ulkomaisessa kirjeenvaihdossa oli lähetettyjen kirjeiden lukumäärä 142.

Kaupunginorkesterin kokoonpano. Kaupunginorkesterissa oli v. 1944 71 soittajanvirkaa. Avoinna olevien virkojen luku kohosi vuoden varrella yhdeksästä kolmeentoista osaksi eläkkeelle joutumisen, osaksi kuolemantapausten johdosta. Vallitsevien olojen johdosta lautakunta, noudattaen samaa periaatetta kuin edellisinäkin sotavuosina, katsoi asianmukaiseksi edelleenkin jättää avoimet virat täyttämättä ja uskoa niiden hoidon soittokaudeksi otetuille virkaatekeville soittajille, jolloin virkoja täytettäessä jäsenten keskuudessa sattui useita väliaikaisia siirtoja alemmista soittajanpaikoista ylempiin. Sotapalveluksessa oli vuoden aikana kaikkiaan 18 orkesterinjäsentä, joista osa kuitenkin saattoi samalla hoitaa tehtävänsä myöskin orkesterissa. Sotapalveluksessa olevien tilalle saatiin orkesterin ulkopuolelta kolme pysyväästä viransijaista ja muiden mainitusta syystä estyneiden virkojen hoito uskottiin niinikään orkesterin ulkopuolelta otetuille tilapäisille soittajille kertamaksua vastaan. Orkesterin jousiryhmiä ei olosuhteista johtuen sodan kestäessä tavallisesti saatu täysilukuisiksi. Väliurhanteon jälkeen joutui kaksi Saksan kansallisuutta olevaa orkesterin jäsentä turvasäilöön ja yksi Saksan alamainen, joka alkukesästä lähti kotimaahansa kesälomalle, ei palannut sieltä. Näiden kolmen tilalle onnistuttiin saamaan viransijaiset.

Kaupunginorkesterin johtajanvirka. Orkesterin johtajaksi aikoinaan nimitetyn kapellimestari T. Hannikaisen leskellessä edelleen Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa, kaupunginhallitus musiikkilautakunnan esityksestä nimitti v. 1943 professori A. Järnefeltin kaupunginorkesterin väliaikaiseksi johtajaksi kesäkuun 1 p:stä 1943 toukokuun 31 p:ään 1944. Koska professori Järnefelt kuitenkin jo v:n 1944 alussa ilmoitti, ettei hän ollut halukas jatkamaan mainittua viransijaisuutta kevätkauden päätyttyä, kävi kysymys

kaupunginorkesterin johtajanviran vastaisesta järjestämisestä jälleen ajankohtaiseksi. Tällöin musiikkilautakunnan oli ensinnäkin harkittava, oliko orkesterin johtajanvirka edelleenkin varattava kapellimestari Hannikaiselle, vaikka jo oli kulunut tasaluvuin kolme vuotta hänen nimittämisestään virkaansa. Asiaa vakavasti punnittuaan lautakunta päätyi siihen, että kysymys kapellimestari Hannikaisen pysyttämisestä edelleen virassaan olisi vielä toistaiseksi jätettävä lepäämään. Tämän mukaisesti lautakunta tammikuun 8 p:nä 1944 esittikin kaupunginhallitukselle, että orkesterin johtajanvirkaa edelleen yhden vuoden ajan kesäkuun 1 p:stä 1944 lukien hoidettaisiin viransijaisella. Kaupunginhallitus hyväksyi esityksen, minkä jälkeen lautakunnan ehdotuksesta viransijaiseksi nimitettiin kesäkuun 1 p:stä 1944 toukokuun 31 p:ään 1945 kapellimestari M. Similä.

Kaupunginorkesterin valtuuskunta ja orkesterin järjestysmies. Orkesterin valtuuskuntaan, jonka tehtävänä on edustaa orkesterin jäsenistöä, sovitella orkesterin jäsenten keskuudessa mahdolliset erimielisyydet ja olla välittävänä elimenä musiikkilautakunnan ja orkesterin jäsenten kesken, valittiin soittokaudeksi 1944/45 orkesterin jäsenet A. Karsti, E. Rautasuo ja Y. Selin sekä varalle L. Nissinen ja M. Orlando.

Kaupunginorkesterin toiminta. Kuten edellä jo mainittiin, oli professori Järnefelt ilmoittanut luopuvansa orkesterinjohtajan viransijaisuudesta toukokuun 31 p:n jälkeen. Helmikuun alussa professori Järnefelt kuitenkin, viitaten ikäänsä ja huonontuneeseen terveyteensä, matkusti takaisin Ruotsiin, esiintyen viransijaisuutensa aikana viimeisen kerran orkesterin johtajana sunnuntaikonsertissa helmikuun 6 p:nä. Seuraavan eli helmikuun 7 p:n vastaisena yönä sattui ensimmäinen kevätkaudella Helsinkiä vastaan kohdistettu suurpommitus, joka aiheutti sen, ettei kaupunginorkesterin toimintaa voitu toistaiseksi jatkaa musiikkilautakunnan vahvistaman suunnitelman mukaisesti. Niinpä peruutettiin helmikuun 11 p:ksi professori Järnefeltin johtamaksi suunniteltu X sinfoniakonsertti ja orkesterin toiminta järjestettiin siten, että niiden konserttien johto, joka suunnitelman mukaan oli määrätty professori Järnefeltille, uskottiin kapellimestari Similälle mikäli konsertteja yleensä oli mahdollista järjestää. Seuraava eli XI sinfoniakonsertti perjantaina, helmikuun 25 p:nä oli ilmahälytyksen vuoksi keskeytettävä ja tämän konsertin kaiken varalta valmisteltua jatkoa seuraavana sunnuntaina helmikuun 27 p:nä ei myöskään voitu toteuttaa, koska yliopiston juhlasali viimeksi mainitun päivän vastaisena yönä sattuneessa ilmapommituksessa täydelleen tuhoutui. Mainittakoon, että orkesterin soittimet, jotka helmikuun 25 p:nä konsertin keskeytymisen takia olivat jääneet yliopiston juhlasaliin saatiin etenkin yliopiston vahtimestarien ripeän toiminnan ansiosta pelastetuiksi.

Maaliskuun aikana sinfoniakonsertteja ei järjestetty, mutta kaupunginorkesteri esiintyi sen sijaan kahtena perjantaina, maaliskuun 3 p:nä ja 17 p:nä Suomen yleisradion studiassa kapellimestari Similän johdolla. Valoisamman vuodenajan tultua toimeenpantiin jälleen sinfoniakonsertteja ja konserttipaikaksi valittiin Sibelius-akatemian konserttitali, jossa orkesterin konsertit sitten v:n 1944 aikana jatkuvasti pidettiin.

Kertomusvuoden aikana toimeenpantiin kaikkiaan viisitoista sinfoniakonserttia, Armas Järnefeltin 75-vuotispäivän juhlakonsertti, yksi kirkkokonsertti, yksi ylimääräinen sinfoniakonsertti sekä Vappu-matinea. Sinfoniakonserteista johti Martti Similä seitsemän, Toivo Haapanen kolme, Sixten Eckerberg Ruotsista yhden, Giovanni di Bella Saksasta yhden, Armas Järnefelt yhden, Leo Funtek yhden ja Jussi Jalas yhden. Kansansinfoniakonsertteja oli yksitoista, joista Martti Similä johti kolme, Jussi Jalas kolme, Håkan Eichwald Ruotsista yhden, Nils-Eric Fougstedt yhden, Armas Järnefelt yhden, Ivar Hellman Ruotsista yhden ja Erik Cronvall yhden. Kansankonsertteja oli kaksikymmentäyksi, joista Martti Similä johti kaksitoista, Nils-Eric Fougstedt kaksi, Erik Cronvall yhden, Sulho Ranta yhden, Armas Järnefelt kaksi, Leo Funtek kaksi ja Eino Roiha yhden.

Edellä mainituissa sinfonia- ja ylimääräisissä konserteissa esiintyivät seuraavat soolistit: Kerttu Bernhard, Timo Mikkilä, Kurt Walldén ja Ilmari Hannikainen (piano), Sulo Aro, Gerhard Taschner ja Beatrice Griffin (viulu), Yrjö Selin (sello) sekä Mary Hannikainen, Lea Piltti, Jorma Huttunen, Elli Ranta ja Aune Antti (laulu).

Sinfoniakonserteissa esitettiin seuraavat sävellykset: a) kotimaisia sävellyksiä: Sibelius: Sinfonia I, II, III (kaksi kertaa), IV, VII, Tuonelan joutsen, Höstkväll ja Viulukonsertti; Väinö Raitio: Le ballet grotesque ja Kuutamo Jupiterissa; Tauno Pykkänen:

Lapin kesä; Kuula: Preluudi ja fuuga sekä Hiidet virvoja viritti; Aarre Merikanto: Scherzo; Sulho Ranta: laulusarja Lapsi ja elämä; Uno Klami: Sérénades espagnoles ja Suomenlinna; Madetoja: Lähtö ja Ijät hyrskyjä päin; sekä Palmgren: Pianokonsertti V.

b) ulkomaisia sävellyksiä: Wagner: Alkusoitto oopperasta Nürnbergin mestarilaulajat, alkusoitto oopperasta Parsifal ja Elsan unelma oopperasta Lohengrin; Sixten Eckberg: Sinfonia; Richard Strauss: Till Eulenspiegels lustige Streiche; Brahms: Sinfonia I. IV, pianokonsertti d-molli, kaksoiskonsertti viululle ja sellolle sekä muunnelmia erästä Haydnin teemasta; Saint-Saëns: Viulukonsertti III; Beethoven: Alkusoitto Leonore III, Sinfonia II, III, VI, VIII, Viulukonsertti d-duuri ja Pianokonsertti ess-duuri; Franck: Sinfonia d-molli; Berlioz: Kolme laulua kokoelmasta Les nuits d'été; Debussy: L'enfant prodigue ja Faunin iltapäivä; Verdi: Alkusoitto oopperasta Kohtalon voima; Mozart: Aaria Il se pastore, aaria oopperasta Figaron häät, aaria oopperasta Ryöstö Seraljista, Canzonetta, Ridente la calma, Resitatiivi ja Rondo (Fiordiligi) oopperasta Così fan tutte, Resitatiivi ja Aaria (Despina) oopperasta Così fan tutte; Rachmaninow: Pianokonsertti III; Nielsen: Sinfonia Det Uudslukkelige; Tschaikowsky: Francesca da Rimini; sekä Purcell: Chaconne g-molli.

Kaupunginorkesteri avusti 133 oopperanäytännössä ja 13 yksityiskonsertissa.

Sinfoniakonserteissa kävi 8 104 henkilöä, kansansinfoniakonserteissa 5 161 henkilöä, kansankonserteissa 11 034 henkilöä ja ylimääräisissä konserteissa 2 196 eli kaikkiaan v. 1944 26 495 henkilöä. Konserteissa käyneen yleisön kokonaismäärä oli v. 1943 24 003 henkilöä, v. 1942 ¹⁾ 18 590 henkilöä, v. 1941 21 551 henkilöä ja v. 1940 17 722 henkilöä.

Taloudelliset tulokset. Kaupunginorkesterin toiminnan taloudellisista tuloksista esitetään seuraavat tiedot:

Tulot kaupunginorkesterin työstä v. 1944 olivat 1 151 845 mk, josta 663 023 mk oli tuloja orkesterin omista konserteista ja 488 822 mk tuloja avustamisesta oopperanäytännöissä ja konserteissa sekä nuottien vuokraamisesta. Talousarviossa tulot arvioitiin 900 000 mk:ksi. Mainittakoon että orkesterin tulot lähinnä edellisinä vuosina olivat v. 1943 968 838 mk, v. 1942 775 542 mk, v. 1941 669 308 mk ja v. 1940 564 385 mk.

Menot olivat v. 1944 5 824 499 mk, lukuunottamatta ulkoilmakonsertteja varten menoarvioon otettua 50 000 mk:n määrärahaa, joka asiallisesti ei kuulu orkesterin talouteen. Tästä oli viranhaltijain palkkauksia 5 269 795 mk, konserttikuluja 407 020 mk ja muita kuluja 147 684 mk, mihin viimeksi mainittuun määrään sisältyy 14 341 mk orkesterin käsikirjoitusten valokuvauksesta. Talousarviossa menot oli arvioitu seuraavasti: viranhaltijain palkkaukset 3 511 427 mk, konserttikulut 430 000 mk ja muut kulut 140 500 mk. Edellä mainittu ulkoilmakonsertteja varten myönnetty määräraha käytettiin kokonaisuudessaan.

Kaupunginorkesterin nuottivaraston sijoittaminen turvaan. Helmikuun 7 p:n vastaisena yönä sattuneen ilmapommituksen jälkeen siirrettiin orkesterin nuottivarastossa olevat kallisarvoiset käsikirjoitukset, musiikkilautakunnan pöytäkirjat sekä muu tärkeä arkistoaineisto pommisuojaan. Tämän lisäksi siirrettiin 22 laatikkoa nuottiaineistoa Nikkilän sairaalaan. Nuottiaineistosta oli täten 165 käsikirjoitettua partituuria ja 710 täydellistä orkesterimateriaalia eli nuottivaraston arvokkain kolmasosa saatu turvaan. Heinäkuussa kaupunginhallitus myönsi 20 000 mk:n suuruisen määrärahan mainittujen käsikirjoitusten valokuvauttamista varten. Filmit lähetettiin sen jälkeen kaupunginhallituksen toimesta Ruotsiin siellä säilytettäväksi. Välirohanteon jälkeen palautettiin koko turvaan viety nuottiaineisto takaisin orkesterin nuottivarastoon.

Tilintarkastukset. Jokaisen kuukauden päätyttyä toimitettiin musiikkilautakunnan puolesta johtosäännön mukainen tilintarkastus.

Taidelaitosten avustaminen ja niiden toiminnan valvonta. Talousarvion päälukokan Sivistystoimi luvussa Avustukset mainitut taidelaitokset saivat v. 1944 nostaa avustumääränsä vähentämättöminä. Musiikkilautakunnan asiana oleva taidelaitosten toiminnan valvonta järjestettiin samaa menetelytapaa noudattaen kuin edellisinäkin vuosina. Valvontatyö jaettiin lautakunnan jäsenten ja toimihenkilöiden kesken seuraavasti: Suomen kansallisteatteri: E. E. W. Suolahti, Sibeliuksenakatemia ja Helsingin naisorkesteri: E. M. v. Frenckell, Suomalainen ooppera: V. Annala, Helsingin kansanteatteri ja

¹⁾ Ilmaisesti käyneitä sotilaita lukuunottamatta.

Työväentalon näyttämö: S. K. Leino, Helsingin työväen orkesteri ja Suomen työväen musiikkiliiton Uudenmaan piirijärjestö: E. Meriluoto, Helsingin työväenteatteri: T. Hiekkaranta, Helsingin teatteriorkesteri: N.-E. Ringbom, Svenska teatern: K. E. Furuholm, Helsingin taidehalli: E. A. R. Zilliacus ja Lilla teatern: B. Carlson.

Teoston ja musiikkilautakunnan välinen sopimus. Säveltäjien tekijänoikeustoimisto Teoston ja musiikkilautakunnan välillä solmittiin kalenterivuodeksi 1944 sopimus, jonka mukaan Teosto myönsi lautakunnalle oikeuden 25 000 mk:n korvausta vastaan sallia kaupunginorkesterin konserteissa rajoittamattomassa määrässä esitettävän kaikkia sävelteoksia, joiden esittämisoikeutta Teosto edusti tai sopimusaikana tuli edustamaan, lukuunottamatta sopimuksessa lähemmin selostettuja sävellyksiä.

Konserttien ohjelmaselostukset. Sinfoniakonserttien ja kansansinfoniakonserttien ohjelmistoa selostettiin v:n 1944 aikana painetuissa, ohjelmalehtisiin sisältyvissä liitteissä. Selostuksista huolehti edelleen intendentti Ringbom.

Konserttiohjelmien julkaisu-oikeuden lautakunta antoi kertomusvuodeksi oopperaulaja S. Räikköselle 6 000 mk:n korvausta vastaan.

Konserttien pääsylippujen hinnat. V. 1943 oli kansankonserttien lippujen hinnat korotettu 5 mk:sta 10 mk:aan ja syyskauden alusta v. 1944 nostettiin sinfoniakonserttien lippujen hinnat, jotka aikaisemmin olivat olleet 15 mk, 25 mk ja 30 mk, siten että ne nyt tulivat olemaan 25 mk, 40 mk ja 50 mk.

Konserttien radiointi. Kertomusvuoden aikana radioitiin kaupunginorkesterin konsertteja edelleenkin sovitusta kertamaksusta, mutta syyskauden alusta lopetettiin kansankonserttien radiointi. Tämä johtui Yleisradio oy:n ilmoituksen mukaan siitä, että lähetelefonistojen putkia, joita sotatilanteen vuoksi ei voitu uusia, oli pyrittävä säästämään, joten sunnuntaiohjelmiin oli täytynyt tehdä sellainen muutos, että kansankonserttien radiointi toistaiseksi oli lopetettava.

Orkesterin luovuttaminen hyväntekeväisyysilaisuuksiin. Kaupunginhallitus valtuutti musiikkilautakunnan myöskin v. 1944 harkintansa mukaan luovuttamaan kaupunginorkesterin maksutta sodan johdosta avun tarpeessa olevien hyväksi järjestettyihin konsertteihin y.m.

Ulkoilmakonsertit. V. 1944 järjestettiin menoarvioon ulkoilmakonsertteja varten merkityn 50 000 mk:n suuruisen määrärahan puitteissa kaikkiaan 71 ulkoilmakonserttia, joista Helsingin työväen soittokunta ja Helsingin suojeluskuntapiirin soittokunta antoivat kumpikin 30 yhden tunnin kestäväää konserttia sekä Suomen laulajain ja soittajain liiton kuoro, Helsingin työväen sekakuoro, Helsingin työväen mieskuoro ja Helsingfors svenska sångarförbund nimisen liiton kuoro yhteensä 11 konserttia. Konserttipaikat sijaitsivat Hermannissa, Olympiakylässä, Vallilassa, Kalliossa, Sörnäisissä, Paasivuoren puistikossa, Korkeasaaressa, Kaivopuistossa, Runebergin puistossa sekä Tope-liuksen-, Hesperian-, Katajanokan- ja Alli Tryggin puistikossa.

Entisen Helsingin suojeluskuntapiirin soittokunta. Marraskuun 2 p:lle päivätyllä lahjakirjalla Helsingin suojeluskuntapiiri lahjoitti Helsingin kaupungille m.m. piirin omistamat soittimet ja nuottivaraston, minkä lahjoituksen kaupunginhallitus päätti vastaanottaa. Tämän jälkeen entisen suojeluskuntapiirin soittokunta tarjoutui edelleen toimimaan Helsingissä, minkä johdosta kaupunginhallitus pyysi musiikkilautakunnan lausuntoa asiassa. Lausunnossaan lautakunta ilmaisi mielipiteenään, että kaupunki omien musiikkilaisuuksiensa tueksi kaipasi myöskin torvisoittokuntaa, koska suojeluskunnan soittokunta ei enää voinut osaltaan avustaa kaupunkia ulkoilmakonserttien järjestelyssä. Lautakunta ehdotti sen vuoksi m.m., että entisen suojeluskuntapiirin soittokunnan tarjous hyväksyttäisiin ja että soittokuntaa kehoitettaisiin perustamaan rekisteröity yhdistys nimellä Helsingin torvisoittokunta r.y. — Helsingfors Hornorkester r.f., joka toimisi musiikkilautakunnan valvonnan alaisena. Kaupunginhallituksen hyväksyttyä periaatteessa lautakunnan esityksen perustivatkin sanotun soittokunnan jäsenet yhdistyksen mainitulla nimellä, jonka säännöt viranomaiset vahvistivat. Enemmät toimeenpiteet asiassa siirtyivät v:een 1945.

23. Yleiset työt

Kaupungin yleisten töiden lautakunnan v:lta 1944 laatima kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Yleisten töiden lautakunta

Lautakunnan kokoonpano. kokoukset y. m. Yleisten töiden lautakuntaan kuuluivat v. 1944 puheenjohtajana toimitsija E. H. Härmä, varapuheenjohtajana yli-insinööri H. O. Backman sekä jäsenenä oikeusneuvosmies K. E. Furuholm, liikennetarkastaja V. J. Laitinen, sähkötyömies O. W. Oksanen, professori O. A. Tarjanne ja insinööri T. Vähäkallio. Kaupunginhallituksen edustajaksi lautakuntaan oli määrätty kaupungin teknillinen johtaja insinööri A. E. Moring.

Lautakunnan sihteerinä toimi varatuomari H. E. Arvidson toukokuun 1 p:ään saakka sekä hänen eroamisensa jälkeen v. t. sihteerinä hovioikeudenauskultantti E. A. Ruutu toukokuun 1 p:n ja syyskuun 12 p:n välisen ajan ja varatuomari U. I. Miesmaa viimeksi mainitusta päivästä joulukuun 1 p:ään, jolloin lautakunnan vakinaiseksi sihteeriksi valittu hovioikeudenauskultantti J. J. Partanen ryhtyi virkaansa hoitamaan.

Lautakunta kokoontui kertomusvuoden aikana 37 kertaa ja käsitteli kokouksissaan 1 214 asiaa. Lähetettyjen kirjeiden luku oli 419.

Lautakunnan käsittelemät tärkeimmät asiat. Kertomusvuoden käänteentekeväksi tapahtumaksi muodostui sodan päättymisen syyskuun 19 p:nä solmittuun välirauhaan. Työvoimatilanteessa tapahtui tällöin huomattava muutos sotapalvelukseen kutsuttujen palatessa siviilitehtäviin ja jälleenrakennustyöt voitiin panna käyntiin. Lautakunnan kertomusvuoden aikana käsittelemistä asioista on tehty yksityiskohtaisesti selkoa rakennustoimiston eri osastojen jälempänä olevissa selostuksissa, minkä vuoksi seuraavassa esitetään ainoastaan eräitä huomattavampia lautakunnassa suoranaisesti esillä olleita asioita:

Ilmapommitusten aiheuttamat vauriot. Kertomusvuoden aikana sattuneiden pommitusten aiheuttamat vauriot muodostuivat suuremmiksi kuin milloinkaan aikaisemmin. Kaupungin kiinteälle omaisuudelle helmikuussa tapahtuneissa pommituksissa aiheutuneet vauriot arvioitiin satamarakennusosaston osalta 1 420 000 mk:ksi, talorakennusosaston osalta 35 000 000 mk:ksi, katurakennusosaston osalta 1 123 900 mk:ksi, puisto-osaston osalta 165 300 mk:ksi ja varasto-osaston osalta 1 662 122: 50 mk:ksi. Kiinteän omaisuuden vauriot olivat täten yhteensä 39 371 322: 50 mk. Lisäksi aiheutui eräitä pienempiä vaurioita, joista mainittakoon satamanosturin n:o 14 vauriot 275 000 mk ja satamarakennusosaston uivan kaivurin vauriot 150 000 mk. Varsinkaan rakennusvaurioiden korjaamiseen ei kertomusvuoden aikana ollut suurehkoissa määrässä tilaisuutta, sillä eräät kaupungin omistamista rakennuksista olivat vahingcittuneet niin pahoin, ettei niitä enää kannata korjata joko lainkaan tai ei ainakaan ilman suuria muutoksia. Rakennusvaurioiden korjaamiseen käytettiin kertomusvuoden aikana 10 931 763: 45 mk.

Toimenpiteet työttömyyden torjumiseksi. Väli rauhan sopimuksen mukaisesti oli armeija kotiutettava kertomusvuoden joulukuun alkuun mennessä, minkä vuoksi kaupungin oli valmistauduttava vastaanottamaan ase- ja työpalveluksesta kotiutuvat entiset työntekijänsä sekä lisäksi osallistumaan työttömyyden torjuntaan. Kaupunginhallituksen lokakuun 31 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti oli kaikki kaupungin palveluksesta ase- tai työpalveluun kutsutut otettava takaisin töihin ja muutoinkin oli kotiutettavat asetettava työnsaannissa ensi sijalle. Kotiuttamistoimikunnan ehdotuksesta lautakunta oikeutettiin ottamaan kaupungin töihin vähintään 150 ensi sijassa perheellistä asemiestä, jotka aikaisemmin eivät olleet olleet kaupungin palveluksessa. Kun nämäkään toimenpiteet eivät näyttäneet riittävän, lautakunnassa valmistettiin ehdotus eräiden uusien töiden varaamisesta sellaisia kotiutettuja työttömiksi joutuneita varten, jotka aikaisemmin eivät olleet kaupungin palveluksessa.

Täten varauduttiin vastaanottamaan tarvittaessa lisäksi yhteensä 400 miestä 4 kuukauden ajaksi sellaisiin töihin, jotka työvoimatilanteen muuttuessa voidaan myöskin jättää keskenräiseksi. Kustannukset nousivat yhteensä 16 milj. mk:aan.

Toimenpiteet asuntopulan torjumiseksi. Suuresti kiristyneen asuntopulan lieventämiseksi kiinteistölautakunta laati aikanaan suunnitelman 300 puutalon pystyttämiseksi Toukolan ja Kumpulan teiden väliselle alueelle sekä Intiankadun koillispuolelle, missä tarkoituksessa kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 10 p:nä 1943 merkitsi kertomusvuoden talousarvioon 34 000 000 mk:n suuruisen määrärahan käytettäväksi rakennuskustannusten, töiden valvonta- y. m. kustannusten sekä vesijohto-, viemäri- ja tasoitustöistä aiheutuvien kustannusten suorittamiseen. Kertomusvuoden alkupuolella vallinneen tilanteen vuoksi kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö kuitenkin huhtikuun 5 p:nä toistaiseksi hylkäsi rakennuslupahakemuksen, minkä vuoksi rakennushanke sillä kertaa raukesi.

Väli rauhan solmimisen jälkeen asia joutui uuteen vaiheeseen ja tällöin kaupunginhallitus lokakuun 5 p:nä hyväksyi yleisten töiden lautakunnan esityksen talojen puuosien tilaamisesta Puutalo oy:ltä 14 372 500 mk:n hinnasta. Kun kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö jo seuraavana p:nä myönsi rakennusluvan, pääsivät rakennustyöt kertomusvuoden aikana hyvään vauhtiin, vaikkakin talojen lopullinen valmistuminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Rakennustoimisto

Yleisten töiden lautakunnan alaisena olivat rakennustoimisto ja sen tilivirasto. Rakennustoimisto toimi kaupungininsinöörin johdolla ja jakautui kuuteen osastoon, nimittäin kansliaosastoon, satamarakennusosastoon, talorakennusosastoon, katurakennusosastoon, puisto-osastoon, varasto-osastoon ja tilivirastoon. Tilivirasto hoiti toimiston tiljää. Rakennustoimiston lähettämien kirjeiden lukumäärä oli 270.

Viranhaltijat. Rakennustoimiston palveluksesta erosivat kertomusvuoden aikana katurakennusosaston vanhempi insinööri V. Kuuskoski ja toimistoapulainen L. Gleisner sekä satamarakennusosaston nuorempi insinööri O. Laajarinne.

Yleisten töiden lautakunta valitsi avoinna olleisiin virkoihin katurakennusosastolle tammikuun 18 p:nä Rajasaaren puhdistuslaitoksen ensimmäiseksi konemestariksi herra R. Mustosen, helmikuun 8 p:nä nuoremmaksi toimistoapulaiseksi neiti M. O. Kärkilän, marraskuun 7 p:nä ylimääräiseksi toimistoapulaiseksi neiti H. E. A. Backmanin, marraskuun 21 p:nä alemman palkkaluokan vanhemmaksi insinööriksi diplomi-insinööri P. K. Saikun, ylimääräiseksi insinööriksi diplomi-insinööri L. Arposen ja tämän kieltäytyttyä virkaa vastaanottamasta joulukuun 19 p:nä diplomi-insinööri V. O. Saarisen, marraskuun 21 p:nä toiseksi ylimääräiseksi insinööriksi diplomi-insinööri K. Laineen ja ylemmän palkkaluokan laboraattoriksi laboratoriomestari T. Koudan, marraskuun 28 p:nä piirtäjäksi rakennusmestari M. Vinbladnin ja tämän kieltäytyttyä virkaa vastaanottamasta joulukuun 12 p:nä rakennusmestari N. Airaksisen, joulukuun 19 p:nä ylemmän palkkaluokan nuoremmaksi insinööriksi diplomi-insinööri H. E. Koskisen, ylemmän palkkausluokan apulaisinsinööriksi diplomi-insinööri A. A. Siiralan ja koneenkäyttäjäksi konemestari E. Kukkosen. Rakennustoimiston korjauspajan insinööriksi valittiin marraskuun 28 p:nä diplomi-insinööri U. K. Riipola.

Työntekijäin lukumäärä. Seuraava taulukko osoittaa rakennustoimiston eri osastojen työntekijäin lukumäärän kunkin kuukauden lopussa:

K u u k a u s i	Satama- rakennus- osasto	Talo- rakennus- osasto	Katu- rakennus- osasto	Puisto- osasto	Varasto- osasto	Kaikki osastot	Niistä sota- tai työpalvelukseen kutsuttuja se- kä luvalla poissa olevia
Tammikuu	514	285	1 474	90	158	2 521	1 220
Helmikuu	510	277	1 473	87	159	2 506	1 272
Maaliskuu	508	280	1 473	90	157	2 508	1 248
Huhtikuu	505	280	1 461	191	155	2 592	1 238
Toukokuu	505	279	1 455	233	153	2 625	1 265
Kesäkuu	505	275	1 440	203	153	2 576	1 279
Heinäkuu	507	270	1 442	188	148	2 555	1 307
Elokuu	503	270	1 419	187	148	2 527	1 341
Syyskuu	492	275	1 410	181	151	2 509	1 331
Lokakuu	500	288	1 390	168	152	2 498	738
Marraskuu	507	307	1 393	121	153	2 481	267
Joulukuu	542	311	1 470	107	154	2 584	181

Työntekijäin kesälomat. Kesälomaa myönnettiin 2 283 työntekijälle yhteensä 39 360 päivää seuraavasta taulukosta tarkemmin ilmenevin tavoin:

Lomapäivien luku	Satama- rakennus- osasto	Talo- rakennus- osasto	Katu- rakennus- osasto	Puisto-osasto	Varasto- osasto	Yhteensä	Lomapäivien luku	Satama- rakennus- osasto	Taloraken- nusosasto	Katuraken- nusosasto	Puisto-osasto	Varasto- osasto	Yhteensä
1	3	—	3	—	—	6	14	8	1	32	—	1	42
2	10	1	4	1	—	16	15	—	1	1	—	—	2
3	4	2	23	—	—	29	16	2	—	4	—	—	6
4	6	1	14	—	1	22	17	1	—	1	—	—	2
5	4	6	23	22	2	57	18	64	46	265	36	23	434
6	8	5	19	7	2	41	19	—	—	8	—	—	8
7	4	1	13	—	—	18	20	—	—	1	—	—	1
8	2	4	5	—	—	11	21	152	75	235	31	48	541
9	5	—	71	26	14	116	23	—	—	1	—	—	1
10	2	1	17	—	—	20	24	—	—	1	—	—	1
11	7	—	35	11	2	55	27	1	—	—	—	—	1
12	77	49	273	29	35	463	28	90	40	220	13	21	384
13	1	1	3	—	1	6							
							Lomaa nauttineita yhteensä	451	234	1 272	176	150	2 283
							Lomapäiviä yhteensä	8 302	4 274	21 633	2 520	2 631	39 360

Ase- ja työpalveluksessa oli v. 1944 rakennustoimiston työntekijöistä samanaikaisesti eniten yhteensä 1 335 miestä, joista 705 oli reserviläisiä ja 630 työpalveluksessa olevia.

Sotaan kutsutuista työntekijöistä kaatui sodassa kertomusvuoden aikana yhteensä 12. Kaatuneiden työntekijäin muistoa lautakunta on kunnioittanut siten, että rakennustoimiston asianomaisen osaston toimesta on kaatuneen haudalle laskettu seppelä tai eräissä tapauksissa suoritettu rahamäärä invalidirahastoon.

Työpalikat. Työntekijäin samoin kuin viranhaltijainkin palkat ovat heinäkuun 1 p:stä 1941 alkaen sidotut elinkustannusindeksiin. Kertomusvuoden aikana korotettiin palkat helmikuun 12 p:nä alkavan palkanmaksukauden jälkeen 4 %:lla indeksitasoon 198—207 ja joulukuussa korotettiin tuntipalkat valtioneuvoston antaman erikoispäätöksen mukaisesti 1 mk:illa.

Kaupunginvaltuuston kokouksessa marraskuun 29 p:nä kiinnitettiin huomiota työntekijäin palkkatariffin lisäykseen, jonka mukaan asianomainen ylin työnjohto on oikeutettu yksityistapauksessa työntekijäin paremman ammattitaidon tai työkyvyn taikka ahkeruuden perusteella korottamaan palkkaa enintään 10 %:lla. Kun tässä esiintyvää sanaa yksityistapauksissa arveltiin tulkitun hyvin ahtaaksi, valtuusto päätti poistaa palkkatariffin määräyksestä mainitun sanan yksityistapauksissa.

Kaupungin palveluksessa omin hevosin työskentelevien kuorma-ajureitten tuntipalkan kalliinajanlisäyksen kaupunginvaltuusto kesäkuun 21 p:nä päätti korottaa 19 mk:sta 22 mk:aan. Edellä mainittu 1 mk:n tuntipalkan lisäys ehdotettiin myöskin ulotettavaksi hevosajureihin ja omin autoin työskenteleviin autonkuljettajiin, mutta kaupunginvaltuusto ei ehtinyt vielä kertomusvuoden aikana asiaa käsitellä.

Palkanmaksuaika. Sosiaaliministeriön työasiainosasto vahvisti huhtikuun 5 p:nä rakennustoimiston työntekijäin työsäännön 6 §:n muutoksen, jonka mukaan työpalkkojen maksaminen tapahtuu rakennustoimiston sitä varten määräämällä paikalla säännöllisesti joka perjantai.

Tapaturmat. Kertomusvuoden aikana vahingoittui tapaturmaisesti 218 työntekijää, joille tämän perusteella suoritettiin vahingonkorvausta yhteensä 262 158: 85 mk. Invalideiksi joutuneiden 11 työntekijän puolesta maksettiin elinkorkorahastoon yhteensä 289 864: 40 mk. Tapaturmista aiheutuneet kustannukset olivat yhteensä 552 023: 25 mk. Työntekijät olivat vakuutetut Vakuutus oy. Pohjolassa siten, että kaupunki on lopulta vastannut kaikista vakuutuksesta aiheutuneista menoista.

Omin vaunuin ja hevosin kaupungin töissä palvelevien kuorma-ajureiden työsuhteiden y. m. yhdenmukaistaminen. Helsingin kunnantyyntekijäin keskustoimikunta r.y. nimisen yhdistyksen aloitteesta kaupunginhallitus antoi syyskuun 7 p:nä kysymystä valmistelleen komitean ehdotuksen mukaisesti omin vaunuin ja hevosin kaupungin töissä olevien kuorma-ajureiden työsuhteista seuraavat määräykset: Sellaisen autonkuljettajan ja kuorma-ajurin kanssa, joka itse suorittaa ajoa omalla autolla tai omalla hevosella, solmitaan työsuhde hänen itsensä ajaman ajoneuvon osalta riippumatta siitä, omistaako hän yhden tai useampia ajoneuvoja; edelliseen ryhmään luetaan kuuluviksi myös joko kokonaan sotapalveluksesta vapautetut tai suojeluskuntapiiriin liikennetoimiston lomautusmääräyksellä (L.y. tai Tyl.) kaupungin laitosten vakituiseen käyttöön annetut autonkuljettajat tai kuorma-ajurit omin ajoneuvoin; työsuhdetta ei solmita niiden omin ajoneuvoin ajavien autonkuljettajien ja kuorma-ajurien kanssa, jotka on sotapalveluksesta väliaikaisesti komennettu kaupungin töihin tai jotka ennestään ovat työsuhteessa toiseen työnantajaan eikä myöskään niiden kanssa, jotka ajavat toisen omistamaa ajoneuvoa; sekä työhön ottamisessa ja työstä erottamisessa autonkuljettajiin ja kuormaajureihin nähden noudatetaan työehtosopimuksen mukaisesti mitä laissa ja asetuksissa sekä vahvistetuissa työsäännöissä on määrätty.

Satamarakennusosasto

Satamarakennusosaston henkilökuntaan kuuluivat osastonpäällikkö ja apulaisosastonpäällikkö, 10 apulaisinsinööriä, 2 vaakitsijaa ja 5 piirtäjää. Toimistoinsinöörin virka oli avoinna. Palveluksesta erosi 1 vakinainen insinööri. Kirjanpidosta ja kirjaamistyötä huolehti alikamreeri ja 5 toimistoapulaista. Lähetettä oli 2. Sotapalvelukseen kutsuttuina oli osaston henkilökunnasta 6 insinööriä, 1 vaakitsija ja 2 piirtäjää. Julkisen tehtävän suorittamiseen sai virkavapautta 2 insinööriä. Siivoojia oli 1.

Suoranaista työnjohtoa satamarakennusosaston työmaille hoiti 20 rakennusmestaria, 13 apulaistyönjohtajaa ja 1 nosturinkäyttäjien esimies. Työnjohtajista 6—7 oli sotapalveluksessa ja 4—8 sai virkavapautta julkisen tehtävän suorittamiseen.

Satamarakennusosaston kirjoissa olevien työntekijäin lukumäärä ¹⁾ oli vuoden alussa 517 ja vuoden lopussa 542. Työntekijöistä oli sotapalveluksessa 111—115 ja työpalveluksessa 104—147, vuoden lopussa vastaavasti 21 ja 22 ja heistä osallistui ilmasuojelutehtäviin 40. Luvalla oli poissa vuoden aikana 3—9 työntekijää. — Sodassa kaatui tai haavoihinsa kuoli 2 työntekijää, nimittäin H. Nyqvist ja P. Salminen, ja pommituksesta sai surmansa yksi, nimittäin N. Lehtonen. 5 muuta työntekijää kuoli ja 10 siirtyi eläkkeelle.

Yleisten töiden lautakunnalle esitettiin 138 asiaa, joista 15 koski uudistuksia tai rakennustöitä ja 123 hallinnollisia tai henkilö- ja palkka-asioita. Lausuntoja annettiin m. m. Seurasaaressa sillan vahvistamisesta palolaitoksen autojen kuljettavaksi, Sörnäisten rantatien rautateiden puhtaanapidosta, viemäriin rakentamisesta Lautatarhankatuun, tehdaskorttelien n:ot 272, 273, 275—278 korkeustasomääräyksistä, suolalalavarastorakennuksen rakentamisesta Verkkosaaren kalasatamaan, Herttoniemen rautatien ja Porvoontien tasoristeyksen järjestelystä ja irtaimiston vakuuttamisesta. Esitykset

¹⁾ Ks. tämän kert. II osan s. 226.

koskivat m. m. Lauttasaaren siltää; Eteläsataman Makasiinirannan väliaikaista järjestelyä; Eteläsataman kääntösillan maatuen korjaamista; Katajanokan kappaletavara-aseaman järjestämistä; mullan myyntiä Herttoniemestä; helmikuun pommitusten aiheuttamia vaurioita ja seuraavien vaurioiden korjauksia; Länsisataman vaakavajan, Rahapajanrannan varastorakennuksen n:o 7 viereisen laituri osan, satamanosturin n:o 14 ja kaivurin n:o 1; ruoppauskaluston talvikorjauksia; puolustuslaitoksen työssä tuhoutuneesta moottoriveneestä H₃ vaadittavaa korvausta; toimistoinsinöörin viran hoitamista; ja yhden insinöörin vapauttamista sotapalveluksesta.

Satamalautakunnalle annettiin 45 lausuntoa, joista 44 koski vuokrausasioita tai rakennusten piirustuksia ja 1 sataman rakentamista ja kunnossapitoa. Kaupunginhallitukselle, rakennustoimistolle, kiinteistötoimistolle ja muille viranomaisille annettiin useita lausuntoja.

Paras työvoima oli yhä sota- tai työpalveluksessa vuoden lopulla tapahtuneeseen yleiseen kotiuttamiseen asti. Eräät menosäännön työt pantiin käyntiin vasta vuoden lopulla. Työaineiden puute esti useiden töiden aloittamista.

Lauttasaaren sillan kunnossapitokustannukset ja läppäsillan käyttökustannukset olivat 114 561 mk, mistä valtio maksaa puolet. Purjehduskausi kesti toukokuun 4 p:stä 1944—tammikuun 27 p:ään 1945. Läppäsilta avattiin 271 kertaa.

Satamien korjaus ja kunnossapito suoritettiin työvoiman ja rakennusaineiden puutteen tähden tavallista suppeamman ohjelman mukaan. Menosääntöön merkityistä määrärahoista, jotka olivat 6 723 500 mk, säästyikin 802 641 mk. Korjaus- ja kunnossapitokustannukset olivat siis 5 920 859 mk. Helmikuun pommituksista monet sataman kiinteistä ja irtonaisista laitteista vaurioituivat. V. 1944 suoritettut korjaukset maksoivat 1 519 555 mk, mutta niihin saatiin eri määräraha.

Laiturien korjaaminen tehtiin mahdollisimman säästävääsiksi. Sörnäisten sataman eräitä puulaitureita oli kuitenkin korjattava melkoisesti. Laiturien korjauskustannukset olivat 661 481 mk. Pommituksista vaurioitunut Laivarannan eteläpäätty korjattiin, mutta Rahapajanrannan varastorakennuksen n:o 7 kohdalla oleva osa laituria jäi toistaiseksi korjaamatta.

Katujen kunnossapitotyöt supistuivat taaskin kiveysten ja asfalttisepelipäällysteiden pahojen kuoppien korjaamiseen. Kustannukset olivat 132 538 mk.

Viemärien puhdistus- ja kunnossapitotöiden lisäksi suoritettiin eräitä täydennyksiä Katajanokan satama-alueella. Kustannukset olivat 141 339 mk.

Siltojen kunnossapitoa ja korjausta suoritettiin ainoastaan ehdottoman tarpeen vaatiessa. Herttoniemen siltää oli korjattava melkoisesti. Kustannukset olivat 98 117 mk.

Tilapäisten purkauslaiturien ja höyrypursilaiturien korjaaminen supistettiin taaskin aivan välttämättömimpään. Kustannukset olivat edellisten osalta 72 572 mk ja jälkimäisten osalta 140 291 mk.

Venelaiturien kunnossapitokustannukset supistuivat leudon talven takia ja koska jätettiin lievänlaiset vauriot korjaamatta. Venepaikkoja oli 1 980, joista 1 575 ulkopuollista tai aituuksellista. Vuokrattuna oli 919 venepaikkaa. Korjauskustannukset olivat 386 067 mk.

Satamaradan sekä Hietalahden, Merisataman, Eteläsataman ja Katajanokan raiteiden sekä Sörnäisten rantatien raiteiden kunnossapito, pääasiallisesti kiveyksen ja vaihteensiltojen korjaaminen, maksoi kaupungille 57 552 mk. Tähän sisältyy kaiteen rakentaminen satamaradan eteläpuolelle Runeberginkadulta länteen ja Rahapajanrannanlaiturin itäosan raiteiden nostaminen. Kaupungin alueella olevien muiden raiteiden kunnossapito, joka kuuluu kokonaan kaupungille, maksoi 1 169 234 mk. Tästä määrästä kului 830 182 mk varsinaisilla satama-alueilla olevien raiteiden korjaamiseen. Herttoniemen radan, öljysataman raiteiden ja aseman rakennusten kunnossapito maksoi 426 196 mk. Herttoniemen radan liikennöimiskustannukset olivat 127 174 mk. Kustannukset olivat yhteensä 1 780 157 mk.

Ruopparilla ruopattiin tavanomaisesti kaikkien suurten viemärien suiden edustat. Nämä ruoppaukset maksoivat 141 611 mk. Lumenkaatopaikkojen tienoot voitiin edelleen jättää ruoppaamatta lumen tuonnin vähäisyyden johdosta. Sitäpaitsi ruopattiin Eteläsatamassa Makasiinirannan edustaa ja Rahapajanrannan edustaa, kustannukset siitä olivat 113 765 mk. Ruopparilla ruopattiin sitäpaitsi Hernesaaren lounaisrantaa, mutta kustannukset suoritettiin uudisrakennuksen määrärahasta. Mammutpumpulla

ruopattiin Hernesaaren lounaisrantaa ja Rahapajanrannan uudistamiskohdalla. Ruoppari oli käytössä toukokuun 22 p:stä syyskuun 9 p:ään eli 78 työpäivää. Kaikkiaan 78 työvuorossa ruopattiin sillä 43 000 m³ eli 551 m³ työvuoroa kohden. Ruoppa vietiin Suomenlinnan ulkopuolelle. Kustannukset olivat 255 276 mk.

Mittauksia ja tutkimuksia tehtiin Pohjoisen laiturahaaran edustalla sekä Herttoniemen teollisuusalueella ja Herttoniemen radan suuren kaaren lounaispuolella. Kustannukset olivat 235 038 mk. Koska eräisiin sataman kiinteiden laitteiden kohteisiin on käytetty suuresti supistetusti kunnossapito- ja korjausmäärärahoja, ovat määrärahat, huolimatta siitä, että esim. rautatieraitteiden kunnossapidot taas ovat nielleet yli lasketun määrän, kuitenkin riittäneet. Kustannukset olivat yhteensä 3 928 716 ja säästö 371 284 mk.

Pojjut, tihtaalit ja merimerkit on pidetty välttävässä kunnossa. Kustannukset olivat 42 711 mk.

Satamanosturien kunnossapitokustannukset suurenevät melkoisesti tarvikkeiden hintojen nousun johdosta ja koska ennen hankitut varaosat olivat loppuun käytetyt. Nosturien käyttö väheni paljon edellisestä vuodesta. Kustannukset olivat 252 781 mk. Sitäpaitsi korjattiin pommituksista vaurioituneet nosturit.

Hengenpelastusvälineiden ja -veneiden kunnossapito tuli kalliiksi m. m. sen takia, että pelastusrenkaita ja heitonaruja edelleen varastettiin. Kustannukset olivat 115 349 mk. Sen sijaan tavaralavojen y. m. kunnossapitokustannukset olivat vain 70 312 mk.

Ruoppari ja 4 rautaista proomua olivat talven telakoituina Kone- ja Sillan telakalla. Nosturialukset ja puiset proomut korjattiin kaupungin telakalla Jätkäsaarella. Proomujen n:ot 15 ja 17 kantta ja laitoja uudistettiin, n:o 17 jäi vielä kesken. Proomut n:ot 3, 12, 14 ja 19 korjattiin. Ruopparin kelluke 2 uudistettiin. 100 m³:n vesiproomu, 1 puuproomu ja 2 moottorihinaajaa oli puolustusvoimien käytössä. Toinen moottorihinaajista, H₃, tuhoutui siellä ja siitä saatiin korvaukseksi 92 000 mk. Työkoneiden korjaukset maksoivat 795 223 mk. Pommituksesta uponneen kaivurin n:o 2 alus nostettiin, mammutpumpu ja hinaaja H₁ korjattiin ja puuproomun n:o 20 korjaus aloitettiin.

Satama-alueiden aidat pidettiin kunnossa. Kustannukset olivat 3 395 mk.

Sataman irtonaisten laitteitten kunnossapitokustannukset olivat yhteensä 1 279 772 mk ja säästö 220 228 mk.

Jälleajosiltoja ei rakennettu eikä myöskään lautakäytävää ja ajotietä jätse Suomenlinnaan. Sitävastoin huolenpitoa laiturien ja raihojen viereisistä aidoista oli tehtävä leudon talven takia. Kustannukset olivat 49 679 mk.

Virutuslaitureita oli 5 niinkuin ennenkin. Niitten kunnossapito maksoi 25 172 mk.

Sataman erinäisten laitteiden korjaaminen maksoi yhteensä 74 851 mk.

Tavarain ja uponneiden veneiden poistaminen satama-alueelta maksoi 9 020 mk.

Satamien uudisrakennuksiin käytettäväksi oli merkittynä menosääntöön 16 797 000 mk. V:sta 1943 siirtyi määrärahoja 34 892 536 mk. Kalliinajanlisien määrärahasta saatiin lisämäärärahaa 100 000 mk. V:n 1945 määrärahoista käytettiin 320 350 mk. Rakennusaineita siirtyi 1 045 000 mk:n arvosta. Käytettävissä olleista varoista, jotka olivat 53 154 886 mk, käytettiin 9 743 998 mk, siirtyi 41 477 071 mk v:lle 1945 ja palautui 1 933 817 mk.

Hernesaaren satama-alueen rakennustöitä jatkettiin oy. Ford ab:n tontin eteläpuolella. Rajapenkereen paikkaa ruopattiin kaivurilla ja mammutpumpulla ja pengertä tehtiin. Matalasalmenkatua pengerrettiin. Tontin lounaiskulman täyttäminen valmistui ja korttelin n:o 235 täyttämistä jatkettiin. Töihin kului 1 007 657 mk.

Katajanokan uudisrakennustyöt keskittyivät edelleenkin Rahapajanrannan varastorakennusten n:ot 10 ja 11 varrella olevan laiturin uudistamiseen. Vanhan laiturin purkamista jatkettiin ja uuden laiturin paikkaa ruopattiin ja louhittiin 8.30—9.40 m:n syvyyseksi. Arkkuihin n:o 6 upotettiin ja sen kivellä täytettävät lokerot sekä taka-alue täytettiin. Osa arkkujen n:ot 5 ja 6 betonitäytteestä tehtiin. Laiturimuuriin vielä tarpeellisia kiviä hakattiin. Kululaitosten ja yleisten töiden ministeriön määräykset työvoiman suuruudesta olivat voimassa marraskuun 30 p:ään saakka. Katajanokan itäpäässä suoritettiin joitakin vähäisiä täyttämisiä. Kustannukset olivat 2 050 481 mk, mutta edellisinä vuosina hankitun työainevaraston käytöstä toisilla työmailla saatiin 1 300 000 mk. Määrärahan käyttö oli siten 750 481 mk. Työmaan kivivarasto, laitteet ja koneet vaurioituivat pahoin helmikuun pommituksista, ja varastosuoja n:o 11 paloi kokonaan.

Kuusisaaren kohdalle aiottu Arabian radan sivuutusraide jäi tekemättä, joten kustannuksia ei ollut.

Herttoniemen rakennustöitä jatkettiin mahdollisuuksien mukaan. Läntisellä teollisuusalueella aloitettiin Degeröatien ja Asemakadun pääviemärien teko. Näiden katujen risteykseen rakennettiin sadevesitulvakynnyskaivo. Asemakatuun asetettavia viemäriputkia ajettiin edelleen paikalle. Ratapihan itäpuolella olevalla teollisuusalueella jatkettiin Puusepänkadun ja Kirvesmiehenkadun pengerrystöitä ja viemäritöitä. Sorvaajankatua alettiin pengertää korttelin n:o 62 varrella olevalta osalta. Porolahdentien pengerrystyöt ja viemärityöt tehtiin korttelin n:o 58 varrella olevalta osalta. Kaikki nämä työt maksoivat 4 196 335 mk.

Täyettä otettiin Hietasaaren eteläpuolelle, Hernesaaren lounaispuolelle ja Kyläsaaren pohjoispuolelle. Kustannukset olivat 212 299 mk.

Laiturien uudistaminen jäi työaineiden saantivaikeuksien takia tekemättä. Katajanokan pohjoislaiturin vauriot tutkittiin. Sörnäisten uuden pistolaiturin työt aloitettiin joulukuussa. Kustannukset olivat 153 884 mk, ja säästö 1 846 116 mk palautui kaupungin kassaan.

Kulosaaren ja Kuoresaaren välin pengertäminen ei edistynyt.

Lauttasaarenrannan tasoittamista ja sepelöimistä ei vielä kukaan päästy suorittamaan loppuun, koska aluetta käytettiin varastoalueena.

Eteläsatamaan Kaivopuiston ja Valkosaarten välitse johtavan väylän syventämistyöt lykättiin. Siihen hankittuja tarvikkeita käytettiin muissa töissä, ja niistä saatiin 50 000 mk.

Makasiinirannan nosturit jäivät edelleen maalaamatta ja sähköjohdot tekemättä.

Uusien mukavuuslaitoksien rakentaminen satama-alueelle siirtyi edelleen.

Kaivopuiston rantatien rakentamista jatkettiin joulukuussa.

Venealtaiden välinen muuri rakennettiin jo valmiina ollelle ranta-arkuille. Kustannukset olivat 20 931 mk ja säästö v:een 1945 oli 416 116 mk.

Länsisataman uudisrakennustyöt supistuivat pääasiallisesti työmaarakennusten kunnossapitoon ja työmaiden vartiointiin. Vasta lokakuussa aloitettiin uudelleen korttelin n:o 265 länsiosan tasoitustyöt. Kustannukset olivat 215 839 mk.

Rautatieraitteen tekeminen Hernesaaren korttelin n:o 236 varrelle siirtyi edelleen.

Eteläsataman Makasiinirannan työt supistuivat vartiointiin, kunnes joulukuussa aloitettiin kallion louhimistyöt laiturialueella. Kustannukset olivat 242 262 mk, mutta ennen hankittujen rakennusaineiden käyttämisestä muilla työmailla saatiin 995 000 mk.

Katajanokan vuota- ja öljyvarastorakennuksen perustustöiden jäljellä oleva osa jäi edelleen tekemättä.

Katajanokan aallonmurtajan rakentaminen lykättiin.

Etelärannan laiturin osittainen uudistaminen kantta ja viimeistelytöitä lukuunottamatta suoritettiin loppuun. Kustannukset olivat 287 994 mk.

Eteläsataman pohjoisen venealtaan ulko-osan eteläisen laiturin uudistaminen ja rautatiesillan maatuon korjaaminen tehtiin melkein valmiiksi. Kustannukset olivat 920 350 mk. Määräraha oli 500 000 mk. 100 000 mk saatiin kalliinajanlisien määrärahaista ja 320 350 mk siirrettiin v:een 1945.

Humallahden jaalasatamaa varten tehtiin puuttuvia muurikiviä. Kustannukset olivat 14 741 mk.

Munkkisaaren pohjoispuolella olevan karin louhimista jatkettiin joulukuussa. Kustannukset olivat 145 583 mk.

Eteläsataman Makasiinirannan pohjoisen varastorakennuksen töitä ei aloitettu, joten kustannuksia ei ollut.

Tehdaskorttelien n:ot 272—278 ja Verkkosaaren rakennustöitä jatkettiin kalasatamassa. Erikoisella määrärahalla tehdyille kellukelaiturille tehtiin maatuki ja tie. Kustannukset olivat 48 642 mk.

Kertomusvuoden aikana suoritettiin lisäksi seuraavaa:

Sodassa kaatuneiden omaisille maksettiin avustusta yhdessä tapauksessa 3 160 mk.

Ilmasuojelutöihin kului 1 711 183 mk. Tästä määrästä käytettiin 95 143 mk vartiointiin, 62 299 mk pommitusten jälkeen suoritettuihin yleisiin raivaustöihin, palonsammutustöihin ja pommien ja ammusten poistoon. Sataman kiinteiden laitteiden korjauk-

siin pommitusten jäljeltä käytettiin 260 376 mk, sataman irtonaisten laitteiden korjauksiin 1 101 737 mk, rakennustyömaiden ja varasto- y. m. rakennusten korjauksiin 191 628 mk. Suurimmat vauriot sattuivat Lauttasaarenrannalle, Laivarannalle, Rahapajarannalle ja Pohjoisrannan haikolaiturille. Rahapajarannan varastorakennus n:o 11 paloi kokonaan. Nostureista viottuivat 25 tonnin nosturi ja Rahapajarannan nosturit n:ot 2, 7, 13 ja pahimmin n:o 14. Työkoneista vahingoittuivat mammutpumppu ja hinaaja H₁, puuproomu n:o 20 sai täyosuman ja kaivuri n:o 1 upposi. Rahapajarannan laiturikivivarastossa särkyi paljon hakattuja kiviä.

Sodassa olleiden pitämättä jääneiden kesälomien korvauksina v:lta 1941 ja 1942 maksettiin 8 052 mk ja v:lta 1943 ja 1944 yhteensä 181 930 mk.

Palkkioina talkoometsätöiden osanottajille maksettiin 1 973 mk.

Sammutusveden ottopaikkoja tehtiin rannoille paloviranomaisten ohjelman mukaan. Kustannukset olivat 122 629 mk.

Porkkalan alueen evakuointi maksoi 53 074 mk.

Muiden viranomaisten sekä yksityisten laskuun suoritettiin töitä 2 911 867 mk:n arvosta. Niistä mainittakoon väestönsuojien tekeminen kaupungin ja yksityisten taloihin katurakennusosaston ja talorakennusosaston laskuun, Kulosaaren sillan kunnossapito ja korjaaminen kaupunginhallituksen laskuun, satamanosturien käyttö satamaliikenneosaston laskuun, Herttoniemen Kirvesmiehenkadun vesijohdon kaivantotyöt sekä Särkän—Mustasaaren vesijohdon korjaustyöt vesijohtolaitoksen laskuun, traktori-nosturin kuntoonpano, Kirvesmiehenkadun kaasujohdon kaivantotyöt sekä Harakan kaasujohdon korjaaminen kaasulaitoksen laskuun, Salmisaaren sähköaseman tontin louhiminen sähkölaitoksen laskuun, lumenluonti satama-alueelta puhtaanapitolaitoksen laskuun, teurastamon raiteiden kunnossapito ja kalasataman kellukelaiturin hoito teurastamon laskuun, Laivarannan nosturien raiteen korjaus varastorakennusten litt. H ja K. kohdalla, joista jälkimmäinen johtui pommituksista, Helsingin makasiini oy:n laskuun sekä halkojen kuljetus Porkkalan alueelta halkotoimiston laskuun. Korvauksina laitureille, silloille ja rautateille aiheutuneiden vaurioiden korjaamisesta saatiin 65 863 mk. Puhelinyhdistyksen laskuun tehtiin johtokanava Salmisaarelle, Merivartiolaitoksen laskuun korjattiin Kellosaaren lentohallin laituria. Oy. Mercantile ab:n laskuun tehtiin Länsisataman korttelin n:o 267 pommituksesta palaneen vajan jätteiden raivaus, eräiden yksityistalojen laskuun ikkunoiden peittämistä helmikuun pommitusten jälkeen, Nobel Standard oy:n laskuun laiturin korjaus Sörnäisten satamassa, vuokraajien laskuun kaivauksia It. Puistotien talon n:o 9 B raunioissa, Sörnäs Stevedoring oy:n laskuun hiilen purkausta laivasta teknillisten laitosten varastoon ja valtion laivastoaseman laskuun puolustusvoimien käyttöön otetun hinaajan H₁ miehistön palkkauksen maksaminen.

Satamarakennusosaston yleiskulut olivat 2 119 885 mk, josta sääntöpalkkaisten virkojen palkkaukset olivat 1 892 196 mk, tilapäisen työvoiman palkkaukset 58 466 mk, vuokra 117 000 mk, valaistus 1 477 mk, siivous 3 658 mk, painatus ja sidonta 3 973 mk ja tarvikkeet 43 115 mk.

Työntekijäin edut maksoivat tapaturmavakuutusmaksuja lukuunottamatta 4 899 774 mk, josta kesäloma 1 101 658 mk, sairasapu 927 749 mk, hautausapu 24 380 mk, itsenäisyyspäivältä maksettu palkka 58 214 mk ja sotapalvelukseen kutsuttujen palkkaus 2 787 773 mk.

Yleisten töiden lautakunnan käyttövaroista saatiin 800 mk mm. kaatuneen muiston kunnioittamiseksi.

Laskuun suoritettujen töiden yleiskulujen korvauksena laskutettiin 262 638 mk Lauttasaaren sillan v:n 1943 kustannuksista valtio maksoi 48 211 mk. Sekalaisia tuloja oli 21 985 mk.

Taloustarvion ulkopuolella saatiin 5 549 mk v. 1942 ja 1943 suoritetuista pommien poistamisista naapurikuntien alueelta.

Osaston kokonaismenot olivat 26 675 179 mk, josta oli virkailijain ja työnjohtajien palkkoja 4 029 241 mk, työläisten palkkoja 16 248 550 mk, laskuun teetettyjen töiden kustannuksia 16 197 mk, urakalla suoritettujen töiden kustannuksia 744 020 mk, varaston laskutuksia 3 607 269 mk, rakennustoimiston muiden osastojen laskutuksia 516 399 mk, kaupungin muiden laitosten laskutuksia 335 621 mk ja muita laskutuksia 1 177 882 mk. Tuloja oli kaikkiaan 5 265 124 mk.

Talorakennusosasto

Talorakennusosaston henkilökuntaan kuuluivat kaupunginarkkitehti, apulaiskaupunginarkkitehti, lämpötekniikko, toimistoarkkitehti, 4 vanhempaa arkkitehtia, apulaisarkkitehti, 2 piirtäjää, alikamreeri ja 5 toimistoapulaista. Tämän ohella oli osaston palveluksessa koko vuoden ajan 2 ylimääräistä arkkitehtia, jotka palkattiin työmäärärahoista. Työnjohdosta osaston työmailla huolehti 19 rakennusmestaria.

Sotapalvelus- ja työvelvollisuusmaksut aiheuttivat myös tänä vuonna jonkun verran haittaa osaston toiminnalle. Konttorihenkilökunnasta oli 5 arkkitehtia kutsuttuna yhteensä 1 008 päivää, rakennusmestareista 8 yhteensä 2 113 päivää.

Vallitsevien olosuhteitten vuoksi oli osaston varsinainen uudisrakennustoiminta varsin vähäistä, samoin oli pakko jättää suorittamatta useita sangen välttämättömiä muutosrakennus- ja korjaustöitä. Pääsyyinä tähän olivat osaksi helmikuussa sattuneet pommitukset, jotka aiheuttivat kaupungin kiinteistöissä vahinkoja useiden kymmenien miljoonain markkain arvosta, mistä johtui toiminnan suuntautuminen ensi sijassa vahinkojen välttämättömimpään korjaukseen. Vallitseva työvoima- ja rakennusainepula vaikeuttivat myös osaltaan työskentelyä. Syyskuussa tehdyn välirauhasopimuksen jälkeen oli osasto ylikuormitettu suunnittelutehtävillä, varsinkin asuinrakennuksia koskevilla ja ennätti saada käyntiin pari rakennusyritystä. Täytyy todeta, ettei osasto kotiuttamisista huolimatta saanut palvelukseensa riittävästi työväkeä, työnjohtajia ja konttorihenkilökuntaa voidakseen tyydyttävästi ja nopeasti toteuttaa saamansa tehtävät, mihin tietysti myös välirauhan jälkeen lisääntyneet rakennusaineiden saantivaikeudet vaikuttivat.

Työvoima vaihteli ollen 165 miestä tammikuun ensimmäisellä viikolla ja 311 miestä joulukuun viimeisellä viikolla. Suurimpana miesvahvuus oli joulukuun 3 p:n ja 9 p:n välisellä viikolla. Työntekijäin keskimääräinen luku viikkoa kohden oli vuoden aikana 153.

Kaupungin omistamien rakennusten ja huoneistojen korjausta ja kunnossapitoa varten oli menoarviossa eri momenteilla varattuna yhteensä 8 566 100 mk:n suuruinen määräraha. Korjaus- ja kunnossapitokustannukset nousivat 3 688 692: 40 mk:aan. Säästö oli siis 4 877 407: 60 mk, mikä määrä palautettiin kaupunginkassaan.

Uudis- ja muutosrakennustöitä varten oli menoarviossa eri tileillä käytettävissä yhteensä 55 231 517 mk. Tähän lisättiin v:sta 1943 siirretty 25 450 866: 65 mk sekä v:n 1945 menoarvioon merkitty 237 010: 30 mk. Käytettävissä olevat varat nousivat siis 80 919 393: 95 mk:aan, josta vuoden aikana käytettiin 14 446 525: 40 mk. 66 472 868: 55 mk:n suuruisesta säästöstä 66 313 171: 25 mk siirrettiin v:een 1945 ja jäännös, 159 697: 30 mk palautettiin säästönä kaupunginkassaan.

Edellä mainittujen lisäksi oli v:n 1943 siirtomäärärahoja yhteensä 20 705 128: 20 mk, johon tuli v:n 1945 menoarvioon merkitty 145 948: 85 mk. Näillä varoilla suoritettujen töiden kustannukset nousivat 576 898: 30 mk:aan ja jäljelle jääneet varat, 20 274 178: 75 mk, siirrettiin v:een 1945.

Vuoden aikana suoritettiin lisäksi töitä, joita varten määräraha oli myönnetty etukäteen v:n 1945 menoarviosta sekä kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen käyttövaroilla, yhteensä 13 566 352: 70 mk:lla. Näitä töitä varten käytettävä määräraha nousi 14 276 780: 15 mk:aan, joten kaupunginkassaan palautettu säästö oli 710 427: 45 mk:n suuruinen.

Paitsi edellä mainittuja suoritettiin töitä laskulla yhteensä 3 338 880: 25 mk:lla, mitkä työt toivat toimistolle voittoa 126 337: 45 mk.

Talorakennusosaston v. 1944 suorittamien töiden kokonaiskustannukset nousivat 32 945 937: 40 mk:aan, edellisenä vuonna 19 798 129: 45 mk:aan.

Säästöstä siirrettiin 86 587 350 mk v:een 1945 ja 5 873 869: 80 mk palautettiin kaupunginkassaan.

Osasto käsitteli 711 diaariin vietyä asiaa ja antoi niistä lausuntoja osaksi yleisten töiden lautakunnalle, osaksi kaupunginhallitukselle ja muille kunnallisille laitoksille. Piirustusehdotukset laadittiin kortteleihin n:ot 859 b ja 888 rakennettavia perheasuintaloja varten, n.s. pika-asuintaloja ja väliaikaisia sairaalaparakeja varten, Leppävaaran kartanon ja Pohj. Esplanaadikadun kiinteistön n:o 15 uudestirakentamista varten, Kruunuvuorenkadun talon n:ot 11—13 jälleenrakentamista varten, sähkölaitoksen ruo-

kailu- ja pukuhuoneita sisältävää lisärakennusta varten, Verkkosaaren suolakalavarasto ja laatikkovajaa, Kolmikulman puistikon ulkoilmakahvilaa y. m. varten.

Tämän ohella osasto laati väestönsuojeluviranomaisten määräyksestä piirustukset n. 40 kaupungin kiinteistöihin sisustettavaa suojahuonetta varten. Muulle, tulevaisuuteen tähtäävälle suunnittelutyölle jäi tuskin aikaa; niistä töistä, joiden suunnittelua jatkettiin, mainittakoon poliisitalo, Tehtaankadun kansakoulun uudestirakentaminen sekä kulkutautisairaalan henkilökunnan rakennus ja uusi tarkkailupaviljonki.

Pää- ja työpiirustuksia laadittiin niitä rakennuksia varten, jotka vuoden aikana olivat rakenteilla tai lähitulevaisuudessa rakennetaan; näistä mainittakoon teurastamon kellarit, Mariankadun talon n:o 22, Aleksis Kiven kansakoulun, puhtaanapitolaitoksen työpajan y. m. kiinteistöjen jälleenrakentaminen, kortteliin n:o 859 b rakennettavat perheasuuntalot sekä Kumpulaan ja Toukolaan sijoitettavat pika-asunnot.

Vain osa helmikuun pommituksissa syntyneistä vaurioista voitiin vuoden aikana korjata. Näistä mainittakoon Helenankadun talo n:o 2, raatihuone, Vallilan työväenasunnot, Marian sairaalan pari paviljonkia, Aleksis Kiven kansakoulu, tuberkuloosisairaala ja Ete-lärännän talo n:o 10, jotka kokonaan tai suurimmaksi osaksi korjattiin vuoden aikana.

Kesälomaa myönnettiin 234 työntekijälle¹⁾. Kustannukset työntekijöille myönne-tyistä erinäisistä eduista nousivat 2 946 829: 40 mk:aan, nimittäin kesälomista 569 574 mk:aan, sairaavusta 470 687: 20 mk:aan, hautausavustuksista 18 660 mk:aan, itsenäisyys-päivältä maksetuista palkoista 40 019: 60 mk:aan ja sotapalvelukseen kutsuttujen palk-kauksesta 1 847 888: 60 mk:aan.

Sääntöpalkkaisille viranhaltijoille maksettiin palkkaa yhteensä 1 549 151 mk ja tila-päisen työvoiman palkkaamiseen käytettiin 56 193: 50 mk. Ylimääräiset arkkitehdit ja rakennusmestarit palkattiin työmäärärahoista.

Lämpötekniikan käyttövalvontaan kuuluvien kattilalaitosten luku pysyi entisellään, mutta kattiloiden luku lisääntyi yhdellä höyrykattilalla, joka asennettiin Runebergin-kadun varrella sijaitsevaan desinfiioimislaitokseen. Laatunsa ja lukumääränsä puolesta kattilat voidaan ryhmittää seuraavasti:

	Luku	Tulipinta, m ²	
		yhteensä	keskimäärin kattilaa kohden
<i>Höyrykattilat</i>			
Korkeapaine-kattilat, työpaine > 0.5 kg/cm ² ...	18	1 253	69.6
Matalapaine-kattilat, työpaine < 0.5 kg/cm ²	85	1 652	19.4
	<i>Yhteensä</i>	<i>2 905</i>	—
<i>Lämminvesikattilat</i>	112	1 841	16.4
	<i>Kaikkiaan</i>	<i>4 746</i>	—

Laitosten kunnossapitoa ja korjausta varten oli kertomusvuonna käytettävissä kaksi määrärahaa, suuruudeltaan 121 000 mk ja 633 000 mk. Näistä jäi säästöä yhteensä 195 810: 75 mk. Edellisten määrärahojen lisäksi oli eri tileillä käytettävissä eri suuruisia määrärahoja uudis- ja muutostöitä varten. Viimeksimainituista on talorakennusosaston vuosikertomuksessa tarkemmat tiedot.

Varsinainen uudisrakennustyö oli kertomusvuonna sangen vähäistä. Vuoden aikana suoritetuista isohkoista töistä mainittakoon kuitenkin seuraavat: Marian sairaalan uuden korkeapainehöyrykattilan asennus- ja muuraustöiden valvonta sekä hankintaohjelma työselityksineen putkijohtoja varten; Erottajan suojahuoneen lämmitys- ja ilmanvaihtolaitteiden suunnittelu katurakennusosaston kanssa, tarjousten tarkastus ja työn valvonta; työselitys Tervalammen työlaitoksen saniteettilaitteita varten sekä keittiörakennuksen että sikalaan, tarjousten tarkastus ja asennustyön valvonta.

Lisäksi suoritettiin erinäisiä muutos- ja uusimistöitä sekä useita alustavia suunnitel-mia ja kustannuslaskelmia.

Kaupungin omistamien talojen lämpötekniikan ylivalvontaan kuuluvissa keskusläm-mityslaitoksissa kulutettiin kertomusvuonna 46 042 m³ halkoja, 1 285,7 tonnia kivihiiliä ja 4 367.2 tonnia koksia eli yhteensä koksiksi redusoituna 12 397.9 tonnia. Tämä määrä on 453.6 tonnia eli noin 3.8 % v:n 1943 kulutusta suurempi.

¹⁾ Ks. tämän kert. II osan s. 226.

Katurakennusosasto

Katurakennusosaston henkilökuntaan kuuluivat katurakennuspäällikkö, apulaiskaturakennuspäällikkö, toimistoinsinööri, 7 vanhempaa insinööriä, 4 nuorempaa insinööriä, 3 apulaisinsinööriä, 3 ylimääräistä apulaisinsinööriä, 3 vakinaista ja 1 ylimääräinen vaakitsija, 5 piirtäjää, 2 kemistiä, 2 laboranttia, alikamreeri sekä 12 vakinaista ja 4 ylimääräistä toimistoapulaista.

Edellä mainituista toimista oli vuoden vaihteessa avoinna 1 ylimääräinen apulaisinsinöörin, 1 nuoremman insinöörin ja 1 piirtäjän toimi.

Välitöntä työnjohtoa varten osaston työmailla oli osaston palveluksessa 72 rakennusmestaria ja 6 apulaistyönjohtajaa sekä puhdistuslaitosten hoitoa varten 9 vakinaista kone-mestaria ja 2 koneenkäyttäjää.

Vakinaisissa töissä olleiden työntekijäin lukumäärä ¹⁾ oli suurin, 1 489, tammikuun alussa ja pienin, 1 388, marraskuun alussa. Töiden järjestämiseksi kotiutetuille työläisille, aloitettiin vuoden lopulla eräitä uusia töitä.

Osaston insinööreistä oli 3 virkavapaana maanpuolustuksen yhteydessä olevan julkisen tehtävän suorittamista varten, 6 oli kutsuttuna sotapalvelukseen ja 3 suoritti ilma-suojelutehtäviä oman toimensa ohella.

Molemmat kemistit olivat kutsuttuna sotapalvelukseen. Yksi toimistoapulainen oli koko vuoden ajan siirrettyä ilmasuojelukeskuksen palvelukseen.

Rakennusmestareista ja työnjohtajista oli 8 virkavapaana maanpuolustuksen yhteydessä olevan julkisen tehtävän suorittamista varten, jonka lisäksi 15 rakennusmestaria oli kutsuttu työpalveluun samaa tarkoitusta varten. Näiden lukumäärä laski ennen välirauhan solmiamista 9:ään. Lisäksi oli 21—27 rakennusmestaria tai työnjohtajaa kutsuttuna sotapalvelukseen ja 18 rakennusmestaria suoritti ilmasuojelutehtäviä osaston töiden ohella. Välirauhan solmiamisen jälkeen kotiutettiin vähitellen rakennusmestarit erilaisista sodanaikaisista tehtävistään, joten vuoden vaihteessa oli koko rakennusmestari-kunta osaston käytettävissä.

Osaston työntekijöistä oli kutsuttuna sotapalvelukseen suurin määrä, 437, elokuun puolivälissä. Välirauhan solmiamisen jälkeen kotiutettiin heidät vähitellen ja vuoden vaihteessa oli sotapalveluksessa vielä 32 työntekijää. Työpalveluun kutsuttuja oli eniten, 414, helmi—maaliskuun vaihteessa ja heidätkin kotiutettiin aselevon jälkeisten kuukausien kuluessa. Katurakennusosaston töissä olevien työntekijäin lukumäärä oli suurin joulukuun lopulla ja pienin syyskuun alussa.

Kun näin suuri osa nuorimmista työntekijöistä oli kutsuttuna sotapalvelukseen, oli jäljelle jääneiden keski-ikä erittäin korkea, 53 vuotta. Jos ilmasuojelumuodostelmiin kuuluneita työntekijöitä, joiden keski-ikä oli 50 vuotta, ei oteta huomioon, oli keski-ikä 54 vuotta. Työpalveluun kutsuttujen keski-ikä oli 45 vuotta. Joulukuussa, jolloin rintamalla palvelleet miehet kotiutettiin, aleni työssä olevien työläisten keski-ikä 45 vuoteen.

Korkean keski-ikänsä johdosta oli työntekijäin työteho luonnollisestikin suhteellisen alhainen. Tähän vaikutti lisäksi töihin jätettyjen työntekijäin sairaaloiisuus. Heitä ei sairauden takia kutsuttu työpalveluun tai sitten työpalveluksesta sairastuttuaan vapautettu. Sairaustapauksia, tapaturmien aiheuttamat poissaolot mukaanluettuina, oli keskimäärin 9.6 % työssä olleiden työläisten lukumäärästä. Vertailun vuoksi mainittakoon, että sairaustapauksia oli v:n 1941 alku- ja loppupuoliskolla 4.1 % ja 5.2 %.

Tapaturmien aiheuttamia poissaoloja oli 1.0 %. Tässä on huomattava, että kuolemaan johtaneet tapaturmat eivät vaikuta tilastonumeroihin. Tapaturmien kokonaismäärä oli 110, joten tapaturmaprosentti oli 17.7, kun työntekijäin keskimääräinen luku (sairaat ja lomalla olevat poisluettuina) oli 622.

Osastolle tuli kaikkiaan 645 kirjelmää ja osastolta lähti 1 144 kirjelmää. Tulleista kirjelmistä oli 332 yleisten töiden lautakunnalta, 34 kaupunginhallituksen lähetettä, 34 kirjelmää kaupungininsinööriltä tai rakennustoimiston muilta osastoilta, 88 kirjelmää kaupungin eri laitoksilta, 47 kirjelmää valtion virastoilta, 9 kirjelmää vierailta kunnilta ja 101 kirjelmää yksityisiltä liikkeiltä tai henkilöiltä.

¹⁾ Ks. tämän kert II osan s. 226.

Lähteneet kirjelmät jakautuivat taas seuraavasti: 237 lausuntoa tai esitystä yleisten töiden lautakunnalle, 123 kirjelmää kaupungininsinöörille tai rakennustoimiston muille osastoille, 71 lausuntoa kaupungin muille laitoksille, 10 kirjelmää vieraille kunnille, 52 lausuntoa ja kirjelmää valtion virastoille ja 651 kirjelmää tai lausuntoa yksityisille henkilöille tai liikkeille.

Saapuneita laskuja oli 2 798 ja lähetettyjä laskuja 389. Lisäksi vietiin kirjoihin 52 päivätyölistojen viikkoyhdistelmää ja 52 tarveainevaraston laskua sekä tehtiin kuukausittain laskut katurakennusosaston varastostaan ostamista tarveaineista. Lopputilejä laadittiin 288, sairausavustuksien maksumääräyksiä annettiin 1 231, vuosilomapalkkojen 1 682, reserviläispalkkojen 3 835, hautausavustusten 27 ja muiden ylimääräisten maksujen maksumääräyksiä 38. Tapaturmailmoituksia oli 110 ja eläkeselvityksiä 45.

Toimistossa laadittiin yhteensä 79 piirustusta, joista 29 käsitteli erilaisia ilmasuojelujärjestelyjä. Muualta tulleita piirustuksia oli yhteensä 71. Tonttikarttoja varten tarvittavia viemäritietoja kaupungingeodeetille annettiin 15 ja kirjallisia viemärinkorkeusilmoituksia vesijohtolaitosta varten tehtiin 27.

Menoarvioon otettujen töiden piirustusten ja kustannusarvioiden lisäksi tehtiin useiden eri suojahuoneiden suunnitelmia ja erikoispiirustuksia sekä muita ilmasuojelujärjestelyjä.

Kadut ja tiet olivat kärsineet pahoja vaurioita sota-ajan pakkastalvien ja puutteellisen kunnossapidon johdosta. Kertomusvuonnakin vaikeutti kunnossapitoa mitä suurimmassa määrin tierakennusaineiden ja työvoiman puute. Edellä mainitut seikat tulevat lähivuosina yhä suuremmassa määrin alentamaan katujen ja teiden kuntoa ja kallistamaan kunnossapitokustannuksia. Katujen, teiden ja yleisten paikkojen korjaukseen ja kunnossapitoon oli menoarvioon varattu 5 800 000 mk. Kustannukset olivat 5 798 064: 70 mk, jakautuen seuraaviin eriin: Kadut ja yleiset paikat 2 820 478: 80 mk, josta kiveämiset 1 169 314: 15 mk, sepelöimiset 598 329: 90 mk, käytävät 925 375: 15 mk, tasoitukset ja painuneiden katujen kohotukset 9 676: 80 mk sekä työnjohto ja sekalaiset menot 117 782: 80 mk; tiet 2 039 055: 65 mk; maantienjatkeiden kunnossapito 394 422: 25 mk, sopimuksiin perustuvaan yksityisten katuosuuksien kunnossapitoon Hämeentiellä 30 302: 55 mk; kaupungin katuosuuksien viereisiin kaiteisiin 380 542: 90 mk; katukilpien uusimiseen 12 615: 10 mk, mittaus- ja tutkimustöihin 113 938: 90 mk sekä täytteen vastaanottoon 6 708: 55 mk. Säästö 1 935: 30 mk palautui kaupunginkassaan.

Kaupunginhallituksen päätöksen nojalla ei kertomusvuonna suoritettu lainkaan liikennejärjestelyjä eikä katu- ja tiepäällysteiden uusimistöitä.

Katurakennusosaston tielaboratorion toiminta oli koko vuoden pysähdyksissä, kun laitoksen kemisti oli kutsuttuna sotapalvelukseen ja laborantin virka avoimena.

Katujen, teiden ja yleisten paikkojen puhtaanapitokustannukset olivat 8 353 230 mk. Katuvalaistuksen kustannukset olivat kaasuvalaistuksesta 772 647: 45 mk ja sähkövalaistuksesta 2 805 329: 20 mk. Alhaiset kustannukset varsinkin kaasuvalaistuksen osalta johtuivat pimentämisestä. Osittain muutettiin myös kaasuvalaistusta sähkövalaistukseksi. Yleisten vesipostien kustannukset olivat 179 622: 55 mk.

Menoarvioon sisältyvillä tai edellisestä vuodesta siirretyillä määrärahoilla suoritettiin m.m. seuraavia katu- ja tieuudistöitä: Reijolan katujen tasoitustyöt aloitettiin ja varoja käytettiin yhteensä 756 372: 60 mk; Herttoniemen läntisen asuntoalueen katujen tasoitustyötä jatkettiin ja vuoden aikana käytettiin 1 051 906: 50 mk Oulunkylän uuden asuntoalueen, Maunulan, katujen tasoitustyöt aloitettiin ja käytettiin varoja 722 635: 70 mk. Yhteensä käytettiin näihin töihin varoja 2 539 267: 80 mk.

Yhteiset kustannukset katujen ja teiden kunnossapidosta, puhtaanapidosta ja valaistuksesta sekä uudistöistä olivat 20 448 161: 70 mk.

Viemäreiden kunnossapito- ja korjauskustannuksiin oli menoarvioon varattu 2 040 250 mk. Kustannukset olivat 1 850 939: 65 mk, jakautuen seuraavasti: viemärikerrosten kunnossapito ja korjaus 1 298 567: 20 mk, josta johtoihin 611 204: 75 mk, kaivoihin 454 311: 15 mk, ojiin 44 762: 25 mk sekä työnjohtoon ja sekalaisiin menciin 188 289: 05 mk; täydennystyöt 468 039: 25 mk, viemäreiden huuhteluvesi 4 083: 20 mk ja putkivalimon vuokra 80 250 mk.

Puhdistuslaitosten kustannuksiin oli menoarvioon varattu 3 457 140 mk ja niihin käytettiin konemestarien palkkoja lukuunottamatta 3 375 733: 25 mk. Tästä oli Kyläsaaren ja Rajasaaren puhdistuslaitosten tonttien vuokraa 67 140 mk. Muut kustannukset jakau-

tuivat seuraavasti: Alppilan puhdistuslaitos 60 575: 60 mk, Savilan pumppuasema 402 264: 65 mk, Nikkilän sairaalan puhdistuslaitos 90 984 mk, Rajasaaren puhdistuslaitos 1 348 664: 90 mk ja Kyläsaaren puhdistuslaitos 1 406 104: 10 mk.

Tulot kaasun ja lietteen myynnistä Kyläsaaren ja Rajasaaren puhdistuslaitoksilta olivat yhteensä 1 285 865: 10 mk ja menoarviossa oli vastaava summa 1 500 000 mk. Tulot olivat arvioituja pienemmät syystä, että kaupungin evakuoimisen takia kaasuntuotanto oli oletettua pienempi ja lietteen myynti oli kuljetusvaikeuksien takia hyvin vähäistä.

Alppilan puhdistuslaitoksen puhdistusteho oli hyvä. Kun puhdistuslaitoksen kemisti oli kutsuttuna sotapalvelukseen on ainoastaan mekaaninen puhdistusteho määrätty. Maaliskuussa ja huhtikuussa ei tutkimuksia suoritettu. Mekaaninen puhdistusteho oli saostuskaivoista ulosvirtaavassa vedessä keskimäärin 89 % saostuvista aineista.

Nikkilän sairaalan puhdistuslaitoksen puhdistusteho oli samoin hyvä. Sielläkin määrättiin ainoastaan mekaaninen puhdistusteho, joka saostuskaivoista ulosvirtaavassa vedessä oli keskimäärin 96 %.

Savilan pumppuasemalta pumputtiin vuoden aikana Rajasaaren puhdistuslaitokseen 3 108 620 m³ viemäriwettä ja Töölönlahteen sadevesisäiliön kautta 155 660 m³ eli yhteensä 3 264 280 m³. Sähkövirran kokonaiskulutus laitoksessa oli 266 545 kWh. Hiekanerottimesta poistettiin 53 m³ hiekkaa ja välpiistä 53 m³ välppäjätteitä.

Rajasaaren puhdistuslaitoksessa puhdistettiin vuoden aikana 5 741 960 m³ viemäriwettä, mistä määrästä 2 633 340 m³ tuli laitokseen gravitatiojohtoja myöten ja pumputtiin Rajasaarelle ja loput pumputtiin suoraan Savilasta. Saostuvien aineiden määrä oli laitokseen tulevassa vedessä keskimäärin 6.02 cm³ litraa kohden 2 tunnissa ja mekaanisesti puhdistetussa vedessä keskimäärin 0.23 cm³ litraa kohden 2 tunnissa. Mekaaninen puhdistusteho oli siis n. 96 %. Mitattuna 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan oli mekaaninen puhdistusteho keskimäärin n. 45 %. Viimeksi mainittu keskiarvo kohdistuu tammi—kesäkuun ja marras—joulukuun kuukausiin.

Biologisesti puhdistettiin laitoksessa kaikkiaan 3 526 560 m³ viemäriwettä. Biologinen kokonaispuhdistusteho, mitattuna 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan, oli keskimäärin 97 %. Paras kokonaispuhdistusteho vuoden aikana, 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan mitattuna, oli 99.8 % ja paras puhdistustulos 1 mg:n biokemiallisen hapenkulutusta litraa kohden 5 vuorokauden aikana puhdistetussa vedessä. Puhdistetun veden 5 vuorokauden biokemiallinen hapenkulutus oli keskimäärin 5.8 mg litraa kohden.

Laitoksen kaasutuotanto oli vuoden aikana 217 307 m³. Tästä määrästä toimitettiin kaupungin kaasulaitokselle 856 m³, autojen käyttöaineeksi 207 139 m³ ja loput käytettiin laitoksen lämmitykseen ja laboratorion tarpeisiin. Laitoksen lämmitykseen käytettiin lisäksi 126 tonnia koksia ja 586 m³ halkoja. Voiteluöljyä käytettiin 212 kg. Laitoksen vedenkulutus oli 8 933 m³. Moottoreiden tilapäiseen käyttöön käytettiin 26 kg naftaa. Laitoksessa käytettiin sähkövirtaa 527 329 kWh, josta 59 kWh kehitettiin omilla generaattoreilla ja loput saatiin kaupungin sähkölaitokselta. Lietelavoille kerättiin 8 440 m³ lietettä. Kuivuessaan sen tilavuus supistui 1 515 m³:ksi, joka 12 m³ myytyä erää lukuunottamatta ajettiin Taivallahden eri istutusalueille ja osaksi käytettiin täytemaaksi. Hiekanerottimesta poistettiin 45 m³ hiekkaa ja välpiistä 71 m³ välppäjätteitä. Kokonaiskäyttökustannukset, korot ja kuoletus poisluettuina, mutta laborantin ja konemestarien palkat sekä gravitatiojohtoa myöten tulevan viemäriweden pumppauskustannukset mukaanluettuina, olivat 15 p puhdistettua likavesikuutiometriä kohden, mikä vastaa 11: 65 mk asukasta kohden vuodessa, kun puhdistuslaitoksen viemäroimisalueella arvioidaan asuvan n. 75 000 henkilöä.

Kyläsaaren puhdistuslaitoksessa puhdistettiin vuoden aikana 3 181 417 m³ viemäriwettä, josta biologisesti 1 746 367 m³ ja loput vain mekaanisesti. Biologinen kokonaispuhdistusteho, 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan mitattuna, oli keskimäärin 97 %. Mekaaninen puhdistusteho, 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan mitattuna, oli n. 54 %. Saostuvia aineita oli laitokseen tulevassa vedessä keskimäärin 6.1 cm³ litraa kohden 2 tunnissa ja mekaanisesti puhdistetussa vedessä keskimäärin 0.42 cm³ litraa kohden 2 tunnissa. Saostuviin aineisiin nähden oli mekaaninen puhdistusteho keskimäärin 93 %. Vuoden paras biologinen puhdistusteho oli 99.8 % 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan ja paras puhdistustulos 1 mg:n

biokemiallinen hapenkulutus puhdistetussa vedessä 5 vuorokauden aikana. Keskimäärin oli 5 vuorokauden biokemiallinen hapenkulutus puhdistetussa vedessä 8.1 mg litraa kohden

Laitoksen kaasuntuotanto oli vuoden aikana 177 096 m³ metaanikaasua. Tästä määrästä myytiin 140 053 m³ autojen käyttöaineeksi ja 37 154 m³ kaupungin kaasulaitokselle. Lietelavoille kerättiin 3 410 m³ lietettä ja lavoilta ajettiin pois 1 093 m³. Tästä määrästä myytiin 609 m³ ja ajettiin kaupungin omia istutuksia varten 510 m³. Hiekanerottimesta poistettiin 49 m³ hiekkaa ja välpistä 25 m³ välppäjätteitä. Laitoksen voimankulutus oli kaikkiaan 554 972 kWh, josta 1 250 kWh saatiin moottoreista ja loput kaupungin sähkölaitokselta. Laitoksen kokonaiskäyttökustannukset, viemärivereden pumppaus, laborantin, konemestarien ja koko vuoden sotapalveluksessa olleen kemistin palkat mukaanluettuna, mutta korot ja kuoletus poisluettuna, olivat 38 p puhdistettua likavesikuutiometriä kohden, mikä vastaa 18: 20 mk henkilöä kohden vuodessa, kun laitoksen viemäroimisalueella asuu n. 67 000 henkilöä. Tällöin on teollisuuslaitosten likavesimäärä myös jaettu henkilömäärälle.

Sodan takia ei puhdistuslaitosten viemäroimisalueiden asukaslukua ole voitu tarkasti arvioida, samoin kuin tuleva vesimäärä ja vuosituloksetkaan eivät ole joka suhteessa verrattavissa aikaisempien vuosien tuloksiin.

Vuoden aikana suoritettiin menoarviossa olevilla tai edellisestä vuodesta siirretyillä varoilla katurakennustöiden yhteydessä m.m. seuraavia viemäritöitä: Reijolan viemärityöt, joihin käytettiin 739 504: 85 mk; Herttoniemen läntisen asuntoalueen viemäriyöt, joiden kustannukset olivat 1 427 544: 55 mk; ja Oulunkylän uuden asuntoalueen, Maunulan, viemäriyöt, joita aloitettiin ja joihin käytettiin 289 284: 75 mk. Välttämättömiin viemäreiden täydennys- ja uusimistöihin eri osissa kaupunkia käytettiin yhteensä 2 538 507: 35 mk.

Kustannukset vuoden aikana rakennetuista uusista viemäreistä ja viemäreiden uusimisista olivat yhteensä 4 994 841: 50 mk ja viemäriverkoston korjauksesta ja kunnossapidosta sekä pienemmistä täydennystöistä ja puhdistuslaitosten käytöstä ja hoidosta yhteensä 5 232 227: 90 mk. Tähän sisältyvät puhdistuslaitosten ja putkivalimon vuokrat, yhteensä 147 390 mk.

Putkivalimossa valmistettiin vuoden aikana kaikkiaan 1 371 betonista uurreputkea, joiden halkaisija vaihteli 60—110 cm, 65 sadevesikaivoa ja 10 735 käytävälaat-
taa.

Urheilulaitteiden korjaus- ja kunnossapitotyöt supistettiin mahdollisimman vähäisiksi. Niukat määrärahat eivät riittäneet urheilulaitteiden aikaisemman kunnan säilyttämiseen. Kustannukset, yhteensä 1 622 843 mk, jakautuivat seuraavasti: Eläintarhan, Kallion, Haapaniemen, Käpylän, Väinämöisenkadun, Kaisaniemen, Annalan ja Kangasalantien urheilukenttien kunnossapito 496 341: 90 mk; Töölön pallokenttien kunnossapito 238 517 mk; Käpylän raviradan urheilukentän ja pallokenttien kunnossapito 45 664: 95 mk; velodromin radan ja kentän kunnossapito 77 219: 95 mk; maratonradan kunnossapito 5 521: 10 mk; Herttoniemen hiihtomäen kunnossapito 29 953: 95 mk; hiihtomäkien rakentaminen ja kunnossapito 72 565: 90 mk; kelkkämäkien rakentaminen ja kunnossapito 169 273: 55 mk; Kaisaniemen verkkopallokenttien kunnossapito 33 730: 10 mk; luistinratojen kuntoonpano ja kunnossapito 380 577: 30 mk; Mustikkamaan juhla-
kentän kunnossapito 9 987: 20 mk; pesäpallokenttien kunnossapito 16 225: 10 mk; Laakson ja Ruskeasuon ratsastusratojen sekä ratsastusteiden kunnossapito 39 973: 40 mk ja kenttien kaste-
luun ja kahlaamoon käytetty vesi 7 291: 60 mk.

Eläintarhan urheilukentän ja juoksuratojen salaojitukseen ja järjestelyyn oli menoarvioon otettu 1 365 000 mk:n määräraha. Työt aloitettiin vuoden lopulla ja varoja käytettiin 246 870: 25 mk.

Edellä mainittujen siirtomäärärahoilla suoritettujen töiden lisäksi suoritettiin aikaisemmilta vuosilta siirretyillä määrärahoilla m.m. seuraavat työt: Turson tien tasoitus Kimmontieltä Koskelantielle aloitettiin ja kustannukset olivat 44 579 mk; Pakilan omakotialueen katujen tasoitustöitä jatkettiin ja varoja käytettiin 170 443: 95 mk; Kokoojajohdon rakentamistöitä viemärinsuusta 41 a Näkinkujalle jatkettiin ja varoja käytettiin 162 510: 15 mk; Tilkasta ja Nordenskiöldinkadulta alkaviin viemäritunneleihin käytettiin vuoden aikana 1 466 154: 75 mk sekä Tervasaaren puhdistuslaitoksen töihin 264 140: 45 mk.

Käyttövaroista myönnettyillä määrärahoilla sekä v. 1945 menoarvioon myönnettyillä ennakkomäärärahoilla suoritetuista töistä mainittakoon: lohko- ja lohkoryhmäsuojat, joihin käytettiin 45 073: 55 mk; erilaiset väestönsuoja- ja raivaustyöt 2 214 065: 70 mk; Korkeavuorenkadun suojan laajennustyöt 4 428 786: 65 mk; juoma- ja palcsammutus- vesisäiliöiden rakentaminen Meilahden viemäritunneleihin 662 813: 95 mk; yksityisten talojen suojahuoneet 486 612: 85 mk; varavesisäiliöt palosammutusta varten 2 906 032: 85 mk; ilmasuojeluraivauskomppanioiden majoituspaikkojen kunnostaminen 521 626: 65 mk; suojahuoneiden muutostyöt 229 056: 05 mk; Marjaniemen siirtolapuutarhan rakennustyöt, joita varten myönnettiin määräraha v:n 1945 menoarvioon, aloitettiin ja varoja käytettiin 381 695: 30 mk.

Yhteensä käytettiin töihin käyttövaroista myönnettyjä määrärahoja ja v. 1945 menoarvion ennakkomäärärahoja 12 087 686: 30 mk.

Paitsi edellämäinittuja menoarvioon sisältyvillä tai myöhemmin myönnettyillä määrärahoilla suoritettuja töitä, suoritettiin myös tilauksesta töitä kaupungin muille laitoksille, puhelinyhdistykselle ja yksityisille talonomistajille sekä valtion virastoille. Näiden tilausten kustannukset olivat yhteensä 16 196 696: 60 mk.

Katukivien, sepelin ja betoniputkien valmistamiseen käytettiin 9 351 723: 70 mk.

Katurakennusosaston suorittamien töiden kustannukset olivat menoarvioon sisältyviä palkkoja lukuunottamatta vuoden aikana yhteensä 72 666 938: 15 mk.

Tarveaineiden puute, sota- ja työpalvelukseen kutsumiset ja muut sodan aiheuttamat poikkeukselliset olosuhteet huomattavasti vaikeuttivat osaston työskentelyä. Varsinkin korkeamman teknillisen koulutuksen saaneen henkilökunnan puute vaikeutti töiden suunnittelua ja työpiirustusten laatimista samoin kuin työnjohtoa.

Puisto-osasto

Puisto-osaston henkilökuntaan kuuluivat apulaiskaupunginpuutarhuri, joka hoiti koko kertomusvuoden kaupunginpuutarhurin tehtäviä, toimistoapulainen ja ylimääräinen toimistoapulainen, työnjohtajien esimies, kasvihuonepuutarhuri ja taimistopuutarhuri sekä talonmies. Näistä oli työnjohtajien esimies ja taimistopuutarhuri sotapalveluksessa yleiseen kotiuttamiseen asti.

Puutarhaharjoittelijoita oli vuoden varrella 13, joista 6 oli sotapalveluksessa kotiuttamiseen saakka. Harjoittelu-aikaa oli heillä yhteensä 48 kuukautta. Puistovahteja oli kaikkiaan 12 Seitsemästä piirityönjohtajasta oli neljä sotapalveluksessa.

Työssä olleiden työntekijäin lukumäärä ¹⁾ oli suurimmillaan toukokuun neljännellä viikolla ja pienimmillään helmikuun neljännellä viikolla. Työntekijäin keskimääräinen viikottainen lukumäärä oli 103,9, edellisenä vuonna 104,9.

Työväen tekemien työtuntien lukumäärä 237 121,5 väheni edellisestä vuodesta 3 339 tuntia. Työtunneista tekivät miehet 97 635,5 tuntia eli 41,2 %, naiset 125 407,5 tuntia eli 52,9 % ja ajurit, siis miehet hevosineen, 14 078,5 tuntia eli 5,9 %.

Kertomusvuoden säiden suhteen on mainittava, että talvi oli hyvin lauha. Tammikuu oli miltei lumeton ja vesisateita sattui. Helmikuun alkupuoliskolla satoi pysyvän lumen. Alin lämpötila, -16° C oli helmikuun lopulla. Lumipeite hävisi huhtikuun puolivälin jälkeen. Jäät menivät Töölönlahdesta huhtikuun 24 p:nä. Kevät oli jonkin verran normaalia myöhempi, yökylmiä oli vielä kesäkuun alussa. Kesän lämpimin kausi kesti kaksi viikkoa heinäkuun alkupuoliskolla. Loppukesä ja syyspuoli oli runsassateinen. Vuosi olikin sateisin, mitä Helsingissä on havaittu. Sademäärä oli 941 mm, normaalin ollessa hiukan alle 700 mm. Viimeiset kukat vei pakkasen vasta lokakuun lopulla. Marras—joulukuulla oli sadepäivien lomassa vähäisiä pakkasia. Joulukuun lopussa oli vielä vesisateita.

Talven aikana suoritettiin lavaikkunain korjausta, työkalujen kunnostamista, paperikorien ja lasten hiekkalaatikkojen korjaamista, vähäisessä määrässä myös niiden maalamista. Uusia hiekka-, roska- ja kantolaatikoita ja roskakehyksiä tehtiin jonkin verran. Etupäässä talvityönä kaadettiin kuivuneita puita ja leikattiin kuivia oksia ja muotopuita. Teiden aukipito kaupunginpuutarhan alueella, samoin kuin Läntisellä hautausmaalla osaston hoidossa olevien hautakumpujen sekä Vanhan kirkon puiston sankari-

¹⁾ Ks. tämän kert. II osan s. 226.

hautojen puhtaanapito lumesta oli osaston talvitehtäviä, kuten myös kasvihuoneissa talvella säilytettävien kasvien hoito.

Kevättalven ja kevään työt kasvihuoneissa käsittivät kukkaryhmiin tarvittavien taimien monistamisen suvullisesti tai suvuttomasti ja niiden kasvattamisen istutuskuntoiksi. Maan sulattua alkoi huhtikuun 24 p:nä puistojen ja istutusten puhdistaminen niihin syksystä lähtien kertyneistä roskista Samanaikaisesti paikattiin nurmikenttiin syntyneitä läiskiä, joista ruoho oli kadonnut. Pommitusten jälkien korjaamisessa kului kevättalvella suhteellisen runsaasti työaika.

Myöhemminä tehtävinä seurasivat kukkaryhmien istuttaminen ja hoitaminen, nurmikenttien niittäminen, pensasaitojen leikkaaminen sekä puistokäytävien osittainen korjaaminen ja hiekoittaminen. Naistyövoimaa eniten vaatinut koko kesän ja syyskauden kestänyt työ oli puistojen käytävien ja hiekkakenttien puhtaanapito varsisesta lehdistä, paperi- y.m. roskista. Syysmyöhällä alettiin miesten palattua sota- ja työpalvelusta viallisten puitten kaataminen, harvennushakkaukset ja katupuitten leikkaaminen. Täydennysistutuksia ei ehditty sanottavasti suorittaa.

Kasvihuoneitten rikkoutumisen takia myöhästyneitten kylvöjen vuoksi pantiin ensimmäinen ryhmä putkilavoja lämpimilleen vasta huhtikuun 17 p:nä, toinen ryhmä toukokuun 3 p:nä. Lantalavojen laskeminen alettiin maaliskuun 20 p:nä ja päätettiin toukokuun 22 p:nä. Käytössä oli kesän kuluessa 426 ikkunaa lantalavoja, putkilavoja 171 ja kylmiä lavoja 150 ikkunaa. Talin taimistossa oli 262 ikkunainen lavatarha.

Puistoissa oli kesällä penkkejä 1 663 ja kiintonaisiä istuimia 66. Eri väestönsuojissa oli lainassa 266 penkkiä. Lasten hiekkalaatikoita oli eri hiekkakentillä 90. Lasten ollessa siirrettyinä maaseudulle oli kiikuista käytännössä vain Eläintarhan leikkipaikalla oleva kiikku. Kun lastenkiikut ovat kovin lasten suosimia ja niihin pääsystä syntyy usein jonotusta, ryhdyttiin pystyttämään nykyistä isompia kiikkuja. Ensimmäinen 3-osainen kiikku, jossa on 9 kiikkulautaa, pystytettiin syksyllä Niittykadun puistikkoon. Tähänastisista 1-osaisista, joissa on vain kolme kiikkulautaa, voidaan suurin osa muuttaa 2—3-osaisiksi. Kertomusvuonna jo hankittiin tarvittavat osat kolmen kiikun muuttamiseksi 3-osaiseksi ja kahden muuttamiseksi 2-osaiseksi.

Useissa kukkaryhmissä oli keväällä ensimmäisinä kukkina orvokkeja, lemmikkejä ja belliksiä. Kesäkukkia ja niihin verrattavia taimia istutettiin ryhmiin yhteensä 30 237 kpl (edellisenä vuonna 32 859 kpl). Monivuotisia kukantaimia istutettiin 6 puistikkoon yhteensä 515 kpl (914 kpl). Koristepuita ja pensaita istutettiin 12 puistikkoon yhteensä 1 258 kpl (535 kpl). Kaikkien edellä mainittujen kasvien hinnaksi arvioitiin 119 406: 50 mk. Työvoiman ja kuljetusneuvojen puutteessa jäivät puiden ja pensaitten paikkausistutukset varsin vähäisiksi.

Puistojen heinäniitossa noudatettiin edellisten sotavuosien tapaa. Heinänkasvu oli verrattain hyvä. Kaikki heinä ja ruoho myytiin paikkakuntalaisille.

Perunan y.m. viljelemistä varten vuokrattiin yhden ja kahden aarin palstoja yli kahdestakymmenestä eri puistosta yhteensä 581 aaria. Uusia palstoja oli näistä 61 aaria.

Jatkuvan sota-ajan takia viljeltiin vihanneksia ja perunaa kaupunginpuutarhan alueella ja molemmissa taimistoissa.

Kasvien tuholaiten torjuntaa voitiin myrkkyaaineiden puutteessa suorittaa vain kasvihuoneissa jonkin verran.

Talvipuutarha pidettiin yleisölle avoinna kautta vuoden helmikuun loppupuoliskoa lukuunottamatta. Kävijöitä oli siellä vähän.

Istutuksiin kohdistuneita vahingontekoja todettiin vuoden varrella 380 tapausta, joista yli puolet tehtiin ilmeisessä näpistely- tai varastamismielessä. Osapuulleen kolmannes voidaan katsoa tehdyn ajattelemattomuudessa tahi vahingoittamismielessä ilman hyötymistarkoitusta. Lisäksi autot aiheuttivat vahinkoja 22 tapauksessa. Vahingonkorvaus perittiin, milloin syyllinen saatiin selville.

Lentopommituksissa helmikuun 6, 16 ja 26 p:nä putosi puistoihin alun toista sataa erikokoista pommia aiheuttaen puille paljon vahinkoja. Niinpä Kaivopuiston puista pirstoutui 204 ja oli ne kaadettava; Kaisaniemessä meni n. 20 puuta ja monissa muissa puistoissa ja puistikoissa pienempiä määriä puita. Kaupunginpuutarhan alueelle pudonnut pommi runteli varastorakennuksen piloille, samalla ilmanpaine rikkoi kasvihuoneitten lasit, jolloin kaikki kasvit huoneissa n:ot 2—5 paleltuivat. Paleltuneitten kukkakasvien arvo oli alhaisesti arvioiden 300 000 mk. Myös Munkkisaarella sijaitseva puisto-osaston

päävarasto meni pommituksessa rikki ja osittain käyttökelvottomaksi. Melkoinen määrä työkaluja y.m. tarvikkeita tuhoutui varastoissa. Vuoden aikana käytettiin pommitusvarustettujen korjauksiin puistoissa 208 322: 40 mk ja kasvihuoneitten lasien korjauksiin 33 916: 60 mk.

Vedenkulutus oli vesilaskujen mukaan 26 379 m³. Tästä määrästä kulutti Kaisaniemen lammikko 13 755 m³ ja Esplanaadin suihkukaivo Kappelin sivulle 2 098 m³.

Rakennustoimiston konepajalla korjautettiin lähes sata puistopenkkiä. Kalustoluettelossa on puistopenkkejä, kiintonaiset mukaan luettuina, 2 570.

Varsinaisiin menoihin kuuluvia puistomäärärahoja oli talousarviossa 5 898 128 mk ja uudistymäärärahoja 610 000 mk, yhteensä 6 508 128 mk, mikä on 0.5 % kaupungin talousarvion loppusummasta. Kaupungin kokonaismenot olivat v:n 1944 talousarvion mukaan kutakin vuoden alussa hengille kirjoitettua asukasta kohden 4 592 mk, siitä oli puistojen ja istutusten osuus 24: 53 mk, mutta jos otetaan mukaan myös puisto-osaston viranhaltijain palkkoihin varatut määrärahat on vastaava summa 25: 63 mk.

Puisto-osaston varsinaiset menot nousivat 5 081 670 mk:aan, joista 2 695 533 mk oli puistojen ja yleisten istutusten kunnossapitokustannuksia. Viimeksimainittu erä jakautui seuraaviin eriin:

	Mk		Mk
Aadolfinrinne	4 363	Humallahden puisto	38 835
Agricolankujan puistikko	7 269	Hämeentien lehmukset	8 104
Agricolanpuistikko	8 206	It. Alppirinne	246
Aleksanteri II:n patsas	795	» Vaihdekadun istutus	610
Aleksis Kiven kadun istutukset	17 924	Kaisaniemi	162 513
Alli Tryggin puistikko	18 268	Kaivopuisto	216 783
Alppilan lammikopuisto	53 297	Kallion kirjaston viereiset istutukset	12 138
Ammattienedistämislaitoksen istutukset	427	» urheilukentän istutukset	22 677
Annalan urheilukentän istutukset	9 793	Kammionkadun lehmukset	1 641
Apollon- ja Runeberginkadun kulma	3 719	Kangasalantien leikkikenttä	6 203
Apollonpuistikko	2 194	Kapteenipuistikko	9 406
Arkadian- ja Pohj. Rautatiekadun kulma	468	Kasarmitorin istutukset	7 236
» » Runeberginkadun kulma	1 414	Kasvihuoneet	174 213
Arkadiankadun lehmukset	3 018	Katajanokan puistikot	17 019
Aurorankadun ja Mannerheimintien välinen ist.	14 018	Kaupunginpuutarha	192 323
Bulevardin puut	5 144	» lavaviljelykset	138 673
Dagmarinkadun leikkikenttä	6 439	Keuruuntien puistikko	2 420
Edelfeltintien istutus	1 876	Konservatorion itäpuolinen rinne	1 119
Eiran puistikko	20 956	Koskelantien istutukset	25 057
Elimäen- ja Kuortaneenkadun kulma	2 173	Kotkan kadun koivut	2 679
Eläintarha	76 135	Koulupuistikko	11 234
Eläintarhanlahdenranta	3 688	Käpylän kortteli n:o 875	2 568
Engelinaukio, Merikatuun saakka	58 159	» urheilukentän istutukset	24 781
Ensipuistikko	15 185	Laivurinkadun rinne	946
Esplanaadi, Kappeli, Runebergin- ja Teatteri-	86 199	Lapinlahdenpuistikko	8 472
Franzénipuistikko	8 038	Liisanpuistikko	9 995
Fredrikinkadun pohjoispään istutukset	4 590	Linnankoskenkadun lehmukset	3 953
Fredrikintorin istutukset	886	Lönnotinpuistikko	1 453
Haapaniemen urheilukentän istutukset	10 517	Mannerheimintien ja Arkadiankadun kolmio	5 704
Hakaniemen hallin vierusta	2 647	» nurmikaistat ja runkopuut	13 764
Hakasalmen ja Hesperian puistot	78 804	Maurinkadun pohjoispään istutus	296
Hankkijan edusta	2 456	Mechelininkadun istutukset	21 050
Hauhontien puistikot	22 037	Merisataman istutukset	4 195
Helsingin- ja Fleminginkadun kulma	4 605	Meritullinkadun pohjoispään istutus	641
» » Sturenkadun kulma	3 040	Minna Canthin kadun kortteli n:o 507	583
Hernesaarenkadun istutus	368	Munkkiniemen puistikot	26 493
Hesperian Esplanaadi	67 946	Museokadun leikkikenttä	3 404
Hiekkarannan istutukset	47 081	Mylyrinne	877
Hietaniemen puisto	37 263	Mäkelänkadun istutukset	35 596
Hietaniemenkadun kolmio	7 802	» tontin n:o 33 istutukset	2 968
Hietalahdentorin kolmio	2 091	Neitsytpolun kolmio	5 247
» varsi	15 870	Nervanderipuistikko	6 910
		Niittykadun puistikko	28 457
		Oikokadun kallioistutus	534
		Paasivuorenpuistikko	20 057
		Pallokentän rinnekatsomon tausta	3 546

	Mk		Mk
Pasilan torin istutukset	3 082	Stadionin eteläpuolen istutukset	8 792
Paulantien leikkikenttä	2 215	Tehtaanpuisto	51 431
Pengerkadun rinne	2 454	Telakanpuistikko	13 370
Perhonkadun leikkikenttä	641	Teollisuuskoulun edusta.....	4 517
Perämiehenkadun eteläpään istutus...	325	Topeliuksenkadun lehmukset	518
Pitkäsillan korvat	7 849	Topeliuksenpuisto	49 173
» ranta	6 217	Torkkelinpuistikko	7 369
» rannan tontti n:o 3	1 279	Toukolan konepajan viereinen nurmi- piennar	3 067
Pohjoisrannan lehmukset	641	Tähtitorninmäki	93 931
Pohjolankadun istutukset	6 485	Töölöntorin puistikko ja runkoleh- mukset	2 366
Porthaninkadun rinne	3 062	Ullanpuistikko	10 474
Porvoonkadun puistikot	3 878	Urheilukadun puistikot	3 857
Puijonkadun puistikko	7 026	Vaasanpuistikko	2 938
Punanotko	30 194	Vallilan puistikko	10 038
Puutarhakadun puistikko	3 612	Vanhan kaupungin kirkkomaa	8 218
Pyöräilyradan istutukset	5 128	Vilhovuori	12 202
Pääskylänpuistikko	5 944	Vuorimiehenpuistikko	8 349
Rautatien torin istutukset	4 119	Väinämöisen urheilukentän sivustat...	4 878
Runeberginkadun leikkikenttä	10 893	Yhteiskunn. korkeakoulun viereiset istutukset	11 270
Runebergin patsaan istutukset	1 119	Sekalaiset	179 180
Ruoholahdenpuistikko	10 277		
Ruusula ja terassit	34 877		
Siltavuorenranta	8 164		
Simonkadun kujanne	11 386		
Snellmaninpuistikko	7 406		
Soutustadionin istutukset	4 535		
		Yhteensä	2 695 533

Erinäisten kaupungin laitosten istutusten kunnossapitokustannukset jakautuivat seuraavasti:

	Mk		Mk
Aleksis Kiven kansakoulun istutukset	18 287	Marian sairaalan istutukset	65 137
Ammattioppilas- ja vastaanottokodin istutukset	2 801	Pauligin huvilan alue	531
Desinfiomismajalan istutukset.....	841	Puhtaanapitolaitoksen ja Töölön haa- rakirjaston istutukset	2 896
Annankadun, Käpylän, Snellmanin ja Tehtaankadun kansakoulujen istu- tukset	930	Sofianlehdon lastenkodin istutukset...	13 759
Kampin sähkölaitoksen istutukset ...	696	Teurastamon istutukset	4 957
Kivelän sairaalan istutukset	10 891	Topeliuksenkadun kansakoulun istu- tukset	2 382
Kulkutautisairaalan istutukset	16 583	Tuberkuloosisairaalan istutukset	25 978
Kumpulan koulupuutarhan yleiset istutukset	20 664	Työväenopiston istutukset	3 021
Käpylän kirjaston istutukset	6 592	Vallilan kunnallisten työväenasunto- jen istutukset	25 971
» vartioaseman istutukset	3 207	» ruotsinkielisen kansakoulun istutukset	2 026
Lapinlahden uuden kansakoulun istu- tukset	5 429	» suomenkielisen kansakoulun istutukset	3 824
Loviisankadun keuhkotautisten hen- kilöiden asuntoloiden istutukset ...	6 058	Vesilinnojen ympäristöt	13 924
Mariankadun poliisiaseman istutukset	7 585		
		Yhteensä	264 970

Sopimuksen perusteella hoidettiin lisäksi muutamia istutuksia, joiden hoitokustannukset nousivat 218 294 mk:aan, kuten alla olevasta yhdistelmästä tarkemmin selviää:

	Mk		Mk
Ateneumin puistikot	6 344	Krematorion istutukset	15 907
Caloniuksen- ja Runeberginkadun kul- ma	2 411	Postikadun istutukset	7 947
Eduskuntatalon istutukset	17 206	Ritaritalonpuistikko	4 653
Erinäiset haudat Länt. hautausmaalla	31 574	Saksalaisen kirkon istutukset	1 840
Johanneksen kirkon istutukset.....	6 875	Sähköteknillisen laitoksen istutukset...	1 657
Kallion kirkon istutukset	14 885	Säätytalonpuistikko	2 664
Katajanokan kreikkalaiskatolisen kir- kon istutukset.....	3 914	Teknillisen korkeakoulun istutukset ...	1 966
Kirurgisen sairaalan istutukset	14 206	Vanhan kirkon puisto	73 327
		» » puiston sankarihaudat .	10 918
		Yhteensä	218 294

Työntekijäin palkkojen korottamiseksi kaupunginhallitus myönsi lisämäärärahaa yhteensä 8 546: 55 mk, josta 6 670: 20 mk tilille Taimiston hoito ja 1 876: 35 mk tilille

Metsien puhdistus. Istutusten korjaus- ja kunnossapitomäärärahoista jäi säästöä 825 004: 20 mk.

Tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokkaan oli puistojen uudistöitä varten merkitty yhteensä 610 000 mk. Näistä voitiin työvoiman ja kuljetusneuvojen puutteessa suorittaa ainoastaan Kivelän sairaalan kappelin ympäristön istutusten järjestely, josta kustannuksia oli 14 818: 80 mk. Urheilu- ja Reijolankadun kulmassa suoritettiin vuoden lopussa tasoitusta ja pohjattiin käytävä ja leikkikenttä, mihin töihin käytettiin 24 993: 20 mk.

Edellisistä vuosista siirtyneillä varoilla jatkettiin ruokamullan ajoa Hesperian esplanadin alapäähän, johon käytettiin 5 145 mk; korttelin n:o 838 eteläpuolella rakenteilla olevaan puistikkoon ajettiin täytemaata kulujen ollessa 16 673: 60 mk; Niittykadun puistikkoon ajettiin vuoden lopulla ruokamultaa loppuosalle keskeneräistä läntisintä jaksota, mihin käytettiin loppuun siirtomäärärahan jäännös v:sta 1943 61 428: 95 mk. Siirtomäärärahoja siirtyi v:een 1945 3 116 883: 50 mk.

Katurakennusosaston laskuun suoritettiin seuraavat työt kustannusten ollessa alla mainitut:

Lönnrotinpuistikon nurmikentän kääntäminen 26 394: 70 mk; sireeniaidan istutus Nordenskiöldinkadun varteen Laakson radan kohdalle 3 696: 50 mk ja Teatteriesplanadilta poistetun käymälän paikan kunnostaminen 3 152: 70 mk. Varasto-osaston laskuun koristettiin ja kuljetettiin puhujakoroke Tähtitorninmäelle juhannuksena ja itsenäisyyspäivänä kustannusten ollessa 1 894: 80 mk. Tämän lisäksi suoritettiin muille kaupungin laitoksille erinäisiä töitä yhteensä 22 840: 60 mk:n kustannuksin ja yksityisille 15 983 mk:n kustannuksin.

Sairastapauksia ja pieniä loukkaantumisia sattui osaston työntekijöille vuoden aikana 63, joiden johdosta yleisten töiden lautakunta myönsi avustuksia 71 erässä 31 miehelle ja 23 naiselle yhteensä 126 871: 20 mk. Hautausapua maksettiin 2 perikunnalle yhteensä 6 580 mk. Itsenäisyyspäivältä maksettiin työntekijöille yhteensä 15 534: 45 mk. Sotapalveluksessa oleville maksettiin reserviläispalkkoina 729 020: 45 mk.

Varsinaisina työpalkkoina maksettiin työntekijöille yhteensä 3 717 888: 10 mk ja erinäisinä etuina, lukuunottamatta hautausapuja ja kansaneläkemaksuja, 1 164 921: 70 mk, mikä on 31,3 % maksetuista palkoista.

Kaupunginpuutarhasta ja taimistoista myydyistä koristekasveista saatiin tuloja 205 581 mk, kukkien ja vihanneskasvien taimista 19 455 mk, vihanneksista ja juurikasveista 45 830 mk, kompostimullasta ja lavalannasta 20 493 mk, kasvien vuokrauksista juhlatilaisuuksiin 10 490 mk, puistonurmikoitten heinistä ja ruohoista 104 730 mk sekä tukeista ja pölkkyistä 21 247: 60 mk. Vahingonkorvauksia perittiin 16 250 mk ja muita sekalaisia tuloja oli 2 885 mk. Tuloja oli kaikkiaan 446 961: 60 mk.

Vuoden lopussa oli talvipuutarhassa kasveja toista sataa eri lajia ja lajiketta, kaikkiaan 3 501 kpl, kasvihuoneissa 22 367 kpl, kellarissa, kylmissä kaitioissa ja lavoissa 14 566 kpl sekä Reijolan ja Talin taimistoissa 33 028 kpl istutuskelpoista ja 23 321 kpl edelleen kehitettävää puuta ja pensasta sekä 45 770 kpl perennaa.

Varasto-osasto

Varasto-osaston henkilökuntaan kuuluivat varastopäällikkö, varastokirjanpitäjä, inventtaaja, 4 vakinaista ja 3 ylimääräistä toimistoapulaista sekä lähetti. Sodassa v. 1941 kaatuneen vanhemman toimistoapulaisen virka oli täyttämättä. Varastokirjanpitäjä, 2 vakinaista ja 1 ylimääräinen toimistoapulainen olivat marras—jouluukuun vaihteeseen saakka sotapalveluksessa. Varastokirjanpitäjä oli joulukuun 15 p:stä lähtien virkavapana. Poissaolleiden tehtäviä hoitivat toimissaan olevat virkailijat ja heidän lisäksi oli palkattava jonkun verran tilapäistä työvoimaa. Päävarastossa, Malminkadun 5:ssä, oli varastonhoitaja, apulaisvarastonhoitaja, varastoesimies ja yksi toimistoapulainen. Apulaisvarastonhoitaja oli sotapalveluksessa marraskuun puoliväliin ja toimistoapulainen kesäkuuhun saakka. Heidän tehtäviään hoitivat osaksi toimissaan olevat virkailijat ja osaksi tilapäiset apulaiset. Eri varastoilla kullakin oli varastoesimies ja tarpeellinen määrä varastoapulaisia. Korjauspajassa oli insinööri, 2 piirtäjää ja 4 toimistoapulaista sekä 2 työnjohtajaa ja tarpeellinen määrä työntekijöitä. Insinöörin virka oli avoinna ja sitä

hoiti koko vuoden piirtäjä E. Galle. Marraskuun 28 p:nä 1944 nimitti yleisten töiden lautakunta korjauspajainsinöörin virkaan diplomi-insinööri U. K. Riipolan, mutta hän ei kertomusvuoden aikana vielä ryhtynyt virkaa hoitamaan. Toinen piirtäjä ja 1 toimistoapulainen olivat sotapalveluksessa marraskuun puoliväliin saakka ja toinen toimistoapulaisista kesäkuusta marraskuuhun. Varasto-osaston työntekijöistä oli kertomusvuoden aikana huomattava osa sota- tai työpalvelusta suorittamassa.

Osasto hoiti ja kunnossapiti rakennustoimistolle kuuluvien tarveaineiden, työkoneiden ja työkalujen varastoa sekä korjauspajaa. Edellä jo mainitun Malminkadun 5:ssä sijaitsevan päävaraston lisäksi oli varastoja Ruoholahdessa, Hakaniemessä ja Toukolassa, jossa myös korjauspaja sijaitsee.

Tammikuun 1 p:nä 1944 oli varastossa rakennustarpeita ja muita tarvikkeita 8 748 484: 15 mk:n arvosta. Vuoden aikana niitä ostettiin 21 726 743: 85 mk:n arvosta ja annettiin käytettäväksi 19 517 054: 40 mk:n arvosta. V:een 1945 siirtyneen varaston arvo oli 10 958 173: 60 mk.

Korjauspajassa suoritettut työt ja varastosta annettujen tavaroiden määrät jakautuivat rakennustoimiston eri osastojen, kaupungin muiden laitosten sekä yksityisten ja valtion kesken niiden raha-arvon mukaan laskien seuraavasti:

	Korjauspajatöiden raha-arvo, mk	Varastosta luovutettujen tarveaineiden raha-arvo, mk
Rakennustoimiston kanslia ja tilivirasto.....	70 394	56 491
Satamarakennusosasto	641 679	2 943 843
Talorakennusosasto	727 721	2 248 938
Katurakennusosasto	1 045 326	11 289 032
Puisto-osasto	120 841	63 947
Varasto-osasto.....	1 358 511	507 082
Korjauspaja.....	—	1 581 764
Muut kaupungin laitokset	1 286 667	376 526
Yksityiset ja valtio	247 748	449 431
	Yhteensä 5 498 887	19 517 054

Kertomusvuoden aikana samoin kuin edellisinäkin vuosina on jouduttu luovuttamaan rakennustoimiston työkoneita, työkaluja ja -välineitä puolustuslaitoksen käytettäväksi. Näistä sekä muista tilapäisistä vuokrauksista on ollut vuokratuloja 1 499 360 mk. Puolustuslaitokselta palauttamatta jääneistä koneista ja työkaluista saaduista korvauksista, satunnaisista myynneistä tms. on osastolla ollut tuloja 2 974 355: 30 mk.

Tilivirasto

Tiliviraston henkilökunnan muodostivat kamreeri, kirjanpitäjä, kassanhoitaja ja 6 toimistoapulaista.

Tilitodistuksia oli v:n 1944 aikana 26 077, laskutuksia 2 228 ja lähetettyjä kirjelmia 1 430.

Tiliviraston laajuus selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Debet, mk	Kredit, mk
Työmäärärahat edellisistä vuosista	45 364 977	112 569 801
Kertomusvuoden talousarviotyöt	121 801 456	261 284 261
Kaupunginkassan tilit	388 780 503	189 126 289
Kaupungin muiden laitosten tilit	25 939 526	25 939 526
Ylimääräiset työt.....	81 336 388	79 642 426
Tarveaineet ja korjauspaja	35 954 369	24 996 195
Verohuoltotoimisto	3 397 324	3 397 324
Leski- ja orpokassa.....	218 183	218 183

	Debet, mk	Kredit, mk
Kansaneläkelaitos.....	808 609	808 609
Tuloveron ennakko	2 092 143	2 092 143
Menojäämät	3 481 558	11 405 612
Tulojäämät	10 137 215	2 624 709
Rakennustoimiston tulot	13 176 153	18 383 326
	<hr/>	<hr/>
Yhteensä	732 488 404	732 488 404

Tilivirastoa varten myönnettyjä määrärahoja oli yhteensä 560 876 mk, josta 521 668:20 mk käytettiin ja 39 207: 80 mk palautettiin säästönä kaupunginkassaan.

24. Puhtaanapito

Puhtaanapitolaitoksen kertomus v:lta 1944 oli seuraavan sisältöinen.

Puhtaanapitolautakunta. Kaupungin puhtaanapitotoimen ylin johto kuuluu voimassa olevan johtosäännön mukaan puhtaanapitolautakunnalle. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna puheenjohtajana isännöitsijä A. Valta, varapuheenjohtajana pankinjohtaja A. V. I. Linturi sekä jäseninä insinööri A. I. Kahma, kirvesmies O. J. Leskinen, pankintaloudenhoitaja A. E. Monnberg, kivityöntekijä O. Nuutinen ja varatuomari R. V. Rönnholm. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli v.t. kiinteistöjohtaja E. V. Lähde. Sihteerinä toimi varatuomari E. K. Uski ja esittelijänä puhtaanapitolaitoksen toimitusjohtaja B. W. Ax.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 11 kertaa. Sen pöytäkirjain pykäläluku oli 239, diaariin vietyjen asiain luku 269 ja lähetettyjen kirjeiden luku 56.

Lautakunnan vuoden aikana käsittelemistä asioista mainittakoon tärkeimpinä kysymys uuden kaatopaikan järjestämisestä Tuomarinkylän kartanon alueelle sekä makkia-astioiden sulattamisvajan rakentamisesta Kyläsaaren kuorma-aseman alueelle sen jälkeen kuin korkein hallinto-oikeus oli tehnyt päätöksen, jonka mukaan toiminta Malmin kaatopaikalla oli lopetettava toukokuun 1 p:nä 1944 sekä vielä kysymys ilmapommituksessa tuhoutuneen autokorjaamon uudelleenrakentamisesta ja laajentamisesta.

Koska erinäiset talousarvioon merkityt määrärahat osoittautuivat riittämättömiksi, lautakunta anoi tilien ylittämisoikeutta ja lisämäärärahoja yhteensä 1 340 544: 60 mk, joka jakautui talousarvion eri tileille seuraavasti: Luvun Puhtaanapitolautakunta ja puhtaanapitolaitos momentille Sääntöpalkkaiset virat 283 866 mk, luvun Tilivirasto momentille Sääntöpalkkaiset virat 143 582 mk, luvun Katujen ja kiinteistöjen puhtaanapito momentille Kaluston kunnossapito 55 600 mk, Tarverahat 29 997: 60 mk, Työpalkat 502 900 mk Yleisten laitteiden kunnossapito 82 501: 25 mk, Työntekijäin erinäiset edut 241 491: 50 mk, sekä Hevosten elatus 606: 25 mk. Näistä määrärahoista oli kalliinajanlisäyksiä yhteensä 1 054 948 mk.

Kertomusvuonna käsiteltiin 14 viranhaltijain sairasloma-anomusta käsittäen yhteensä 673 sairaspäivää, 296 työntekijäin sairas-, 27 tapaturma- ja 7 hautausapuanomusta sekä 19 työntekijäin eläkeanomusta.

Puhtaanapitolaitos. Puhtaanapitolaitoksen toiminta jakaantui seuraaviin osastoihin: hallinto, katujen puhtaanapito, kiinteistöjen ja mukavuuslaitosten puhtaanapito, hajoituskaivojen tyhjennys, Malmin kaatopaikka ja korjauspaja, korjaamo, hevostalli ja varasto.

Hallinto. Puhtaanapitolaitoksen henkilökunnan muodostivat toimitusjohtaja, apulaisjohtaja, joka samalla toimi tarkastajana, toimistoinsinööri, katujen ja kiinteistöjen puhtaanapidon esimies, toimentaja sekä kolme toimistoapulaista.

Sekä puhtaanapitolautakunnan että puhtaanapitolaitoksen tilejä hoiti puhtaanapitolaitoksen tilivirasto. Sen kassavirastona oli rahatoimisto.

Tiliviraston henkilökunnan muodostivat kamreeri, kirjanpitäjä, neljä toimistoapulaista ja vahtimestari. Tiliviraston kamreeri toimi samalla koko toimiston konttoripäällikkönä.

Toimistosta lähetettiin kertomusvuonna 1 472 kirjettä ja annettiin 10 414 laskua suoritetuista töistä.

Katujen puhtaanapito. Kertomusvuonna kaupungin alue oli jaettu kahdeksaan puhtaanapitopiiriin siten, että XIII, XIV, XV ja XVI kaupunginosat sekä Pasila kuuluivat ensimmäiseen piiriin, IV ja XX kaupunginosat Jätkäsaarta lukuunottamatta toiseen piiriin, V ja VI kaupunginosat sekä puolet VII kaupunginosasta kolmanteen piiriin, III kaupunginosa, puolet VII kaupunginosasta ja IX kaupunginosa neljänteen piiriin, I, II ja VIII kaupunginosat viidenteen piiriin, X, XI ja XII kaupunginosat kuudenteen piiriin sekä XXI, XXII, XXIII, XXV ja XXVI kaupunginosat seitsemänteen piiriin ja Jätkäsaari kahdeksanteen piiriin.

Erilaatuisten työntekijäin keskimääräinen luku viikkoa kohden käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

	Kesätoissa	Talvitoissa
Puhtaanapitotyöntekijöitä, miehiä	104	141
» naisia	16	71
Autonkuljettajia, laitoksen autoin	5	5
» omin autoin	—	1
Ajomiehiä, laitoksen hevosin	1	1
» omine hevosineen	—	5
Yhteensä	126	224

Katujen puhtaanapitoon kului henkilöpäivätoissa 338 828 työtuntia, hevospäivätoissa 6 600 työtuntia ja autopäivätoissa 15 833 työtuntia, kuten seuraavista luvuista lähemmin ilmenee:

Työn laatu	Henkilöpäivätyöt, työtunteja	Hevospäivätyöt, työtunteja	Autopäivätyöt, työtunteja
Lakaisu	167 851	1 626	5 460
Lumenluonti	147 394	—	—
Lumenauraus	—	914	3 604
Lumenkuljetus	—	3 539	222
Lumenkaatopaikkojen hoito	100	—	—
Hiekkoitus	5 114	521	693
Sekalaiset työt	18 369	—	5 854
Yhteensä	338 828	6 600	15 833

Aikaisemmin kesätoissa käytettyjä automaattisesti kerääviä lakaisukoneita ei oltu varustettu hiilikaasuttimilla, joten niiden käytöstä oli luovuttava ja puhdistustyö suoritettava yksinomaan käsivoimin. Samasta syystä ei myöskään käytetty kasteluautoja. Katurikkoja kerättiin ja kuljetettiin kaatopaikoille yhteensä 11 867 m³. Rikkaruohojen poistamiseen käytettiin 900 kg erilaisia suoloja.

Normaalivuosina seurattua katupuhtaanapito-ohjelmaa ei kertomusvuoden talvella voitu noudattaa, vaan seurattiin kaupunginhallituksen joulukuussa 1940 vahvistamaa supistettua ohjelmaa. Tämän mukaan luovuttiin aikaisemmasta katujen luokittelusta, joten kaupungin keskustassakin lumi oli luotava kinoksiin jalkakäytävän ulkoreunalle. Ainoastaan sellaisista paikoista, missä kinokset häiritsivät liikennettä, kuljetettiin lumi kaatopaikoille. Lunta kuljetettiin pääasiallisesti satama-alueilta, autoilla 224 m³ ja hevosilla 3 464 m³ eli yhteensä 3 688 m³. Käytävien sorastamiseen käytettiin 1 222 m³ soraa.

Puhtaanapidetty katupinta-ala oli yhteensä n. 2 500 000 m², josta kustannukset nousivat kaikkiaan 14 005 621: 70 mk:aan eli 5: 60 mk:aan m²:ltä.

Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito. Kiinteistöjen puhtaanapito oli vuoden alussa jaettu kahteen ja heinäkuun alusta kolmeen piiriin, jotka sijaitsivat Länsisatamassa, Kyläsaaren luona sekä Huopalahden kaatopaikalla. Puhtaanapidettävien kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten lukumäärä käy ilmi seuraavasta:

Kaupungin kiinteistöt:	Yksityiset kiinteistöt:	
Talot	Vuosisopimukselliset	1 899
Yleiset käymälät	Ylimääräiset	24
Vedenheittopaikat	Uudisrakennukset	7

Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee jätteiden kuljetus:

Jätteiden laatu	Kuljetettu maan täytteeksi	Kuljetettu myytäväksi				Kaikkiaan
		Tilanomistajille kaupungin läheisyyteen	Länsisataman kuormauspaikalta lähetettäväksi	Kyläsaaren kuormauspaikalta lähetettäväksi	Yhteensä	
		m ³				
Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	118 826	1 205	3 082	3 612	7 899	126 725
Makkilantaa	—	965	465	846	2 276	2 276
Hajotuskaivojätteitä	—	566	312	207	1 085	1 085
Tuhkaa	9 812	—	—	—	—	9 812
Rakennus- y.m. jätteitä.....	201	—	—	—	—	201
Yhteensä	128 839	2 736	3 859	4 665	11 260	140 099

Kuormausasemilla kuormattu määrä jakautui seuraavasti:

Jätteiden laatu	Länsisataman asemalla kuormattu			Kyläsaaren asemalla kuormattu			Kaikkiaan
	rautatievaunuihin lähetettäväksi		ostajien ajoneuvoihin	rautatievaunuihin lähetettäväksi		ostajien ajoneuvoihin	
	Malmin kaato-paikalle	muille asemille		Malmin kaato-paikalle	muille asemille		
m ³							
Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	161	2 921	—	30	3 582	—	6 694
Makkilantaa	281	128	56	584	104	158	1 311
Hajotuskaivojätteitä	312	—	—	207	—	—	519
Yhteensä	754	3 049	56	821	3 686	158	8 524

Osaston eri työntekijäin keskimäärä viikkoa kohden näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Ajomiehiä, laitoksen hevosin.....	4	Autonapumiehiä	80
» omine hevosineen	17	Vaunumiehiä	6
Autonkuljettajia	44	Siivoojia	7
			Yhteensä 158

Hajotuskaivojen tyhjennys. Kertomusvuonna suoritettiin 522 talossa hajotuskaivojen normaalityhjennys. Perinpohjainen tyhjennys korjausta varten toimitettiin 27 talossa. Sitäpaitsi tyhjennettiin 89 sadevesikaivoa.

Kiinteistöjen puhtaanapitoon käytettiin seuraava määrä työtunteja:

Työn laatu	Henkilöpäivätyöt, työtunteja	Hevospäivätyöt, työtunteja	Autopäivätyöt, työtunteja
Kiinteistöjen jätteiden kuljetus ja kuormaus	182 325	87 268	44 973
Mukavuuslaitosten hoito	17 150	915	—
Hajotuskaivojen tyhjennys	11 855	6 219	—
Yhteensä	211 330	94 402	44 973

Malmin kaatopaikka ja korjauspaja. Työn valvonnasta huolehti kaatopaikan ja korjauspajan työnjohtaja ja hänen alaisenaan työskenteli 5 miestä jätteiden purkaustöissä, 2 miestä kaatopaikan hoidossa, 2 miestä astioiden korjaustyössä, 1 nainen astioiden puhdistuksessa ja 3 vartijaa, yhteensä 13 työntekijää. Työtunteja tehtiin kaikkiaan 8 575.

Kuten jo aikaisemmin mainittiin, lopetettiin korkeimman oikeuden päätöksen mukaisesti toiminta Malmin kaatopaikalla toukokuun 1 p:nä, jonka jälkeen työnjohtaja ja työntekijät siirrettiin kaupunkiin pääasiallisesti kiinteistöjen puhtaanapito-osaston töihin. Malmin kaatopaikan sijalle järjestettiin uusi kaatopaikka makkilantaa ja hajotuskaivojätteitä varten Tuomarinkylän kartanon alueelle. Sinne kuljetettu lanta käytetään lannoitteeksi kaupungin omilla maatiloilla. Kyläsaaren kuorma-aseman alueelle rakennettiin vaha jäätyneiden astioiden sulattamista ja tyhjiä astioiden puhdistamista varten. Vuoden varrella hävitettiin 42 koiran, 21 kissan ja 4 hevosen raatoa, jotka kaivettiin maahan, koska Malmin polttouuni lakkasi toimimasta toukokuun 1 p:nä.

Korjaamo. Korjaamo käsitti yleisen työkalukorjaamon, auto- ja kumikorjaamot, pajan sekä maalaamon. Sen henkilökuntaan kuului työnjohtaja, apulaistyönjohtaja sekä keskimäärin n. 29 työntekijää, joista 20 ammattityöntekijää, 6 apuityöntekijää sekä 2 naista. Työtuntien lukumäärä oli 61 124.

Hevostalli. Laitoksen hevosten lukumäärä oli kertomusvuonna 4. Hevosten hoito oli uskottu tallimiehelle, jonka työtuntimäärä oli 2 478. Hevosten ruokintaan käytettiin 19 420 kg heiniä, 1 230 kg kuroja ja 2 226 kg kauranpahnoja. Hevosten suorittama työtuntimäärä oli yhteensä 9 517, josta 2 341 tuntia kului katujen puhtaanapitoon, 7 015 tuntia kiinteistöjen puhtaanapitoon sekä 161 tuntia raatojen kuljetuksiin.

Varastossa tammikuun 1 p:nä olleet tarveaineet arvioitiin 1 078 919: 65 mk:ksi, vuoden varrella ostettiin tavaraa 1 450 593 mk:n arvosta ja käytettiin 1 805 055: 70 mk:n arvosta, joten varasto joulukuun 31 p:nä arvioitiin 724 456: 95 mk:ksi.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liikelinpäätös joulukuun 31 p:nä osoitti menot seuraaviksi:

Menoerät	Katujen puhtaanapito			Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuksilaitosten puhtaanapito			Kaikkiaan
	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	
M a r k k a a							
Hallintokulungit ¹⁾	800 064	190 668	990 732	206 558	391 614	598 172	1 588 904
Vuokra	506 818	73 185	580 003	33 850	149 400	183 250	763 253
Lämpö	99 851	16 833	116 684	53 422	40 095	93 517	210 201
Valaistus	19 858	3 134	22 992	5 324	6 313	11 637	34 629
Vedenkulutus	342	47	389	3 288	57	3 345	3 734
Kaluston hankinta	12 591	1 370	13 961	1 867	11 106	12 973	26 934
Kaluston kunnossapito ²⁾	667 852	108 347	776 199	314 353	914 873	1 229 226	2 005 425
Tarverahat	45 726	4 092	49 818	22 150	65 530	87 680	137 498
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	102	15	117	15	55	70	187
Työpalkat ³⁾	6 930 717	1 930 700	8 861 417	914 232	4 822 958	5 737 190	14 598 607
Työntekijäin erinäiset edut ⁴⁾	1 400 830	229 271	1 630 101	2 120 432	559 788	2 680 220	4 310 321
Tarveaineet	706 733	90 166	796 899	147 652	1 007 750	1 155 402	1 952 301
Yleisten laitteiden kunnossapito	55 987	9 473	65 460	90 432	30 609	121 041	186 501
Käyttövoima	5 572	929	6 501	1 243	1 857	3 100	9 601
Hevosten elatus	21 413	4 147	25 560	4 147	9 099	13 246	38 806
Vakuutusmaksut	58 964	9 824	68 788	9 824	19 627	29 451	98 239
Uudistyöt	—	—	—	—	53 043	53 043	53 043
Yhteensä	11 333 420	2 672 201	14 005 621	3 928 789	8 083 774	12 012 563	26 018 184

Sopimusten mukaisesta puhtaanapidosta tuli kertomusvuonna tappiota, joka nousi 130 810 mk:aan.

¹⁾ Tästä myönnetty lisämäärärahaa 496 097 mk. — ²⁾ S:n 55 600 mk. — ³⁾ S:n 502 900 mk. — ⁴⁾ S:n 69 000 mk.

Tuloja oli kaikkiaan 25 887 374 mk, josta yleisen puhtaanapidon osalle tuli 15 262 209 mk ja sopimusten mukaisen puhtaanapidon osalle 10 625 165 mk, kuten seuraavasta yhdistelmästä tarkemmin selviää:

Tuloerät	Mk	Tuloerät	Mk
<i>Yleinen puhtaanapito</i>		Sotapalvelukseen kutsuttujen	
Valtion tieosuudet	40 151	palkat	2 285 099
Kadut, torit ja yleiset paikat ...	8 353 230	<i>Yhteensä</i>	15 262 209
Satama-alueet	2 784 410		
Lumenkaatopaikat	25 803	<i>Sopimusten mukainen puhtaanapito</i>	
Sekalaiset työt	40 831	Yksityisten katuosuudet	2 411 492
Maksut mukavuuslaitosten		Kaupungin katuosuudet	745 743
käyttämistä	374	Yksityisten kiinteistöt	6 530 265
Kuormausasemien kustannuk-		Kaupungin kiinteistöt	415 363
nukset	623 431	Lannan myynti	126 659
Kaatopaikkojen kustannukset .	538 294	Sekalaiset tulot	395 643
Mukavuuslaitosten kustannuk-		<i>Yhteensä</i>	10 625 165
nukset	570 586	<i>Kaikkiaan</i>	25 887 374

Hallinnollisen kirjanpidon mukaan menot nousivat 26 228 712: 60 mk:aan ja tulot 21 803 329: 75 mk:aan, talousarvioon merkittyjen määrien ollessa vastaavasti 28 249 775: 45 mk ja 21 972 948 mk.

Työntekijäin erinäiset edut. Alla oleva taulukko osoittaa työntekijöille myönnetyt erinäiset edut v. 1940—44.

Vuosi	Kesälomat								Yhteensä	Loma- tunteja yhteensä	Sairasavut		Tapaturma-avut		Hautaus- apua saaneita kuolin- pesiä
	2	3	5	9	12	18	21	28			Apua saaneita	Sairas- tunteja	Apua saaneita	Sairas- tunteja	
	lomapäivää saaneita														
1940 ...	19	31	50	46	44	39	105	76	410	48 406	238	28 294	24	3 019	8
1941 ...	55	99	41	41	39	25	102	76	478	46 480	405	39 100	32	3 267	13
1942 ...	1	1	67	90	50	42	99	68	416	48 735	406	36 992	36	3 828	9
1943 ...	1	1	11	81	39	53	78	81	343	46 137	277	32 029	27	1 745	10
1944 ...	1	1	30	48	79	64	87	86	394	51 139	296	33 490	34	4 472	7

Työntekijöille suoritettiin palkkoina kaikkiaan 14 598 606: 90 mk ja erinäisinä etuina 4 310 320: 60 mk josta 900 534: 65 mk kesälomapalkkoja, 523 537: 75 mk sairausavustusta, 84 776: 10 mk, tapaturmavakuutusmaksuja, 38 480 mk hautausapua, 166 532: 15 mk vaatetusapua, 53 502: 80 mk vapaapäiväpalkkoja, 2 285 098: 65 mk sotapalvelukseen kutsuttujen työntekijäin palkkoja, 82 438: 50 mk sunnuntaityöstä suoritettuja palkkoja sekä 175 420 mk vakuutusmaksuja kansaneläkelaitokselle.

¹⁾ V:sta 1942 alkaen suoritetaan 2 ja 3 päivän kesäloman asemasta kausityöntekijöille 3.6 % heidän palkastaan.

25. Satamahallinto

Satamalautakunnan v:lta 1944 antama toimintakertomus oli seuraavan sisältöinen:

Satamalautakunta. *Kokoonpano.* Satamalautakuntaan kuuluivat v. 1944 kauppaneuvos I. Lindfors puheenjohtajana, filosofiantohtori P. Korpisaari varapuheenjohtajana sekä jäseninä insinööri V. Castrén, osastopäällikkö J. M. Ekebom, vahtimestari U. Ilmanen, johtaja W. Korhonen ja satamatyöntekijä I. Säilä. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli teknillinen johtaja E. Moring.

Kokoukset y.m. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 14 kertaa. Pöytäkirjain pykäläluku oli 464, diaariin merkittyjen asioiden luku 644 ja lähetettyjen kirjeiden luku 387. Pöytäkirjanotteita annettiin 478.

Satamahallintotoimiston ja sen osastojen päälliköt. Satamalaitosta ja satamahallintotoimistoa johti satamalaitoksen toimitusjohtaja K. W. Hoppu ja osastopäällikköinä toimivat satamaliikenneosastolla satamakapteeni J. A. Lehtonen ja satamakannantaosastolla satamakamreeri E. Candolin.

Satamahallintotoimiston viranhaltijat. Satamahallintotoimiston v.t. vahtimestarille E. Lindroosille myönnettiin ero maaliskuun 16 päivästä lukien, ja satamakannantaosaston vahtimestari N. Ahlqvist määrättiin samasta päivästä lukien satamahallintotoimiston v.t. vahtimestariksi, josta virasta hänet kutsuttiin sotapalvelukseen kesäkuun 10 p:nä. Vuoden jälkipuoliskolla toimi satamahallintotoimiston v.t. vahtimestarina satamakannantaosaston vahtimestari M. Tuominen. Lautakunnan sotapalveluksessa ollut sihteerin, filosofian kandidaatti T. Teräs palasi marraskuun 1 p:nä hoitamaan virkaansa ja satamakannantaosaston laskuttaja V. Mieloselle v. 1943 annettu määräys hoitaa sihteerinviran viransijaisuutta peruutettiin samasta päivästä lukien.

Satamaliikenneosaston viranhaltijat. Helmikuun 15 p:nä myönnettiin ero tarkastuskonstaapeli A. W. Biströmille sekä peruutettiin vedenantomies K. Strandholmin määräys toimia v.t. satamakonstaapelina maaliskuun 1 p:stä lukien. Samalla määrättiin vedenantomies V. Pukki v.t. satamakonstaapeliksi maaliskuun 1 p:stä lukien. Maaliskuun 14 p:nä nimitettiin merikapteeni O. Saarinen tarkastuskonstaapelin virkaan huhtikuun 1 p:stä lukien. Huhtikuun 4 p:nä määrättiin jäänsärkijä Otson päällikkö V. Niemelä toimimaan satamahinaaja Turson päällikkönä ja rannikkolaivuri A. Holmberg perämiehenä huhtikuun 1 p:stä lukien. Toukokuun 16 p:nä määrättiin rannikkolaivuri A. Holmberg satamahinaaja Turson v.t. päälliköksi kesäkuun 1 p:stä lukien. Ent. poliisikonstaapeli K. Kydenius määrättiin v.t. satamakonstaapeliksi toukokuun 1 p:stä lukien. Tarkastuskonstaapeli L. Salmelle annettiin määräys toimia jäänsärkijä Otson perämiehenä peruutettiin kesäkuun 1 p:stä lukien. Elokuun 8 p:nä määrättiin rannikkolaivuri A. Koli satamahinaaja Turson perämieheksi heinäkuun 15 p:stä lukien. Lokakuun 3 p:nä peruutettiin K. Kydeniuksen määräys toimia v.t. satamakonstaapelina marraskuun 1 p:stä lukien. Marraskuun 11 p:nä myönnettiin ero v.t. toimistoapulaiselle I. Fredricsonille saman kuukauden 1 p:stä lukien. Joulukuun 12 p:nä peruutettiin rannikkolaivuri V. Holmbergin määräys toimia satamahinaaja Turson päällikkönä sekä määrättiin hänet aluksen perämieheksi saman kuukauden 6 p:stä lukien.

Satamakannantaosaston viranhaltijat. Helmikuun 15 p:nä myönnettiin ero v.t. toimistoapulaiselle T. Tarvoselle maaliskuun 1 p:stä lukien. Kesäkuun 13 p:nä nimitettiin hallivartija L. Wikström talonmieheksi heinäkuun 1 p:stä lukien. Elokuun 8 p:nä myönnettiin ero hissilaitoksen apulaiskonemestari J. Leimanille syyskuun 1 p:stä lukien ja talonmies L. R. Wikström nimitettiin apulaishissikonemestarin virkaan syyskuun 1 p:stä lukien.

Kaupunginvaltuuston päätöksellä syyskuun 20 p:ltä siirrettiin hissilaitoksen kone-mestarien ja apulaishissikonemestarien virat 39 palkkaluokkaan ja työaika määrättiin 8 tuntiseksi sekä talonmiesten virat 42 palkkaluokkaan. Marraskuun 11 p:nä myönnettiin ero v.t. toimistoapulaiselle B. Liljerosille marraskuun 1 p:stä lukien sekä määrättiin vaakamestari R. Ekebon toimimaan ylimääräisenä lämmittäjänä III:ssa tullikamarissa lokakuun 28 p:stä lukien. Joulukuun 29 p:nä nimitettiin K. Lindholm talonmiehen virkaan sekä määrättiin A. Siren ylimääräiseksi lämmittäjäksi tammikuun 1 p:stä lukien.

Virkavapaudet. Sairauden takia nauttivat virkavapautta täysin palkkaeduin seuraavat viranhaltijat: vaakamestari K. Ahonen toukokuun 2 p:n ja 26 p:n välisenä aikana, satamakonstaapeli E. Axberg helmikuun 20 p:n ja 29 p:n sekä maaliskuun 23 p:n ja huhtikuun 23 p:n välisinä aikoina, satamakonstaapeli V. Blomqvist lokakuun 30 p:stä joulukuun 31 p:ään, toimistoapulainen I. Fredricson syyskuun 28 p:stä lokakuun 20 p:ään, apulaishissikonemestari J. Leiman heinäkuun 6 p:n ja 21 p:n välisenä aikana, apulais-vaakamestari M. Paronen lokakuun 23 p:stä marraskuun 6 p:ään, satamakonstaapeli K. Petterson helmikuun 19 p:stä maaliskuun 3 p:ään, vedenantomies V. Pukki tammikuun 4 p:n ja 31 p:n välisenä aikana, hissikonemestari F. Salin maaliskuun 13 p:stä huhtikuun 17 p:ään sekä toukokuun 11 p:stä kesäkuun 4 p:ään, konemestari K. Skarp huhtikuun 1 p:n ja 10 p:n välisenä aikana, talonmies N. Tuomola huhtikuun 27 p:stä toukokuun 18 p:ään ja lokakuun 10 p:stä marraskuun 10 p:ään sekä lämpöjohtojen konemestari U. Uusiheimo huhtikuun 1 p:n ja 30 p:n välisenä aikana.

Virkavapautta sairauden vuoksi oikeudella nauttia 2/3 peruspalkasta ikäkorotuksineen myönnettiin lisäksi hissikonemestari F. Salinille heinäkuun 1 p:n ja 23 p:n ja elokuun 5 p:n ja joulukuun 31 p:n väliseksi ajaksi sekä talonmies N. Tuomolalle toukokuun 19 p:n ja 27 p:n sekä joulukuun 15 p:n ja 31 p:n väliseksi ajaksi.

Osastonhoitaja H. Wallénille myönnettiin palkatonta virkavapautta maaliskuun 13 p:stä huhtikuun 13 p:ään.

Lausuntoja annettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 29, joista 9 kaupunginhallitukselle ja 20 kiinteistölautakunnalle.

Kaupunginhallitukselle annettiin seuraavat lausunnot: Helmikuun 15 p:nä valtiovarainministeriön virastoasiainvaltuutetun tuulaaki- ja liikennemaksujen kantoa Helsingissä v. 1931—42 koskevasta tiedustelusta, huhtikuun 4 p:nä ent. vahtimestarin H. Forsblomin eläkeanomuksesta ja Suomalainen Gulf Oil Company oy:n anomuksesta saada rakentaa väestönsuojia Herttoniemeen, toukokuun 16 p:nä merikapteeninlesken R. Hambergin eläkeanomuksesta, kesäkuun 13 p:nä vaakamestarinlesken E. Laurentin eläkeanomuksesta ja Asunto oy. Alanko nimisen yhtiön tarjouksesta myydä kaupungille Kruununvuorenkadun n:oissa 11—13 sijaitsevat tontit rakennuksineen, kesäkuun 27 p:nä päämajan huoltopäällikön esikunnan esityksestä satamanosturien siirtämisestä Helsingistä Pohjanlahden satamiin, marraskuun 14 p:nä maidontarkastamon esityksestä satamaliikenneosaston käytössä olevan huoneen luovuttamisesta maidontarkastamolle ja joulukuun 12 p:nä rakennustoimiston esityksestä Katajanokan laiturin pommitusvaurioiden korjaamisesta.

Kiinteistölautakunnalle annettiin seuraavat lausunnot: Helmikuun 15 p:nä Helsingin romu oy:n anomuksesta saada vuokrata varastoalue Kyläsaaren alueelta ja veneveistämö E. Suortin Valkosaaren alueen vuokra-ajan pidentämisanomuksesta, huhtikuun 4 p:nä Tynnyrikeskus oy:n anomuksesta saada vuokrata varastoalue Kyläsaaren alueelta, kesäkuun 13 p:nä konemestari J. Pietilän Hanasaaren erään alueen vuokra-ajan pidentämistä koskevasta anomuksesta, elokuun 8 p:nä Helsingin vene- ja moottoripaja oy:n Valkosaaren alueen vuokra-ajan pidentämisanomuksesta, Suomen osuuskauppojen keskuskunnan anomuksesta saada pitää rautatieraidetta Teollisuuskadulla sekä Tynnyrikeskus oy:n anomuksesta saada vuokrata varastoalue Kyläsaaren alueelta, elokuun 29 p:nä Helsingin pesula nimisen toimintimen anomuksesta saada vuokrata tontti Kyläsaaren alueelta, lokakuun 3 p:nä liikemies H. Jönssonin anomuksesta saada vuokrata varastoalue Kyläsaaren alueelta, marraskuun 4 p:nä Kevytbetoni oy:n, A. Kymäläinen oy:n, kamreeri O. Miettisen, Polar oy:n sekä Verma oy:n anomuksista saada vuokrata varastoalueita Kyläsaaren alueelta, Puukonttori oy:n anomuksesta saada vuokrata korttelin n:o 277 tontti n:o 7, K. C. Sarlin oy:n anomuksesta saada vuokrata korttelin n:o 277 tontti n:o 14 ja Tukkukauppojen oy:n anomuksesta saada vuokrata korttelin n:o 275 tontit n:ot 2 ja 22 sekä joulukuun 12 p:nä liikemies O. Makkosen ja Asfalttiliike J. V.

Vainion anomuksista saada vuokrata varastoalueita Kyläsaaren alueelta sekä kiinteistötoimiston ehdotuksesta kaupungille satamatarkoituksiin ostetun talon Kruununvuorenkatu n:o 11—13 väliaikaisesta korjaamisesta.

Hyväksytyt piirustukset. Satamalautakunta hyväksyi seuraavat rakennuspiirustukset: Huhtikuun 4 p:nä Rake oy:n Länsisataman varastorakennuksen ja Riihimäen lautatarha oy:n Ruoholahden varastoalueelle n:o 3 rakennetun toimistorakennuksen piirustukset kesäkuun 13 p:nä Bröderna Udd nimisen toiminimen Ruoholahden varastoalueelle n:o 2 rakennetun varastorakennuksen, Puukeskus oy:n Ruoholahden varastoalueelle n:o 8 rakennetun toimistorakennuksen ja Vesijohtoliike-Huber oy:n Ruoholahden varastoalueelle n:ot 40—41 rakennetun varastorakennuksen piirustukset, kesäkuun 27 p:nä Suomen leipurien tukkuliike oy:n piirustukset Linnankadun varrelle rakennettavaa varastorakennusta varten, elokuun 8 p:nä Airam oy:n Munkkisaaren alueelle rakennetun tavaratarkoksen piirustukset, elokuun 29 p:nä Osuusliike Elanto r.l:n Länsisataman ruokalan yhteyteen rakennetun varastorakennuksen piirustukset, marraskuun 14 p:nä Tottijärven lautatarha oy:n Sörnäisten varastoalueelle n:o 9 rakennetun varastorakennuksen piirustukset ja Wärtsilä-yhtymä oy. Kone ja Sillan laiturin piirustukset, joulukuun 12 p:nä Riihimäen lautatarha oy:n Ruoholahden varastoalueelle n:o 3 rakennetun toimistorakennuksen ja Shell oy:n Sörnäisten satama-alueelle rakennetun halkovajan piirustukset sekä joulukuun 29 p:nä Riihimäen lautatarha oy:n höyläämörakennuksen muutospiirustukset.

Maa-alueiden vuokraukset. Kertomusvuoden aikana satamalautakunta teki seuraavat vuokrasopimukset:

Vuokraaja	Alue	Pinta-ala, m ²	Vuokrakausi	Vuotuinen vuokramaksu, mk
Knudsen & Lindfors oy.ab. ¹⁾	Katajanokan toimistokopin alue	18	1/4 1944 alk. 3 kk. irtis.	1 800
Liukko, W. ²⁾	Länsisataman ruokailukojun alue	11	1/7 1944 alk. 1 kk. irtis.	2 400
Puunvälitys oy. ³⁾	Sörnäisten varastoalue n:o 6	1 330	1/1 1944 alk. 3 kk. irtis.	19 950
Shell oy. ab. ⁴⁾	Sörnäisten varastoalue	1 700	15/11 1944 alk. 6 kk. irtis.	25 500
Suomen leipurien tukkuliike oy. ⁵⁾	Katajanokan varastoalue	400	1/1 1944 alk. 6 kk. irtis.	10 000
Suomi-Filmi oy. ⁶⁾	Munkkisaaren varastoalue	55	1/1 1945 alk. 3 kk. irtis.	1 980
Teollisuuden polttoainekunta r.l. ⁷⁾	Katajanokan halkovarastoalue	400	1/3 1944 alk. 1kk. irtis.	10 000
Tottijärven lautatarha oy. ⁸⁾	Sörnäisten varastoalue n:o 9	1 290	15/10 1944 alk. 6kk. irtis.	19 350
Wärtsilä-yhtymä oy. Hieta-lahden telakka ⁹⁾	Munkkisaaren alue	135	1/7 1944 alk. 6 kk. irtis.	800

Päätyneet maa-alueiden vuokraukset. Kertomusvuoden aikana päättyivät alla mainitut vuokrasopimukset:

Vuokraaja	Alue	Vuokrasuhde päättyi
Ahrenberg, A. ¹⁰⁾	Länsisataman kahvikojun alue	30/6 1944
Jacobsen, Chr. & Söner ab. ¹¹⁾	Katajanokan varastoalue n:o 6	30/4 1944
Paulig G. ¹²⁾	Katajanokan halkovarasto alue	30/11 1944
Shell oy.ab. ¹³⁾	Sörnäisten varasto alue	15/10 1944

Uusi satamahinaaja-jäänsärkijä. Satamalautakunnan heinäkuun 16 p:nä 1942 Wärtsilä-yhtymä oy:n Hietaalahden telakalta tilaama satamahinaaja-jäänsärkijäalus, jonka piti hankintasopimuksen mukaan valmistua marraskuussa 1943, raaka-aineiden saannin

1) Sat. laut. 22 p. helmik. 81 §. — 2) S:n 13 p. kesäk. 193 §. — 3) S:n 18 p. tammik. 20 §. — 4) S:n 14 p. marrask. 374 §. — 5) S:n 18 p. tammik. 21 §. — 6) S:n 12 p. jouluk. 415 §. — 7) S:n 15 p. helmik. 58 §. — 8) S:n 3 p. lokak. 313 §. — 9) S:n 29 p. elok. 282 §. — 10) S:n 16 p. toukok. 183 §. — 11) S:n 4 p. huhtik. 128 §. — 12) S:n 3 p. lokak. 300 §. — 13) S:n 3 p. lokak. 313 §.

ja työvoiman vähyden aiheuttamien vaikeuksien takia viivästyi niin, että se laskettiin vesille vasta kertomusvuoden tammikuun 12 p:nä, saaden nimekseen Turso. Lopullisesti alus valmistui ja otettiin vastaan kertomusvuoden maaliskuun 15 p:nä. Alus maksoi 18 483 118 mk.

Kauppa- ja teollisuusministeriön kauppamerenkulun ohjaus- ja säännöstelytoimikunnan määrättyä Turson liittoutuneiden käytettäväksi Kronstadtissa, alus aikarahdattiin mainitun toimikunnan määräämiin tarkoituksiin joulukuun 5 p:stä lähtien.

Satamahinaaja Herculeksen myyminen. Turson valmistuttua kävi satamalaitoksen satamahinaaja Hercules tarpeettomaksi, josta syystä satamalautakunta, saatuaan asiaa koskeneeseen esitykseensä kaupunginhallituksen suostumuksen, möi aluksen Poriin kaupaneuvos W. Hacklinille maaliskuun 31 p:nä 3. s miljoonan markan kauppahinnasta.

Helsingin Makasiiniosakeyhtiön harjoittaman toiminnan siirtyminen satamalautakunnan alaisuuteen. Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan toukokuun 31 p:nä 1944, että yhtiön Länsisatamaa koskeva toimilupa, jonka oli määrä päättää heinäkuun 1 p:nä 1944, oli pidettävä voimassa v:n 1945 loppuun saakka. Kokouksessaan marraskuun 22 p:nä kaupunginvaltuusto asiaa valmistelleen komitean esityksestä, jossa muuttuneet olosuhteet oli huomioitu, periaatteessa päätti, että Helsingin makasiiniosakeyhtiön omaisuus oli hankittava kaupungille ja sen harjoittama toiminta ensi tilassa siirrettävä satamalautakunnan hallintaan, sekä antoi kaupunginhallituksen tehtäväksi ryhtyä kaikkiin tästä päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Joulukuun 28 p:nä suoritettulla kauppatoimella Helsingin kaupunki osti yhtiön omaisuuden 24 miljoonan mk:n kauppahinnasta. Yhtiön henkilökunta otettiin kaupungin palvelukseen 29 p:stä joulukuuta alkaen.

Kauppa- ja teollisuusministeriö myönsi joulukuun 21 p:nä Helsingin kaupungille luvan perustaa kaupunkiin yleinen talletusmakasiini, jolla on oikeus antaa sellaisia talletustodistuksia ja warrantteja kuin asetuksessa syyskuun 30 p:ltä 1892 on säädetty, sekä vahvisti kaupungin yleisen talletusmakasiinin ohjesäännön toistaiseksi noudatettavaksi.

Satamalautakunta hyväksyi joulukuun 29 p:nä yleisen talletusmakasiinin järjestysäännön, vahvisti yleisen talletusmakasiinin taksat ja laiturihuoltotaksat toistaiseksi samoiksi, joita Helsingin makasiiniosakeyhtiö oli noudattanut joulukuussa 1944, sekä vahvisti laiturihuollon yleiset määräykset samoiksi, joita yhtiö oli noudattanut.

Satamalautakunnan johtosäännön muutokset. Helsingin makasiiniosakeyhtiön harjoittaman toiminnan siirrettyä satamalautakunnan hallintaan, kaupunginvaltuusto päätti siirtymisvaiheen yhteydessä kokouksessaan joulukuun 13 p:nä tehdä satamalautakunnan johtosääntöön yleisen talletusmakasiinin hallintaa ja laiturihuoltotoimintaa koskevat lisäykset. Satamalautakunnan jäsenluku korotettiin entisestä kuudesta jäsenestä kahdeksaksi, jonka lisäksi tulee puheenjohtaja. Lautakunta voi kalenterivuodeksi kerrallaan asettaa keskuudestaan 5-jäsenisen jaoston käsittelemään varastosuojia, varastoimista ja laiturihuoltoa koskevia asioita.

Taksojen korotukset. Toukokuun 16 p:nä muutettiin pakkahuoneen ulkopuolella toimivan vaakamestarin taksaa kansanhuoltolautakunnan huhtikuun 5 p:nä 1944 antamalla suostumuksella siten, että maaliskuun 31 p:stä 1944 lukien tuntimaksu on 32: 50 mk, alimman tuntimaksun ollessa 38 mk sekä todistusten lunastusmaksun 10 mk.

Elokuun 8 p:nä 1924 vahvistetun satamamaksutariffin 1—4 §:ssä määrättyjen maksujen sekä toukokuun 24 p:nä 1939 vahvistetussa liikennemaksutaksassa tarkemmin määrättyjen maksujen korottamisesta v:n 1945 ajaksi 75 %:lla satamalautakunta teki esityksen kaupunginhallitukselle elokuun 29 p:nä. Kaupunginvaltuuston syyskuun 20 p:nä vahvistettua maksujen korottamisen ja alistettua päätöksensä sisäasiainministeriön vahvistettavaksi, ministeriö marraskuun 9 p:nä hyväksyi päätöksen.

Rakennusasiat. Rakennustoimistolle vuokratun, helmikuun 26 p:nä pommituksessa vaurioituneen Munkkisaaren vajakennuksen korjaamisesta satamalautakunta teki esityksen elokuun 29 p:nä kaupunginhallitukselle, joka myönsi tarkoitukseen syyskuun 7 p:nä käyttövaroistaan 22 000 mk. Länsisataman pommituksessa helmikuun 6 p:nä vaurioituneen vaakojen säilytysvajan korjaamiseen kaupunginhallitus satamalautakunnan maaliskuun 14 p:nä tekemästä esityksestä myönsi huhtikuun 4 p:nä 30 000 mk pommitusvaurioiden korjaamiskustannuksia varten avatulta talousarvion ulkopuoliselta tililtä. Satamakonstaapelin Katajanokalla sijaitsevan vartiokojon tuhouduttua pommituksessa helmikuun 6 p:nä, satamalautakunta teki toukokuun 16 p:nä esityksen kaupungin-

hallitukselle uuden vartiokojon rakentamisesta. Kaupunginhallitus myönsi marraskuun 14 p:nä tarkoitukseen käyttövaroistaan 93 200 mk.

Varastorakennusten lattia-ala pieneni melkoisesti pommituksista aiheutuneiden tulipalojen johdosta. Kokonaan tuhoutui Eteläsataman puinen varastorakennus n:o 11, sekä Länsisataman puinen varastorakennus n:o 6, joiden yhteinen lattia-ala oli 5 980 m². Eteläsataman varastorakennus n:o 15, lattia-alaltaan 8 620 m², paloi suurimmalta osalta käyttökelpottomaksi.

Eteläsataman varastorakennusten lattia-ala oli vuoden päättyessä 56 500 m² ja katosten 2 025 m², yhteensä 58 525 m². Länsisataman varastorakennusten lattia-ala oli 42 025 m² ja koko satamassa lattia-ala yhteensä 100 550 m².

Laituripituus ja satamalaitteet. Laituripituus, veden syvyyden ollessa vähintään 2 m, oli kertomusvuoden päättyessä 5 745 m. Nostureita oli satamassa vuoden päättyessä 45. Satamaraiteen pituus oli 62 300 m.

V:n 1943 ja 1944 aikana täytettiin vesialueita yhteensä 35 630 m², josta varsinaisen käyttökelpoisen satama-alueen lisäykseksi tuli 10 750 m².

Vuoden päättyessä oli satamalautakunnan hallinnassa oleva maa-alue n. 125 ha ja vesialue n. 3 052 ha. Satama-alueella oli varastopaikkoja 375 890 m². Kirjallisilla sopimuksilla vuokrattuja varastoalueita oli vuoden päättyessä 238 723 m², lukuunottamatta Helsingin makasiiniosakeyhtiölle vuokrattuja alueita.

Satamaliikenne. Liikenne Helsingin satamassa jatkui keskeytyksittä koko kertomusvuoden ajan.

Satamaan saapui kertomusvuoden aikana 2 764 alusta, joiden nettovetomäärä oli 927 579 rekisteritonnia, ja satamasta lähti 2 748 alusta, joiden nettovetomäärä oli 910 272 rekisteritonnia. Edellisenä vuonna saapui 3 264 alusta, joiden nettovetomäärä oli 991 251 rekisteritonnia, ja lähti 3 268 alusta, joiden nettovetomäärä oli 1 005 102 rekisteritonnia. Kertomusvuoden aikana saapuneiden alusten lukumäärä väheni 500:lla ja vetomäärä 63 672 nettorekisteritonnia eli 6.4 % sekä lähteneiden alusten lukumäärä 520:lla ja vetomäärä 94 830 nettorekisteritonnia eli 9.4 %.

Helsingin satamassa käyneiden alusten luku- ja vetomäärä eri kuukausina oli seuraava:

Kuukausi	Saapuneet alukset						Lähteneet alukset					
	Ulkomainen merenkulku		Rannikko-liikenne		Yhteensä		Ulkomainen merenkulku		Rannikko-liikenne		Yhteensä	
	Lukumäärä	Nettoveto-määrä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettoveto-määrä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettoveto-määrä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettoveto-määrä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettoveto-määrä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettoveto-määrä, rek. tonnia
Tammikuu	72	63 461	13	1 178	85	64 639	72	53 571	14	1 937	86	55 508
Helmikuu	67	57 260	3	241	70	57 501	63	64 934	5	522	68	65 456
Maaliskuu	66	53 799	—	—	66	53 799	78	64 403	2	193	80	64 596
Huhtikuu	73	56 042	11	1 949	84	57 991	73	53 949	10	1 867	83	55 814
Toukokuu	135	97 999	212	7 652	347	105 651	117	85 526	192	6 838	309	92 364
Kesäkuu	150	124 518	258	11 907	408	136 425	151	127 067	269	12 485	420	139 552
Heinäkuu	113	88 221	298	13 267	411	101 488	120	94 611	297	12 512	417	107 123
Elokuu	105	70 684	319	16 454	424	87 138	100	65 060	316	17 107	416	82 167
Syyskuu	50	56 203	272	12 336	322	68 539	58	63 207	275	12 070	333	75 277
Lokakuu	22	18 990	111	5 751	133	24 741	25	21 689	113	6 118	138	27 807
Marraskuu	91	77 743	173	7 871	264	85 614	83	70 524	176	7 914	259	78 438
Joulukuu	94	80 690	56	3 363	150	84 053	78	62 731	61	3 437	139	66 168
Yhteensä	1 038	845 610	1 726	81 969	2 764	927 579	1 018	827 272	1 730	83 000	2 748	910 272
Näistä H:stä kotoisin:												
kaikkiaan	475	363 716	205	12 688	680	376 404	478	364 600	206	13 135	684	377 735
%	45.8	43.0	11.9	15.5	24.6	40.6	47.0	44.1	11.9	15.8	24.9	41.6

Ulkomainen merenkulku. Saapuneiden alusten lukumäärä oli kertomusvuonna 142 eli 12.0 % ja vetomäärä 34 077 nettorekisteritonnia eli 3.9 % pienempi kuin edellisenä

vuonna sekä lähteneiden alusten lukumäärä 169 eli 14.2 % ja vetomäärä 67 041 netto-rekisteritonna eli 7.5 % pienempi kuin edellisenä vuonna.

Rannikkoliikenne. Saapuneiden alusten lukumäärä oli kertomusvuonna 358 eli 17.2 % ja vetomäärä 29 595 eli 26.5 % pienempi kuin edellisenä vuonna sekä lähteneiden alusten lukumäärä 351 eli 16.9 % ja vetomäärä 27 789 nettorekisteritonna eli 25.1 % pienempi kuin edellisenä vuonna.

Ulkomainen tavaraliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kertomusvuonna ulkomailta meritse tavaraa 596 025 painotonna ja lähti ulkomaille 91 500 painotonna; koko ulkomainen tavaraliikenne oli siis 687 525 painotonna. Edellisenä vuonna olivat vastaavat luvut 948 561, 171 200 ja 1 119 761. Tuonti vähentyi kertomusvuonna edelliseen vuoteen verraten 352 536 painotonna eli 37.2 % ja vienti 79 700 painotonna eli 46.6 %. Koko ulkomainen tavaraliikenne vähentyi 432 236 painotonna eli 38.6 %.

Tuontitavarat jakaantuivat v. 1944 ja 1943 seuraaviin pääryhmiin:

Tavaralaji	1944 Painotonna	1943 Painotonna
Kappaletavara	100 442	214 213
Vilja ja viljatuotteet	81 694	82 233
Kivihiili ja koksi	319 779	435 259
Öljyt	3 982	4 990
Lannoitusaineet	19 374	31 438
Metalli ja metalliteokset.....	15 712	62 216
Muu tavara	55 042	118 212
	<hr/>	<hr/>
Yhteensä	596 025	948 561

Vientitavarat jakaantuivat v. 1944 ja 1943 seuraaviin pääryhmiin:

Tavaralaji	1944 Painotonna	1943 Painotonna
Kappaletavara	29 666	48 056
Malmi	200	894
Paperi	9 683	28 684
Pahvi ja kartonki	5 496	7 228
Puuhioke ja selluloosa	9 014	25 767
Vaneri	7 244	11 230
Sahattu puutavara	9 906	22 887
Muu puutavara.....	5 134	9 800
Muu tavara	15 157	16 654
	<hr/>	<hr/>
Yhteensä	91 500	171 200

Sahattua puutavaraa vietiin 3 538 standerttia, edellisenä vuonna 8 174 standerttia. Muuta puutavaraa vietiin 10 756 m³, edellisen vuoden vastaavan luvun ollessa 16 498. Nämä määrät sisältyvät painotonneiksi muutettuina yllä olevaan tilastoon.

Tuonti ja vienti jakaantuivat v:n 1944 aikana eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Tuonti, painotonna	Vienti, painotonna	Yhteensä, painotonna
Tammikuu	72 855	10 728	83 583
Helmikuu	55 873	10 619	66 492
Maaliskuu	67 698	7 653	75 351
Huhtikuu	63 239	7 310	70 549
Toukokuu	83 513	7 665	91 178
Kesäkuu	51 937	14 593	66 530
Heinäkuu	68 408	20 656	89 064
Elokuu	83 999	8 492	92 491

Kuukausi	Tuonti, painotonna	Vienti, painotonna	Yhteensä, painotonna
Syyskuu	8 948	1 384	10 332
Lokakuu	600	686	1 286
Marraskuu.....	13 924	110	14 034
Joulukuu	25 031	1 604	26 635
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Koko vuosi	596 025	91 500	687 525

Suomalaiset alukset toivat Helsinkiin ulkomailta tavaraa 478 872 painotonna eli 80.8 % Helsingin tuonnista ja ulkomaiset alukset 117 153 painotonna eli 19.7 %. Suomalaiset alukset veivät Helsingistä 61 116 painotonna eli 66.8 % ja ulkomaiset alukset 30 384 painotonna eli 33.2 %. Koko Helsingin ulkomaan tavaraliikenteestä tuli suomalaisien alusten osalle 539 988 painotonna eli 78.5 % ja ulkomaisten alusten osalle 147 537 painotonna eli 21.5 %. Edellisenä vuonna tuotiin tavaraa suomalaisilla aluksilla 76.5 % ja ulkomaisilla 23.5 % ja vietiin suomalaisilla aluksilla 65.1 % ja ulkomaisilla 34.9 %, tullen koko tavaraliikenteestä suomalaisten alusten osalle 74.7 % ja ulkomaisten alusten osalle 25.3 %.

Kotimaan tavaraliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kotimaasta vesitse tavaraa 106 657 painotonna ja lähti 9 518 painotonna. Koko kotimainen tavaraliikenne oli siis 116 175 painotonna. Edellisen vuoden vastaavat luvut olivat 164 322, 21 590 ja 185 912. Vähennys koko liikenteestä oli 69 737 painotonna eli 37.5 %.

Tavaraa saapui seuraavasti:

Tavaralaji	1944 m ³	1944 Painotonna	1943 m ³	1943 Painotonna
Sahattu puutavara	4 808	3 366	2 078	1 247
Halot	45 014	27 009	63 358	38 015
Muu pyöreä puutavara	337	236	1 380	966
Hiekka	36 947	55 421	54 845	82 268
Tiilet	—	880	—	2 489
Kalkki ja sementti	—	15 481	—	15 992
Öljyt	—	1 300	—	19 393
Kasvikset	—	62	—	739
Vilja	—	—	—	53
Kalat	—	556	—	546
Muu tavara	—	2 346	—	2 614
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Yhteensä	—	106 657	—	164 322

Tavaraa lähetettiin seuraavasti:

Tavaralaji	1944 Painotonna	1943 Painotonna
Kappaletavara	2 108	1 400
Kivihiili ja koksi	3 778	1 722
Öljyt	1 311	4 729
Puutavara	1 835	13 198
Muu tavara	486	541
	<hr/>	<hr/>
Yhteensä	9 518	21 590

Rautatielaitoksen veloitukset taulukossa mainituilla asemilla tapahtuneesta tavaraliikenteestä nousivat 57 891 922 mk:aan.

Ulkomaan matkustajaliikenne. Helsingin sataman kautta saapui ulkomailta meritse 189 matkustajaa ja lähti 94 matkustajaa; edellisen vuoden vastaavat luvut olivat 398 ja 562.

Nosturit. Nosturien käyttötunteja oli kaikkiaan 12 379 ollen tuntimäärä 10 086 eli 44.9 % pienempi kuin edellisenä vuonna. Eri kuukausien kesken käyttötunnit jakaantuvat seuraavasti:

Vuosi ja kuukausi	Makasiinirannan 25 tonnin nostu- rin käyttötunteja	Rahapajanran- nan 2 ¹ / ₂ —5 ton- nin nosturien käyttötunteja	Rahapajanran- nan 2 ¹ / ₂ tonnin nosturien käyttö- tunteja	Käyttötunteja yhteensä
1944				
Tammikuu	35	624	750	1 409
Helmikuu	35	710	645	1 390
Maaliskuu	5	971	665	1 641
Huhtikuu	—	660	615	1 275
Toukokuu	8	752	701	1 461
Kesäkuu	12	603	695	1 310
Heinäkuu	11	696	704	1 411
Elokuu	15	693	722	1 430
Syyskuu	16	232	206	454
Lokakuu	7	72	81	160
Marraskuu	9	64	66	139
Joulukuu	135	144	20	299
<i>Koko vuosi</i>	288	6 221	5 870	1) 12 379
1943	222	10 265	11 978	2) 22 465

Rautatieliikenne. Helsingin satamien rautatieliikennettä valaisee seuraava taulukko

Vuosi ja asema	Saapuneet vaunut		Lähteneet vaunut		Saapunut tavara		Lähetetty tavara	
	kuor- mattuina	tyhjinä	kuor- mattuina	tyhjinä	kaikkiaan	siitä	kaikkiaan	siitä
						täysinä vaunu- kuormina		täysinä vaunu- kuormina
kpl				painotonna				
1944								
Länsisatama	23 893	13 368	31 955	5 336	223 160	221 681	282 788	281 640
Katajanokka	12 739	3 012	13 501	2 250	93 021	90 687	87 585	73 413
Sörnäinen	11 091	621	5 629	6 083	98 018	97 639	69 984	69 342
Vallila	12 777	1 430	10 571	3 524	102 352	66 385	42 803	14 282
Herttoniemi	3 385	1 005	2 621	1 746	21 901	20 186	14 428	7 734
<i>Yhteensä</i>	63 885	19 436	64 277	18 939	538 452	496 578	497 588	446 411
1943	86 149	17 507	79 391	24 254	941 949	879 953	668 121	604 639

Saapuneita vaunuja oli 83 321 ja lähteneitä 83 216, edellisistä oli kuormattuina 76.7 % ja jälkimmäisistä 77.2 %.

Pikatavaraa saapui mainituille asemille kaikkiaan 3 704 tonnia ja lähetettiin yhteensä 2 422 tonnia.

Satamavesipostit. Vesimittarien mukaan otettiin satamavesiposteista vettä 56 524 m³, josta 47 763 m³ myytiin aluksille, 3 481 m³ annettiin maksutta valtion jäänmurtajille, satamajäänsärkijä Otso käytti 420 m³, satamahinaaja Turso 840 m³ ja Hercules 315 m³. Loput 3 705 m³ oli hukkavettä, josta osan talvella pakkassäällä annettiin juosta johdoista jäätymisen ja halkeamisen ehkäisemiseksi. Vesiproomit olivat koko vuoden sotilasviranomaisten käytössä.

Jäänsärkijät. Kertomusvuonna oli jäänsärkijä Otso kulussa 36 tuntia käyttäen sinä aikana polttoöljyä 37 tonnia, 411 m³ halkoja ja 87 kg voiteluöljyä. Alus toimitti 14 hinausta, joista veloitettiin 260 700 mk. Satamahinaaja Hercules oli vuoden alusta maaliskuun 15 p:ään kulussa 184 tuntia ja tänä aikana käytti 194 tonnia kivihiiltä, 9 m³ halkoja ja 215 kg voiteluöljyä. Hercules avusti 113 alusta ja antoi vettä eri laivoille 72 tonnia.

¹⁾ Helsingin makasiini oy:n hallinnassa olleiden Länsisataman nosturien käyttötunteja oli 25 300. — ²⁾ S:n 40 909.

Herculeksen suorittamista hinauksista ja muusta toiminnasta veloitettiin kaikkiaan 205 231 mk. Uusi satamahinaaja Turso oli maaliskuun 15 p:stä joulukuun 4 p:ään kulussa 951 tuntia ja käytti 575 tonnia kivihiiltä, 4 m³ halkoja ja 708 kg voiteluöljyä. Turso avusti 372 alusta ja antoi vettä aluksille 411 tonnia. Tästä ja muusta toiminnasta veloitettiin 875 000 mk.

Kompassien tarkistus. Kompassien tarkistusta varten oli 155 alusta kiinnitettynä tarkistuspoijuun ja 396 tarkistuspaalustoon.

Satamakannanta. Satamakannantaosasto veloitti satamatuloja kertomusvuoden aikana yhteensä 28 545 877: 90 mk, vastaavan määrän edellisenä vuonna ollessa 44 808 322: 90 mk. Vähennys oli siis 16 262 445 mk eli 36.3 %.

Veloitettujen maksujen kokonaismäärä ylitti tai alitti tuloarviossa arvioidun määrän, kuten selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Arvioidut tulot, mk	Todelliset tulot, mk	Ylijäämä (+) tai vajausta (—), mk
Tuulaaki kaupunkiin osoitetuista tavaroista	15 000 000: —	7 276 496: —	— 7 723 504: —
Tuulaaki muihin kaupunkiin osoitetuista tavaroista	750 000: —	501 645: 55	— 248 354: 45
Liikennemaksut	17 500 000: —	8 847 414: 95	— 8 652 585: 05
Makasiinivuokrat	1 500 000: —	945 885: —	— 554 115: —
Satamamaksut	3 000 000: —	1 873 346: —	— 1 126 654: —
Nosturimaksut	1 500 000: —	820 205: 50	— 679 794: 50
Maksut aluksille annetusta vedestä ...	300 000: —	575 188: —	+ 275 188: —
Paikanvuokrat	4 750 000: —	5 358 765: 05	+ 608 765: 05
Venelaiturimaksut	110 000: —	90 080: —	— 19 920: —
Hinausmaksut	750 000: —	1 201 036: —	+ 451 036: —
Helsingin makasiini oy:n suoritettava korvaus satamakannantaosaston viranhaltijain palkkauksesta	320 040: —	330 381: —	+ 10 341: —
Lentokoneiden satamamaksut	30 000: —	30 000: —	— —
Erinäiset huoneistovuokrat	729 168: —	676 812: —	— 52 356: —
Automaattipuhelimet	1 000: —	1 799: 85	+ 799: 85
Sekalaiset tulot	5 000: —	16 823: —	+ 11 823: —
Yhteensä	46 245 208: —	28 545 877: 90	—17 699 330: 10

Kertomusvuoden tuloarvioon verraten veloitus osoitti 17 699 330: 10 mk:n eli 38.3 % vajausta. Kun veloitetusta määrästä vähennetään palautukset, 154 596: 70 mk, jää veloitus 17 853 926: 80 mk eli 38.6 % tuloarvion määrää pienemmäksi.

Tuulaakimaksut. Tuulaakimaksut kaupunkiin osoitetuista tavaroista nousivat 7 264 274 mk:aan ja vientitavaroista 12 222 mk:aan. Ulkomailta maahan tuotujen yleisestä varastosta otettujen tavarain tuulaakimaksut nousivat 597 236 mk:aan, mikä määrä sisältyy jo edellä mainittuun tuontitavaroista saatuun tuulaakimaksujen kokonaismäärään. Kaupunkiin osoitetusta tavarasta suoritettua tuulaakia palautettiin 21 501 mk, joten nettoveloitukseksi jää 7 254 995 mk, ollen summa 5 387 143: 85 mk eli 42.6 % edellisen vuoden vastaavaa määrää pienempi.

Tuulaakimaksut muihin kaupunkiin osoitetuista tavaroista nousivat 501 645: 55 mk:aan ollen summa 334 954: 90 mk eli 40.6 % pienempi kuin edellisenä vuonna. Kyseiset tuulaakimaksut jakautuivat v. 1944 ja v. 1943 seuraavien kaupunkien kesken:

	1944 Mk	1943 Mk
Tampere	391 777: 90	629 954: 75
Lahti	97 378: 60	182 189: —
Hämeenlinna	493: 10	2 080: 40
Jyväskylä	11 995: 95	22 376: 30
Yhteensä	501 645: 55	836 600: 45

Liikennemaksujen kokonaismäärä oli 8 847 414: 95 mk, josta ulkomailta tulleista tavaroina 7 755 727: 95 mk, maasta viedyistä tavaroina 925 457 mk ja oman maan paikkakunnilta saapuneista tavaroina 166 230 mk. Ulkomailta maahan tuotujen, yleisestä varastosta otettujen tavarain liikennemaksut nousivat 460 116 mk:aan, sisältyen määrä jo edellä oleviin ulkomailta tuotujen tavarain liikennemaksuihin. Palautukset, 5 459 mk, ja muille kaupungeille tulevat 30 %:n kauttakulkuliikennemaksut, 115 078: 70 mk, huomioiden, jää nettoveloitukseksi 8 726 877: 25 mk, ollen määrä 8 540 575: 35 mk eli 49.5 % edellisen vuoden vastaavaa määrää pienempi.

30 %:n kauttakulkuliikennemaksuja suoritettiin alla mainituille kaupungeille:

	Mk		Mk
Turku	112 639: 70	Kokkola	180: —
Pori	1 773: 30	Rauma.....	6: —
Kotka	479: 70		
		Yhteensä	115 078: 70

Seuraavat kaupungit suorittivat satamahallintotoimiston satamakannantaosastolle Helsingin kaupungille tulevat 30 %:n kauttakulkuliikennemaksut:

	Mk		Mk
Tampere	67 646: 20	Hanko	3 369: —
Lahti	21 682: —	Jyväskylä	2 247: 45
Vaasa	19 243: 20	Raahe	1 580: —
Pori	15 411: 20	Viipuri	1 038: —
Turku	6 556: 80	Joensuu	1 012: 50
Kotka	6 263: 40	Rauma.....	988: —
Kokkola	4 418: 70	Hämeenlinna	86: 50
Porvoo	4 045: 80	Loviisa.....	28: 40
Pietarsaari	3 932: 80		
		Yhteensä	159 549: 95

Tämä määrä sisältyy edellä mainittuun liikennemaksujen kokonaismäärään.

Satamamaksut nousivat 1 873 346 mk:aan, josta peruutukset ja alennukset, 6 759 mk, vähennettyinä, jää nettoveloitukseksi 1 866 587 mk, ollen se 1 245 725: 50 mk eli 40.0 % edellisen vuoden vastaavaa määrää pienempi. Satamamaksujen veloitus jakautui erilaista liikennettä harjoittavien alusten kesken seuraavasti:

	Mk
1) Aluksista, jotka saapuivat suoraan ulkomailta tai lähtivät ulkomaille ...	1 417 240: —
2) Aluksista, jotka ulkomaan liikenteessä poikkesivat toiseen Suomen satamaan purkamaan tai lastaamaan	117 340: —
3) Aluksista, jotka tullikamaripassilla kulkivat kotimaisessa liikenteessä...	1 035: —
4) Aluksista, jotka ilman tullikamaripassia kulkivat kotimaisessa liikenteessä	114 032: —
5) Aluksista, jotka tullikamaripiirissä harjoittivat matkustajaliikennettä...	21 437: —
6) Aluksista, jotka tullikamaripiirissä harjoittivat hinauksia ja pelastuksia	1 993: —
7) Jäämaksuja	200 269: —
	Yhteensä 1 873 346: —

Ulkomaista liikennettä harjoittavien alusten, ryhmien 1, 2 ja 7, satamamaksut jakautuivat edellisen jakoperusteen ja alusten kotipaikan mukaan seuraavasti:

Ryhmä	Helsinkiläiset alukset, mk	Muut suomalaiset alukset, mk	Ulkomaiset alukset, mk	Yhteensä, mk
1)	670 360: —	459 901: —	286 979: —	1 417 240: —
2)	66 297: —	16 198: —	34 845: —	117 340: —
7)	94 535: —	66 109: —	39 625: —	200 269: —
	Yhteensä 831 192: —	542 208: —	361 449: —	1 734 849: —

Satamamaksuista tuli helsinkiläisten alusten osalle 47.9 %, muille suomalaisille aluksille 31.3 % ja ulkomaisille aluksille 20.8 %.

Kotimaan liikenteessä kulkevien alusten satamamaksut nousivat 138 497 mk:aan.

Makasiinivuokria saatiin 36.9 % vähemmän kuin mitä kertomusvuoden talousarviossa oli arvioitu, ja olivat ne 482 522 mk eli 33.8 % pienemmät kuin edellisenä vuonna. Eri tavaravajain kesken vuokrat jakautuivat seuraavasti:

	Mk		Mk		Mk
N:o 1	49 453: —	N:o 8	51 714: —	Tullik. I pakka-	
» 2	82 820: —	» 9	61 508: —	huone	92 818: —
» 3	117 828: —	» 10	136 349: —	Tullik. VI pakka-	
» 4	65 315: —	» 11	7 700: —	huone	14 179: —
» 7	35 593: —	» 12	205 408: —	Tullik. III	25 200: —
				Yhteensä	945 885: —

Paikanvuokrat ylittivät 12.8 %-lla tuloarviossa arvioitun määrän ollen 33 860: 75 mk eli 0.6 % edellisen vuoden vastaavaa määrää pienemmät. Laitureille varastoidusta tavarasta kertyi vuokria 990 015: 50 mk ja vuokratuista varastoalueista 4 364 524: 55 mk, ollen viimeksi mainitusta määrästä 1 016 760: 30 mk eli 23.8 % Helsingin makasiini oy:n suorittamaa vuokraa.

Aluksille annetusta vedestä kertyi tuloja 91.7 % yli arvioitun määrän nousten määrä 575 188 mk:aan eli 27.6 % suuremmaksi kuin edellisenä vuonna.

Venelaiturimaksut alittivat 18.1 %-lla talousarviossa arvioitun määrän ja olivat 20 320 mk eli 18.4 % edellisen vuoden vastaavaa määrää pienemmät.

Lentokoneiden satamamaksujen veloitus oli sama kuin talousarviossa arvioitu määrä, 30 000 mk, ollen yhtä suuri kuin edellisen vuoden vastaava veloitus.

Nettoveloititus nousi kertomusvuonna 28 391 281: 20 mk:aan ollen 16 287 146: 30 mk eli 36.5 % edellisen vuoden vastaavaa määrää pienempi. Palautukset ja peruutukset olivat 154 596: 70 mk, edellisenä vuonna 129 895: 40 mk.

Veloitusilmoituskirjoja oli 79 233 eli 50 889 (39.1 %) vähemmän kuin edellisenä vuonna. Keskimääräinen veloitettu määrä kutakin ilmoituskirjaa kohden selviää seuraavasta:

Osasto	Ilmoituskirjain koko lukumäärä	Veloitettu bruttomäärä, mk	Keskimääräinen veloitettu määrä, mk
Pääosasto	24 092	6 247 980: 35	259: 34
Alaosasto	14 136	856 636: —	60: 60
I haaraosasto	14 034	3 461 535: —	246: 65
II » 1)	—	—	—
III »	11 182	10 750 106: 55	961: 38
IV »	14 334	5 902 247: —	411: 77
V »	1 455	1 327 373: —	912: 28
Yhteensä	79 233	28 545 877: 90	360: 28

Maksuista vapautettujen veloitusilmoituskirjojen lukumäärä oli 11 258, niistä 42 kauttakulku tavaroita varten.

Eri kuukausien kesken veloitus ²⁾ v. 1944 ja 1943 jakautui seuraavasti:

Kuukausi	1944 Mk	1943 Mk
Tammikuu	3 580 992: 90	4 719 706: 90
Helmikuu	2 468 838: 60	3 390 566: 45
Maaliskuu	3 109 315: 95	4 258 936: 95
Huhtikuu	3 388 259: 65	4 221 639: 75

1) Suljettuna koko kertomusvuoden. — 2) Huomioon ottamatta Helsingin makasiini oy:n suorittavaa korvausta satamakannantaosaston viranhaltijain palkkauksesta, 330 381 mk v. 1944 ja 312 844 mk v. 1943.

	1944 Mk	1943 Mk
Kuukausi		
Toukokuu	2 697 230: 10	3 733 673: 65
Kesäkuu	2 277 891: 55	3 223 360: 95
Heinäkuu	3 056 972: 95	4 465 636: 55
Elokuu	2 255 417: 80	3 202 951: 80
Syyskuu	1 446 128: 60	3 377 844: 85
Lokakuu	1 837 428: 35	4 122 779: —
Marraskuu	685 188: —	2 872 037: 65
Joulukuu	1 411 832: 45	2 906 344: 40
Koko vuosi	28 215 496: 90	44 495 478: 90

Saatavia edellisiltä vuosilta oli 383 366: 60 mk; kun summaan lisätään vuoden netto-veloitus, oli veloitettava määrä 28 774 647: 80 mk.

Kannanta. Kertomusvuoden veloituksia kertyi kassaan 27 928 951: 90 mk ja edellisen vuoden veloituksia 286 397: 50 mk eli yhteensä 28 215 349: 40 mk, ollen summa 97,6 % koko veloitettavasta määrästä. Rahatoimiston välityksellä kannettiin 358 365 mk. Palautukset, kertomusvuoden veloituksista 154 596: 70 mk ja edellisen vuoden veloituksista 21 857 mk eli yhteensä 176 453: 70 mk, huomioiden, jää nettokannannaksi 28 397 260: 70 mk ja saatavia seuraavaan vuoteen 355 530: 10 mk, josta 258 561 mk kertomusvuodelta, 91 925 mk edelliseltä vuodelta ja 5 044: 10 mk v:lta 1942.

Helsingin makasiini oy:n kautta veloitettiin tuulaakia 3 289 129 mk ja liikennemaksua 3 940 491 mk eli yhteensä 7 229 620 mk.

Tullipakkahuoneen ulkopuolella tapahtuva tavarain punnitseminen. Tullipakkahuoneen ulkopuolella suoritettiin tavarain punnitsemisia 24 eri liikkeelle, joiden laskuun punnittiin 34 249 tonnia erilaista tavaraa ja mitattiin 5 562 m³ polttopuuta. Näihin toimituksiin käytettiin kaikkiaan 4 541 tuntia, ja vaakamestarit kantoivat niistä korvauksia 185 085 mk, mistä määrästä tuli heidän omiksi palkkioikseen 21 070: 35 mk, heidän 29 apulaisensa palkkioiksi 109 250: 50 mk ja muihin kustannuksiin 54 764: 15 mk.

Helsingin makasiini oy. varastoi kertomusvuonna tavaraa 11 491 tonnia; edellisen vuonna vastaava määrä oli 12 615 tonnia. Varastosta annettiin tavaraa 14 168 tonnia; vastaava määrä edellisenä vuonna oli 12 225 tonnia. Kertomusvuoden päättyessä oli varastossa tavaraa 4 345 tonnia; edellisen vuoden vastaava luku oli 7 022 tonnia.

Yhtiön laiturihuolto v. 1944 ja 1943 osoitti seuraavaa:

	1944	1943
Aluksien lukumäärä	84	351
Tavaralähetysten lukumäärä	25 621	49 254
Siitä laiturihuollon kautta	24 896	47 844
Kokonaislastit, tonneja	177 792	361 648
Siitä laiturihuollon kautta, tonneja	109 736	210 151

26. Teurastamo

(Yleinen teurastamo)

Teurastamon toimintakertomus¹⁾ v:lta 1944 oli seuraavan sisältöinen:

Teurastamolautakunta. *Kokoonpano ja kokoukset.* Kokouksessaan joulukuun 22 p:nä 1943 kaupunginvaltuusto valitsi teurastamolautakunnan puheenjohtajaksi varatuomari E. Tulenheimon sekä lautakunnan muiksi jäseniksi kaupungineläinlääkäri eläinlääketieteentohtori W. Ehrströmin, tarkastaja S. Koskisen, osastonpäällikkö F. Moisan ja pankintaloudenhoitaja A. E. Monnbergin. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli johtaja V. V. Salovaara. Lautakunnan varapuheenjohtajana toimi eläinlääketieteentohtori W. Ehrström ja sihteerinä kaupunginhallituksen kansliasihteerinä A. Blomberg.

Teurastamolautakunta kokoontui v. 1944 10 kertaa ja sen käsittelemien asiain pykäläluku oli 150 sekä lähetettyjen kirjeiden luku 50.

Lausunnot y.m. Lautakunnan kertomusvuonna kaupunginhallitukselle antamista lausunnoista ja esityksistä mainittakoon seuraavat, jotka koskivat: siipikarjan teurastusosaston käyttö-, teurastus- ja kynimismaksujen muuttamista; tutkimuksen toimittamista jäähdytyshuoneiden lattian painumisen johdosta; ilmasuojeluvuoroston järjestämistä teurastamolle yön ajaksi; ulkopuolisille kuuluvien korjaustöiden suorittamista teurastamon työpajassa; ilmapommituksessa vaurioituneen maidontarkastamon sijoittamista teurastamon huoneisiin; sairastallin teurastushuoneen käyttöä siipikarjan ja kaniinien teurastushuoneena; teurastajain palvelussuhteen ja palkkojen järjestelyä sodan aikana; raitiotieliikenteen järjestelyä linjalla Kulosaaren silta—Hämeentie; kalasataman jäähdyttämön vuokran määräämistä jäähdyttämön tilaa vuokrattaessa neliömetrittäin vähintään kuukaudeksi; suolakalavaraston rakentamista kalasatamaan; kaupunkiliiton ansio merkien jakamista 30 vuotta laitoksen palveluksessa olleille henkilöille; tukkumyyntihallin alle valmistuvan kellaritilan vuokran määräämistä; halli- ja torikaupan alistamista teurastamolautakunnan valvontaan; väestönsuojan kunnostamista; kellarin järjestysääntöjä; laatikkosuojan rakentamista kalasatamaan; ja esikaupunkiliitoksen aiheuttamia toimenpiteitä.

Kalasatama. Kalasataman neuvottelukuntaan kuuluivat puheenjohtajana vt. toimitusjohtaja W. Ehrström sekä jäsenenä johtaja W. J. Auvinen Suomen kalakauppiainliiton edustajana, kalastusneuvos G. Gottberg Nylands fiskarförbund nimisen liiton edustajana, kalastusneuvos V. Jääskeläinen Suomen kalastusyhdistyksen edustajana, kauppias N. Karlsson Helsingin kalakauppiainliiton edustajana, tarkastaja S. Koskinen teurastamolautakunnan edustajana ja johtaja K. A. Ususmäki Vähittäiskuluttajat nimisen yhitymän edustajana. Lisäksi osallistui kansanhuollonjohtaja I. Rauhanen neuvottelukunnan kokouksiin. Sihteerinä toimi kansanhuoltolautakunnan sihteerinä varatuomari E. Sirviö. Neuvottelukunta kokoontui v. 1944 2 kertaa.

Teurastamon toiminta

Henkilökunta. Toimitusjohtajan tehtäviä hoiti oman toimensa ohella kaupungineläinlääkäri W. Ehrström marraskuun 15 p:nä, jolloin toimitusjohtaja H. Tallqvist ryhtyi hoitamaan virkaansa. Toimitusjohtaja H. Tallqvist vapautui sotapalveluksesta joulukuun 5 p:nä. Apulaisjohtaja J. Sjölund vapautui sotapalveluksesta toukokuun 2 p:nä ja nautti

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1944/45.

vuosilomaa heinäkuun 1 p:n ja 21 p:n välisenä aikana. Toukokuun 8 p:n ja elokuun 7 p:n välisenä aikana hän toimi oman virkansa ohella eläinlääkärinä valtion eläinlääkintälaboratoriossa. Tarkastuseläinlääkäri B. O. Engdahl oli lomautettuna armeijasta helmikuun 3 p:n ja maaliskuun 31 p:n välisenä aikana, josta hän käytti vuosilomaansa helmikuun 3 p:n ja 29 p:n välisen ajan ja lopunajan virkansa hoitamiseen teurastamalla. Lokakuun 14 p:stä lukien hän ryhtyi osaksi sotapalveluksesta lomautettuna jälleen hoitamaan tehtäviään teurastamalla ja vapautui lopullisesti sotapalveluksesta joulukuun 2 p:nä. Tarkastuseläinlääkäri T. Troberg oli osaksi lomautettuna armeijasta huhtikuun 12 p:stä heinäkuun 1 p:ään, jolloin hän huhtikuun 14 p:n ja toukokuun 1 p:n välisenä aikana toimi apulaisjohtajan viransijaisena ja nautti vuosilomaansa kesäkuun 1 p:n ja 8 p:n sekä 16 p:n ja 30 p:n välisenä aikana. Lopullisesti hän vapautui sotapalveluksesta marraskuun 24 p:nä. Apulaiseläinlääkärinä toimi V. Troberg, joka nautti vuosilomansa heinäkuun 1 p:n ja 31 p:n välisenä aikana. Sotapalveluksessa olleiden eläinlääkärien viransijaisena toimi O. K. Lönnmark marraskuun 15 p:ään saakka.

Kirjanpitäjä V. O. Salmi vapautui sotapalveluksesta lokakuun 12 p:nä, jolloin hän siirtyi toiseen virkaan. Viransijaisuutta hoiti koko vuoden vaakaaja K. Carlander. Teurastamon vakinaiseen henkilökuntaan kuuluivat edellä mainittujen lisäksi kassanhoitaja, joka nautti virkavapautta helmikuun 10 p:stä heinäkuun 10 p:ään, jolloin hän erosi virastaan, kaksi nuorempaa toimistoapulaista, joista toinen oli kassanhoitajan viransijaisena helmikuun 10 p:n ja joulukuun 31 p:n välisenä aikana ja toinen sotapalveluksessa, josta hän vapautui marraskuun 24 p:nä, vahtimestari, kaksi triikiintutkijaa, joista toinen nautti sairauslomaa helmikuun 7 p:n ja elokuun 31 p:n välisenä aikana ja toinen maaliskuun 1 p:n ja toukokuun 1 p:n välisenä aikana, hallin yliesimies, kolme halliesimiestä, joista yksi oli sotapalveluksessa kesäkuun 17 p:n ja lokakuun 7 p:n välisenä aikana ja yhden toimi oli avoinna, jäädyttämön hoitaja, kaksi tarkastusapulaista, joista toisen paikka oli avoinna, leimaaja, joka vapautui sotapalveluksesta marraskuun 30 p:nä, tainnuttaja, näyttөөntotaja, kuusi halliapulaista, joista yksi vapautui sotapalveluksesta lokakuun 7 p:nä, yksi marraskuun 16 p:nä ja yhden toimi oli avoinna, seitsemän vaakaajaa, joista yksi toimi kirjanpitäjän ja yksi teurastusosaston esimiehen viransijaisena, yksi kalasataman tilapäisenä esimiehenä, yksi vapautui sotapalveluksesta joulukuun 2 p:nä ja yksi erosi virastaan syyskuun 1 p:nä, käyttöpäällikkö, kaksi koneenkäyttäjää, joista toinen erosi palveluksesta maaliskuun 1 p:nä ja hänen tilalleen otettu ryhtyi hoitamaan virkaansa kesäkuun 1 p:nä, kolme lämmittäjää, portinvartija, kolme vartijaa, joista yksi vapautui sotapalveluksesta marraskuun 16 p:nä, navettamies ja kaksi siivoojaa.

Tilapäistä työvoimaa varten myönnetystä määrärahasta palkattiin lisäksi tilapäinen toimistoapulainen, kolme ylimääräistä toimistoapulaista, joista yksi oli palveluksessa koko vuoden, yksi maaliskuun 1 p:stä ja yksi huhtikuun 4 p:stä lukien, ylimääräinen vaakaaja lokakuun 26 p:n ja joulukuun 31 p:n väliseksi ajaksi, tilapäinen vuotien leimaaja, joka oli sotapalveluksessa koko vuoden, kaksi korjausmiestä koneosastolle, joista toinen toimi koneenkäyttäjän viransijaisena maaliskuun 1 p:n ja toukokuun 31 p:n välisenä aikana, tilapäinen siivoaja tammikuun 3 p:n ja lokakuun 3 p:n väliseksi ajaksi, seitsemän apuja puhtaanapitomiestä, joista yksi vapautui sotapalveluksesta marraskuun 20 p:nä, kaksi marraskuun 22 p:nä, yksi marraskuun 24 p:nä ja yksi joulukuun 7 p:nä sekä yksi oli sotapalveluksessa kesäkuun 17 p:n ja lokakuun 5 p:n välisenä aikana, neljä ylimääräistä apuja puhtaanapitomiestä kesäkuun 28 p:stä, lokakuun 20 p:stä, lokakuun 21 p:stä ja marraskuun 10 p:stä lukien, kymmenen naispuolista apu- ja puhtaanapitotyöntekijää, joista kolme oli palveluksessa koko vuoden, yksi tammikuun 3 p:n ja maaliskuun 28 p:n välisenä aikana, yksi lokakuun 1 p:stä, yksi 14 p:stä, yksi 19 p:stä ja kolme 23 p:stä lukien, yhdeksän teurastajaa, joista yksi erosi joulukuun 21 p:nä, yksi vapautui sotapalveluksesta lokakuun 4 p:nä ja yksi marraskuun 21 p:nä, neljä tilapäistä teurastajaa, lokakuun 21 p:stä sekä marraskuun 1, 6 ja 25 p:stä lukien sekä neljä teurastajaoppilasta lokakuun 24 p:n ja marraskuun 16 p:n väliseksi ajaksi.

Sairauslomaa nautti henkilökunnasta 29 henkilöä yhteensä 880 vuorokautta ja tapaturman vuoksi oli työhön kykenemättömiä 9 henkilöä 185 vuorokautta.

Teurastusosastot. V. 1944 teurastus lisääntyi 8 247 eläimellä eli 105.4 %:lla edelliseen vuoteen verrattuna. Teurastettujen sikojen ja porsaiden luku kohosi 45.4 %:lla, lehmien, hiehojen ja vasikoiden 108.7 %:lla sekä sonnien ja härkien 1 140 eläimellä eli 252.2 %:lla.

Teurastusosastoilla teurastettiin ja tarkastettiin v. 1940—44 seuraava määrä eläimiä:

	1940	1941	1942	1943	1944
Sonneja ja härkiä	4 677	381	182	452	1 592
Lehmiä	34 771	3 382	2 253	2 367	5 025
Hiehoja ja isoja vasikoita	22 538	1 493	548	1 678	3 616
Pikkuvasikoita	5 623	694	315	704	1 269
Lampaita ja vuohia	14 055	276	79	279	546
Sikoja	15 560	3 147	1 164	2 114	3 021
Porsaita	148	67	31	21	83
Hevosia	1 477	400	140	208	918
Yhteensä	98 849	9 840	4 712	7 823	16 070

Edellä luetellut v:n 1944 ruhot vastasivat 1 529 527 kg lihaa, josta 68.8 % oli nautakarjan, 0.4 % lampaan, 16.4 % sian ja porsaan sekä 14.4 % hevosen lihaa.

Tarkastuksessa määrättiin erikoiskäsiteltäväksi 2 sonnia, 4 lehmää sekä 9 hiehoa ja isoja vasikkaa, kun taas seuraava määrä hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja,		Hylättyjä ruhonosia,		Kaikkiaan, kg
	kpl	kg	kpl	kg	
Sonneja	—	—	3	2	2
Lehmiä	5	664	25	206	870
Hiehoja ja isoja vasikoita	11	262	3	7	269
Pikkuvasikoita	14	195	—	—	195
Lampaita	6	54	—	—	54
Sikoja	1	18	84	214	232
Hevosia	16	2 938	1	4	2 942
Yhteensä	53	4 131	116	433	4 564

Sitä paitsi hylättiin kaikkiaan 3 970 kg elimiä, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 8 534 kg.

Teurastusosastoilla teurastetut eläimet oli tuotu kaupunkiin joko maanteitse tai rautateitse kuten alla olevasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

	Maanteitse saapuneita	Rautateitse saapuneita	Kaikkiaan
Raavaita	3 075	8 427	11 502
Lampaita ja vuohia	217	329	546
Sikoja ja porsaita	2 303	801	3 104
Hevosia	219	699	918
Yhteensä	5 814	10 256	16 070

Karjatallien käyttö. Talleissa yötä olleiden eläinten määrä ilmenee seuraavista numeroista:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavaita	193	213	78	217	376	404	187	467	668	2 518	2 677	733	8 727
Vasikoita	44	14	6	50	22	90	66	28	57	171	136	41	728
Lampaita	5	3	2	3	15	18	10	17	33	118	150	67	442
Sikoja	63	144	39	120	66	313	166	224	82	160	194	153	1 725
Porsaita	26	1	1	48	7	—	2	1	—	5	—	13	100
Hevosia	13	8	1	6	3	4	26	7	7	43	393	201	715
Yhteensä	344	383	127	444	489	829	457	744	847	3 015	3 550	1 208	12 437

Kaikista teuraseläimistä oli talleissa yli yön keskimäärin 77.4 %. Raavaista ja vasikoista oli yli yön 82.2 %, lampaista 81.0 %, hevosista 77.9 % sekä sioista ja porsaista 58.8 %.

Rehuja myytiin eri kuukausina seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Pahnoja	438	494	142	332	689	441	117	826	1 224	19 471	14 959	3 131	42 264
Heiniä	—	—	—	—	—	—	—	—	—				

Suolipesimössä puhdistettiin eri kuukausina seuraavat määrät eri eläinten suolia ja mahoja:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavasten, kpl	329	328	151	283	381	338	247	646	918	3 020	2 574	1 027	10 242
Sikojen ja hevosten, kpl	222	309	149	245	249	394	132	291	147	324	826	655	3 943
Pikkivasikoiden, lampaiden ja porsaiden, kpl	59	53	27	88	132	107	129	90	208	434	391	169	1 887

Vuotien tarkastus. Teurastamossa teurastettujen eläinten vuotia tarkastettiin eri kuukausina seuraava määrät:

Kuukausi	Tarkastettu, kpl	Leimattu, kpl			Nykyvikoja,		Luonnonvikoja,	
		I lk.	II lk.	III lk.	kpl	%	kpl	%
Tammikuu	356	351	5	—	—	—	5	1.4
Helmikuu	310	304	6	—	—	—	6	1.9
Maaliskuu	174	169	4	1	—	—	3	1.7
Huhtikuu	319	310	6	3	—	—	7	2.2
Toukokuu	455	434	18	3	—	—	20	4.4
Kesäkuu	448	421	26	1	—	—	30	6.7
Heinäkuu	457	421	30	6	2	0.4	26	5.7
Elokuu	940	909	25	6	5	0.5	45	4.8
Syyskuu	1 137	1 126	11	—	—	—	11	1.0
Lokakuu	3 119	3 014	104	1	41	1.3	53	1.7
Marraskuu	3 150	3 020	127	3	35	1.1	76	2.4
Joulukuu	1 358	1 299	59	—	5	0.4	33	2.4
Yhteensä	12 223	11 778	421	24	88	0.7	315	2.6

Lisäksi tarkastettiin seuraavat määrät maalaisvuotia:

Kuukausi	Tarkastettu, kpl	Leimattu, kpl		
		I lk.	II lk.	III lk.
Tammikuu	502	236	215	51
Helmikuu	682	354	245	83
Maaliskuu	1 579	423	719	437
Huhtikuu	1 173	566	445	162
Toukokuu	877	402	346	129
Kesäkuu	670	427	205	38
Heinäkuu	593	299	230	64
Elokuu	589	359	183	47
Syyskuu	604	394	167	43
Lokakuu	1 050	516	401	133
Marraskuu	1 324	691	541	92
Joulukuu	1 069	547	433	89
Yhteensä	10 712	5 214	4 130	1 368

Ensiluokkaisia teurastamovuotia leimattiin 96.4 %, toisen luokan vuotia 3.4 % ja kolmannen luokan vuotia 0.2 %, kun taasen maalaisvuotien vastaavat prosenttiluvut olivat 48.7, 38.5 ja 12.8. Nylkyvikoja oli teurastamon vuodissa ainoastaan 0.7 % ja luonnonvikoja 2.6 %.

Siipikarjateurastamo. Kertomusvuonna oli siipikarjateurastamo maaliskuun 4 p:stä lukien vuokrattuna maidontarkastamolle ja toimitettiin siipikarjan ja kaniinien teurastus saniteettiteurastamossa. Metsänriistan tarkastus toimitettiin tukkumyyntihallissa. Kaniineja teurastettiin, kanoja ja muuta siipikarjaa teurastettiin tai vain kynettiin eri kuukausina seuraavat määrät:

Kuukausi	Kaniineja	Kanoja y.m. siipikarjaa	Kuukausi	Kaniineja	Kanoja y.m. siipikarjaa
Tammikuu ...	1 040	—	Heinäkuu	321	50
Helmikuu	1 217	—	Elokuu	541	297
Maaliskuu	653	—	Syyskuu	925	20
Huhtikuu	282	—	Lokakuu	980	—
Toukokuu	98	—	Marraskuu	1 552	—
Kesäkuu	113	—	Joulukuu	1 253	—
			Koko vuosi	8 975	367

Kanoja, kaniineja ja metsänriistaa tarkastettiin kaikkiaan 130 270 kg, josta 2 108 kg hylättiin. Nämä luvut jakaantuvat kertomusvuoden eri kuukausille seuraavasti:

Kuukausi	Kanoja		Kaniineja		Jäniksiä		Lintuja		Yhteensä		Merkitty	
	Tar- kas- tettu	Hy- lätty	Tar- kas- tettu	Hy- lätty	Tar- kas- tettu	Hy- lätty	Tar- kas- tettu	Hy- lätty	Tar- kas- tettu	Hy- lätty	erikois- puristus- leimalla	riistau- merkit. puristus- leimalla
kg											kpl	
Tammikuu	1 272	—	1 919	—	—	—	673	—	3 864	—	—	10 128
Helmikuu	174	—	1 827	—	—	—	548	—	2 549	—	—	6 222
Maaliskuu	322	—	671	—	—	—	936	—	1 929	—	—	6 525
Huhtikuu	418	—	122	—	—	—	204	—	744	—	—	412
Toukokuu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 554
Kesäkuu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	972
Heinäkuu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	362
Elokuu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Syyskuu	2 573	17	719	182	—	—	16 040	635	19 332	834	—	—
Lokakuu	9 266	64	3 329	833	62	17	35 067	355	47 724	1 269	1 905	768
Marraskuu	7 863	—	5 477	—	205	—	24 377	—	37 922	—	4 608	2 140
Joulukuu	3 928	—	2 560	—	478	5	9 240	—	16 206	5	5 765	10 009
Koko vuosi	25 816	81	16 624	1 015	745	22	87 085	990	130 270	2 108	12 278	50 181

Lihantarkastamossa tarkastettujen ruhojen luku kohosi edellisestä vuodesta 7 476 eli 39.6 %. Erikoisesti kiinnittää huomiota pikkuvärikoiden huomattava lukumäärä 15 178, joka on 57.6 % koko tarkastetusta ruhomäärästä.

Lihantarkastuksessa on syytä kiinnittää huomiota suureen hylätyn lihan ja elimien määrään, josta mainittakoon seuraavat tiedot: Lihantarkastamossa hylättiin 44 338 kg eli 3.7 % koko tarkastetusta lihamäärästä. Teurastusosastoilla sitä vastoin hylättiin vain 0.6 % lihaa. Lukuunottamatta suoraan hylättyjä tutkittiin lihantarkastamossa bakteriologisesti 187 ruhoa. Teurastusosastoilla tutkittiin niitä ainoastaan 13 kpl. Prosentuaalisesti on suhde 0.7 ja 0.1.

Lihantarkastamossa tarkastettiin v:n 1944 kuluessa kaikkiaan 1 186 241 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat 37 987 kg:aan paloiteltua lihaa sekä seuraavien ruholajeihin; vertauksen vuoksi julkaistaan v:n 1943 vastaavat luvut:

	1943		1944	
	Koko ruhoja, kpl	Puoliruhoja, kpl	Koko ruhoja, kpl	Puoliruhoja, kpl
Sonneja ja härkiä	57	—	90	—
Lehmiä	1 783	1	2 963	—
Hiehoja ja isoja vasikoita	2 503	—	3 239	—
Pikkuvasikoita	12 263	—	15 178	—
Lampaita ja vuohia	790	—	1 457	—
Sikoja	973	1	2 423	—
Porsaita	70	—	200	—
Hevosia	418	—	783	—
Yhteensä	18 857	2	26 333	—

Tarkastusten johdosta erikoiskäsiteltiin 3 sonnia, 1 lehmä, 4 hiehoa ja isoa vasikkaa, kun taas seuraava määrä ruhoja ja ruhon osia hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja,		Hylättyjä ruhonosia,		Kaikkiaan, kg
	kpl	kg	kpl	kg	
Sonneja ja härkiä	4	455	10	113	568
Lehmiä	60	7 875	76	1 690	9 565
Hiehoja ja isoja vasikoita	77	2 636	86	1 473	4 109
Pikkuvasikoita	395	4 931	318	1 095	6 026
Lampaita ja vuohia	67	425	1	4	429
Sikoja	27	1 861	50	593	2 454
Porsaita	4	45	—	—	45
Hevosia	53	8 940	7	184	9 124
Yhteensä	687	27 168	548	5 152	32 320

Sitä paitsi hylättiin kaikkiaan 11 970 kg elimiä ja 48 kg paloiteltua lihaa, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 44 338 kg.

Tukkumyyntihalli, jäädyttämö ja syväjäädättämö. Lihan runsaamman tarjonnan yleisillä markkinoilla huomaa myös tukkumyyntihallissa. Siellä myytiin lihaa kaikkiaan 3 945 627 kg eli 74.1 % enemmän kuin v. 1943.

Jäädyttämöissä säilytetään ruhoja monasti useampia vuorokausia, joten ruhojen säilytyspäivien määrä, 96 875 oli 39 792 suurempi kuin tukkumyyntihallissa myyty ruhomäärä. Säilytetty ruhomäärä, joka oli 11.8 % suurempi kuin v. 1943, oli kuitenkin vain 48.0 % v:n 1938 vastaavasta määrästä. Leikattua lihaa y.m. tavaraa säilytettiin jäädyttämöissä 545 414 kg ollen lisäksi v:sta 1943 55.8 %.

Syväjäädättämössä säilytetty tavaramäärä oli kertomusvuonna 394 197 kg eli 26.8 % vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Tukkumyyntihallia, jäädyttämöä ja syväjäädättämöä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

	Tammik.	Helmiik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Tukkumyyntihallissa myytiin:													
Raavaita	kpl 464	498	393	438	499	916	512	673	1 086	3 116	3 240	1 980	13 815
Isoja vasikoita . . . »	375	441	458	537	728	970	695	610	1 519	2 530	2 156	974	11 993
Pikkuvasikoita . . . »	869	1 081	1 270	2 640	1 528	1 138	630	617	759	1 116	1 275	940	13 863
Lampaita	» 135	131	250	297	160	343	237	186	236	542	1 110	1 530	5 157
Sikoja	» 705	979	1 139	1 014	924	881	933	386	311	495	956	819	9 542
Porsaita	» 13	29	5	—	—	6	14	3	1	—	56	90	217
Hevosia	» 118	80	66	41	46	82	106	56	81	195	829	796	2 496
Yhteensä, kpl	2 679	3 239	3 581	4 967	3 885	4 336	3 127	2 531	3 993	7 994	9 622	7 129	57 083
Muuta tavaraa, kg	6 980	5 714	7 878	6 314	8 888	6 679	1 645	2 045	8 980	15 274	25 647	23 718	119 762

Kilogrammoiksi muunnettuina muuttuvat edellä esitetyt numerot seuraaviksi:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu	183 308	Toukokuu	227 770	Syyskuu	274 613
Helmikuu	195 147	Kesäkuu	298 583	Lokakuu	597 111
Maaliskuu	193 495	Heinäkuu	219 860	Marraskuu	790 808
Huhtikuu	213 873	Elokuu	181 024	Joulukuu	570 035
				Koko vuosi	3 945 627

Teurastamossa säilytettiin kertomusvuonna seuraavat määrät:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Jäähdyttämön riippuvien ruhojen osastoilla säilytettiin¹⁾:													
Raavaita ja isoja vasikoita	1 685	2 593	1 066	1 558	3 374	2 389	1 001	1 999	2 814	11 517	3 280	4 627	37 903
Pikkuvasikoita	2 109	2 122	2 717	4 099	3 592	1 904	712	629	1 035	2 462	3 198	1 158	25 737
Lampaita	135	170	352	221	315	249	94	164	150	794	1 667	806	5 117
Sikoja	1 382	2 551	1 974	2 464	3 022	2 203	679	1 113	432	1 381	2 142	1 947	21 290
Porsaita	52	121	59	36	24	10	76	34	40	23	16	138	629
Hevosia	272	284	89	115	147	95	128	94	87	696	2 275	2 917	7 199
Yhteensä, kpl	5 635	7 841	6 257	8 493	10 474	6 850	2 690	4 033	4 558	16 873	12 578	11 593	97 875
Muuta tavaraa, kg	38 215	38 644	29 990	29 150	31 263	22 914	20 721	12 046	18 526	79 355	123 500	101 090	545 414
Syväjäädäyttämössä säilytettiin:													
Metsänriistaa .... kg	3 603	2 499	2 581	785	5 132	2 135	432	1 115	25 080	33 457	19 616	7 141	103 576
Kanoja y.m. siipikarjaa	1 140	1 122	880	186	—	796	1 370	4 611	7 628	20 819	9 654	6 103	54 309
Kaniineja	1 092	2 124	1 627	450	510	702	—	1 706	2 182	3 170	9 640	5 064	28 267
Lihaa	5 326	22 374	26 083	9 246	7 870	5 388	1 279	47 628	3 320	7 338	1 077	16 773	153 702
Muuta tavaraa	1 758	1 891	4 215	2 651	194	2 763	1 393	5 738	2 156	4 985	36	3 163	30 943
Metsästäjäkoppessa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	23 400
Yhteensä, kg	12 919	30 010	35 386	13 318	13 706	11 784	4 474	60 798	40 366	69 769	40 023	38 244	394 197

Lihantarkastamosta suoraan vietiin yhteensä 9 719 ruhoa ja 6 423 kg paloiteltua lihaa, kuten seuraavasta taulukosta lähemmin selviää:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Lihantarkastamosta suoraan vietiin:													
Raavaita	108	83	134	128	126	30	36	37	159	702	484	105	2 132
Pikkuvasikoita	427	340	604	1 352	973	109	431	263	400	520	764	262	6 445
Lampaita	8	5	22	33	14	5	2	9	8	35	63	24	228
Sikoja	83	60	121	156	116	15	27	23	24	29	56	30	740
Hevosia	4	8	8	9	6	1	3	6	10	15	68	36	174
Yhteensä, kpl	630	496	889	1 678	1 235	160	499	338	601	1 301	1 435	457	9 719
Paloiteltua lihaa, kg	1 870	419	662	888	2 489	—	65	—	—	—	20	10	6 423

¹⁾ Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua ruhomäärää.

Teurastamon juoksuratoja, sähkövinttureja y.m. laitteita käytettiin seuraavaa muualla tarkastettua lihamäärää varten:

	Tammik.	Heimik.	Maaisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavaita ..... kpl	87	101	88	135	181	355	167	131	376	935	928	567	4 051
Isoja vasikoita »	149	211	250	277	384	455	276	272	979	1 257	860	345	5 715
Pikkuvasikoita »	361	489	541	1 531	653	471	169	266	404	600	390	252	6 127
Lampaita ..... »	66	76	130	107	93	183	110	106	96	274	639	628	2 508
Sikoja ..... »	364	506	752	646	585	374	372	111	91	196	405	416	4 818
Porsaita ..... »	13	26	5	—	—	3	6	2	1	7	51	28	142
Hevosia ..... »	62	37	27	28	16	27	41	29	60	105	298	264	994
Yhteensä, kpl	1 102	1 446	1 793	2 724	1 912	1 868	1 141	917	2 007	3 374	3 571	2 500	24 355
Muuta tavaraa, kg	1 382	1 807	1 058	1 315	81	1 195	182	79	935	3 457	2 960	4 649	19 100

Edellä mainittu lihamäärä oli kiloissa laskettuna eri kuukausina seuraava:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu	64 394	Toukokuu	106 142	Syyskuu	120 034
Helmikuu	75 257	Kesäkuu	123 281	Lokakuu	226 138
Maaliskuu	89 124	Heinäkuu	78 950	Marraskuu	276 135
Huhtikuu	108 057	Elokuu	48 932	Joulukuu	187 834
				Koko vuosi	1 504 278

Punnitseminen. Seuraavat numerot valaisevat laitoksessa suoritettua muuta punnitsemista:

	Tammik.	Heimik.	Maaisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Vuotia ..... kpl	966	1 073	1 695	1 738	1 533	1 057	1 225	1 433	1 489	3 888	3 965	2 279	22 311
Elävää karjaa »	—	—	—	—	242	—	—	—	—	—	—	124	366
Teurastusosastoilla: Hevosia, raavaita, sikoja ..... »	15	1	72	161	96	142	38	12	56	136	136	323	1 188
Vasikoita, lampaita, porsaita ..... »	16	—	55	159	25	60	12	—	—	—	36	34	397
Yhteensä, kpl	997	1 074	1 822	2 058	1 866	1 259	1 275	1 445	1 545	4 024	4 137	2 760	24 262
Muuta tavaraa, kg	5 830	5 797	5 839	14 161	12 407	10 348	661	526	1 772	4 586	4 042	10 304	76 273

Kalatatama. Kalatataman kautta tuotiin kaupunkiin kaikkiaan 2 435 857 kg kalaa eli 34.0 % koko samana aikana tapahtuneesta tuonnista. Mainitusta määrästä oli 1 532 456 kg eli 62.9 % silakkaa ja 903 401 kg eli 37.1 % muuta kalaa, 2 106 719 kg tuoretta, 274 959 kg suolattua ja 54 179 kg savustettua kalaa. Suurin määrä, 980 873 kg eli 40.3 %, tuotiin rautateitse, 651 531 kg eli 26.7 % autoilla ja 803 453 kg eli 33.0 % meritse. Tarkemmat tiedot kalantuonnista käyvät selville taulukoista V, VI ja VII.

Kalasatamassa otettiin päivittäin vesinäytteitä 0.5 m:n ja 2.5 m:n syvyydestä. Tutkimusten tulokset käyvät ilmi seuraavasta:

Kuukausi	Lämpötila, C°				Happipitoisuus mmgr/l			
	Korkein		Alin		Korkein		Alin	
	Otetut vesinäytteet syvyyden ollessa m							
	0.5	2.5	0.5	2.5	0.5	2.5	0.5	2.5
Toukokuu	14.6	10.6	6.4	6.2	9.6	10.5	7.6	7.3
Kesäkuu	15.6	12.6	12.0	6.4	10.5	11.3	7.4	5.5
Heinäkuu	22.2	17.6	18.0	10.0	7.9	7.7	4.7	1.7
Elokuu	21.6	19.6	16.8	12.0	10.9	15.0	5.4	2.2
Syyskuu	16.8	16.2	10.2	11.6	13.6	8.6	4.2	4.5
Lokakuu	11.6	11.4	4.8	5.4	9.8	8.2	6.8	3.5

Laboratorio. Vuoden kuluessa tehtiin laboratoriossa 200 täydellistä bakteriologista tutkimusta keittokokeineen, 81 pienempää bakteriologista, bakterioskopista ja histologista tutkimusta, 68 keittokoetta ilman samanaikaista bakteriologista tutkimusta sekä 5 727 sian ruhoa ja 15 982 kg paloiteltua sianlihaa koskevat triikiinikokeet.

Täydellisiä koko ruhoja koskevia bakteriologisia tutkimuksia valaisevat seuraavat yksityistiedot:

Eläinlajit	Eläinten luku	Bakteeripitoisuus				Keittokokeen tulos				Toimenpide	
		Hyvin runsaasti	Runsasti	Vähän	Bakteerittomia	Hyvin voimakas vieras hajun	Voimakas vieras hajun	Heikko vieras hajun	Ei vierasta hajua	Hyväntyyden luku	Hyväksyttävien luku
Raavaita	76	9	27	26	14	7	9	16	44	28	48
Hiehoja ja isoja vasikoita	12	—	3	7	2	2	2	2	6	3	9
Pikkuvasikoita	36	10	14	11	1	2	3	10	21	25	11
Lampaita	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1
Sikojia	19	4	7	8	—	2	8	5	4	11	8
Porsaita	5	—	2	2	1	—	—	1	4	1	4
Hevosia	19	3	11	4	1	3	3	5	8	10	9
Yhteensä	168	26	64	59	19	16	25	40	87	78	90
Rokkivasikoita	32	—	2	11	11	—	—	—	—	—	32

Tutkituista ruhoista oli 13 teurastusosastolta ja 187 lihantarkastamolta. Kaikista ruhoista ne muodostivat 0.82 %.

Tutkituista ruhoista hylättiin rokkovasikoita lukuunottamatta 46.4 %. Tällöin määräsi hylkäämisen 40 tapauksissa (23.8 %) bakteeripitoisuus, 12 tapauksessa (7.1 %) keittokoe sekä 26 tapauksessa (15.5 %) sekä bakteeripitoisuus että keittokoe.

Määriteltyjä verenmyrkytyksiä todettiin pikkuvasikoissa 20 kertaa, joista 16 oli kolibakteerien ja 4 diplostreptokokkien aiheuttamia sekä sioissa 7 kertaa, jotka kaikki olivat sikarusubakteerien aiheuttamia. Ei määriteltyjä verenmyrkytyksiä ja pilaantumisia ei voitu useimmiten erottaa toisistaan. Aiheuttajina näihin muutoksiin oli micro- ja streptokokkeja, koli-, anaeroba- ja subtilisryhmään kuuluvia bakteereja.

Tutkimusten syyt jakaantuivat seuraavasti: 60 kertaa septikemian merkkejä, 32 vaccini variol, 25 hätäteurastus, 17 punaisia rauhasia, 13 maksatulehdusta, 11 traumaattista maha- ja sydänpuusittulehdusta, 7 keuhkotulehdusta, 5 utaretulehdusta, 5 sikarusua, 4 munuaistulehdusta, 2 kohtutulehdusta ja 19 kertaa jokin muu syy.

Taulukko n:o II valaisee näitä tutkimuksia yksityiskohtaisemmin.

Pienemmät bakteriologiset, bakterioskopiset ja histologiset tutkimukset jakautuivat seuraavasti: 11 pernaruttokoetta, jotka kaikki olivat kielteisiä, 24 tuberkuloosikoetta, 21 muuta bakteriologista ja bakterioskopin koetta sekä 25 histologista koetta.

Tuberkuloosikokeet suoritettiin kaikki mikroskoopin avulla. Näistä oli 14 eli 58.8 % myönteisiä ja 10 eli 41.7 % kielteisiä. Marsuja ei istutettu. Tuberkuloositutkimuksissa käytetyt ruhot, 1 hieho ja 23 sikaa, olivat teurastusosastoilta.

Histologisten tutkimusten tuloksista mainittakoon 1 sarkoma lehmän haimassa ja 1 actinomykonia lehmän keuhkoissa.

Keittokokeita ilman samanaikaista bakteriologista tutkimusta valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Eläinlajit:	Tutkimuksen tulos						
	Tutkittuja eläimiä	Hyvin voimakas vieras haju	Voimakas vieras haju	Heikko vieras haju	Ei vierasta hajua	Hylättyjen luku	Hyväksytyjen luku
Raavaita.....	18	1	2	6	9	4	14
Hiehoja ja isoja vasikoita ...	6	1	4	1	—	5	1
Pikkivasikoita	14	1	5	—	8	6	8
Lampaita	3	—	1	2	—	2	1
Sikoja	24	—	4	10	10	—	24
Hevosia	3	1	—	—	2	2	1
Yhteensä	68	4	16	19	29	19	49

Tutkituista ruhoista oli 21 teurastusosastoilta ja 47 lihantarkastamolta. Tutkimusten perusteella hylättiin 19 ruhoa eli 27.9 % kaikista tutkituista ruhoista. Tutkimusten syyt jakaantuivat seuraavasti: karjunvikaa 17, vieras haju 17, keltatauti 8, pullistustauti lehmässä 7, munuaistulehdus 7, maksatulehdus 2 ja jokin muu syy 10 tapauksessa.

Trikiiminäytteet olivat kaikki kielteisiä.

Sairasosasto. Sairasosastossa teurastettiin tai obdusoitiin kertomusvuoden aikana 37 eläintä. Näistä oli 2 lehmää, 3 isoa vasikkaa, 13 pikkivasikkaa, 4 lammasta ja 15 hevosta. Tarttuvia tauteja ei todettu.

Tarkastuseläinlääkärien toteamat taudit ja niistä johtuvat toimenpiteet käyvät selville taulukosta n:o I.

Matorakkulataudin (*Cysticercus inermis*) ja nystyrätaudin (*Tuberculosis*) esiintymistä valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Matorakkula (Cysticercus inermis):

Tarkastuspaikka		Rakkuloiden luku		Rakkulat olivat		Rakkulat löytyivät			Ruhoja kaikkiaan
Teurastusosastot	Lihantarkastamo	Yksi	Useampia	Eläviä	Kuolleita	Ainoastaan päästä	Ainoastaan sydäimestä	Useammista paikoista	
Absoluuttiset luvut									
15	8	15	8	20	3	17	3	3	23
Prosenttiluvut									
65.2	34.8	65.2	34.8	86.9	13.1	73.8	13.1	13.1	100.0

Nystyrätautia (*Tuberculosis*) ei vuoden aikana todettu ainoassakaan nautaeläimessä. Sioissa tavattiin muutoksia kahdessa tapauksessa ainoastaan nielurauhasissa, 11 tapauksessa ainoastaan suolirauhasissa ja yhdessä tapauksessa sekä nielu- että suolirauhasissa.

Matorakkulan (*Cysticercus inermis*) ja nystyrätaudin (*Tuberculosis*) esiintymiset v. 1934—44 ilmenevät alla olevasta yhdistelmästä.

Vuosi	<i>Cysticercus inermis</i>		<i>Tuberculosis</i>		Sikojen luku %	
	Nautojen luku	%	Nautojen luku	%	Sikojen luku	%
1934	158	0.38	3	0.007	8	0.06
1935	140	0.36	12	0.03	30	0.15
1936	163	0.36	4	0.009	84	0.35
1937	165	0.32	1	0.002	119	0.45
1938	264	0.41	—	—	227	0.73
1939	273	0.41	1	0.0015	153	0.41

Vuosi	Cysticercus inermis		Tuberculosis			
	Nautojen luku	%	Nautojen luku	%	Sikojen luku	%
1940	70	0.08	—	—	11	0.06
1941	13	0.08	—	—	15	0.48
1942	1	0.02	1)380	6.26	6	0.34
1943	9	0.10	—	—	6	0.19
1944	23	0.14	—	—	14	0.26

Käyttöosasto. Konekeskus käsitti konehallin, korjauspajan, jätehtaan varastoineen sekä kellarikerroksessa olevat aineiden ja voiteluöljyn varastot. Jäähdytyshuoneiden jäähdyttämistä varten oli konehallissa kaksi turbojäähdytyskonetta à 240 000 ly/t—8°C +25°C, syväjäähdytyshuoneiden jäähdyttämistä varten kaksi turbojäähdytyskonetta à 100 000 ly/t—18°C+25°C tarpeellisine apukoneineen sekä kirkkaan jään valmistuslaitos, jonka vuorokautinen valmistusmäärä oli 400 kpl 25 kg:n painoista jääkuutiota. Jäähdytyshuoneiden lämpötilojen ja ilman kosteuden tarkkailua varten oli konehalliin sijoitettu kaukolämpömittarit. Eri koneiden ja laitteiden käyttö selviää seuraavasta taulukosta:

	Tammik.	Heinäk.	Maaisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
	Käyttöaika, tuntia ja minuuttia kaikkiaan												
Jäähdytyskoneet	4.00	—	—	—	—	163.45	298.00	312.15	202.30	164.45	76.15	49.55	1 271.25
I	27.00	40.05	22.45	50.45	129.45	—	—	—	—	—	—	—	270.20
II	20.15	—	—	111.00	28.30	—	—	—	—	—	—	—	159.45
III	138.30	155.15	157.15	43.15	172.30	221.15	326.00	321.15	248.30	232.15	223.45	162.10	2 401.55
IV	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tyhjöpumput	3.00	—	10.15	3.00	—	—	—	4.00	—	6.00	1.15	1.30	29.00
1	—	—	—	1.30	1.30	—	—	—	—	—	2.00	4.30	9.30
2	2.00	2.00	2.00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6.00
3	6.30	3.30	4.45	—	—	—	—	1.30	1.45	—	—	12.00	30.00
4	—	—	—	46.45	129.45	163.45	298.00	321.15	202.30	169.00	116.40	82.30	1 530.10
Suolaliuospumput, jäähdyttämön	40.45	55.50	30.30	10.00	—	—	—	—	—	—	—	—	137.05
1	—	—	—	111.00	201.00	221.15	326.00	321.15	248.30	232.15	223.45	162.10	2 047.10
2	158.45	155.15	158.15	43.15	—	—	—	—	—	—	—	—	515.30
S:n syväjäähdyttämön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jäähdytysveden kiertopumput	171.15	167.45	165.30	57.45	—	—	—	—	—	—	109.45	174.30	846.30
5	—	—	—	104.00	105.00	—	—	—	9.40	—	—	—	218.40
6	—	—	—	—	104.00	229.30	333.45	329.00	246.20	245.35	127.00	—	1 615.10
7	40.00	122.30	40.00	99.00	140.00	146.10	145.05	186.50	169.55	212.50	234.45	184.25	1 721.30
8	82.15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	82.15
9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tuulettaajat	158.15	155.15	156.45	153.05	197.30	213.40	315.30	309.00	236.00	210.20	211.20	152.00	2 468.40
1	41.15	47.00	29.30	57.45	125.15	163.30	281.00	308.45	192.05	159.45	84.55	47.45	1 538.30
2	37.45	29.05	30.00	57.45	125.15	158.35	267.45	245.20	164.40	161.30	103.25	76.35	1 457.40
3	14.15	37.00	24.30	55.45	125.15	163.20	264.50	270.20	157.20	155.05	81.40	46.20	1 395.40
4	110.40	106.30	128.15	135.30	184.15	206.40	303.15	269.40	212.10	212.10	188.05	139.20	2 196.30
5	117.30	114.30	128.15	138.45	192.40	209.30	307.10	280.45	217.10	211.40	196.20	140.20	2 254.35
6	2.00	9.30	—	2.30	—	—	2.00	—	—	—	—	—	16.00
7	—	8.30	—	2.30	25.00	14.15	2.00	—	—	—	41.45	67.00	161.00
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kilogrammaa												
Kloorikalsiumia käytetty	515	645	300	600	1 050	700	1 800	1 800	1 100	1 200	800	800	11 310
S I	—	—	—	—	750	1 500	3 500	3 300	1 700	1 900	400	—	13 050
S II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) Ulkomailta tuotuja eläimiä.

Lämpökeskus. Eri rakennusten lämmittämistä ja tarvittavan lämpimän veden valmistamista varten on kaksi Babcock & Wilcox vesiputkikattilaa à 190 m², yhteensä 380 m² 10 kg:n työpaineella, varustettuna 160 m²:n suuruisella savukaasu-etulämmittäjällä sekä koneellisella hiilensyöttölaitteella (ketjuarinalla). Toinen kattila oli varustettu puulämmitykseen tarkoitettulla tulipesällä. Lämpökeskuksen käyttö kuukausittain selviää seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Höyrykattilat				Vettä kulutettu, m ³	Keskimääräinen käyttö vuorokaudessa		
	N:o I		N:o II			Lämmi- tetty, t. ja min.	Halkoja kuutettu, m ³	Vettä ku- lutettu, m ³
	Lämmi- tetty, t. ja min.	Halkoja kulutettu, m ³	Lämmi- tetty, t. ja min.	Halkoja kulutettu, m ³				
Tammikuu	302.30	458	—	—	44	9.45	14.8	1.4
Helmikuu	280.00	418	—	—	56	9.39	14.4	1.9
Maaliskuu	292.30	447	—	—	61	9.27	14.4	2.0
Huhtikuu	252.30	335	—	—	49	8.25	11.2	1.6
Toukokuu	176.00	225	—	—	22	5.41	7.3	0.7
Kesäkuu	152.30	152	—	—	25	5.05	5.1	0.8
Heinäkuu	25.00	31	20.30	21	8	1.27	1.7	0.3
Elokuu	—	—	124.30	98	7	4.01	3.2	0.2
Syyskuu	—	—	165.30	151	5	5.31	5.0	0.2
Lokakuu	95.30	124	131.30	160	35	7.19	9.2	1.1
Marraskuu	250.30	376	—	—	44	8.21	12.5	1.5
Joulukuu	277.00	393	—	—	42	8.58	12.7	1.4
Koko vuosi	2 104.00	2 959	442.00	430	398	6.57	9.3	1.1
Kattilat I + II yhteensä			2 546.00	3 389				

Vedenkulutus. Helsingin kaupungin vesijohtolaitokselta tulevan veden kulutus kuutiometreissä jakaantui eri osastoille kuukausittain seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluik.	Koko vuosi
Lämpökeskus	44	56	61	49	22	25	8	7	5	35	44	42	398
Jäähdytyskoneet	48	44	37	62	179	138	670	1 155	434	200	121	68	3 156
Lämminvesisäiliö	776	655	424	576	776	754	637	628	636	742	829	754	8 187
Hallintorakennus	90	151	158	153	172	138	117	148	220	198	219	221	1 985
Ilmapumppu	—	1	—	1	—	1	1	—	1	—	3	—	8
Jäänvalmistus	48	—	—	—	—	—	—	15	—	14	1	—	78
Tukkumyyntihalli	53	26	48	49	71	79	63	73	73	117	120	119	891
Jäähdyttämöt	4	4	7	2	8	8	8	11	15	14	21	36	138
Sikateurastamo ja laboratorio	67	67	49	70	70	97	87	76	65	84	108	99	939
Suolipesimö	1 030	1 185	1 282	1 786	1 856	2 191	1 532	2 107	2 084	2 765	2 573	1 477	21 868
Mahojen tyhjennysosasto	3 534	2 643	1 190	1 550	2 398	2 570	3 728	4 786	5 088	8 326	8 857	4 967	49 637
Suurkarjan teurastamo ..	136	122	110	123	121	155	133	176	221	321	345	207	2 170
Lihantarkastamo	—	1	3	7	1	1	2	—	2	2	2	1	22
Saniteettiteurastamo	27	—	5	1	3	5	22	6	12	10	9	10	110
Suurkarjan talli	14	12	2	4	27	10	43	47	39	49	59	73	379
Pienen karjan talli	7	5	4	4	33	23	29	32	12	22	18	18	207
Lantala	1	5	6	8	33	37	22	2	4	51	61	13	243
Viemäriveden puhdistuslaitos	198	238	148	128	48	62	103	140	29	3	351	80	1 528
Lihavaunujen pesimö	8	5	3	5	4	7	13	15	8	14	16	6	104
Karjavaunujen pesimö	21	14	8	15	14	19	19	87	83	137	134	47	598
Kanateurastamo	19	11	15	28	33	48	50	82	113	127	126	155	807
Kesänavetta	—	—	—	—	—	—	12	10	42	43	28	12	147
Pihojen puhdistus	—	—	—	—	12	25	34	39	31	50	30	5	226
Kokonaiskulutus, m ³	6 125	5 245	3 560	4 621	5 881	6 393	7 333	9 642	9 217	13 324	14 075	8 410	93 826

Rautatievaununpesimöt. Teurastamolle kuuluu sinne saapuvien liha- ja karjavaunujen puhdistus ja desinfiointi. Eri kuukausina puhdistettiin rautatievaunuja seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Lihavaunuja	41	45	15	29	33	41	24	21	39	68	89	20	465
Karjavaunuja	49	27	28	31	71	76	31	72	89	285	269	112	1 140
Yhteensä	90	72	43	60	104	117	55	93	128	353	358	132	1 605

Keskimääräinen vedenkulutus vaunua kohden oli 0,44 m³.

Sähkönkulutus. Laitoksen tarvitsema sähkövirta saadaan Helsingin kaupungin sähkölaitokselta 5 250 voltin suurjännitteisenä teurastamon omalle muuntoasemalle, jossa jännite alennetaan 500 ja 220/127 voltin jännitteiseksi. 500 voltin jännitteinen virta käytetään jäädyty koneiden moottoreissa sekä 220 voltin jännite pienemmissä moottoreissa, tuulettajissa jasvalaistukseen ollen lamppujännite 125 voltia. Eri jännitteisen sähkövirran kulutus kilovattitunneissa kuukausittain näkyvä alla olevista numeroista:

	Valaistuvirta, kWh	220 V:n voimavirta, kWh	500 V:n voimavirta, kWh	Koko kulutus, kW
Tammikuu	5 684	10 453	12 200	28 337
Helmikuu	4 543	10 901	12 100	27 544
Maaliskuu	3 202	10 274	11 600	25 076
Huhtikuu	2 395	10 843	14 600	27 838
Toukokuu	2 705	17 560	28 700	48 965
Kesäkuu	2 317	19 789	37 600	59 706
Heinäkuu	1 524	29 763	62 400	93 687
Elokuu	2 216	31 747	66 500	100 463
Syyskuu	2 905	21 688	43 900	68 493
Lokakuu	6 164	12 136	36 400	54 700
Marraskuu	9 302	19 088	23 600	51 990
Joulukuu	8 360	13 459	16 400	38 219
Koko vuosi	51 317	207 701	366 000	625 018

Kalasaatama. Seuraavat numerot valaisevat kalasaataman toimintaa:

Kuukausi	Jäähdyttämässä säilytetty, kg.			Jäähdytyskoneet käyneet, tuntia ja minuuttia	Sähkövirran kulutus, kWt			Kulutettu			
	Kalaa	Riistaa, siipikarjaa y.m.	Yhteensä		Valovirta	Voimavirta	Yhteensä	Halvoja, m ³	Vettä, m ³	Voiteluöljyä, kg	Ammoniakkia, kg
Tammikuu ...	1 890	1 020	2 910	72.27	118	683	801	11	101	2	—
Helmikuu ...	160	1 020	1 180	36.50	73	335	408	11	76	2	—
Maaliskuu ...	375	2 440	2 815	39.36	58	346	404	10	81	2	—
Huhtikuu ...	732	3 600	4 332	55.40	40	407	447	7	102	1	—
Toukokuu ...	121 660	460	122 120	261.50	64	2 299	2 363	—	482	2	44
Kesäkuu	126 305	3 115	129 420	416.30	46	3 189	3 235	—	743	3	—
Heinäkuu ...	15 070	1 960	17 030	361.46	21	3 117	3 138	—	839	4	6
Elokuu	17 205	360	17 565	252.10	19	2 364	2 383	—	628	2	—
Syyskuu	31 435	11 715	43 150	387.45	35	3 988	4 023	1	477	1	—
Lokakuu	34 200	14 135	48 335	483.12	31	4 639	4 670	1	407	1	—
Marraskuu ...	15 050	6 100	21 150	392.46	55	3 740	3 795	10	273	2	—
Joulukuu	13 320	7 370	20 690	207.15	71	1 860	1 931	12	111	2	—
Yhteensä	377 402	53 295	430 697	2 967.47	631	26 967	27 598	63	4 320	24	50

Tulot ja menot. Teurastamon tuloja oli kertomusvuonna talousarvion mukaan arvioitu kertyvän 4 216 460 mk ja kalasataman tuloja 330 480 mk, yhteensä 4 546 940 mk. Todellisuudessa tulot nousivat 4 614 872 mk:aan, josta 4 293 275: 10 mk teurastamon tuloja ja 321 596: 90 mk kalasataman tuloja. Teurastamon osalta olivat tulot 76 815: 10 mk eli 1.8 % arvioitua määrää suuremmat ja kalasataman osalta taas 8 883: 10 mk eli 2.7 % arvioitua määrää pienemmät. Kokonaisuudessaan olivat tulot 67 932 mk arvioitua määrää suuremmat.

Eri tuloerät ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk.	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Teurastusosastot	500 000: —	346 952: 30	—153 047: 70
Lihantarkastusosasto	450 000: —	329 763: —	—120 237: —
Tukkumyyntihalli	600 000: —	357 572: 90	—242 427: 10
Kuljetusratojen y.m. käyttö	75 000: —	83 902: 15	+ 8 902: 15
Jäähdyttämöt, teurastusosastot	1 600 000: —	1 839 763: 85	+239 763: 85
Jäähdyttämöt, kalasatama	115 680: —	110 060: 40	— 5 619: 60
Suolipesimö	50 000: —	73 547: 50	+ 23 547: 50
Navetta	30 000: —	100 691: —	+ 70 691: —
Rehut	12 500: —	70 767: 45	+ 58 267: 45
Lihojen, vuotien y.m. punnitus	15 000: —	17 863: —	+ 2 863: —
Konttorien, ravintolan y.m. vuokrat	500 000: —	532 104: 75	+ 32 104: 75
Vaunujen puhdistus, hylkyliha, lanta y.m. ..	75 000: —	132 265: —	+ 57 265: —
Vuotavaraston vuokrat, ostoluvat ja vuotien tarkastus	175 000: —	160 340: 15	— 14 659: 85
Siipikarjateurastamo	25 000: —	37 199: 50	+ 12 199: 50
Riistan merkintä	50 000: —	42 681: —	— 7 319: —
Kalasatama	214 800: —	211 536: 50	— 3 263: 50
Erikseen mainitsemattomat tulot	5 008: —	113 909: 55	+108 901: 55
Luontoisedut	53 952: —	53 952: —	—
Yhteensä	4 546 940: —	4 614 872: —	+ 67 932: —

Alla olevat luvut osoittavat miten kokonaistulot jakautuivat eri kuukausille:

	Mk		Mk
Tammikuu	541 451: 30	Heinäkuu	421 624: 15
Helmikuu	184 406: 10	Elokuu	248 672: 10
Maaliskuu	265 375: 25	Syyskuu	286 980: 30
Huhtikuu	433 612: 85	Lokakuu	773 052: 25
Toukokuu	202 149: 75	Marraskuu	562 535: 30
Kesäkuu	232 755: 55	Joulukuu	462 257: 10
Yhteensä	4 614 872: —		

Tässä tehdään vertailuja v:n 1943 ja 1944 tulojen välillä sekä prosenttilaskelma, josta ilmenee v:n 1938, 1943 ja 1944 eri tuloryhmien osuus kokonaistuloihin:

Tuloerä	1943		1944			
	Kokonaismäärä, mk		Kokonaismäärä, mk	1938 %	1943 %	1944 %
Teurastusosastot	174 536: 50		346 952: 30	26.4	4.9	7.5
Lihantarkastamo	217 966: —		329 763: —	12.4	6.1	7.1
Tukkumyyntihalli	211 209: 35		357 572: 90	25.3	5.9	7.7
Kuljetusradat	67 550: 35		83 902: 15	5.4	1.9	1.8
Jäähdyttämöt	1 924 574: 45		1 949 824: 25	14.4	53.7	42.3
Luontoisetujen korvaukset ...	54 291: —		53 952: —	0.8	1.5	1.2
Muut tulot	934 647: 35		1 494 245: 40	15.3	26.0	32.4
Yhteensä	3 584 775: —		4 616 212: —	100.0	100.0	100.0

Menot. Kaupungin v:n 1944 talousarvioon merkittiin teurastamoa varten määrärahoja yhteensä 7 198 282 mk, johon kertomusvuoden kuluessa myönnettiin lisää määrärahaa kalliinajanlisäysten suorittamiseksi 920 182: 65 mk. Kaikkiaan oli siis käytettävissä 8 118 464: 65 mk, mistä käytettiin 8 514 292: 45 mk. Eri menoeriin määrärahat ja kustannukset jakautuivat seuraavasti:

	Määräraha, mk	Tilien mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys(—), mk
Palkkiot	43 175: —	29 275: —	+ 13 900: —
Sääntöpalkkaiset virat	2 583 118: 65	2 610 045: 45	— 26 926: 80
Tilapäistä työvoimaa.....	177 744: —	115 473: 75	+ 62 270: 25
Kesälomasijaiset	109 340: —	59 696: 50	+ 49 643: 50
Vuokra	1 993 337: —	1 991 397: —	+ 1 940: —
Lämpö	1 378 890: —	1 773 548: 55	—394 658: 55
Valaistus	70 000: —	79 295: 70	— 9 295: 70
Siivoaminen	5 000: —	1 778: 30	+ 3 221: 70
Vedenkulutus	160 000: —	198 264: 90	— 38 264: 90
Puhtaanapito	160 452: —	411 025: 60	—250 573: 60
Painatus ja sidonta	25 000: —	33 592: 65	— 8 592: 65
Tarverahat	50 000: —	54 090: —	— 4 090: —
Vaatteiden pesu	5 000: —	5 435: 50	— 435: 50
Koneiden ja työkalujen hankinta	50 000: —	34 121: 50	+ 15 878: 50
Yleisten laitteiden kunnossapito	200 000: —	124 065: 90	+ 75 934: 10
Tapaturmavakuutusmaksut	5 000: —	5 293: 10	— 293: 10
Käyttövoima	400 000: —	480 057: 75	— 80 057: 75
Rehut ja kuivikkeet	15 000: —	51 667: 60	— 36 667: 60
Tarveaineet	207 408: —	42 899: —	+ 164 509: —
Korjaus- ja muutostyöt	250 000: —	222 164: 80	+ 27 835: 20
Teurastajien käyttäminen erinäisissä teurastamon töissä	230 000: —	191 103: 90	+ 38 896: 10
Yhteensä ¹⁾	8 118 464: 65	8 514 292: 45	—395 827: 80

Selvemmän kuvan saamiseksi kokonaismenot on alla olevassa yhdistelmässä jaoteltu muutamiin pääryhmiin ja vertailun vuoksi on niihin rinnastettu v:n 1943 menot, minkä lisäksi menoerien osuudesta kokonaismenoihin on tehty seuraava prosenttilaskelma:

	1943	1944	1938	1943	1944
Menoerä	Kokonais- määrä, mk	Kokonais- määrä, mk	%	%	%
Palkkausmenot	3 053 394: 25	3 416 620: 20	37.0	45.9	40.1
Palkkiot	35 600: —	29 275: —	0.6	0.6	0.3
Sääntöpalkkaiset virat	2 446 016: —	2 610 045: 45	28.6	36.8	30.7
Tilapäistä työvoimaa.....	115 497: 65	115 473: 75	6.0	1.7	1.4
Kesälomasijaiset	75 102: 70	59 696: 50	0.8	1.1	0.7
Puhtaanapito	192 479: 50	411 025: 60	1.1	2.9	4.8
Teurastajien käyttäminen erinäisissä teurastamon töissä	188 698: 40	191 103: 90	—	2.9	2.3
Vuokra	1 282 635: —	1 991 397: —	25.8	19.3	23.4
Käyttökustannukset	1 733 102: 10	2 574 065: 90	24.7	26.1	30.2
Lämpö	1 100 904: 70	1 773 548: 55	6.9	16.6	20.8
Valaistus	48 047: 30	79 295: 70	1.6	0.7	0.9
Vedenkulutus	116 913: 70	198 264: 90	5.6	1.8	2.3
Käyttövoima	449 617: 95	480 057: 75	7.8	6.8	5.7
Tarveaineet	17 618: 45	42 899: —	2.8	0.3	0.6
Kunnossapitokustannukset	487 239: 10	380 352: 20	7.9	7.3	4.5
Koneiden ja työkalujen hankinta ...	34 641: 20	34 121: 50	2.2	0.8	0.4
Yleisten laitteiden kunnossapito	180 838: 35	124 065: 90	—	2.7	1.6
Korjaus- ja muutostyöt.....	271 759: 55	222 164: 80	—	4.1	2.6

¹⁾ Siitä lisämäärärahaa 920 182: 65 mk.

Jatkoa	1943	1944	1938	1943	1944
Menoerä	Kokonais- määrä, mk	Kokonais- määrä, mk	%	%	%
Muut kustannukset.....	92 368: 55	151 857: 15	4.6	1.4	1.8
Siivoaminen	299: 30	1 778: 30	0.1	0.0	0.0
Painatus ja sidonta	26 170: 05	33 592: 65	1.0	0.4	0.4
Tarverahat	50 085: 90	54 090: —	2.5	0.8	0.8
Vaatteiden pesu	4 397: 35	5 435: 50	0.3	0.1	0.1
Tapaturmavakuutusmaksut	2 160: 70	5 293: 10	0.2	0.0	0.1
Rehut ja kuivikkeet	9 255: 25	51 667: 60	0.5	0.1	0.8
Menot yhteensä	6 648 739: —	8 514 292: 45	100.0	100.0	100.0
Tulot yhteensä	3 584 775: —	4 614 872: —			
Vajaus	3 063 964: —	3 899 420: 45			

I. Hylkäämiset¹⁾, ryhmitettyinä nii-

Hylkäämisen syy		Teurastus-																		
		Sonneja ja härkiä		Lehmiä		Hiehoja ja isoja vasik.		Pikkuvasikkoa												
		Ruuhonosta elimi- neen tai ilman Koko ruhoja elimineen	Elimiä y.m.	Ruuhonosta elimi- neen tai ilman Koko ruhoja elimineen	Elimiä y.m.	Ruuhonosta elimi- neen tai ilman Koko ruhoja elimineen	Elimiä y.m.	Ruuhonosta elimi- neen tai ilman Koko ruhoja elimineen	Elimiä y.m.	Ruuhonosta elimi- neen tai ilman Koko ruhoja elimineen	Elimiä y.m.									
1	Abscessus	Märkäpesäkkeet	—	1	—	6	33	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Actinomycosis	Sädesienitauti	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Angiectasia hepatis	Pilkkumaksa	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Arthritis, bursitis, gonitis	Nivel-, limapussin- tai pol- vitulehdus	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Bronchopneumonia catarrhalis chron. suum	Porsasyskä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Cachexia	Nääntyminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—
6	Contusiones, fractu- rae, haemorrhagia	Ruhjevammat, luunmurtu- mat, verenvuodot	—	2	—	12	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Cystae	Rakkokasvaimet	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Cysticercus inermis	Matorakkulat	—	2	—	—	4	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—
9	» tenuicollis	Matorakkulat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Distomatosis	Maksamadot	—	—	19	—	660	—	—	—	—	—	69	—	—	—	—	—	—	—
11	Erysipelas suis	Sikaruusu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gastritis et pericar- ditis traumatica	Traumaattinen maha- ja sy- dänpussintulehdus	—	—	—	2	2	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Icterus	Keltatauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	—	Kehittymättömyys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	—	Likaantuminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Mastitis	Utaretulehdus	—	—	—	—	—	89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Metritis	Kohtutulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Nephritis	Munuaistulehdus	—	—	—	1	—	5	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
19	—	Pilaantuminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Pneumonia	Keuhkokuume	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—
21	—	Rehu-, kaltausvesi-, veri- aspiratio	—	—	42	—	—	215	—	—	—	—	84	—	—	—	—	—	—	1
22	Septicaemia	Verenmyrkytys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—
23	Tuberculosis	Nystyrätauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	—	Vieras haju, väri, maku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
25	—	Muut taudit	—	1	7	2	2	23	11	—	—	—	18	10	—	—	—	—	—	3
26	Alii morbi		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27		Yhteensä	—	3	71	5	25	1 065	11	3	194	14	—	—	—	—	—	—	—	4

Huom.: Taulukkosarakkeeseen Elimä y.m. merkityt luvut eivät osoita elinten lukua, vaan

den syyn ja kohteiden mukaan vuonna 1944

osastot				Lihantarkastamo																				
Lampaista		Sikoja		Porsaita		Hevosia		Sonnejä ja härkiä		Lehmiä		Hiehoja ja isoja vasik.		Pikkuvassikotta										
Ruhonosia elin- neen tai ilman Koko ruhoja elimeen	Eliniä y. m.	Ruhonosia elin- neen tai ilman Koko ruhoja elimeen	Eliniä y. m.	Ruhonosia elin- neen tai ilman Koko ruhoja elimeen	Eliniä y. m.	Ruhonosia elin- neen tai ilman Koko ruhoja elimeen	Eliniä y. m.	Ruhonosia elin- neen tai ilman Koko ruhoja elimeen	Eliniä y. m.	Ruhonosia elin- neen tai ilman Koko ruhoja elimeen	Eliniä y. m.	Ruhonosia elin- neen tai ilman Koko ruhoja elimeen	Eliniä y. m.	Ruhonosia elin- neen tai ilman Koko ruhoja elimeen	Eliniä y. m.									
																1								
																2								
																3								
																4								
																5								
																6								
																7								
																8								
																9								
																10								
																11								
																12								
																13								
																14								
																15								
																16								
																17								
																18								
																19								
																20								
																21								
																22								
																23								
																24								
																25								
																26								
																27								
6	—	11	1	84	280	—	—	—	16	1	14	4	10	16	60	76	260	77	86	158	395	318	235	27

eläinten lukua, joista ne on hylätty.

Jatkoa

Hylkäämisen syy		Lihantarkastamo																			
		Lampaita		Sikoja		Porsaita		Hevosia		Patoloitua lihaa, kg											
		Koko ruhoja elävään	Eläviä y. m. Ruuhonosta elävään tai lihan	Koko ruhoja elävään	Eläviä y. m. Ruuhonosta elävään tai lihan	Koko ruhoja elävään	Eläviä y. m. Ruuhonosta elävään tai lihan	Koko ruhoja elävään	Eläviä y. m. Ruuhonosta elävään tai lihan												
1	Abscessus	Märkäpesäkkeet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Actinomycosis	Sädesienitauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Angiectasia hepatis	Pilkumaksa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Arthritis, bursitis, gonitis	Nivel-, limapussin- tai polvitulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Bronchopneumonia catarrhalis		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	chron. suum	Porsasyskä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Cachexia	Näentyminen	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Contusiones, fracturae, haemorrhagia	Ruhjevammat, luunmurtumat, verenvuodot	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—
8	Cystae	Rakkokasvaimet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Cysticercus inermis	Matorakkulat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	tenuicollis	Matorakkulat	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Distomatosis	Maksamadot	—	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Erysipelas suis	Sikaruusu.....	—	—	—	3	—	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Gastritis et pericarditis traumatica	Traumaattinen maha- ja sydänpuussintulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Icterus	Keltatauti	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	—	Kehittymättömyys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	—	Likaantuminen	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Mastitis	Utaretulehdus	—	—	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Metritis	Kohtutulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Nephritis	Munuaistulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	—	Pilaantuminen	26	1	11	7	33	16	1	—	1	12	1	1	15	—	—	—	—	—	—
21	Pneumonia	Keuhkokuume	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	—	Rehu-, kaltausvesi-, veri-aspiratio	—	—	2	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Septicaemia	Verenmyrkytys	1	—	—	6	—	1	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Tuberculosis	Nystyrätauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	—	Vieras haju, väri, maku	1	—	—	1	2	1	—	—	—	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—
26	Alii morbi	Muut taudit	25	—	1	10	2	14	—	—	—	—	2	30	1	9	—	—	—	—	—
27		Yhteensä	67	1	40	27	50	42	4	—	4	53	7	12	15	—	—	—	—	—	—

Huom.: Ks. edell. siv. huomautusta.

II. Yhdiste bakteriologisista lihanutkimuksista vuonna 1944

Tutkimusten syyt		Sonneja ja härkiä			Lehmiä			Hiehoja ja isoja vasikoita			Pikkuvasikoita			Lampaita ja vuohia			Sikoja			Porsaita			Hevosia			Yhteensä
		Lihannyrkytyshäiriöt	Muita bakteereja		Bakteerittomia	Lihannyrkytyshäiriöt	Muita bakteereja		Bakteerittomia	Lihannyrkytyshäiriöt	Muita bakteereja		Bakteerittomia	Lihannyrkytyshäiriöt	Muita bakteereja		Bakteerittomia	Lihannyrkytyshäiriöt	Muita bakteereja		Bakteerittomia	Lihannyrkytyshäiriöt	Muita bakteereja		Bakteerittomia	
			runsaasti	vähän			runsaasti	vähän			runsaasti	vähän			runsaasti	vähän			runsaasti	vähän			runsaasti	vähän		
Abcessus	Märkäpesäkkeet	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	Elimiä puuttuu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Erysipelas suis	Sikaruusu	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Fractura, contusio, haemorrhagia	Ruhjevammat, luunmurtumat, verenvuodot	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3
Gastritis et pericarditis traumatica	Traumaattinen maha- ja sydänpussintulehdus	—	—	—	—	4	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
Hepatitis	Maksatulehdus	—	—	—	—	5	5	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
—	Hätäteurastus	—	—	—	—	3	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	Itsekuollut, ukkosentappama	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Lumbago	Lannehalvaus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Mastitis	Utaretulehdus	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Metritis	Kohtutulehdus	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Nephritis	Munuaistulehdus	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Pneumonia	Keuhkkokuume	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	Punaiset rauhaset	—	—	—	—	2	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17
—	Septikemia merkkejä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
Vaccin variol	Istutusrokko	—	—	—	—	7	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32
—	Vieras haju	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	Vieras väri	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Ödema	Vesipöhö	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä		—	—	—	—	29	35	12	—	—	4	31	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200

III. Tukkumyyntihallin ja jäädyttämön käyttö vuosina 1934—44

Vuosi	R u h o j a, k p l									Muuta ta- varaa, kg	Yhteensä, kg
	Raa- vainta	Isoja vasi- koita	Pikku- vasi- koita	Lam- paita	Sikoja	Por- saita	Hevo- sia	Hir- viä, poroja	Ket- tuja		
Tukkumyyntihallissa myytiin											
1934	41 860	41 792	9 374	37 560	32 917	447	7	—	—	95 978	9 878 575
1935	35 283	40 283	7 800	37 966	35 377	503	4	—	—	129 889	9 033 433
1936	39 783	46 076	8 814	40 845	40 528	306	5	—	—	107 211	10 714 408
1937	35 605	43 519	14 470	28 500	44 997	860	1 173	—	—	97 859	12 636 933
1938	49 026	61 550	29 730	53 082	48 266	485	508	—	—	110 764	14 233 103
1939	50 422	65 123	31 600	51 288	53 060	261	421	—	—	75 017	15 053 801
1940	66 215	57 985	36 065	40 455	30 396	115	3 025	—	—	99 235	15 104 154
1941	10 450	13 067	11 388	5 017	6 546	130	1 464	—	—	228 894	3 377 678
1942	5 381	5 006	7 552	1 622	2 474	39	976	—	—	82 359	1 571 026
1943	5 533	8 703	14 472	2 841	4 657	66	1 037	—	—	91 229	2 266 066
1944	13 815	11 993	13 863	5 157	9 542	217	2 426	—	—	119 762	3 945 627
1934—44	353 373	395 097	185 128	304 333	308 760	3 429	11 046	—	—	1 238 197	97 814 804
Jäädyttämössä säilytettiin											
1934	27 820	—	6 305	9 814	15 516	218	563	2	—	—	.
1935	37 949	2 212	8 012	13 575	24 048	466	489	—	—	523	.
1936	54 737	3 210	8 205	17 373	39 195	470	865	—	—	61 299	.
1937	35 605	43 519	14 470	28 500	44 997	860	1 173	—	—	97 859	.
1938	99 238	—	10 838	35 441	54 072	753	1 356	—	—	166 400	.
1939	138 106	—	15 539	34 421	62 324	1 075	1 064	—	—	142 289	.
1940	171 091	—	34 042	39 766	33 204	708	8 806	—	—	188 206	.
1941	37 144	—	14 968	6 719	9 363	378	3 627	—	—	171 335	.
1942	20 053	—	11 586	2 060	3 533	397	2 204	116	84	160 160	.
1943	36 456	—	24 833	5 505	16 407	323	3 161	129	228	349 768	.
1944	27 810	10 093	25 737	5 117	21 290	629	7 199	—	—	545 414	.
1934—44	686 009	59 034	174 535	198 291	323 949	6 277	30 507	247	312	1 883 253	.

IV. Syväjäädättämön käyttö vuosina 1934—44

Vuosi	Syväjäädättämössä säilytettiin							Yhteensä
	Metsän- riistaa	Kanoja y.m. siipi- karjaa	Kaniineja	Lihaa	Muuta tavaraa	Metsäs- tājako- peissa		
	K i l o g r a m m a a							
1934	33 705	—	—	14 556	562	—	48 823	
1935	13 113	—	—	32 717	425	—	46 255	
1936	40 794	—	—	45 763	389	—	86 946	
1937	21 172	7 104	—	48 452	200	—	76 928	
1938	17 882	12 032	—	53 262	4 527	—	87 703	
1939	8 568	24 520	—	44 630	55	—	77 773	
1940	2 775	28 134	—	350 842	165	—	381 916	
1941	42 057	123 936	—	9 663	11 527	—	187 183	
1942	178 737	39 112	—	82 566	12 487	19 000	331 902	
1943	165 329	51 853	8 831	236 139	50 581	23 700	536 433	
1944	103 576	54 309	28 267	153 702	30 943	23 400	394 197	
1934—44	627 708	341 000	37 098	1 072 292	111 861	66 100	2 256 059	

V. Kalantuonti Helsinkiin rautateitse, autoilla ja meritse kuukausittain vuonna 1944

Kuukausi	Rautateitse			Autoilla			Meritse			Kaikkiaan
	Tuo- retta	Suo- lattua	Savus- tettua	Tuo- retta	Suo- lattua	Savus- tettua	Tuo- retta	Suo- lattua	Savus- tettua	
k a l a a, kg										
Tuonti kalasatamaan										
Tammikuu	41 018	6 790	170	600	—	—	1 385	—	—	49 963
Helmikuu	48 412	600	—	4 075	—	—	16 590	—	—	69 677
Maaliskuu	113 361	1 050	—	12 955	—	—	54 100	—	—	181 466
Huhtikuu	71 999	450	6 055	5 260	—	—	88 900	—	—	172 664
Toukokuu	210 719	1 875	12 430	227 317	—	1 800	283 479	2 200	5 250	745 070
Kesäkuu	141 468	11 675	14 119	351 726	—	3 300	200 404	2 387	5 000	730 079
Heinäkuu	15 141	5 650	420	8 101	—	—	10 253	6 640	—	46 205
Elokuu	18 382	3 215	1 430	7 960	2 450	—	13 899	10 300	—	57 636
Syyskuu	29 195	20 031	210	16 927	350	2 100	25 187	16 953	800	111 753
Lokakuu	29 134	60 431	—	2 885	210	—	6 314	6 316	—	105 290
Marraskuu	21 329	47 455	95	620	—	—	6 365	14 264	—	90 128
Joulukuu	17 224	29 340	—	895	1 000	1 000	3 140	23 327	—	75 926
Koko vuosi	757 382	188 562	34 929	639 321	4 010	8 200	710 016	82 387	11 050	2 435 857
Tuonti kalasataman ulkopuolelle										
Tammikuu	68 271	42 984	—	550	—	—	175 707	48 839	—	336 351
Helmikuu	90 916	51 421	—	990	32	—	6 800	—	—	150 159
Maaliskuu	110 134	39 426	—	5 160	—	—	71 059	56 630	—	282 409
Huhtikuu	58 399	12 871	55	4 222	—	—	110 609	31 600	—	217 756
Toukokuu	213 506	95 399	14 200	288 851	2 183	1 000	392 195	200	5 500	1 013 034
Kesäkuu	101 759	40 080	27 559	176 087	816	1 235	323 534	69 893	8 250	749 213
Heinäkuu	33 383	132 731	1 632	2 784	4 491	2 050	15 291	83 248	—	275 610
Elokuu	57 344	109 784	1 200	423	60	—	13 308	59 308	5 600	247 027
Syyskuu	30 343	56 234	—	13 379	950	—	21 534	58 807	—	181 247
Lokakuu	39 523	162 179	—	5 739	6 100	—	15 772	20 468	—	249 781
Marraskuu	30 667	102 817	—	527	—	—	3 387	11 780	—	149 178
Joulukuu	72 081	254 737	—	569	9 000	—	4 066	533 200	—	873 653
Koko vuosi	906 326	1 100 663	44 646	499 281	23 632	4 285	1 153 262	973 973	19 350	4 725 418
Koko tuonti	1 663 708	1 289 225	79 575	1 138 602	27 642	12 485	1 863 278	1 056 360	30 400	7 161 275

VI. Kalantuonti Helsinkiin kuukausittain ja kalalajeittain vuonna 1944

Kuukausi	Silakka	Kilohaili	Hauki	Ahven	Kuha	Lahna	Säynävä	Särki	Lohi	Kolja	Siika
	1000 kg										
Tammikuu	136.0	73.0	4.5	2.1	0.4	0.7	0.4	0.9	0.1	—	0.0
Helmikuu	161.6	14.8	8.2	4.9	0.0	1.0	0.1	2.0	—	—	0.9
Maaliskuu	156.5	275.5	10.1	5.4	0.4	3.9	—	1.1	—	—	—
Huhtikuu	105.2	226.2	9.7	7.5	1.1	7.8	8.0	19.9	—	—	0.3
Toukokuu	1387.7	—	41.9	84.1	15.4	80.6	24.9	69.0	1.0	—	1.7
Kesäkuu	1275.8	—	43.5	60.6	10.9	61.3	0.1	3.7	3.7	—	0.4
Heinäkuu	255.0	—	9.2	12.2	4.4	12.4	4.3	1.4	14.7	—	0.5
Elokuu	240.4	0.5	12.4	13.0	0.3	4.7	0.5	0.3	3.7	—	0.3
Syyskuu	188.5	0.3	12.2	4.8	0.0	3.2	1.2	0.1	10.6	—	0.3
Lokakuu	276.6	0.7	15.6	5.0	1.2	2.4	0.2	0.0	9.5	—	6.5
Marraskuu	169.8	0.1	6.9	2.1	0.2	3.5	0.3	0.6	15.3	—	5.4
Joulukuu	282.1	—	5.7	2.6	0.0	1.2	0.2	—	69.8	8.7	0.4
Koko vuosi	4635.2	591.1	179.9	204.3	34.3	182.7	40.2	99.0	128.4	8.7	16.6
Siitä											
Tuoretta	3031.5	458.3	178.1	202.9	33.8	182.0	39.7	98.5	28.5	—	15.8
Suolattua	1481.2	132.8	1.8	1.4	0.5	0.7	0.5	0.5	99.9	8.7	0.8
Savustettua	122.5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jatkoa											
Kuukausi	Muikku	Kuore	Made	Turska	Kampela	Silli	Makrilli	Muu kala	Yhteensä	Siitä	
	1000 kg										Kalasaamaan tuotu
Tammikuu	3.5	—	2.0	14.2	2.1	146.1	—	0.3	386.3	50.0	336.3
Helmikuu	0.5	—	9.4	10.8	0.6	5.0	—	—	219.8	69.6	150.2
Maaliskuu	—	—	5.8	2.8	2.3	—	—	0.1	463.9	181.5	282.4
Huhtikuu	0.1	4.3	0.1	0.2	—	—	—	—	390.4	172.6	217.8
Toukokuu	—	49.4	0.4	0.2	0.4	—	—	1.4	1758.1	745.1	1013.0
Kesäkuu	0.0	—	0.0	15.3	1.6	—	—	2.4	1479.3	730.1	749.2
Heinäkuu	—	—	—	2.0	3.2	—	—	2.5	321.8	46.2	275.6
Elokuu	2.9	—	—	16.5	2.2	—	6.3	0.7	304.6	57.6	247.0
Syyskuu	0.1	—	—	27.2	1.0	—	39.4	4.1	293.0	111.8	181.2
Lokakuu	0.9	—	0.0	24.9	0.6	11.0	—	0.0	355.1	105.3	249.8
Marraskuu	1.2	0.1	0.1	33.2	0.5	—	—	0.0	239.3	90.1	149.2
Joulukuu	3.3	0.8	1.5	15.1	—	537.4	14.7	6.1	949.6	75.9	873.7
Koko vuosi	12.5	54.6	19.3	162.4	14.5	699.5	60.4	17.6	7161.2	2435.8	4725.4
Siitä											
Tuoretta	12.3	54.6	18.5	135.4	14.5	151.1	—	10.0	4665.5	2106.7	2558.8
Suolattua	0.2	—	0.8	27.0	—	548.4	60.4	7.6	2373.2	274.9	2098.3
Savustettua	—	—	—	—	—	—	—	—	122.5	54.2	68.3

VII. Kalantuonti Helsinkiin lähetyspaikkakuntien mukaan ja kalalajeittain vuonna 1944

Lähetyspaikkakunta	Silakka	Kilohaili	Hauki	Ahven	Kuha	Lahna	Säynävä	Särki	Lohi	Kolja	Siika
	1000 kg										
Helsinki—Hanko	1 772.7	1.1	58.7	66.4	3.4	22.8	6.9	23.0	0.6	—	0.2
Helsinki - Loviisa - Kotka	947.0	0.5	22.4	24.4	14.9	108.1	6.0	30.8	1.3	—	0.4
Hanko—Turku	1 310.8	—	69.8	83.8	12.7	41.5	23.5	33.6	75.7	—	7.9
Pori	11.3	—	2.2	11.9	0.0	0.8	1.3	0.6	0.5	—	2.0
Viipuri—Laatokka	5.1	—	0.1	0.0	—	—	0.0	—	0.6	—	0.0
Kristiina - Vaasa - Oulu...	12.7	—	1.4	3.2	0.1	1.6	0.3	0.9	44.6	—	5.0
Kuopio—Kajaani	1.1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tampere—Hämeenlinna	—	—	0.4	—	—	—	—	—	—	—	0.4
Petsamo	3.2	—	—	—	—	—	—	—	3.5	—	—
Ahvenanmaa	479.3	—	24.9	14.6	3.2	7.9	2.2	10.1	1.6	—	0.7
Tanska	—	589.5	—	—	—	—	—	—	—	8.7	—
Kuljetusluvilla	92.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaikkiaan	4 635.2	591.1	179.9	204.3	34.3	182.7	40.2	99.0	128.4	8.7	16.6

Jatkoa

Lähetyspaikkakunta	Muikku	Kuore	Made	Turska	Kampela	Silli	Makrilli	Muu kala	Yhteensä	Siitä	
										Kalastamaan tuotu	Kalastaman ulkopuolelle tuotu
1000 kg											
Helsinki—Hanko	—	6.6	2.3	91.8	8.7	—	—	2.2	2 067.4	1 033.1	1 034.3
Helsinki - Loviisa - Kotka	1.8	26.5	1.8	6.6	1.0	—	—	0.7	1 194.2	490.3	703.9
Hanko—Turku	2.5	12.6	9.2	41.4	2.1	—	—	10.4	1 737.5	435.4	1 302.1
Pori	—	4.7	0.2	0.9	—	—	—	0.1	36.5	22.1	14.4
Viipuri—Laatokka	3.3	—	—	—	—	—	—	—	9.1	—	9.1
Kristiina - Vaasa - Oulu ...	0.3	—	3.0	0.1	—	—	—	0.4	73.6	47.0	26.6
Kuopio—Kajaani	—	—	—	—	—	—	—	—	1.1	—	1.1
Tampere—Hämeenlinna	4.5	—	0.3	—	—	—	—	—	5.6	0.4	5.2
Petsamo	—	—	—	—	—	—	—	—	6.7	2.9	3.8
Ahvenanmaa	0.1	4.2	1.7	11.0	0.3	—	—	0.0	561.8	159.2	402.6
Tanska	—	—	0.8	10.6	2.4	699.5	60.4	3.8	1 375.7	245.4	1 130.3
Kuljetusluvilla	—	—	—	—	—	—	—	—	92.0	—	92.0
Kaikkiaan	12.5	54.6	19.3	162.4	14.5	699.5	60.4	17.8	7 161.2	2 435.8	4 725.4

27. Elintarvikekeskus

Elintarvikekeskuksen toiminnasta v. 1944 on sen toimitusjohtaja antanut seuraavan kertomuksen:

Yleiskatsaus. V. 1944 elintarvikekeskuksen toiminta jatkui poikkeuksellisissa oloissa suunnilleen entiseen tapaan. Pääkaupungin yleinen huoltotilanne pysyi melko tyydyttävänä aina syksyyn asti, jolloin tilanteessa kuitenkin tapahtui huomattava muutos huomompaan suuntaan. Heikosta perunasadosta, kuljetusvaikeuksista y.m. johtuen kävi ensinnäkin ilmeiseksi, että riittävän perunamäärän hankkiminen laitoksen tarpeisiin edessä olevaa talvikautta silmälläpitäen muodostui ylivoimaiseksi tehtäväksi. Mutta useiden muidenkin tärkeiden elintarvikkeiden, kuten lihan ja suolakalan hankkiminen talven varalle kohtasi suuria vaikeuksia. Tästä johtuen jäivätkin varastot vuoden päättyessä useiden tärkeiden tavaralaatujen osalta suhteellisen pieniksi ja siirtyi varastojen välttämätön täydennys tässä suhteessa seuraavaan vuoteen.

Johtokunta. Elintarvikekeskuksen johtokuntaan kuuluivat v. 1944 seuraavat henkilöt: puheenjohtajana talousneuvos H. M. Gebhard, varapuheenjohtajana lääketieteellisen-siaatti U. E. Tötterman sekä jäseninä toimittaja Y. A. Kaarne, kirjaltaja A. E. Katra sekä arkkitehti S. Lagerborg-Stenius. Talousneuvos Gebhardin ollessa häntä kohtaan tapaturman johdosta estynyt hoitamasta puheenjohtajan tehtäviä kesäkuun puolivälistä vuoden loppuun, hoiti mainittuja tehtäviä johtokunnassa varapuheenjohtaja Tötterman. Johtokunta kokoontui vuoden varrella 16 kertaa ja pöytäkirjain pykäläluku oli 122.

Toimitusjohtaja E. Sarkia, joka myös toimi johtokunnan sihteerinä, oli virkavapaana tammikuun 17 p:stä huhtikuun 16 p:ään sekä joulukuun 2 p:stä vuoden loppuun, jona aikana hänen tehtäviään hoiti kirjanpitäjä Y. Laesmaa.

Johtokunnan käsittelemistä ja päättämistä asioista mainittakoon seuraavat:

Tammikuun 29 p:nä pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin noudatettaviksi perusteet inventoimisten ja ruokalain kassantarkastusten suorittamisajoista.

Toukokuun 20 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin ryhtyä toimenpiteisiin n.s. keskusvarastojärjestelmän toteuttamiseksi laitoksen keskusvarastossa.

Kesäkuun 1 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin tehdä esitys kaupunginhallitukselle pääkeittäjän viran korottamisesta 50 palkkaluokasta 47 palkkaluokkaan sekä yhden pääkeittäjän viran ja neljän 49 palkkaluokkaan kuuluvan ruokalanhoitajan viran perustamisesta.

Elokuun 9 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin tulevaksi kulutuskaudeksi varastoida omaa toimintaa sekä muita kaupungin laitoksia varten 2 milj. kg perunaa sekä harkinnan mukaan muita ruokajuureksia.

Lokakuun 17 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin toimitusjohtajan esityksestä ilmoittaa kaupunginhallitukselle, että elintarvikekeskus ei kykene hankkimaan aikaisemmin lupaamansa 2 milj. kg:n perunamäärää.

Joulukuun 1 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin määrätä kirjanpitäjä Y. Laesmaa väliaikaisesti hoitamaan toimitusjohtajan tehtäviä, minkä toimenpiteen kaupunginhallitus hyväksyi.

Joulukuun 19 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin suorittaa kaupunginvaltuuston syyskuun 20 p:nä tekemistä erinäisten virkojen palkkojen järjestelyistä sekä uusien virkojen perustamisista johtuvat nimitykset, jotka välillisesti koskivat kaikkiaan 27 elintarvikekeskuksen toimihenkilöä.

Henkilökunta. Vuoden päättyessä oli elintarvikekeskuksen palveluksessa yhteensä 107 henkilöä, joista 50 sääntöpalkkaisia.

Toimipaikat. V. 1944 elintarvikekeskuksella oli seuraavat toimipaikat: toimisto, keskusvarasto, keittiö ja myymälä Helsinginkadun 24:ssä, lihavarasto teurastamossa sekä keskusperunavarasto Herttoniemessä.

Ruokaloita oli vuoden aikana toiminnassa kaikkiaan 13, nimittäin ruokala Kataariinankadun 2:ssa, virkamiesruokala Sofiankadun 1:ssä, virkamiesruokala It. Alppirinteen 1:ssä, rakennustoimiston konepajan ruokala Hämeentien 87:ssä, kaasutehtaan ruokala Sörnäisissä, Raitiotie ja omnibus oy:n ruokala Mannerheimintien 74:ssä ja Hämeentien 84:ssä, sähkölaitoksen ruokala Pikku Robertinkadun 3—5:ssä, huoltoviraston ruokala Siltasaarenkadun 3:ssa, Herttoniemen ruokala, Hietarannan kahvila, Uunisaa-ren kahvila sekä Pallokentän kahvila.

Raaka-aineiden jakelu kaupungin laitoksille ja muille ostajille. Kertomusvuonna elintarvikekeskus entiseen tapaan toimitti raaka-aineita 4 sairaalalle, 11 opetuskeittiölle, 5 lastenkodille, 37 lastentarhalle ja 12 kesäsiirtolalle. Kaupunginhallituksen suostumuksella myytiin raaka-aineita myöskin useille, etupäässä yleishyödyllisille, lahjavarjoilla toimiville sosiaalisille laitoksille ja järjestöille.

Valmiin ruoan valmistus ja jakelu. Elintarvikekeskuksen keittiössä valmistettiin ruokaa, paitsi omia toimipaikkoja varten, myöskin kaupungin 21 kansakoululle, 36 oppikoululle, 2 ammattikoululle, puolustuslaitokselle sekä erinäisille yksityisille joukkotilaa-tilaajille. Poikkeuksellisista oloista johtuen koululaisruokinta vähentyi 3.45 milj. mk eli 64.7 % edellisestä vuodesta. Koulukeittoja jaettiin kertomusvuonna yhteensä 722 382 annosta, edellisenä vuonna 2 310 316 annosta.

Keskusperunavarasto. Syksyllä 1943 hankittu suhteellisen suuri perunavarasto saatiin kevään 1944 kuluessa kohtalaisilla hinnoilla sijoitetuksi.

Syysostojen tulos oli sen sijaan sangen heikko. Herttoniemen varastoon saatiin ostetuksi aiotun 2 milj. kg:n asemasta ainoastaan vajaat 300 000 kg. Tämän lisäksi ostettiin 379 475 kg lanttua, 66 020 kg porkkanaa, 61 640 kg punajuurta ja 32 680 kg kaalia.

Tärkeimpien tarvikkeiden hankintamäärät olivat seuraavat:

Tarvike	1943 kg	1944 kg	Tarvike	1943 kg	1944 kg
Leipää	92 043	193 588	Lihaa	29 584	42 434
Suurimoita ja hiutaleita ..	66 249	47 815	Ravintorasvoja	6 650	12 792
Jauhoja	69 418	48 412	Suolakalaa	21 121	17 520
Sokeria	5 794	14 347	Marjoja	10 000	6 258
Kahvinvastiketta	2 300	2 300	Perunaa	2 187 450	320 972
			Lanttua	80 341	379 475

Maitoa ja piimää hankittiin v. 1943 397 674 l ja v. 1944 266 764 l.

Tulot ja menot. Elintarvikekeskuksen tulot v. 1943 ja v. 1944 jakautuivat seuraaviin eriin:

Tuloerä	1943 Mk	1944 Mk
Valmiin ruoan toimitus kaupungin laitoksille	3 319 983	1 654 713
Raaka-aineiden toimitus kaupungin laitoksille	1 873 523	1 266 706
Valmiin ruoan toimitus muille ostajille	11 337 767	12 737 928
Raaka-aineiden toimitus muille ostajille	4 395 550	4 195 708
Luontoisedut	519 396	484 975
	<hr/>	<hr/>
	Yhteensä 21 446 219	20 340 030

Eri menoeriin määrärahat ja kustannukset jakautuivat v. 1944 seuraavasti:

Menoerä	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (-), mk
Palkkiot	17 700	17 875	— 175
Sääntöpalkkaiset virat	1 784 972	1 769 986	+ 14 986
Tilapäistä työvoimaa	1 800 000	1 627 272	+ 172 728
Vuokra	1 406 252	1 383 940	+ 22 312
Vedenkulutus	50 000	49 770	+ 230
Lämpö	450 000	513 762	— 63 762
Valaistus	80 000	99 215	— 19 215
Kaluston hankinta	150 000	11 165	+ 138 835
Kaluston kunnossapito	150 000	191 776	— 41 776
Tavaraostot	15 000 000	11 842 410	+3 157 590
Käyttövarat	600 000	966 673	— 366 673
Korjaukset	30 000	47 644	— 17 644
	Yhteensä 21 518 924	18 521 488	+2 997 436

Vertailun vuoksi mainittakoon, että elintarvikekeskuksen menot v. 1943 nousiva 20 131 921: 15 mk:aan. Voittoa kertyi siis v. 1943 1 314 298: 25 mk ja v. 1944 1 818 541: 50 mk.

28. Asutuslautakunta

Asutuslautakunnan toimintakertomus v:lta 1944 oli seuraava:

Asutuslautakuntaan kuuluivat v. 1944 maatalousneuvos S. O. Österberg puheenjohtajana, filosofianmaisteri S. S. Aittoniemi varapuheenjohtajana sekä jäseninä johtaja H. Federley, agronomi R. E. Karlsson, toimittaja K. H. Lehti ja lakitieteenkandidaatti M. A. Olsson. Varajäseninä olivat veturinkuljettaja F. B. Gröndahl ja pankinjohtaja V. V. Sipi. Asutusneuvojana toimi lautakunnan puheenjohtaja ja sihteerin tehtäviä hoiti varatuomari E. K. Uski. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli v.t. kiinteistöjohtaja E. V. Lähde.

Asutuslautakunta kokoontui kertomusvuoden aikana ainoastaan kaksi kertaa, nimittäin helmikuun 4 p:nä ja elokuun 25 p:nä.

Kertomusvuoden aikana hankittiin maatalousministeriön asutusasiainosaston kesäkuun 21 p:nä 1943 päivätyn kiertokirjeen edellyttämät selvitykset niistä kaupungin alueella olevista vuokrasuhteista, jotka jäävät tähänastisten vuokra-alueiden lunastuslakien ja tontinvuokralain ulkopuolelle.

HAKEMISTO

	Sivu
Agros oy:n vuokra-alueetta koskeva vuokraoikeuden siirto	15
Aikakauslehdet, niiden tilaaminen Vallilan kerhokeskukseen	27
Aistivialliset lapset, lastensuojelulautakunnan huostaan otetut	132
Alaikäiset katuammattilaiset	135
» lainrikkojat	129
» niiden ammattiopetusta koskevat avustukset	122
Albergan kartanon päärakennuksen vuokralleanto	26
» tila, alueen myynti sieltä	5
» » sen vuokralleanto	18
Alivuokralaiset, omakotitalojen, niiden pitämiseen myönnetty lupa	16
Alkoholistihuolto	79, 101, 116—118
Alppilan puhdistuslaitos	236
» ravintolan vuokralleanto	26
Ammattiopintoja koskevat avustukset	122
Ammattioppilaslautakunnan vuosikertomus	209
Ampumarata, Haagan, sen rakennukset ja irtaimisto	34
Arkadiankadun katukahvila	15
Arkistonhoitajan määrääminen kiinteistötoimistoon	3
Arkistot, huoltotoiminnan	75, 76
Arsenal, voimistelu- ja urheiluseura, sen avustaminen	202
Asfalttiliike J. H. Lehtisen ja kaupungin välinen vuokrasopimus	6
Asemakaavanmuutokset	22
Asuntopulan lieventämistä tarkoittavat toimenpiteet	4, 225
Asuntotontit ja -palstat, kiinteistölautakunnan vuokralle antamat	5
» » » niitä koskevien vuokrasopimusten pidentäminen	9
» » » » » siirto	11
Asutuslautakunnan toimintakertomus	289
Autohuoltoasemat, ks. Bensiininjakeluasemat.	
Autola oy., alueen vuokraaminen sille	14
Autot, autotallin vuokralleanto	27
» autotallipaikan vuokralleanto	14
» korjaamo- ja puhdistuspaikan vuokralleanto	14
» voiteluaseman vuokramaksun alentaminen	14
Aviottomain lasten valvonta	135
Avunsaajat, köyhäinhoidolliset	82, 112
Avustukset, alaikäisten ammattiopetusta koskevat	122
Bengtsärin koulukodin alueiden käyttö	123
Bensiininjakeluasemat	13
Berghyddan nimisen alueen vuokralleanto	14
Bethel lastenkodin avustaminen	148
Caritas kesäsiirtolan avustaminen	148
Citexöljyntuonti oy., varastoalueen vuokraaminen sille	15
Deutsche Wehrmacht Ortskommendantur, alueen vuokraaminen sille	14
Elintarvikekeskuksen henkilökunta	287
» johtokunnan kokoonpano	286
» toimintakertomus	286
» tulot ja menot	287
Eläintarha, Korkeasaaren	31, 38
Eläintarhan huvilapalstaa n:o 12 koskeva vapaa siirto-oikeus	13
» urheilukenttä	31—32

Esitykset, kiinteistölautakunnan tekemät	4, 17, 21, 22, 23, 24, 29,	34
Etelä-Suomen voima oy:n pienjännitejohto		16
Falkullan päärakennuksen vuokralleanto		18
Folkhemmet ab. nimisen yhtiön vuokratontti		10
Haagan ampumarata		34
Hajotuskaivojen tyhjennys		247
Hanasaaren telakka-alue		14
Helsingin autopuhdistamo oy., autojen puhdistusalueen vuokraaminen sille		14
» ikämiessuojeluskunnalle vuokratun alueen vuokraoikeuden jatkaminen		10
» kaupunkilähettyksen avustaminen		148
» lentokenttä	14,	22
» maatalouskerhoyhdistys		21
» makasiini oy:n toiminta	253,	261
Henkisen työn välitys		172
Hercules, satamahinaaja, sen myynti		253
Hermannin alueelta Folkhemmet ab:lle vuokratun tontin vuokra-ajan pidentäminen		10
Herttoniemi, sen ja Naurissaaren välinen pienjännitejohto		16
» » räjähdysainekellarin vuokralleanto		27
» sieltä vuokrattujen alueiden vuokrasopimusten jatkaminen		10
Hesperiankadun katukahvila		15
Hevostalli, puhtaanapitolaitoksen		248
Hiihtomäet	37,	237
Holhouslautakunnan vuosikertomus		61
Holmbergin torpan vuokralleanto		20
Humallahden uimalaitos		202
Huoltolautakunnan kokoonpano		71
» kokoukset		74
» osastot ja jaostot		72
» tekemät päätökset		74
» työtuvat		94
» vuosikertomus		70
Huoltotoimen alaisten hoidokkien työnsuorituksia ja käytöstä koskevat arvosteluperusteet	74,	75
» arkistojen järjestäminen	75,	76
» lahjoitusrahastot		95
» määrärahat	78,	79
» ks. myös Köyhäinhoito ja Lastensuojelu.		
Huoltoviraston kansliain toiminta	80,	119
» viranhaltijat	75, 76,	80
Huoneiston luovuttaminen työvoimapäällikön virastolle		25
Huoneistot, kiinteistölautakunnan vuokralle ottamat		24
» niiden myyntihinnan arviointi		27
» » vuokraaminen Kalliolan kannatusyhdistykselle		25
Huvilapalstat, niiltä hakatut puut		22
Hyppyrimäet		37
Hyvösen lastenkoti	122,	149
Ilmakuvakartat		3
Ilmapommitusvauriot	27, 31, 212, 224,	253
» niiden aiheuttamat muutokset vuokramaksuissa		25
Ilmoitukset ja kuulutukset, kiinteistölautakunnan, niiden julkaiseminen		1
Imatran voima oy., alueen vuokraaminen sille		14
Indeksivuokrat	7,	31
Irtolaishuolto	96, 113—	115
Ison Pässin vuokralleanto		14
Istutukset	239—	241
Joulukuusien myyntipaikat		29
Julkisivupirustusten tarkastustoimikunnan vuosikertomus		60
Juopumuksesta pidätetyt henkilöt	107, 117,	118
Jännitejohdot	16, 21,	22
Jäänsärkijät		257
Kaarelan tilan vuokra		18
Kahvila-alueiden vuokralleanto		15
Kaisaniemen verkkopallokentät	32,	38
Kalantuonti Helsinkiin	283—	285
Kalasaatama	262, 269,	274
Kalastajatorpan uimaranta, alueen vuokralleanto pukusuojarakennusta varten		15
Kalastusoikeudet		21
Kalliolan kannatusyhdistys, huoneiston vuokraaminen sille		25

Kallioluolan, Pihlajamäen, vuokralleanto	27
Kampin kentän käyttö	14
Kangasalan tien kerhohuoneiston vuokralleanto	26
Kansanhuoltolautakunnan kokoonpano ja kokoukset	205
» toimintakertomus	204
Kansanhuoltotoimiston henkilökunta	205
» menot	208
Kansankonsertit ja kansansinfoniakonsertit	221
Kansanpuistot, juhannuksen vietto niissä	31
» maa-alueiden vuokralleanto niistä	30
» niiden avaaminen	31
» » hallintaa koskeva vuosikertomus	38
» » huvilat	30
» » liikenne	31
» » ravintolat ja kioskit	31
» niissä järjestetyt juhlat	31
Kasvattilapset, lastensuojelulautakunnan valvonnan alaiset	138
Kasvilavan pitäminen Koskelan korttelissa n:o 990	16
Katuammattilaiset, alaikäiset	135
Katujen puhtaanapito	246, 248
Katukauppa	28—29
Katurakennusohjelma, v:n 1945	5
Kauppahallit	27
Kaupungeodeetin toimintakertomus	35
Kaupunginkirjaston johtokunnan kokoonpano	212
» tulot ja menot	217
» viranhaltijat	212
» vuosikertomus	212
Kaupunginmuseon vuosikertomus	219
Kaupunginorkesteri	220—222
Kaupunginorkesterin johtajan virka	220
» nuottivarasto	222
Kelkkamäet	32, 237
Kengänkiilloituspaikat	29
Kerhohuoneisto, Kangasalan tien 11:ssä oleva, sen vuokralleanto	26
Keskusperunavarasto, Herttoniemen	287
Kesäloimat, kiinteistötoimiston viranhaltijain	3
» puhtaanapitolaitoksen työntekijäin	249
» rakennustoimiston työntekijäin	226
Kesämajojen pystyttäminen	15, 26
Kesänviettopaikkain hankkiminen lapsille	134
Kielosaaren vuokralleanto	14
Kiinteistöjen palovakuuttaminen	26
» puhtaanapito	246, 248
Kiinteistölautakunnan alaiset viranhaltijat	2
» diaarioon merkittyjen ratkaisemattomien asiain luettelo	3
» ilmoitusten ja kuulutusten julkaiseminen	1
» kokoonpano	1
» kokoukset	1
» käyttövarat	4
» talousarvioehdotus	4
Kiinteistöluettelo	3
Kiinteistötoimisto, asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat	22
» kansanpuisto-osaston toimialaan kuuluvat asiat	30
» maanmittaus- ja kartastotöiden osaston toimialaan kuuluvat asiat	23
» maatalousosaston alaisen työntekijän asuntokysymys	21
» » toimialaan kuuluvat asiat	18
» metsätalousosaston toimialaan kuuluvat asiat	22
» päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat	1
» talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat	24
» tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat	4
» vastuunalaisen arkistonhoitajan määrääminen	3
Kioskit	28, 31
Kolmivuotiskatselmukset	17
Kompassien tarkistus	258
Konsertit, kaupunginorkesterin	221
Korkeasaaren eläintarha	31, 38
» näkötorni	31, 40
Korkeustasomääräykset	23
Koskela, maa-alueen vuokralleanto sieltä	13
Koskelan omakotialue, liiketalotonttien vuokralleanto sieltä	6
Kotivastukset, köyhäinhoidolliset	93

Kotitalouslautakunnan vuosikertomus	210
Koulukodit, niiden toimintakertomus	127—128
Kukkiennmyyntipaikat	28
Kullatorpan lastenkodin toiminta	130, 131, 144
Kullobacka n:o 5, sen vuokraoikeuden jatkuminen	10
Kulosaaren kartanon vuokralleanto	26
Kumpulan perunakellarin vuokralleanto	27
Kunnalliset työväenasunnat, niiden hoitoa koskeva vuosikertomus	36
» » » vuokria koskevat päätökset	26
Kunnalliskoti ja sen työlaitos, niiden toimintakertomus	78, 89, 112
Kuorma-ajurit, yleisissä töissä olevat	227
Kyläsaaren puhdistuslaitos	236
Käpylän työlaitos	74, 75
Käyttövarat, kiinteistölautakunnan	4, 22, 24, 34
Köyhäinhuollon antamisesta kertynyt korvaus	110
» valvontapiirit	71
Köyhäinhuolto, ks. myös Huoltotoimi.	
Ladon sijoittaminen Pasilan luoteispuolelle	16
Lahjatalojen myynti Pirkkolan omakotialueelta	5
Lahjoitusrahastot, huoltotoimen hyväksi lahjoitetut	95
» lastensuojelutarkoituksiin käytettävät	122, 149
Laitoshoidon nauttineet köyhäinhoidolliset henkilöt	87
Laituripituus	254
Lammassaaren vuokralleanto	14
Lapsihalvauspotilaiden sairaalaparakki	14
Lasipalatsi oy., sen linja-autoasemalta vuokraamat huoneistot	26
Laskujen, kiinteistöhallintoa koskevien, hyväksyminen	3
Lasten siirtäminen maaseudulle	122, 134
Lastenhoidon neuvolat, kaupungin	141
Lastenhuoltolaitokset, lastensuojelulautakunnan alaiset	122, 125—132, 144—146
Lastenkodit, yksityiset, niiden avustaminen	122, 148
Lastenruokintakomitean avustaminen	149
Lastensuojelulautakunnan kokoonpano	120
» käsittelemät asiat	121
» määrärahat	146
» vuosikertomus	120
Lastensuojelutoiminnan tukeminen	148
Lastensuojeluvirasto	123
Lataus oy., sen ja kaupungin välinen vuokrasopimus	7
» » sille vuokratut alueet	19
Lausunnot, kiinteistölautakunnan antamat	4, 17, 21, 22, 23, 24, 29, 35
» satamalautakunnan antamat	251
» teurastamolautakunnan antamat	262
» työnvälityslautakunnan antamat	158
Leikkikenttätoiminta	134
Leirialueet	38
Lentokenttä	14, 22
Lentokoneiden satamamaksut	260
Leppävaara, ks. Alberga.	
Leski- ja orpokassan johtokunnan toimintakertomus	52
Lihantarkastamo	266, 268, 279, 280
Liikennemaksut	259
Liiketalotontit, Koskelan alueelta vuokratut	6
Linja-autoasema, Lasipalatsi oy:n sieltä vuokraamat huoneistot	26
Luistinradat	32, 37, 201, 237
Luistinseurojen avustaminen	201
Lähtökatselmuksset	21
Lämmittelytupa, Pelastusarmeijan, sen avustaminen	79
Lämpötekniikan vuosikertomus	233
Maa-alueiden vuokralleanto kansanpuistoista	30
» » satamalautakunnan toimesta	252
Maanvuokrien määrääminen	18
Mainoslaitteiden pystyttämiseen myönnetty lupa	17
Maitopisarayhdistyksen avustaminen	148
Makasiinivuokrat	260
Maksunlykkäykset, kiinteistölautakunnan myöntämät	17
Malmgårdin suurjännitelinja	21
Malmin kaatopaikka ja korjauspaja	27, 248
» sähkölaitos oy:n suurjännitelinja	21
Malminkylän Nallibackan vuokra-alue	20
Marttilan omakotialue, tontin laajennus ja lisärakennuksen rakentaminen siellä	16

Merimiesten työnvälitys	187
Metsästysoikeudet	21
Metsät, hakkuita koskeva työohjelma	22
» puiden myynti niistä	22
Moottoriajoneuvot, palokunnan	63
Mukavuuksilaitokset	240—249
Munkkiniemi, uimapaikan järjestäminen sinne	16
Musiikkilautakunnan vuosikertomus	220
Myyntihinnat, huoneistoja koskevat	27
Nallibackan vuokra-alue	20
Niitto-oikeuden myöntäminen	17
Nikkilän sairaalan puhdistuslaitos	236
Normaalikellot	26
Nosturien käyttö satamissa	256
Nuohoustoimi	64
Nuorisohuolto	122, 123, 129
Nuottivarasto, kaupunginorkesterin	222
Näkötorni, Korkeasaaren	31, 40
Oikeusaputoimiston vuosikertomus	151
Omakotialueiden puutarhatoiminta	40
Omakotilainat	16
Omakotirakennustoimintaa varten myönnettyt lainat	16
Omakotitalot, alivuokralaisen pitämiseen myönnetty lupa	16
Orion oy., sille myönnetty lupa tunnelin rakentamiseen	15
Ostokorttien jakelu	206
Ostoluvat, kansanhuoltotoimiston myöntämät	207
Osuusliike Elanto, sille vuokratun alueen vuokraoikeuden jatkaminen	10
Oulunkylän tallialuetta koskeva vuokrasopimus	16
Paikanvuokrat satamissa	260
Pakinkylän vuokra-alueet	20
Pallokenttä	32, 237
Palokunta, vapaaehtoinen, sen toiminta	63
Palolaitoksen kustannukset	66
» viranhaltijat	62
» vuosikertomus	62
Palolautakunnan kokoonpano	62
Palopostit	63
Palotarkastukset	63
Palovahinkojen korvaaminen	66
Palovakuutus, kaupungin kiinteistöjä koskeva	26
Palovartiointi teattereissa	63
Pasilankadun tontilla n:o 23 oleva asuinrakennus	10
Pelastusarmeija, sen avustaminen	79, 148
Perunakellarin, Kumpulän, vuokralleanto	27
Perunamaiden vuokralleanto	21
Pienjännitejohdon pito-oikeus	16
Pihlajamäen kallioliuolan vuokralleanto	27
Piirustukset, kiinteistölautakunnan hyväksymät	17, 27
» satamalautakunnan hyväksymät	252
Pirkkolan omakotialue, lahjatalojen myynti sieltä	5
Pistoraide, Pääskylänkadun, sitä koskeva sopimus	15
Poliisilaitos, säilytyskoppien puhtaanapito	27
Poliisit, niille myönnetty lupa kesämajojen pystyttämiseen	26
Polkupyörä, sen korvaaminen	23
Polkupyörävajan pitäminen	16
Pommitusten aiheuttamat tulipalot	67
» » vauriot	27, 31, 212, 224, 253
Porkkalan alueelta siirtyneet puutarhurit	21
Puhdistuslaitokset	235—237
Puhtaanapitolaitoksen hevostalli	248
» menot ja tulot	248
» vuosikertomus	245
Puhtaanapitolautakunnan kokoonpano	245
Puistojen hoitoa koskeva vuosikertomus	238
Pujotteluhiihtomäet	37
Pukusuojat, uimarantojen, alueen vuokraaminen niitä varten	15, 16
Puut, niiden hakkaaminen huvilapalstoilta	22
» » myynti metsistä	22
Puutarhurit, maa-alueiden luovuttaminen niille	21
Pääskylänkadun pistoraide	15

Raajarikkoiset lapset, lastensuojelulautakunnan huostaan otetut	132
Rajasaaren huvila-alueen n:o 1 B:n vuokra	15
» puhdistuslaitos	236
Rakennuksen siirtäminen	16
Rakennusjärjestys, Oulunkylän	23
» Pakilan	23
Rakennussuunnitelmat	23
Rakennustarkastuskonttorin vuosikertomus	59
Rakennusten korjaaminen	27
Rakennustoimiston katurakennusosaston vuosikertomus	234
» puisto-osaston vuosikertomus	238
» satamarakennusosaston vuosikertomus	227
» talorakennusosaston vuosikertomus	232
» tiliviraston vuosikertomus	243
» varasto-osaston vuosikertomus	242
» viranhaltijat	225
Rakentamisaajan, Työpajankadun tontin n:o 6, pidentäminen	5
Rannikkoliikenne	255
Ratsastushalli	33
Ratsastusradat	237
Rautatieliikenne satamissa	257
Ravintola Alppilan vuokralleanto	26
» Seurasaaren vuokra	31
Ravintolat, kansanpuistoissa olevat	31
Reijolan lastenkodin toiminta	130, 131, 145
Renlund oy:n vuokra-alue	15
Ruoan jakelu elintarvikekeskuksen toimesta	287
Ruokailukojun pystyttäminen Päijänteentielle	15
Ruskeasu, alueen vuokraaminen sieltä sairaalaparakkia varten	14
Ryhtylän koulukodin toiminta	127, 144
Räjähdysainekellarin, Herttoniemen, vuokralleanto	27
Sairaalaparakki, alueen vuokraaminen sitä varten	14
Sairaankuljetustoiminta, palokunnan	66
Sairasavustukset, kiinteistölautakunnan myöntämät	2
» puhtaanapitolautakunnan myöntämät	249
Sanomalehtien myyntipaikat	29
Satamahallintotoimiston viranhaltijat	250
Satamahinaajat	252, 253
Satamakannanta	258
Satamalaitteet	254
Satamalautakunnan johtosäännön muuttaminen	253
» vuokralle antamat alueet	252
» vuosikertomus	250
Satamaliikenne	254
Satamamaksut	253, 259
Satamat, niiden alueiden vuokralleanto	252
» niihin saapuneet alukset	254
Satamavesipostit	257
Savilan pumppuasema	236
Seurasaaren ravintolarakennuksen vuokra	31
Siipikarjateurastamo	266
Siirtolapuutarhat	34, 40
Sinfoniakonsertit, kaupunginorkesterin	221
Sofianlehdon pikkulastenkodin toiminta	123, 130, 131, 145
Sokkelikivien myynti	16
Sosiaalidemokraattinen työläisnuorisoliitto, huoneiston vuokraaminen sille	26
Sotaleskien ja -orpojen työhuolto	122, 140
Soutustadion	33
Stansvikin huvilat n:o 5 ja 6, niiden hallinta	27
» tilan vuokra	18
Strömberg oy:n vuokra-alue	15
Suojeluskasvatustoimisto, lastensuojelulautakunnan	127
Suomen hiilihappoteollisuus oy:n ja kaupungin välinen sopimus	7
» lastenhoitoyhdistys, sen avustaminen	148
Säilytyskoppien, poliisilaitoksen, puhtaanapito	27
Säännöstely, ks. Ostokortit ja Ostoluvat	
Säännöstelyrikkomukset	208
Taksojen korotukset, satamamaksuja koskevat	253
Talin siirtolapuutarha	34
Talkootoimikunta, huoneiston vuokraaminen sille	26

Tallialueen vuokralleanto.....	16
Talousarvioehdotus, kiinteistölautakunnan	4
Talusporsaat, niiden pitämistä varten vuokratut alueet	17
Tapaturmat, puhtaanapitolaitoksen töissä sattuneet.....	249
» tulipalojen yhteydessä sattuneet	65
» yleisissä töissä sattuneet	227
Tavaraliikenne satamissa	255—256
Tavolan koulukodin toiminta	128, 144
Teattereiden palovartiointi	63
» toiminnan valvonta	222
Tehdastontit, vuokralle annetut	6
Teoston ja musiikkilautakunnan välinen sopimus	223
Tervalammen työlaitos, sen toimintakertomus	74, 75, 76, 77, 91
Teurastamolautakunnan kokoonpano	262
Teurastamon jäädyttämö	267, 268, 282
» käyttöosasto	272
» laboratorio.....	270, 281
» syväjäädyyttämö	267, 268, 282
» teurastusosastot.....	278
» tukkumyyntihalli	267
» tulot ja menot	275
» viranhaltijat	262
» vuosikertomus	262
Teurastusosastot	263
Tilastotoimiston viranhaltijat	41
» vuosikertomus	41
Toivolan koulukodin toiminta	128, 131, 144
Toivoniemen koulukodin toiminta	122, 127, 144
Tontinmyyntiluettelo	5
Tontit, kiinteistölautakunnan myymät.....	4
Tonttijaonmuutokset.....	22
Torikauppa	28
Toukolan korttelin n:o XII tontin n:o 5 vuokra	13
Tulipalot, pommitusten aiheuttamat	67
Tunnelien rakentaminen Nilsjätkadun alitse	15
Tuomarinkylän muonamiestä koskeva asuntokysymys	21
Turso, satamahinaaja-jäänsärkijä, sen valmistuminen	252
Tuulaakimaksut	258
Työntekijät, puhtaanapitolaitoksen töissä olevat	246, 247, 248, 249
» yleisissä töissä olevat	226—227
Työnvälityksen harjoittamisluvat	158
Työnvälityslautakunnan kokoonpano ja kokoukset	156
Työnvälitystoimiston henkisen työn osaston toiminta	156, 172
» maatalousosaston toiminta	193
» menot ja tulot.....	160, 199
» merimiesosaston toiminta	187
» nuorisosaston toiminta	180
» saamat työnhakemukset	161—163
» suorittamat työnvälitykset.....	169—172
» tekemät työpaikkatarjoukset	167—169
» työnhakijat	164—167, 200
» työvoimaosaston toiminta	155, 197
» viranhaltijat	159
» vuosikertomus	155
Työpajankadun tontin n:o 6 rakentamisajan pidentäminen	5
Työttömyyden torjumista tarkoittavat toimenpiteet	155, 156, 157, 225
Työttömyyshuolto	108
Työtuvat, huoltolautakunnan alaiset, niiden toimintakertomus	94
Työvoimalautakunnan kanslia	159, 197
» kokoonpano	158
» toiminta	158, 159
Työvoimapäällikön virasto, huoneiston luovuttaminen sille	25
Työväen sivistysliitto, huoneiston vuokraaminen sille	26
Uimalaitokset	33, 202
Uimapaikan järjestäminen Laajalahteen	16
Uimaseurojen avustaminen	202
Uimastadion	38
Ulkoilmajuhlien ja -kokousten järjestäminen	17
Ulkoilmakonsertit	223
Ulkomainen matkustajaliikenne	256
» merenkulku	254

Ulkomainen tavaraliikenne	255
Ulosottolaitoksen toimintakertomus	55
Urheilukentät	31, 38, 237
Urheilulautakunnan vuosikertomus	201
Urheiluseurain avustaminen	202
Urheilutoimintaa koskeva kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston vuosikertomus.....	37
Vakuusasiakirjojen tarkastus	3
Valkosaarta koskevien vuokrasopimusten pidentäminen	14
Vallilan kerhokeskus, aikakauslehtien tilaaminen sinne	27
» tontit, niitä koskevien vuokraoikeuksien lakkauttaminen	6
Valokuvauspaikat	29
Vapaan siirto-oikeuden myöntäminen	13
Varastoalueet	15
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	127, 131, 144
Vauriot, ilmapommitusten aiheuttamat	27, 31, 212, 224, 253
Vedenottoaikat, palokunnan	63
Velodromi	33, 38, 237
Veloitus, satamahallintotoimiston satamakannantaosaston suorittama	260
Venelaiturimaksut	260
Verkkopallokentät	38, 237
Verotusvalmisteluviraston tarkkailijan kertomus	50
» vuosikertomus.....	47
Veroäyryiltä maksettava veromäärä	49
Viikkinmäen tilan vuokralleanto	19
Viljankuivaajan hankkiminen Tuomarinkylän tilalle	21
Viljelysalueet, niiden vuokrasopimusten pidentäminen	20
Viljelyspalstat, kiinteistölautakunnan vuokralle antamat	7, 19, 20
» niiden vuokrasopimusten pidentäminen	10
Viljelyssopimukset	21
Viljelyssuunnitelmat	21
Viranhaltijat, kiinteistölautakunnan alaiset.....	2
Virvoitusjuomakioskit	28
Voimisteluseurain avustaminen	202
Vuokralle annetut asuntotontit	5
» » erilaiset muut alueet	30, 252
» » liiketalotontit	6
» » perunamaat	21
» » tehdastontit	6, 7
» » viljelys- ja syöttöpalstat	7, 19
» otetut huoneistot	24
Vuokramaksun alentaminen	7, 14
» suorittaminen ilmapommituksissa vaurioituneista huoneistoista.....	25
» suorittamisessa myönnetty lykkäys	20
Vuokrankorotukset, kaupungin tarvetta varten vuokrattuja huoneistoja koskevat.....	25
Vuokrasopimusten muuttaminen	20
» pidentäminen	7, 9, 10, 13, 14, 16, 20, 21, 22
» purkaminen	6, 13
» siirtäminen.....	11, 15
Yhteislaulutilaisuuksien järjestäminen	17
Yksityishoitoon sijoitetut köyhäinhoidolliset henkilöt	93
» » lapset	131
Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto	16
Yleisten töiden lautakunnan kokoonpano	224
» » » työntekijät	226, 227
» » » vuosikertomus	224
Äitiysavustukset	138

Julkaisujen luettelo

- A. Helsingin kaupungin tilasto.**
Ilmestyi aluksi erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina, sittemmin kaksikielisinä painoksina suomen- ja ruotsinkielisinä rinnakkaistekstein. V. 1933 ja myöhemmin ilmestyneissä julkaisuissa on yksinomaan suomenkielinen teksti, mutta taulukoissa on ruotsinkieliset sekä — sarjoissa I, II, III ja VI — ranskankieliset otsakkeet; sarjasta VI on kuitenkin myös erillinen ruotsinkielinen painos, joka lukuvuoteen 1936/37 saakka sisältää vain ruotsinkielisten opetuslaitosten toimintakertomukset, mutta siitä lähtien kaikki kyseiset kertomukset.
- I. Terveys- ja sairaanhoito.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—26. 1910—41.
27—28. Edellinen osa. 1942—43.
- II. Ulkomaan kauppa.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—11. 1916—26.
- III. Merenkulku.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—3. 1915—26.
- II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—10. 1927—42.
- IV. Helsingin kaupungin teknilliset laitokset.** Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen julkaisema.
1—31. 1916—46.
- V. Kaupungin tilit ja tilinpäätös.** Helsingin kaupungin rahatoimiston julkaisema.
1—31. 1916—46.
- VI. Opetuslaitokset.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—14. 1916/17—1942/43.
- B. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema. Taulukoissa on suomen- ja ruotsinkieliset otsakkeet; sisällysluettelo on laadittu myöskin ranskankielellä.
5—11. 1909—15.
12—36. 1919—46/47.
- C. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
Aikaisemmin julkaistu erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina, v:n 1932 kertomuksesta alkaen ainoastaan suomenkielisenä painoksena.
21—57. 1908—44.
Vanhempi sarja. Kaupunginvaltuusto.
1—3. 1875—87.
Henkilöhakemisto 1875—1930.
- D. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema. Julkaistaan erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina.
1—9. 1911—32.
10—19. 1934—46.
- E. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
Julkaistaan erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina.
1—24. 1923—46.
- F. Helsingin kaupunkia koskevat asetukset. Kunnallinen käsikirja.**
Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema 1930.
Julkaistu erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina.

